

62

2.º

**BIBLIOTECA
PROVINCIAL Y DEL INSTITUTO
DE GUADALAJARA.**

Estante

Tabla

Número de la tabla

Et hoc notandum est quod
in hoc ordine duo sunt

in hoc ordine sunt

- 71.
- 72.
- 73.
- 74.
- 75.
- 76.
- 77.

16 + 17

1489-

In hoc uolumine cōtinēt̄ opa sequen-
tia: eo ordine quo hic posita sunt.

Prīm̄ expositio te deum laudam̄. i.

2. super magnificat. .17.

3. sup̄ bñdict̄ dñs de⁹ israel. .50.

4. super nūc dimittis dñe. .53.

5. super gl̄ia in excelsis deo. .54.

6. expositio cāticor̄ ferialiū. .60.

7. tratat̄ cōtra iudeos. .93.

8. expositio cātica cāticor̄. .150.

Canticum.

DE DEVM LAUDAMUS

zē. Istud canticum cantat ecclesia Romana et latina in omnibus festiuitatibus domini nostri ihesu christi et deate virginis marie et omnium sanctorum angelorum. apostolorum. martirum. confessorum atque virginum in officio matutinali. finita tertia vigilia siue nocturno. Et intitulatur canticum Ambrosij et Augustini. eo quod Augustinus et Ambrosius profecerunt ipsum ut patebit. Super quo quidem canticum fuit rogatus a quodam Reuerendo sacre theologie magistro in dilectissimo. ut post expositionem septem canticorum ferialium ipsum exponeret. Et iuxta sanam et familiarem intelligentiam ad consolationem omnium sacerdotum et religiosorum declaratum redderem. Et ideo ad honorem dei et utilitatem nostre sacre rei publice. et ut tantum viri petitioni et deuotioni satisfacerem: diuino profusus auxilio. hoc canticum. in quo fides totius christiane religionis continetur superficialiter exponendum suscepi. In cuius quidem expositione sic procedet. Nam primum est videndum qua de causa et quod spiritu Beatus Augustinus et Ambrosius moti fuerunt ad faciendum et cantandum hoc canticum. Cum in utroque testamento non fuit consuetum fieri et cantari nouum canticum nisi per aliquo magno ministerio utiliter toti populo et ecclesie. Secundo autem exponetur littera huius canticum. Tercio tandem post expositionem videbitur: quare tota ecclesia cum tanta venatione et celebritate suscepit istud canticum. et publice precepit ipsum cantari in vniuersali ecclesia. cum non contineatur in nouo nec in veteri testamento sicut cetera cantica que cantat ecclesia.

QUANTUM ergo ad primum est dicendum et notandum secundum Augustinum in libello de verbis domini et libro de faustum. quod licet christus a principio et successiue permisit ad tempus et secundum diuisa tempora ecclesiam affligi per malos et infideles. Et hoc in utroque testamento. Tamen non permisit ipsam totaliter extinguere. sed semper suscitauit

aliquem saluatorem et defensores que eam liberaret. Et hoc in utroque testamento. Nam dum affligetur in egipto. suscitauit moysen qui illum populum de illa captiuitate liberauit. Et dum affligetur in terra promissionis. suscitauit orthoniel. et iephte et gedeon. et samson et ceteros qui illum populum liberarunt de manu infidelium etc. Sed multo amplius et mirabilius hoc fecit christus in nouo testamento. Nam non solum suscitauit defensores ad defendendam ecclesiam suam. sed etiam voluit ut illi qui ante fuerant atroces persecutores postea essent fideles et ardentiores ecclesie defensores et per ecclesiam pugnatore. Et hoc per successionem temporis. secundum quod habuit diuersos persecutores. Unde ecclesia tres habuit persecutores quorum prima fuit illico post ascensionem christi per scribas et phariseos. inter quos paulus fuit atrocior persecutor. Sed christus ut obstinationem iudeorum perfunderet. et veritatem fidei euangelice confirmaret: miraculose beatum paulum tanquam vas electissimum suscitauit. et ex persecutore fecit ecclesie defensorem et euangelice fidei predicatorem. ut per ipsius actibus apostolorum. Item secunda persecutio fuit per populum gentilem. scilicet per imperatores et reges et tyrannos. Sed in illa persecutio de illo met populo suscitauit christus martyres qui auxerunt et rigarunt ecclesiam et confirmarunt eam sanguine suo. Et tandem de numero imperatorum suscitauit magni constantinum. qui per baptismum ecclesiam christi a persecutio detrauit. et eam fauoribus et diuicijs ditauit. Ad cuius exemplum omnes Reges terre sunt ad fidem conuersi. Et sic dicit Augustinus quod Reges terre. qui propter uicula persequuntur christianos postea facti christiani propter christum uicula de mundo releuerunt. que fuit mutatio textere excelsi quod omnis humana potestas sub iugo christi. Sed post conuersiones populi gentilis diabolus humani generis inimicus suscitauit noua bella et diuersas persecuciones contra ecclesiam. scilicet curiositatem phariseorum et detestabiles sectas hereticorum. scilicet arrianorum manicheorum pellagianorum et multorum aliorum hereticorum. Sed tunc christus de numero phariseorum

•a.

.ambrosii et augustini.

suscitauit origenē q̄ magnā multitudinez
p̄boz gētiliū p̄ rōnes naturales ad fidē xp̄i
conduxit. Et cōplures nō solū hereticos. s; eī
heresiarchas ad lucē uītat̄is reconciliauit
ut in q̄ h̄yerō i libro illustruz viroz .et
eusebi⁹ libro .vi. de eccl̄iastica ystoria. Sed
inter cetos ut dīc possidoni⁹. q̄ de num̄ro
p̄boz et hericoz suscitauit augustinus ad
deffendēdas eccl̄iaz suā. Vnō dīc possidō⁹
q̄ diuina p̄uicētia creauit istū hoīez quasi
q̄bdaz stupēdū i nasa i hūana. ut postea in
diuina scia illustrat⁹ oēs hūanas curiosita/
tem p̄fundet ⁊ extinguet. Et p̄ p̄ misit de⁹
eū feda ipietate manicheoz. maclari ut ma/
iori euidētia posset illā ipngnare. ⁊ om̄em
aliaz hericaz p̄uitatē ab eccl̄ia eliminare. p̄
ut postea factū ē. Vnō nō solū possidoni⁹
scriptoz ystorie beati augustini. s; eī ip̄em̄t
aug⁹ dīc i libris p̄fessionū. q̄ q̄ dō de ma/
gnitudinib⁹ et num̄ris. et ceteris mathe/
maticis dīcī p̄p̄se ip̄z legit. et intellexit. et
nullo tradēte coguit. Itē de natis rez et
causis ⁊ p̄ncipijs sup oēs coethaneos ante
q̄ atinget xxiiij. ānuz discernit ⁊ disputauit
et oēs suos maḡos supauit. ymo s̄ disci/
pulos fec̄. Itē dīc q̄ diuina p̄uicētia p̄mitēte
eodē t̄p̄re i sectā manicheoz icidit. q̄ nega/
bat xp̄z esse hoīez ⁊ verbū icarnatū. s; solū
deū. Et sic negabat xp̄z esse mortuū ⁊ passū
Et p̄ p̄ns negabat totuz missiuz n̄re redē/
ptōnis ⁊ ututē sacramētoz ex illa passiōe
manētez. i q̄ dōē secta laborauit p̄ .ix. āno⁹
Itē dīc possidō⁹ q̄ aug⁹ eodē t̄p̄re uēit romā
ex africa cū magna caua discipuloz ip̄m
sequentiū. et ibi legit i scolis publicis Retho/
ricā et alias scias hūanas p̄ aliq̄t dies. cui⁹
fama fuit diffusa p̄ totā ytalīā vsq; medio/
lanuz. Tūc mediolanēses i q̄z vrbe semp
floruerat studiū artis oratorie ⁊ sciaz hu/
manaz. miserūt legatos Romā rogantes
ut mittent eis augustinum ut leget i eoz
ciuitate. Tūc Romani misunt eis augusti/
nuz tanq̄ i hūanis disciplinis tenētez p̄nci/
patū. Sed accidit tūc t̄p̄ris cū augustin⁹ cū

ingētī honore i ciuitate mediolani fuisset
recept⁹. ⁊ i scolis lege ceptisset. q̄ tūc beat⁹
ambrosi⁹ illā eccl̄iaz ministraret. qui cothi/
die p̄plo catholico predicabat. cui⁹ famam
audiēs aug⁹ statuit cū magna discipuloz
caua: poti⁹ causa disputadi q̄ audiēdi ad
eum accēde. cū q̄ de icarnatōe uerbi mltis
dieb⁹ disputauit. Vidēs autē bī⁹ ambrosi⁹
uirus hūanis uerbis inuincib⁹. Recurr̄it
ad diuinā ututē et auxiliū. Et inuixit sp̄ale
ieiunium i p̄plo. ⁊ ozonez i ut supno lumie
de⁹ augustinū illustraret. Et sic accidit post
spaciū t̄p̄ris ⁊ lōgas disputatōes et alterca/
tiones. ut q̄dā die dū bī⁹ ambrosi⁹ p̄dica/
et rōnes de icarnatōe ubi explicaret. tūc
beat⁹ aug⁹ illustrat⁹: uītatē fidi p̄cipiēs q̄i
stupefact⁹ ut immobilis p̄manet. Et tūc re/
sipiscē incipiens statuit cothidie p̄dicatōz
beati ambrosij audire cuz magna hūilitate
Et tādē i fide catholica sufficiēter istruct⁹
statuit baptizā. Tūc bī⁹ ambrosi⁹ uīdēs q̄
p̄ tot mēses et dies laborauit cū tāta soli/
tudinē p̄ p̄uicētia illi⁹ hoīs. et tandē deus p̄
duxerat ip̄z ad baptisimū. Et p̄uidēs etiā in
sp̄u qlit̄ ille hō debebat oēs hereses extirpa/
re et eccl̄iaz dī suis scrip̄tis et p̄dicatōib⁹
deffendē ⁊ ampliare. Itē dū effudit aquā
sup cap̄ ei⁹. magna uoce exclamauit dicēs
Te deū laudam⁹. Et sic ambo expleuerunt
istud canticum. ¶ Hoc autē misterium re/
ffert bī⁹ daci⁹ q̄rt⁹ ab āmbrosio mediolanēf
ep̄⁹ in sua coronica sub his uerbis dicēs. Eo/
dem tempore. s. xij. theodosij maioris anno
Contigit ut dōaz magn⁹ sapiens: tūc manī/
cheoz errore seduct⁹ noīe augustin⁹. ar/
gumentis dyaleticis et philofisticis arma/
tus uenit ad beatuz ambrosiū: nō causa au/
diendi s; rephēdendi gr̄a. S; cū beatū am/
brosiū de icarnatōe predicātez inuenisset
oblit⁹ sui et lit̄az om̄iuz: ac cogitatōnum
pallens ac tremens om̄ib⁹ uicentib⁹: q̄ ibi
ad ātobriguit. Itē eī finita oroe ⁊ amolitoē
quā ad p̄lz beat⁹ ambrosi⁹ administrabat
primū ad ip̄z aug⁹ puenit. Itē bī⁹ ambrosi⁹

Canticum.

cognita ei⁹ scia patefactaq³ ei⁹ disciplina. q³ i arte valeret. Qualiscuq³ in fide catho- lica dissentiret p³ sp³ sc³m cog³scens qlit³ cuq³ fidelis et catholic⁹ futur⁹ eet. placidissime et multu⁹ caritative eu⁹ suscepit. Itaq³ leta- bat⁹ beat⁹ ambrosi⁹ sup⁹ eu⁹. sic i euagelio de q³dam p³ze leg³ q³ cadēs sup⁹ collum filij sui que³ p³iderat osculabat⁹ eu⁹. Tandē nō post multos dies nutu d³o sicut mltis vidētib⁹ et sibi p³sentitib⁹ palaz oberreuat. sicut in fontib⁹: q³ b³ri iohis ascribū⁹ deo opitulāte a beato ambrosio cūctis fidelib⁹ astantib⁹ et vidētib⁹. In noie scie z i diuine i³nitai baptizat⁹ z p³firmat⁹ est. In q³b⁹ fontibus pro ut sp³s sc³s dabat eloq³ illis. Te deū lau- damus decātantes: cūctis q³ aderāt audiētibus et vidētib⁹ silq³ morātib⁹ possis edicē rūt. Q³ ab vniūsa ecclia catholica usq³ ho- die tenet. et religiose decātāt. et q³si ditati mltis diuicijs et iextimabilib⁹ margaritis mutuo i d³o delectātes cū grāz actōe cibū sumētes z mag⁹ gaudio gauisi p³fortati sūt. hec daci⁹. x. li. sue cronice cap. p. Ex sup⁹di- ctis ubi oñdit daci⁹ cosmog³ q³ aug⁹ añ q³ veiret ad bap³m iā erat i oi scia famosi- llim⁹. Sec³do q³ erat feto errore et fermēto manicheoz maclāt⁹. Tercio q³ sola v³tute sp³s sc³i. et nō hūa scia fuit a b³o ābrosio p³u- ct⁹ z illustrat⁹. Quarto q³ sup⁹mo gaudio letat⁹ ē b³ ābrosi⁹ i ei⁹ p³u³sioe. Et hoc itez dicit possidōi⁹ q³ g³nde festū fec⁹ b³ ābrosi⁹ in vrbe m³dolanēsi i illa die celebraā. q³i no- uū filiū et atletā et deffēsores illa die ecclia genuiss⁹. et nouū p³heticos pugnatorē par- turisset. Quinto etiā oñdit daci⁹ q³ beatus ambrosi⁹ i spū p³h³ico p³uidit qlis et q³ntus erat aug⁹ fuf⁹ i ecclia dei. Sexto q³ taz b³ aug⁹ q³ ambrosi⁹ spū sc³o illustrati p³fecerūt istō cāticū. s. Te deū laudā⁹. et p³ p³ns dicta in hoc cātico fue³nt a spū sancto eis infusa. Septio oñdit q³ beat⁹ aug⁹ a p³n³ sui bap³ re- cepit nō solū grāz g³tū faciētes: s³ et dona sp³ sancti ad itelligēdas et exponēdas sacras scrip³as. Et p³ p³ns hūit sciaz infusaz. q³a ex

t³p³ze p³fell⁹ ē p³fundissima mistia i hoc can- tico. Vmo p³h³ice locut⁹ ē: put vicebis i ex- positōe et i fine elusoē. Ex sup⁹dictis g³ patz vno et q³ de causa et q³ spū ambrosi⁹ z aug⁹ p³fecerūt istō cāticū. ¶ Ex sup⁹dictis etiaz verbis daci⁹. et possidōn³ij p³ respōderi ad- ito q³ q³rit in p³u³. s. q³re i cōu³sioe vni⁹ soli⁹ hois cantatū est nouū cāticuz. cū nō fuerit cōsuetudo i scrip³a v³tusq³ tel. nouū cāticū fie³: nisi p³ aliq³ mag⁹ mistio vtili toti p³lo et ecclie. Ad q³ respōdet q³ vez⁹ ē. q³ i ecclia v³triusq³ tel. nō factū nō caratū ē nouū cāticū nō p³ grāz actōe alicui⁹ magni mistij et be- neficij facti ul⁹ reuelati. Et sic moyses cum toto p³lo cātavit et scripsit illō cāticū. Can- tem⁹ d³no glōse zc⁹ p³ b³neficio libatōis de egipto z de mā rubro. et p³ut figūabat vlez redēptōez p³ xp³z faciēdā. Et sic et āna can- tavit cāticū nouū i natiuitate samueli⁹ eo q³ nō solū p³uidit samuelem futuz p³phaz z rectorē illi⁹ p³li. sed etiā p³uidit xp³z futuz redēptōzē p³ samuelē figūatū. ut p³ p³ B. ij. Et p³ut fuit expositū i eodē cātico. Et sic etiā ysayas fec⁹ nouū cāticū ysa. xij. eo q³a fuit s³ reuelat⁹ aduēt⁹ x³ i carnē et mistium n³re fuf⁹ e redēptōis ut ibidē expositū ē. Et ita et ezechias fec⁹ nouū cāticū p³ sua liba- tione inq³ntū figūabat n³az redēptōnem. Et ita et tres pue³ cantarūt nouū cāticum pro sua libatōe de camino ignis ardētis p³ ut ibidē expo³itū ē. Ita et i nouo testamēto v³go maria t³panistrā n³a cantavit nouū cāticū i p³ceptōe saluatoris agēdo grās. qz saluatores que³ patarche et p³ph³e cecinerāt fufuz: ipa p³cepat. Ita etiā zacharias canta- uit nouū i natiuitate iohis bap³e. eo qz erat annūciatur⁹ saluatorē i de³to z paraturus vias ei⁹. Et ita etiā angeli cantarūt glōria in excelsis in natiuitate saluatoris Luc. ij. Et etiā symeō iust⁹ cātavit nouū cāticū q³n v³dit: ac tenuit xp³z i vlnis suis. dicens. Nūc dimittis fuū tuū zc⁹. Sicut g³ āna cantavit nonum cāticuz in natiuitate filij sui samu- elis. eo qz d³ns abstulerat ab ea op³robrium

.a.z.

ambrosii et augustini.

sterilitatis et conuictorum emule sue. et quia
preuidit samuelem prophetam et rectorem populi israel
et principaliter quod preuidit in spiritu christi vultus futurorum
redemptorum. Ita ergo per ecclesiam per annam figurata
cantauit nouum canticum in regione et baptisimili
natiuitate beati augustini. eo quod preuidit beatus am
brosius in spiritu quod illa die ecclesia spiritualiter genu
erat unum filium qui eam debebat liberare ab operibus
et incursum hereticorum. et suis scriptis et predic
tionibus ecclesiam debebat ampliare. Item sic zacharias
cantauit nouum canticum in natiuitate iohannis bap
te eo quod plenus spiritu sancto preuidit ipse precursor d
dicens Benedictus dominus israel etc. Ita per beatus am
brosius cantauit nouum canticum in baptisimili natu
tate beati augustini. eo quod preuidit ipsum futurum
predicatore et viam christi directorum. Nam sicut
iohannes baptea fuit precursor christi per praedicationem
hominum ad christum recipiendum. ita augustinus fuit succe
ssor in declarandis scriptis. et hereticis expug
nandis et liberando ecclesiam ab incursum eorum. et
ad confirmanda corda fidelium in fide christi. per
ea compositum est. et per diffuse infra videbitur. Nec est
ergo causa vnde fuit motus beatus ambrosius ad
cantandum istud canticum. Et quare placuit die
deditur. ut in natiuitate baptisimili beati augustini
nouum canticum in ecclesia cantaretur et profiteretur. Quasi
diceret beatus ambrosius. Te deum laudamus. id est. tota
ecclesia laudet deum. quod labor meus non fuit cassus
nec vanus. quod iste qui erat ecclesie rebellis tandem
peruenit ad baptismum. et factus est ecclesie filius. Item
quod iste qui erat ecclesie impugnator et inimicus erit
ecclesie defensor et hereticorum expugnator et ex
tirpator. et totus ecclesie illustrator et ampliatus
Vniuersa ergo laudet deum ecclesia quod hodie tunc filium
in hoc fonte baptisimatis genuit. Et ideo
dicitur possessioni quod grande festum fecerunt beatus
ambrosius illa die in populo mediolanensi et ecclesia
celebrata in iussione illius viri: per quem ecclesia erat
tot et tanta bona recepta. His ergo habitis cum
dei auxilio ad expositionem huius cantici accedamus

DE DEUM LAUDAMUS
Pro huius cantici expositione et
diuisione est primum aduertendum. quod sic
in hoc cantico similes primum mlti

misteria et officia. ita multipliciter per diuisionem
Nam vno modo ambrosius et augustinus laudant deum agendo
gratias per beneficia receptis. et petunt beneficia
sua. Et sic per diuisionem hoc canticum in duas partes
principales. Nam per laudant deum in unum
gubernatorem et creatorem et glorificatorem agendo
gratias per beneficium creatoris et gubernatoris et vultus
redemptoris. Secundo petunt ut vultus redemptio
subueniat omnibus filiis ecclesie. et omnes participemus
beneficium redemptoris et glorificatoris. in per erit
ibi. Te ergo quod etc. Secundo modo in isto canticum per psi
derari in quantum in eo ambrosius et augustinus in persona
ecclesie. et ad instructionem omnium fidelium profiteretur
omnes catholica veritate. Et sic per diuisionem in duas
partes. Nam in prima profiteretur omnes veritates catho
licae pertinentes ad deum in se quod ad nostras creatores
et gubernatores. Secundo profiteretur omnes veritates
catholicas pertinentes ad christum deum incarnatum
necessarias ad nostras redemptores et iustifica
tiones. in erit ibi Tu Rex glorie christe. Tercio
potest considerari hoc canticum in quantum in eo continetur tri
plex confessio ad nostras iustificationes. id est. confessio
fidei et late et penitentiae. sine qua nemo potest iustificari.
ut patebit in fine expositionis. Et sic istud can
ticum potest diuideri in tres partes. Nam in prima sit
confessio uere fidei. In media confessio late. In tertia autem
confessio penitentiae. in ibi per singulos dies etc. in ibi
Dignare quare die isto. Sed quod laudando deum
et agendo gratias per vniuersis beneficiis receptis
et petendo gratias et auxilium per beneficiis futuris. de
necessitate profiteretur omnes catholica veritate
ad nostras instructiones. et confitendo omnes catholi
cam veritate necessario facit triplicem confessio
nem. id est. fidei. late et penitentiae. Item prima diuisionem
continet scilicet et tertia. Item procedendo per primam
diuisionem in hac expositione includemus scilicet et tertia
Nam nemo potest iustificari per triplicem confessionem quoniam
confiteatur omnes veritates. et agat gratias per beneficiis
receptis. et petat sua per magis declara
bit exponendo litteras. et in fine totius expositionis
Et ideo procedamus per primam diuisionem in quantum primum
duo faciunt ambrosius et augustinus. Nam per laudant deum
creatorem et redemptorem agendo gratias per bene
ficium creatoris et redemptoris. Secundo petunt in

Canticum.

persona ecclie participare beneficiū redemptionis et glorificationis. et in eis perseuare et perficere. ibi Te g̃ q̃s. Quātū ad primū duo faciūt ambrosi⁹ et aug⁹. Primo. n. laudāt deū trīnū et vnū creatorē et gubernatorē agēdo gr̃as p̃ beneficiū creatōis memorādo beneficiū que recepūt p̃ creatōez et p̃tinue recipiūt per gubernatōez. Secūdo laudāt xp̃s deū icarnatus recreatorē et redēptorē et glorificatorē agēdo gr̃as p̃ beneficiū n̄re redēptōis et glorificatōis ibi. Tu Rex gl̃e xp̃e. ¶ Sed quia dictū ē q̃ n̄o pōt deū laudare n̄c agē gr̃as p̃ beneficijs receptis n̄ p̃t̃ p̃fiteat ei⁹ nobilitatē et p̃fectōez. et memoret beneficiā collata. eo q̃ p̃fessio fidelis p̃cedit latam ut patebit. Ideo ambrosi⁹ et aug⁹ in p̃sona totius ecclie laudādo deū p̃fiteat ei⁹ nobilitatē et excellētiam et p̃fectōes et beneficiā. Et sic ita faciūt in hac p̃ma p̃te. Nam p̃ laudant et cōfiteat vnū solū deū gubernatorē et creatorē om̄iuz. Secūdo ostēdunt qualiter d̄s p̃ap̃l̄ et perfecti⁹ laudat ab angelis et b̄tis in ecclia triumphāti. Tercio p̃fiteat et laudāt deum trīnū et vnū in hac ecclia exp̃mēto missiuz trīnitatis. ij ibi. Tibi oēs angeli. iij ibi. Te per orbē t̄raz. ¶ Sed q̃ in hac p̃ma parte laudant deū d̄m et p̄ez. Ideo isti tres termini. s. deus et d̄s et p̄s s̄ declarandi. q̃ quādam distīctōez importare vident. ¶ Ad cui⁹ intellectū ē adūtēdū p̃ q̃ istud nomē d̄s d̄z a theos grece q̃ idē est q̃ speculabile et insensibile et act⁹ pur⁹ et imaterialis et q̃ p̃se intelligibile. latine. Et isto m̄ dicit q̃ vnū solū. et indepēdēs et ifallibile et eternū. et vnū necesse ē impossibile aliter se h̄re. S̄ q̃ d̄. ut p̃bat aristoteli. et comentator xij. metha. et auicenna et algazel in sua methasifica. ymo s̄z damascenū d̄z pelag⁹ et fons om̄iuz p̃fectōm̄ eēalit̄. Et isto m̄ n̄ ē n̄ vn⁹ sol⁹ d̄s. ut p̃bat oēs sup̄dicti. et p̃bant oēs doctores sup̃ p̃mū sentētiaz d̄i. ij. Itē istō nomē d̄s dicit̄ a d̄nando q̃ idē ē q̃ totaz comūm disponē. regē et gubernare ad sui volūtātē et arbitriuz. et p̃p̃ se ip̃m mouē

Et ideo p̃curator aut fili⁹ nō d̄z d̄s dom⁹ s̄z totaz comūm disponat et regat et gubernet s̄z q̃ hoc nō faci⁹ p̃p̃ se n̄c ad nutuz sui. sed ad nutū et p̃ceptū et ad volūtātē d̄o dom⁹ et pat̄s familias. idō n̄c p̃curator nec fili⁹ n̄c seru⁹ d̄z d̄s dom⁹. s̄z sol⁹ ille p̃p̃ quem. et cui⁹ nutū fiūt oīa. Quia g̃ sol⁹ d̄s p̃ se gubernat et regit vn̄iūsiuz. a q̃ depēdet celum et tota natura in essentia et gubernatio. Et p̃p̃ quem tanq̃ p̃p̃ amatū et desideratū om̄s intelligētie mouēt orbēs et regūt oīa ista inferiora. ut inq̃ aristoteli. xij. metha. Et om̄s angeli faciūt uerbū. i. p̃ceptū ei⁹ ad audiēdas vocē s̄ monū ei⁹ ut p̃z p̄s. cū. Et ideo sic est vn⁹ sol⁹ d̄s vn̄iūsi. Et sic n̄ pōt esse n̄ vn⁹ d̄s. ita n̄ pōt esse nisi vn⁹ d̄s et vn⁹ p̄nceps et dux h̄ exercit⁹ totius vn̄iūsi: ut p̃bat aristoteli. xij. metha. Ideo in p̃p̃rie et et valde equoce reges et p̄ncipes m̄di dicunt d̄o q̃ n̄ a se h̄nt p̄tates. s̄z a deo. n̄c p̃p̃ se regūt s̄z p̃pter deum q̃ ē d̄s vn̄iūsi om̄iuz: cui oēs s̄ reddēt rōnez. Unde seneca in theste. Vos q̃b⁹ rector maris atq̃ t̄re ius dedit magnuz necis atq̃z. ponite inflatos tumidosq̃z vult⁹. Quis q̃ a uob̄ minor extumescit. maior hoc uob̄ d̄s minas. om̄e sub regē g̃utore regnū ē c̄. Hoc autē idē magis explicat sapie. v. et vj. per totū. Et sic p̃z q̃l̄it sic ē vn⁹ sol⁹ d̄s: Ita est vn⁹ sol⁹ d̄s vn̄iūsi gubernator et rector. Item istō nomē pater d̄z a patir grece q̃b⁹ est idē q̃ p̄ncipiū latine. Et ideo gentiores vocam⁹ p̄ez. eo q̃ ē p̄ncipiū g̃nōnis actiui. et genitricē vocam⁹ matrē. eo q̃ est quasi mat̄ia et p̄ncipiū passiuū in tali naturali g̃nōne. S̄z in p̃p̃rie et equoce genitor carnalis d̄z p̄z. q̃ s̄z sit p̄ncipiū p̄ticulare et imediatū in tali g̃nōne. t̄n hoc nō agit nisi in v̄tute corporū celestiuū. et maxime solis. q̃ sol et h̄o genant hoīez ij. de aīa. Et ideo p̄bi et poete vocarūt solē p̄ez hominūq̃z d̄oz. Sed adhuc sol valde equoce vocat̄ p̄z. q̃a s̄z sit p̄ncipiū om̄iuz genabiliū. et sp̄alit̄ hoīuz. Tamen hoc nō h̄t a se. s̄z a deo q̃ ē p̄ncipiū primū. Item s̄z sol cōcurrat ad g̃nōnez cor

ambrosii et augustini.

poris tamen non ad productōez aīe rōnalis nisi sol^o d̄s. Itē l̄z oīa gnabilia z corrupti-
bilia repēteant a corpib^o .et intelligentijs
celestib^o q̄ ad formas. tñ nō q̄ ad materias
primas. qz oīa agētia creata p̄suponūt illā
Et sic mat̄ia p̄ma z aīa intellectiua z celū
a solo deo possūt p̄duci p̄ solā creatōez qui
sol^o ē p̄ncipiū om̄iūz i gene cāe efficientis
formalis z finalis. z qz a solo deo repēdent
om̄ia creata sc̄d̄z totūz suū esse. itō sol^o d̄s
dicit^r ver^o pat̄ et p̄ncipiū om̄iūz. qz ab ipso
patrata et p̄ncipiata s̄t om̄ia. Et iteo dicit
boeci^o. iij. de p̄solatōe carm̄ie. v. qz sic deus
est vn^o i gubnāto. ita ē vn^o sol^o p̄z i creatōe
Unde ait. Om̄e hominū gen^o in tr̄is simili
surgit ab ortu. Vn^o eīz rex p̄z ē. vn^o cūcta
ministrat. Ille dedit celo radios. dedit cor-
nua lune c̄. Et ad istū itellectū ait saluator
Mat̄i. xxiij. Patres nolite vocare vobis
sup̄ tr̄as. vn^o ē eīz p̄z vest̄ q̄ in celis ē. Et sic
etiā d̄z i simbolo eccl̄ie. Credo i vnū deum
patres oīpotētes zc̄. Et sic p̄z qz sic ē vnus
sol^o d̄s. ita vn^o sol^o d̄s z pat̄ laudand^o et
colend^o. Istas ḡ tres p̄prietates essētiales
confitent^r i p̄mis de deo ambrosi^o z aug^o. s.
qz vn^o ē sol^o de^o et d̄s et p̄z om̄iūz. agēto
gr̄as p̄ beneficijs receptis. Et hoc i p̄soī
toti^o eccl̄ie. Unde vidēs b̄s ambrosi^o qz deus
compleuat desid̄iū suū. qz deduxerat augu-
stinum ad bap̄z p̄ q̄ tātū laborauit. Et pre-
uidēs in sp̄u q̄liter iste debebat esse defen-
sor eccl̄ie et dissipator hericoz. et dilucida-
tor toti^o sacre sc̄p̄e. Itō i p̄soī toti^o eccl̄ie
agens gr̄as vni soli d̄o exclamauit dicens
Te deuz laudam^o. nō dixit vos d̄os lauda-
mus. s̄z te vnū solū d̄m laudm^o p̄ tātis be-
nificijs receptis sup̄le. Et p̄fitēdo vnū solū
deum agit gr̄as p̄ tātis b̄nificijs. qz illa die
magna b̄nificia recepit tota eccl̄ia p̄ p̄sio-
nem illi^o hoīs. Tūc aut̄ aug^o ex̄ns i fonte
baptismatis respōdit q̄i dices Tu ambrosi
confitis vnū solū deū. et p̄dicas ipsum esse
laudandūz et colendū. Et ego p̄fitēdo fidem
meam p̄fiteor ip̄m deum esse vnum solūm

d̄m et gubnatores toti^o vniūsi. Et hoc a-
ssero et p̄fiteor p̄ mltos gentiliū q̄ negant
diuinam p̄uidētiaz se extendē ad act^o ho-
minū z ad ista inferiora. Et p̄tra muchos
q̄ dicūt deū esse d̄m et gubnatorē solū rex
in visibiliū. et dicūt diabolum esse d̄m et
rectorem hui^o mundi infēoris. Et sic aug^o
conūsus ad deū dicit. Te d̄m p̄fitemur. i.
sicut p̄fitemur te esse vnū solū deū. ita vnū
solū d̄m et dispēsatorē z rectorē z guber-
natorē et p̄fiteor totū vniūsi. Tūc aut̄
b̄s ambrosi^o subdit. Te et̄nuz patrem oīs
tr̄a venaf. q̄si dicit. aug^o te p̄fitef d̄m et
gubernatores vniūsi. Et ego siml^r cū eccl̄ia
te p̄fiteor p̄rez et creatorē vniūsi. a q̄ tanq̄
ab vno solo p̄m̄ oīa ex t̄p̄e repēdēt p̄ cre-
ationez. q̄ ad totū suū esse in gene cāe effici-
entis. formalis et finalis. qd̄ ē p̄tra aristo.
et alios p̄hos et om̄s gentiles. q̄ putāt m̄-
dum fuisse ab et̄no. Itō oīs tr̄a. i. oīs fide-
les tr̄e te venanf tanq̄ patrem omnium.
¶ Nota qz multi dicūt qz ambrosi^o in hoc
cāntico solū locut^r ē i p̄m̄ dices. te deum
laudam^o. et qz aug^o p̄secut^r ē totū residuū
ūsqz i finē p̄fitēdo fidē suā. sic tenēf adult̄
ore p̄po p̄fitē fidē suā publice q̄n baptizāf
Et sic f̄z istos hoc cānticū totū ē p̄fessio fidē
beati augustini quā p̄fess^r ē i bap̄. Sed qz
coīter tenēf qz ambo al̄nat̄z fecerūt hoc
cānticum. vnusqz p̄ferēdo suā sn̄iaz. itō sic
p̄cedem^r i ei^o expōe refēdo singla singlis.
¶ Sed dubitat^r. nā l̄z p̄ma p̄sona dicit^r p̄z
etern^o respectu filij. eo qz ab et̄no p̄ducit
verbū. tñ tota trinitas vn^o d̄s n̄ dicit^r d̄s
nec p̄z etern^o toti^o vniūsi. qz ista s̄t relatiua
ex t̄p̄e. Et itō sic mūd^o n̄ est et̄n^o. Ita de^o
nō est et̄n^o d̄s et gubnator et p̄z ei^o. s̄z ex
tempore. Vel ē dicendū qz p̄z nō sumit^r hic
essentialit^r s̄z p̄sonalit^r respectu filij. Itō hoc
respōdet qz p̄z i hoc loco sumit^r essentialit^r
respectu toti^o vniūsi. s̄z li et̄nū nō det̄m̄iat
nec cōnotat pat̄nitatē et relatōnē f̄z diuinam
s̄baz et d̄m essentialit^r. q̄si dicat simul vltis
ecclesia. te p̄fitef et̄num z vnum deum ab

Canticum.

eterno. Ita te veniat vnus dñm et patrem
 ex tempore. i. te deū eternū p̄fitef dñm et
 patrem ex tempore. Et iste mod⁹ seruatur
 qñoq; i sac̄ scriptis. Et ita dñ p̄s. Lxxij. De⁹
 autē nost ante sclā opat⁹ ē salutē in medio
 vnde manifestū ē. q; li ante secula nō deter
 minat li rex n̄r nec li opat⁹ ē salutē i medio
 terre: s; determinat li dñs. i. dñs q; est añ seclā
 postea fact⁹ homo et Rex n̄r opat⁹ ē salu
 tem i medio t̄re. Item iste mod⁹ fuit p̄s
 Lxxxix. cū dñ. Dñe refugiu fact⁹ es nob
 a genatōe i gnōnez. Priusq; formaret t̄ra
 et orbis a sclō et i sclm tu es deus. Tūc ma
 nifestū ē q; dñs nō fuit dñs nec refugium
 nostrum ab etno. priusq; mōtes fierent et
 formaret t̄ra et orbis. sicut intelligebant
 orientani hūc passum. sed sic ē legenda et
 punctuanda et intelligēda ista littera. i. tu
 dñe q; nūc es dñs n̄r: es dñs i seculū. priusq;
 montes fierēt et orbis formaret. s; ex t̄p̄e
 per creatōez et redemptōez fact⁹ es refu
 giuz nostrū. Et isto m̄ ē intelligēd⁹ iste pa
 ssus in hoc cātico. Nam illū quē p̄fitentur
 esse vnū deū imortalē. et eternū ab eterno
 illū eūde; p̄fitent esse dñm et patrez vnūsi
 ex t̄p̄e. Potest etiā dici. q; li eternuz patre
 sumit p̄sonalit: quē siml' cū filio et spū sclō
 oīs t̄ra veniat. q; sic opa trinitatis eēalia sūt
 inseparabilia ad extra. Ita cult⁹ late n̄ sepat
 p̄sonas i diuinis. q; deo essētiā debet. S; z
 meli⁹ videt q; li patre tenat eēalit̄ r̄spectu
 vnūsi. eo q; infra fiet sp̄alis z exp̄ssa p̄fessio
 de missio trinitatis. s; hīc exp̄mit missiū
 creatōnis. q̄si dicat ambrosi⁹. sicut te p̄fite
 mur vnū deū et dñm gubernatōrē. Ita om̄is
 t̄ra iam te veniat etnū p̄rem et creatorem
 q; tot⁹ ppl⁹ gentilis iam venit et veniet ad
 fidez. q; p̄fitetur creatōez mūdi quā ante ne
 gabat: quā fidē maxie p̄firmavit augusti⁹
 iste i scriptis et p̄dicatōib⁹ suis. Et ideo
 subdit aug⁹. tu ambrosi dicit q; tota terra
 iam veniat vnū deū et vnū dñm et patrem
 creatōrē. Et ego dico t. q; p̄apli⁹ et p̄fecti⁹
 veniat dñs i celis ab angelis tanq; dominus

et creator. Et sic p̄sus ad deū dicit. Tibi
 om̄is angeli t̄celi. et vnūse potestate. Tibi
 cherubin et seraphin incessabili voce p̄cla
 mant. scl̄s. scl̄s. scl̄s. dñs deus sabaoth z c.
 ¶ Ad cui⁹ itellectū est valde adūtenūz
 q; istō participiū sanct⁹ ē p̄fitti t̄p̄oris ab
 isto verbo sanctio. q; dñs est q; recte vltaz
 et act⁹ hūanos dirige et ordinare. Et ideo
 leges impatorz et plebicita dicit sanctōez
 .i. recte ordiatōes. eo q; recte ordināt act⁹
 hūanos. Et sic ḡ ille hō dñs scl̄s. q; ē bñe or
 dinat⁹ i actib⁹ et opatōib⁹ suis. et bene in
 stituit et ordinat vitā suaz. Et sic scl̄tas dñ
 quedā iusticia et vita iusta. et iuste ordiata
 et reglata. Et sic illos vocam⁹ scl̄os i ecclā
 qui iuste et ordinate vixerūt scl̄oz legē dei.
 sed q; volūtas dei licet i dñā lege. Ideo ille
 dicit iust⁹ et scl̄s q; p̄format volūtatē suaz
 cum dñā volūtate. et subordinat se diuine
 volūtati fuāto dñaz legē. Et sic p̄z qlit̄ san
 ctitas dicit q̄ndā ordiez ad deū et q̄ndā con
 formitatē. et p̄ p̄ns dicit q̄ndāz iusticiā et re
 ctitudiez. ¶ Sed q; talis ordo et scl̄tas p̄
 repit i deo. Ideo dñs ē p̄ iust⁹ et sanctus i se
 ¶ Vnde ē vltē adūtenū. q; ta i p̄mis cō
 sidant i dō. p̄ q; ē p̄mū ens. scdo q; veruz
 ens. Tercio q; sūmūz bonū ens. Vel q; est
 p̄ma entitas. et p̄ma veritas. et p̄ma bo
 nitas. Et iō inq̄ntū ē p̄mū ens et act⁹ p̄r
 intelligit. s; inq̄ntū ē p̄mū ens vez; intelli
 git se ip̄m. Et sic itelligēto dicit et p̄ducit
 verbū de tota s̄ba et essentia sua. Et sic co
 municat verbo suo totā s̄baz z eēaz. sed q;
 talis p̄ductō fit scl̄oz n̄az. Ideo verbū p̄du
 ctū dñ fili⁹ p̄ris dicētis et genantis. Item
 rursus q; pat̄ nouit se i filio nō solum esse
 verū ens. s; et ex p̄nti esse sūmū bonū. Ideo
 diligit se i filio cui p̄ genonez coicat diuinā
 essentia. Et p̄z fil' cū filio diligēto se sp̄rat
 sp̄m scl̄m coicando ē eandē eēaz p̄ aspirati
 onem q; coicata ē filio p̄ gnōnez. Et sic ma
 net iste ordo i diuinis p̄sonis. Nam eandē
 eēa et s̄ba q; ē i p̄re a se. eandē ē i filio a p̄re
 comunicata per generationem. Et eandē

ambrosii et augustini.

est in spū sancto coīacata ab utroq; p aspiratōez . sed q; pater nō ē dōs p patnitatem sed p diuinā eēaz quā hēt a se. et fili⁹ nō est deus p filiatōez: s; p s̄bam et eēaz quā hēt a patre p gnōem. nec sp̄s sc̄s ē dōs p aspiratōem passiuā: s; p eēaz quā hēt ab utroq; Ido sicut i p̄ze et filio et spū ē vna sola diuinitas et essentia. ita p̄ et fili⁹ et sp̄s sc̄s licet sint tres p̄sone rōe suaz pp̄ietatuz; p quas p̄stituit: tñ oēs tres p̄sone n̄ s̄t n̄ vn⁹ deus p vnā et eandē s̄baz et eēaz li eis rep̄tam. q; lz multiplicēt p̄sone pp̄ tres relatōes. tñ nō multiplicat eēa nec s̄ba. licz sit trib⁹ p̄sonis coīcata. Et ideo nec etiā multiplicant eēalia. s; de⁹ eēalit̄ ē et dñs et sc̄us et dōs. ido sic ē eēalit̄ tñ vn⁹ dōs. ita vnus dñs et vn⁹ sc̄s . Et sic lz p̄ sit sc̄s et filius sc̄s et sp̄s sit sc̄s. tñ n̄ pp̄ie s̄t tres sancti: s; vn⁹ sanct⁹ . Ex qb⁹ p; q; i dñs ē ordo simul cum vnitae. Naz inter istas tres p̄sonas ē ordo i q̄ntū pat̄ ē a se et fili⁹ a p̄ze et sp̄s sc̄s ab utroq;. s; ē vnitae i s̄ba z eē. q; oēs tres p̄sone coīcant vnā et eandē s̄baz et eēam eql̄iter . Et sic manet ordo i trib⁹ p̄sonis s̄l cū vnitae et eql̄itate essentiae z magestatis Et sic talis ordo nō tollit vnitae nec eql̄itatem magestatis. Et ideo sic pat̄ ē deus a se ita ē sc̄s a se. Et sic fili⁹ ē dōs ap̄re. ita sc̄us a patre. Et sicut sp̄s sc̄s ē dōs ab utroq;. Et sic lz ql̄bet p̄sona dōz eēalit̄ sc̄a. s; sc̄a p̄son̄ dicit̄ cōiter et sp̄alit̄ sc̄a i q̄ntū ē finis to⁹ ordinis. eo q; sc̄itas dicit̄ quēdaz ordinēz in aliquem bonuz finem. put sup̄ dictum est.

¶ Sed q; tota beatitudo dei et gl̄ia p̄sistit in isto ordine. s. i q̄ntū dōs p̄ nouit se i filio et siml̄ cū filio diligit se i spū sc̄o. Ido oēs angeli et cherubin seraphin. et vlz oēs b̄ri in p̄ata volētes dare gl̄iaz deo et volentes explicare istū ordinē in diuinis. in q; p̄sistit tota dei beatitudo incessabili voce p̄clamant sc̄. sc̄s. sc̄s. q̄si dicāt. sc̄s p̄z q; a nllō s; a se ip̄o. et sc̄s fili⁹ q; a p̄ze. z sc̄s sp̄s q; ab utroq;. Et sic gl̄ificant et laudāt deū in trinitate. Sed q; oēs angeli nouerūt vnū solū deum

et vnū dñz i hac trinitate p̄sonaz: cui debet vna sola gl̄ia eql̄it̄ et vna b̄ritudo. Ido subdunt dñs dōs sabaoth. q̄si dicāt sc̄s p̄. sc̄s fili⁹ et sc̄s sp̄s. tñ n̄ n̄ vn⁹ dōs z vn⁹ dñs. et per p̄ns vn⁹ honoz sit pater et filio et spū sc̄o. Et sic oēs āgeli i sua lafa explicāt misteriu; trinitatis p̄sonaz cum simplicitate diē essentiae. in cui⁹ visiōe et fruitōe p̄sistit tota eoz. s. āglōz b̄ritudo ut m̄gis patebit

¶ Vtē ē cum humilitate. et tremore aduertendum q; p̄ter sup̄dictum ordinem respectiuuz ē p̄sidand⁹ in diuinis ali⁹ ordo q̄si absolut⁹ q; nullā distinctōez ponit i deo . s. i q̄ntū dōs a nullo tep̄et causalit̄. s; est a se et i se. et pp̄ se. ¶ Vnde dōs sic ē eēalit̄ a se ip̄o et i se ip̄o. Ita n̄ ē pp̄ ali⁹ bonum finalit̄: s; pp̄ se ip̄z q; ē sūmū bonū: z p̄ p̄ns finis vltimat⁹. Et sic dōs ē a se et i se. et pp̄ se. Et sic dōs diligit se i se z pp̄ se. Nam sic est i se et pp̄ se: ita diligit se in se et pp̄ se. Et iste ordo q; videt̄ eēalit̄ absolut⁹ n̄ tollit ordinē respectiuū: p̄mo ē siml̄ cū illo. Nam pat̄ itelligēto se i v̄bo nō se itelligit i alio intelligibili n̄c i alio dō: s; i se ip̄o dō. et s̄l cū filio diligit se i spū sc̄o q; ē nex⁹ āboz nō se diligit i alio dō: n̄c i alio sūmo bono s; i se ip̄o dō z sūmo bono. Et sic p̄m⁹ ordo essential̄ et cālis i dēpendent̄ stat s̄l cū sc̄o ordine originis z respectiuo p̄sonaz. Et t̄do cū dō sit p̄mū ens z p̄ncipiū z cā oīuz āoz entiu; p̄ sup̄dictū ordinēz. et sub t̄li ordinē fec̄ oīa c̄ata et t̄lez ordinēz ip̄sistit i eis . vñ sic p̄ ab et̄no p̄duc̄ filiū. et s̄l cū filio p̄ducit sp̄z sc̄z. Ita ex t̄p̄e p̄ per filiū q; ē verbū suuz dixit oīa. q̄n dixit fiat lux z c̄. Et siml̄ cum filio p̄ sp̄z sc̄z viuificauit. et mouit oīa ad suas op̄atōes: q̄n sp̄s dñi ferebat sup̄ aq̄s Et sic ordo eminatōis creat̄az sedq; ordinēz diāz p̄sonaz. Et sic eūde ordinēz tāq; vesti gl̄iū trinitatis ip̄sistit i oīb⁹ c̄afis. Naz sic p̄z est p̄mū p̄ncipiū q; dixit oīa. et fili⁹ p̄ q̄m dixit oīa. et sp̄s sc̄s finis i q; oīa viuificauit ad suas op̄atōes. ita i oīb⁹ creat̄is ip̄sistit hanc trinitatē dāto eis s̄baz v̄rutē et op̄atōez. q;

Canticum.

quod est sibi siue formam est principium quod agit. et ut
mediū per quod agit. et operatio est finis propter que
data est rebus illis ut. et sic in homine consistat totum
sibi tanquam principium principale. et potest autem tanquam
mediū. et consistat operatio. scilicet sentire et intelligere
tanquam finis illarum potestatem. Et sic per istum ordinem
apparuit vestigiū trinitatis in omnibus creaturis. que
ordines nouerunt deus patris in creaturis. Sed pythagoras
apellauit ipsos ordines principium mediū et
finem. peripatetici autem appellat ipsos. scilicet bas. uirtute
et operationes. Et tunc quod pythagorici uiderunt talem
ordinem in creaturis omnibus. Inde est quod ex illis ordinibus
arguebant aquam trinitatem in deo quod est causa omnium. Et
tunc colebant deum triplici honore. scilicet hymno. au-
toritate. et oblatione. ut inquit aristoteles. per celi. Sed etiam
deus trinitatem et vestigiū trinitatis assignat sa-
lomon in omnibus creaturis sapientia. xi. cum ait omnia
domine in mensa et mero et pondere disposuisti
Ista. n. trinitas tanquam vestigiū supne trinitatis
reperitur in omnibus creaturis. et hoc multipliciter.
Primo quod omnia sunt finita sub certo numero. et non in-
finita. Et omnia sunt sub certo pondere in suo loco
secundum suam dignitatem: aut leuitatem. aut dignitatem
collocata. puta angelus in summo loco. et corpora
corruptibilia in infimo. et celi in medio. Et omnia
sunt sub certa mensa et uirtute in agendo. Item omnia
fecit deus sub numero. quod spes sunt sic numeri. viij. meth
Nam sic omnes numeri multiplicantur ab unitate per ad-
ditionem aliarum unitatum. Ita omnes spes multi-
plicantur a prima unitate quod est deus adueniendo per-
fectiones eales. Et omnia disposuit deus sub certa
mensa quod ad perfectiones accidentales et uirtutes
in agendo. quod quantum perfectior est forma plures
perfectiones accidentales includit et plura per-
fici aia hominis respectu aie leonis. Et omnia fecit
deus sub certo pondere in quod detantur. quod omnia ordi-
nantur ad ultimum finem quod est deus. de quo dicit augustinus
libro 2. fecisti nos domine ad te. et nunquam qui-
escet cor meum: donec descant in te. Item amor
meus pondus meum etc. Sed augustinus iam perfectius
assignat istam trinitatem in omnibus creaturis in libro de
natura boni et quarto super generalia. et. vi. de trinitate
Unde dicit quod sic deus in se est spes modus et ordo.
Ita omnia fecit sub spe in et ordine. Nam sicut

deus in quantum est ens primum et actus purus dicitur spes
et in quantum est in se et non in alio dicitur modus. et in quantum
est propter se dicitur ordinem. et sic in deo est spes modus
et ordo. Ideo omnia creauit sub spe in et ordine
quod omnia habent spes a deo. quod in terra habent spes et for-
mas et eadem in quantum ymitantur illam formam et ymitantur
in deo uerbo. Et sic dependet a deo in genere cause
formalis. et in terra participat in esse uitali et actu-
ali in quantum deus illud esse existentie actualis. Et sic
dependet a deo in genere cause efficietis. et in terra res
deus bona in quantum ordinat in bonum finem quod est deus propter
quem facta sunt omnia. Et sic omnia dependet a deo per
totum suum esse. scilicet in genere cause. effici. for. et si. Et sic
omnia sunt facta a deo. et per deum et propter deum. et per primum
in omnibus reperitur spes modus et ordo. quod sub tali
ratione deus creauit omnia. scilicet sub se et in se. et propter se
Et hoc secundum ordines sue trinitatis. Et tunc tota
trinitas indiuise concurrat ad ordines creaturis
Primo per dicitur per uerbum suum. fiat lux. i. ange-
lica natura. et sic facta est lux. scilicet quod non solum creditur
rebus formam et esse specificum. sed etiam esse actualis
existentie. Ideo sequitur quod spes deus ferebat super
aquis. i. super omnia creata datus et aspiratio esse
uitalis existentie. Sed quia sicut deus omnia
fecit a se et sub se. Ita fecit omnia propter se quod est
summu et uirtutu bonum. Ideo in creatioe re-
deus. uiderit deus cuncta quod fecerat et erant ualde bona
per quod tenentur omnia facta propter bonum finem et omnia habent
ille bonum finem in solo deo quod est ualde et sine bonum
quod nulla res potest esse in se ualde bonum. sed debet
bona. sic est debet ens in se. Et hoc intendebat
dicitur iohannes cum dicit. omnia per ipsos uerba facta sunt et
sine ipso facta sunt nichil. quod facta sunt in ipso uita erit
quasi dicat per augustinum et crisostomum quod per uerba
fecit omnia. et omne quod facta sunt per ipsum. sit nichil si-
ne ipso. et maxime dum ueniat et separat ab
ipso per participationem. quia sic omne ens factum est ab ipso
Ita erat et est uita in ipso. quod in ipso omnia uiuunt
et mouentur. et sunt. propter quem facta sunt
omnia. Nam licet homo moriatur mundo. tamen ma-
net et uiuit finaliter in deo in quod constituit suum finem
Et sic per quantum deus est a se super omnia. et in se et propter
se. et omnia alia sunt a deo. et per primum sub deo. et
facta per deum et propter deum. Sed quod ordo cog-
nitio deus sequitur modus eandem. quod sic res se habet ad esse

.ambrosii et augustini.

Ita ad cognosci. idō sic dēu^s ē p se et i se et ppter se. et oīa ab eo et p eum et ppter euz. Ita tenemur ppter dñm et crede dñm esse et nuz et p se et in se et ppter se. et oīa alia ē ab eo. et p eum. et ppter ipz creatā. Sed quia sicut res se hēt ad esse et cognosci. ita se hēt ad diligē. Idō dēus ē sup oīa et p se et i se et ppter se a nob diligēd^o. Et sic dicit aug^o q^d dēus fecit hoīez. ut dñm cogīceret/ et cognoscēdo amaret/ et amādo frneret. Et sic etiā vn^o q^d qz seruādo debītū ordiēz tenetur dilige se et pximuz i dō/ et ppter dēu. Et sic dicit^o. q^d sicut diligim^o dñm in se et ppter se ita fruimur dō in se et ppter se. Et etiā dicimur q^d fruimur pximo i dō sic dicit ap^o ad philonē. pfruar te i dño frat^r zc. Iste ē ergo ver^o ordo caritatis i via. Et etiā i patria. s. q^d diligam^o dñm in se sup oīa/ et p se et ppter se. Et pximuz in dō/ et ppter dñm. Et in hoc suam^o spēz modū et ordiēz. Et i tali ordie dilectōis pssit tota iusticia hominis. nō solū in via. s. etiā i patria. Et idō dicit ibidēz augustin^o q^d pccm nichil aliud est. nisi deiare aspē/ aut modo/ aut ab ordine. in ordie dilectōis et late. Vnd gentiles adorādo ydola errabāt in spē et i modo et i ordine. qz illa ydola nō erāt ase. ymo facta manu hoīuz. nec erāt p se nē ppter se. Et idō nō erāt adoranda. Itez auar^o errat i spē et modo et ordie diligēdo pecuniā p se et ppter se. Itez supb^o errat i spē et modo et ordie. qz diligit se in se et ppter se. et nō in dō nec ppter dñm. Et i hoc peccat dia^o in pncipio in ordie dilectōis. Nam ipse bene cognouit se esse a dō creatū. et dñm esse sup oīa. sed nō dilexit se i dō. nē ppter dñm. s. dilexit se in se et ppter se. et p dñm nō dilexit dēu sup oīa nec ppter se. Et sic perūtit ordinem dilectionis. quia in cepit ab amore sui vsqz ad contemptū dei. Nam si in cepiss^z ab amore dei diligendo deum super oīa et per se et ppter se. Tunc ex consequēti dilexisset se et oīes alios in dō/ et ppter deum. et sic magis dilexisset deum q^d se ipsum. Et per

consequēs seruasset pceptum dei conformando se diuine voluntati. Sed qz non dilexit se in dō. sed in ipso/ et propter se ipm. Ideo apertuit imperiuz totius vnīuersi contra voluntatem dei. et sic voluit et presumpsit et tentauit temere vserpare sedem et solūz imperiale. qd dēus preparauerat pro xpō homine. qui erat deificandus/ et personaliter per verbum assumendus. prout dictum fuit ps. Lxxxj. Et sic patet qualiter diabolus errauit in ordine dilectōis/ diligēdo se in se et ppter se. Et non in dō et propter deum. et sic ob errauit et deuiguit aspē et modo et ordine. Angeli autēz boni. quia seruauerunt ordinem dilectionis rectum et debitum. quia sicut cognouerunt deuz esse super omnia et per se et ppter se. Ita primo in ceperunt ordinem dilectionis secunduz ordinez cognitōis. quia dilexerunt deum super oīa et p se et ppter se. Et ex pnti dilexerūt se in dō et ppter dñm. et sic in ceperunt ab amore dei vsqz ad pceptuz eoz per hūilitatē. Et sic obedierūt deo pformādo se diuine voluntati/ deliberādo obedire xpō futuro deo et hōi tāq^d dño. et bedi et filio pat^r Et sic isti māserūt i illa grā pfirmati. Et facti sūt bñi. Et sic p qm vsqz angli fiunt viatores p totam illā morulaz tpris. In q se/ cundum ordiēz cognouunt dēu. s. q^d lter d^o erat et nuz/ et alle. et p se et ppter se. Et qmo ex tpre creauit oīa sub se et p se et ppter se. S. qm inceperunt ellice actuz voluntatis. tūc illi mali per use diligēdo se in se et ppter se. de uiādo ad iā voluntate. ex viatorib^o fcti sūt obstinati et miseri et excelo expulsi. Isti vero elliceo actū ordiate dilectōis diligēdo dñm. sup oīa et i se et ppter se. Et diligēdo se ipos in dō et ppter dñm. et pformādo se die voluntati. ex viatorib^o fcti sūt pphēsores et bñi. Et in tñ bñitudine et felicitate pfirmati. Et p dñm in cepūt frui. Et ex tāta glia et leticia agendo grās prupunt i laudes dñi dicētes. Scis sc^o sc^o. q^d dicit sc^o. dō alle et p se et et n^o. et sc^o et in se. et sc^o dō ppter se. It sc^o p^o aq^o oīa.

Canticum.

Et sc̄s fili⁹ p̄ quē oīa. et sc̄s sp̄s p̄pter quē
oīa creata s̄t. Et angeli siml' p̄fitent̄ deuz
esse eternum a se. et p̄ se. et p̄pter se. et esse
sup̄ oīa. Et oīa esse p̄ eū ⁊ p̄pter eū. Et siml'
confitent̄ misteriu⁹ trinitatis. et siml' agunt
gr̄as p̄ beneficio creatōis. ⁊ p̄suatōis et
gubnatōis. et gl̄ificatōis. inq̄ntū a deo s̄t
creati. et ī ip̄o viuūt oīa et p̄pter ip̄m. ⁊ ad
ip̄m tendūt oīa tanq̄ ī finē. Et ī ip̄o glori
ficant̄. et felicitātuz. Et sic āgeli explicāto
misteriu⁹ trinitatis dīaz p̄sonaz laudāt deuz
Et qz oēs tres p̄son̄ s̄t tm̄ vn⁹ d̄s et n̄ pl̄re⁹
Iō subdūt d̄s sabaoth. q̄si dicāt vn⁹ deus
et d̄ns sabaoth. i. vn⁹ d̄s ⁊ d̄ns exercituz
angloz et hoīuz ē sc̄s ī p̄re. ⁊ sc̄s ī filio et
sc̄s ī sp̄u. Et sic p̄fitetur vnū solū deū ī trī
tate. ¶ Sed qz talē gl̄iaz dāt deo. n̄ solum
p̄pter se: s; et p̄ b̄nficio creatōis et recrea
tionis et gl̄ificatōis. Iō subdūt. Pleni
s̄t celi ⁊ t̄ra gl̄ia. s̄c̄e maiestatis gl̄orie tue
¶ Ad cui⁹ intellectū ē notādu. qz dupl̄ct̄
celi et t̄ra s̄t pleni gl̄a d̄o. Primo inq̄ntū in
oīib⁹ creat̄is lucent dīe p̄fectōes. et ē im
pressum vestigiū trinitatis. s. p̄ncipiū mediū
et finis. et s̄ba v̄t⁹ ⁊ opatio. aut numero
pond⁹ ⁊ mensa. aut sp̄es mot⁹ ⁊ ordo. put
dictū ē: p̄pter q̄s p̄fectōes reptas ī creaturis
mouemur ad laudādu et gl̄ificandū deum
put dictū ē ī cānico tuz p̄uoz ⁊ ps̄. cxliij.
Sec̄do aut p̄ li celi itelligūt angeli: ⁊ p̄ t̄raz
intelligūt hoīes. in q̄b⁹ anḡlis ⁊ homīb⁹
est impressa nō solū s̄ilitudo ⁊ vestigiū s; et
ymago dei sup̄ alias creat̄as p̄ intellectum
memoriaz et volūtate. Iō s̄t capaces beati
tudinis et gl̄e. Iō dicūt angeli laudandū
deū. qz pleni s̄t celi cū oīib⁹ āgelis ⁊ astris
et plena ē t̄ra cū oīib⁹ ī ea p̄tētis. mage
state gl̄e d̄o. qz ī oīb⁹ lucēt dīe p̄fectiones
in q̄b⁹ d̄s ē laudādu et gl̄ificādu: s; sp̄alz
angeli et hoīes s̄t pleni gl̄oria d̄o. inq̄ntū s̄t
capaces gl̄e et b̄itudis. Et h̄ac gl̄iam dant
oēs āgeli boni ⁊ hoīes iusti. Et ab h̄o modi
laudib⁹ et p̄cetu nunq̄ cessant angeli boni
postq̄ fuerūt ī gr̄a p̄firmiti. Et hoc misteriu⁹
vidit ysayas. q̄no vidit d̄nm sedētes sup̄ so

liuz excelsuz et eleuatū. et plena erat dom⁹
magestate ei⁹. Et duo seraphin clamabant
alter ad alterz sc̄s. sc̄s. sc̄s. d̄ns d̄s exer
cituum. plena est oīis terra gl̄oria ei⁹ ⁊c.
ysaye. vi. Item hoc idē misteriu⁹ vidit ioh̄s
Apo. 4. vbi dicit se vidisse ī sp̄u illa q̄tuor
asalia plena oculis. et xxiiij. seniores. q̄ nō
habebāt redēz die ac nocte: s; p̄tinue clam
bant. sc̄s. sc̄s. sc̄s. d̄ns d̄s oīis sp̄s. q̄ ē et q̄
erat et q̄ ventur⁹ est. Sed qz talē laudē da
bant d̄o p̄ b̄nficio creatōis. Iō subdūt
Dign⁹ es d̄ne d̄s n̄r accipe gl̄iaz ⁊ honorē
et virtutē. qz tu creasti oīa. ⁊ p̄pter volūtate
tuaz erāt. ⁊ creata s̄t. In q̄b⁹ verbis oīd̄it̄
qz oīa s̄t creata a d̄o. nō ex necessitate: sed
ex sua volūtate. et p̄pter eum creata s̄t oīa
Et sic angeli fuāt sp̄em et modū et ordinē
in laudāto et diligēto deuz. Et explicāt mi
steriū trinitatis cū vnitate dīe essentie ⁊ s̄be
Et ī tali laudā p̄sistit tota iusticia et felicitas
beatoz. Et sic dicit d̄o ps̄. Lxxxiiij. Beati
qui h̄itant in domo tua d̄ne: ī sc̄la seculoꝝ
laudabūt te ⁊ c. Et hoc est qd̄ intēdit dīce
augusti⁹ ī hac particula hui⁹ cānici. cū dīc̄
Tibi oēs āgeli. i. celi vnūse potestates ⁊c.
¶ Sed ne aliq̄s foras putaret qz soli an
geli dāt hui⁹ gl̄iaz deo ī celo. et b̄ri
ficantur ī talib⁹ laudib⁹. Iō b̄s ambrosi⁹
dicit ⁊ subdit. qz nō solū anḡli. s; etiā apl̄i ⁊
p̄phe et m̄res dāt h̄o modi gl̄iam et laudēz
deo in celesti pat̄a. qz laudāto d̄ni trīnu⁹ et
vnum beatificant̄ in visione ⁊ fructōe diuī
narum personarum in vnitate substance.
¶ Ad c̄o intll̄z ē nōndū qz anḡli soli dabāt
hui⁹ laudes d̄o. et b̄rificabāt ī hui⁹ laudib⁹
ap̄ncipio sue p̄uōis. usqz ad ascensioz xp̄i.
qz oēs p̄res ve te. erāt ī libo xp̄s expectātes
S; p̄ q̄ xp̄s ī sua refrectōe eduxit eos d̄ libo
et in die ascensiois introduxit eos in pat̄am
tunc siml' cum angelis t̄ceperūt cātare sc̄s
sc̄s. sc̄s. ⁊c. eo qd̄ tūc viderūt misteriu⁹ trī
nitatis. et incepunt frui p̄fecte. Et sic post
ascensioez. Apostoli et martyres euolātes
in celū sil' cū āglis ⁊ p̄ph̄i cātārūt. ⁊ cātant
idē cānicū cū oīb⁹ sc̄is et iustis noui testā.

ambrosii et augustini.

Et hoc dicit iohannes se vidisse apo. viij. cum dicit
quod ex omni tribu filiorum israel. vidit autem thronum
dei xij milia signatorum. Et post haec vidit tur-
bas magnam quam dinumerare non poterat ex om-
nibus gentibus et tribubus et populis et linguis stantes
aut thronum in conspectu agni. Et clamabant vo-
ce magna dicentes salve deo nostro etc. Et omnes
angeli stabant in circuitu throni et sanctorum. Et a-
coramunt dominum dicentes amen. benedictio et cla-
ritas etc. Ex quibus sequitur quod per passiones agni omnes
presbiteri et fideles unusquisque te. simul cum angelis cantando
canticum super dictum laudant dominum. et benedificant. Et
hoc est quod in te dicit dicit ambrosius in hac particula cum
dicit. Te gloriosus aploz chor. Quasi dicat.
o domine non solum angelis. sed etiam gloriosus chor ap-
loz. laudat te cum super dicto canticum. Et laudabi-
lis numerus prophetarum laudat te. Et exercitus
caditatus in duntaxat stolis albis. et palme
in manibus eorum in signum puritatis et victoriae
laudat te cantando super dictum canticum. Et proponit
chor aploz cetui prophetarum. quia si processerit in
tempore. tunc isti procedunt in dignitate et gradibus et ma-
joribus glorie. Item per exercitum caditatum in duntaxat in-
cludit omnes iustos christiane religionis et sanctos et
sanctas. quia vita christiani. Si fuerit evangelium vivat. mar-
tiz est. f. aug. super iohannes. ¶ Sed quia dixit am-
brosius. quod omnes apostoli et prophete et omnes exercitus
in duntaxat et sanctos novum te. quod ita sunt prophetes in
partem simul cum angelis cantant super dictum canticum in gloria
et ecclesia triumphati. Item dicit dicit aug. quod non
solum sancti novum ac ve te. cantant super dictum canticum
confiteo missiis trinitatis in ecclesia triumphati. sed
etiam ista ecclesia per totum orbem terrarum diffusa cantat
istud canticum et confitetur missiis trinitatis. quia tota
ecclesia credit et confitetur et predicat unum deum in unum
in personis et unum in substantia. Et laudat dominum patrem et
filium cum sancto spiritu. Et hoc non solum confitetur
ecclesia in privato sed in publico predicat. Et cantat in
symbolo. Hoc itaque cantat in prefatione missae ante
canonem dicens. sanctus sanctus sanctus. dominus deus sabao etc.
Ex quo volunt dicit dicit quod tunc ambrosius in ecclesia in
violantes ordinavit prefationes. Et aug. in ecclesia
proponens. in quo dicitur prefatione cantat. sanctus sanctus
sanctus ad expressiones missiis trinitatis. quae dicitur ritum

impleta est tota ecclesia. Et hoc est quod in te dicit dicit
cere aug. cum subdit. te per orbem terrarum sancta confi-
tetur cecilia presbiteri in mense maiestatis. Quasi
dicat non solum ecclesia prophetarum. Sed etiam sancta ec-
clesia viatorum per orbem terrarum diffusa. confitetur. te
presbiteri in mense maiestatis. Et confitetur tuum verum
et unicum filium. et confitetur quod sanctus pater cum spiritu sancto.
Et sic ista ecclesia confitetur presbiteri et filium et spiritum sanctum
esse unum deum. sic confitetur ecclesia beatorum. Et hoc
confitetur et cantat publice in symbolo et in prefac-
tione missae. cum eodem cantico dicitur sanctus sanctus
sanctus etc. Et non quod beatus aug. explicat hic. missiis
um personarum cum suis proprietatibus contra arrianos
et alios hereticos. unde vocat fas personarum ve-
rum et unicum filium contra arrianos. quod dicebant fili-
um non esse de substantia patris et per personam non esse verum fil-
ium. nisi per creationem. Et sic omnes angeli eunt
etiam filii dei. Et ideo dicit aug. quod tota ecclesia
confitetur verbum ab eterno esse verum et unicum
filium dei. et per personam veniendum et adorandum
simul cum patre et spiritu sancto. Et sic confitetur etiam
esse veniendum: et adorandum simul pater cum
spiritu sancto cum patre et filio tanquam utriusque substantia. Et
sic confitetur etiam ecclesia in symbolo. quod spiritus
sanctus cum patre et filio simul adoratur.
¶ Ad maiorem evidentiam eorum quae dicta sunt
est advertendum. put dictum fuit in expositione
psalmi cxxij. quod cum deus sit unus et unus non solum impre-
ssit vestigiis trinitatis singulariter in una quaque cre-
atura in quantum omnia fecit sub nullo pondere et mensura
Et sub specie. et modo. et ordine. put dicit aug. Et
sub principio medio et fine. aut sub substantia et
et virtute et operatione. put dicebant philosophi. et put
dictum est super. Sed adhuc totum istum mundum fecit
trinum et unum quantum ad naturam et substantiam. Nam
licet iste mundus creatus sit tamen unus in nullo pa-
gregatione. tamen est trinum in natura et gradu et ma-
china scilicet quod deus trinum machinam creavit
in eo. Primo in gradu creavit naturam angelicam
totam spirituales et incorpoream et incorruptibiles
In secundo gradu creavit naturam celestem
corpoream sed incorruptibilem. In tercio
tandem gradu creavit naturam elementales
corpoream et corruptibilem.

Canticum.

Et sic mundus huius sit unus. tunc constat ex triplici et terna natura. scilicet spirituali angelica. et celesti in corruptibili. Et elementalibus corruptibili. ut probatur per in libris de celo et mundo. Et sic mundus est trinus et unus ad instar sui creatoris. Item quilibet istarum trium naturarum est et terna et una. Nam tota natura angelica spiritualis distinguitur per tres gradus archias. scilicet sacros principatus per Dionysium. Quarum prima dicitur super celestis. Secunda celestis. Tercia sub celestis. Et quilibet gradus archie partiet tres ordines sicut spiritualium. Unde prima ordo prime archie dicitur seraphin. scilicet caritate seruantes. Secundo ordo dicitur cherubin. scilicet scientia et sapientia splendentes. Tercio ordo dicitur tronin. scilicet secretis dei in quibus deus recondit et descendit. Et sic tota quod sit ista prima archia spiritualis occupatur circa duas contemplationes. Prima autem ordo secunde archie dicitur dicitur dicitur dicitur. Secundo principatus. Tercio presbiteros. Et sic tota ista secunda archia occupatur circa dispositionem et regimen totius uniuersi in communi. Prima autem ordo tercie archie dicitur dicitur dicitur. eo quod mouent celos propter deum amatum et desideratum ad perfectionem gradum gradum et corruptibilitatem. Et resistunt demonibus uolentibus et conantibus destruire istam machinam in feriore in ducendo tempestates etc. Secundus ordo dicitur archangelus. eo quod mittunt ad custodiam regnorum et ciuitatum. Tercio ordo dicitur angeli. eo quod mittunt ad custodiam particularium hominum. et ad reuelandum diuina secreta. Et sic ista tercia archia occupatur circa executionem ordinis diuini et dispositionem secunde archie. Est autem aduertendum. quod huiusmodi tota secunda archia sit occupata et deputata circa dispositionem et regimen totius uniuersi. Et tercia archia circa executionem huiusmodi regis. tunc non secludunt. nec in pedunt ad diuina contemplationem et fruitionem et laudem dei simul cum per archiam cantando sanctus sanctus sanctus etc. Item sic natura spiritualis angelica distinguitur per tres gradus archias. Ita pariter natura celestis in corruptibilis distinguitur per tres potestates et gradus celorum. Nam primus celus dicitur empireum. eo quod est totum luminosum et est immobile propter quod est sanctorum. quod est locus beatorum. Secundum celum dicitur aqua siue cristallinum non astringibilitate. sed atransperetia et uelocitate. eo quod in xxiiij. horis mouetur ab oriente in occidente et

7
reuertitur ad eundem punctum. Tercia autem potestatio est celus astrorum et planetarum. eo quod mouetur super polos zodiaci circulo obliquo. Et sic patet terna machina celorum. Item ista machina in feriore gradabili et corruptibili sicut distinguitur in tres partes. scilicet in elementa et elementata mixta. Et in methorica. que sunt elementa pura sic mixta perfecta. sicut sunt comete. et fulgura et coruscationes et asper et anazeli etc. transperetia que apparent in aere. que tenent medium inter elementa et mixta perfecta. Et ideo cito dissoluntur. Item ista ecclesia habet et tres gradus archias. scilicet sacerdotum et contemplatiuorum et coniugatorum. Et sic patet qualiter. Deus totum mundum. et quilibet et per partes creauit in trinitate et unitate ad instar sui. Et ideo angelica natura creata in terna archia que non solum est facta ad similitudinem. Sed etiam ad ymaginem dei per intellectum et uoluntatem. in deo est quod uolens et cupiens agere gratias pro tanto beneficio recepto et omnes iste tres gradus archie. scilicet cherubin et seraphin et tronin. et dicitur etc. In principio sue passionis nunquam cessant clamare. sanctus sanctus sanctus. dominus deus sabaoth. Quasi dicant sanctus deus qui es in trinitate et unitate. et nos creasti sub triplici archia ad ymaginem et similitudinem tuam. Sed quod angelica natura non solum laudat deum et agit gratias in persona sui. sed etiam in persona celestis et elementalium que caret in intellectu et ratione. Item subdit. pleni sunt celi et terra gloria tua. qui dicant angeli. sanctus sanctus sanctus. Dominus deus. quod non solum nos creasti in trinitate et unitate. Sed etiam celi et terra sunt pleni gloria tua. quod ad huc naturas celestes et terrestres. scilicet elementales creasti in trinitate et unitate ad istam et similitudinem tuam. Et ideo non solum nos creasti in intellectualibus te laudamus trinum et unum et in trinitate et unitate. Sed etiam a celestibus et terrestribus creatis irrationabilibus es laudandus et magnificandus in trinitate et unitate. eo quod omnes eas creasti in trinitate et unitate. Item autem est aduertendum. quod sic deus distinguit in principio. triplicem siue ternam naturam creaturam ad instar sue trinitatis. prout dictum est. Ita pariter per successiones temporis distinguit ternas ecclesias ad colendum. et laudandum deum. et ad cantandum canticum supradictum. scilicet sanctus sanctus sanctus et c.

ambrosii et augustini.

¶ Nam p̄ma ecclesia fuit angelica q̄ cantauit sanct⁹ sc̄t⁹ ⁊ c̄ a p̄m̄ sue cōfisiōis et cantabit in ēnū. Sc̄da ecclesia ē hominū beatorū ab ascēsiōe x̄. Et ista est ecclesia iustorū: s̄ sit vna cū p̄ma q̄ ad vnū obiectū fruibile. et vnus cap̄ et vnā caritatē. et vnā mixtā societatez inq̄ntū hoīes p̄fecti obtinuerūt sedes malorū angloz. q̄ ceciderūt. T̄n̄ distingit̄ ab illa. n̄āa ⁊ duratōe. Nam s̄ multi hoīes in celo sint ēq̄les et maiores angloz p̄ gr̄as t̄n̄ s̄ m̄iores et inferiores p̄ n̄āas. Et sic iste due ecclesie distingūt̄ sc̄bz n̄āas. Item distingunt̄ duratōe. q̄ ecclesia anglica incepit a p̄m̄ frui ⁊ cātare in celo sc̄t⁹ sc̄t⁹ ⁊ c̄. s̄ ecclesia sc̄toz n̄ icēp̄ cātare nec frui in celo: n̄ p̄ ascēsiōe x̄. q̄ oēs fideles expectabāt in limbo. q̄ q̄dē ecclesia iustorū hoīū silz p̄t̄nt̄ tres. ḡarchias. s̄. ap̄loz. martiz ⁊ p̄phaz siue fidelū ve. tes. Virgo aut̄ maria facit p̄ se gerarchiā sup̄ oēs choros hominū et angeloz. eo q̄ sedet in potiorib⁹ bonis filij sui Et sic p̄ma gerarchia in dignitate et gloria hūane n̄āe p̄ v̄ginē mariam ē gerarchia ap̄loz. Sc̄da ē gerarchia p̄phaz p̄phendo pat̄archas et fideles ve. tes. Tercia est gerarchia martiz p̄phēdēdo oēs sc̄toz q̄ vixerūt sc̄bz euāgeliz. q̄ martir grece idem ē q̄ testis aut̄ p̄fessor latine. s̄ q̄ m̄lti diūsimode testati et p̄fessi s̄ xp̄z. Nam q̄daz cōfessi s̄ xp̄z p̄ tormēta moriēdo et patiēdo q̄s comunit̄ martyres vocam⁹. q̄dam aut̄ exemp̄ vite et doct̄ne vitā artā et solitariā ducēdo sic s̄ viri contēplatiui et religiosi. quos cōfessores appellam⁹. q̄dā aut̄ cū confessione fidei x̄ et sacro p̄ugio sc̄bz euāgeliz laborātes. et cū caritate et p̄n̄ia ab hoc seculo discedentes. Ido oēs iste tres cōditiones iustorū p̄phēdūt̄ sub ḡarchia martyruz sic dicit̄ aug⁹ sup̄ Jobez q̄ tō vita x̄aī si sc̄bz euāgeliz viuat̄ martyriū ē. Tota ḡ ista ecclesia hoīū iustorū p̄ t̄naz gerarchias distincta. siml̄ cū ecclesia āgelica cātat̄ in celo sc̄t⁹ sc̄t⁹ sc̄t⁹ ⁊ c̄. Tercia aut̄ ecclesia d̄z ecclesia viatorū in hac p̄griatōe q̄ distingit̄ ab ecclesia

tribūfanti in cōditōe. Nam illa cātat̄ sanct⁹ sc̄t⁹. sc̄t⁹. p̄ clarā visiōez ⁊ p̄fectā fruitōem Ista aut̄ p̄ fidē et spez. Sc̄do distingit̄ duratōe q̄ ista cātat̄ sc̄t⁹ ab ascēsiōe x̄ vsq̄ ad iudiciū. illa aut̄ cantabit in ēnū sine fine. Item ista ecclesia p̄ntef ⁊ expectat p̄nti in illa s̄ n̄ illa in ista. Et sic differt et distingit̄ ista et illa p̄ditione et duratōe. ¶ Ex sup̄dictis p̄ q̄l̄it̄ ecclesia laudat̄iū. deū ē t̄na ⁊ vna Et quom̄ iste tres ecclesie distingūt̄ ad p̄ns Nam ecclesia sc̄toz differt ab angelica n̄āa et duratōe apte añ. et ista differt ab vtraq̄z: cōditōe et duratōe eo in q̄ dictū ē. S̄ ista trina ecclesia ē vna rōe vni⁹ capitis q̄ ē x̄. et rōe vni⁹ obiecti laudat̄i. et rōe vni⁹ cant⁹ et laudis. Nam oēs iste tres ecclesie h̄nt vnū cap̄ q̄ ē x̄ et laudāt ⁊ cōfient̄ deū t̄nū ⁊ vnū. et cantat vnū cāticū. s̄. sc̄t⁹. sc̄t⁹. sc̄t⁹. d̄ns d̄ ⁊ c̄ q̄ illō cāticū q̄d̄ b̄ri cantāt̄ in p̄āa p̄ claraz visiōez et fruitōez et gl̄iaz: cantam⁹ nos in hac ecclesia p̄ fidē ⁊ gr̄as ⁊ publicā p̄fessiōez S̄ p̄ iudiciū ista ecclesia erit eadē cum illa sup̄na. q̄ tūc x̄ reddet̄ deo et pat̄ istō regnum. et tūc d̄s erit oīa in oīb⁹. vt ait̄ ap̄l⁹ p̄. ad co. xv. Et sic ista ecclesia facta vna cū illa cantabit̄ in ēnū sc̄t⁹. sc̄t⁹. sc̄t⁹. ⁊ c̄. Et ista t̄nā et vnā ecclesiaz q̄ cātando sc̄t⁹. sc̄t⁹. sc̄t⁹. d̄ns. ⁊ c̄. laudat et p̄ntef vnū deū in t̄nitate et ē. intēdūt̄ n̄b̄ distingūe et notificare ambrosi⁹ et aug⁹ in p̄ma p̄te hui⁹ cāticū. Nam de p̄ma ecclesia. s̄. āgelica q̄ icēp̄ a p̄m̄ mūdi cātare sc̄t⁹ Dicit̄ aug⁹. Tibi oēs angli t̄ celi et vniūse potestates ⁊ c̄. Sed de ij ecclesia. s̄. p̄phensorū iustorū hoīū dicit̄ ābrozi⁹. Te gl̄os̄ ap̄loz chor⁹. S̄ de t̄cia. s̄. viatorū fidelū. dicit̄ aug⁹ Te p̄ orbē t̄raz sc̄ta p̄ntef ecclesia. patrē immense magestatis. venandū tuū ve ⁊ c̄. Quasi dicat̄ q̄ eūdē deū t̄nū et vnū colit et laudat et eūdē cantū. s̄. sc̄t⁹. sc̄t⁹. sc̄t⁹. can̄ ista ecclesia viatorū sil̄ cū illa sup̄na p̄phēsoz q̄a istō cāticū sociat et vnit̄ istam ecclesiam militātes cū triumphāt̄: sicut clar⁹ vice b̄is in fine hui⁹ expositōis. Et hoc de p̄ma particula p̄ime partis hui⁹ cāticū.

Canticum.

¶ Sed qz huc usqz nulla facta fuerat exp/ ssa mentio de ubo incarnato: nec de misterio nostre redēptōis. Ido in hac scda pticula pme partis pncipalis que incipit. **Tu Rex glorie xpe.** Ambrosi⁹ et augustin⁹ agendo gras pntent. x. uitates catholicas de ubo incarnato qd ē xps. et de misterio nre redēptionis. Quaz pma ē qz xps ē Rex glorie celestis. Scda qz xps ē fili⁹ nalis di patris. Tercia qz xps ē fili⁹ etn⁹ pzis. p qd teno/ tatur qz ē ds. Quarta qz xps vbnz ad libe randū hoiez fact⁹ ē hō ex tpre. Quinta qz xps nō exorruit vterū vginis carnē ifirmā in ei⁹ vfo assumēdo. Sexta qz xps nōzruit vtezz vginis nec fedauit. qz nō p pcurbitū feduz nō ex ope adā: s; ope sps scī pcept⁹ est. Ido matrez mūdā et vginem reliqz. Septima qz x⁹ deuicit aculez mortis vtri usqz p suā passiōz et refrectōz. qz mortē nraz moriēdo destruxit. et vitā refgēdo repauit. Et sic etiā expoliāuit infernum. Octaua qz xps i sua ascēsinne apuit credentib⁹ regna celoꝝ pntentib⁹ et fufis. qz cū eo i regnum celoꝝ. qd āte erat nō clausz. nos itroduxit. Zona qz x⁹ sedet i potiorib⁹ boīs glie pzis. Decima qz x⁹ accepit sibi impuz totū mū/ di et iudiciariā potestātē p quā ē nūc ocul tns vlis iudex i celis: et ē ventur⁹ manife/ stus iudex i nouissimo die ad iudicandum bonos et mlos. Istas g. x. veritates catho/ licas explicāt. et agēdo gras pntent ambro/ sius et augustin⁹ in hac ij particla pme par/ tis pncipal. Ido ē valde adūtēduz p singla.

¶ **AD** cui⁹ intellectū ē notandū p prima veritate. qz dictū est sup qz vtraqz ecclesia adorat et colit deum in vnitāte et trinitate pfecta. dicēdo. sanct⁹. scī⁹. scī⁹. in q dtem lata pphensores beatificānt. et viatores iu/ stificānt et merent. qz sicut tota et sola tri/ nitas est obiectum late. ita sola trinitas cum vnitāte substātie est obiectū fruitōis. qz sic sola ē adoranda. ita sola ē fruēda. vt inquit augustin⁹ p de cocina x. Ido dubitaret ds sicut dubitauit vna pars euticiāna. an xps

deus factus homo sit adorand⁹ i trinitate simul cū patre et spū scō. eo qz videbatur eis diminut⁹ i dignitate. eo qz ex deo etno fact⁹ erat hō tpre. eo qz dicit apostolus qz se ipz exinanit formā serui accipiēs et c. Dunc autē errozē remouet beat⁹ ambrosi⁹ hic dicēs. qz lz verbū eternū dei fili⁹ fuerit fact⁹ hō carnē assumēdo. Tamē nō desinit esse ds pfect⁹ et. nec esse fili⁹ psubstātiālis patri. nec p pns minuit suam dignitatem. nec p pns amisit suū honorē et debitū late qz ipse est Rex glorie cuz patre et spū scō coeqlis et pbalis. Et ido sic incarnat⁹ fil⁹ cum pze et spū scō adoraf et pglorificatur. Et sic hūanitas x fil⁹ cū ubo vta adoratiōe adoraf. p analogiā tñ ad ubū vta. i qntū in vitate nō hō seorsum: s; ds incarnat⁹ et humanat⁹ ē illd qd adoraf. vt inqz hyerō⁹ in smone de assūptōe vginis marie. vt plu/ rtes dictū ē i expositōe psalmoz. et in tra/ ctatu ptra iudos. q. v. Et sic xps ds homo simul cum patre et spiritu sancto in trini/ tate et vnitāte adoratur et glorificaf a com/ prehensorib⁹ et viatorib⁹. cū dicis. sanctus sanct⁹. sanct⁹. i. scs pat a q oia ff creata. et scs fili⁹ x⁹ incarnat⁹ ds et hō p quē omia ff creata et recreata. i. p quē nos sum⁹ recem/ ptī et glorificati. Et scs sps p quē sum⁹ il/ lustrati et scificati a pze et filio et c. Et hoc intēdit dicē hic beat⁹ ambrosi⁹. cū ait. **Tu Rex glie xpe.** qsi dicat / o / xpe lz tu ds fact⁹ fueris hō ex tpre. et i tris apparueris puez sat⁹ vt hō. tñ semp mālisti pfect⁹ ds. Et io tu es Rex glie. i. glificand⁹ i celo fil⁹ cū pze et spū scō. Et sic t debet la⁹ et glia. et vna simul coadoratio et pglificatio cū pze et spū scō. Et tua hūanitas fil⁹ cū ubo adoraf. qd fuit istrumētū nre redēptōis. et t ē psonl⁹ vnita. qz illa hūatate idut⁹ tūfasti d diablo. Et io vt sic dicis rex glie. i. rex victorie. et tūphi et trofei. Ido tāqz rex glie tribūfator pfragisti vectes ferreos et portas iferni. et expoliasti limbū et purgatoriū. et recupastī pzedā antiqū. et de inferno eam liberasti.

.ambrosii et augustini.

Et ideo quoniam descendisti ad inferos dixerunt angeli ministri tui. o principe inferni attolite portas vestras. et introibit rex glorie et victoriae. Quibus responderunt dyaboli. quod est iste rex glorie. qui cum tanta audacia ad nostra regna descendere ausus est. Quibus responderunt angeli. ipse christus est dominus et rex potens in plio et campo crucis. ubi de ubi triumphauit. Et per domum iustorum. uel. te. quam diu tyrannice in hac carcere de tenuistis inuit recupare. et totum genus humanum de nostra potestate liberare. putat deus apprehendit per christum. Et sic patet quod quod est rex glorie. non solum in quantum est secunda persona in trinitate. Sed et in quantum deus in carnate et redemptor et victor et triumphator de mundo et diabolo et inferno. quod mortem nostram mortem uicit et uitam regendo repauit. et de inferno triumphauit ipsum expoliato. et de mundo. dyabolum principem eius foras eiecendo. Et hoc intendit dicit ambrosius cum ait tu rex glorie christe. Sed quod scribae et pharisaei obstinati dicebant christum esse filium ioseph carnalem. eo quod uidebant ipsum uerum hominem et mortalem. Ideo beatus ambrosius uolens excludere eorum errorem subdit. tu christe dei patris es filius naturalis super. Sed quod cherintus et ebyon dicebant christum totaliter in cepisse ex tempore in uero uirginis Marie et per patris non esse deum. Ideo ambrosius remouens hunc errorem protestatur christus non solum esse filium dei. Sed etiam esse eternum filium dei et coeternum patri aeternum in carnate. et aeternum mundi constitutum quod ad ueritatem. et per patris protestatur christum esse deum. quod nil est eternum nisi deus. Et ideo subdit. tu patris sempiternus es filius. id est non solum temporalis in quantum homo. sed sempiternus in quantum deus. tres ergo ueritate protestatur de christo. hic beatus ambrosius. prima est. quod christus est rex glorie. et per patris adorandus. Secunda quod est filius dei. Tercia quod est filius eius eternus dei. Et per consequens uerus deus. ¶ Sed quod beatus ambrosius professus est christum esse regem glorie et eternum filium patris. et per patris deum et substantialiter ratione diuinitatis. Et etiam beatum patris. Ideo augustinus per septem ueritates explicat et protestatur modum incarnationis christi. et nostre redemptionis et glorificationis. cuius subdit. Tu ad liberandum susceptus hominem. non oruisti uirginis uerem. Tu delecto mortis a-

culeo apuisti credentibus regna celorum. In quibus duobus uersiculis explicat quatuor catholicas ueritates. quarum prima est. quod uerbum eternum. id est dei filius suscepit hominem. ut hominem liberaret. Secunda quod in susceptione hominem non oruisti uerem uirginis. Tercia quod delecto aculeum mortis. Quarto quod aperuit credentibus regna celorum. ¶ Quatuor ad declarandum patet primo non duos sed augustinum. xi. de trinitate. c. xlii. quod deus aliter potest liberare genus humanum. quam per in carnate et morte. Sed iste modus fuit magis congruus et iustus. quod dyabolus non erat superandus potentia sed iusticia. Et ideo uoluit assumere hominem passibilem. ut in illo peccatis aeternis et omnium delicta puniret. Et uoluit illum hominem assumere liberum sine peccato. ut per ipsum peccatores liberaret. Sed uoluit ipsum sumere. cum penalitatis peccati. ut essent ille penalitates instrumentum ad merendum et ad sananda nostra uulnera peccatorum. Et hec est causa quare suscepit hominem. id est ut hominem liberaret. Sed est iterum aduertendum. quod filius dei eternus non assumpsit humanitatem nudam. quod non potuisset in ea pati. nec assumpsit personam et suppositum humanum. quod tunc fuisset due persone in christo. Et sic illa persona passa. id est humanitas facultate patiendo. tamen non redimendi totum genus humanum a seruitute peccati. nec iustificandi omnes homines nec proficendi eis gloriam sempiternam. Et sic deus non dicitur passus. nec redemptor. Et ideo filius dei uoluit illam humanitatem assumere in atomo. sic ait damascenus. id est accepit eam cum corpore organizzato. cum conditionibus in libus et in diuidualibus. ut in ea possit pati et actus humanos exercere. Et assumpsit eam sub suo esse personali et suppositali. quod uerbum eternum per suum esse personale et suppositale suppositauit et personauit eam. Et ideo quoniam augustinus dicit. quod filius dei suscepit hominem. non intelligatur quod suscepit hominem personatum et suppositatum. sed solum in diuiduali et conditionati. Et ideo sunt ualere attendenda uerba augustini. quod non dicit. quod suscepit humanitatem. ne intelligatur humanitatem nudam fuisse a uero susceptam. nec dicit. quod uniuersis sibi hominem in societate. nec in gressu est

Canticum.

In hoies. Sicut dicit nestorius. sed dicit. qz
suscepit hoies. qz suscipe dicit. qndaz suste/
ratōz z psonatōz. Et sō nō dicit. qz hoc ho/
mo suscepit deum. S; deus hoies p hīc er/
go tenotaf qz fili⁹ dei suscepit hoies in diuis/
uatu⁹ z pditionatū. spm supositādo z pso/
nando. ut in ipō posset pati. Et dicit deus et
homo genis hūai saluator redēptor z libe/
ror. Secdo est notādūz ppter illud qd dī/
cit. qz filius dī in suscipiēdo hoies nō orzuit
viginis vtez. qz aliq̄ res duplici p̄ dicit o/
rrenda. Vno modo qz ē in mūda z feda siue
corrupta. alio modo qz ē allafa colozem et
morte⁹. Primo in fili⁹ dei nō orzuit viginis
vtez. nec hūit rōz orrendi. nec p̄tēpnendi
spm. qz nulla fuit in eo macla. nīc fedita⁹ nīc
in mūdiā spūalis nīc carnalis. nec spūalis ī
anima. Quia ap̄ in stanti sui esse fuit simul
cum corpore scīficata. Et etiā ī gza cōfirmita
et hitaculūz sps scīi facta. nec in illo vfo
fuit feditas carnalis. qz nō ex opere adā nīc
cum coitu z libidie. Sed ex ope sps scīi cō/
cepit filiū dei. nīc fuit aliq̄ carnalis corrupō.
qz sicut vgo concepit. Ita vgo peperit z v/
go in violata p̄ mansit. Et sic filius dei nō
orzuit viginis vtez. ymo hūit cāz habitādōf
in eo p̄ nouem mēses. et asumēdi carnē ex
eo qz nulla feditas. aut corrupō spūal. aut
corporalis fuit ī eo. qz ipemet fabricauit et
formauit matrē suam mūdam sine aliq̄ cor/
ruptela. ut digne ex ea passet carne⁹ assumē/
re. ut inq̄ aug⁹ de fide ad petrū et contra d̄
nqz hereses. et in f̄mone de ei⁹ natinitate.
Secdo xps nō orzuit viginis vtez rōe cor/
poris mortalis z passibilis. qd ex ei⁹ vtero
assumpsit. qz lz assūpserit illō corp⁹ ī firmū
et passibile. ut esset aptuz ad patiēdum pro
peccato. Tamē nō assūpserit ipm cnm culpa
pcīi. ymo sumpsit illum hoīem omni vir/
tute z perfectōe z scītate p̄ditum z muni/
tum z oleo leticie sps scīi p̄e p̄fortib⁹ suis
per vinctū. ut esset fons et p̄ncipiuz et me/
trum z mēsera omīs gze et scītatis z p̄ fe/
ctiois et iusticie. Et sic nō orzuit viginis vt
erum ratione hoīs ex vtero eius assumpti

nec orzuit viginis vterū. in qntū ille homo
quē ex ei⁹ vtero assumpsit erat mortalis et
passibilis. qz lz passio z mors sit omib⁹ hoī
bus trepidāda z orzēda et fugiēda. tñ fili
us dī nō orzuit tale corpus assumere ppter
utilitate⁹ totū⁹ gnīs humani. Et sic caritas
coegit eum. ymo roborauit z mouit eū. ne
tle corp⁹ passible ab orzere⁹. ymo p̄citauit
eum. ut tale corp⁹ eligeret. Et sic caritas sup
auit et vicit omīez orzore⁹. Et ideo dicit. apl
us ad ro. viij. qz ppter nimīā caritatē q̄ dī/
lexit nos de⁹ misit filiū suum ī similitudīez
carnis pcīi. et de pcīo dānauit pcīm ī carne
Et sic fili⁹ dei nō assūpserit pcīz ī illa carne. s;
similitudīez pcīi. s. passibilitatē z mortali
tatem z ceas penalitates pcīi p̄mo⁹ parētū
Et hoc fecit ut dānaret z puniret pcīz n̄z
in sua carne. Et sic patet qliter trib⁹ modi⁹
filius dei nō orzuit viginis vtez. Primo qz
nō reperijt aliq̄ orzore⁹ feditatis spūalis
nec carnalis corruptōis ī ea. et hoc nec ī vt
uendo. nīc in cōcipiēdo. nīc in pariendo. Se/
cundo nō orzuit viginis vtez ex ea corpus
aīatum assumēdo. qz ille homo fuit int̄ oēs
hoīes libez et ī munis ab oī pcīo z fuit omī
scītate predit⁹ z plen⁹ grē et veritatis. Tē/
tercio nō orzuit viginis vtez corp⁹ passibi
le z mortale assumēdo. qz caritas ei⁹ et desi
derium n̄re redēptōis z coīs utilitas vicit
et supauit orzorem mortis zc. Item et nō
orzuit viginis vtez. qz quē celi cape nō po
terant et d̄ pugillo p̄tinet mūdum viginis
aluo clausū ē. Et ille d̄ erat deus omīa p̄ti/
nes nō orzuit claudī sub viginis vtero.

Uterum autē ē notādūz f̄ augustinū
f̄mōe de martīrib⁹ p̄p̄ illō qd sed/
tur. s. tu deuicto mortis aculeo zc. qz dei fil
ius. ut vincet et superet mortē. vestit⁹ ē
morte. z assūpserit tale corp⁹ mortale et passi
bile. Vnde duplici⁹ xps vicit mortē. vno m̄
in qntum destruxit eā. qz mortē n̄az mori
endo destruxit. et vitā resurgēdo reparauit
N̄az moriēdo absoluit nos a debito mortis
date et relicte nō ī penā ex pcīo aze. Et sic
b.

.ambrosii et augustini.

ex mortalibus fecit nos in mortales et in passibiles. quā dicit in mortalitate et in passibilitate in actu. tñ iam possidemus eam in hitu et in merito ex meritis passionis x̄ sicut ait ambrosius in illo sermone in x̄. q̄ in c̄ipit dignū et p̄gruū ē fr̄es lūm̄. qz p̄ passioz et refrectoz x̄. quā p̄cipā p̄ baptismū et eccl̄astica sac̄mēta. Sumus abilitati et sc̄i apti ad merēdū ref̄gere in mortales in nouissimo die. Causa autē q̄re illico p̄ baptismū nō possidē in mortalitate. et in passibilitate in actu. S̄z relicta ē nō passibilitas et mortalitas corporalis. est ne p̄des corona m̄z et victoria iustoz. S̄z manent nob̄ iste in firmitates ad instrumentū pugnādi et merēdi. Itē etiā qz si illico p̄ baptismū tollerēt iste infirmitates et hoīe manet in mortales et in passibiles. tūc oēs curerēt ad baptismū. Non cā merēdi vitam etnā et supnā felicitatē. s̄z causa euaēdī mortē corporalē. et p̄ p̄ns tolleret om̄ne meritū et nūq̄ totalit̄ fuisset āgelica ruina repata. nec p̄leret nūq̄ electoz. ut dictū est ps̄. c̄ij. Et dicit auḡ. x̄ij. de ci. dei cap. iij. Restat q̄ qz x̄ps iaz p̄ in destruxit mortem et nos a morte corporali absoluit in merito et spe. Sc̄do autē deuicit aculeū et gladium et mortū mortis. ip̄az puā faciēdo. Nā p̄pter p̄c̄m p̄moz parētū data ē nō mors ut eēt terminus vite corporalis et p̄ncipiū mortis etne ip̄ius anime. Sed veit x̄ps moriendo et ref̄gēdo fecit ip̄az puā. Nā trāseundo p̄ ip̄az descēdit et expoliāuit infernū. et resurgendo ex ip̄a et deuicta morte nō etne vite aditū ref̄auit. ut d̄z in colecta pasche. Et sic x̄ps moriendo uicit mortē n̄az. et destruxit eaz. et vlt̄ hoc destruxit infernū: qz p̄ mortē descēdit ad infernū. et expoliāuit eū. Et fecit ut p̄ ip̄az eēt nō trāsit et adit et ingressus ad regna celoz. Et hoc ē qd̄ intendit dicit auḡ in his duobus uisculis. cū dicit. Tu ad libandū suscepisti hoīez. i. cū tu suscepisti homine ad libandū ip̄z: n̄ oruisti uirginis uterz qz nullā feūitatē n̄ corruptioz in ei⁹ aīa n̄ in corpe rep̄isti: n̄ rel̄q̄sti. qz ita tribuisti sibi fecūditatē. qd̄ nō abstulisti uirginitatez

nec oruisti uirginis uterz ex ea mortē corpe assumēdo. qz illō fuit libez et immune ab om̄i p̄c̄o. nec oruisti mortalitatē in corpe q̄a idō assūpsisti illā carnē mortalē ut n̄m p̄c̄z dānares. et punires in illa carne. et ut deuicto mortis aculeo in illo corpe mortali apires reḡ celoz. oib⁹ credētib⁹ utiqz testamētī. et tā p̄c̄it̄is q̄ fuis. Et sic deuicto mortis aculeo in illo corpore mortali ex uo uirginis assūpto: apuisti reḡ celoz fidelib⁹ utiqz te. q̄i d̄i. qz ex uictō quā huisti mortē do in illa carne ex uirgine assūpta fuisti accept⁹ meruisti credentib⁹ aspire regna celorum. ¶ Deinde cū s̄ dicit. tu ad dextas et c̄ p̄fite et explicat auḡ duo boni q̄ accept⁹ ē x̄ p̄ istā p̄grinatōez in sua ascēsiōe ex m̄ritis sui laboris et paionis. Nā p̄ inq̄ntū hō m̄ruit sedere ad dextis p̄is in gl̄a. qz residet in potiorib⁹ bonis gl̄ie p̄is. Nā ille hō assūpt⁹ possidet potiora hō gl̄e et b̄itudis p̄ p̄ez vel cum p̄e qd̄ sic ē intelligēdū. Nāz fili⁹ inq̄ntū de⁹ egl̄e gl̄az h̄t cū p̄e cū sit s̄ p̄bal. et sic vna ē gl̄ia filij cū p̄e et sp̄u sc̄o cū sit in vna egl̄is et choetna magestas: s̄z qz ille ē hō vna p̄sona cū uo idō sil̄ adoraf et gl̄ificaf cū filioz s̄z ē d̄za qz illa hūaitas siue ille hō p̄dicioz et p̄sonit̄ assūpt⁹ n̄ adoraf n̄ gl̄ificaf p̄ se n̄c rōe hūane n̄c: s̄z p̄ anolgiā ad uo cui p̄son̄ liter vn̄t. Et sic rōe vnionis coadoraf et p̄ gl̄ificaf cū uo. qz in uitate uo icarnatū est illo qd̄ adoraf et gl̄ificaf. et sic rōe t̄lis honoris et dignitatis d̄z x̄ sede ad dextis gl̄e patris sup̄ totā hūaz nāz et āgl̄icaz. Itē n̄ solū d̄z sede ad dextis rōe honoris et lae s̄z et rōe fruitōis et b̄itudis. eo qz aīa x̄ fruit̄ d̄za eē p̄fectōri et altiori in sup̄ totā nāz hūanā et āgl̄icā. Et sic residet in potiorib⁹ bonis gl̄ie p̄is. S̄z qz ista hō n̄ solū possidē x̄ hō p̄ se s̄z et ut d̄stribuat oib⁹ b̄it̄. qz sic x̄ ē d̄stributor gr̄az: ita p̄mioz et bonoz gl̄e. Et sic fuit mediator in iustificādo et ḡtificādo. ita ē mediator in gl̄ificādo. Et idō d̄z sede ad dextas in gl̄a p̄is. qz sede tenotat p̄atez. et p̄ p̄ns x̄ sedēdo ad dextis p̄is accep̄ et h̄ potestātē d̄stribuēdi oib⁹ m̄bris suis bona glorie.

Canticum.

et beatas mansiones. sic ipse dixit Luc. xxij. vato ubi pare locum. sic dicit in p[ri]mo meo regni ut edatis et bibatis in mensa mea in regno patris mei. Item quod non solum in tali sessione accepit potestatem distribuendi bona glorie hominibus et etiam angelis. sed et accepit iudicariam potestatem in celo et in terra super omnes creaturas. Item sic occulte nunc indicat de omnibus particulatim in celo. ita veniet in nouissimo die cum potestate magna et magestate ad iudicandum viuos et mortuos vbi in terra se tens in sede magestatis sue etc. Et hoc intendit dicit augustinus cum subdit. Tu christe ad dexteram dei sedes in gloria patris. id est in potentioribus bonis glorie patris super totam naturam humanam et angelicam fruendo. et bona glorie patris ceteris distribuendo et coicando. Et sedes ad dexteram patris cum potestate iudicaria nunc occulte iudicando. sed tu credis esse iudex venturus in nouissimo die cum potestate magis et magestate ad publice et generaliter iudicandum sic promissit matthi. xxiiij. et xxv. et Luc. xxi. Ex supradictis patet quatuor augustinus in hac parte probat septem catholicas veritates de christo. Prima est quod filius dei suscepit hominem ad liberandum ipsum. scilicet quod non orruit virginis uterum. quod nunc fuit aliquid esse obnoxia scilicet quod non orruit virginis uterum ex ea absque peccato. mortale corpus suscipiendo. Quarta quod in nostra carne venisset mortem. Quinta quod vincendo mortem apuit credentibus regnum celorum. Sexta quod sedet ad dexteram patris in potentioribus bonis fruendo. Septima quod sedet in sede iudicaria patris. iteo creditur iudex venturus.

Unde quod tuis facta etc. Nec est in parte principalis habet canticum quod est totum oratio deprecatoria et de gratia et misericordia petitoria. unde quod super in prima parte beatus ambrosius et augustinus laudato professi sunt dei omnipotentis et sapientis et misericordiam. et agendo gratias professi sunt omnia beneficia que a deo receptimus. id est beneficium creatiois gubernatiois redemptiois. et glorificationis. Et ideo in hac parte petunt ut beneficium redemptiois nobis perficiat. ut possimus attingere et adipisci beneficium glorificationis. Et hoc petunt aliamque ambrosius et augustinus in persona totius ecclesie. Et hoc petit per beatus ambrosius in generali. unde videtur ambrosius hanc mutationem textus excelsi factam in augustinus. quod professus est in paucis verbis totum

mysterium incarnationis et nostre redemptionis. quod ante negabat dum erat in secta manicheorum. De quo mysterio ambrosius cum augustinus diu aliamque disputa- uerat. ideo quod ad christum dicitur o christe propter quod ita est quod tu es eternus dei filius. et tu ad liberandum suscepisti hominem non orruit virginis uterum. quod iam factus homo veram carnem mortalem de virginis utero suscepisti. et ita devicto mortis aculeo apuisti credentibus regnum celorum sic probat augustinus et ita sedes ad dexteram in potentioribus bonis glorie dei patris non solum ut beatus: sed et ut beneficiorum et dispensator bonorum glorie tuis fidelibus. et credentibus iudex venturus. sic ideo augustinus probat. Te ergo quod tuis famulis subue. quod precioso sanguine redempti. id est quod et rogamus et petimus ut subueas nobis famulis tuis. quod precioso tui sanguinis redempti sit. ut subueas nobis cum meritis tue passionis peccata nostra remittendo. Et fac nos numerari cum sanctis in celesti gloria vitam eternam largiendo. quia sic tu es redemptor. ita et glorificator. Ista enim meruisti pro tua morte et passione. eo quod cum in formam dei es equalis patri et eternus et immortalis filius. te ipsum exinanisti formam sui accipiens et habitum inuenit ut homo. et humiliasti te ipsum obediens patri usque ad mortem crucis. Sed quod non solum optinamus petere a deo sine: sed et ea que sunt ad finem. quod deus non solum dat nobis gratiam: sed disponimus ad illam recipi endam. et nos non possumus disponi nisi per gratiam factam merito. quam non possumus consequi nisi per christum. Et ideo oportet nos petere a christo omnia illa que disponunt nos et producant nos usque ad ultimum finem que est vita eterna. Item videtur augustinus quod beatus ambrosius petit in generali nobis subueniri per sanguinem christi qui sumus redempti. et nos annuam cum sanctis in gloria celesti sed non specificauit viam et modum quomodo passio christi deus nobis subuenire et perficere. Item hoc explicat augustinus in sequenti petitione cum dicit per psalmum. xxvij. dicens. Saluum fac populum tuum domine. Et benedic hereditati tue et rege eos. et extolle illos etc. In quibus verbis quatuor petit augustinus quod per ordines sunt necessaria ad vitam eternam consequendam. que non possunt dari nisi per christum. Nam oportet ut unusquisque saluandus per gratiam christi perueniat ad fidem. Secundo oportet ut benedicat et iustificet per

.b.z.

ambrosii et augustini.

baptismū. Et ecclesiastica sacramēta. p̄ q̄ xp̄o cō
figamur. et i corpamur. et ei⁹ mēbra effici/
mur. et ḡtificamur. Tercio o3 ut in gr̄a re/
cepta p̄fueimur et p̄ seuem⁹. et i n̄ris opib⁹
p̄ gr̄az dirigamur. Quarto o3 ut oblitis re/
b⁹ mūdaīs p̄ firmā sp̄e supnoꝝ. ab istis mū/
danis ad celestia bō s̄bleamur et extolamur
S3 hoc h̄t agē sol⁹ xp̄⁹. ut ait apl⁹. Nā q̄s p̄z
ab et̄no p̄destinavit hos x⁹ p̄ gr̄az vocavit
et hos iustificavit. Et hos finalz magificavit
vbi dicit aug⁹. q̄ dē x⁹. P̄rio p̄ gr̄az p̄ueniē/
tez ad fidē vocavit. Sec̄do p̄ baptismū et ec/
clesiastica sacramēta sc̄tificavit et iustificavit. Ter/
cio q̄ p̄ gr̄az p̄ficiētez nos dirigit et dat. p̄/
ficere et p̄seuare. s3 p̄ gr̄az p̄ficiētem ad gl̄i/
am recipiēdā nos Magificat. Et hoc ē q̄d
petit aug⁹ siml' cuz d̄b i hac pte. Vñ ait. o/
Dñe ihu xp̄e. p̄ q̄ tu es ih⁹ et saluator ḡ ex/
erce tuū offiū et saluū fac p̄l3 tuū p̄ficiē. P̄ri/
mo vocādo o3 ad fidē p̄ gr̄az p̄ueniēte. Se/
cūdo b̄ndicē hereditati tue p̄ ecclesiastica sac̄mē/
toꝝ q̄z b̄ndictōz recipiēdo fidē et sp̄ez et ca/
ritatē absolūimur ab om̄i maledictō. Terci/
o rege eos p̄ gr̄az p̄ficiētez et p̄seuante. ut
valēat p̄seuare in oib⁹ opatōib⁹ suis. Et ex/
tolle s̄bleua eos p̄firmā sp̄ez et p̄ gr̄az p̄fici/
entē usq̄ in et̄nū. i. usq̄ et̄naz gl̄iaz cōseq̄nt.
Vñ d̄ nō q̄ xp̄⁹ ē dē et hō fili⁹ dei p̄zis. Et p̄
cōseq̄ns ē hēs p̄zis et tota hereditas et regnū
mūdi p̄tinet ad eū. Et ē ver⁹ et sum⁹ sac̄dos
Et iō ad xp̄z p̄tinet suā hereditatē tanq̄ hēs
saluare. et hereditati sue tāq̄ sum⁹ sac̄dos p̄
ecclesiastica sac̄mēta b̄ndicē et sc̄tificāe. Et tā/
q̄ ver⁹ rex suū regū et hereditatē rege. Et tā/
q̄ bon⁹ iudex bonos et iustos extolere et ma/
gnificare et i celestī gl̄ia collocare et b̄nfica/
re. Et h̄c et̄ intēdit pete aug⁹. cū ait. Saluū
fac p̄lm tuū dñe. et b̄ndic et cetera.

Sed hic videt̄ inf̄ge dubiuz nō apud
p̄itos. s3 apud simplices x̄anos. Nā
videt̄ q̄ ambro⁹ sup̄flue petat. ut xp̄s s̄bue/
niat n̄b p̄ sanguinēz sue passiois. Et aug⁹ sup/
flue petat q̄ ih̄s saluet p̄lm suū. qz xp̄s sa3
s̄bueit n̄b p̄ suā passioz. Et iā redemit et sal/
uuz fecit p̄lm suū in cruce p̄ p̄cis tūc pa/
ciēto et satisfaciēto. et de p̄tate dyā libāto
et c̄. P̄ro h̄o modi aū respōsiōe ē vald̄ adu/
tend̄. put d̄c̄z ē in expōe p̄s. xlv. et p̄s. cxl
qz adā pecāto venūcedit et obligavit totā
suā n̄az et ḡnoz et possitatē ad penā sui rea/
tus. Et sic o3 possi d̄n̄z peccasse i adāz. i. fuis/
se vnūdati et obnoxij et obligati i eo q̄ ad/
nāz et ḡnoz. S3 nll⁹ p̄ticipat p̄sonalī illā
culpā et i dignatōz et penā. n̄ p̄sonalz p̄ticip/
et eas p̄ libidinosa3 ḡnoz. ut inq̄ aug⁹ ad
valeriū et in p̄ pte de fide ad petrū. Qz tunc
vn⁹ d̄z p̄sonalz et i actu et p̄ticipat trahit il/
lam culpā siue penā et i dignatōz dei p̄ se ip̄z
Et sic d̄z n̄a fili⁹ ire. ut ait ap⁹ ad ephe ij. qz
tūc i p̄sona actualz obligat̄ ad penā ad quā
potētiā et in n̄a fuit obligat⁹ i adā. ant̄q̄
eēt. n̄c p̄cipet. et nascet̄ in actu. put fuit de/
claratū sup̄ p̄s. xlv. et cxl. Ita ḡ pari rōe x⁹.
om̄is p̄distinatio redemit potētiā et h̄itua/
lit̄ in cruce p̄suā mortē et passioz. Et om̄is in
merito et potētiā resuscitavit p̄ suā refre/
ctōz. qz o3 in x̄ ibi fuim⁹ crucifixi et p̄sep̄ti
et baptizati. et cōfressi cū x̄. ut inq̄ apl⁹ ad
ro. vi. Quod nō ē intelligēdū p̄sonalz et i ac/
tu. s3 solū potētiā et i merito x̄. qz nō du3
eram⁹. Et iō sic ad hoc qz vn⁹ d̄z trahat et
p̄ticipet p̄sonalz p̄cis atq̄ o3 qz ḡnēt p̄ n̄lez
et libidinosa3 ḡnoz. Ita ad hoc qz nos p̄sona/
lit̄ et actualz p̄ticipē redēptōz et m̄rita pa/
ssiois x̄. o3 qz p̄sonalz et p̄ticipat i corpemur
et p̄figemur et efficiamur mēbra x̄. et regnū
mur p̄ baptismū. ut sic p̄ carnalē ḡnoz tran/
siuit ad nos p̄sonalz p̄cis n̄e et pena p̄cis ip̄i⁹
adā. Ita p̄ sp̄ualē regnatioz trāseāt ad nos
merita et vt⁹ et effect⁹ passiois x̄. Et iō n̄ su/
fficit qz xp̄s fuit pass⁹ et mortu⁹ semel ḡna/
lit̄ p̄ om̄ib⁹ n̄b. S3 o3 ut p̄sonalz vn⁹ d̄z p̄ticipet
illā passioz p̄ baptismū et ecclesiastica sac̄/
mēta. Et sic i d̄igē mltipl̄ci gr̄a ad hoc. qz
p̄ueniā ad ultiz effectū passiois x̄. et ad p̄z/
fectāz saluatōz. Nam p̄ o3 qz vocemur a3 p̄
gr̄az p̄ueniēte. et viuā et no moriamur i vt/
o m̄ris. n̄c in nascēto. nec ant̄q̄ p̄ueniā ad
bap̄z. Et sic o3 qz d̄s p̄fuet nos usq̄ ad illud
instās. Et iō dicit aug⁹ saluū fac p̄l3 tuū dñe

Canticum.

Secundo orat quod actualiter et personaliter unus quis recipiat et participet passionem christi. et in corpore in ecclesia per bonorum sacramentalium. Et tunc subdit. et benedixit hereditati tue. Tercio orat quod dirigat in suis operibus tunc ecclesia. Et tunc subdit. et rege eos. Quarto ut extollat a mundo et perveniat ad terminum. id est vitam eternam. Et tunc subdit. et extolle illos in eternum. Et sic per quodlibet nulla istarum petitionum est superflua. Petiti ergo per ut salvet nos a malo libando. Secundo ut benedicat nos benedictione sacramentali: sive per ecclesiastica sacramenta. Tercio ut regat et dirigat nos per legem evangelicam. Quarto ut extollat nos a terrenis ad celestia.

¶ Sed adhuc est dicendum. quod sic in oratione dicitur per petitiones bonorum spiritualium et regni celestis petimus necessaria vite cum dicimus. panem nostrum quotidianum da nobis hodie. Ita patet Augustinus in hac particula petiti et bona temporalia necesse ipsi ecclesie duos peregrinatur in hac vita iter infideles usque perveniat ad terminum. Unde per petiti ut ecclesia salvet et defendat ab incursum infidelium et hereticorum: ut secunda peregrinetur et transeat in hac vita. et hoc cum dicit saluum fac populum domine. scilicet a persecutioe infidelium libando.

Secundo petiti ecclesiam et religionem christianam. prospere et augeat et per totum orbem dilatari et multiplicari in filiis. et habundare in bonis temporalibus ad sufficientiam vite necessarii. Et hoc cum dicit. Et benedixit hereditati tue. id est multiplica et prospere ecclesiam que est hereditas tua. Et hoc in habundantia filiorum et bonorum temporalium. quod benedictio in sacris scripturis frequenter sumitur per habundantiam filiorum et bonorum temporalium. Tercio petiti ut religio christiana dirigat et vivat in hac vita secundum legem dei. Et hoc cum subdit. Et rege eos. scilicet in lege tua. ut secundum evangelium vivat. Quarto petiti ut christiana religio sic transeat per ista bona temporalia. ut non admittat eternam. sed usque ad terminum huius vite que est vita eterna secunda perveniat. Et hoc cum subdit et extolle illos usque in eternum. Et has easdem quatuor petitiones perinque facit ecclesia. ut patet in omnibus orationibus. et maxime in vite ventis sancta quoniam orat pro omnibus statibus ecclesie et gradibus fidelium et pro conversione infidelium.

Uides ergo bene ambrosius omnia que dicta sunt in hoc canticum de christo. scilicet quod est Rex glorie et eternus dei filius patris. et per patris est verus. et quoniam incarnatus et factus homo non orruit vigis viret et quoniam ducto mortis acleo apuit credentibus regna celorum que propter peccata ante fuerant nobis clausa. Et quoniam saluat et benedicit suam hereditatem et populum per ecclesiastica sacramenta et dirigit per gratiam. Et etiam quoniam saluat et defendit suum populum ab incursum et persecutioe infidelium et hereticorum. et dirigit eum inter has humanas varietates usque perveniat ad terminum vite eterne in hac peregrinatione obtatum et itinerum. Tunc cognovit quod christus debet via lata tanquam salvatori. redemptori. et glorificatori. et obligamur per singulos dies et horas et momenta laudare et benedicere. hec ergo omnia provident ambrosius in persona totius ecclesie principis in laudem. cum dicit per .cxliij. di. per singulos dies benedicimus te o christe pro tantis beneficiis gratias agere et veram laudem cum adoratioe et oblatione exhibere. et laudamus nomen tuum quod est ihesus et salvator. eo quod salvasti et redemisti nos et glorificasti nos. Et hac exhibere tibi in sanctis. id est per totum sanctum huius vite. Et in sanctis seculi parte superne regni celestis.

¶ Ad cuius intellectum est non dicitur quod deus aliter benedicit nos. et non aliter benedictio dicitur. Nam deus benedicit nos sanctificatione et glorificatione per ecclesiastica sacramenta. Et per spem et multiplicationem ecclesie et dirigendo eam. et finaliter glorificatione et vltimo bono temporalia: et spiritualiter largiendo sic dicitur est in precedenti petitione. Et sic dicitur petebat benedictio per .Lxv. cum dicit. deus miserere nostri christe. et in fine concludit benedicit nos etc. Et isto modo et deus benedixit omnibus creaturis bonis naturalibus in sua creatioe largiendo. ut patet per gen. per et quod. quoniam benedixit dicens crescete et multiplicamini. Nos autem benedictio deum. et eius excellentiam. omnipotentiam. sapientiam. misericordiam et iusticiam comendando et predicando. et beneficia nobis collata memorando. et per eis sunt gratias agere. et veram laudem exhibere. que consistit in oratione et adoratioe et oblatione. Et isto modo per beneficiis gratias agere per .cij. di. Benedic anima mea domino etc. Et per .civ. Benedic anima mea domino. Et enuntiat et explicat omnia bona que recepimus a deo per creatioes et gubernationes.

.b.3.

ambrosii et augustini.

Et sic p[er] d[omi]n[u]m i[n] b[e]n[e]d[i]c[t]io[n]e. N[on] d[omi]n[u]s b[e]n[e]d[i]c[it] n[ost]ra
bona t[em]poralia et sp[irit]ualia largi[en]do. Et sic d[omi]n[u]s
x[rist]i aug[ustinus] sup[er]i[us]. Salu[m] fac p[ro]p[ter] tuu[m] d[omi]n[e]. et be
nedic hereditati tue. no[n] aut[em] b[e]n[e]d[i]c[t]io[n]e[m] deum
et[er]n[e] mag[is]t[er]at[us] com[en]d[ati]o[n]e[m] et p[ro] b[e]n[e]f[i]c[i]is g[ra]t[ia]s
age[n]do et u[er]ba laud[um] exhib[en]do. Et sic dicit hic
ambrosius. Per singulos dies b[e]n[e]d[i]c[t]io[n]e[m] te
Sed e[st] u[er]u[m] adu[er]t[en]d[u]m q[uo]d q[ui]tuor p[ri]nci
palia b[e]n[e]f[i]c[i]a recepim[us] et p[ar]t[em] rec[ipi]m[us]
p[ri]mus a x[rist]o red[em]ptore n[ost]ro p[ro]p[ter] q[uo]d n[on] solum p[er] sin
gulos dies: s[ed] et p[er] singulas horas et mom[en]ta
et p[er] singula loca et ubiq[ue] sine i[n]termissio[n]e te
nemur et obligamur ip[s]is laudare et b[e]n[e]d[i]c[er]e
et g[ra]t[ia]s age[re]. i[n] q[ui] b[e]n[e]d[i]c[t]io[n]e includit[ur] p[er] et sp[irit]u
s[an]c[t]o q[ui] i[n]diu[er]se co[n]currunt ad n[ost]ra b[e]n[e]f[i]c[i]a. N[on] d[omi]n[u]s
p[ro] recepim[us] a x[rist]o b[e]n[e]f[i]c[i]u[m] creatio[n]is i[n]q[ui]ntum
pat[er] p[ro] ip[s]is u[er]bu[m] fecit o[mn]ia. sp[irit]u ambo[rum] i[n]cubate
super aq[ua]s. et sp[irit]ualit[er] nos fecit ad ymaginem
sua[m]. per qua[m] diu[er]su[m] e[st] participam[us] et sum[us]
capaces et[er]ne felicitatis. Sec[un]do recepim[us]
beneficiu[m] red[em]ptio[n]is et creatio[n]is. p[ro] q[uo] sum[us]
ab o[mn]i maledicto absoluti et d[omi]no g[ra]t[ia]fici et
reco[n]ciliati. q[uo]d nil p[ro]fuisset q[uo]d creasset. n[on] mi
rabilib[us] modis recrearet. ut inq[ui]t aug[ustinus] et
gregori[us]. Tercio recepim[us] b[e]n[e]f[i]c[i]u[m] expec
tatio[n]is ad p[er]nitentia[m]. q[uo]d si pacia et benignitas et
m[er]ita d[omi]n[i] n[on] expectasset et expectaret ad peni
tentia[m] nil p[ro]fuisset n[isi] x[rist]i red[em]ptio. N[on] d[omi]n[u]s q[uo]d esset
de n[ost]ro m[er]ito si x[rist]i anteq[uam] venire[m] ad p[er]nitentiam
i[n] p[er]c[us]o nos p[er]mittet i[n]t[er]ire et mori. Quartu[m]
est beneficiu[m] g[ra]t[ia]ficatio[n]is q[uo]d b[e]n[e]f[i]c[i]u[m] possidet i[n]
p[ar]te i[n] actu. et iusti possidet i[n] via i[n] merito
q[uo]d o[mn]es iusti expectat g[ra]t[ia]ficat[i]o[n]e[m] i[n]ter ang[el]os. et
h[ab]ent mansio[n]es p[ar]tas i[n] celo. p[ro] sup[er]dictis g[ra]t[ia]s
q[ui]tuor b[e]n[e]f[i]c[i]is tenemur p[er] singulos dies et
h[ab]eas et mom[en]ta et loca et sp[irit]u. et ubiq[ue] d[omi]n[u]m
laudare et b[e]n[e]d[i]c[er]e. et nu[m]q[uam] a laudib[us] va
care. nec p[ro]p[ter] h[oc] uale[re] d[omi]no satisfacc[er]e sic eccl[esi]e
uices red[em]de. Q[uo]d aut[em] sine i[n]termissio[n]e t[em]p[or]is
et i[n]teruallo loci teneamur d[omi]n[u]m laudare. et
g[ra]t[ia]s age[re]. p[ro]bat. N[on] d[omi]n[u]s sic d[omi]n[u]s n[on] cessat n[isi] sep[er]
et ubiq[ue] sup[er]dicta b[e]n[e]f[i]c[i]a p[ro]ferre. Ita nos
tenemur sp[irit]u et ubiq[ue] g[ra]t[ia]s age[re]. et late cultu[m]
exibe[re]. v[er]u[m] i[n] d[omi]no semel nos creauit: t[ame]n n[on] cessat
nos rege[re] et gub[er]nare. et de necessarijs p[ro]uide

et i[n] e[st] p[ro]fuare. It[em] i[n] semel nos p[ro] morte[m] et
passio[n]e[m] red[em]erit. t[ame]n n[on] cessat nos p[ro] g[ra]t[ia]m
illu[m]inare. et p[ro] eccl[esi]astica sac[ra]m[en]ta recreare
et g[ra]t[ia]ficare. et p[ro]c[ur]atores ad p[er]nitentia[m] expectare
et iustos g[ra]t[ia]ficare. et b[e]n[e]f[i]c[i]is sua[m] g[ra]t[ia]m co[n]dicare
Et i[n]o[m]n[u]m p[ro]p[ter] istos q[ui]tuor respect[us] et q[ui]tuor
b[e]n[e]f[i]c[i]a recepta ordinauit ecclesia i[n] officio
matutinali q[ui]tuor uigilias nocturnas. q[ui]z q[ui]z
uigilia siue noct[urna] co[n]tinet tres p[er]s[on]as et tres
lectio[n]es. cu[m] suis resp[on]sio[n]is. v[er]u[m] sic pastores d[omi]n[u]m
u[er]bunt tota nocte p[ro] q[ui]tuor p[ar]tes et uigilias
ad custodiendu[m] gregem p[ro]p[ter] lupos. q[ui]z quelz
uigilia co[n]tinet tres horas. Et sic v[er]u[m] pastor
uigilat i[n] p[ri]ma uigilia usq[ue] ad t[er]cia[m] hora[m]
noctis i[n]clusiue. et alii p[ro] alias tres h[ab]eas usq[ue]
ad m[ed]ia nocte. et alii a m[ed]ia nocte usq[ue] ad
t[er]cia[m] hora[m]. et alii p[ro] aliis tres h[ab]eas usq[ue] ad
auro[ra]s. Et istu[m] modu[m] e[st] ob[er]u[er]at armige[us] et
milites i[n] castris et i[n] op[er]ib[us] custodiendis. et
nauite i[n] nauigato[n]e. Ita g[ra]t[ia] p[ro]p[ter] h[oc] modu[m]
f[er]uabat eccl[esi]a p[ro]m[er]itua i[n] p[ri]ma i[n] egipto ut inq[ui]t
philo[so]ph[us] et eusebi[us] et hyer[onimus]. et h[oc] modu[m] f[er]u
bat p[ro]p[ter] ea monachi i[n] egipto et syria: ut inq[ui]t
cassian[us]. N[on] d[omi]n[u]s i[n] p[ri]ma eor[um] orabat i[n] p[ri]ma uigilia
noctis. et alia i[n] t[er]cia. et alia i[n] t[er]cia uigilia et aa
i[n] q[ui]rta. In t[er]cia q[ui] n[on] p[er] noctis cessabat a dei
laudib[us] et psalmodia. Et sic duz vna pars
uormiebat. alia uigilabat. et eode[m] m[od]o facie
bat i[n] officio diurno. na[m] i[n] p[ri]ma orabat a p[ri]ma
usq[ue] ad t[er]cia[m]. et ex[er]ce alia usq[ue] ad meridiem p[ro]
alias tres h[ab]eas. et alia a m[er]idie usq[ue] ad nona[m]
p[ro] alias tres h[ab]eas. et alia usq[ue] ad uesp[er]as. Et
sic noctu q[ui] die p[ro] nullu[m] mom[en]tu[m] cessabat a
dei laudib[us] cu[m] psalmodia. Et i[n]o[m]n[u]m ad istar illo
ru[m] ordinauit lat[er]a eccl[esi]a t[em]p[or]e[m] abrosij et augusti i[n]
officio matutinali q[ui]tuor h[ab]eas iuxta q[ui]tuor u[er]
gillias noctis. i[n] q[ui]z p[ro] cantat tres p[er]s[on]as iuxta
nu[m]q[uam] horaz p[ri]me uigilie noctis. et i[n] t[er]cia i[n] sim
pliciter iuxta nu[m]q[uam] horaz sc[un]de uigilie. Et filii
fac i[n] t[er]cia. p[ro] q[ui]rta aut[em] uigilia q[ui] e[st] usq[ue] ad au
ro[ra]s cantat p[ro] hoc canticu[m]. i. te deu[m] laudam[us]
p[ro]p[ter] ea p[ro]cedit i[n] laudib[us] cu[m]. v. p[er]s[on]as exp[er]imentib[us]
d[omi]nas laudes. et catat h[ym]nu[m] nouu[m] cu[m] c[an]tico
zach[arie] q[ui] ag[er]e g[ra]t[ia]s q[uo]d nox ue. le. p[ro]cessit d[omi]n[u]s
aut[em] g[ra]t[ia] app[er]iuit. ut i[n]uamur arma lucis.

Canticum.

Et hūc eundē ordinē suat ecclā i officio di-
uino diuidēdo ip̄s i quatuor pte' iuxta quatuor
vigilias diei. Et iō i p̄ma die tres ps iuxta
tres horas p̄me vigilie diei. et ad sc̄iā die
alios tres iuxta tres hōs sec̄de vigilie. Et
ad sextā z nonā silit usqz ad noctes. Est ve-
rus qz p̄ ea ecclā ordinauit officii vesporū
q̄d iaz h̄ respectū ad diē seq̄ntē. Et sic etiā
ordinauit p̄letoriū. Ex sup̄dictis p̄ qz ecclā
p̄ singlos dies et hōs z momēta nunq̄ ce-
ssat laudare deū z age gr̄as p̄ sup̄dictis q̄-
tuor b̄nificijs a dō receptis. Et hoc fit semp
et ubiqz. Nā cū i n̄ro emis̄io ē dies in alio
est nox z ē. et sic cū hic d̄z offiū diurnum
sibi d̄z noctū et ē. Itē cū i vna regione
est hō p̄ma i alia ē sc̄ia et i alia sexta. Et sic
q̄no nos dicim' p̄maz ap̄d ps̄as d̄z sc̄ia. et
ap̄d iōas d̄z sexta. et ap̄d regione z synaz
dicim' d̄z vesp̄i. Ex q̄ p̄ qz unq̄ et nullibi
cessat a dō laudib' s̄z sp̄ et ubiqz laudat d̄s
et nom̄ x̄. et et inf̄celes ubi h̄tant x̄ani
Itē si aliq̄n hoīe' tacet i t̄ra. t̄n angli i celo
nō cessant dice sc̄is zc̄. Et hoc itendit dice
beat' ambrosi' i hac pte. cū ait. p̄ singulos
dies benedicimus te z c̄.

Quia ḡ abrosi' dixit qz p̄ singlos di-
es et hōs et momēta obligamur et
tenemur b̄nificē z p̄fite et laudare xp̄s om̄
et hoīez et sibi et sep̄ et ubiqz gr̄as p̄ sup̄-
dictis b̄nificijs receptis age. Itē dicit aug'. qz
ita parī rōne p̄ salute n̄ra de necessitate co-
gimur p̄ singulos dies z hōs et momenta
suā mīaz ip̄ozare et exozare. ut eruat nos
a malis p̄ntib' et piclis suis. puta ut p̄fe-
rat nob' gr̄as p̄ueniētes. ne āpli' incidam'
in pct̄z q̄d sine gr̄a vitare n̄ possum' et ut
excitemur et robozemur ad bonū agēduz
et libemur a pct̄o i q̄ sum'. Causa aut' hui'
necessarie petitiōis ē qz talit' fuim' vulnati
et debilitati i adā. qz si fuerim' derelicti in
n̄ra nā corrupta. n̄c possum' ex v̄tib' n̄ris
vitare pct̄z. n̄c ad bonū agē. n̄ adiuuemur
gr̄a x̄. put p̄bat aug' p̄ lōgas disputatiōes
p̄tra pellagianos. et put dictū ē i expōne
p̄ xliij. z cxviii. et cxi. z alioz p̄oz. ḡ ē de.

precāda n̄b dīa mīa. Unde p̄ qz sum' libat'
ab originali p̄ gr̄az bap̄lez et collata ē nob'
gr̄a ḡtiffica. deprecāda ē n̄b sp̄ dīa mīa ut in
illa p̄fuemur: ne cadam' i pct̄z. et si sum'
in pct̄o aliq̄ ē n̄b deprecāda eadē dīa mīa. ut
det n̄b gr̄az disponentē. ut surgam' a pct̄o
et det n̄b gr̄az p̄ueniētes et roborātes ne in-
cidam' in aliō pct̄z addēdo mala malis: ne
efficiamur difficiliores ad p̄gēdu. Itē de-
canda ē dīa mīa: ut det n̄b gr̄az i tali statu
ut ipellamur ad opa mīe faciēda p̄t q̄ bō
de' moueat ad mīfendū n̄b. z ad p̄ferēda
sup̄dictā gr̄az p̄ueniētes. ut p̄ eā p̄gam' a
pct̄o i q̄ sum'. et vitem' alia pct̄a. h̄c ḡ qz
duplicē gr̄az z mīficornā petit z explicat
aug' p̄ tres vs̄ seq̄ntes i p̄sona ecclie. Nāz
in p̄sona iustoꝝ dicit. Dignare d̄ne die isto
sine pct̄o nō custodire. i. ut i gr̄a p̄fuemur
et ne i aliq̄o pct̄z incidā'. s̄z i p̄sona pct̄oz
dicit. cū d̄b p̄s. cxxij. Mifere n̄ri d̄ne. i. ut
a pct̄o p̄gam'. et mifere n̄ri ut i aliō pct̄m
nō incidam'. s̄z oīa alia pct̄a vitē'. ne te ad-
matorē irā iritem' et puocem'. Itē cum
eadē d̄b p̄s. xxxij. petit gr̄az ad b̄n op̄adu
cū subdit. fīat mīa tua d̄ne sup nos. quem
admodū sp̄auim' i te. hoc aut' dicit ad d̄zaz
inf̄celiū obstatoꝝ. q̄ a pct̄o n̄ desidant n̄c
intēdūt exire. Ex q̄b' p̄ qz sic ex debito te-
nemur p̄ b̄nificijs receptis p̄ singlos dies
deo gr̄as age. z d̄m laudare. Ita p̄ b̄nificijs
fufis. i. ad vitāda pct̄a fufa z ad bō facien-
da de necessitate cogimur cohibere et semp
diaz mīficornā implozare. et exozare q̄d ē
contra temeritatē pellagianoz. ut videb̄z
Et ne d̄s despet de dīa mīa. qz d̄s nulli cuz
p̄fuantia et se disponenti negat t̄lez mīaz.
Itē subdit aug'. cōclaudēdo totū canticū
dicēs. In te d̄ne sp̄au nō cōfūdar i etnum
Quasi dicat. o d̄ne scio qz n̄ odisti natam
hoīs. quā ad tuā ymaginez fecisti. et scio
qz n̄vis mortē pct̄ozis. s̄z ut cōuitat z viuat
et scio qz n̄ des̄is clamātes ad te. et scio qz
ōs q̄ sp̄at z expectāt te n̄ cōfūdēt n̄c frust̄
erit eoz spes et fiducia z petitiō. itō qz i te
b. 4.

ambrosii et augustini.

spavi et pono spe mea. ideo non confundar in eternum
nec frustrabor in mea petitione. sed tu implebis
petitiones meas. quasi dicitur augustinus quod ego posui spe
meam in meritis tue passionis. ideo non in ad te re
pellisti. ymo ad gratiam baptisimi pervenire fecisti
per quam omnia peccata mea sunt remissa. et sic non confundar
in eternum cum infidelibus et obstinatis. sed in celesti
fruitione facior cum apparuit gloria tua. Item quod
scio et spero quod sic penitentibus nunquam negasti ve
nitiam et misericordiam. Ita iustis non negabis gloriam. quod su
perbis resistis. et humilibus das gratiam. Et ideo
elegi habitare in domo et ecclesia dei magis quam
habitare in tabernaculis peccatorum hereticorum et gentiliu
Et scio quod non perverbis bonis glorie eos qui abulant
in innocentia per fidem et caritatem. Et sic beatus
homo qui sperat in te psalmus LXXXI. Et ideo hec est causa
quare in te domine speravi. quod scio quod non confundar
in eternum. Ex supradictis per responsio ad argu
mentum quod faciebat pelagius et iulianus contra au
gustinum dicentes. Si possibile est quod animus possit re
sistere malo et facere bonum sine implere divina pre
cepta sine gratia christi. sed quod nos obligemur
ad non impossibile. et per peccata iniuste damnare
peccatores et transgressores preceptorum. quod ad im
possibile non obligat. Ad hoc respondet augustinus quod non
est inconveniens quod animus obligetur ad non impossibile
quod ipse vel petens fuerit causa sui reus. unde omnis
hominum obligatur ad reddendum hominibus mortuum
et tunc hoc est non impossibile. Et filii peccatoris ob
ligantur ad suadendum domino per peccata. Ita ergo ipse
promissis peccatis in preceptis data fuit iustitia originalis
per quam libere et sine difficultate possunt operari
et divina precepta adimplere. sed quod ad peccando
poterit illas originale iustitiam. et per peccata possi
bilitatem liberam operandi et adimplendi divina precepta
putat dicere. Et ideo deus iuste preceperit ab ad
et filiis suis illas originale iustitiam seu ob
viam preceptorum. sed illam iustitiam. Et sic unus
quisque obligatur ad observandum divina precepta. sed sit
sibi impossibile sed natura corrupta et infirma cuius
infirmitatis causa fuit causa. Et ideo nullus habet ius
quod relle contra dominum. Sed ad illud quod dicebat iulianus
quod iniuste damnare peccatores pro quibus sibi est im
possibile vitare malum et facere bonum sine auxi
lio superiori. Respondet quod licet sit impossibile ali

quod ex propriis viribus bene opera et salva. Tamen
hoc est possibile si misericordia et gratia christi adiuvent. Et
sic licet sibi impossibile per se bene opera: tamen non est sibi im
possibile gratia christi petere et etiam misericordiam implorare et
se ad gratiam in quantum per praevidere. cum quod gratia per misericordiam
vitare et bene opera. Et ideo obstinat non solum de
naturam quod peccavit. sed quod non recurrit ad medicum
gratia petendo et misericordiam implorando et se ad gratiam
Quia nulli petenti et perseveranti et praevidenti christus
unquam negavit. Nam ille qui dixit non venit ad
patrem nisi per me. et sine me nihil potestis facere
Jo. xiiij. ille idem dixit. Si quod petieritis patrem
in nomine meo dabit vobis. Item petite et accipietis
quodrite et invenietis pulsate et aperiet vobis: quod
petit accipiet et quod quodrit inveniet et perscrutabitur aperiet.
Item quod dixit mattheus. xix. facicilli est ca
mellum intrare. et mirabatur discipuli dominus. quod ergo
potest salvari. quod dicitur r. quod dicitur christus. Ad hoc homines im
possibile est hoc. apud dominum omnia possible sunt. Ex
quod dicitur vobis quod per licet impossibile sit aliquando salvari
ex propriis viribus. tamen per salvari adfuturam gratia dei quod
nulli petenti cum perseverantia et se praevidenti negat
Et sic non de naturam. non culpa sunt. Nam sic scit quod non per
ex propriis viribus bene opera sine gratia christi. Ita scit et
certum est. quod christus non negabit sed gratiam per quam potest bene
opera et salvari si illam gratiam petit cum perseverantia
se ad illam quantum est possibile fuit praevidendo. Et sic
per responsio ad argumentum iuliani et omnium pelagianorum.
Et hoc confirmat augustinus in sermone et fine huius
cantici. di. In te domine spavi non confundar in eternum.
Ex isto ergo canticum possunt recolligi xxxiiij. ver
itates catholice fidei ad consequendam salutem cuius
liberis fidelis. Quia prima est. quod unus solus deus est
laudandus et colendus. Secunda quod iste solus deus est co
lendus tanquam dominus et rector et gubernator universi.
Tercia sic est pater et creator universi ita est colendus et
venerandus per totum orbem terrarum. Quarta quod non est
angelica incessabili voce proclamant sanctus et ceterum. in unitate
trinitatis explicant. Quinta quod non solum angelus. sed et
omnes choros beatorum hominum laudant dominum in celo.
Sexta quod non solum ecclesia celestis: sed et ista militans
per totum orbem terrarum. confiteatur et colat dominum in
trinitate perfecta. scilicet per patrem et filium et spiritum sanctum. Et
sic ista ecclesia vivit cum superius per laudat. Nam quod illa
cantat per beatorum visio. ista cantat et confiteatur per fidem

Canticum.

Septia. q. l. x. sit hō. m. ē rex glē. Octā q. x. ē fili. n. l. i. s. z. etn. d. i. p. z. s. et p. p. n. s. ē d. s. et heres p. z. s. cui debet regnū z. ipiū mūdī et uia lata. Non q. fili. d. i. etn. ex t. p. z. suscep. hoīez i. atomo ut i. illa carn. possz. pati ad lib. andū gē. hūanū amozte etna. Decī. q. t. p. l. z. x. n. ozruit v. g. i. s. v. t. e. z. q. n. ex ea carnē allū. p. s. i. t. p. q. z. cū eēt d. s. etn. n. ozruit sic hō mor. talis. i. q. z. nil ozrēdū i. v. g. i. e. repiit q. z. sic eaz. purā et v. g. i. e. z. repiit i. p. c. e. p. t. o. e. ita v. g. i. e. z. et. purā scāz. relīq. i. sua natitate. i. q. n. ozruit. q. z. l. z. allūp. s. i. t. ex ea carnē cū peñilitatib. p. c. t. t. n. n. cū c. l. p. a. p. c. c. t. Xi. q. x. i. ea castitē quā as. sūp. s. i. t. ex v. g. i. e. deuic. aculeū et gladiū mor. tis. q. z. mortem n. r. a. z. moriendo destruxit z. c. Xij. q. z. tripliciter christ. moriendo deuic. s. t. mortez. p. q. z. vlt. r. mortē q. erat t. i. v. i. t. e. cor. p. o. r. a. l. r. e. f. g. e. d. o. vitā etnā repiit. et sic fecit. mortē puiā q. z. vlt. r. ipaz. t. r. i. s. i. u. i. t. i. q. z. deuic. mor. tē q. z. p. r. e. f. c. t. o. z. i. m. o. r. t. e. s. n. o. s. f. e. c. i. t. o. z. deuic. mortē p. c. t. i. q. i. f. u. i. t. u. t. e. d. s. t. e. n. b. a. t. Xij. q. z. sic. x. p. suā mortē deuic. mortis aculeū. ita p. a. s. c. e. n. d. o. z. apuit credētib. reg. celo. z. Xij. q. z. ut hō sedz i. potiorib. boīs glē p. z. i. s. Xv. q. z. x. e. t. ut hō n. solū sedz i. potiorib. bonis glē p. z. i. s. q. ad fructōz. z. honozē late. s. z. e. t. se. det i. sece p. r. a. t. i. s. ad iudicādu. s. z. d. s. c. a. s. a. s. in. celo z. i. t. r. a. e. t. i. i. f. e. r. n. o. Et sic n. solū sedz i. se. ce. glē. s. z. e. t. i. u. d. i. c. i. j. Et iō ē iudex v. e. f. v. l. i. s. in nouissimo die cū p. r. a. t. e. mag. z. i. n. g. e. s. t. a. t. e. Xvi. q. z. ad x. p. z. p. r. i. e. t. i. h. a. c. e. c. c. i. d. i. s. p. e. s. a. r. e. m. r. i. t. a. s. u. e. p. a. s. s. i. o. n. i. s. Xvij. q. z. ad x. p. z. p. r. i. e. t. p. l. e. re. n. u. z. e. l. e. c. t. o. z. et eos annuare cū sc. i. s. a. g. e. in glia sociare. Xvij. q. z. ad x. p. z. p. r. i. e. t. s. a. l. u. a. e. p. p. l. z. p. g. r. a. m. et b. n. d. i. c. e. p. e. c. c. i. e. s. a. c. r. a. z. r. e. g. e. p. l. e. g. e. e. u. a. n. g. l. i. c. a. z. e. x. t. o. l. l. e. r. e. p. g. l. a. m. Xvij. q. z. ad x. p. z. n. solū p. r. i. n. t. s. a. l. u. a. e. p. p. l. z. s. u. u. s. p. u. a. l. z. a. p. c. t. o. s. s. z. e. t. t. p. r. a. l. i. t. ab o. i. p. i. c. l. o. c. o. r. p. o. r. a. l. i. et b. n. d. i. c. e. c. o. p. i. a. b. o. z. t. p. r. a. l. i. u. p. f. e. r. e. d. o. z. d. i. r. i. g. e. eos i. u. i. a. z. s. i. m. i. l. i. t. g. l. a. z. p. f. e. r. e. d. o. Xx. q. z. p. s. i. n. g. l. o. s. d. i. e. s. z. h. o. s. z. m. o. m. e. n. t. a. o. b. l. i. g. a. m. u. r. d. e. o. l. a. t. a. z. e. x. i. b. e. z. l. a. u. d. a. e. z. g. r. a. s. a. g. e. p. b. n. e. f. i. c. i. o. c. a. t. o. i. s. r. e. d. e. p. t. o. i. s. et ad p. n. i. a. z. e. x. p. e. c. t. a. t. i. o. n. i. s. et g. l. i. f. i. c. a. t. o. i. s. Xxi. q. z. sic. ex. d. e. b. i. t. o. o. b. l. i. g. a. u. r. d. e. u. p. s. i. n. g. l. o. s. d. i. e. s. l. a. u. d. a. r. e. p. b. n. e. f. i. c. i. s. r. e. c. e.

ptis. Ita de necessitate cogimur dīaz mīaz implorare p. f. u. s. i. s. v. n. i. u. s. t. i. t. e. n. e. n. t. o. z. a. r. e. ut in g. r. a. p. f. u. e. t. u. r. n. e. c. a. d. a. n. t. i. n. p. c. t. z. p. c. t. o. z. e. s. a. u. t. t. e. n. e. t. p. p. t. i. t. a. p. e. t. e. g. r. a. z. p. ut f. g. a. t. a. p. c. t. o. s. c. d. o. ut n. i. c. i. d. a. t. i. a. l. i. a. p. c. t. a. a. d. d. e. t. o. m. i. l. a. m. a. l. i. s. i. c. i. o. ut s. e. p. f. a. c. i. a. t. a. q. b. o. a. o. p. a. m. i. e. ut d. o. d. u. c. a. t. e. o. s. a. d. p. n. i. a. z. Xxij. q. z. h. u. a. n. t. i. l. i. t. f. u. i. t. c. o. r. r. u. p. t. a. i. a. d. a. m. o. r. b. o. p. c. u. p. i. e. q. z. i. u. s. t. p. s. e. i. p. u. r. i. s. n. i. l. i. b. n. e. p. v. i. t. a. r. e. p. c. i. a. n. e. a. q. d. b. o. n. u. z. a. g. e. n. f. u. i. t. a. d. i. u. t. g. r. a. x. p. f. u. a. t. e. z. r. o. b. o. z. a. t. e. Xxij. q. z. p. c. t. o. z. n. p. f. g. e. p. s. e. a. p. c. t. o. n. e. v. i. t. a. e. a. l. i. o. p. c. t. z. n. e. f. a. c. c. a. q. d. b. o. n. u. s. i. n. e. g. r. a. x. e. t. i. o. n. o. d. z. c. e. s. s. a. r. e. m. i. a. z. d. i. i. p. l. o. z. a. r. e. Xxij. q. z. sic. s. u. m. c. e. r. t. i. q. z. s. i. n. e. g. r. a. x. n. o. p. o. s. s. u. i. t. e. x. p. r. i. s. v. i. r. i. b. p. c. i. a. v. i. t. a. e. q. u. a. g. r. a. z. s. e. p. t. e. n. i. m. u. r. i. m. p. l. o. z. a. r. e. I. t. a. e. x. p. i. s. s. i. o. e. e. u. a. n. g. l. i. c. a. s. u. m. c. e. r. t. i. q. z. s. i. a. d. g. r. a. z. i. q. n. t. u. i. n. b. e. n. o. d. i. s. p. o. n. i. t. z. c. u. h. u. i. l. i. t. a. t. e. e. a. p. s. e. u. a. n. t. p. e. t. i. m. q. z. n. u. q. n. b. x. e. a. n. e. g. a. b. i. t. e. x. q. p. z. q. n. l. l. d. a. n. a. t. n. c. l. p. a. s. u. i. Et sic p. h. a. s. x. x. i. i. j. u. i. t. a. t. e. s. c. a. t. h. o. l. i. c. a. s. p. z. t. o. i. t. e. l. l. i. g. e. t. i. a. h. u. i. c. a. t. i. c. i. a. m. b. r. o. s. i. j. z. a. u. g. u. s. t. i. n. i. **S**ed nūc restat q. r. e. d. u. q. r. e. c. u. t. a. t. a. a. u. c. t. o. r. i. t. a. t. e. et d. e. u. o. t. o. e. v. l. i. s. e. c. c. l. i. a. s. u. s. c. e. p. i. t. h. o. c. c. a. t. i. c. u. et f. a. c. i. t. i. p. z. p. u. b. l. i. c. e. c. a. t. a. i. e. c. c. i. i. n. o. i. b. f. e. s. t. i. u. i. t. a. t. i. b. i. o. f. f. i. c. i. o. c. a. n. o. n. i. c. o. c. u. z. t. a. t. a. s. o. l. e. n. i. t. a. t. e. et c. e. l. e. b. r. i. t. a. t. e. c. u. h. o. c. c. a. n. t. i. c. u. m. n. o. s. i. t. p. p. h. i. c. u. i. c. a. n. o. n. e. v. e. r. i. s. t. e. s. s. i. c. u. t. c. a. n. t. i. c. a. m. o. y. s. i. et y. s. a. y. e. et a. b. a. c. u. c. h. n. e. c. s. i. t. e. u. a. n. g. e. l. i. c. u. z. s. i. c. c. a. t. i. c. u. v. g. i. n. i. s. m. a. r. i. e. et z. a. c. h. a. e. et s. y. m. e. o. n. i. s. q. c. a. t. a. t. i. o. f. f. i. c. i. o. c. a. n. o. n. i. c. o. **Q**uo q. d. r. e. s. p. o. d. e. t. q. z. i. s. t. o. c. a. n. t. i. c. u. e. e. u. a. n. g. e. l. i. c. u. d. u. p. l. i. c. i. r. o. e. P. r. i. m. o. q. z. a. b. r. o. s. i. et a. u. g. n. o. l. o. c. u. t. i. s. t. s. p. u. h. u. a. n. o. s. z. p. u. t. s. p. s. c. i. d. a. b. a. t. e. l. o. q. i. l. l. i. s. s. i. c. d. i. c. t. a. c. t. et p. o. s. s. i. d. o. n. i. t. S. e. c. d. o. e. s. t. e. u. a. n. g. e. l. i. c. u. e. o. q. z. o. m. n. i. s. u. i. t. a. t. e. s. p. f. e. s. s. e. et m. e. m. o. r. a. t. e. i. h. o. c. c. a. n. t. i. c. o. s. t. e. u. a. n. g. e. l. i. c. e. z. e. x. e. u. a. n. g. e. l. i. o. s. u. m. p. t. e. v. t. d. i. c. t. u. e. et e. t. i. a. z. q. u. i. a. o. m. n. e. q. d. a. s. p. u. s. c. t. o. d. i. c. t. u. e. e. u. a. n. g. e. l. i. u. et v. e. r. i. t. a. s. e. u. a. n. g. e. l. i. c. a. e. m. a. x. i. e. q. n. o. a. n. u. n. c. i. a. t. d. e. x. q. d. i. a. z. p. l. e. t. u. e. Et iō d. i. x. i. t. x. d. a. b. o. u. b. o. s. a. d. l. o. q. u. o. d. n. o. e. i. v. o. s. e. s. t. i. s. q. l. o. q. u. i. t. z. c. I. t. e. i. s. t. o. c. a. n. t. i. c. u. e. p. p. h. i. c. u. q. z. i. i. l. l. o. b. a. p. p. u. d. i. t. a. m. b. r. o. q. l. i. s. et q. n. t. e. r. t. a. u. g. f. u. f. i. e. c. c. i. u. t. i. n. q. d. a. c. t. z. q. m. t. e. b. e. b. a. t. o. m. n. i. s. h. e. s. e. e. x. p. u. g. n. a. r. e. et a. b. e. c. c. l. i. a. e. l. i. m. i. n. a. r. e. q. d. i. n. v. e. r. i. t. a. t. e.

ambrosii et augustini.

postea cōpletū ē. put infra patebit. Et sic p3
qualit' hoc cāticū ē pphicū 7 euāgelicū. Et
iōdo cum auctoritate recepit ipsuz ecclesia.
S3 cā qre cū tāta venatōe 7 freqntatōe pce
pit ip3 eccia publice cātari i officio matuā
li 7 et i oib' gēcis agēdis fuit 7 ē ppr octo
fruct' 7 utilitates q's istō cāticū atit 7 af
fert toti eccie et cuiq3 fidli ip3 cuz deuotōe
et venatōe recitāti 7 dicēti. Vnō septē fru
ct' affert istō cāticuz. Nāz p' instruit o's fide
les. Scōdo iustificat o's xanos. Tercio pstru
it ecciaz. Quarto destruit oēs heticā puita
tez. Quinto placat dñm. Sexto i petrat miaz.
Septio armit 7 pbet arma cothōdiana p dy
abolū. Octauo 7 vltio. qz nos p'ciue' scōz
et comsticos dī effiē. 7 istā ecciaz cū celesti
p'ociat. qz fil' cū āglis 7 h'is cātat. scōs scōs
scōs 7c. Et hoc patet per singula.

Qrimū g' p3. Nā hoc cāticū docz 7 pfi
tes sup'dctas. xxiiij. uitates catholi
cas in q'z p'fessioe p'stitit tota doctrina 7 fid'
xani. p' q's uitates ois xan' sufficiēt i' struit
infid'. Et d'fert aquocūq3 infidli et nō xano.
Vnō tō fid' xani cōsistit i' credēdo dñm tñū 7
vnū catorē 7 dñz et gubnatōrē to' vniūsi.
et gl'ificatōrē hoīuz iustoz 7 āglōz. Et cō
e xp3 ēē ubū icarnatū 7 dñm 7 hoīez cōceptū
de spū scōo natū ex v'gīe. mortuū 7 passū 7
reflexisse 7 regna celoz nob' apuisse. Et p
cōseqn' ēē redēptōrē gnīs hūai. 7 de diabo
lo tūphatōrē. Et sede adext' i' gl'ia dī p'ris.
tāq' iudex vli'. 7 cōde xp3 ēē cap' 7 rectorē 7
eccie aquo tō eccia recip' oēs grāz 7 v'tutez
et oia dona spūalia. cui debet cult' late. Et
cōde noiēz posse p'cia vitare. nō bñ opari. nō
g'ra x' fuit adiut'. Que oia sufficiēt docz 7
instruit cāticuz istō. Ex qb' p3 q' instruit o's
fideles i' omī uitate fidli catholice.

Secūda utilitas 7 fruct' h' cāticū ē.
qz cōstruit totā ecciaz. p' sup'dctas i
naz cōfessioz. s. p' cōfessorē fidli p'fiteō sup
dctas xxiiij. uitates catholice qb' tō eccia
defendit 7 tūef ab omī i' cursu inimicōz. in
fidliū 7 heticōz 7 p' p'fessioz late q' dō satisf
facit. Et p' cōfessioz p'ctoz q' diabolū eximī

nat. Et iō i' h' cāticō cōtinent' oia q' p' tñēt
ad n'az salutē. Vnō p' i' eo cōtinet' totū sym
bolū fidli cōfiteō sup'dctas xxiiij. uitates ca
tholice. Scōdo cōtinet' tō ozo dñica cū suis
petitōib'. Nā sic ibi d'z p' n' d' es i' cell' scōi
fices nom' tuū. ita hic d'z scōs c. Et p' singlos
dies lauda' nom' tuū i' scōs c. Itē sic ibi d'z
Arouēiat regnū tuū. ita hic d'z et'na fac cuz
scōis i' gl'a num'ra. Itē sic ibi d'z dimitte nō
debita n'ra et nos c. ita hic d'z dignare dñe
die isto 7c. misere n'ri 7c. Et sic p3 qlit' istō
cāticū cōtinet totū simbolū eccie 7 ozo dōca
et vlt' i' v'tute. 7 iplicite cōtinet totā sacraz
scōp'az v'f. tes. Et p' p'ns ē dicēdū q' suffici
enter pstruit totā ecciaz 7 turiz fortitudis
ei'. q' dōe turis iplici muro circūdat et se
pit. Nā p'm' et ext'ior mur' ei' ē p'fessio fi
dei sup'dctaz xxiiij. uitatū. q' muro se tūef
eccia ab icursu oīuz infidliū heticōz. Scōd'
mur' 7 it'ior ē p'fessio p'nal' et grā sacōz
q' se tūef ecia ab oī icursu demonū. Terc'
mur' et itim' ē p'fessio uē late. et iste ē ita
alt' q' atigit usq3 ad celū. Et isto iplici mūo
istō cāticū pstruit 7 circūdat 7 roborat dei
ecciaz. Et iō sic hoc cāticū p'fitef oēs uitate
catholice. ita petit oia q' p' tñēt ad n'az sa
lutē. agit grās p' bñeficijs receptis. Et sic
instruit et pstruit et iustificat. q' s' tres mi
rabiles et vtilēs et salubres fruct' h' cāticū

Tercia utilitas et fruct' h' cāticū ē.
qz sic sufficiēt' pstruit ecciaz p' sup
dctas trinā cōfessioez. ita sufficiēt' destruit
oēs errores infidliū 7 heticōz. vñ istō cāti
cū i' p'n' sui destruit errozē gētiliū q' colebat
p'fres dōs 7 dicebat mūdū eē etnū. 7 pone
bat felicitatē suā i' hac vita. 7 i' h' pte i' q' d'z
te p' orbē t'raz 7c. destruit fil' obstiatōnem
iudoz q' negāt missiū t'nitatis. et p'fotā ar
rianoz q' sepabāt i' p'ois s'baz. p' hoc at' qd'
ait. tu rex gl'e xp'e. destruit falsaz doctrinā ma
nicheorū q' negabāt xp'm eē hoīez verū et
mortuū et passū. p' illō at' qd' d'z d'igre dñe
die isto. destruit hetica cogm'ta pellagiāozū
q' dicebat vnūq3q3 ex pp'rijs v'rib' absq3 dō
auxilio posse p'cepta dei adimplere. et p' p'ns

Canticum.

oia p̄cia vltare et oia opa caritat̄ ad iplere.
Et p̄ p̄ns dicebāt sup̄ fluū ēē dñi ozare. p̄
q̄ vn̄ q̄s oia sup̄oc̄ta bōa libtate libi arbi
trij p̄se potat face. Et sic p̄z q̄lz istō cāticuz
destruit ōs errozes ī fideliū z hereticoz.

Sed ē aduētend̄ f̄ possitōnū. q̄ vn̄ta
tem fidi quaz auḡ p̄fitetur in hoc
cātico ī suo bap̄. p̄ea de fēdit publice ī suis
s̄ptis z p̄dicatōib̄ ad destructōz hereticoz.
Vn̄d̄ ābrō nō solū ī cepit. te dñi laudā. eo
q̄ deduxerat augustiz ad bap̄z. s̄z q̄ p̄uidit
in sp̄u q̄lis z q̄nt̄ ērt fut̄ auḡ ī eccia. ut ī
q̄ dact̄. Et q̄ p̄uidit q̄lz ōs errozes herico
ruz debebat ab eccia eliminare. ut īq̄ possi
toni. put p̄ea fct̄z ē. ¶ ad c̄ euidētia est
nōnd̄. q̄ inf̄ cet̄as q̄tuoz hese affligebāt ec
clesiaz t̄pre augusti. Quaz p̄ fuit sup̄sticio
gētiliū. Nā lz mlti reges z ppli gētiliū fuis
set ad fide p̄si p̄ p̄siōz magni p̄stātini z
maxie t̄pre theodosij. t̄n̄ q̄no alaric̄ rex go
thoz cū suis gētib̄ in gress̄ ē ytalīa. Et ex
maḡi cl̄pa z occasiōe romanoz ī cēdiss̄z z
destruxiss̄z Romā cū tota ytalīa. Tūc rom̄
ni tepid̄ in fide hoc ī putabāt x̄ dicētes. q̄
dum Roma colebat p̄res d̄os sp̄ fuit p̄spa
et d̄na mūdi. S̄z p̄ q̄ fūat s̄b fide x̄. sp̄ fūat
diminuta z p̄tepta. z tāde p̄ illū babaz re
gez gothoz destructa. Et sic blasphemabāt
Romā z cet̄i ytalici p̄ xp̄z z legē euāglicaz
desnētē repete ycolat̄az. Tūc aū Marcell̄
n̄ s̄p̄sit ad augustiz dicēs. ut excitāet ḡraz
ado s̄ collatā. Et s̄beret p̄ istos blasphemos
nois x̄. q̄ Romā cū tota ytalīa ērt ī magno
piclo apostatād̄i a fide x̄. z repetēdi ātiquā
sup̄sticioz ycolaticā. n̄ ip̄e apponēt remediū
Tūc aū auḡ v̄tute et luie sp̄s sc̄ti armat̄
et illustrat̄ s̄p̄sit. xxij. libros p̄ defensiōe ci
uitatis d̄i z x̄ane feligitōis. in q̄b̄ n̄ solū de
fēdit ecciaz z totā sacraz s̄p̄f̄az v̄tus̄ te. S̄z
etiā destruit totā ycolaticā sup̄sticioz. Nā in
p̄mis decē libris destruit ōs detestabiles et
fecos rit̄ illi sup̄sticiois detēgēdo falsz c̄
tum falsoz d̄oz. Et detēgēdo z p̄futādo
falsaz doct̄naz z receptōz eoz. Ab xi. aū li
bro us̄ ad. xvij. in clusīue memorat d̄iūso

finies v̄tus̄ ciuitat̄. s̄. dānatōz p̄petuā ī pio
ruz et gliaz fideliū et iustoz. In q̄b̄. xxij. li
bris ondit vnū dñi t̄nus̄ z vnū esse creatō
rez z ḡntozem vniūsi z redēptozē z glifica
tozē oīuz iustoz. sic cōfess̄ fūat ī p̄ma pte
h̄ cātic̄i. Et sic marcell̄n̄ publicauit illū li
brū rome et p̄ totā ytalīa. q̄ libro viso tota
ytalīa cessauit ablassētia z apostasia z ma
lo p̄posito repetēdi ycolaticā sup̄sticioz. Et
sic detauit totā ecciaz auḡ p̄ illos libros d̄
ciuitate dei. et destruxit errozem gentiliūz.

Tez eod̄ t̄pre frexit q̄dā vocat̄ ma
ximīn̄ ep̄ arzianoz. q̄ vehemēter
in cepit resuscitare z roborare illā sectā. et
in vehere p̄fide t̄nitat̄ p̄sonaz d̄iaz. ī vna
et ead̄ s̄ba quā cōfitef eccia. Tūc auḡ s̄p̄
sit libzū p̄ illū maximīnū. in q̄ destruit z cōfu
tat sua argumēta. Et roborat fidē eccie fū
damētis z autoritatib̄ sacre s̄p̄fe. Et p̄ea
s̄p̄sit. xv. libros de t̄nitate. vbi lucid̄ z di
fusi p̄bat z declarat p̄p̄ituz sup̄oc̄t̄z. Hoc
t̄dē fecit augusti ī mltis alijs libris z trac
tab̄. destruēdo p̄fidiā arzianoz z alioz in
fideliū circa m̄st̄uz t̄nitat̄. ¶ It̄ eod̄ t̄pre f̄
rexerūt mlti magni viri fēdo et detestabili
doct̄mate. maicheoz maclati q̄ illā sectam
vehemēt̄ ī cepūt resuscitare z ḡndi cōntu
restaurare. p̄ quos auḡ s̄p̄sit eoz dicta et
s̄p̄ta cōfutādo z replēdo. Et p̄ cōt̄r faustū
maicheū p̄ xl respōsiōis. Sc̄do p̄ fortunū
Tercto p̄ c̄scomiū et p̄ felicianū. et p̄ eplaz
fūdamēt̄. z p̄ adūfariū leḡis z p̄phaz z p̄
mltos alios ei d̄ē secte. q̄ inf̄ cet̄a negabāt
xp̄z ēē hoiez vez z p̄ p̄ns ēē pass̄. Et sic d̄
struebāt totū m̄st̄uz n̄re redēptois et v̄tu
tez sac̄mētoz eccie ap̄aione x̄ p̄ n̄za salute
et iustificatōe manātē. q̄s ōs auḡ s̄p̄tis z
publicis disputatōib̄ z p̄dicatōib̄ sup̄auit
et ab eccia eliauit z fugauit. put p̄fess̄ fū
at ī hoc cātico. q̄n̄ dixit. tu ad libanō suscep
tur̄ hoiez n̄ oruisti v̄gis v̄tez zc̄. ¶ It̄
eodez t̄pre fuit orta et p̄ totū orbē s̄bito dif
fusa tem̄zarīa secta et doct̄na falsa pellagia
noz. q̄ negabant p̄c̄z primoz parentum
cum suis penalitatib̄ transisse ad postos.

ambrosii et augustini.

et p̄ p̄ns negabāt p̄ct̄z originale ī puulis z
bap̄m ad mūdātōnez p̄ct̄i eis p̄esse. Et sic
atribuebāt tātaz libtatē hūane volūtati ad
opādū et p̄ lapsū p̄moz p̄tū. q̄ vnusq̄sq̄
ex p̄p̄ijs virib⁹ n̄lib⁹ cū sola potestate libe
arbitij absq̄ quis auxilio et gr̄a dī poterat
dīa p̄cepta adimplere. et p̄ p̄ns om̄ia p̄cta
vitare. et oīa bōa opa face. Et sic dicebant
q̄ sup̄fluū erat p̄ defūctis exorare. et fuz
auxiliū pete postq̄ vn⁹ d̄sq̄ ex p̄p̄ijs virib⁹
potat b̄ne op̄a et saluā. q̄b̄ sentiēs b̄r̄ aug⁹
yponēsis ep̄s. illico p̄gregauit ad os ep̄os
p̄uincie numidie. Et p̄bato ḡndi examina
tione hāc docinā eē heticā. Tūc aug⁹ de cō
sensu om̄iu3 illoz ep̄oz scripsit eplam ad
innocētū papā tūc ecclie romane p̄sidente3
ut uigilaret sup̄ ḡregē suū. q̄ ista falsa z pe
stifera docina destruebat eccliaz et fūdamē
tū totī sacre scrip̄te. et n̄re redēptōnis et
salutis. et adnichilabat oēs petītōes z oīa
suffragia ecclie taz uiuoz q̄ defūctoz. q̄a
frustra ī ozone d̄nica petem⁹ z dicem⁹. dī
mitta nō debita. et et ne nos t̄oucas ī t̄eta
tionez. Et sic de cet̄is ozonib⁹. q̄s p̄tinē fa
cit ecclia. Tūc aut̄ inocēt⁹ papa p̄gregauit
Rome p̄ciliū ep̄oz ī q̄ d̄nauit pellagiū et
celestiū heticos cū secta eoz. Et dedit auc
toritatē p̄mati carthaginensi. ut sil cū aug⁹
p̄ḡgāet p̄ciliū oīuz ep̄oz africe p̄ illā sectā
in quo p̄cilio infuit aug⁹ q̄ fuit s̄ptoz sym
boli et decreti illi⁹ p̄ciliij africanū. ī q̄ p̄ sin
gula fuit p̄demnata illa pestifera secta cuz
suo auctore et seq̄cib⁹ suis. ut p̄z de p̄se. dī.
.4. cap. placuit. et p̄ m̄ta seq̄ntia capitula
Et put p̄spez n̄rat ī croica sua ī q̄ t̄p̄z aug⁹
scripsit libzū yponosticō. et de p̄fectōe iusti
cie hoīs. et de n̄fa et gr̄a et de sp̄u et lit̄a
et de bap̄ puuloz et de nuptijs et p̄cupia.
et p̄ julianū z alios eiusdē secte. in tantum
q̄ oēs illos hereticos expulsit ab africa in
asiaz. S3 cū b̄s hyeronim⁹ q̄ tūc ī bethlez
ta3 senio laborabat sensiss3 illā detestabilem
et pestiferā docinā. icēp̄ p̄ moduz dyalogi
scribe p̄ eā. s3 cū p̄ueisset ad eū libzū angust
de bap̄ puuloz q̄s p̄ illā heticā p̄fecat. tunc

cessauit a scrip̄ta sui libzi. vñ alt ī fine illi⁹
libzi. Peruenerit ad man⁹ m̄as libzi de bap̄
paruuloz q̄s scripsit aug⁹ p̄ heticū z sectā
v̄iaz. q̄b̄ uisis. huic opi finē iponēdum de
creui. ne m̄ dicat illd̄ ozachī ī siluā ae ligna
feras. Et sic p̄z qlit̄ aug⁹ destruxit illā heticā
pellagianoz. put p̄fess⁹ fūat ozāto in fine
isti⁹ cātici. cū dicit. Digire d̄ne die isto sine
p̄cto zc. Et sic p̄z et p̄ sup̄dicta qlz destruxit
oēs alias heticas. put p̄fess⁹ fūat ī hoc cātico

Quarta utilitas et fruct⁹ h⁹ cātici ē
q̄ sufficiēter iustificat om̄s fideles
p̄ t̄plcē p̄fessōez. Ad cui⁹ itellecū ē nōndū
q̄ tō iusticia x̄a p̄sistit ī t̄plcī p̄fessōe. s. in
p̄fessōe d̄e fidi. uē late. et p̄niali. siue ī p̄fe
ssōe p̄cto3. Vñ p̄fessio p̄sistit ī corde et ore
publice p̄fiteō. a fento. z p̄dicāto oēs sup̄
dctas. xxiiij. uita3 q̄ p̄tinēt s̄b articlis fidei
Cōfessio aut̄ late p̄sistit ī trib⁹. s. ī laudāto
d̄u et oēs p̄fectōes ei⁹. b̄nēficia ei⁹ memo
rāto. et p̄ eis gr̄as agēto. Scdo ī adorātōe
Tercio ī oblatōe z sacrificio. Cōfessio aut̄
p̄cto3 p̄sistit ī p̄fiteō nos esse fragiles et
m̄fos et p̄ctozes et ī adā obligatos et cor
ruptos. talit̄ q̄ s̄n̄ auxilio gr̄e n̄c possum⁹
p̄cta vitare. nec p̄cepta dī adimplere nec ad
boni agē. n̄c a p̄ctis ī q̄b⁹ sum⁹ liberari. In
hac ḡ triplici p̄fessōe p̄sistit tō iustia hoīs
et fides et spes et caritas ei⁹. S3 tō triplex
ista p̄fessio p̄tinēt ī hoc cātico. Nam tō ista
p̄ma pars a p̄ncipio usq̄ ad illū locū. Te ḡ
q̄s. nil aliū ē n̄ p̄fessio fidei siml̄ cū gr̄az ac
tōe et laude. Et exire usq̄ ad illū locū. s. dī
gnare d̄ne: nil aliū ē n̄ ozo q̄ p̄tinēt ad cul
tum late. et in illa parte q̄no dicit̄ dignare
d̄ne die isto: nil aliū ē. n̄ p̄fessio p̄cto3. Et
sic p̄z qlit̄ istd̄ canticum sufficiēter iustificat
hominem per triplicem confessionem.

Quinta utilitas hui⁹ cātici ē. inq̄ntuz
placat d̄m̄ et delectat et debitu p̄ la
triaz soluit. z reddit ip̄z benignū p̄ cultum
late. eo q̄ magnific⁹ et magnanim⁹ delect
tat. cū s̄ m̄morat̄ b̄nēficia q̄ ip̄e fec̄ maxime
cū gr̄az actōe. ut p̄z. 4. ethcoz. Et tō istd̄
cātici p̄ laiaz ē satisfactoriū z dō solutoriū.

Canticum.

Quia dō nō possum⁹ satisfācere nisi p̄ uē late
fuitutē ⁊ cultū. qđ maxie p̄tinet̄ i hoc can
tico. put dictū ē. et ad quā lařaz maxie nos
exortat et icitat istō canticū. Et hec ē qđt⁹
fruct⁹ ⁊ utilitas ei⁹. ymo ex hoc cātico sūt
ecclesia modū reddēdi lařaz dicēdo sc̄s c̄.

EX ista aut̄ qđta seq̄t̄ sexta utilitas
et fruct⁹ b̄ cāticī. qz ē gr̄e et mis̄i/
cordie et postulatoz̄ ipetratiū. qz sic cū
placat et delectat comemorādo ei⁹ p̄fectōs
et beneficia cū gr̄az actōe et late exhibitōe
Ita inclināt ip̄z ad m̄ioza b̄nēficia p̄ferēda
.s. mis̄icordiā ⁊ gr̄az i p̄nti ⁊ gl̄az i fuō p̄
ut pet̄t i hoc cātico. vñ maxie nos dō hūi
liam⁹. Itā sic p̄itemur deū eē oīpotentem
creatorē. sc̄z. iustū. mis̄icordē ⁊ redēptorē
Ita p̄itemur nos eē fr̄gils. p̄ctores ⁊ mis̄os
nō sufficiētes ex nob̄ ad boni agē. n̄c posse
p̄ctā vitare nisi fuerim⁹ adiuti gr̄a x̄ ⁊ ei⁹
m̄ia subleuati. Et t̄do dicim⁹. dignare dñe
die isto c̄. Et t̄o hoc cāticū ē d̄i ad m̄iaz in
clinatiūtet ē mis̄icordie ipetratiū. quia
d̄s sup̄bis resistit hūilib⁹ dat gr̄az et veřaz

Septima autem utilitas et fructus
huius cāticī ē. qz p̄buit ⁊ p̄bet n̄b
arma cotidiā p̄ diabolu ⁊ mūdū ⁊ carnē: n̄
solū deffensua: s; et offēnsua et fugatiua
cū d̄c dignare dñe die isto zc̄. ¶ T̄o cui⁹
intellectus ē nōndū sc̄d̄z p̄sperū deffēsores
doct̄ne angust⁹ p̄ pellagianos. qz qñ fuit oz
ta pestifera ⁊ venēosa doct̄na pellagiāoz̄
in britania siml̄ cū ea fuit exorta medela et
anthicotū p̄ illō venenū i ytalīa p̄ p̄sioez
augustini. Itā qñ pellagi⁹ monach⁹ icipie
bat seminare suū venenū i britania. Tunc
aug⁹ extirpator illi⁹ veneni baptizabat i
mediolani. ⁊ sp̄ualit̄ nascebat tāq̄ tyriaca
et anthicotū ad resistēdū et extingūēdum
venenum ⁊ morbū pestiferez̄ pellagianum
Qđ d̄dē venenū ita subito et i breui t̄pore
infecit totā eccl̄az. taz i africa ⁊ i asya q̄ i
ytalia qz fuit m̄izable dictu. Cui⁹ cā fuit tri
plex. Pr̄mo qz seminatores hu⁹ veneni. s. p̄
pellagi⁹ et celesti⁹ et julian⁹ oñcebāt se eē
catholicos i fide articlī trinitatis p̄ arrianos

et i articulo icarnatōis p̄ manicheos. p̄ qđ
eccia diu añ pugnauat. Itē qz isti erāt viri
eloq̄ntissimī. vt p̄z i stillo epl̄e pellagiāoz̄
et i al̄cātione julīa. et cū hoc fuerūt astuti
et calidissimī. Itā ut i breui possent orbem
totuz̄ inficē. fuerūt diuisi p̄ tres p̄tes mūdī
.s. pellagi⁹ in europa. et julian⁹ i africa. et
celesti⁹ i asya. et sic i breui ip̄ze fuit seīnatū
illō venenū. Tercia cā fuit qz illō venenū
et fermētū erat valde palliatū et coloratū
q̄si latēs sub melle iūtat̄is. n̄afe. volūtatis
et libi arbitrij. Et t̄o m̄lti facili⁹ fuerunt in
illa doct̄na pestifera decepti hac triplici cā
Vnde dicebāt qz d̄s bonā n̄az et libaz crea
uerat i hoīe. et posuat ip̄z i volūtate arbitj
et p̄siliij sui. q̄ diabl⁹ q̄ erat d̄o infertoz̄ nō
potat hūaz n̄az corūpe n̄c volūtati⁹ libtatē
tollr̄ eñc ip̄edire. Et t̄o julian⁹ vocabat au
gustinū traductōariū et manicheuz̄. Item
dicebāt qz si hūa n̄a et caro n̄a i t̄m fuerat
corrupta i adā. qz n̄c potat de se vitare m̄lū
nec face bonū. n̄ adiuta p̄ gr̄az x̄. q̄ seq̄ref
qz vel null⁹ i peccādo damnaref. vel qz d̄s
eēt ilust⁹ i d̄nando hoīes. qz ad ip̄ossibile
nēo obligat̄ de iure. Et sic asebāt. qz p̄ q̄
d̄s bonā n̄az creauat i hoīe ad ymagiez et
similitudiez suā. et creauat i eo libaz volū
tatez. ⁊ reliq̄rat eū i manu p̄siliij sui. qz tunc
ex p̄p̄rijs ⁊ n̄lib⁹ virib⁹ cū arbito volūtati⁹
abiqz alio auxilio potat d̄ia p̄cepta ad̄iple
re. et p̄ p̄ns oīa p̄ctā vitare et om̄e bonum
opā qñcūqz vellet. Et ex hoc iferebant qz
sup̄fluū erat deū ozare p̄ vitādis p̄ctis fu
turis. qz vnusq̄s de se potat p̄ctā vitare. et
sup̄flunz erat eī p̄ defūctis exozare. qz si siē
p̄cto decessūt illico euolarūt ad celū tanq̄
bone n̄afe sequitozes. si at̄ cū p̄ctis mortui
fuerāt. Tūc illico descēdebāt i infernū. Et
sic tollebat̄ oēs ozones eccl̄ie et oīa sufra
gla viuoz̄ ⁊ mortuoz̄. Qđ d̄dē venenum
ita i breui m̄ltos ifecit. qz t̄o eccl̄ia p̄ om̄es
partes mūdī fuit turbata. eo qz oēs illo pe
stifero veneno ifecti cessabāt ab om̄i ozōne
et sufragio viuoz̄ ⁊ defūctoꝝ p̄fidentes de
suis vrbib⁹ ⁊ liba volūtate p̄tēpnēdo gr̄az x̄

ambrosii et augustini.

Doc aūt pſentis aug^o zelo ecclie p̄motus congregato p̄cilio ep̄oz africanorū icēp̄ illis hereticis reſiſſe. et ſcripſit inocen^o pape romano. ut ſup̄ gregē ſuuz in uigilaret. et caute de iſto oculto et piculoſo ueneno inq̄rezer. put dictū ē. Et t̄do p̄denata iſta peſtiſera heſi i p̄cilio romano et africano. Tūc aug^o incepit ordinare plura officia in ſua ecclia yponēſi p̄t̄r̄ intētū illi^o ſecte. Inſ̄ q̄ p̄ ordinauit officiu^m defunctorū diuiſum p̄ tres noct̄nos cū ſuis laudib^{us}. q̄d̄ q̄dē officium illico ſuſcep̄ tō ecclia africana. et ex ſte uenit in eccliaz ytalicā. et gallicanā et yſpanaz et germanicā. Et et̄ ordinauit miſſaz p̄ defunctis. in q̄ officio petūf ſufragia p̄ defunctis p̄ p̄ſidia pellagianorū. Itē aug^o tūc ordinauit multa alia officia feſtiua. inſ̄ q̄ p̄fec̄ offiū natiuitatis uirginis marie. Et et̄ ordinauit multa alia eccliaſtica officia q̄z auctor ignorat. eo qz fuit multū ap̄t̄ et facilis i ozo nib^{us} ordinandis. ut p̄z i ſuis ſoliloq̄is et p̄tē platōib^{us} et ſubputatōib^{us}. Tūc etiā tō ecclia romana p̄p̄t̄ p̄ſidia pellagianorū ordinauit preces q̄ ſiūt i p̄ma hora diei i officio. puta qz illico p̄ uſiculu^m dicat̄ ozo dñica cū ſimbolo. et p̄ ea. Et ego ad te dñe clamaui cū q̄nqz ſeq̄ntib^{us} uſib^{us} ſūptis de p̄s. L. et p̄ ea fiat ḡnal̄ p̄feſſio. Et p̄ p̄feſſioz dicat̄ ultia p̄s h^o cārici. ſ. digne dñe die iſto ſine p̄c̄o nos cuſtodire. Et p̄ ea dicat̄ illa ſalubs et electiſſima ozo. ſ. dñe d̄s op̄s. q̄ ad p̄ncipiū hui^{us} diei nos puenire feciſti et̄. In q̄b^{us} p̄cibus manifeſte petim^{us} gr̄az et auxiliū diuini ne icidam^{us} i aliq̄o p̄c̄z. ſz ſemp̄ factam^{us} bonū et impleam^{us} d̄ia p̄cepta iuxta uolūtatez d̄i et libemur a p̄c̄is p̄ſentis: oñdeno et p̄ſitēdo nos null^{us} bonū ex p̄p̄rijs uirtib^{us} poſſe face. ſic p̄c̄z uitare ſine auxiliō et gr̄a dei. et hoc t̄dē ordinauit ecclia ſic i p̄pletorio qz añ ozonē dic̄ ultimā p̄tē h^o cārici. ſ. dignare dñe nocte iſta ſine p̄c̄o no^ſ cuſtodire miferere n̄ri dñe. Ex q̄b^{us} p̄z qz ex hoc cātico accepit ecclia arma cothiana matutina et ueſpertina ad pugnandū p̄ diabolu^m. Que q̄dē arma ſa faciūt. Nā p̄ inclināt̄ deū ad m̄iaz

et gr̄az cōferēdas. p̄ q̄ no^ſ hūilliam^{us} confidentes nos eē fragiles et iſufficiētes ad malū uitandū et bonū agēdū. et p̄ſitemur nos eē filios p̄uaricatorū. Sc̄do fugā^{us} diabolu^m a n̄b^{us} et vires et̄ p̄p̄mim^{us}. Tercio eliminā^{us} et extingim^{us} uenenu^m et peſtifferā uocinas pellagianorū q̄ totū p̄iū ſuadebat et totas religioez xanas iñfecat et turbauat. vñ et̄ ecclia p̄p̄t̄ eadē cām ordinauit alias p̄ces poſt p̄mā. ſ. p̄c̄ioſa i cōſpectu d̄o et̄. uſqz ad cap̄z. ſ. dñs at̄ dirigat corda et corpora n̄ra. q̄ ūba ſi bñ cōſident^{ur} et contēplēt̄ oīa petūt d̄iaz miſericordiā et gr̄az et auxiliū diuinū. ut ualeam^{us} implere d̄ia p̄cepta et uitare p̄c̄ia et face bōa opa p̄ſitētes nos nihil boni ex n̄ris uirtib^{us} poſſe face. Et ſic exiit̄ ecclia ſep̄ proceſſit ordinando noua officia et nouas ozoñs i q̄b^{us} peti^{us} diuinū auxiliū. vñ dic̄ qz ſic p̄m^{us} q̄ ordinauit antiphonas ad cātandū cū p̄s i ecclia fuit abroſi^{us}. et ordinauit h̄yos feriales. et diuiſit offiū matutiale in duas partes. ſ. i pſalmodiā et laudes. Ita p̄m^{us} q̄ fec̄ reſpōſa q̄ cātare^{us} p̄ p̄ i q̄lz n̄ fuit aug^o. Gelasi^{us} aut̄ papa paulo p̄ augustim ordinauit canticū auguſt^o. ſ. Te deū laudam^{us} cātare^{us} p̄ tre^{us} noct̄no^ſ añ lauds. Et̄ uer^{us} qz b̄s abroſi^{us} laz ordinauit qz iſtō canticū cantare^{us} i ſua ecclia mediolanēſi. ſz gelasi^{us} poſtea p̄cepit ut cantare^{us} p̄ uniuſaz eccliaz. Poſtea iſte gelasi^{us} ordinauit multa alia p̄ticularia officia eccliaſtica. et ordinauit ut añ canonē miſſe cātare^{us} alia particla h^o cārici. ſ. ſc̄s. ſc̄s. c̄. Et ad hoc ordinauit et p̄fecit illaz p̄fatōez cōez q̄ cotidie cātare^{us} i miſſa. ſ. uere dignū et iuſtuz ē et̄. q̄ q̄dē p̄fatō n̄ aliō facit n̄ qz recitat et̄ declarat q̄d̄ auguſt^o dixit i hoc cātico. ſ. i oēs anḡli et cherubi et ſeraphi i ceſſabili uoce p̄clamant ſc̄s c̄. p̄e aut̄ uenit greg^o q̄ p̄poſuit aliq̄s p̄fatōs feſtiuitatib^{us} ſolēnib^{us} a p̄p̄riat̄. Et et̄ p̄fecit multa alia officia ſc̄toz taz p̄p̄ria q̄ coia que hodie cantat ecclia. Ex q̄b^{us} p̄z q̄lit̄ vñ ecclia latina ex iſto cātico ſūp̄ſit modū laudandi deum in miſſa. quia ſimul cuz ecclia triumphanti iſta ecclia cantat ſanctus.

Canticum.

scis ē. et sic ex isto cātico accepit modū late
 Jte ex isto cātico accepit et assūpsit arma coti
 diana p̄ diabolu fugāvū et modū iclinādi
 deū ad mīas et grās ipetrāvā. qñ dīc dīgre
 dñe isto. que est vñ utilitas huius canticī.
 ¶ Octā utilitas et fruct⁹ h⁹ cāticī ē qz nos
 p̄ciues scōz et domesticos dī efficit. et istā
 militatē eccīaz cū supna et thūfanti p̄sociat
 Unde qdā dīctū fuit p̄ augustīnū i p̄ma pte
 hui⁹ cāticī. s̄ oēs angli zc. vbi oñdit qz oīs
 angli incessabilī voce p̄clamāt zc. Et hoc
 item cātāt chor⁹ aploz et p̄phaz et mīz i
 societate eoz. put subdit ambro⁹. cū dīc te
 glōs aploz chor⁹. Et hoc idē cātāt tō eccī
 p̄ totū orbē t̄raz. put aug⁹ s̄bdit. te p̄ orbē
 t̄raz sc̄ta p̄hitef eccīa ē. Ex qb⁹ p̄cludif. qz
 sic chor⁹ aploz. p̄phaz. martyz et oīum
 b̄toz sociat cū āgelis i glā ad p̄hitef mī
 steriū t̄nitatis cantādo sc̄s zc. Ita p̄t ista
 eccīa toto orbē dīffusa sub eadē p̄fessione
 cōsociat cū celesti cātando sc̄s zc. Et sic
 qñtū ad p̄fessioez t̄nitatis eadē ē lata hui⁹
 eccīe et illi⁹ celestis. sic ibi dīctū fuit. Et iō
 gelasi⁹ papa āpliator dīoz officioz q̄ fuit
 valde deuot⁹ huic cātico ordīavit vt i oib⁹
 festiuitatib⁹ cātataref i officio matutinali
 finito sc̄o n̄. ut ista eccī p̄sociatēf cū supna
 cantādo sc̄s. sc̄s. zc. Itē ut p̄ istō cāticūz
 oñdet qz ista eccīa ē eadē cū illa rōne finis
 et t̄mīni inqñtū ista ē via i illā. et qz laudat
 vñ solū deū i t̄mitate cū illa. Et t̄do ex isto
 cātico accepit p̄faciōz quā cātam⁹ añ cano
 nez misse. Vñ lz ambro⁹ et aug⁹ ordīassin
 i suis eccīis alias lōgas p̄fatōez vt p̄z i eccī
 mediolanēsi. tñ gelasi⁹ papa ordīavit vnā
 breuē et cōez p̄fatōez quā cothōie cantat
 eccīa i missa. i q̄ nil aliud dīc̄m qz explicat
 totā illā pte hui⁹ canticī. s̄. t̄ oēs angli usqz
 ad illā exclusiue. tu rex glie x̄pe. Unde ait
 Durfus corda. i. relictis reb⁹ mūdantis ele
 uate corda v̄za et siml̄ cūz angelis et beatis
 agam⁹ grās dño deo n̄ro. Quia vere dīg
 nus ē semp et hīc et ubiqz taz i t̄ra q̄ i celo
 cū anglis grās age. Et p̄usa eccīa ad deum
 p̄rez dīc̄o dñe sc̄te p̄z oēs efne d̄s nos oēs

precamur te p̄ x̄p̄z filiū tuū et dñz n̄z. p̄ qm
 magestatē tuā laudāt āgeli. et adorāt dñā
 tiones et tremūt potestates eadē mage
 statē tuā. celi celozqz vtutes. ac beata sera
 phin sub qdā socia et p̄cordi exltatōe p̄ce
 lebrent et colunt et venantur eadē mage
 statē tuā cū qb⁹ et n̄ras voces vt admittas
 supplices p̄camur. i. supplices te p̄camur. vt
 tu admittas et vellis audire et suscipe n̄ras
 voces. sil' cū illi⁹. i. cū vocib⁹ illoz. s̄. āgloz
 q̄si dī. sic in celo suscipis et admittis voces
 illoz. dīcētū sc̄s sc̄s zc. Ita de p̄camur vt
 sil' cū eis socia exultatōe admittas n̄ras vo
 ces sil' cū eis dicētes sc̄s zc. Vñ adūrat sac
 cotes et religiosi. qz p̄structō hui⁹ p̄fatōis
 est valde incata p̄p̄ lōgā fiez et depēdētā
 qz tō ei⁹ p̄structō depēdet ab illo ūbo de p̄ca
 mur et ipedif s̄ i pte p̄p̄ illō r̄m. s̄. cū qb⁹
 Et iō h̄c m̄gis declarauit p̄ ea bis grego⁹
 i suis p̄ticularib⁹ p̄fatōib⁹ q̄s fec̄ p̄ p̄ticularib⁹
 solēnib⁹ festis. i. sine qz cōit dīc̄. Et iō cūz
 anglis et archāgelis cū tronīs et dñatōib⁹
 cūqz oīm milicta celestis exercit⁹ h̄ynū glē
 tue canit sine fine. dī. sc̄s zc. Ex qb⁹ p̄z qz
 tā gelasi⁹ qz ḡg⁹ sil' cū tō eccī ex isto cātico
 sup̄fūt hāc p̄fatōez quā cantā⁹ cotidie i mi
 ssa sil' cū hac p̄fessioe t̄nitatis dicēdo sc̄s ē
 Jte oñdit eccīa ista qz n̄ sepata s̄ sil' sociata
 cum illa eccīa b̄toz socia exultatōe itēdit
 cātare sc̄s. sc̄s. zc. sub eadē p̄fessioe missiū
 t̄nitatē. et sic itēdit p̄hitef et cātare p̄ h̄dē qd
 illa p̄hitef et cātāt p̄ glīas et clarā visiōz. Et
 oñdit et ista eccīa qz n̄ cātāt hoc cāticū tāqz
 t̄rena. s̄z sursum a t̄renis cū illis eleuata tan
 qz celestis. Ex qb⁹ p̄z qz istō cāticum nos
 facit ciues scōz et dei domesticos. et facit
 istā eccīaz cū illa celesti p̄sociā. Et hoc etiā
 ostendit p̄ qñdam reuelationez et visiōez
 factam cuidam sanctimoniali in saxonia.
 Unde legit i ecclāstica ystoria germanoz
 qz in saxonia erat. et adhuc extat qdōdam
 magnū monasteriū i q̄ laudabat deū et vi
 uebat i v̄tta sanctissima et honestissima ma
 gna multitudo lozoz. inter q̄s erat qdōdam
 deuotissima iuuenis. q̄ ex iugi abstīnētia et

1. c. 7.

.ambrosii et augustini.

qz cothivie fgebat ad horas matutias . et
ptinue seqbat horas noctnas in choro. Et
tbo ex mlris laborib? erat vltis infirmita
tib? afficta. Et tn ppter hoc no cessabat inter
esse oib? hois ta noctnis q? diuris. In m
q? qda nocte cu eet matutis. 7 ta chor? eet
in fine rci noctni qsi i nona lectoe. tuc illa
montalis incep? deffice p debilitate. 7 veire
quasi i sincopim. Qd vidēs abbatissa pcep
sibi ut iret ad cellā suā 7 desceret. Jpa aut
montalis rogabat vehementabbatissaz vt
pmisset eā stare i choro vsqz qd dices hoc cā
ticū. s. Te deū laudam? Abba vero noluit
ānuere suis p?ib?. s? pcep? ē in meritū scie
obie ut iret ad cellā suā. Tūc illa velut obe
diens egressa ē eccliaz: s? mansit i claustrō
iuxta portā ecclie vt audiret te deū lauda
mus: ne pder illā psolatōez. S? cū chor? in
cipet cātare te deum laudam?. ipa eleuauit
oculos ad celū vt sil' ager grās et laudaret
deū cū alijs montalib?. tūc aut eleuata 7 ra
pta i spū: vidit qlif' icipitōo hoc canticū. s.
te deū laudam? illico aptū fuit celū. Et qno
chor? cātabat. tibi oēs angli. i celi 7c. vidit
qlif' oēs angli et troni et dnatōes et cheru
bin et seraphin. et oēs ordines angloz po
strati et inclinati adorabāt ante trhonū tri
nitatis. et laudabāt dnm fnū et vnū et agnū
secundē ad extris p?is. oēs dicētes. scis. scis
scis. 7c. Itē qn chor? icēp cātare. Te gl'os?
aploz chor?. vidit qlif' chor? aploz p?idē
tes i facies suas ante trhonū cātābāt item
canticū dicētes. scis 7c. Itē qno chor? icēp
dice Te pphaz laudablis nū? vidit qlitez
omīs p?iarche 7 pphē ve. tel. p?idētes i fa
cies suas cātābat idē canticū an trhonū ma
gestatis. Itē qn chor? icēpit dice Te mar
tirū cādidat? laudat exercit?. tūc vidit tur
baz magnā martiz et p?elloz et vginū et
omīuz iustoz. q oēs pstrati in facies suas
ante trhonū dicebāt scis. 7c. Tācz aut qn
chor? icēpit dice. te p orbē trāz scia p?itef
ecclia p?ez 7c. tūc vidit qlif' tot? ille chor?
montaliū ascēdit i celū. et omīs ille sozozes
mixte sil' cuz angli 7 ap?is et martirib? et

oib? bñs socia exlratōe cātābāt scis scis ē.
Et sit finierūt canticū vsqz ad illū vñiculum
s. in te dñe spauit 7c. q canticū finito celum
clausū ē. et nil aliō vidit. tūc illa putās q
abbatissa siml' cū toto choro montaliū man
sisset i celo clauso reūsa ē velocit' ad chorū
sed vidēs q chor? icipiebat dice de? i adiu
toziū p laudib? dicēdis vehemēti admira
tione obriguit et incepit dice et infrogare
qm ita velocit' descēdis de celo. S? cū ab
batissa cū cetis moialib? hē reputarēt deli
ramētuz. Jpa magis asserēbat vidisse sup?
dictaz visionē. p?ea aut n p? mlto? dies cū
scimontalis illa veniss? ad articulū mortis
dixit abbatisse et oib? scimoialib? ut eēt
et starēt atente cū deuotōe i choro cuz hoc
canticū cātāf i choro tā i missa q? i matutis
qz voces fidelīū ascēdūt i celū. et sil' cū voci
b? agloz 7 oīuz bñoz socia exlratōe laudāt
dm qz qn cātāf hoc canticū psociat istā eccliaz
cū supna. Ex supdictis g p? qlif' octo fruct?
attulit nb canticū istō. ppter qd tō ecclia suscep
illō cū tāta celebritate 7 deuotōe. Et pcepit
ipz cantā i matutiali officio. Primo qz in
struit fideles i oi catholica veritate. Secūdo
qz pstruit eccliaz i his q ad fidē s? necessāa
Tercio dstruit oēs heticā puitatē. Quarto
sufficiēt hoiez iustificat p inā p?essioem
Quinto deū delectat 7 satisfacit p latāz fui
tutē et grāz actōes. Sexto ipetrat mīam
Septimo p?fert arma cothiviana ad pug
nādū p diabolū. Octauo psociat istā ecclia
cū supna. put p singla ē declazatū. Depcan
da g ē nb dia clemētia. vt sic hoc canticum
in hac ecclia cantā? p fidē: ita sil' cū cū bñs
mereamuz cātare ipz i patā p clarā visioez
et fruitōnez 7 gliaz. No quam nos poucat
Rex glie xps q cum pze et spū scō viuūt et
regnat de? i scia scloz amen.

Explicit expositio sup Te deum laudam?
edita per Reuendissimū. D. Jacobū peç de
valētia episcoū cristopolitanū. impressa va
lētie. die. xi. Anno a natiuitate dō. M. cccc
Lxxxv. mensis Januarij.

Canticum.

Regia ex yspanoz et illustri ppagine nobilissim filie. ac dilectissime dne. Elysahebt de billena abtisse sacri monastij sa cre in itati vrbis Valerie. Jacob epus crisopolitanus i filio vginis salutem. Ingeri cu affectu exorasti sepe nro in becillitate meaz dne dilectissima. Ut qd comentarios i ps do qndam eotera. Et cantica ferialia sil cu cantico abrosij et augu. no mlto p tpre exposuerat. Nunc aut ad canticu vgis exponendu aiuz appelleze no negare. In dignu. n. ac rephensibile existimabas. si inf tot labores in dudum assumptos canticum tate vginis manet omisum. Nocebas pteza. ne in illi laudibz explicandis calamo pcerem. Et ne plixitatis metu. aut quis alto sinistro respectu. cuncta ei privilegia. dignitatesqz adeo sibi largitas silentio pateret ptrasire. Et hoc ut hiant q in tuo sacro collegio. tecu dno fuiut vgies et filie. vn i laudibz vginis die noctuqz pteplari. Qd qd op ta arduu et i excabile michi agrediendum p difficile existimauit. Hoc est. n. illud palterum decacordum. qd danto in suis psalmis in psona vrgis marie. et totius ecclesie sepe numero catandu pollicetur. Quod drem canticum ipa in temerata virgo afflata spiritu sancto decem breuibz versibus absoluit et decantauit. Quis ergo digne cogitare queat hui cantici in accessibilez pfunditatem. In quo no solum cuncta misteria ac pmissiones patris archaz. et vaticinia pphetaz. fuisse completa in xpo dinoscuntur. vez etiam tota veritas euangelica breui sermone reseza. Aut quis deniqz tante vrginis laudum in mensitatem poterit humanis verbis explicare. et tot beneficia sibi adeo collata paruo libro pscribere. que illuz suo vrgineo gremio meruit gestare. cui angeli seruiant. demones contremiscunt. celi parent. et muta obediunt elementa. Quid ergo dicam pauper in genio. egens eloquio. presertim cuz michi egritudine oculoze per grauoto no moto calami officio vti no concedi. veruz etia legendi facultatem liberam viceaz de

negari. Veruz tamen tante vrginis deuotione ppulsus. et ea qua erga me semper gessisti. caritate puctus. tuis deuotis exortationibus satisfacere. et put michi desup fuerit conatum obedire conabor. Et qz sibi velle vgo in hoc altissimo cantico/ supno sp fretus auxilio. Et tuis tuazqz filiaz ozoibz pmunitus. pscuta tetabo. Tandem au ad vgis filium ma uba pte. sil cu eade vgie typanistria nza hoc psaltiu decem cordaz canie i cipiaz.

Magni/ ^{ficat aia ma dnz c.}
^{Duc canticu pponi}
 tur tal titlis. s. canticu vgis in.
 Eo qz ipa ipz euidit. et p catauit sic dcz e. Sz qz totu istu canticu et se/ tetia et itlligeta fudat i ubis agli gabriel qn salutauit vginem mariaz i incarnatoe filij dei. Et in verbi elysabet. qn Maria salutauit eam. Et ideo ad psequenda intelligetiaz hui cantici necio est prehabenda intelligetia illoz verboz. Et ideo anqz veniam ad expoz. et diuisione hui cantici. breui pcurzem dicta agli et Elysahebt luc. p. Vn ait lucas euaglista. q in mese sexto p pceptoz tobis baptiste. Missus e angelus gabriel adeo in ciuitatem galilee. cui nome nazaret. Ad vginem desposataz viro. cui nome erat ioseph de domo do. Et nome vginis. Maria. In quibz verbis verificant deca pphaz. qz x ex vrgine erat nascit. put potixerat ysa. vj Ecce vgo concipiet et pariet filiu et c. Et et verificant pmissiones patarchaz. qz xps erit nascit ex do. Et p pns de tribu iuda. et de gne iacob. et abrahe f carne. sicut eis fuat pmissus. Et io sboit lucas. q gabriel in gressus ad vginem maria explicauit sua legationem ex pte dei dicens. Ave. gra plena. dnz tecuz. Bndicta tu in mulieribz. In qua quidem legatoe et in qbz verbis. Quatuor bona noua et magna bnificia anuciat agli. Primo vgni marie et expnti toti gni humano. Nam p anuciat vlez redemptoz et salutez gnis huan. cu ait. Ave. scdo anuciat plenitudiez gre qua p psecuta est. in et ex/

Virginis.

inde tota eccia. cuz ait. Gza plena. Tercio
anūciat aduētū filij dei in es^o v^ouz et ex in d^o
in totā ecciaz. cū subdit. Dñs tecū. Quarto
anūciat bñdictōz et dignitatē Marie sup^o oīs
mlieres. cuz s^odit. Bñdicta tu ī mulierib^o.

¶ Ad q^oz intllz ē nōndū. q^o q^otuor mala in
curzerūt p^omi parētes ex trāsgressiōe p^ocep
ti dei in esu cibi p^ohibiti. Primo incurzerūt
mortē corporis et aīe. Scdo irā et indignatī
onē dei. Tercio exiliū. Quarto eua spāl^o sil
cum oīb^o mlhierib^o i currit maledictōz erū
pnaz et misie i p^oceptib^o et p^otrib^o suis. Que
oīa q^otuor mala fuerūt denūciata ī sentē
tia data p^omis pentib^o. qñ angl^o etecit eos
de t^orestri paradiso. Vñ tūc anūciata fuit eis
mors qñ de^o dixit aīe. Puluis es et in pulū
em reūteris. Et tūc fuit anuciata ira dei p^o
eos. qñ deo se nouunt nudos ab oī gza. et au
dierūt vocē furibundaz dei de ābulutis ad
aurā p^o meridie. in q^o voce timuerūt et se ab
scōderūt a facie dei. cognoscētes se iraz et in
dignatōz dei in currisse. Itē tūc fuit anūcia
ta eue et oīb^o mulie^o spāl^ois maledictō/ cuz
dixit ei. mltiplicabo ezūnas tua^o et c. Sed tūc
fuit eis anūciatū p^opetuū exiliū et sepatōz
a deo. qñ etecti sūt de paradiso et in hāc vallē la
crimaz emissi et relegati. Sed qz oīa sup^o
dicta q^otuor mala fuerūt anūciata p^omis paz
entib^o a deo p^o angluz tāq^o p^o sbam mediaz.
ut in q^o aug^o. Itēo p^o āgelū voluit de^o anū
ciare v^ogint m^orie. In hac legatōe absolutōz
gñalez scāz p^o xpm ab illis q^otuor malis sup^o
dictis. Nam p^o sicut angl^o p^omis pentib^o an
nūciavit mortē corpis et aīe. Ita p^o oppositū
nūc anūciat marie vitā et salutez. Et p^o p^ons
absolutōz a morte. cū dixit ei. Aue. i. salue et
salus sit t^o et toti gen^o hūao. Vñ sal^o idē est
q^o vita integ^o sine defectu p^o oēz morbu^o et
mortē. sic dicitur ē in expōe ps. vij. et dice^o
infra. Itē scdo illis angl^o denūciavit iraz et
indignatōz. s^o m^orie anūciat gza. Et p^o p^ons
absolutōz ab illa ira. cū s^odit. Gza plen^o. It
tercio illis denūciavit p^opetuū exiliū a facie
dñi. sed marie anūciat recōciliatōz et re/

unioz dī ad nos. Et p^o p^ons renocatōz ab exi
lio. cū s^odit. Dñs tecū. Itē q^oto illis denūci
auit maledictōz. et spāl^o ipi eue. cuz oīb^o
mulierib^o. s^o m^orie anūciat. Bñdictōz sup^o oīs
multeres. Et p^o p^ons anūciat s^o p^oseuatōz et
exēptōz ab oīb^o maledictōib^o et ezūnis sup^o
oīs mlhieres. cū s^odit. Bñdicta tu ī mlhierib^o.
Et iō v^ogo maria vidēs. q^o ista salutatio
et anūciatō erit total^o p^oia denūciatōi et sine
date p^omis pentib^o. Dñc ē q^o turbata ē in
semōe et^o et cogitabat q^ol^o eēt ista salutatio
.i. cogitāto istā nouā salutatōz p^oiaz denūci
atōi scāz p^omi pentib^o turbata ē in f^omōe
et^o nō valēs redde respōsuz āgelo sue lega
tionis. Sed tūc angl^o vidēs ipaz turbatā p^o
cogitatōe. Ait ei. Ne timeas m^o. in veisti. n.
gza ap^o deū et c. In q^obus verbis nil aliud
facit angl^o. nisi q^o sub v^obis claris et maife
stis explicat sup^odicta q^otuor misia. q^o sup^o di
xerat ī p^olicite. q^o s^o verbis obscuris. vñce
ait. Ne timeas m^o. i. ne timeas istaz saluta
tionē esse fictā et vanā aut fraudulētā. qz a
deo tibi miss^o suz. Et ne mireris. qz dixit t^o.
Gza plena. qz tu p^oceptis in veisti gza apud
dñi. qz nō solū gzam gratifice vntois cū dō
Sed etiā mafnalis vntois. Et iō nō mire
ris. qz dixi. Dñs tecū. Nā lz de^o cū cetis sit
pez vntois gratificā. tñ tecū erit p^o vntois
gratificā et mafnā. Et sit tecum erit nō so
lum p^o gza i mēte. Sed etiā p^o incarnatōz i
ventre. Nā ecce p^oceptes in v^oo. et paries fi
lium. Et qz iste fili^o tu^o debz saluare totum
p^oplm suū ap^octis eoz. Et afferre salutē toti
gn^o hūao. Itēo vocab nomē et^o ihm. q^o in
terptatur saluator et dator vite et extictor
mortis et misie. Et iō nō miseris. qz dixit t^o
Aue. i. salue. qz tibi anūcto salutē quā iste fi
lius tuu^o ihs affert toti mūdo. Nā hoc no
men ihs. i. saluator est nomen potēcie et sa
piētie et iusticie et mie. q^o q^otes q^otuor soli deo
p^oueniūt. Et itēo hic fili^o tuus ihs erit mag
nus i potētia iuxta p^oietatē sui nois. et fili^o
nafalis altissimi vocabz. Et p^o p^ons erit de^o.
qz istō nomē ihs soli deo et filio dei p^ouenit

Canticum.

ppter sup̄dictas q̄tuor p̄p̄tates q̄s p̄phen
 dit hoc n̄m ihs. i. saluator. ut dicit̄ ē ps̄. viij.
 et dicit̄ ifra. Et qz iste ihs ē ver⁹ fili⁹ n̄lis
 dei p̄ris. Jdo dñs p̄r dabit ei sedē dō p̄ris
 sui. Et regnabit i como iacob i efnū. et reg
 ni ei⁹ non erit finis. ¶ Ad cō illm̄ ē nōn/
 ouz. qz x⁹ ē fili⁹ dei n̄l. s̄z nō carnal. Et ē fili⁹
 v̄ginis n̄l z carnalis. z ē fili⁹ ip̄i dō nō n̄lis
 sed carnal. i. f. carnē. Et sic ei⁹ ē fili⁹ iacob. z
 abrae z ip̄i adā. In q̄ntuz abeis descēdit et
 fuit eis p̄iss⁹ f. carnē. Et iō ē itez adūtēd.
 qz duplx regnū fuit p̄missuz ip̄i dō. i. vnū
 t̄p̄rale qd̄ iam possidebat. s̄z fuit p̄miss⁹ ei⁹
 successio p̄saloez et suos postros. rātū q̄ntuz
 nō deutarēt ap̄ceptis z lege dei. Et sic pseu
 aut̄ illō regnū t̄p̄rale usqz ad captitatē ba
 bilois. s̄z p̄figāz illi⁹ p̄missit s̄ regnū efnū z
 sp̄uale z celeste p̄ xpm̄ filiū suū fufuz f. car
 nem. eo qz ḡno dō f. carnē p̄ducta ē usqz ad
 v̄gīez m̄z. de q̄ nat⁹ ē ihs rex efn⁹. q̄ obtinu
 it sedē regni efnī tāq̄ heres dei p̄ris. cō est
 fili⁹ n̄lis. Et iō sedes regni efnī dō sedes dō
 p̄ris x̄. In q̄ntuz fuit s̄ in x̄ et p̄ xpm̄ p̄missa
 sc̄do. R. viij. Cum dixit dñs ip̄i dō. Cū p̄ple
 ti fuit dies tui. et dormieris cū p̄rib⁹ tuis.
 Descitabo semē tuū p̄ te. qd̄ eḡdies d̄ v̄fo
 tuo. Et firmabo regnū ei⁹. ip̄e edificabit m̄
 domū noīni meo. Et stabliaz regnū ai⁹ usqz
 in sep̄fnuz. Ego ero ei⁹ i p̄rez. z ip̄e erit m̄ i
 filiū zc̄. Nūc aut̄ m̄ifestū ē qz ista verba nō
 possūt itlligi p̄cise d̄ salōe. qz salōn anq̄ dō
 dormiet cū p̄rib⁹ suis. iā fūat suscitāt⁹ ad
 vitā z i regnū. Et ei⁹ regnū nō fuit efnuz.
 S̄z t̄p̄rale. z i breui d̄luisuz. z finalz destruc
 tum. Et salomō l̄z fuit fili⁹ dō. tñ n̄ fili⁹ dei
 Et iō ista p̄missio regi efnī fctā ē i x̄. q̄ fuit
 fili⁹ dō n̄l. z fili⁹ dō f. carnē q̄ p̄ ml̄tos āno⁹
 p̄ mortē dō de v̄fo v̄gis marie fuit susci
 tat⁹ et p̄cept⁹ ope sp̄s sc̄i. Queqd̄e mā p̄
 ueiebat ex v̄fo z ḡnoe dō n̄l z carnal z ope
 adā z n̄li ḡnoe. Et sic f. om̄s p̄phas x̄ps dō
 fili⁹ dō. et regnū ei⁹ efnū. dō regnū dō. ut
 patz h̄yere. xxiij. z xxxiiij. z eze. xliij. zc̄. Et
 ad istuz itllz dixit āgel⁹ Marie. qz dñs p̄r

dabit x̄ sedē dō p̄ris sui. i. sedes regni efnī
 ip̄i dō i x̄ p̄missaz ps̄. cxxxij. di. iuravit dñs
 dō v̄itatē. et nō frustrabz eū. de fructu ven
 tris tui ponā sup̄ sedē tuaz. S̄z qz istō regz
 efnū nō solū fuit p̄missuz ip̄i dō p̄ x̄ps. s̄z et
 ip̄i iacob ḡn. xxviij. et maxie xlix. cū dixit.
 nō auferet̄ sceptrū de iuda n̄c dux de femo
 re ei⁹. donec veiat q̄ m̄itēd⁹ ē. et ip̄e erit ex
 pectatio ḡetiū zc̄. ¶ Ex qz p̄z qz regnū x̄ p̄
 missuz ip̄i iacob nō erat p̄cise p̄filijs f. carnē
 s̄z p̄filijs iacob seu isrl̄ f. sp̄m z p̄missioz in x̄
 regenandis. cō modi fuunt nō soluz iudei.
 S̄z et ḡetiles ad f̄dē venfi. Et iō s̄b̄dit an
 gl⁹. qz iste ihs fili⁹ dei z marie z dō. regbit
 in efnū i eccia q̄ est v̄a dom⁹ iacob z isrl̄. S̄z
 qz ista eccia militās ē v̄ia ad triūbātē z et̄
 nificat p̄ illā z i illa. Jdo s̄b̄dit. Et regni ei⁹
 non erit finis. ¶ Sed qz virgo maria vo
 uerat v̄ginitatem absolu te absqz aliqua
 condictione. et cum tali et sub tali voto fu
 erat conuincta p̄iugio ip̄i ioseph. ut infra
 patebit. Jdo dixit ad anglz. Quom̄ fiet ist
 ud qm̄ v̄ix nō cogico. n̄c cogiceze itēdo. cū
 sim alligata voto v̄ginitatis zc̄. Qm̄ nō suz
 iūcta viro ioseph ad p̄creādā plē. s̄z ad so
 lum mutuū obsequz sp̄ i tacta z in violata
 v̄ginate. Et tūc respōdēs āgl⁹ dixit ei. Sp̄
 sc̄s sup̄ veiet i te. z v̄t⁹ altissimi obūzabit
 t. Jdoqz qd̄ nascef̄ exte sc̄z. vocabz̄ fili⁹ dei
 ¶ Ad qz uboz itlligētā ē valde adūtē/
 dū. qz q̄tuor i p̄patibilia v̄icebat m̄ f. nāz in
 hoc m̄stio ex v̄bis āgelī. Primū qz posset
 p̄cipe n̄ violato voto v̄ginitatis et possz h̄ze
 plez. Sc̄dōz qz siml̄ possz ēē v̄go z fecūda z
 mat. i. qz fet⁹ possz s̄ afferze fecūditatez nō
 auferēdo v̄ginitatē z e⁹. Terciū qz ip̄a possz
 h̄ze plē nō de ioseph. absz ei⁹ i iuria. Quar
 tum qm̄ illō ḡmē p̄ceptū s̄b̄ t̄li p̄iugio et n̄
 de ioseph posset ēē nisi adul̄fnū. Et p̄ p̄ns
 male dicit̄ i lege. Et iō dixit qm̄ fiet istō zc̄.
 Et iō āgel⁹ remouet h̄ac dubitatōz declar
 ando mod⁹ h̄ i effabl̄is m̄stij i carnatois.
 onōēs qz l̄z ista q̄tuor sint i p̄possibilia et in
 p̄patibilia f. nāz ap̄d hoīes. tū ista p̄ ḡzaz s̄

• virginis.

compatibilia et possibilia apud deum. Nam si illis
genio fuisset scia nihil ex se viri. non potuisset
fieri absque illa corruptione in iuria. scilicet absque violatione
voti. et absque corruptione virginis et absque iniuria
a ipso ioseph coniugis virginis. et absque maledictione
adulterina generis concepti. Quod eo in quo scia
est ista benedicta in carnatione. nullis supradictorum in
pueritium fuit secutum. Et ideo ait angelus spiritus sanctus
supra te et ut altissimi obumbrabit tibi.
Unde non inveniuntur adulterio tolli in iniuria ipsi
ioseph et sacramenti coniugii et maledictione adulteri
na. sed iterum solum solo spiritu sancto tollitur viola
tio voti. et corruptio virginis. et tollitur generalis
sententia et obligatio facta in adam. Et ideo tunc generis fu
it nihil liberum et sanctum. non solum a maledictione ad
ulterina. sed ab obligatio ad adam nihil liberum. Et ra
tione operationis spiritus sancti dicitur nihil sanctum. omnia sanctificatio
Et dicitur filius dei. per rationem spiritus sancti formati. quod est ut
patris. Secundo ratione unitatis personalis ubi quod est filius
naturalis patris. Dixit ergo angelus. Maria tu du
bitas de in hoc sacrissime conceptio. quod nescit
cum in iniuria tui voti virginis et cum in iniuria fi
dei coniugalis. Et ego dico tibi. quod nulla sequitur in iniuria
nec in pueritio. quod ista conceptio non fiet in humano
filiis. nec fiet opere adam. sed opere spiritus sancti. Et sic
nec derogabit voto. nec virginitati. nec fidei con
iugalis. Nam ille spiritus qui in tua creatio et aetate
venit in te. et sanctificavit te per gratiam prestantem te ab
omni malo. et confirmavit te in omni bono ille ideo
spiritus sanctus qui tunc venit in te ad sanctificationem. nunc sup
ra te ad obumbrationem. Et sic tunc per illam sancti
ficationem factam in principio instanti tue creationis et aetatis
te prestantem ab omni culpa originali et veniali et
actuali. Ita nunc per istam obumbrationem te prestantem
ab omni violatione voti et a corruptione virginis
et ab iniuria fidei coniugalis. Nam iste spiritus forma
bit corpus filii tui in utero tuo ex puris sanguinibus
et simul creabit in eo animam rationalem omnibus perfectio
habitualibus ornata. Et sic corpus illud simul tempore er
it formatum et aetatum et per unum personalem assumptum.
Et ideo hoc germen sanctum quod nascetur ex te vo
cabitur filius dei. Unde est advertendum quod quatuor dicit
angelus. quod scilicet valde anima advertenda. Nam per dicitur. spiritus
sanctus supra te. Secundo dicitur ut altissimi ob

umbrabit tibi. Tercio dicitur. ideo quod quod nascetur ex te sa
ctus. Quarto quod vocabitur filius dei. Et ideo est vi
deum de uno quod. quod altissimi in portat mistia.
Unde per primum quod dicitur. spiritus sanctus supra te. de
notat quod spiritus sanctus iam ante venit in eam. sed nunc de
bebat supra te in eam. nam supra te prestantem
ante venire. per quod tenet quod spiritus sanctus iam ve
nit in Mariam in principio instanti sue creationis et aetati
onis. quod illa sanctissima anima simul fuit creata et
sanctificata et corpus infusa. quod dicitur sanctificatio in gra
tia prestantem eam ab omni malo et peccato tam origi
nali et actuali et veniali et confirmavit in omni bo
no. sic dicitur in expone psalms. xlv. et clarus dicitur
infra. Item dicitur. quod virtus altissimi obumbrabit
tibi. Unde dicitur augustinus. quod virtus altissimi non solum
obumbravit sed venter. Sed et mentem. Unde est ad
vertendum. quod sic illa sanctificatio facta in creatio.
et aetate virginis non solum sanctificavit animam. sed etiam
corpus et carnem in ea fomitem penitus extinguit
aut ligat. Et per primum nulla fuit unquam lucta.
nec pugna carnis adversus spiritum. Et per primum sic per
illam sanctificationem fuit prestantem ab originali cul
pa. Ita etiam ab actuali et veniali. quod sic anima non
potuit in fidei acarne in sua creatio et in fusio
et aetate per culpam originale. Ita per ea in vita
voluntas. nec potuit contaminari. nec vinci a
fomite concupiscentie carnis. quod iam erat extinctus aut
ligatus. Et sic nullas potuit facere pugnam. Ita ergo
pariter sic ut spiritus sanctus sanctificavit corpus et animam vir
ginis simul in illa sanctificatione prestantem eam ab omni
culpa tam originali quam actuali et veniali. Ita per
ter quod spiritus sanctus supra venit et iterum venit supra eam
in sua annuntiatione. obumbravit sed non solum venter
sed et mentem. Et fecit duos effectus. nam obum
bratio venter formavit corpus ex puris san
guinibus eius propter omnes virtutes concupiscentie aut concupiscentie
et sic prestantem eam a violatione voti et a corrup
tione virginis in mente et corpore. et ab omni ini
uria maritali et coniugali excusando de adul
terio. Sed quod non solum ut spiritus sanctus obumbravit
venter. sed et mentem virginis. ideo propter effectum quem
fecit in ventre virginis fecit alium effectum in eius me
te et anima. Nam in tantum illustravit et eleavit et
sanctificavit illam animam. quod reddidit sed illis purgatum

Canticum.

ab omni gratia. ut possit penetrare celestia /
 in illigētia oēs sacras scripturas ad vērū sē suz euā
 gelicū. et sic dicit s̄ sp̄z p̄phicū et euāgelicū et
 sc̄ra ē p̄pha s̄il et euāgelista. ut patebit i hoc
 cātico qz s̄il p̄ph̄t̄izauit de fusō. et euāgeliza
 uit et p̄nti. Et ad hūc itllz dicit damasen⁹. qz
 sp̄s sc̄s sup veit i Mariā purgās eā. qd n̄
 est i illigēdū ab āquo pctō. s̄ qz reddidit s̄
 intllz purgātū ad penetrādū ea q̄ erāt sup
 nāz. Et sic hūc itllz adeptū et purgātū. de q̄
 loq̄t p̄mētator. tercio de aīa. ad itllgēdas
 sbas sepatas zc. Sz vltza hoc hūc sp̄z p̄ph
 ticū et euāgelicū. quē fuit adepta i illa obū
 bratōe sp̄s sc̄i. Et sic p̄z quom sp̄s sc̄s sup
 veit i v̄gīez et quom sp̄s sc̄s obūbrauit s̄ n̄
 solū vētrē. s̄ et mētē. Tercio aut ē adūtē
 dūz p̄t̄ illud qd ait / ideo qz qd nasceť exte
 sc̄m. qz nllz ḡmē hūanū p̄ dicit nllz liberū a
 pctō et sc̄z et b̄ndict̄z p̄ter xp̄z. Et rō ē nā oē
 ḡmen hūanū p̄ter xp̄z descēdit ab adā p li
 bidiosaz. ḡnoz. ut pbat aug⁹. in ū de bap̄ p
 uloz. s̄ libidiosa ḡno sit ex i ordiato apertū
 et fomite morbico i flicto i adā p̄t̄ pct̄z
 et trāslato i oēs postos plibidiosaz ḡnoz. s̄ i
 ordiatio opponit̄ sc̄ritati et iusticie. qz sc̄m
 d̄z b̄n ordiatū et iustū. et pct̄z d̄z i q̄ntū deui
 at ab ordie. Et iō nllz ḡmē hūanū descēdēs
 ab adā p̄ nlez et libidiosaz ḡnatōz p̄ dicit nllz
 libez apcto. n̄c p̄ dicit nllz sc̄z nec b̄ndict̄z.
 qz oēs ut sic descēdūt ex illa i ordiata p̄pagi
 ne pct̄i. ut inq̄ aug⁹. Sed qz x⁹ nō descēdit
 ab adā. eo m̄ p̄ nlez ḡnoz. s̄ solo ope sp̄s sc̄i
 ctī. put d̄ct̄z ē. Et iō solū illd̄ ḡmē ē nllz li
 bez apcto et nllz sc̄z et b̄ndict̄z. Et iō sol⁹ x⁹
 potuit alios libare et b̄ndicē et sc̄l̄ficare.
 Et iō v̄go m̄ nō p̄ dicit nllz liba nec nllz sc̄ra.
 eo qz veit ex illa p̄pagie et ḡnoe pct̄i ip̄i a
 dam. ut inq̄ aug⁹. s̄ qz in p̄ istati sue c̄atois
 fuit sc̄rificata p̄ ḡraz x̄. Ideo pct̄z n̄c et ma
 ledictio nō potuit trāfire anaf̄a i p̄sonā. ut
 patebit. et sic nō p̄ dicit nllz liba s̄ libata per
 ḡraz. ut patebit. Et iō ip̄a n̄c aliqd̄ illi sc̄r̄
 potuit alios libare n̄c sc̄rificare. s̄ sol⁹ x⁹ q̄
 est inf̄ mortuos libez et sc̄s sc̄oz. Ideo dī

cit aug⁹. sup iobez. qz sol⁹ ille ifans inocēs
 esse potuit q̄ nō ex ope adam nat⁹ ē. s̄ ope
 sp̄s sc̄i. Et iō sol⁹ ille agn⁹ inocēs tollit pe
 ccata mūdī. Et sic paz q̄lit̄ duplicit̄ x⁹ dicit̄
 ḡmē sc̄z. Priō qz nō ex i ordiato ope adāz
 p̄cept⁹ ē. Sc̄do. qz ope sp̄s sc̄i p̄cept⁹ ē. Et
 ad hūc itllct̄z dicit angl⁹. Ideo qz qd nasceť
 ex te sc̄z. i. qz ḡmē qd nasceť ex te. nō erit
 ex ope adā. s̄ ope sp̄s sc̄i. Ideo erit ḡmen
 sc̄z. Et sic op⁹ sp̄s sc̄i nō solū excusauit illd̄
 ḡmen ab adult̄io. s̄ et ab ope adā fecit lib
 uz. Et sic fuit nllz sc̄z sum̄to nāz p̄ ḡnoe nō
 p̄ nā specifica. Et ex hoc seq̄tur q̄rtuz qd cō
 cludit̄ agl⁹. s̄ qz illud ḡmē sc̄z vocab̄z fili⁹
 dī. Et h̄c d̄plic̄t̄. nā p̄ illd̄ ḡmē nō ē forma
 tum ope adā. sed ope sp̄s sc̄i. q̄ ē v̄t⁹ dei. ḡ
 nō erit fili⁹ nllz ip̄i adā. s̄ fili⁹ dei nllz. Itē il
 lud ḡmē s̄il fuit formatū et filio dei p̄sonal̄z
 vnitū. ḡ ē nllz fili⁹ dei. Et iō l̄z istd̄ ḡmē sc̄a
 ctuz sit fili⁹ adā f̄ carnē tātū. t̄n nō f̄ nāz. qz
 nō nllz ex eo p̄cept⁹ ē. n̄c ope adā / s̄ ope sp̄s
 sc̄i. Et iō p̄ncipalit̄ d̄z fili⁹ dei illud sc̄z ḡ
 mē. qz a filio dei nllz p̄sonal̄z assūptū ē. Et sic
 p̄z intelligētia ūboz agl̄. s̄ qm̄ sp̄s sc̄i sc̄l̄fici
 cavit v̄gīez q̄no p̄ venit i eā i sua c̄atōe / eā
 ab omni malo p̄fuāto et i omni bono p̄firmā
 to. Sc̄do qm̄ supueit i eā s̄ vētrē et mētē
 obūbrāto / et qm̄ p̄fuauit eā a violatōe vo
 ti et corruptōe v̄gītat̄. et ab adult̄ino fe
 tu et ab i iuria p̄iugali. ymo fuauit i ea vo
 tū. et v̄gītatē et fidē p̄iugalē et sc̄ritatē pl̄
 siml̄ cū fecūditate. Itē sc̄to p̄z qm̄ illud ḡ
 men fuit nllz sc̄z et libez et b̄ndictuz. Quar
 to q̄litez ē nllz fili⁹ dei. l̄z f̄ carnē sit fili⁹ d̄i et
 adā zc. Et sic et p̄z q̄l̄z agel⁹ absoluit dubi
 tatōz et q̄stioz v̄gīs Marie. s̄ quom possūt
 se p̄pati ista tā i p̄possibilia ap̄d nāz. s̄ qz ip̄
 sa posset p̄cipe et pere absqz violatōe voti
 et corruptōe v̄gītat̄. et absqz adult̄ino fe
 tu / et i iuria fidei cōiugalis. Itā oñdit̄ agl⁹
 qz l̄z ista sit i cōpatibilia et i p̄possibilia ap̄d
 nāz. t̄n sūt possibilia ap̄d d̄m. Et iō dat sibi
 exēplū de elysabet nllz sterili et sene. q̄ p̄cep
 at iobez i senectute sua sexto mēse añ. p̄ h̄c

•a.3.

• virginis.

omnēs n̄ ēē i possibile ap̄d̄ dñi dē ubū z sc̄z
q̄d̄ ē i possibile ap̄d̄ n̄z. Q̄d̄ audies m̄ dixit
ecce ancilla dñi fiat m̄ f̄ ubū tuū. Et tūc s̄b̄ t̄li
assensu fidei sup̄ veit sp̄o sc̄i i eā z obūbra/
uit s̄ v̄trē. eo m̄ q̄ dictū ē z p̄cept̄ filiū d̄i sic
dixerat s̄ āgl̄. Et obūbrauit et illustravit s̄
mētē z fec̄ eā p̄ph̄az z euāglistaz. ¶ Et iō
filiū dei q̄ ē i v̄ro ei⁹ z p̄tinue istillabat in
eam radios d̄ioz z sc̄toz. illico mouit eā.
ut iret ad visitādā elysabeth. ut sc̄rificaret
iohez baptistā i v̄ro mat̄s. Et sic v̄go m̄ ex
surges inde cū festinatōe abiit i motana iu
de inf̄ ih̄z et betlez. Et i ḡssa comū zacha/
rie salutavit. elysabet anūciatō s̄ salutē sic
an̄ āgl̄ anūciat̄ s̄ salutē to⁹ ḡnis h̄uat.
Que q̄dē vox salutatois p̄ p̄ueit ad aures
elysabet. Et ex iōe p̄ueit usqz ad iōhez exi/
stētes i ei⁹ v̄ro. Et sic illa vox salutatiois
fuit q̄d̄ā i strumētū z vehicūz p̄ q̄d̄ x⁹ ex
v̄ro v̄gis emisit sp̄z sc̄rificatois i iōhez bap/
tista. q̄d̄ez sc̄rificatio m̄uauit. ip̄z ab origi/
nali z p̄firmavit ip̄z in ḡza. et acceleravit in
eo vsqz libi arbitrij. ut coḡsc̄et dñz suū. p̄ut
coitez tenez. Et iō illico audita t̄li voce ex/
ultat i fans i v̄ro elysabeth. Que q̄dē exul/
ratio ut dicūt aliq̄. fuit t̄lis. qz cū n̄l̄z fetus
h̄eat faciē vs̄ coriuz mat̄s. t̄n̄ tūc i fans cō/
ūt̄it faciē vs̄ pectora mat̄s z vs̄ v̄ḡtēz m̄z
āplectēre ip̄az elysabeth. ut ex v̄ro factalif
possz adorare x̄pm ex̄ntez in v̄ro v̄gis. Et
iō fec̄ magnū motū i v̄ro mat̄s. q̄d̄ez mo/
t⁹ nō fuit cū dolore z molestia mat̄s. s̄z cū
gaudio. Et iō d̄z. qz exultavit i f̄as i gaudio
in v̄ro ei⁹. Et tūc repleta sp̄u sc̄to elysabet.
exclāuit voce maḡ. et dixit. b̄ndicta tu ē.
Ex q̄ p̄z qz p̄⁹ fuit replet⁹ sp̄u sc̄to in f̄as qz
mat̄. qz p̄⁹ exultavit p̄gaudio qz mat̄. s̄z p̄⁹
trāsierit vox marie p̄ aures elysabeth ad i
fantē. s̄z hoc nō ē mirū. Nā radij solares p̄
trāsēūt p̄ aerē ad t̄raz. t̄n̄ p̄⁹ ḡnant calozes
in t̄za qz i aere. eo qz f̄mināt ad t̄raz. Et iō
ibi causant vehemētē calozē. s̄z p̄⁹ea reflexi
causāt calozē i aere. Et eodē m̄ causant lucē
Ita p̄if̄ sc̄z ē ibi. Nā x⁹ ex̄ntēs i v̄ro marie
emisit v̄tutē sc̄rificatiū p̄ vocē ei⁹ i iōhez

baptistā trāsēūtē p̄ aures elysabeth usqz ad i
fantē. s̄z f̄ca exultatōe z sc̄rificatōe i iōhez ba/
ptista. tūc q̄i p̄ quādā reflexiōz lum̄ sp̄o sc̄i
repleuit elysabeth. z fec̄ eā p̄ph̄az de p̄rito
et p̄nti z fuo. f̄ qz d̄ p̄p̄lici t̄p̄z tetigit mē
tez ei⁹. Et iō dep̄nti dixit. B̄ndicta tu iter
m̄lieres. i. sup̄ os m̄lieres. qz tu es z fuisti
et eris p̄fuata amaledictōe aliaz m̄liez. i
p̄cipiēdo z ḡendo z piēdo filiū. S̄z qz hoc n̄
huit m̄ p̄ n̄z. s̄z p̄ ḡraz filij. vltza coēz legez
et sniaz datā in p̄mis p̄tib⁹. Iō s̄b̄dit et
b̄ndict⁹ fruct⁹ v̄tris tui. q̄i dicat qz fruct⁹
ventis tui. i. x⁹ fili⁹ dei i carnat⁹ in v̄ro tuo.
quē sup̄ n̄l̄z p̄cepisti. te b̄ndixit p̄ ḡraz. Et qz
ip̄e ē n̄l̄z liber z sc̄s z b̄ndict⁹. Iō te i tua
creatōe sc̄rificavit z b̄ndixit p̄ ḡraz ab om̄i
malo p̄fuado et i om̄i bono p̄firmato. Sed
p̄ea te b̄ndixit i v̄trē et mētē obūbrato.
Et sic ab om̄i maledictōe m̄liez te p̄firmavit.
Et nō qz āngel⁹ i salutatōe dixit. B̄ndicta
tu i m̄lierb⁹. eo qz iā erat b̄ndicta p̄ p̄maz
sc̄rificatōz. s̄z nō dixit b̄ndict⁹ fruct⁹ ventis
tui. eo qz x⁹ nō dūerat p̄cept⁹ usqz dixit m̄.
ecce ancilla ē. S̄z qz hic iā x⁹ ē p̄cept⁹ i v̄ro
v̄ḡio. Iō elysabeth tāqz p̄ph̄a et ē euā/
glista de p̄nti d̄c. B̄ndict⁹ fruct⁹ v̄tris tui.
q̄i dicat os alij fruct⁹ m̄liez. fuit m̄ladicti
p̄ n̄z. s̄z fruct⁹ ventis tui ē b̄ns z sc̄s p̄ n̄z
Iō potuit te sc̄rificare et b̄ndice p̄ ḡraz.
Et qz vidit i sp̄u ip̄a elysabeth. q̄l̄z v̄go m̄
ēt mat̄ dei z h̄bat filiu⁹ dei i v̄ro. iō s̄b̄dit.
Et v̄n̄ hoc m̄ tāt⁹ honor z ḡra. ut mat̄ dñi
mei. veiat ad me. q̄i dicat nō m̄zeoz. S̄z qz
tu sis mat̄ dñi m̄i. eḡ p̄bo. nā ut p̄ qz f̄ca
est vox salutatois tue i aurib⁹ m̄is. ecce. i.
illico et statim exultavit i gaudio i fans i v̄ro
meo nō m̄ aquā molestia n̄c colorē. s̄z gau/
diū i ferēdo. Ex q̄ noui i sp̄u p̄ph̄ico q̄l̄z fili⁹
dei ē i carit⁹ i v̄ro tuo. z noui q̄m ip̄e p̄ vo/
cez salutatois tue misit v̄tutē z ḡraz suā ad
sc̄rificatōū filiū meū i v̄ro m̄o. Et iō dico t̄ in
sp̄u p̄ph̄ico de p̄rito qz b̄ra es q̄ cōditisti ip̄i
ānglo. Nāz credēdo verb̄ ei⁹ et dicēdo ecce
ancilla dñi fiat m̄ f̄ ubū tuū. tūc p̄cepisti fi/
liū dei. Et sic ē dico t̄ in sp̄u p̄ph̄ico de fu/
liū dei.

Canticum.

tuus. q̄ b̄na es z eris / qm̄ pficiēf i te q̄ dca
 sūt t̄ ab āglo gabriele. Nā sic tam ff aliq̄ cō
 pleta ex h̄is q̄ t̄ dixit. qz iā sp̄s sc̄s sup ucit
 t̄ntē / z obūbrauit t̄ vētrē z mētrē. Et iā p̄ce/
 plisti zc̄. Ita p̄it pficiēf i te. ea q̄ restāt. s. qz
 p̄les filiū d̄i / z vocab̄ nom̄ et̄ ibz zc̄. Et sic
 tu es b̄na itez d̄s ml̄ieres. Et felix z b̄na inf̄
 et per om̄s gn̄os. Tūc autē m̄ audiēs ūba
 elysabeth p̄cordaz. cū verb̄ āḡli ait. **Magi**
ficat aīa mea dñz. et exltavit zc̄. ¶ Ex sup̄/
 dictis ūbis euāḡlicis tā āḡli q̄ elysabeth
 possūt recolligi. xvij. Digitate z honore
 et maḡi cōn̄ z b̄nficia q̄ v̄go m̄ recep̄ a d̄o
 sup̄ d̄s alias puzas c̄as. P̄rio. qz ip̄a fuit
 illa v̄go de como d̄d̄ q̄ oibz p̄tarzhis z p̄
 p̄btis fuit i m̄udo p̄missa. ut eēt mat̄ redē/
 ptoris m̄udi. Sc̄do qz sic eue p̄ fuit anūcia
 ta d̄nato mortis tō gn̄is h̄ūai. Ita marie
 p̄ est denūciata v̄ta et sal̄ z v̄lis redēptio.
 Tercio. qz sic p̄mis p̄tibz p̄ fuit denūciata
 ira z i d̄gnato. Ita m̄rie p̄ fuit denūciata
 ḡze pleitudo. Quarto qz sic p̄mis p̄tibz fu
 it anūciatōi exiliū. Ita m̄rie v̄lis rep̄cillatō
 Quinto qz sic eue p̄ fuit denūciata maledc̄o
 oīuz ml̄iez. Ita m̄rie fuit anūciata b̄ndc̄o
 Et sic tō maledc̄o eue fuit mutata i b̄ndi/
 citōz m̄rte. Sexto qz m̄ meruit p̄cipe i suo
 v̄to z peze filiū d̄i regē et̄nū z i p̄tozē tō
 vniūsi d̄ q̄ locuti s̄t d̄s p̄tarzhe z p̄p̄he. Se
 ptio. qz m̄ n̄ p̄cep̄ m̄ h̄ūao ex ope adā. s̄z so
 lo ope sp̄s sc̄i. Octauo. qz sil̄ cū voto v̄gī/
 tatis suavit̄ votū sibi p̄iugal̄. z sic v̄xit s̄b
 duplici voto p̄to ap̄d̄ n̄ā. s. deo d̄dicata et
 viro p̄iugata. Nono. qz absz voti violatōe
 et v̄gītatis corruptōe p̄cepit z pepit. X. qz
 siml̄ f̄ca ē v̄go et secūda / qz fecūditas nō ē
 abstulit v̄gītātē. Xi. qz absz lesiōe fidei p̄i
 galis p̄cepit / nō de v̄o ē cōiugato. Xij. qz ḡ
 men ex ea p̄ceptū nō solū fuit libez ab ad
 ul̄rio. s̄z et̄ ab oī culpa z p̄c̄o n̄l̄z fuit inf̄ d̄s
 mortuos z p̄c̄ozes libez et sc̄s. Xij. qz m̄
 f̄ca ē mat̄ carnal̄ z n̄l̄. z sic h̄uit filiū coēz cū
 deo p̄ze absz i iur̄ia ioseph viri sui. Xij. qz
 sp̄s sc̄s nō solū obūbrauit vētrē ip̄i marie

faciēdo ip̄az mat̄rē dei z p̄suādo i ea v̄gīta
 tem z fidē p̄iugalē z sc̄ritatē pl̄i. s̄z et̄ obū
 brauit ē mētrē faciēdo ip̄az p̄p̄baz et euāḡli
 staz. Xv. qz ex h̄ūilitate z obediētia meruit
 p̄cipe filiū dei. Et hec s̄t marie anūciata p̄
 angluz. Cere aut̄ digītates fūūt ē p̄ elysa
 beth nūciatē. Et iō. Xvi. digitas ē. qz p̄ q̄
 v̄go m̄ p̄cepit filiū dei ip̄e existēs i eī v̄to
 reulabat latēt̄ ē d̄ia m̄stia. z sic m̄uit eā ad
 v̄sitādā elysabeth. Xvij. qz p̄ vocē saluta
 tiois marie x̄ em̄isit sp̄s sc̄ificatōi i iobez
 baptistā. qz p̄ reflexiōz fec̄ elysabeth p̄p̄baz
 de p̄nti z p̄f̄ito z fuso. Xvij. qz nō solū p̄
 angluz. s̄z et̄ p̄ elysabeth fuit marie anūcia
 tuz ip̄az ēē b̄ndictā inf̄ d̄s ml̄ieres. z fructū
 et ḡmē suū ēē b̄ndictū z n̄l̄z sc̄s. z ip̄az esse
 mat̄rē dei n̄lez. Et sic elysabeth i sp̄u p̄p̄ri
 co p̄f̄izmauit oīa q̄ d̄ca fūant ab anglo. V̄
 d̄s ḡ m̄ angluz z elysabeth p̄cordes i suis
 laudibz z auditis sup̄dictis digītatis ē col
 latis p̄rupit i laudē dei d̄icēs.

Magificat aīa m̄a dñz zc̄. Ad c̄
 int̄l̄z ē adūtēdū. qz tā i nouo
 q̄ in ve. te. nō ē f̄c̄z c̄aticū n̄ p̄
 receptōe aliē magni b̄nficij a
 deo toti p̄plo collato. S̄z ē d̄ia qz in ve. te.
 f̄ca s̄t c̄atica p̄ b̄nficijz t̄p̄ralibz tūc receptis
 put figābāt et p̄m̄tebāt b̄nficia sp̄ualia
 fusa i nouo testamēto. In nouo aut̄ te. f̄ca
 sūt c̄atica agēdo ḡzas p̄ b̄nficijz n̄ze redēp
 tiois iā recep̄ q̄ d̄e b̄nficia fūunt p̄figur
 ata z p̄missa i ve. te. Et sic oīa c̄atica ve te.
 fūunt figā z p̄p̄bia c̄aticoz noui tē. Et sic
 p̄rio Moyses cū toto p̄plo c̄atauit c̄aticū gl̄
 osuz p̄ libatōe isrl̄ de egipto et mari rubro.
 put illa libatō t̄p̄ral̄ figābat v̄lez redēptōz
 gn̄i h̄ūai d̄ fuitute p̄c̄i z p̄f̄ate d̄yā. Sc̄do
 idē moyses i fine vite c̄atauit et fec̄ c̄aticuz
 d̄icēs. Audite celi q̄ loq̄z. inq̄ p̄nūciat inq̄
 titudiēz z rep̄batōz illi p̄pli negat̄ xp̄z mes
 siaz fufuz. Et p̄nūciat electōz et p̄s̄iōz p̄pli
 ḡnil̄ ad fidē x̄. put fuit expoītū i illo c̄atico
 Tercio c̄atauit c̄aticū delbora cū bazat p̄v̄
 ctoria h̄ita de cannelis. eo qz i m̄nu ml̄ieris

Virginis.

.s. sabel tradit^r ē syszara dux ⁊ pnceps exer
cit^r. q̄ pforauit caput ei^r cū clauo tētorij. ⁊
ip̄z inī fec̄. Et iō tota victoria atributa fuit
illi mlieri. ut p̄z iudiciū. iij. q̄ dōē missius
fuit figā. q̄litez sola mlier. s. vgo m̄ i v̄tute
dei debebat t̄hūfaze de ātūquo sp̄ete ei^r ca/
put p̄fento. put d̄s p̄dixt ḡn. 3. Et sub tali
figura delbora cū bazat cātāuit cāticiū dicēs
Qui sp̄ote obtulit̄is de isrl' aīas v̄ras ⁊c. ut
p̄z iudiciū. v. Quito cātāuit cāticiū āna ma^r
samuel. eo q̄ p̄ lōgāz sc̄litatez p̄cep̄at sa/
muelez v̄iz sc̄l̄z. q̄ rep̄batis fr̄ib^r et pellice
nouca fuit h̄es tom^r et dilect^r p̄zi. Et p̄ua
to hely cū filiis suis sac̄docio ⁊ officio iudi
cis. trāllatū ē sac̄dociu et iudiciū ad samue
lē. Per q̄d fuit figatū q̄lit^r x^r er̄t ex v̄gie m̄
nascit^r ad quē er̄t trāsferev̄dū regnū et sac̄
dociuū. rep̄bata synagoga. put i illo cātico
fuit declaratū. Quito cātāuit d̄o cētū dn̄q̄
ginta cātica siue ps̄. inq^r i sp̄u p̄dic̄ totū m̄
itū n̄e redēptiois ⁊ oīa fuf̄a missia de x̄ ⁊
ecc̄ia. put ibi expoītū ē. Sexto cātāuit salōn
decē cātica. inq^r s̄b methafoza sp̄ōsi et sp̄ōse
et pastoris et ḡgis p̄dic̄ p̄ceptōz et sc̄lifica
tioēz v̄gis marie figāl̄ et lital̄ p̄ fabricā ⁊
sc̄lificatōz tabnacli mosy. Et p̄dic̄ missius i
carnatōz p̄fabricā arche. Et p̄dic̄ vocatōz
p̄p̄li iudayci p̄ p̄dicatōz x̄. et p̄dic̄it mortē ⁊
passiōz x̄. et ei^r refrectōz. Et p̄dic̄ vocatōz
et p̄sūsiōz p̄p̄li ḡtil̄ p̄ p̄dicatōz apoloz. Et
p̄dic̄it āpliatōz ⁊ dilatatōz ecc̄ie p̄ victoriā
m̄rix et docinā sacroz doctoz. Et p̄dic̄it
ei^r p̄spitatē p̄ p̄sūsiōz p̄stātini. put pateblt i
expōe libri cāticoz salois. si de^r m̄ vitā i co
lumē redit p̄ incessiōz v̄gis mat̄s sue. Se
ptimo cātāuit ysayas cāticiū p̄ n̄za fuf̄a re/
dēptōe q̄ s̄ fūat reulata dicēs. Cōfitebor t̄
d̄ne. qm̄ irat^r ē m̄. ⁊ p̄sū^r p̄solat^r es m̄ ysa.
xij. Octauo ezechias cātāuit cāticiū. eo qz
fuit amorte s̄ tenūciata reuocat^r. put figā
bat libatōz ḡnis hūai amorte ei^rna et reuo
catōz ab i ferno. dicēs. Ego dixi i dimidio
diez ⁊c. put ibi fuit expoītū. Non cātāuit
abacuch cāticiū p̄ libatōe fuf̄a ḡn^r hūai de
captiuitate dyā. put s̄ fuit reulātū p̄ libatū

onez p̄p̄li iudayci de captiuitate babilois. sic
ibi fuit expoītū. Decio ⁊ vltio cātāuit cātici
cuz tres pueri i camio ignis ardētis libatū
ab om̄i lesiōe. vbi p̄uidūt missius i carnati
onis ⁊ libatois ḡnis hūai ab igni i ferni. p̄
ut ibi fuit declaratū. Et sic p̄z q̄l̄z sup̄dicta de
cem cātica fūunt sc̄a in veri te. agēdo ḡzas
p̄b̄nificijs t̄p̄ralib^r. put p̄figābāt et p̄mitte
bāt et p̄phetabāt fuf̄a b̄nificia n̄e redēpti
onis in nouo te. Et iō v̄go m̄ v̄dōē q̄ oīa q̄
erāt sc̄pta i lege ⁊ p̄p̄bis et oīa q̄ ātīq̄ cātā
uerāt fuf̄a i sup̄dicti cāticis erāt p̄tim p̄ple
ta i ea p̄ i carnatōz filij sui. et cafa erāt i bre
ui p̄pleta. Iō p̄rūpēs i laudē d̄i. iā nō cā
tat illa cātica vera. s̄ exltās i sp̄u agē^r ḡza^r
oīa illa ēē p̄pleta. cātāuit cāticiū euālicū ⁊ no
uuz dicēs. **M**agificat aīa m̄a d̄n̄z. Et ex
ultauit sp̄s me^r ⁊c. Et iō v̄go m̄ posuit de
ces i^r i hoc cātico iuxta numerū decē cātici
coz ve te. Et ex hoc d̄z psal̄tiūz decacorvū
euāglicū figatū p̄ psal̄tiū m̄le ⁊ p̄p̄bicū ve
te. put sup̄dictū ē. Et sic p̄z iplex cā. vñ mo
ta ē v̄go m̄ ad cātāduz i^r d̄o cāticoz. P̄rio p̄
pter b̄nificia q̄ sp̄al̄z ip̄a recep̄ a d̄o. put s̄ di
ctū ē ab āḡlo ⁊ elysabeth. Sc̄do p̄p̄t redē
ptōz to^r ḡnis hūai de p̄p̄i q̄ p̄ x̄p̄z factēv̄ā.
Tercio qz x^r i lege et p̄p̄bis ex sup̄dicti de
cem cātici^r p̄miss^r toti p̄p̄lo isrl'. iāz er̄t i suo
v̄fo p̄cept^r ⁊ recept^r p̄ toto isrl'. **E**t iō
tria p̄ncipal̄z facit v̄go Maria i hoc cātico
Nam p̄ agendo ḡzas laudat et magificat
deum p̄b̄nificijs q̄ ip̄a singlarit̄ a d̄o recep̄
sup̄ d̄s creaf̄a^r. Sc̄do magificat d̄m p̄ ḡna
li b̄nificio redēptiois. q̄ d̄s ḡnos et natōs
et totū gen^r hūanū recep̄it p̄ x̄p̄m. Tercio
magificat d̄m i p̄sona p̄p̄li isrl'. ex q̄ nat^r est
ihs f̄ carnem. put p̄p̄bis et p̄p̄bis fūat
p̄miss^r. ij. ibi. Et m̄a ei^r a p̄ienie in p̄ientē^r
timētib^r eū. iij. ibi. Suscep̄it isrl' puez suū.
Quātum ad p̄mu^r est nōndūz. qz infa
cra sc̄pta q̄n̄z rep̄it̄ q̄litez de^r magi
ficat et sc̄lificat et benedic̄it et gl̄ificat ho
mies. Et sepe rep̄erit̄ q̄litez hoīes magni
ficāt et sc̄lificāt et b̄ndicūt et gl̄ificāt deuz.
Sed alitez et alit̄. nam d̄s magificauit nō^r

• Canticum.

ex paruis magnos faciēdo et magna dona nobis pferendo. Et sc̄ificauit nos sc̄os et iustos faciēdo. Et beñdixit nos nob p sacra mēta vel quis alio modo gr̄as pferēdo. Et gl̄ificauit nos in celesti gl̄ia collocāda et ei⁹ glorie p̄icipes faciēdo. Sed nos magnificamus et sc̄ificamus et bñdicimus et gl̄ificamus deū. ip̄m magificū et sc̄m et bñdictum et gl̄iosum p essētiā p̄dicādo. et magnifica opera et sc̄a et bñdicta q̄ fecit nob et ei⁹ gl̄iam cōfiteō et p̄conizādo. Et sic q̄ nos beñdicimus deū. qz p̄ bñdixit nos. Et magnificamus et sc̄ificam⁹ ip̄m. qz prius nos p gr̄am magnificauit et sc̄ificauit. Et isto modo v̄go maria magificat dñm in hoc cantico. qz deus p̄ eam magificauit et magnam fecit sibi magna dona cōferendo. put dictum fuit sibi ab anglo et elysabeth. Secundo est adūtenus. qz ista. viij. se hñt per ordinem. s. reueri. honorare. laudare. magnificar. gl̄ificare. sc̄ificare. bñdicē. Adorare. Unde reueri. itez est qz existinare maius bonū in alio q̄ in se ip̄o. Et sic existinam⁹ hominē iustum et virtuosū meliorē nob. Et p̄ p̄ns reuēmur euz in corde n̄o. Donorare aut̄ est reuētiā quā de alio in corde habem⁹. sibi ope exteri⁹ in dicare. Ido dic̄ cetero. qz honor ē exhibitio reuētiē in testimoniu virtutis. Aristotiles aut̄. iij. ethi corz dic̄it. qz honor ē p̄miū virtutis et tribuitur bonis et virtuosis. Laudare vero ē honoratū alijs verbis comēdare. Magnificare aut̄ ē magificā opera alicui⁹ cetis publice p̄dicare. Gl̄ificare vero ē honoratum laudatū magificū sēp et ubiqz p̄conizare. Sc̄ificare aut̄ item ē qz sc̄itatē alteri⁹ p̄fiteri. s. qz sc̄itas dic̄it sp̄ez modū et ordinē. Et p̄ p̄ns cōtinet i se sapiā et iusticiā et bonitatem. Et p̄ p̄ns misericordiā. Et ideo deus sc̄ificare itez ē qz eius sumā sapiā et iusticiā et misericordiā. Et p̄ p̄ns omnipotētiā cōfiteri. Bñdicere aut̄. item ē qz p̄bñficijs a deo receptis gr̄az actos exhibere. Adorare aut̄. item ē qz reuēndus. honorāndus laudatum magificatum gl̄ificāndus p̄pter emi

nantia omnipotētie et sc̄itatis colere. et oia bona sibi tāq̄ datori soli attribueze. et om̄i alia spe et fiducia post poita se totū illi s̄bi cere et humiliare. Et ideo adoratio p̄supponit om̄ia sup̄dicta. Et sic dic̄it lat̄ia q̄ soli dō conuenit. ¶ Ex sup̄dictis et dicēdis pz. qz virgo Maria om̄ia. viij. sup̄dicta facit. Et per p̄ns exhibet deo om̄ia q̄ sunt create possibilis et debita faceze. Nam p̄ virgo maria in hoc cārico magificat deū p̄fitendo et predicanō oia magna dona q̄ sibi toti generi humano libere cōdonauit. Et sic est dicēdū qz laudat et honorat et reuētur deū. Sc̄o sc̄ificat deum dicēdo. qm̄ potēs est et sc̄m nomē ei⁹. Et p̄ p̄ns beñdic̄it et gl̄ificat ip̄s et magificat. Tercio adorat deū et colit cultu lat̄ie se totā deo humiliādo et subciēdo et om̄ia bona sibi p̄ anglo et elysabeth nūciata et omnes honores et dignitates deo tribuēdo. et nō in se. sed in deo salutari suo p̄talibus bonis exultādo et gr̄as agēdo. cū dic̄it. Et exultauit et c̄. Et sic in hac prima parte magificat et sc̄ificat et colit deū cultu lat̄ie. ¶ Auditis q̄ laudib⁹ et honoribus et dignitatib⁹ p̄ angelū marie nūciatis et p̄ elysabeth sibi tributis. Tūc m̄ nō exultauit nec gauisa ē in se. s. i deo salutari suo. aq̄ oia sup̄dicta bona gratis recepat. Et q̄ eaz magificauit. t̄lib⁹ bonis dignificauit. Ido nō magificat se ip̄az laudatā et comēdatā ab anglo et elysabeth. s. ex clamādo magificauit deū dicēs. Magificat aīa m̄a dñs. q̄ si dicat o/ elysabeth tu putas. qz ego gaudeā solum in corde meo et in me ip̄a et magnificem me ip̄am p̄pter honores et dignitates quib⁹ me comēdasti et magificasti. Et ego dico tibi. qz in tali comēdatione nō exultauit in me ip̄a michi talia bona ex meritis mee nature tribuēdo. nec in tali exultatione magifico me ip̄am. sed p̄talibus bonis receptis sp̄s meus exultauit nō in m̄. s. ideo salutari et saluatori m̄o. q̄ me t̄lib⁹ dignitatib⁹ et honorib⁹ dignificauit. Et ideo nō magifico m̄ ip̄az. s. aīa m̄a magificat dñs. q̄ me tātis et magnis donis magnificauit.

• Virginis.

Unde notandū q̄ ista ē dīa inter supbum et humilez iustū. Nam supbus cum laudatur et comēdat ab alio. tot⁹ gaudet et exultat in se ip̄o. Et sic in supbiā elatus se ip̄m gli/ficat. et magnificat oīa illa bona s̄ attribūto Sed p̄ opposituz humilis et iust⁹ cuz acer⁹ laudat et comēdatuz. nō exultat nec gaudet in se ip̄o q̄i ase ip̄o hēat illa bona. s̄ gaudet et exultat in deo aq̄ talia bona recepit. Et sic humiliat⁹ nō comēdat n̄c magnificat se ip̄z nec in se n̄c corā alijs. s̄ magnificat et laudat dñm p̄fitēdo nil boni ex se hēre. sed omīa bona a deo recepisse. Et sic lucifer cuz suis. q̄n se vidit magnū et nobilez. nō exultat in deo. s̄ solū in se ip̄o. Et sic nō dilexit se in deo. sed in se ip̄o. Et sic p̄ supbiā elatus p̄tempit deuz et lege⁹ ei⁹. Sed per opposituz boni angli. qz cōsiderātes se a deo taliter creatos. et omīa bona a deo recepisse. Ideo p̄ dilexerūt deū sup oīa. et ex p̄nti dilexerunt se in deo. Et sic nō exultāvunt in se sed in deo creatori eoz. Et ideo illi ceciderūt miserī p̄ supbiāz. et isti māserunt b̄tī p̄pter humilitatez. et magnificāvūt deū. sicut dicit⁹ fuit in expōe ps̄. Lxxxī. et in expositōe sup te deuz laudam⁹. Ita ergo pariter v̄go maria in talibus laudib⁹ nō fuit gliata. nec exultat in se ip̄a. sed in deo salutarī suo. nec ex tali exultatiōe magnificavit se ip̄m. sed deum dicēs. Magnificat anīa mea dñz. q̄si dicat nō magnifico me ip̄am sed deum etc. Et nō solum vox mea magnificat deum. s̄ tota anīa mea cum omnibus suis viribus et potencijs. Et sic magnifico deum ex toto corde et ex tota mente et ex tota anima cū omnibus viribus suis. Et in talibus laudibus michi dictis. nō exultat solum vox mea cum toto corpore. sed principaliter exultat sp̄s meus. et non in me. sed in deo salutarī meo. Et sic ex tali in teziōe exultatione anima p̄rupit ad magnificanduz dñm per voce⁹. Et sic patet qualiter exultatio sp̄s et magnificatio spiritalis in teziōe p̄cessit vocem et magnificationez vocalem. qz pri

us maria magnificat deum sp̄m q̄ voce. qz prius exultat⁹ sp̄itus eius in salutarī suo. Et notantez dicitur. Exultat⁹ sp̄itus meus in salutarī meo. Nam sub tali ratione. s̄ sub ratione saluatoris exultat⁹ in deo. naz sicut deus in quantum deus et omnipotēs creavit et gubernat mundum. Ita in quantum saluator venit in carnem ad recreandū et restaurandū et saluandū hominez. qui p̄pter peccatū perierat. ut patz Matb. ix. et Luc. v. Et ideo vocatū est nomē ei⁹ ih̄s. eo qz saluavit populū suū a peccatis eoz. ut patz Matb. p̄. Et per p̄ns sub ratiōe saluatoris accepit carnē ex virgine. et eaz magnis donis et dignitatib⁹ magnificavit et dignificavit. Et sic redēptio n̄a fuit causa exaltatiōis. Et per p̄ns exaltatiōis virginis Marie. ut comonit tenet. utzūqz ergo volens ex primere ait. Et exultat⁹ sp̄s meus in deo. s̄. creatore. et salutarī meo. s̄. redēptore. qz ut sic magnificavit me. Et ideo tāq̄ creatorē et redēptorē magnifico ip̄m.

Quia respexit humili
litatez etc. Hec ē tertia corda hui⁹ psalterij virginalis. Quia eo dicit⁹ psal̄tuz decacordum. i. decem cordaz. qz cōtinet decē cordas. i. decē vers⁹ cōcordes in sentētia. Nam sicut in citara et psal̄tio materiali semp media corda cōcordat cuz precedēte et seq̄nte in armonia vocū. qz secūda est p̄fectio prime et p̄ncipiuz seq̄ntis. Ita pariter in hoc psalterio virginali et sp̄iali. vnus vers⁹ concordat cum precedēte et sub seq̄nte in sentētia. Et sic qz prima p̄tīcula hui⁹ vers⁹ concordat cum duob⁹ versib⁹ p̄cedentibus. Et cum p̄tīcula seq̄nti eiusdē vers⁹. Ideo p̄ ordinari in expositiōe et p̄structione. cum duobus versib⁹ p̄cedētib⁹. Et cum p̄tīcula seq̄nti. Eo qz humilitas virginis fuit causa. q̄ze exultat⁹ in deo salutarī suo. et nō in se ip̄a. Et per p̄ns fuit causa. q̄ze magnificavit deum et non se ip̄az. Et eadez humilitas fuit cā. q̄ze de⁹ accepit carnez ex ea. Et p̄ p̄ns

Canticum.

que omnes generatōes dicunt eam beatam. ut patebit.
¶ Et ideo propter primus est aduētōū quod sic supbia est inīciū oīs peccati et oīū peccatorū et malorū. Ita hūilitas est pncipiū et radix oīū virtutū et bonarū opatorū. vñ hūilitas dicitur ab hūm quod est terra. que est in simū elemētōū. Et sic dicitur quod dicitur virtus. quod dicitur cognoscit et pñdat se ipse. .i. nāz et origines suā pñmā. et nō f fortunā pñfētes suā. Et tñs hēbit duplicē respectū. .i. vñ ad dñm aq̄ habuit bonā nāz p cātōz. et hēt oē bonū p grāz. Et aliter ad pmos pñtes aq̄ traxit oē malū p clpā. Et sic tñs cognoscet quod ex se et nā sui corrupta nō hēt. nisi malū et peccatū. Et nō p hēre aliq̄ bonū nō a deo. Et p pñs si. quod bonū hēt illud ē a deo. Et sic pñs cognoscit pñtēnet se ipse. et diligit dñm. Et p pñs fuabit ei pñcepta. Et sic diligit pñximū i dō et pñt dñm. et sic cupiet vitare oē viciū. et seq̄ oēs virtutes. Et sic fiet virtuosus et iustus. Irēx tñ cogitatōe cognoscet quod si aliq̄ vitauit et vitat aliq̄ malū et peccatū. et facit aliq̄ bonū hoc nō facit ex vobis suis. nō ē corrupte. s; ex grā dñi pñfuate et adiuuante. qz si derelinqueret i sua nā viciata et corrupta. pñcipitaret i oīa mala et peccata peiora quā iudas. aut latro etc. qz nō ē malū quod fecit hō dñfaciat alī hō. nō iuuat a deo aq̄ fē ē hō. ut inq̄ aug⁹ i homelia de magdalena. Et sic iste agēs deo grās de se. pñpaciet cētis peccatorib⁹. et orabit peis. Et p eādē rōz pñpatiet paup⁹ ib⁹ eis i buentendo cognoscēs bona et pñpalia esse sibi a deo collata. Et sic erit misericors et iustus. Et sic iste tñs nō desperabit nō blasphemabit i aduētis. qz oīa mala reputabit ad nāz suā misā et corruptā. Et p pñs ad clpā sui. Et sic patiet tollerabit aduēsa. Nec in se glabz. nō eleuabz i pñpīs. qz oīa bō attribuet deo. aq̄ tñā recp. et sic nō exltabit i se. s; i deo. Et sic pñs q̄ hūilitas quod dicitur cognoscit se ipse est pncipiū et radix et fūdamētū oīū virtutū et oīū bonorū. Et ideo dicit iuuenal et oēs poete et pñbi. quod iste pñbus siue pñsiliū. .i. cognosce te ipse. descendit et fuit elapsus de celo i laīna aurea et lītis aureis descriptū. eo quod ē cā et pñcipiū oīū virtutū et bonorū i actib⁹ hūāis. Et

sic pñs q̄ hūilitas due sūt virtutes sine quod nlla virtus p̄ cre sēe nō pñfici. qz p̄ ē hūilitas quod ē pncipiū et radix oīū virtutū. Ideo nlla alia virtus p̄ radicari. nō p̄ pñs cresce nec augē nō p̄se uerare sine hūilitate. Scōda dicitur caritas quod est forma et pñfēto oīū virtutū sine quod nlla virtus alia p̄ pñfici nō valere nec mereri. Et sic dicit aug⁹. quod iste due virtutes. .i. hūilitas et caritas pñtēnet cētis virtutes i clusas. Dñc ē ḡ quod vgo Maria pñficeat⁹ quod nllz bonū traxerat ab aduēsa ex natā sui. s; quod oīa bona et dignitates quod agē et elysabeth eā magnificabāt. hūer at a deo salutarī suo. Ideo nō exltauit i se p̄ elatōz. s; i deo salutarī suo. aq̄ illa bona recepat. Et ideo ex tñi exltatōe pñrupit ad magnificandū dñm. et nō se ipse. Vñ sic diabol⁹ ipñ elat⁹ i nā sua exltauit i se. et nō i deo cātore suo. pñt quā supbiā fuit de pñs et expuls⁹ de celo. Ita p̄ oppoītū m. qz ex hūilitate nō fuit elata i se. s; i deo salutarī suo et sic magnificauit dñm. Ideo fuit exaltata. Et ita ē dicēdus de pñs pñtib⁹. qz ex supbia exltazūt i se vo lēdo vspare dñitē. Et ideo eiecti de paradiso p̄ vidēt felicitatē. ut i q̄ aug⁹ sup pñs lxviij. p̄ oppoītū aū m hūilitate se. nō se reuēbat nō reputabat. dignā ut eēt maī dñi. s; qz obediēs dō dixit. Ecce ancilla dñi. fiat m̄ f̄ v̄bū tuū. Ideo meruit sic maī dei. Et sic sic sua hūilitas fuit cā. qz i tñi dignitate nō exltauit i se. s; i deo salutarī suo. Et p̄ pñs qz in tñib⁹ lō nō magnificauit se ipse. s; deū. Et hoc ē quod i tēdit dicit vgo m̄ i hac pte. Vñ de ait m̄. Ideo nō exltauit sp̄s me⁹. i me ipse pñsupbiā. s; i deo salutarī suo p̄ hūilitatē. eo qz dñs salutaris m̄ respexit hūilitatē ancille sue. .i. m̄ hūilē fecit et ex hoc m̄ m̄tē suā fecit. Ideo nō magnifico m̄ ipse. s; dñs quod m̄ magnā et hūilē fecit. duo ḡ hūit vgo m̄ ex hūilitate pñrio qz m̄ruit eē maī dñi. Scōdo qz pñt tñs hūilitatē nō fuit elata i supbiā. nō exltauit in se. s; i deo salutarī suo. Et p̄ pñs nō magnificauit se ipse. s; dñm. qui eam magnificauerat. **¶** Sed hic est valde aduertendum. quod deo nō respexit hūilitatez i maria tāq̄

• virginis.

formā efficiētē pp̄lā ex nā ip̄i^o Marie. s; tā
q̄ formam dīspōitūaz quā ip̄e dē^o i ea cre
auit et i p̄sūt. Nā sic i ea p̄ter nāz i p̄n crea
uit gr̄az et caritatē. p̄ quā sp̄ fuit deo gr̄a z
accepta. Ita cāuit i ea hūilitatē. ut eēt apta
fiē mat̄ dei. vñ i boīs respicē dei. Jdē ē qd̄
facē. aut p̄supōit facē. Nāz iō respexit dē^o
v̄gīez mariā bonā z hūilēz. eo qz fecit ip̄az
bonā z hūilē. Et sic respicit i viris iustis gr̄
ciaz quā i eis cāuit. et bona q̄ i ip̄is fecit. p̄
p̄ter quā gr̄az z bona merēt. et s̄ deo grati
et accepti i suis opatōib^o. Et sic dē^o dat eis
p̄miū. Sec^o autē ē de malis. qz dē^o nō respic
mala z p̄cā i hoīb^o. eo qz ip̄e fec̄ nec cāuit
t̄lia mala i ei^o. s; iō respic̄ i eis t̄lia mala. eo
qz ex pp̄ia volūtate illa mala p̄petrarūt et
in culpā in cāderūt. Et sic dē^o sic culpaz quā
homo ex se p̄petrauit odit i eo. Ita gr̄az et
hūilitatē quā i iustus cāuit. diligit i eis. et
respicit i eis ad meritū z p̄miū. Et hoc est
qd̄ i tēdit dīcē v̄go m̄. cu; ait. Qz respexit
hūilitatē zc. Quasi dicat. Jdō ex̄tauit sp̄s
me^o i deo salutarī mō. et maḡt aīa m̄a dñs
et nō maḡifico m̄ ip̄az. Qz dñs respexit hu
militatē ancille sue. quā ip̄e i m̄ plātauit et
creauit cū cēsis boīs gr̄ificis et gr̄uitis. qz
bonis me dīspōsūt. ut essez mat̄ sua. Et sic
oīa bona attribuo s̄ et n̄ m̄. Et iō dīc̄ aug^o
in p̄ pte de fide ad petruz. et p̄ dñq; hēses.
qz x^o talē matrē elegit z fabricauit z fecit
et t̄lī ip̄az dīspōsūt. ut eēt digna. de q̄ car
nez assūeret. Itē i fōe q̄ legīf i vīglia epy
hante. allq̄ v̄gīez Mariā dīcēs. o. Maria
lacta panē de celo veientē. Lacta eū q̄ talē
fecit te. ut ip̄e fieret ite zc. Et sic p̄z q̄līf s̄
in telligētia verba v̄gīnis Marie.

Ecce enī ex hoc b̄raz m̄ dīcēt zc. Ista
ptīclā z sn̄a p̄ ordīari cu; ptīclā
et sn̄a sup̄iori tanq̄ seq̄la ei^o. qz sit sens^o. s.
Quia dñs respexit hūilitatē ancille sue. me
matrē suā faciēto. et oīa bona sup̄dicta cō
ferēto. Ecce ei ex hoc. i. ex h̄c b̄raz m̄ dīcēt
oīis gn̄os. me matrē dei p̄dicāto. Et ex h̄c
oīis gn̄os m̄ dīcēt b̄raz. qz dñs respexit hu
militatē ancille sue. me matrē suāz faciēto.

Vel p̄ etiā ista ptīclā ordīari cū ūsu seq̄n
te tāq̄ seq̄la ei^o. ut sit sens^o. Ecce. n. ex hoc
b̄raz m̄ dīcēt oīs gn̄os. qz fec̄ m̄ dñs magna
qui potēs ē et sc̄tz nom̄. s. Qz dñs q̄ ē potēs
et nom̄ ei^o ē sc̄tz. fec̄ michi maḡ bona m̄ta
sup̄dicta. Jdō ex hoc b̄raz m̄ dīcēt oīs gn̄os
et c. Et sic ista ptīclā sic p̄cordat cū v̄traq; i
sn̄a. ita ē intlligēda. ¶ In q^o verb̄ tā asser
it v̄go m̄. p̄. qz oīs gn̄os dīcūt ip̄a b̄raz. qz
dñs fecit s̄ maḡ. tercio. qz iō dñs fec̄ s̄ ma
gna. eo qz potēs ē et sc̄tz nom̄ ei^o. Et sic p̄z
q̄līter. qz dñs ē potēs. z nom̄ ei^o sc̄tz. Jdō fe
cit maḡ z maḡificauit ip̄az mariā. Et qz fe
cit s̄ maḡ. Jdō ex hoc dīcēt oīs gn̄os eā be
ataz. Jdō seq̄nto poti^o ordīez sn̄e qz līfēta
sūt vidēda. P̄rio qd̄ ē istō nom̄ dī potēs z
sc̄tz. et qm̄ ē potēs z sc̄tz. Sec̄do q̄ z quot s̄
ista maḡ q̄ dñs z nom̄ ei^o sc̄tz fecit Marie
mat̄ sue. Tercio quom̄ dīcēt aut dīcūt b̄raz
Mariā oīs gn̄os. cū nos. videā^o i puzos tu
ceos ip̄az blasphemātē. et videā^o i m̄tos sa
racenos et oīs macometanos negātes ip̄az
ēē matrē dī. Et iō qz hic latēt m̄ta p̄fūoīs
sima mīstīa. Dīc̄ ē qz o; in hīs alīq̄ntulū in
moraz. z t̄lia mīstīa n̄ paucib^o verb̄ explica
ri. ut simplices sac̄dotes et religiosi et m̄li
es sc̄i moīales quib^o ista expō dīrīgīf pas
sint plane et sane cape et intelligere.

Quātuz ad p̄mū ē dīcēdū sic iā dīctū
et declaratū fuit i expōe p̄s. viij. qz
istud nom̄ dei potēs et sc̄tz ē ūbū dei icarna
tuz siue ūitas i carnata. Dīctū ē. n. ibi f̄ ar.
Tercio de aīa et. viij. meth. et. p̄ p̄iarneīa^o
q̄līf itllct^o n̄r aphēdēs rē psua essētiaīa in
p̄ria sui opatōe format p̄ceptū dīfīnitūuz
rei. q̄ d̄z dīfīnitō z rō rei nota solī itlligētī
quē p̄ceptū gr̄ci apllāt logos. qd̄ latīe d̄z ū
buz. q̄ d̄ez p̄cept^o ad hoc qz ad extra cēsis
notīficē. o; qz i duat vocē. Et sic ille p̄cep
t^o voce i duat^o z sc̄is vocal̄ d̄z n̄n a notīficā
to. eo qz p̄ t̄lez voce; cēsis notīficaf. Et sic
nom̄ vocale nīl alīd̄ ē. n̄ p̄cept^o itllctū^o fē^o
nom̄. Et iō dīc̄ p̄^o qz n̄n sigīficat dīfīnitōz
rei. et primo per armenīas dīcīt. qz voces
sunt note earum. que s̄ in aīma passionū.

•Canticum.

Itē ruz^o dēt^o ē ibi p̄ augustinū. xv. de tñi/
 qlit^o fili^o dei ē ūbū p̄z̄is s̄ solū notū ab et̄no.
 et i q̄ se p̄z̄ nouit ab et̄no. Et p̄ p̄ns ē p̄cept^o
 difinitiu^o p̄z̄is. q̄ se difinit f̄ totū pellag^o z̄
 pleitudiēz sue diuinif p̄ q̄b ūbū tāq̄ p̄ artē
 ex t̄p̄re dixt z̄ fec̄ oīa ad ext̄r. Et dēt^o ē ruz
 sum ibi. q̄ sic nos ad hoc. q̄ notificē^o n̄m
 verbū cet̄is. o3 ut i dñā^o ip̄z̄ voce. z̄ fiat n̄m
 p̄ vocē. p̄ quā vocē z̄ n̄m notificā^o ūbū n̄m
 et secretā volūtātē n̄az i t̄iore. Ita dēt^o p̄z̄ i
 dñit ūbū suū carne. z̄ sic p̄ ūbū i carnatū tā/
 q̄ p̄ nom̄ maifestauit mūdo se ip̄z̄ z̄ volūta
 tez suā. Et sic ūbū i carnatū ē illō nom̄ dei.
 p̄ q̄b d̄s p̄z̄ n̄b locut^o ē. et notificauit mūdo
 se ip̄z̄ z̄ uītātē legi^o z̄ p̄phaz̄ z̄ volūtātē su
 az. Et iō d̄z̄ iobis p̄. q̄ p̄ illō ūbū q̄b ēt i p̄n̄
 .i. ab et̄no ap̄d̄ dñm. p̄ea ex t̄p̄re fctā s̄t oīa.
 et p̄ea illō ūbū caro fct̄z̄ ē. et h̄itauit i n̄b.
 de c̄^o pleitudiē ḡze z̄ sapie d̄s accepim^o. Et
 sic p̄ea istō ūbū i carnatū p̄ totū discursuz
 euāglicū dic̄. q̄ nō veit p̄t̄ aliud i mūduz
 nisi ad maifestāuū p̄rez et volūtātē ei^o dic
 t̄is z̄ fct̄is. Et sic i die cene dixt. clarificā^o
 /o/ p̄z̄ q̄z̄ iā maifestauit nom̄ tuū hoīb^o. Et sic
 p̄z̄ qlit^o ūbū i carnatū ē nom̄ dei. p̄ q̄b z̄ in q̄
 dēt^o mūdo locut^o ē. Itō ap̄ ad he. p̄ dic̄. ml̄
 t̄ifaz̄te ml̄t̄isq̄z̄ m̄d̄is dēt^o locut^o ē ol̄y p̄z̄ib^o i
 p̄ph̄is. nouissime dieb^o istis locut^o ē n̄b i ft
 llo p̄ quē fec̄ z̄ scl̄a. Hoc ē ḡ illō n̄m dei. s. ū/
 buz i carnatū. q̄b tātū desiderarūt sc̄ire z̄ vi
 dere d̄s p̄f̄arche z̄ p̄phe. de q̄ dēt^o dixt mysi
 nomē meū n̄ dū reulaui abrae. n̄c ysach n̄c
 iacob z̄c. Itē hoc ē illō nom̄ dei. de q̄ d̄z̄ ysa
 xxx. Ecce nom̄ dñi veiet de lōgimq̄. nūc aū
 maifestuz ē. q̄ p̄ hoc dēt^o n̄ p̄mitebat aliq̄b
 nom̄ vocale ul̄ s̄iptū de celo i t̄raz veire de/
 lōgimq̄. s3 p̄ m̄tebat m̄te ūbū suū i carēz. It̄
 hoc ē illō nom̄ dñi q̄b os dñi noīauit ysa.
 Lxij. q̄z̄ exoze altissimi p̄dijt. Itē hoc ē nom̄
 dñi i p̄ph̄ibile de q̄ d̄z̄ p̄u. xxx. q̄b ē n̄m dei
 aut filij ei^o. si nosti. Itē hoc ē nom̄ dñi solū
 deo p̄ph̄ibile z̄ notū z̄ maifestū. de q̄ d̄z̄ a
 po. xix. p̄ x^o hēt nomē s̄iptū i diademate.
 q̄b nemo nouit n̄ ip̄e. z̄ vestit^o erat veste a

ipsa sanguiez. z̄ vocabat^o nom̄ ei^o ūbuz dei.
 ¶ Ex q^o p̄z̄ q̄ istō nom̄ d̄i veiens telōgimq̄
 q̄b os dñi noīauit. q̄b n̄eo nouit n̄ ip̄e. vo/
 catū verbū dei. nō ē aliq̄ nom̄ vocale t̄rāsi/
 toriū. nec s̄iptum i carta corruptibili. s3 ē il
 la p̄sona x̄ dēt^o z̄ hō z̄ verbū i veritas z̄ carū
 ta. Ex q^o et̄ p̄z̄. q̄ istō nom̄ d̄i. s. ūbū i carna
 tū ē scl̄z̄ p̄ eēz̄ q̄ ad d̄itātē q̄z̄ p̄ ip̄m fctā sūt
 oīa. Et ē sapiēs p̄ eēz̄. q̄z̄ p̄ ip̄z̄ oīa gubant^o z̄
 disponūt. Et ē iustū eēlz̄. q̄z̄ p̄ ip̄m oīa iusti
 ficant. Et ē bonū. q̄z̄ ē finit^o oīuz. Et p̄ p̄ns ē
 m̄ficoz̄. q̄z̄ releuat oēz̄ m̄fiam. Et p̄ p̄ns
 istō nom̄ ē scl̄z̄ p̄ eēz̄. quo ad d̄itātē. nā dēt^o
 est p̄s. xi. et i expōe sup̄ te dñm laudā^o. q̄ s̄a
 ctuz d̄z̄ asanctiēdo. q̄ itēz̄ ē q̄b b̄n̄ et recte
 ordiat res i suū bonū finē. Et sic ille d̄z̄ scl̄^o
 q̄ sapienter z̄ recte z̄ iuste dispoit z̄ ordiat
 res z̄ opatōs suas i debitū et bonū finē. Et
 sic oīs scl̄s z̄ sapiēs z̄ iust^o z̄ bon^o et p̄ p̄ns
 m̄ficoz̄. s3 oīa ista solū deo eēlz̄ p̄ueniūt. ḡ
 sol^o d̄z̄ ē scl̄s p̄ eēz̄. Et iō d̄s āḡli z̄ b̄n̄ i cessa
 billi voce p̄clamāt i celo. scl̄^o scl̄^o scl̄^o dñs c̄
 ut dēt^o ē ibi. ¶ S3 q̄z̄ i ūbo i carnato ē tota
 pleitudo d̄itatis. ḡ verbū i carnatū. q̄b ē n̄m
 dei ē op̄s z̄ scl̄z̄. Et p̄ p̄ns siue sapiēs z̄ iustū
 et bonū. q̄b d̄oē nom̄ est n̄b i p̄ph̄ibile. q̄b
 desiderarūt sc̄ire d̄s p̄f̄arche et p̄phe. i. desi
 derarūt ip̄z̄ in carne videre.
 ¶ Sed est itēz̄ adūtēduz q̄b istō n̄m dei. s.
 verbum in carnatuz nō solū ē scl̄z̄ in q̄ntuz
 dēt^o f̄ d̄itātē. S3 ei ē scl̄z̄ i q̄ntū hō f̄ hūaita
 tez asūptā. s3 ē d̄zia nā x^o i q̄ntū dēt^o ē scl̄s p̄
 eēz̄. s3 f̄ hūaitatē asūptā ē scl̄s p̄ n̄az. i. p̄sct̄
 am p̄ceptōz̄ z̄ ḡnoz̄ i q̄ntū n̄ ex ope adaz. s3
 ope sp̄s scl̄i p̄cept^o ē. ¶ Itō c̄^o inllz̄ ē val
 de nōnd̄ sic dēt^o fuit p̄s. xi. q̄z̄ tota scl̄itas z̄
 iusticia hoī^o p̄sistit i debita ordiatōe z̄ p̄for
 mitate ip̄i^o ad dñm. s. q̄z̄ tota rō et volūtas
 sit s̄biecta. z̄ p̄formi^o d̄ie volūtati. z̄ sensua
 litas sit p̄foris z̄ s̄biecta rōi. z̄ sic tot^o hō ē
 deo p̄foris. z̄ tūc d̄z̄ scl̄s. Et ita adā i statu i
 nocētie tā diu fuit iust^o z̄ scl̄s. q̄z̄ diu ei^o uo
 lūtas z̄ rō fuit cōforis d̄ie volūtati. z̄ ei^o s̄e
 s̄ualitas fuit cōforis z̄ s̄biecta rōi. z̄ sic d̄i/
 cebatur esse i originali iusticia et scl̄itate.

• virginis.

Et quoniam voluntas eius fuit difformis et deviauit
ad id voluntate gustando cibum prohibitorum suavis
dona. illico sensualitas eius fuit difformis et de-
viauit a recto. ymo pusa et in clata ad omne ma-
lum illico frexit aduersus spiritum sanctum sauciata et vulne-
rata morbo inordinata concupiscentie carni inflicte. Et
sic adu ex seculo sanctus est corruptus et pusa et ini-
cus in sua carne et natura. quod debet ordo fuit in
eo pusa et corruptus. Et tunc natus et carne mor-
bo concupiscentie viciata transmissit in omnes posteros suc-
cessiue per generos libidinosos natus genitos. Et sic
nullus suorum successorum natus genitus nisi pusa et ini-
ustus nisi pusa et iniustus nisi natus et generos. Sed quod solus
intra homines non est conceptus nisi ex opere adu. sed so-
lo opere spiritus sancti. Ideo adu non potuit transmitti
in eum tunc natus et carne corrupta et viciata et
inordinata. Et ideo solus est solus intra mortuos liber
natus a tali morbo et culpa naturali. sed est solus sanctus in
sua conceptioe et generos. Et ideo sic omnes nos traxit
carne viciata et inordinata ab adu corrupto.
Ita caro et corpus traxit sanctitatem aspectu sancto a
quo formatum est. Et sic per quod christus tripliciter dicitur
sanctus natus quod ad humanitatem. Primum ratione corporis aspectu
sancto formati. Secundo ratione anime cum pleitudine omnis
perfectiois et virtutis et gratie caritate et vnctioe spiritus
sancti consortibus suis caritate. Tercio ratione vniois
personalis ad verbum. quod est sanctus et eternus. Et ideo istud no-
men dicitur. scilicet verbum in carnatum dicitur sanctum non solum ratione
deitatis. Sed et ratione humanitatis assumptae. et per
rationalis spiritus fuit et est conformis deie voluntati. et
caro spiritus fuit conformis et subiecta rationi. put fuit
deum per christum. Et sic spiritus per fecit voluntatem patris
de quod dixit deus per. xxxix. In capite libri scriptum
est de me ut facerem voluntatem tuam etc. Et sic si-
cut solus christus per humanitatem est natus liber a culpa et
morbo ipsius adu. Ita solus est natus sanctus et per huma-
nitatem. Ideo de humanitate christi scilicet dicitur per. lxxxix.
viii. Accorate scabellum eius quoniam sanctum est. eo quod illa
humanitas tripliciter sancta scilicet accorata cum verbo est per-
sonalis vnio. ut dicitur in tractatu contra iudeos quod
strone quinta. Et sic per quod nomen dicitur. quod est verbum
in carnatum est sanctum non solum quod ad deitatem. Sed et
quod ad humanitatem. Et sic quod ad vtrumque dicitur non dei
sanctus per totam scripturam. et operum. vnde per. cx. sanctus et scri-
ptura non est. Et hoc est non dei quod desiderabat vide

re patris et prophete. quod non potuit videri nec re-
ulari nisi in nouo te. Sed quod moysi desiderat videri
istud non dei. fuit reulatum quod istud non dei. scilicet
verbum in carnatum erat ventus in mundum cum omnipote-
tia. et summa sapientia et iusticia et misericordia. Ideo scrip-
sit spiritus quatuor litteris hebraicis. scilicet yoth. he. vau.
he. Et sic cum istis quatuor litteris reperit nomen dei
scriptum in tota scriptura legis et prophetarum in hebreo.
quod quatuor littere sole sumpte non formant aliquam
notam dictionis. ad denotandum nomen dei quod significa-
bat esse in comprehensibile. Sed ubicumque reperit nomen
dei istis quatuor litteris scriptum. ipsi hebrei pronun-
ciabant et pronun-
ciant aconary. id est dominus operum. Et ideo dicitur
cum quod istud nomen tetragramaton. id est quatuor lit-
terarum est in effabile quod ad ea quod propheta dicit et signi-
ficat. eo quod significabat per quatuor litteras illa quatuor
in comprehensibilia quod sunt in christo. scilicet omnipotentia. et sapientia
et misericordia et iusticia. Sed si iste quatuor littere recte
pronun-
ciantur per puncta quod hebrei pronun-
ciant litteras in scriptura
tunc reddunt istud nomen hebreum yothetsua. quod
grate dicitur hyelos et latine hyes. quod est saluatio si-
ue saluator. Et sic ubicumque in hebreo scribitur
hoc nomen iohesua. in latine interpretatur scribitur sa-
luator aut salutare siue ihesus. Et ideo sic hebrei
per illud nomen tetragramaton. id est quatuor litterarum nol-
unt dicitur et nomen eius. Ita nos per hoc nomen ihesus
ex illis quatuor litteris pronun-
ciatum nominamus verbum in
carnatum. quod est nomen dei reale. quod de se nominauit
et notificauit mundo. Et sic sic illud verbum in car-
natum est nomen dei reale. quod ipse deus per se nominauit se
ipsum mundo. Ita hoc nomen ihesus vocale vel scriptu-
turam est nomen quod nos nominamus illud verbum in car-
natum dei et homines. quod est nomen dei. quod ipse se noi-
at. quod quatuor nomen non fuit mundo cognitum nisi
usque aduentum christi. quoniam angeli dixerunt in te. Ecce pro-
pries in vno et pries filium. et vocabitur nomen eius ihesus
etc. Item hoc idem nomen cum suo significato reuel-
uit angeli ipsi ioseph in somnis dicens. Vocabitur
nomen eius ihesus. ipse enim saluum faciet populum suum a pec-
catis eorum. Et sic per quod illud idem verbum in carna-
turam quod significabat ille quatuor littere hebraice. si-
gnificat hoc nomen ihesus vocale vel scripturam. Et sic
etiam per quod quoniam nos pronun-
ciantes hoc nomen ihesus fle-
ctimus genua. non accorata accoratae lata hoc
nomen ihesus vocale habet duas syllabas breues.

Canticum.

S; adorā⁹ ūbu; i carnatū dñi et hoiez p he
nomē ibs vocale significatuz. Et ita et p3. q⁹
qñ dñi gn. illij. q⁹ enos icepit i vocare nomē
dñi. et gn. xij. qñ abzaā edificauit altare z a
toranit nomē dñi ibi. nō ē dicēdū. q⁹ enos
in vocauit. nec abzaā adoraūit illō nomē vo
cale qtuoz litris platū aut scriptū. S; adoraū/
unt ūbum i carnatū dñi z hoiez p illas qtu
or litras significatū. Et i hoc decipiūf mifī z
ceci iudex. ¶ Ex omīb⁹ g⁹ sup⁹dictis p3 qlit
nomē dñi. s. verbū in carnatū. q⁹ ē fili⁹ virgi
nis Marie dñs et hō. ē nomē o⁹ps et sc⁹m.
Et p⁹ pñs sapiēs z iustū z mificoz eēlz quo
ad dicitatē. z sc⁹s nllz quo ad hūaitatē. Et iō
q⁹ o⁹ps. potuit face magū v⁹gini mat⁹ sue/et
spaz magificare sup⁹ nazaz. Et q⁹ sc⁹m. iō
de sc⁹o magificauit z digificauit eā oib⁹ il
lis digitatib⁹ p anglyz z elysabet s nūcia/
tis. q⁹ ad filiū sc⁹m ptinet i qntū p⁹ Matrē
suā sc⁹ficare z magificare z oib⁹ digitati/
bus possib⁹ eā digificare. ut magis ifra
patebit. Et hoc intēdit dicē v⁹go m. cū ait.
Quia fecit m magū q potēs ē et sc⁹s nomē
ei⁹. i. q⁹ nomen ei⁹ est potens et sc⁹m. Iō
scē michi magū. i. me magis donis magi/
ficauit et digificauit. Et hoc de prio q⁹sito.

Ad sc⁹z aut q⁹stū ē dicēdum. q⁹ duo
deciz digitatib⁹ et magis p⁹uilegijs
digificauit z magificauit xp⁹ v⁹giēs matrē
suā sup⁹ omēs puzas creatas. Quaz p⁹ fuit
singlaris p⁹estiatō. Scda singlaris sc⁹ifica
tio. p⁹ quā ab omī pctō p⁹uauit. Tercia sin/
glaris v⁹ rōis acceleratō. Quarta singla/
ris des⁹osato cū voto v⁹ginitatis. Quinta sin/
glaris cū v⁹ginitate p⁹cepto z pturifio. Sexta
singlaris dñi ma⁹nita⁹. q⁹ mat⁹ dñi nll effecta.
Septia singlaris sp⁹ sc⁹i obūbratō. p⁹ quā fa
cta ē p⁹ba z euāglifia. Octā q⁹ singlaris
fuit x⁹ miftra z secreta cubicularia. Nonā. q⁹
singlarē auzolā mifij est adeptā. Decia. q⁹
absq⁹ in ciuatōe in corp⁹ gliosuz fuit ressu/
scitata. Undecia. q⁹ sup⁹ os g⁹archias z cho/
ros āgloz fuit exaltata. Duodecia. q⁹ iter
nos z filiū singlaris mediat⁹ ē effecta.

Quātū g⁹ ad p⁹mā digitatē ē dicēdū.
q⁹ p⁹ma digitas singlaris v⁹gis ma
rie fuit. q⁹ p⁹ xp⁹m singlarif fuit p⁹estinata
sup⁹ oēs puzas creatas z i libro vite ascripta
Cui⁹ rō est. Nam cū p⁹estinatō sit p⁹paratō
ad g⁹az f⁹ p⁹oitū etne volūtatis dñi. Et iō
in ordie digitatib⁹ p⁹ p⁹ de⁹ p⁹estinauit xp⁹
hoiez ad g⁹az v⁹nois p⁹sonal⁹ ad ūbu; ut ef
set fili⁹ dñi nll z p⁹mogeit⁹ i hereditate celesti
Et ut eēt caput sup⁹ oēs ecciaz/taz celestē q⁹
militatē. z oēs p⁹ncipatū z p⁹ratē z v⁹tutē. et
dñatōz/ z omē nomē q⁹ noiat/ nō soluz i he
sclo. s; etiā in fufō. ut ait ap⁹ ad ephē. p⁹. Et
iō x⁹ hō est p⁹m⁹ p⁹estiat⁹ simpl⁹ ad noblio
rem z p⁹mū grad⁹ digitatib⁹. ut ip⁹e ait p⁹ os
dō ps. xxxix. Incapite libri scriptū ē de me c.
Et ex p⁹nti os electi s⁹ p⁹estiat⁹ ab etno in x⁹
in adoptōz filioz. ut i eoz cap⁹ ait ap⁹ di
cēs. Bñdixit de⁹ z p⁹z dō nzi ihu x⁹. q⁹ bñdixit
nos i omī bñone spūali in x⁹. sic elegit nos
añ mūdī p⁹stitutōz. ut eē⁹ sc⁹i z i maclati. q⁹
nos p⁹estiat⁹ i adoptōz filioz p⁹ ihm xp⁹
in ip⁹m f⁹ p⁹oitū volūtatis sue i laudē glie
g⁹re sue. in q⁹ g⁹tificauit nos i dñcto filio suo
c. ¶ Ex q⁹ p⁹ q⁹ dñs ab etno p⁹ p⁹ p⁹estiat⁹
ibz xp⁹ ad g⁹az v⁹nois filial⁹ nll. ut eēt fili⁹
p⁹mogeit⁹ nll z caput v⁹tus eccie. Et ex inō
p⁹estiat⁹ os alios electos i adoptōz filio/
ruz f⁹ ordiez digitat⁹. f⁹ q⁹ postea ex t⁹re p⁹
xp⁹m filiū suū eos vocauit et iustificauit et
g⁹tificauit p⁹ g⁹az. z magificauit i gl⁹a. Ex q⁹
sedē. q⁹ v⁹go m. sic ex t⁹re fuit digioz p⁹ xp⁹
et ad maiores z digiozes digitates ex t⁹re
vocata. Ita ab etno fuit i mediate p⁹ xp⁹m
in p⁹ g⁹du z ad altiores digitates p⁹estiat⁹.
Et ad tot g⁹as z digitate⁹ fuit p⁹estiat⁹ ab
etno. ad quot ex t⁹re successiue fuit vocata.
S; q⁹ g⁹za v⁹nois spūal⁹ z sc⁹ificatois z g⁹tif
icatiois p⁹ quā de⁹ hitat i creatā p⁹cedit os
alias digitates ordie p⁹suposittonis. q⁹ g⁹za
ma⁹nitatis p⁹supoit g⁹az sc⁹itatis. q⁹ m. p⁹
p⁹cepit xp⁹ mēte q⁹ carne. z p⁹ fuit spōsa q⁹
mat⁹ x⁹. et p⁹ hitauit i ea p⁹ g⁹az q⁹ p⁹ carnē.
Et iō sic x⁹ ab etno fuit p⁹estiat⁹ ad g⁹ram
v⁹nois p⁹sonl⁹ i sua catōe. ut eēt caput eccie

• virginis.

et p̄geit̄ n̄l. Ita v̄go m̄ ab ēno fuit p̄desti
nata ad ḡzā; v̄nois sp̄ual̄. ut eēt filia d̄i ad
optiā et sc̄ta et i maclata i sua creatōe. ut eēt
apta ad ḡzā; maīnal̄ v̄nois suo t̄p̄e. Et sic
est dicēd̄. q̄ sic x̄ps h̄o fuit ab ēno p̄desti
nat̄. ut i p̄ i st̄ati sue c̄atois eēt filī dei n̄l
p̄ ḡzā; p̄sonal̄ v̄nois. q̄ ē p̄m̄ ḡo d̄igitaī
p̄ om̄ i tota latitudine entit̄. Ita v̄go m̄ fu
it ab ēno p̄destinata ad ḡzā; sc̄ificatois. ut
in p̄ i st̄ati sue aīe c̄atois et i fusiōis eēt siml̄
cū corpe sc̄ificata p̄ ḡzā; adoptoīs filialis
ut i eod̄ p̄ i st̄ati sue creatoīs eēt sc̄ta et in
maclata et filia d̄i adoptiā et sp̄osa x̄. ut eēt
apta. ut p̄ea fieret mater x̄. Et iste fuit et
est primus gradus dignitatis post x̄pm̄.
Et hanc dignitatem publice p̄fitetur. et cā
tat v̄lis ecc̄ia de v̄gine Maria. in epl̄a siue
lectiōe/attribuēdo sibi illō ecc̄iastici. xxiiij.
in p̄sona sui dicēs. Ab initio et ante sc̄la cre
ata suz. et usq; ad fufuz sc̄lm nō desinā zc̄.
P̄ hoc volens oīdere ecc̄ia. q̄ ab initio. i.
ab ēno v̄go maria fuit creata in ḡzā f̄ et
num p̄poituz. i. fuit p̄destinata. ut siml̄ eēt
creata et sc̄ificata et gratificata p̄ ḡzā; pre
seznātes ab om̄i malo et p̄firmātes ip̄am in
om̄i bono. Ad hoc et itez p̄poituz v̄lis ecc̄ia
romana cātat s̄ illud p̄. viij. In festo sue
natiuitat̄. s̄. D̄ns possedit me i initio viaz
suar. añq̄ d̄c̄q̄ facit ap̄n̄. Ab ēno ordiata
sū et exat̄iqs añq̄ t̄za fieret. Nō dū erāt ab
issi. et ego iam p̄cepta erā. Et añ om̄s coll̄s
ego p̄curebar zc̄. Quasi dicat. q̄ d̄ns deus
ab ēno in suo p̄poito possedit me p̄ ḡzā;
.i. p̄posuit me posside p̄ ḡzā; et ab ēno pro
posuit. ne p̄ aliq̄ instās et t̄ps dyabol̄ pos
siceret me p̄ aliquā culpā. s̄ ap̄ i st̄ati mee
creatoīs aīe essez semp̄ d̄o ḡzata et accepta
qz nō dūz erāt abissi marini. nec erat sc̄ta a
liq̄ creat̄a. et ego iam p̄cepta erāz in ḡzā in
diuino p̄poito. Et etiā abissi. i. aliq̄d p̄c̄z n̄
dum erat in me. et ego iam p̄cepta eram p̄
ḡzā. i. añq̄ maclarer aliq̄ culpa. fui per
ḡzā et cuz ḡzā p̄cepta in mea p̄ceptōe aīe
qz anīa mea siml̄ fuit creata in ḡzā et in car

ne p̄cepta et in fusa. ut patebit. Et sic istom̄
abinitio fui creata et ab ēno p̄cepta. et per
ḡzā; possessa in d̄io p̄posito. Sed p̄ sup̄
dicta instaret aliq̄s. nam ūba sup̄dicta tā in
ecc̄iastico q̄ in p̄uerbijs salois s̄ dicta de sa
piētia ēnaliter genita et p̄cepta. Et t̄do nō
possunt verificari de v̄gine m̄. Sed p̄h̄ mo
di respōsiōe et declaratiōe ē valde adūteūz
qz sup̄dicta ūba eēz sunt dicta et ūficant̄ de
diuina sapia i creata. sed geita. S̄ f̄ p̄desti
natōz. P̄rimo ūficatur d̄ hūanitate x̄ assū
pta. et sc̄do de sola v̄gine m̄. Et t̄o q̄no ūbz
diuinū q̄ est sapia genita de tota memoria
fecūda p̄ris dicit. Ab initio et añ sc̄la creata
sum zc̄. P̄onit̄ l̄ creata vocabulo ḡnali. p̄
pro ducta et genita. i. ab ēno et añ sc̄la sum
p̄ducta et genita. et exoze altissimi p̄oij. Et
ita pariter dicit eoz dia sapia genita. d̄ns
possedit me ab initio viaz suar. qz ab ēno
filī ē in sinu p̄ris tāq̄ ūbum in dicēte. et
sapia i memoria de q̄ gignit̄ in sepabl̄. Et
eadem sapia dicit. qz nō dum erāt abissi. et
ego iam p̄cepta erā. qz ūbum ē p̄cept̄ ēno
p̄ris q̄ se totū intelligit et diffinit. Et t̄o sub
dit. qz cuz eo erā cūcta p̄ponēs. qz de p̄ uez
bum suū et sapiā; dixit oīa. et ea sapiētes d̄i
sposuit. Sed ista eadē ūba f̄ p̄destinatōz p̄ ū
ficant̄ de hūanitate x̄ assūpta et p̄sonal̄; v̄ni
ta d̄ie sapie geite. Unde iste homo siue hu
maitas assūpta dicit. Ab initio et ante sc̄la
creata suz in d̄io p̄poito i ḡzā p̄sonalis v̄ni
om̄is ad ūbum. Et p̄ p̄ns primogeit̄ filī
nascalis dei et caput v̄tusq; ecc̄ie. eo modo q̄
dictū est. Et sic d̄ns p̄ possedit me ab initio
viaz suar tāq̄ filiū n̄lez et p̄mogeituz. Et
nō dum erāt abissi et ego iā p̄cept̄ erā tāq̄
filī p̄genit̄ in d̄io p̄poito. Et sic etiā sup̄
dicta verba attribuūtuz et ūficant̄ de sola vir
gine m̄. In ū gradu p̄destinatoīs ad ḡzā;
adoptoīs et sp̄ualis sp̄osatoīs quā accepta ē
in sua creatōe et p̄ceptōe. eo m̄ quo dictū ē
et dicef. Sed ad huc aliq̄s posset instare.
qz verba sup̄dicta p̄itez possunt ūficari de
quoz iusto f̄ p̄destinatōz. qz d̄s electi s̄ ab

Canticum.

et no pdestinati f etnu ppoitu. Ad hoc au
 respndet. qz lz omis electi ab etno sint pre
 destinati ad gra gratifica in no oes fuez
 unt pdestiati. ut pcepti z crearent in gra
 eo modo quo dci e. sic videt sonare verba
 supocia. Et lo qz tlia uerba soli vgti marie
 pueniut post huaitatē x. Dinc e qz bñ meri
 to hanc sifiaz catat eccia de sola vgtine m
 et no de aliquo scio nc scia. p hoc intēdēs
 talem excellētiā s soli attribueze z talem
 scripam de sola vgtine m verificari. Et sic
 patz qlz vgo m ab etno fuit pdestinata ad
 gram gratifica z scificatēz in pñ sue crea
 tionis z pceptois z ex inde ad oes alia di
 gnitates. s. ut eet mater di zc. Et hoc de p
 dignitate virginis marie.

Secūda aut dignitas fuit gra pue scifi
 ficatois et gtrificatois i sua creatoe
 et pceptoe. Naz sic ab etno fuit pdestiata i
 prio gdu dignitatis. Ita ex tpre fuit in p g/
 du dignitatis vocata z scificata. Ad c i
 illetz e nono. qz omis doctores catholici ta
 antiqz modni pueniut in he. s. qz vgo m fu
 it scificata i vfo matris. s. itez doctores mo
 dernos et scolasticos e dria de tpre hui scifi
 ficatois. Naz qdaz dicūt. qz vgo m fuit scifi
 ficata p morula tpris p aiatōz. Et sic isti p
 cedunt. qz p totā illaz morula fuit sb culpa
 originali. Et p pñs hnt cōcede. qz fuit i za
 et odio dei p illā morula usqz ad graz scifi
 ficatois. Alij aut hoc reputātes ad magnuz
 in cōueniēs dicūt. qz fuit scificata et gtrifi
 cata in p instati sue creatois et sui ee. s. qz il
 la aia siml fuit creata et scificata p graz z
 in illo corpore i fusa. et sil fuit scificata aia
 cum corpore. Nam sic illa scificatio gtrifi
 cavit eā. q ad aiaz ita extixit aut ligant in
 corpore oēs fomite z cōcupiaz z sic siml fu
 it scificata tota psona p graz cōfirmatā pf
 uatē eā ab omi malo et culpa. et cōfirmā
 tez eā i omi bono. Et sic culpa originalis na
 ture nō potuit trāsire ad psonā vgtinis. Et
 sic p tales pmas scificatōz fuit pfluata acul
 pa originali i psona. Et qz fomes i ea fuit to

taliter extinet et ligat. et ipa in gra cōfir
 mata. Ido nūq potuit peccare mortalz. nec
 venialit. Et sic fuit ab omi culpa et pctō p
 trata i psona. qz qz diu fuit i diuouū et per
 sona hūa p aiatōz. semp fuit deo gta et ac
 cepta p scificatōz fcam i aiatōe. in q aia fu
 it siml creata z i fusa et i carne cōcepta. Et
 talis cōceptio aie i carne bz cōceptio gze.
 Et sic cōcedit qz vgo m q ad aiaz fuit pce
 pta i gra pter oēs culpā origialez. quā cet i
 psonal i sua aiatōe ex carne libidiosa traxe
 rūt. Et hoc sufficit ad pfluatū vginem ma
 riaz ab omi originali clpa z veiali z actuali
¶ Alij aut dicūt. qz p scificatōz supdicraz
 fcam i aiatōe. Naz an aiatōz fuit scifica
 ta illa caro vgtis in vfo matris. q scificatōe
 illa caro fuit mūdada et purificata afevita
 te libidōis parētū. p quā in e seial fomes cō
 cupie i carne. et sic an aiatōz taz fuit ex tin
 ctus fomes q seialt eet i carne. Et sic p qz
 caro fuit tē mūda nō potuit aia acarne ma
 culari clpa origiali ex ei pōtio in aiatōe.
 Nam f augustinū z abrosiū et omes antiqz
 aia i puris nlib creatā ex cōsorcio carnis li
 bidiose trahit psonal clpaz i aiatōe carnis
 qz p carnē isectā in fligif origialis culpa in
 ania. Sz dicūt qdaz qz illa caro an aiatōz n
 potuit scificari. cū eet res i aiatā. Et p pñs
 nō capax gze scificatis. Sz ad hoc respōde
 tur. qz nō e necē qz tlis scificatio fieret per
 graz gtrificatē. s. p quādā vtutē sp scfi pur
 gantē illuz morbu carnis. sic oleū exorzizat
 et cōsecrat et scificat i crisma. nō p graz
 gratificatē. s. p vtutē sp scfi expellētē oēs
 in mūdicia et pīatē inimici ab illo oleo. Et
 ab aq qñ bñdicif. Et isto m recōciliat eccie
 pollute et cymiteria. q st res i aiate. Et et
 per quādā scificatōz cōsecrat altarīa z ecle
 sie. et dēdicat ad vsuū cultū. Ita parit il
 la caro vgtis an aiatōz potuit scificari et p
 talem scificatōz dēdicari ad receptōz illi
 sacratissime aie. qdēz aia siml fuit creata
 et scifica z omi gra ornata. et i illo corpo
 re scificato i fusa. Et sic pz qliter p istā du
 .b.

Virginis.

placem sc̄ificatōz v̄go m̄ fuit p̄fuata ab om̄i culpa i p̄sona. Et sic seq̄t̄ q̄ licz v̄go m̄ fuit obligata i adā ad culpā origiālez tāq̄ i n̄a eo q̄ descendit ex illa p̄pagie p̄ nafālez ḡno nez. t̄m̄ illa obligatio n̄a nō trāsiuit ad p̄sonaz n̄c ad aīaz p̄pter p̄uia sc̄ificatōz. maxime p̄ sc̄ificatōz sc̄az i aīatōe p̄ quā semp fuit i ḡza dei. put dictū ē. Et ista est ij dignitas v̄ginis marie q̄ cōueit z ē decēs s̄ tāq̄ matri dei. n̄c v̄go m̄ debuit ēe ex p̄ris talis dignitatis. put patebit. ¶ His h̄itis sit hec prima p̄. s̄. q̄ d̄s potuit aculpa origiāli p̄zetrata i adā matrē suā p̄fuare. et i munē reddē. hoc aut̄ t̄plicit̄ p̄bat̄. p̄ in q̄ntū d̄s ē creditor. et adā cū tota sua p̄ssitate debitor. Nā creditor absq̄z p̄ iudicio sui iuris z et domini p̄ dimittē debitū. cuiusq̄z debitor et i q̄lz t̄pze. ḡ sic hyeremie et iobi baptiste dimisit d̄s debitū origiālis iusticie. et eos absoluit ab origiāli cl̄pa i v̄fo mat̄s p̄ aīatōz. Ita hoc idē potuit face v̄gini marie. in p̄ in st̄ati creatōis z aīatōis. Itē hoc potuit face i q̄ntū ē op̄s. qz ut sic sic potuit creare ḡzaz et sc̄ificare hyeremiā z iobez baptistā ant̄ natiuitatē z d̄s alios iustos p̄ natiuitatē. Ita potuit creare ḡzam. siml̄ cū aīa v̄ginis. et p̄ illez ḡzaz sil̄ totā v̄giez sc̄ificare z ḡtificare. Et p̄ p̄ns ab om̄i culpa in p̄sona p̄fuare. Et sic p̄ct̄z n̄c nūq̄ possz trāsi re ad p̄sonā. Itē sc̄io hoc idē d̄s potuit face i q̄ntū d̄s absolut̄. nā d̄s absq̄z p̄ iudicio sui iuris z d̄nij p̄ lib̄tati conare quēlz fuū et captiuū suū in q̄lz t̄pze z etate illi p̄ ut. s̄ nos vidē maifeste. q̄ d̄s d̄n̄ t̄p̄at̄ lib̄tat̄ fuū aut̄ filiuū fuit nō solū i etate adulta. s̄ ad huc i p̄uēzili. z q̄nz i v̄ēzē mat̄s z q̄nz in die p̄ceptōis ei p̄. ymo q̄nz ant̄ cōceptōz. put p̄z maifeste. ḡ aforciori hoc potuit d̄ face de matre sua. qz potuit eā i sua aīatōe lib̄tare z p̄fuare ab om̄i cl̄pa z sp̄uali fuitute ad quā i nafa z adā fuat obligata. S̄z qz hoc nll̄ sane mēt̄s p̄ negare. Itē hoc sufficiat ad h̄modi p̄batōz. qz d̄s in q̄ntū creator et d̄ns absolut̄ z op̄s hoc potuit fa-

cere mat̄ sue. ¶ Secda p̄. q̄ decēs fuit v̄ginez Mariā a t̄li origiāli cl̄pa p̄fuari in p̄n̄i sui ēe p̄ ḡzaz. ista p̄ p̄bat̄ t̄plicit̄. p̄ ex p̄te ip̄i v̄gis. Secdo ex p̄te filij q̄ eā fabricauit Tercio ex p̄te n̄i. p̄ p̄bat̄ sic. Nāz illud est decēs attribueze v̄gini marie mat̄ dei. q̄d̄ cedit i ei decore z dec̄. et illud negādū z remouēdū q̄d̄ cedit i ei dec̄. s̄ v̄giez mariaz in p̄n̄i sui esse fuisse sc̄ificatam z ornatam oib̄z ḡcijs s̄ possibilib̄z z ḡtificatā. Et deo semp̄ gratā z acceptā z sc̄az h̄itat̄z d̄i cedit i decore z honore ei. Et totū oppositum. s̄. nō fuisse ab origiāli cl̄pa talz p̄fuataz cedit i magnū s̄ dec̄ z v̄cupiū p̄ ei dignitatē. igit̄ hoc ē ab ea remouēdū z negādū. et illō p̄m̄uz attribueōū ad ei decore z honore. Maior p̄z esse. Minor aut̄ p̄ batur. nam non p̄ esse maior dec̄ et dec̄. et honor alicui rōali create. q̄ esse d̄o s̄p̄ ḡtam z acceptā z sc̄az h̄itaciūz sp̄s sc̄i. n̄c potest ēe maī dec̄ z v̄cupiū z i felicitat̄ p̄ illo t̄pze q̄ esse aliq̄no i ira z odio d̄i z fuitute dyā. put tō sc̄p̄a testat̄. s̄ si v̄go m̄ in p̄ ist̄ati fuit sc̄ificata seq̄t̄ p̄m̄. s̄. q̄ fuit d̄o ḡta semp̄ z accepta z filia d̄i adoptiua et sc̄a tabnacluz sp̄s sc̄i. Et si nō fuissz p̄seruata a t̄li cl̄pa p̄ p̄uia sc̄ificatōz. seq̄ret sc̄bz. s̄. q̄ fuissz i odio z ira d̄i. z ācilla in fuitute dyā. p̄ illa morula. ḡ decēs fuit ad ei decore z dignitatē v̄giez mariaz fuisse sc̄ificatā i sua creatōe z aīatōe. put dictū ē. Secdo hoc idē p̄bat̄ ex p̄te filij sui. q̄ eā fabricauit. ut eēt mat̄ sua. Et hoc m̄ltiplicit̄. Nam p̄ decēs ē. ut filio occoret mat̄z suā. in q̄ntuz p̄ z p̄ferze s̄ om̄ia q̄ faciūt ad decore z honore ei. s̄ oia ista cedūt i honorem v̄gis mat̄s ei. ḡ decēs fuit. ut xp̄s h̄c faceret erga matrē suā. p̄ q̄ ip̄e ad sui lib̄itū potuit ip̄az fabricare. et illi honore z ornatu decorare. qz d̄cūq̄z filio hoc faceret. si posset. s̄. fabricare s̄ comū aut matrē aut spon sam sine aliq̄ defectu cū om̄i ornatu z decore. Itē hoc p̄tinet ad xp̄m in q̄ntū ē sc̄is sc̄ioz. ḡ ad eū p̄tibat sc̄ificare mat̄. ē suā

Canticum.

preceptis postquam ueniaebat ad sacrificandus os. ergo singulari et excellentiori in debuit sacrificare matrem suam. de qua debebat carnem assumere. et et in ea materialiter habitare. Si hoc idem sic probabitur. Nam si os in fabricando totam machinam mundi non defecit in necessitate et in his que faciunt ad decorum uisum. ergo minus defecit in fabricandione sue matris. de qua debebat carnem assumere ad recandus genus humanum et ad fabricandam ecclesiam. et in qua carne de matre assumpta nos debebat redimere. Et sic et in fabricandione illius sacri tabernaculi uigilantius in nullo debuit Christus deficere. propter quod in eo singulariter non solum per gratiam. sed etiam per carnem debebat habitare. Tertio autem hoc idem fuit decens ex parte nostri. ad remouendum omne scandalum tam a fidelibus quam ab infidelibus. Nam magnam scandalum in se habet et generat in animo et auribus audientium dicere matrem dei aliquando fuisse in odio et ira dei. et infirmitate et captiuitate dyaboli. Unde anno domini MCCCXXII. presbiter te. iohanne. xxiiij. In sece apostolica uenit quodam filius soldani armenice et latina lingua crudeliter ad nostra partes latias cum saluo pro ductu ad uidentium mores et ritus christianorum et fuit receptus auentione in curia pape cum magno honore quod cotidie inter est in solennitatibus dionorum officiorum. inquit maxime delectabatur. Et accidit in die preceptis uigilis marie. quod quodam ascendit ad predicandam. in qua predicandione uoluit probare per quodam auctoritates sacre scripture uigilantius in se pertraxisse clauis paz originalis. Quibus uerbis auditis in tantum fuit scandalizatus ille filius regis armenie. quod frexit a loco et cum magno furore dixit prope et cardinalibus. quod mirabatur de ipso. quod erant capita christiane religionis. ut terra tolleraret audire de uigine marie. Unde etiam dixit quod si deus terra dixisset in conspectu calife aut soldani egypti aut in conspectu aliorum saracenorum. nullo pacto posset euadere quod ab omnibus lapidaretur. quanto cumque ille esset magnus. ymo si deus talia dixisset de matre machometi. nullo pacto euadet mortem. Et sic ille taliter scandalizatus reuersus est in regionem suam. quod an delibatur baptismum suscipere. Item si ista sua opinio non fuit prohibita. scandalizabit multos tempore anni christi. Et sic nocebit multum christiane

religioni pro dignitate nostre redemptionis. Et sic per quodam multum modis fuit decens. ut Christus fabricator matris sue decoraret eam tali dignitate. ut esset apta et digna de qua carnem assumeret. ne despicere ab infidelibus et hereticis. Et hoc probat augustinus in libro pro quodam habes dicens in persona christi. Dec quam despicis Manichee. mater mea est. manu fabricata est mea. Ego matrem ex qua nascere tur feci. Ego uiam itini meo prope uenit. inquit uobis ostendit augustinus. quod propter quod christus tamquam deus et sapiens artifex ad libitum fabricauit matrem suam. taliter eam fabricauit sine aliquo defectu. ne ab aliquo despicere. et cum tanto decore et perfectione. ut esset apta et digna. ut ex ea carnem assumeret et ab omnibus ueniret. hoc idem asserit de hoc ad petrum parte per dicens. quod tali et singulari gratia fuit illa uirgo puera. ut esset digni de qua filius dei carnem assumeret. Hoc idem asserit anselmus libro de preceptis uigilantius dicens. quod debebat. ut illa uirgo tunc puritate niteret. quod sub celo nequar maior intelligi. Et sic per quodam fuit decens uigilantius in instanti sue creatiois fuisse sacrificata et ab omni culpa presuata. quod aliter sequeretur omnia super dicta in conuenientia. nec posset de terra augustini et anselmi de ipsa uisifica. **Tercia** propter quod christus tenebat de debito. et debuit presuare uigilantius matrem suam a tali culpa partiali sacrificandione. et decorare eam tali dignitate. Ista propter quod probat per in quantum filius et sanctus sanctorum. Nam ad filium sanctum pertinet de debito. ymo obligat. in quantum pro et decens. est decorare et honorare matrem suam. sed Christus est uir filius naturalis et carnalis uigilantius marie. ut dicitur et dicitur. ergo tenebat et obligabat honorare eam tali honore et dignitate. propter quod potuit et fuit decens. ut dicitur est. quod aliter non decens honorasset matrem sine decetiam suam. Item hoc idem pertinet ad christum. in quantum sanctus sanctorum. quod ad sanctum pertinet omne optime dissonne et in fine obtinere sine decetiam ordinare. ergo propter quod christus tamquam sanctus sanctorum. uenit ad sua membra sacrificandum et in debitum fine ordinandum. ergo debuit uigilantius matrem suam presertim sacrificare et in debitum et nobilioris fine si possibile ordinare. eo quod ex ipsa debebat illam carnem assumere. cum qua in strumentalis omnia debebat sacrificare.

•b.z.

• virginis.

Itē hē tōez debuit face x^o tāq̄ legislator.
Nā ip̄e q̄ cedat legē d̄ honore p̄tū debuit
illā legē obfuare. sic i cētis obfuauit. qz in
oib⁹ p̄ cep̄ face r p^oea doce. ut p3 acī. p̄. luc
ij. ḡ sic honozant matrē i suāda obediētia
Ita magis debuit eā venari ab oī labe p̄f/
uādo et oī gza decorādo i p̄n sui ēē. vñ os il
le decē rōs. q̄s fac̄ aug⁹ i libello d̄ assūptōe
v̄gis m̄e ad p̄bādū. qz n̄ fuit i cūata i sepl
cro/magis p̄bat hē p̄poituz. q̄ illō. ¶ Ex
sup̄dctis ḡ t̄ib⁹ p̄nib⁹ ifez vñū corzelariū
siue corzelaria p̄. s. qz de fco x^o p̄fuauit ūgi
nez matrē suā ab oī cl̄pa tā origiali q̄ actu
ali et veiali p̄ t̄lez sc̄ificatōz. Hoc p̄bat nā
xp̄s hē potuit r cū decētia debuit face. ḡ fe
cit. qz potuit r debuit face cū decētia ūgis
et sui et nr̄i. ut p̄batū ē p̄ sup̄dctas p̄es. S3
istā p̄nāz possz d̄s negare. Nāz mlta potuit
de⁹ face. q̄ n̄ fec̄ puta face ml̄tos m̄dos. et
face hoiez i pecabilē. r alit̄ hoiez libasse. s3
tū ista n̄ fec̄. Ad hē r̄ntef. qz l3 d̄s oī illa po
tuit face. tū qz n̄ tēnbat̄ n̄c obligat̄ faceze
Itō n̄ fec̄. s3 qz decebat eū et tēnbat̄ tāq̄ f̄i
l̄i et sc̄is r legis latoz dignificāe r honozāe
matrē suā. eo m̄ q̄ d̄ctz ē. Itō fec̄. vñ cā q̄ze
in x̄ valet illa p̄nā. et n̄ i nb. ē ista. Nā si hō
diues p̄ decēf r obligat̄ face elemosinā. et
nō fac̄. hoc accidit ex aliq̄ passioe ipediēte.
puta auaricia. s3 i deo nlla p̄ ēē passio ipedi
ens ad bonū. ḡ si potuit hē decēf. et debuit
faceze de ncc̄itate cogimur dicē qz fec̄ absz
p̄iudicio sue libtat̄. ymo cū decēcia sue ma
testatis et officij sue legatois. Et sic p3 q̄lit̄
illa sc̄ificatō fca i p̄n creatois r aiatois ū/
ginis m̄e p̄fuauit eā ab oī malo. et cōfir m̄
uit eā i oī bono. ymo dicūt qdā qz illa sc̄i/
ficatō accelezant i ea vsuz libi arbit̄ ad mez
endū. s3 i hē n̄ ē i sistēdū. ¶ Quarta p̄. qz ū
ginē m̄z ēē i munē r p̄fuaatā atli labe p̄ ex
p̄sse et p̄babli ceduci ex sac̄i sc̄p̄fa v̄tus te.
Hoc p̄ p̄bat. nā rotū fūdāmētū p̄mū. vñce
hēf qz d̄s filij adā fūūt obligati ad origia/
lez cl̄pā. ceducif ex pc̄io p̄moz p̄tuz r ex
snia eis i flicta p̄p̄ illō pc̄iz. qz audiētē⁹ vo
cez sp̄ēt̄⁹ p̄uazitati s̄ p̄ceptū d̄. Vñ ex snia

sbi data et ex dicit sacre scripte. recolligit. qz
sp̄ēs atiq⁹ q̄duplici morzu monitōit p̄mo⁹
p̄tes cū tota sua possitate. s. morzu elpe in
aīa. Et morzu morbide cōcupie in carne. Et
morzu erūpnaz r misie i p̄ceptu r p̄tu ml
ez. Et morzu dolor̄ r i cūatōis et putrefe
ctois corpis i morte. Et iste morz⁹ vlti⁹ cū
duob⁹ p̄mis fuit cois filij⁹ adā p̄ nlez ḡnoz
p̄pagatis. S3 an̄ qz d̄s p̄mlgaret istā snia
exceptant r exeit v̄giez m̄z ab hac snia. ut
p3 i ead̄ sc̄p̄fa. ḡ v̄go m̄ n̄ sbiactu nec fuit
obnoxia illi snie. Hoc p3 i textu gen. 3. Nāz
an̄ qz ferret snia p̄ hoiez. p̄ maledictōz s̄
p̄tis dixit s̄. inimicias ponā int̄ te r ml̄ie/
rez. r semē tuū r semē illi⁹. Ip̄a cōf̄et caput
tuū. Et tu i s̄teabis calcaneo ei⁹. P̄ea ve
ro dixit ml̄ie. Multiplicabo erūpnas tuas et
p̄ceptuos tuos. in dolore pies filios. Et sub
p̄rate v̄i eris. r ip̄e d̄nabit̄ tui. Ex q̄ p3. qz p̄
tulit snia p̄ ml̄ierez. eo qz p̄ fuit seducta et
pecauit. et p̄ea seduxit v̄iz. Itō d̄plici pe
na sp̄ali fuit p̄lexa r p̄uita. s. p̄n̄ erūpnaz i
cōceptu r p̄tu. et p̄n̄ sbiectōis s̄b p̄rate v̄i.
Ex ind̄ p̄mlgaut snia ḡnalē p̄ v̄tūcūqz cū
tota eoz possitate dices. Maledicta t̄ra in
ope tuo. i laborib⁹ com̄os ex ea oib⁹ die/
b⁹ vite tue. sp̄ins et t̄bulos ḡm̄n̄bit̄ t̄. p̄ q̄s
sp̄inas r t̄bulos. nō solū itlligūt̄ sp̄m̄ et t̄bu
li q̄ ḡnat̄ i t̄za ad laborē et tediū nr̄z. et ad
inpediēdā ei⁹ v̄bertatē. S3 et itlligūt̄ sp̄m̄
et t̄buli fom̄it̄ et sp̄inose cōcupie i flicte in
nr̄a carne ex morzu sp̄ēt̄is. Et p̄ea. d̄s sub
dit snia mortis. cuz i cūatōe dices. conec
reūt̄aris i t̄raz de q̄ assūpt⁹ es. qz pl̄tis es r
in pl̄uez reūt̄is. Et sic p3 q̄duplex morz⁹ f
p̄ēt̄is r snia ḡnali⁹ p̄mlgata p̄ p̄mos p̄ēt̄⁹
cū tota eoz possitate. S3 an̄qz p̄mulgaret
ista snia fca fuit excepto de v̄gie m̄. p̄ hoc
q̄d̄ dixerat d̄s sp̄ēt̄i. Ip̄a ml̄ier p̄f̄et caput
tuū. q̄d̄ n̄ fuit ipletū i eua. sic i alia ml̄ie. n̄
in sola v̄gie m̄. put ut d̄s doctores dicūt. ḡ
si sola v̄go m̄ p̄uit cap̄ sp̄ēt̄is. put an̄ snia
latā fuit p̄dct̄z. ḡ sp̄ēs n̄ potuit morde v̄gi
nez m̄z. illo q̄duplici morzu. qz alit̄ n̄ p̄uit
set cap̄ sp̄ēt̄is. Nā maifestū ē. qz ū monit

Canticum.

dit eā. nō momordit eā morſu corruptiois erūpnaz. et doloꝝ ī cōceptu et ptu fili dī. nō morſu ī cīnatois. ut iā coit̄ tēnt tota ecclēſia. q̄ mīn⁹ momordit eā morſu origīal' cl'pe. aut alī⁹ pctī. qd̄ maxīe ip̄az vulnāſſz et reſpīcīēdā redīdīſſz. Et ſic nō cōtūiſſz cap' ſpētis. qd̄ ē p̄ ſacrā ſt'p̄fāz. Et p̄ ſpāle p̄uilegiuz ibi iā v̄gīnī mē callatuz et p̄ exceptōz ſcīfāz an̄ legē latā. S; dīcet aſ q̄ an̄ illā legē latā et exceptōz ſcīfāz. Jaz adā ē ſauciatuz ī corpe ⁊ aīa et iā ī curzerat ſnīaz morſu. p̄ ſe ⁊ oīb⁹ poſſis. Ad hoc r̄ntef. q̄ peccatū p̄moꝝ pētū fuit p̄ſonale. Et iō obligatū eos ſolos ad penā ſenſ⁹ et̄nā. S; nō dū erat lata ſnīa. q̄ illō pct̄z cuz t̄lī onere. et q̄ ad penā dānī trāſīret ad poſſos origīal'. n̄ vſq; lata ē ſup̄dctā ſnīa. cuz exp̄ſſe dñs dīxit ſpētī. īnīmicīas ponā īnt̄ te ⁊ mlierē. et īnt̄ ſemē tuū. ⁊ ſemē illī. ip̄a cōfēt caput tuū. et tu īſtēabīs calcaneū illī. ⁊c. ¶ Ex q̄ ūbīs p̄z q̄ illā ſnīaz de nono tulit et p̄mī gavit d̄s p̄ ſemē et poſſitatē p̄moꝝ pētuz. ut diabolo et ſemī ei⁹ q̄ ſī ſecates ei⁹ ſp̄ ī ſī dīareſ calcaneū. i. ut mordeat carnē ⁊ ſenſualitatē vni⁹ q̄z ī ſua origīe. aq̄d̄ez carne trāſīret cl'pa origīal' ī aīaz p̄ ſolū cōſozciū. ⁊ trāſīret pct̄z mortale ⁊ actuale p̄ cōſenſum volūtis anuētis cōcupīe carīs. Ad q̄ morſu ⁊ īn ſīdī⁹ ſpētī excipīſ v̄go ī cōterēs caput ſpētis p̄ ḡaz p̄uenīētē. ne ip̄az alīq̄ morſu poſſet morde. ut p̄z ī līſa f̄ cōēz expōz oīuz doctoꝝ. ¶ Dec ead̄ p̄bat auctoritate nouī te. luc̄ p̄. p̄ ūba āglī dīcētis. mē. Adue ḡza plena dñs tecū. bñā tu ī mlierīb⁹ ⁊c. q̄d̄ez verba exponēs aug⁹ ī p̄ fōe d̄ natīate v̄gīnīa ait. qm̄ ḡza plena n̄. qz total' euacuata eſt ac'pa. et qm̄ bñā tu ī mlierīb⁹. n̄ qz maledictō eue ī bñdīctōz mutat mē ⁊c. Jf hoc magīs exp̄mēs aug⁹ declarādo ead̄ ūba āgelī ait ī ſc̄do ſmōe natīatis ei⁹ ⁊ v̄gīnīe marīe. Sī m̄ ḡza plena. q̄ iuſtīe. q̄ ſcītatīs hec v̄go īndīge potuit. q̄ efficacī ad oī ḡze pleitudīez accepit. Adut q̄s vnq̄ ī ei⁹ aī v' corpe loc⁹ potuit ī venīrī pctī. q̄ ad īſtaꝝ cellī cōtīnētīs oīa tēplū dñī ē effecta: ⁊c. Jf

pp̄ter ead̄ ūba h̄yero⁹ ī fōe de aſſūptōe vīz gīnīs mē dīc. q̄ iō d̄z ḡza plena. qz cetīs p̄ptes. ſ; ī m̄ tota ſe dīſudī ḡze pleitudō ⁊c. ¶ Ex q̄ p̄z f̄ auguſtīnū. q̄ iō d̄z ḡza plena qz nllā s̄ de fuit ḡza et nūq̄ ī ei⁹ aīa ⁊ corpe loc⁹ potuit ēē pctī. q̄ p̄ ḡzaz ſcīfīcātez ī ſua creatōe fuit p̄ſuata ab oī pctō. Et p̄ p̄ns peccatū nē nō trāſīuit īn ei⁹ aīaz q̄ ad culpaꝝ. nec ī ei⁹ corpe q̄ ad morbuꝝ ꝑcupīe actualī p̄ aīatōz. ſic trāſīuit ī cetōs. Jtē f̄ h̄yeronī mū nllā fuit ḡza data alicuī create qn̄ fuit data v̄gīnī mē. ſ; p̄mī p̄tes ⁊ āglī fūūt creatī ī ḡza. q̄ hoc n̄ deſuit v̄gīnī mē. Et ſic p̄z qz ſnīa data ī adāz ⁊ eua de q̄ozuplīcī morſu ſpētis nō trāſīuit ī p̄ſonā v̄gīs. eo qz ex ſīnglārī ḡza et p̄uilegio fuit excepta an̄ legē latā. put̄ d̄ct̄z ē. Jd̄o d̄ct̄z ē s̄ ab āglō. Adue ḡza plena ⁊c. Naz bernard⁹ ⁊ oī doctores aſſerūt. qz ſola v̄go cōtūit cap' ſpētis pp̄ter illō p̄uilegiū an̄ legē p̄ez latā s̄ collatuz et p̄mīſſū. qd̄ alīf̄ n̄ cōtūiſſz cap' ſpētis. nec fūiſſz ḡza plena. n̄ ab oī morſu ſpētis fūiſſz p̄ſuata p̄ ḡzaz. eo m̄ q̄ d̄ct̄z ē. ¶ Quīta p̄. qz v̄gīez m̄z fūiſſe p̄ſuatā ab oī cl'pa tā origīalī qz actualī ⁊ veīalī fuit de exp̄ſſa īntētōe auguſtīnī et h̄yeronīnī. p̄ c̄ p̄batōe eſt adūtēduz. qz cū pellagīanī negazēt pct̄z p̄moꝝ pētū cum ſuis penīs ⁊ onere ī oīis poſſos fūiſſe trāſlatū. ſ; aſſererēt vnūquēqz ex libtate volūtāt et pp̄iis vīzīb⁹ n̄ lib⁹ poſſe vitare d̄e malū et pct̄z. et face d̄e bonuz. ſi velit. Cōtra hāc peſtiferā doctīnaz pellagīanam aug⁹ p̄fec̄ libros de baptīſmo puuloꝝ et plēs alīos ī q̄ p̄bat illō pct̄z p̄moꝝ pētū origīal' trāſīſſe ī oī poſſos p̄ nllē et libīdīoſā ḡnoz p̄pagatos. Et ſic p̄bat nemī nem ēē libez. f̄ nāz ab illo pctō. n̄ ſolū xp̄z īndīatorē dī et hoīuz. q̄ nō ex ope adā nat⁹ eſt. Et iō nō fuit obligat⁹ ī adā. Et iō oīis cetī hoīes p̄ter xp̄z fūūt obligatī pctō. et ī ſe fuerūt pctōzes f̄ nāz. S; cū pellagī⁹ et iulīan⁹ arguēdo p̄ auguſtīnū adducent ī exēpluz cōple⁹ ve te. q̄s ſacrā ſt'p̄a iuſtos applīat. ſ. abel. enos. noe. abraā. yſach. iacob. ⁊c. •b. 3.

• virginis.

Ad hoc rñdet aug⁹ i libro de nã & gĩa. q³ lz
sacra sc̄p̄a illos iustos appllet ob i gñs vtu
tes. tñ nō fũūt libi aculpa origĩali nec ali/
qñ apc̄o actuali. et si aliqñ vitarũt pct̄a ac
tualia. hoc ñ fecũt ex p̄p̄ijs v̄ib⁹ ñe. cũ i eis
eēt ña viciata et corrupta sic i cet̄is. s; hoc
fecũt i qñtũ fũūt p gĩa; p̄uētĩ ad vitãdũ
pct̄z. Jĩ cũ ruz⁹ arguerēt memorãto iobez
baptistã/et simeõz iustuz/7 iosep. q̄s iustos
euãglica comēdat autoritas. et i nocētes d̄
q³ d̄z i apocalipsi. q³ s̄m̄ macl̄a s̄t añ t̄romē
d̄i. Ad hoc rñdet aug⁹. q³ eĩ illi nō fũūt s̄m̄
pct̄o saltĩ origĩali. s; q³ fũūt p gĩa; iustifica
ti ab origĩali et p̄fuati ab actũ. J̄do eos iu
stos euãglica applat autoritas. S; cũ ruz⁹
pellagi⁹ et iulian⁹ Memorarent v̄gĩez m̄z
matrē x̄. cui d̄ct̄z ē ab anglo. Alue gĩa pleñ
et̄. Tũc Ad hoc rñdet aug⁹ i eod̄ libro de
nãa et gĩa. q³ hac v̄gĩe excepta si õs sc̄i &
sc̄te p̄ḡgari possēt/7 q̄rezet ab eis añ pct̄m
h̄zent. q³ possent rñde. ñ. q³ iobez ait. Si d̄i
xerim⁹ q³ pct̄z ñ h̄e⁹. nos ip̄os seducim⁹ &
ũttas i nob̄ ñ ē. ¶ Ex q³ v̄bis p̄z q³ aug⁹ ñ
solũ exceptat v̄gĩez m̄z ab actuali pct̄o. S;
eĩ ab origĩali & veĩali. S; dicũt aliq³ q³ au⁹
nō loq̄t h̄ic ñ de pct̄o actuali. S; h̄c ē iriso/
ne d̄ct̄z. Nã aug⁹ i hoc libro & cet̄is loq̄t de
om̄i pct̄o & sp̄al̄z de pct̄o nãe & origĩali. q̄d
negabãt pellagiani. J̄tē au⁹ p̄pat v̄gĩez m̄z
iobi baptiste & i nocētib⁹ deq³ ē certũ. q³ nũ
q³ peçarũt actualz. & d̄ic̄ q³ nll⁹ eoz potuit
d̄ic̄e se ñ hũisse pct̄z. ñ sola v̄go m̄. ḡ seq̄tur
q³ exceptat et i munē d̄dit eã eĩ ab origĩa
li. Modũ aut̄ p quē m̄ fuit p̄fuata exp̄mit
au⁹. cũ s̄b̄dit. i eod̄ libro. q³ p̄p̄t honorē d̄o.
cu; de pct̄i⁹ agĩf. de v̄gĩe m̄ nllaz p̄s i t̄do
agē m̄tĩõz. Sc̄im⁹. n. tãtũ ḡze ad uicēdu;
ex oĩ pte pct̄z illi fuisse collatũ. q³ illũ mer/
uit pere. quē p̄stat nllz hũisse pct̄z. S; h̄c ma
gis ex p̄mit aug⁹ i sc̄do f̄oe de e⁹ nat̄itate
cũ ait. q³ nũq³ i ei⁹ aĩa l. corpe loc⁹ potuit i
veniri pct̄i. put d̄ct̄z ē i p̄cedēti p̄ne. Jĩ h̄c
icez satis ex p̄mit aug⁹ p̄ d̄nq; h̄es̄. cũ ait
hec quã d̄sp̄ic̄t̄ Manichee. mat̄ m̄a ē. ma
nu fabricata ē m̄a. ego matrē ex q̄ nascerer

fecĩ. ego viã itinerĩ m̄o p̄p̄auĩ & c̄. Tũc ma
nifestũ ē. q³ singlarit̄ & sp̄al̄z fabricauit eaz
vltra coēz vsuz & modũ aliaz. ñ i pct̄o. s; i
gĩa p̄p̄ando viã itĩni suo. ut ip̄a eēt apta et
d̄igna mat̄ d̄i/te q̄ carnē assum̄ret. Jĩ h̄c eĩ
satis ex p̄mit h̄yero⁹ i exp̄oe p̄s. lxviii. sup
illõ d̄duxit eos i nube d̄iei. & tota nocte il
lũiatõe ignis. Vbi d̄ic̄ h̄yero⁹. q³ p̄ istã nu/
bez lucidã p totã noctē/possũ⁹ i t̄lligē sc̄taz
mariã. ip̄a. n. nũq³ fuit i nocte. s; sp̄ i die. &
nũq³ i teneb. s; sp̄ i luce. ¶ Ex q³ oĩb⁹ p̄z q³
de it̄etõe augusti & h̄yeroĩmi fuit v̄gĩez m̄z
nũq³ fuisse p̄sonal̄z s̄b̄ d̄pa origĩali. s; sp̄ i
gĩa. Nã aug⁹ d̄ic̄. q³ nũq³ i ei⁹ aĩa aut corpe
e loc⁹ potuit i veniri pct̄i. Et h̄yero⁹ d̄ic̄. q³
nũq³ fuit i teneb. nec i nocte pct̄i. s; sp̄ i lu
ce et die ḡze. ḡ nũq³ fuit alicui obnoxia pe
cato actuali nec origĩali.

Contra d̄ictã aũ poĩtõz Arguũt q̄dã
dicētes ip̄az eē p̄ sacra sc̄p̄a v̄tusq;
te. et p̄ sacros doctores. ex q̄ seq̄tur ip̄az eē
flãz et eĩ erzoneã. vnde p̄ arguũt ex doct̄ina
p̄p̄bica p̄s. xiiij. Dñs de celo p̄spexit sup fili
os hoĩuz si ē i t̄lligēs aut red̄rēs d̄m̄. õs de
clinaũnt sil̄ i vtilēs f̄c̄i s̄t. nō ē q̄ faciat bo
nũ. ñ ē us; ad vnũ. i. p̄ter vnũ. q̄ ē x̄. ut coi
ter glosatur. ¶ Ex q³ v̄bis d̄ic̄ apl⁹ ad ro.
q³ õs i adã peccauũt. et egēt gĩa d̄i. J̄tez p̄
ad cor. xv. sic i adã õs mortũf. ita et i x̄ õs
v̄iũficabũt. Jĩ ad ep̄he. z. eram⁹ altq̄no õs
nãa filij ire & c̄. q̄d̄tez v̄ba adducēs aug⁹ p̄
pellagiano⁹ p̄bat i ij. d̄ bap̄ puuloz. q̄litez
nemo fuit vnq³ libez apc̄o p̄ter xp̄z. vbi cõ
cludēto d̄ic̄. Sol⁹ ḡ ille h̄o f̄cs manēs d̄o
nllz pct̄z vnq³ hũit. ñc̄ sũpsit carnē pct̄i. q̄/
uis de mat̄na carne pct̄i. Jĩ d̄cio sup gen.
cxxxij. glosans illõ sap. viij. Suez i geĩos⁹
erã & veni i corpe co i d̄natũ & c̄. D̄icit au⁹.
q³ caro x̄ et lz de pct̄i p̄pagie venit. nō tñ de
pct̄i p̄pagie p̄cepta ē & c̄. Jĩ sup p̄s. 34. Ma
ria ex adã mortua p̄p̄t pct̄m. & caro d̄ni ex
maria mortua p̄p̄t d̄elēda pct̄a. J̄tē sup p̄s.
.50. sol⁹ ille in fans in nocēs esse potuit. q̄ ñ
ex ope adã nat⁹ ē. Jĩ adducũt illã vulgatĩ
simaz r̄laz augustini de fide ad pet̄ũ pte. ij.

Canticum.

q̄ ait firmissime tene. et nullam ten^o dubites
 oēs hoīez q̄ p̄ p̄cubitū vīri et mīlertis p̄cipi
 tur. In origīali p̄cō nasci īpīetatiq̄ s̄bōitū
 mortiq̄ s̄biectū. et ob hoc nasci nīl^z ire filiū
 deq̄ dīc̄ apl̄. etā^o aliq̄n̄ n̄a filij ire. sic et certū
 deq̄ nll^o libat̄ n̄ p̄ gr̄az dei et hoīs ihu x̄. Cō
 plures eī alias autoritas adducūt. s̄z iste s̄t
 fortiores q̄ vidēt̄ ī pugnare p̄fatā poitōz.
 Sed itez arguūt p̄ rōz ducētē ad ī pueni
 ens. Nā si v̄go m̄ nō pecauit ī adā. n̄c hūit
 p̄cīm. q̄ nō ī dīguīt redēptōe. n̄c gr̄a x̄. Et
 p̄ p̄ns x̄ nō fuit v̄lis redēptor. q̄d ē s̄ leōz
 papā ī f̄mōe natitat̄ x̄ dīcētē. q̄ x̄ fil̄ dī
 sic nemiēz ap̄cō libez repiit. Ita p̄ oib^o lī
 berādis veit. Itē seq̄ref. q̄ x̄ n̄ fuiss̄ p̄m^o
 q̄ apuit ī mūdo ī carne sc̄ta p̄ter p̄c̄z ad lib
 andā carnē p̄cī. si v̄go m̄ fuiss̄ totalz ī mu
 nis ap̄cō. Et iste s̄t rōs fortiores q̄ vidēt̄ p̄
 clude oppoītū sup̄dicte poitōis. S̄z ī oppo
 sitū ē v̄itas fidī catholice q̄ nllī v̄itātī p̄dic̄.
 v̄n q̄ ex autoritate sacri canonis et sacroz
 doctoz p̄batū ē v̄glēz m̄z fuiss̄ p̄sonalz im
 munē et p̄fuatā ab omī p̄cō taz origīali q̄
 actualī et veialī. q̄ oēs iste autoritates ī op
 positū adiecte n̄ s̄t sup̄dicte poitōi p̄ie. ym̄
 stāt s̄l cū sup̄dicte poitōe ī v̄itate. q̄z nūq̄
 aliq̄ p̄s sacre s̄p̄se p̄dic̄ alfi. ymo ratificat
 et p̄firmat ip̄az. Et sic n̄c et aug^o p̄dic̄ s̄ ip̄i
 ymo p̄firmat dīcta p̄ora p̄ hec ī ducta ī p̄tū
¶ Ad c̄^o itllz ē valde adūtēdū. q̄ illi q̄ am
 plī^o et latī^o locuti s̄t d̄ hac m̄ origīal p̄cī in
 nouo te. fuunt paul^o et aug^o. q̄z v̄qz inci
 dit ocasionalz ī eā. V̄n ī p̄mītiua eccīa fuit
 magna p̄trouīsa int̄ p̄sōs d̄ iudaysmo et p̄
 uīos de gētilitate. Nā illi de iudaysmo gl̄ia
 banf de n̄a sua et ḡnoe sua. eo q̄z descēdebāt
 ex abraā ysach et iacob. q̄s d̄s elegat ī p̄p̄z
 peculiarē. Et sic putabāt h̄ze maiorē ḡduz
 hīc et ī fuso. et p̄cede p̄sōs de gētilitate ī
 gr̄a et gl̄ia. Et sic despīciebāt eos ī p̄perātē
 eis detestabilis rit^o et sup̄stitōs p̄cessoz su
 orū. Et aut̄ p̄sī de gētilitate gl̄iabāf d̄ n̄a
 sua dīcētes se huīsse impatores et reges et
 p̄bos. et floruisse ī d̄nō mūdi et oī scīetia et
 arte. et despīciebāt iudeos q̄ sp̄ fuāt d̄o re

belles et apostate a lege p̄maiori pte et occi
 sores p̄phaz et c̄. Et sic v̄qz tā iudei q̄ gē
 tiles p̄sī gl̄iabāf d̄ n̄a sua. Hoc aut̄ p̄fetiē
 apl̄ s̄p̄sit epl̄az ad romāos p̄sōs ex v̄tro
 q̄z p̄p̄o volēs sedare h̄ac vanā alitātōz. inq̄
 conat̄ oñde. q̄ nll^o p̄ gl̄iarī de n̄a sua. s̄z de
 gr̄a quā vn^o d̄s p̄ bap̄z accep̄ ī x̄. Nā taz tu
 dei q̄ gētiles descēdūt ex adā p̄ libidinosaz.
 inq̄ oēs pecauūt et fuūt venūdātī et oblig
 tī ad penā illī p̄cī. Et sic f̄ nāz nll̄ trahī^o a
 p̄tīb^o. n̄ malū et p̄c̄z et penas ei^o. q̄z tota
 hūa n̄a fuit viciata et corrupta ī adā. deq̄
 corruptōe et p̄cō n̄o p̄ libari n̄ p̄ gr̄am x̄.
 Et sic p̄cludit. q̄ oēs ī adā pecauūt. et egēt
 gr̄a dī. s̄. x̄. Et iō tā iudei q̄ gētiles p̄sī nō
 possūt gl̄iarī de n̄a sua peccate et viciata. s̄z
 debēt gl̄iarī et agē gr̄as de gr̄a x̄. p̄ quā p̄so
 nalz s̄t libatī ap̄cō n̄e. q̄d ex adā et p̄tīb^o
 cōtraxerūt. Et sic p̄z q̄l^o apl̄ loq̄f d̄ p̄cō n̄e
 ei^o penaltatīb^o. q̄d oēs origīalz traxī^o ex a
 da. f̄ nāz p̄ ea aut̄ t̄p̄re augustī frexit d̄oā
 monac^o noīe pellagi^o q̄ cū duob^o discip̄lis
 et p̄p̄icīb^o. s̄. celestio et iuliano ī cidunt in
 filēz errorē. q̄ negabāt p̄c̄z p̄moz p̄tū trā
 sisse ī oēs postos. s̄z solī sp̄i nocuisse. n̄c hūā
 nāz fuiss̄ ī eis corruptā et viciatā. ymo at
 buebāt tātā nobilitatē n̄e. q̄ asserēbāt vnū
 quēqz ex p̄p̄is virīb^o cūz sola libtate arbit̄i
 posse omē p̄c̄z vitare et omē bonū opari. si
 velet absz omī alia gr̄a et auxilio. Aug^o aut̄
 s̄etiēs h̄ac doct̄nā eē pestiferā. et euacuātē
 missūz to^o n̄ze redēptōis. et destruetē sup̄
 dictā doct̄nā apl̄i pauli. Iō ī defensiōz ec
 clesie et sacre s̄p̄se s̄p̄sit libros de bap̄ puul
 oz. et de p̄fectiōe iusticie hoīs. et de n̄a et
 gr̄a. et yponosticō. et de nuptijs et p̄cuplē
 ctis et c̄. Inq̄ oñdit. q̄ q̄n adā pecauit. obli
 gauit totā suā ḡnoz et nāz et descēdētīā pe
 cato suo. Et q̄m̄ oēs postī fuunt obligatī pec
 cato et venūdātī ī eo. Et q̄m̄ tota ei^o n̄a fuit
 in eo corrupta et viciata. inq̄ obligatōe et
 v̄ditōe nō potuit obligare xp̄z. Et q̄z non
 ex ope ei^o p̄libidinosaz ḡnoz. s̄z ex ope sp̄s s̄a
 ctī cōcept^o et nat^o ē. Et sic ī q̄ de bap̄ puulo
 .b.4.

• virginis.

rum et de nā et gfa pbat neminē ēē libez
apcfo ipi adā pter vnū solū ihz xpz dñi et
hoiēz et mediatorē. Ido potuit os alios li
baze. Et sic ex fūdamētis apli pcolit i libro
de nā et gza. qz os peccauit i se ipis. vñ i adā
qz sñ pccō n̄ f̄. vñ qd̄ origialz ex adā p̄xer
unt. vñ qd̄ malis moribz addidit. S; mo
duz qm̄ illō pccz p̄moz pētū trāsiuit pson
lit i postōs explicat aug⁹ i libro d̄ nuptijs.
et ad valeriu. et de fide ad petrū. et abrosi⁹
de ubi apli. q̄s seqt̄ magz libro. z. distitōe
xxxij. Unde ayūt. qz qñ adā peccauit tota sua
caro et sēualitas fuit corrupta vicio et mor
bo p̄cupie. et fca reblis rōi. cui añ ēt p̄for
mis et s̄biecta. Et fuit p̄usa et iclinata ad oē
malū. et frexit illico ad luctādū adūs⁹ spz.
Et sic fuit corrupta i sua gñoe. ne sñ libidō
ne possz filios gnāre. Et qz ex inō absz libi
dōe n̄ potuit gnāre. Ido t̄lez carnē corruptā
trāstlerūt p̄mī pētes et coicazūt postis. q̄lez
ipi hēbāt. Et sic trāstlerūt pccz suū cuz suis
penalitatibz expsonis i nāz et i carnē. Et ex
inde trāstlatū ē i aīaz formalz p̄ p̄ozciū et p̄
sonalē vntōz. vñ illō pccz i p̄mīs pētibz fu
it p̄sonale et actuale. s; i carne d̄ pccz n̄e et
seiale. qz i carne añ aīatōz nō i ē pccz forma
lit. s; seialz et m̄lz. s; qñ aīa i puri s̄nlibz c̄ata
lugif̄ carnī libidōse et corrupte. cū q̄ fit vñ
p̄sona. tūc cōtrahit ex cōsorcio carnī pccm
formalē. qd̄ d̄ origiale. Et sic tota p̄sonā d̄
filita ire dei p̄t̄ adāz. aq̄ trahit carnez. et sic
pccz ade reputat̄ s̄ ad cl̄paz et peūā dāni et
nō ad penā sens⁹ et nā. eo qz t̄le pccz n̄ ē vo
lūtariū. sic fuit i adā. ¶ Est aut̄ adūtēdū f
augustiu⁹ p̄ iulianū. qz qñ d̄. qz tō hūa nā
peccauit i adā et fuit obligata et venūdāta i
eo. nō sumit̄ ibi nā p̄ nā specifica q̄ ē ēe rei.
qz tūc i x̄ et vbiq; repl̄ t̄lis nā fuissz t̄lis
obligatio. qd̄ ē flz. S; sumit̄ ibi nā p̄ genoe
et descēdētia ipi adā. sic d̄. nā. i. gñō sc̄ipti
onuz et claudiox̄ zc. It̄ qñ d̄. qz tō hūa nā
fuit corrupta i adā. n̄ sūit̄ p̄ nā specifica. s; p̄
carnē coicata p̄ gñoz n̄le. Et sic tō p̄pago ab
adā usz ad vnūquēq; d̄ nā corrupta. et ca
ro et p̄pago pcc̄i. Et sic cōcedit aug⁹. qz v̄

go m̄ descēdit ex illa carne et p̄pagine pcc̄i.
f̄ nāz. Et cū hoc stat. qz pccz n̄e nūq; trāsiu
it ad aīaz. n̄c p̄ cōseqns ad p̄sonā. Unde au
totā p̄pagiēz et totā illā massaz et gñoz q̄ fu
it ab adā usz ad v̄gīēz m̄z appllat carnē pcc̄i
et p̄pagiēz pcc̄i et matnā carnē pcc̄i. eo qz sp
t̄lis caro fuit successiue coicata fedata et cor
rupta feditate libidōis. inq̄ qd̄e carne sēpla
tebat pccz seialz. p̄ c̄o cōsorcium causabat cul
paz origialē i aīa. et p̄ cōsensuz causabat ac
tualz pccz mortale aut veiale. duplicit̄. ḡ d̄
cit aug⁹ qz os post̄ peccauit i adā. p̄rio in
q̄ntū i eo os fuūt obligatī et venūdātī. Se
cūdo qz os p̄pagat̄ ex illa p̄pagiē et carnē pe
catī i q̄ latet pccz m̄lz et seilz. Et it̄eo vtrūq;
istoz. d̄ pccz n̄e i adā. qz aliō nō trahit̄ ab
adāz. n̄ carnē sic viciatā. s; qñ t̄le pccz n̄e
trāsiuit i aīaz nudā p̄ cōsorcium aut cōsensuz
iaz d̄ pccz p̄sonale et fōrle obligat̄ aīaz et to
tā p̄sonā ad penā dāni et irā et odiū d̄i. ceq;
ira et obligatōe n̄eo p̄ libari. n̄ p̄ gza z. sc̄i
ficatē aīaz aut p̄ueniēdo añ lapsū. aut s̄bue
niēdo p̄ lapsū. Et sic dupl̄z p̄ qd̄ ab solui ab
isto pccō n̄e. i q̄ os i adā p̄ obligatōz et p̄pa
giēz pcc̄i peccauit. vnoñ p̄ueniēdo aīaz aut
carnez p̄ sup̄dictā sc̄ificatōz fcaz i c̄atōe et
aīatōe. et sic pccz et obligatō n̄e fca i adā. et
pccz n̄e seiatū i carne n̄ p̄ trāfire ad aīaz. n̄c
p̄sonā. Et isto m̄ sola v̄go m̄ fuit libata et p̄
fuata apc̄io p̄sonā tā origialit̄ q̄ actualit̄. eo
qz p̄ sc̄ificatōz carnī fuit i ea fomes totalz
extict⁹. aut legat⁹ et p̄ sc̄ificatōz aīe fuit ab
oī malo p̄fuata. et i oī bono cōfirmata. Et
sic ē dicēdū. qz l; v̄go m̄ peccauit i adā. i. fu
it i eo obligata et venūdāta f̄ nāz. et descēdit
ab adā p̄ p̄pagiēz et carnē pcc̄i seialz. tñ i aī
et p̄sonā sua nūq; p̄xit. n̄c hūit fōrlz cl̄pā ori
gialē aut morealē aut actualē et veiale. Et
sic ḡ qñ apl⁹ d̄ic̄ ad ro. qz os i adā peccauit
nō loq̄t̄ de pccō p̄sonā. s; de pccō n̄e. de c̄o n̄e
nobilitate et dignitate ipi gl̄iabāt. qz ut sic d̄
in adā peccauit. i. fuunt venūdātī i eo et ad
cl̄pā et penā dāni illi⁹ pcc̄i i eo obligatī. ac⁹
pcc̄i d̄bito os fuūt p̄ xpz p̄sonā libatī. aut p̄
gza z p̄ueniēte. aut s̄bueiēte. s; n̄ asit ap⁹. qz

Canticum.

oēs psonāz peccauim⁹ i adā. qz nōdū erā. sed
 illō pctz trāsiuit psonalz ad nos ⁊ aīas nra⁹
 psonalz p pforciū aīe ad carnē libidinosaz ex
 adā traductā. s; fui⁹ libatī i psonā p gza. Jf
 aug⁹ qn̄ dīc. qz vgo m̄ descēdit ex ppagie ⁊
 maīna carne pcti ex adā. nō i tēdit dīcē. n̄
 qz f carne descēdit ex illa ppagie pcti. s; pē
 negat qz pctz nē ⁊ obligatois i adā ⁊ pctz.
 qd seialz cēt i ppagie pcti ipi⁹ adā trāsiuit
 in aīaz ⁊ psonā vgis. ymo asserit. qz nūq̄ i
 ei⁹ aīa aut corpe loc⁹ potuit i veiri pcti. Et
 iō pcedit. qz vgo m̄ peccauit i adā. i qntū in
 eo fuit cūz cetis obligata ⁊ venūdata i nā.
 Et asserit qz ipa descēdit ex ppagie et mīna
 carne pcti seialz ex adā. s; negat qz peccauit
 .i. fuit obligata i psonā. ⁊ qz pctz nē et ppā
 gnis ⁊ caris trāsiuit fōrlz ⁊ psonalz i aīaz
 et psonā. Et iō peccare i adā ⁊ ēē obligatū i
 adā. nō ē peccasse nec ēē obligatū in psonā.
 ¶ Ex qz p3 q̄lz sup̄dicta pō nō p̄dicat sacre
 scrip̄te. ymo p̄firmat ⁊ ratificat ipaz. n̄c oēs
 aūtates aducte p̄ illā positōz militāt. n̄c cō
 tradicūt illi. Itā iste auctoritates n̄ pbāt. n̄
 qz vgo m̄ peccauit i adā. i. fuit i eo obligata
 et venūdata cū cetis i nā. Et qz veit ex ppā
 gine ⁊ carne pcti ipi⁹ adā seialz f carne. que
 oīa pcedūt. S; sup̄dicta pō asserit qz lz vīz
 go m̄ descēdit seialz ex illa ppagie pcti f car
 nez. et fuit obligata ⁊ venūdata i adā. cūz
 tota nā ⁊ descēdētia. tñ illō pctz ⁊ obligatō
 nate nō trāsiuit psonalz ⁊ fōrlz i aīaz. n̄c p
 sonā vgis p̄t p̄uā sc̄ificatōz gze x̄. q̄ p̄fua
 uit eā psonalz ab oī pctō. ⁊ p̄firmavit i om̄i
 bono. Et hoc fec̄ v̄s. qz potēs ē ⁊ sc̄z nom̄
 ei⁹. Et p p̄ns. qz hoc potuit face abs; p̄dic
 tione ⁊ p̄ iudicio sacre scrip̄te ⁊ sui iuris. Et
 recuit ⁊ debuit face i q̄ntū fili⁹. ḡ fec̄. qz sc̄z
 est nom̄ ei⁹. Et p h̄c p3 respōsio ad oēs auto
 ritates et rōs. qz oēs pcedūt de pctō nē. ¶
 Ad p̄mā ḡ qn̄ dīc. qz oēs filij adā declinauūt
 et i vtilis sc̄i s̄t zc̄. R̄ndef sic dīcē ē i expōe
 illi⁹ ps̄. xliij. qz totū gen⁹ hūāū ⁊ oēs fūūt cor
 rupti i adā q̄ ad nāz. Et iō n̄ sc̄i vīz fūissēt
 p̄uētī i psona p gza. oēs corruissēt i oīa illa
 scelera q̄ memorat̄ in illo ps̄. s; Ad f3 aīe

cū dīc qz oēs i adā peccauūt. ⁊ egēt gza dī. ḡ
 vgo m̄ peccauit i adā zc̄. Cōcedit eo m̄ q̄ au
 g⁹ i tlligit ⁊ expoīt illā auctatez libro ypo
 nosticō. ⁊ d̄ v̄bis apli. s. qz oēs fūūt tāq̄ i nā
 obligatī ⁊ venūdatī i eo. Et sic pcedit qz v
 go m̄ fuit obligata ⁊ venūdata i adā. s; fuit
 libata i psona p p̄uā sc̄ificatōz. Et sic nūq̄
 hūit aq̄d pctz fōrlz i aīa n̄c psonā. Et p p̄ns
 nūq̄ fuit psonā i tra dī. s; sp̄ i gza. Et iō qn̄
 arguit qz oēs i adā peccauūt. nō seq̄t n̄ qz m̄
 peccauit ⁊ fuit obligata i adā. s; cū ruz⁹ ar
 guit. ḡ hūit clpā origialē zc̄. n̄gat p̄seq̄ntī
 qz arguit anā ad psonā. Et sic n̄ arguit vni
 formit. s; variat sup̄pō. ymo arguit i q̄tuor
 r̄mīs p̄t varicatōz sup̄oitois i mīnoz. Et
 sic ē r̄ndēdū ad oēs alias auctoritates apli.
 S; ad auctoritates ⁊ dīc̄ta augusti. R̄ndef.
 qz sic ap⁹ i p̄dic̄ n̄ loq̄bat n̄ de pctō nē p̄
 uos de iudaysm̄ ⁊ gētilitate gliātes de sua
 nā ⁊ ḡnoe et descēdētia. Ita p̄t au⁹. i oīb⁹
 lib̄ suis loq̄t pctō ⁊ corruptōe nē hūae tra
 ducte ex adā p̄ pellagianos p̄suentēs d̄ v̄ri
 b⁹ nē. Et iō dīc̄ aug⁹. qz cū oēs veniā⁹ ex il
 la radice ⁊ ppagie ⁊ maīna carne pcti p li
 bidinosaz ḡnoz. n̄ p gza ⁊ p̄ueniētē aut s̄bse
 q̄ntē n̄llo m̄ potī⁹ libā apcto. n̄c v̄taze pctz
 nec age bonū. Et sic pcedit v̄giēz m̄z f nāz
 et carnē veissē ex illa ppagie ⁊ carnē pcti. s;
 asserit qz psonā fuit p̄uēta p gza. singlarē
 Et sic pctz ppagis ⁊ nē n̄ trāsiuit fōrlz i pso
 nā. Et iō nūq̄ i ei⁹ aī ⁊ carnē psonalz loc⁹ po
 tuit i veiri pcti. Ad aliō qn̄ dīc. qz m̄ fuit m̄z
 tua i adā p̄t pctz. pcedit qz fuit mortua i
 corpe. n̄ p̄t pctz suū. s; p̄t pctz ipi⁹ adā.
 Et ita i oīb⁹ n̄c n̄ i ē mozs p̄t pctm̄ n̄z. s;
 p̄t pctz p̄moz p̄tū. Et sic iā i n̄c mozs n̄
 dicitur naturalis. s; pena pcti ipoz p̄moz
 parētum. put fuit determinatum in concilio
 africano. ut p3 p̄secratōe dicit. 4. placuit.
 Ad reglaz aut vulgatā ipi⁹ augustini dīcē
 duz. qz si b̄n̄ i sp̄ic̄. illa r̄la i se p̄tint ⁊ ipoz
 tat respōsioz. Itā ibi dīc̄ qz oēs q̄ p̄cipiūt ex
 p̄cubitu vī ⁊ m̄lieris nascūt nā filij tre i pe
 ccato origi. de q̄ sn̄ia nēo p̄ libari n̄ p gza ⁊
 Et h̄c pcedit. qz n̄ d̄ libet p gza ⁊ p̄ueniē

• virginis.

tez aut sbueniētē. sp nascit i pctō origiali.
Et sic hyereia^s z iohes bap. n fuisse libati
p gza^s xⁱ pueniētē. utiqz fuisse nati i pctō.
sic fiant pcepti pceptōe carnis z aie. Et sic
vgo m. p^o q^o fuit seialz pcepta q^o ad carnē. si
nō fuisse scificata z p gza^s pūeta i catōe z
aitōe. utiqz p^o xⁱ p^o origiale fōz^o i aia z
psona. et sic ue fuit libata p gza^s xⁱ. singlarit
ter. sup os alios. Nam illa rla dicit. q^o os sic
pcepti nascit i pctō. s^z p^o ea dicit. q^o de t^o sni
nēo p^o libari n^o p gza^s xⁱ. Et sic sic ab illa snia
os fuit libati p gza^s xⁱ sbueniētē p^o lapsuz.
Ita vgo m fuit libata p gza^s xⁱ pueniētē an
lapsuz. et sic sep manet ua illa rla. nē p^o dicit
huc poitōi nē e^o. Ad p^o mā aū rōz q^o n^o d^o q^o
seqref. q^o vgo m n^o eēt redēpta. nē xⁱ fuisse
v^olis redēptoz. respōtes. q^o hē e supflue dicit
tuz. Nam vgo m ita fuit redēpta i xpo z lib
ata p gza^s pueniētē. sic nos p gza^s sbueniē
tez. nā illa gza pueniēs q^o fuit scificata an
lapsū. Ita fuit data exm^oritis passiois xⁱ. sic
illa q^o nō sbueit p^o lapsū. Et iō ita mortu^o e
xps p ipa. sic pnb. Et ita ipa picipauit pas
siois xⁱ p illā gza^s. sic z nos p bap^o. Et sic ipa
nō fuit liba. s^z libata. eo q^o libez d^o q^o f nāz
Et sic sol^o xⁱ fuit inf mortuos lib f nāz z p
sonā. Iō potuit cetos libare. Ad aliaz aūt
rōz/cū d^o q^o seqref q^o n^o sol^o xⁱ apuisse p^om^o
in mūdo pter carnē pcti ad dānādū pctz cet
oruz i sua carne liba apcto. Rñtes. q^o vgo
maria n^o apuit in mūdo i carne liba apcto f
nāz. s^z libata f psonā p gzam xⁱ. q^o p^o apuit in
carne liba f psonā z nāz. Et sic p^o q^o ista s^oa
cta z deuota pō nllō m^o p^o dicit sacre sp^ose. nē
rōi. ymo p^ocordat cū sac^o sp^osa z rōe. Et sic
p^o scda d^ogita^o vgis mē. s^z q^o singlarit fuit
in sua catōe z aiatōe scificata p quā scifica
tōz fuit p^ofuata ab omi malo z p^ofirmata in
omi bono sup os casas. Et hē e scd^oz mgnū
p^ouilegiuz q^o xps magnificauit matrē suam
super omis scificatos.

Quercia aūt d^ogitas z p^ouilegiū vgis.
mē fuit. q^o d^o accelerauit i ea libez
arbitriū ad m^ozēdū sup os casas. s^z q^o citi^o i
cepit vti libero arbitio sue volūtatis p^o suas

creatōz i sua i fantia/ z hēe vsuz rōis. q^o ali
qs hō mūdi pter xps. Hoc aūt duplz fit p^o
bas. P^orio cōpāto vgiēz m^oz ad os ifantes
et pueros. Scdo cōpāto eā ad t^op^o. q^ontū aū
ad p^omū qdā arguūt sic. Nam qd^o gze z scifi
tati^o cōsecuti s^z ceti scfi i hoc mūdo. multo
alti^o z excellēti^o fuit psecuta vgo m. s^z qdā
scfi psecuti s^z vsū libij arbitij i sua natitate.
et qdā i v^oo mats an natitatē. g^o hē tō ex
cellēti^o psecuta e vgo m. Maior h^o fūdat
in vbo angli. s^z Alue gza plena. sup qd^o dicit.
hyero^o q^o cetis p ptes. s^z mē tota s^z se vifu
dit gza. Itē sup iō vbu^oz dicit aug^o i fōe de
natitate vgis. Quid iusticie. q^o scificatis hē
vgo in d^oge potuit. q^o efficacis ad oia gre
plenitudiēz accep. aut qs vnq^o i ei^o corpor
e vel aia loc^o potuit i veiri pcti. ¶ Ex q^o p^o
q^o sic nūq^o fuit euacuata a gza sic nūq^o pctō
fuit obnoxia. Et iō s^z dicit. cui nll^o vnq^o pat
archaz nll^o pphaz potuit ppari. ne m^oz
si puritate altitudiēz cūcto^oz supet morta
liuz. q^o ptu cūcto^oz celsitudiēz trāscēdit an
glo^oz. ¶ Ex q^o v^obis arguūt isti. q^o nllā gra
cia scificatis fuit collata alicui scfo i hac vi
ta. q^o illa excellēti^o fuit collata vgi mē. e^o
cāz assignat aug^o. q^o d^o fabricauit ill^o tab
nack^o. de q^o scis scfoz debebat carnē assumere
et i eo hitare. g^o i sui fabricatōe sic nll^o pctō
debut s^z iace. Ita nllā gza z scificatis potu
it i d^oge. Minor p^obas. Nam mlti scfi in ce
perūt vti libero arbitrio in sua natitate.
Et p^o p^ons i cepūt mezeri. sic fuit b^o nichola
us. q^o illico p^o natitatē dū lauef. Frexit per
vib^o z stetit. ezet^o i pleui. et illico i cep^o ietu
nare. ter i septiana. s^z z. z. 4. z vi. feia. qd^o n^o
fctz fuit s^z vsu libi arbitij. q^o alit nō merui
sset i t^o ieiunio. g^o seq^o q^o hāc gza^s m^ozēdi p
ampli^o et p^octi^o psecuta e vgo m i sua na
tuitate. Itē de iohē bap q^o an natitatē exul
tauit i gaudio i v^oo mats ad p^osentia salua
toris et vgis mē. dicit aug^o. q^o forsz fuit in
eo accelerat^o vs^o libez arbitij. q^o qd^o optio
p^oea hita e tāq^o certa. q^o ap^o os doctozes.
eo q^o iohes bap in. 3. ano tā utebat libo ar
bitio. q^o i g^o e c^ostrū ad p^oniaz agēdā. ¶ Ex

q^o p^o. q^o si t^oez g^oaz m^oredol p^osecut^o ē iohes. bap. i sexto mēse sue cōceptois 7 i 4. mēse asua aiatōe. ut p^o luc. p. g. p. āpli^o 7 p^ofecti^o p^osecuta ē v^ogo m^o i v^ofo ma^ois. s. q^o si iohes i cepit vti libero arbitio i q^oto mēse sue aiatōis. g^o v^ogo m^o i cep^o añ q^otū mēsez. q^o i aliq^o debuit exde iohes bapaz. Et iō dicūt q^ooaz viri p^oteplatiui. q^o v^ogo m^o i sua p^oma sc^oificatōe p^osecuta ē hāt g^oaz sil^o cū cetis. 7 ilico incep^o vti libero arbitio et mēzi. Et h^oc p^o p^obāt p^o rōs iā dictā. q^o debuit ex cebe iohes bap^otistaz 7 o^os alios i t^oli g^oza. Sc^odo q^o p^o nll^oz tēpus debuit cessare ab actu mēzendi i vigilia. Et iō dicūt isti q^o v^ogo m^o ilico p^o sc^oificatōz fecit votū p^opetue v^og^oitatis i v^ofo ma^ois. q^o p^oea p^osuccessiōz t^op^oris o^ondit. Nā stat^o. 3. anno tāq^o v^ogo se ad dei famulatus dedicauit ad fuiēduz dō i tēplo dō. Et absz auxilio a scēdit. xv. grad^o tēpli cūctis q^o astabāt mirātib^o. Et sic selunhs 7 iugi o^ooe 7 cōtēplatiōe fuit i tēplo d^oni usz ad diē despōsatiōis sue. Et sic p^o q^ol^oz fuit i ea accelerat^o us^o rōis 7 libi arbitij p^o āpli^o 7 p^ofecti^o 7 citi^o q^o in illa cāsa. S^oz p^o hoc instāt aliq^o dicētes. q^o seq^oret q^o v^ogo m^o eēt eqli^o x^o i v^og^oitate. q^o ab instāti sue cātois huīt h^oc p^ouilegiū. eo q^o illi co fuit viator et p^ophēsor. Quibus r^ondet. F^o istos p^oteplatiuos. q^o nūq^o p^o hoc m^o fuit x^o eqli^o i v^og^oitate. q^o m^ol^oplex fuit i h^oc d^oza. p^o q^o x^o ap^o instāti fuit sil^o p^ophēsor 7 viator. m^o aut^o viat^ox t^om. ij. q^o x^o huīt hoc p^ose rōe p^osonalis v^ontōis tāq^o cap^o 7 fons o^ouz g^oaz ad d^ost^obuēduz. m^o aut^o tāq^o mēbrū huīt diriuatiue a x^o tāq^o acapite. Itē x^o sp^o vtebat lib^o arbitio 7 mērebat tā i sopno q^o i vigilia. q^o vnic^o fuit act^o mēzendi i x^o p^otinu^o 7 nō i tēpollat^o ap^o i stat^o i carnatois usz ad crucē inclusiue. ut d^oc^oz ē sup^o p^os xxviiij. v^ogo aut^o m^o solū vtebat lib^o arbitio i vigilia. Et sic fuit m^ol^oplex d^oza absz p^oportōe eqli^otatis. Est veruz q^o si v^ogo m^o huīt hāt g^oaz ilico i sua p^o sc^oificatōe 7 stat^oz i cep^o vti libero arbitio. an hoc fuit s^o p^ocessuz i ij hōa v^ol^o o^oe v^ol^o mēse p^o aiatōz. n^o ē d^ost^ondū n^oc altandū. q^o totū absz p^odictōe dō potuit face. S^oz sufficit nō q^o fu

it i ea accelerat^o v^ol^o libi arbitij citi^o et p^o āpli^o 7 p^ofecti^o q^o i iohes baptista 7 q^ocūq^o alio sc^oto. p^o rōs. iā dictas. Et hec ē t^oercia d^og^oitas quā p^osecuta fuit v^ogo m^o i hac vita sup^o omnes alios sc^otos et sc^otas. q^o dignificauit et magnificauit eam fili^o su^o.

Quarta aut^o d^og^oitas 7 singlarē p^ouilegiū q^o x^o d^o potēs ē 7 nō ei^o sc^otz. magnificauit matrē suā. fuit singlarē p^ougiu^o quo eā magnificauit sup^o o^os p^ougatas et spōsas p^oritas et fufas. Q^oz nūq^o fuit n^oc erit tā m^otz 7 dignū p^ougiu^o. eo q^o fuit fēz 7 celebratū sil^o cuz voto v^og^oitatis v^ol^oz p^ougis. s. marie 7 ioseph. Itō d^oc^oz ē p^ougiu^o v^og^oiale. cui nūq^o sil^o fēz ē. n^oc f^ouatū 7 celebratū. Et itō b^on^o merito q^osierūt o^os doctores tā sacri q^o scolastici v^otrū fuit vez p^ougiu^o seu matrimoniu^oz inf^o ioseph et v^og^oiez m^oz. cuz v^ol^oq^oz vouiss^o v^og^oitatē. añq^o despōsarēt. s^oz q^o i despōsatōe v^ol^oq^oz p^omitit al^oti p^oiatez sui corpis ad plez p^ocandā 7 actū venēū exercēdū. iō v^ol^oet q^o cū voto v^og^oitatis p^o sc^oto n^o potuit fieri nouū votū p^ougale. cū t^ole votū v^ol^oet. p^oiu^oz voto v^og^oial^o castitatis. Ad hoc cōit^o respōdēt o^os doctores. q^o ill^o fuit vez p^ougiu^o um s^ob v^ol^oq^oz voto. S^oz sc^odz votū nō fuit a firmatiuū v^og^oitatis. s^oz p^odicionatū. Itō m^o. nā añ p^ougiu^o v^ol^oq^oz fecat votū v^og^oital^o absolte. s^oz i p^ougio. itez fecūt votū cū voto p^ougij. isto m^o. s. q^o volebāt viue i p^ougio n^o ad gnādā plē. n^oc p^o actū venēū. s^oz viue s^ob v^og^oial^o castitate sic añ p^omitant. n^o dō al^oit d^oispōnet 7 despōsaret. S^oz ista p^oditō est valde genalis. q^o dōe votū fēz dō sp^o fit cū t^oli p^odictōe. q^o v^ol^o q^oq^o i vouēdo firmat^o p^omitit f^ouare votū ex p^ote sui. reliquz aut^o relinq^o et poit i d^ol^o arbitio 7 volūtate. Et iō ista respōsio n^o v^ol^oet m^o euacuare 7 explicare missin^oz illi^o v^og^oial^o 7 sacri p^ougij. ymo ē dicēduz. q^o ill^o p^ougiu^o fuit fēz inf^o ezos cuz absoluta et exp^ossa p^ofirmatōe p^oreiti voti v^og^oital^o expte v^ol^oz. 7 fēz fuit votū p^ougale expte v^ol^oz sub absoluta negatione act^o venereri manente vero coniugio. ¶ Ad cuius intellectum est valde aduertendum. q^o coniugiu^o

• virginis.

sine matrimoniū. qđ ē p̄mū et n̄le sac̄mētuz
ad t̄plicē finē et bonū fuit adō institutū ap̄n̄.
qđ p̄m̄ finis fuit absolutis ad hoīs felicit̄
ratem. Scđo fuit cōdicianat̄ p̄p̄t̄ ncc̄itates
n̄e lapse. Tercio p̄p̄t̄ ncc̄itatē salutis et p̄cū
euitādōi. vel p̄ dicit̄. qđ cōiugliū fuit īstitutuz
ad t̄plex remediū. Scđo ad remediū p̄sone
qđ ad sui felicitatē. Scđo ad remediū et cōf̄
uatōz n̄e lapse. Tercio ī remediū libidōis. et
ad excusatōz p̄cū. p̄ qđ fuit īstitutū coniuguz
p̄pter bonū mutue societāt̄ et amoris et mu
tui adiutorij et ob seq̄. ut p̄z gñ. z. Nā d̄s p̄
formāuat hoīez et sp̄rauat ī eo sp̄racl̄z vi
te. s̄z f̄co. v̄zo sine femīa. dixit. Nō ē bonuz
hoīez ēē solū. faciā̄ ei adiutoruz s̄le s̄. Et
seq̄t̄ p̄ea. atē ūo n̄ ēt adiutor s̄le s̄. misitqz
d̄ns qđ sopē ī adāz. t̄litqz vnā de cost̄ ei. et
repluit p̄ ea carnē et edificauit costā ī ml̄ie
rē. et ad duxit ad adā. vñ f̄gēs adā a fopore
dixit. nūc os ex ossib̄ meis et caro ex carne
mea. p̄p̄t̄ h̄c dimittet hō p̄ez et matrē et ad
ebit vxore sue. Et erūt duo ī carne vna zc̄.
¶ Ex qđ ūbi p̄z qđ coniugliū de p̄m̄tia ī tētōe
fuit adō īstitutū p̄p̄t̄ t̄plex bonū. s̄. p̄p̄t̄ mu
tuā societātē et mutuū amorē. et mutuū ad
iutorij et obsequij. sine qđ nlla p̄ ēē felicitas
qđ s̄n̄ socio nlla p̄ ēē iocūda possessio. ut ī
qđ boeci. Ido dixit d̄s. nō ē bonū hoīez ēē
solū zc̄. Ista ḡ r̄a bonū sufficit ad v̄ez et p̄fe
ctū coniugliū p̄p̄t̄ hoīes felicitatē. Et ista fuit
p̄maria cā institutōis coniugij. Scđo aut̄ fuit
institutū p̄p̄t̄ bonū p̄lis ad p̄suatōz sp̄ei et
nase lapse. et ad restaurādā rurinā āgloz.
Vñ vidē̄ d̄s sedes celestes vacuas ex an
geloz ruina. et p̄uidēs hoīem peccatuz et
morituz p̄p̄t̄ p̄cū. Ido ne sp̄s hūa p̄ret.
et ut ex nūo hoīuz electoz et iustoz restau
rare ruina āgloz. dedit gñoz hōi. ex cā ḡ
p̄cū data ē hōi gñō. s̄. p̄p̄t̄ p̄cū hoīs et āglo
rum. Nā si āgl̄i n̄ peccassēt. n̄ fuissz ncc̄ia eo
rum repaō ruine. Et si hō n̄ peccassz. n̄ fuissz
s̄ ficta mors n̄c corruptō. Et sic n̄ fuissz
ncc̄ia gñō. qđ ī illis duob̄ potuissz hūa sp̄s
ī p̄petuū p̄uari. vszqđ ascēdissz ī vitā me
liorē et etnā. ut iq̄ au. ¶ Ex qđ p̄z qđ gñō

p̄lis accidit coniugio p̄p̄t̄ p̄cū. Et iō tā īstitu
to ūo et p̄fecto coniugio p̄uidens d̄s adā et
euā peccatos dedit eis gñoz b̄ndictā d̄cēs
Crescite et multiplicamini et replete t̄ram. Et
tūc coniugliū d̄cēs ē mat̄mōiū rōe p̄lis. ¶ Ex
qđ p̄z qđ p̄mi p̄tes tā erāt veri coniuges an
datā gñoz. Et p̄ p̄ns coniugliū fuit p̄cū sac̄
mētū p̄ter datā gñoz. Ite seq̄t̄ eī. qđ gñō
de p̄maria ī tētōe fuit data ad restaurā ru
naz āgloz. Et iō fuit data cū b̄ndictōe. Et
ido p̄mi p̄tes an̄ p̄cū genuissēt s̄n̄ libidōe
Et p̄ p̄ns filios sc̄ios. qđ p̄petuātes vitā ī sa
ctitate p̄ esuz ligi vite. p̄ lōgū tēp̄ fuissz
trāslati ī vitā meliorē ad repādas ruina an
geloz. Ex p̄nti aut̄ data fuit gñō ī coniugio
ad p̄suatōz hūae sp̄ei. ne p̄ret p̄p̄t̄ mortē ī
diuiduoz. S̄z qđ gñō qđ an̄ lapsuz fuit data
b̄na. p̄ea p̄p̄t̄ p̄cū fuit maledicta et viciata
morbo libidōis. vñ p̄ueit corruptō ī tota ge
neratōe hūa p̄p̄t̄ qđ p̄cū carnis veit diluui
um sup̄ t̄raz. Ido p̄ diluuiū d̄s itez cōfir
mauit mat̄mōiuz d̄cēs. c̄scite et multipli. et
replete t̄raz gñ. viij. Et tūc cōfirmatū ē ma
t̄mōiū ī remediū libidōis ad euitādū p̄cū ī
cōiugib̄. s̄. ne act̄ veñe et officiū genādi
reputet̄ eis ad p̄cū p̄p̄t̄ libidōis. Nā cū libi
do sit ī ficta p̄p̄t̄ p̄cū vlt̄ p̄mā institutōz ge
nādi. et p̄uat̄ verā itētōz et finē et ordiēz
genādi. qđ gñō n̄ fuit data n̄ cā p̄lis genā
de. n̄c p̄cū debz sic n̄ cā p̄lis genāde. t̄n̄
libido p̄uit illuz ordiēm. qđ s̄p̄ prouocat
ad implendum illicitum appetitum carnis.
Ido solū sac̄mētū mat̄mōij excusat p̄cū ī
actu veñeo. Et sic. 3. fuit institutū mat̄mōi
uz ī remediū libidōis. put̄ d̄cēs fuit sup̄ p̄c
xviij. Et ut lati p̄z p̄ augustiuz ī libro d̄ nu
p̄cijs et de adult̄inis coniugijs. ¶ Ex qđ oib̄
patz. qđ aln̄ fuit v̄ez et p̄fectū coniuguz. sine
mat̄mōio. s̄. s̄n̄ gñoe. et aln̄ fuit v̄ez mat̄m
ntuz s̄n̄ libidōe. Nā l̄z p̄mi p̄tes nō genuit̄
p̄lez an̄ lapsū. t̄n̄ iam ēt eis collata v̄ez gñā
tua et licētia genādi. ¶ Ex qđ oib̄ p̄z et se
q̄tur. qđ int̄ n̄z et b̄im ioseph potuit ēē et fu
it d̄f̄co p̄fectū. et v̄ez et sac̄mētale coniugliū
siml̄ cū absoluto et exp̄sso voto v̄gial̄ casti

Canticum.

tatis. cū negatōe cūq; oppositi. Et sic qño
 ioseph et m. puenūt i coniugiu fecunt dplex
 votū. p̄ uouunt i p̄cussēuāe v̄gitatē. dō z
 fugē dē p̄forciū carūle. eo q; i ābob; ēt fo/
 me; extriet; p̄ sc̄ificatōz. Secdo uouūt mu/
 tuā et i diuina societate z amorē spūales
 et mutuū obsequz et adiutoriū. Et sic fuūt
 reducti ad p̄mū statū i nocētie q̄ ad hoc z
 ad p̄maria i tētōz z finē coniugij. put p̄nciplz
 fuat acoo i stitutu. Et fuit et illō coniugiu ve
 ruz sac̄mētū. qz significabat sac̄mētū i canōi/
 onis z vniois hūaitatis ad ubū. Et sic fuit
 celebratū s̄b bono fidē z sac̄mētū. p̄ ea uose
 cutū ē bonū. plis. s; n̄ ex officio cōiugali. s; z
 ope sp̄s sc̄ti. put ifra patebit. Et iō n̄ ablit
 bonū fidē coniugal. n̄c bonū sac̄mētū. Et sic p̄z
 s̄bi fuisse vez; coniugiu abs; cōditōe. Qz illō
 cōiugiu m̄rie solū fuit celebratū. p̄pter bo/
 nuz societatis z adiutorij. et mutuū amorē
 inf̄ eos z final; adfūctū z m̄stū x̄. Et hoc
 explicat origene; qñ q̄rit cāz q̄re uoluit d̄
 ut mar̄ sua eēt desposata añ m̄stū i canōi/
 nis. Ad qd̄ respōdet origene; sil̄ cū cetis sa
 cris doctorib; q; h̄c f̄c; fuit m̄triplici ex cā
 p̄rio ad custodia z adiutoriū v̄gis m̄rie z
 ut ioseph eēt testis sue v̄gitat̄is. et eēt soci
 us et comes sui itini; i eūdo ad uisitādā eli
 sabeth et eūdo i betlē ad ptū. Et ad eireūct
 dēdū puez. Et i th̄lz ut s̄stent eū dño. Et
 fugiēdo i egiptū. Et i redeūto i iudeā et na
 zaret zc. Que oī final; ordiābāf in fūctū
 et obsequū puēi. Secdo aut̄ h̄c f̄c; ē ad p̄suā
 daz tenaz famā v̄gis. ne putaref ap̄d pplm
 cōceptisse ex adult̄io. et sic dect̄is causi;. S; z
 p̄ncipal; illi; coniugij cā. assignaf p̄t̄ mutua; z
 societate et obsequū. Ex q; oib; p̄z q̄l; x̄ po
 tēset sc̄z; magificauit m̄trē suā singlar; p̄/
 uilegio et dignitate sup̄ os coniuges istatu cō
 iugali. qz illō fuit coniugiu v̄giale siml̄ cū vo
 to v̄ginitatis sc̄z; et celebratū et obfūatū.

Quāta dignitas singlaris et mag; v̄gī
 marie fuit v̄gialis p̄cept; et p̄t;. q̄
 magnificauit eā x̄. qz abs; oī sorte z corru
 ptōe p̄cep; z pepit x̄p̄z fuata v̄giali i tegrī
 tate. i munis z excepta ab illa sn̄ia z lege z

maledictōe data i p̄n̄ oib; m̄lierib; p̄cipiē
 tib; z p̄turiētib;. qd̄ oib; i p̄sona eue dēz
 est. m̄triplicabo erūpnas z p̄cept; tuo; z cū
 colore p̄ies zc. Et p̄ p̄ns fuit sola v̄go m̄ il
 la m̄lier dēq; dixit d̄s sp̄t̄i. J̄p̄a p̄f̄et caput
 tuū zc. In q; d̄ct̄z p̄ceptōe et p̄tu v̄go m̄ nō
 solū fuit i munis ab oī erūpna z sorte z co/
 lore. S; et asue i tegre v̄gitat̄is corruptōe
 et violatōe. qz ille sac̄t̄issim; p̄cept; et p̄t;. z
 ita p̄buit s̄ fecūditate z plē. q; nō ablit v̄
 ginitate. ut inq; aug; z sic sil̄ sc̄ta ē mar̄ et
 v̄rgo. ¶ Vñ ē adūtedū. q; d̄nq; erāt in cō
 possibilia z i p̄patibilia ap̄d nāz z existiatōz
 hoīuz añ m̄stū i carnatois. p̄ q; m̄lier p̄et/
 pet s̄n̄ v̄ro. Secdo q; mulier p̄cipet z per/
 et sine corruptōe v̄gitat̄is. Et p̄ p̄ns q; sil̄
 esset v̄go z fecūda. Tercio q; p̄cipet z per
 et sine sorte z erūpnis z colore. Quarto q;
 m̄lier poss; p̄cipe z pere ex alio abs; adult̄
 io et fornicatōe z i iuria et violatōe fidei.
 coniugal. ¶ V. q; t̄le ḡmē nō eēt adult̄iū; z ma
 ledictū et p̄c̄o obnoxius. Sed oī ista d̄nq;
 fuunt sc̄a p̄possibilia z p̄patibilia z uificata
 in ista sac̄t̄issim; i carnatōe filij d̄i ex v̄gie m̄
 m̄a ibi fuit uia p̄cepto. plis abs; sc̄ie v̄i. Et
 p̄ p̄ns sine feditate libid̄is. Et ibi. uerus cō
 cept; z p̄t; abs; amissioe v̄gitat̄is. Et m̄ fu
 it fecūda z mar̄ sil̄ cū v̄gitat̄is i tegr̄itate.
 Et p̄cep; z pepit abs; oī corruptōe z sorte z
 erūpna z colore cū oī leti z felicitate. Et p̄
 cept; filij dei s̄n̄ i iuria ioseph z fidē cōiug
 lis. v. illō ḡmē n̄ solū n̄ fuit adult̄inū. n̄c fō
 nicariū n̄c maledictū. S; et fuit libez; i nā
 et p̄sān ab oī p̄c̄o. qz nō ex ope adaz. n̄c ex
 adult̄io. s; ope sp̄s sc̄ti fuit fōatū z cōceptū
 Et sic fuit ḡmē n̄l; sc̄z. Mod; aut̄ qm̄ sup̄/
 d̄ct̄a d̄nq; i cōpossibilia sc̄a s̄t̄ possibilia z uia
 explicaf Luc. p̄. Vñ qñ m̄ dixt. qm̄ fiet istō
 qm̄ v̄tz n̄ coḡsco. i. ex voto v̄gitat̄is coḡs/
 cere v̄tz n̄ i tēdo. Ad h̄c r̄ndit angl; d̄ct̄es.
 Sp̄s sc̄ts sup̄ ueiet i te. Et v̄t; alt̄issimi ob/
 umbrabit t̄. J̄d̄o qz qd̄ nascef̄ exte sc̄z; vo/
 cab̄z filij d̄i zc. ¶ Ex q; p̄z q; sp̄s sc̄ts p̄suā
 obūbratōz illa d̄nq; i possibilia ap̄d nāz. fec̄
 esse possibilia i v̄gie sup̄ nāz. Vñ d̄ct̄ aug; q;

• virginis.

sp̄s sc̄s si solū obūbravit s̄ vētē. s; et mētē
Nā p̄ obūbratōz venis fec̄ illā fecūda; illa
q̄nq; i possibilia auferēto. s; obūbratō s̄ mē
tē fecit ip̄a; p̄p̄rissaz z euāglicā t̄ipaistā
ut patebit. Pr̄io ḡ sp̄s sc̄s obūbratō vētē
Marie formavit z organizaui corp̄ x̄ expu
ris sāguib; ei;. Et sic p̄cep̄ s̄n̄ uo abs; ope a
dā. et s̄n̄ adūctio z fornicatōe z abs; i iurta
fidei p̄iugal' et sac̄mētī. Et tūc tota t̄nitas c̄
sunt i eodē i st̄ati aīa; i illo corpe formāto et
organizato. oī pleitudie ḡraz z p̄fectōū p̄
ditā. Et sic illō ḡmē n̄ solū fuit ab oī culpa
et p̄cto n̄l; et p̄sanal; libez. S; et fuit ḡmē
nāfal; sc̄z sumēto nāz p̄mōto p̄ductois et
libatōis. Et oīa ista voluit āgl' explicāe. cū
dixit. sp̄s sc̄s sup̄ veiet inte z ut' altissimi o
būbrabit t̄. J̄do qd̄ n̄scef ex te erit sup̄lectz
S; qz illa hūaitas sic i v̄to p̄difoāta z for
mata in athomo i eodē inst̄ati formātois et
aīatois fuit p̄ ubū p̄sonal; assūpta. J̄do s̄b
dit āgl'. J̄doq; i. p̄p̄r talē modū. illō ḡmē
sc̄m qd̄ nascef ex te. vocabz fili' dī. Quasi
dicit. qz illō ḡmē erit sc̄z z n̄llo m̄ adūctiūz
sic alicui p̄cto obnoxiiū p̄p̄r modū p̄ceptoī
Et vocabz fili' dī p̄pter ḡraz p̄sonl' v̄nois
ad ubū. Et sic p̄z q̄lz ex obūbratōe z ope sp̄
sc̄i v̄go m̄ p̄cep̄ sine seīe viri et s̄n̄ ope a
dāz. obfuata sp̄ v̄gitatē abs; oī sorde z cor
ruptōe z abs; fidi p̄iugal' in iurta et lesiōe.
et cū p̄lta sc̄ritate sc̄a siml' mat' z fecūda et
v̄go. Et p̄ea pepit s̄n̄ colore et oī sorde et
v̄gītatis tā corptis q̄ mētis lesiōe. qz ille dī
fili' d̄ns n̄e. q̄ vētis z elemētis in p̄avit. et
sup̄ aq̄s siccis pedib; ābulavit. z de sepl'ro
clauso z sigillato exiuit. J̄ā in sua nat̄itate
voluit v̄ti sua p̄tate nascēto ex v̄gine clau
stro v̄gītatis illeso. Et hec ē d̄nta dignitas
et d̄ntū p̄uilegiū q̄ x̄ voluit magificare v̄
gīez m̄trē suā sup̄ os p̄cipiētes z p̄turiētes
reddēto ip̄a; i munē a p̄muni lege z male
dictōe oīuz aliaz m̄liez. Ex q̄ patz qd̄ ip̄a
fuit sola q̄ cōtuit caput sp̄ētis. put d̄s p̄di
xit ante legem promulgatam.

Sexta digita' v̄gis m̄rie q̄ digificauit
et magificauit eā x̄ fuit. qz i sup̄ol

cto m̄stio i carnationis fuit sc̄a n̄l et carnal
mat' dei. p̄ quā digitatē nō soluz al' itur tēz
oīuz mortaliū. S; etiā celsitudiēz tū āscēdit
oīūz angloz. ut inq̄ aug' in fō f̄mōe de
natiuitat' v̄ginis. ¶ Vn̄ ē adūctōuz. qz ista
sexta digita' ē alā ad̄nta p̄cedēte. z m̄lto
altior z s̄blimior. Nā maior dignitas ē ēe
matrē dī. q̄ p̄cipe s̄n̄ seīe ope sc̄i. z p̄cipe
et pere abs; oī sorde z colore/ fuata v̄gita
te. qz d̄ poss; face illō s̄n̄ isto in āq̄ alia m̄l
tere. Nā sp̄s sc̄s abs; v̄o poss; forāze fetū
ex sāguib; āc' m̄liez in v̄to ei' abs; p̄for
cio v̄i. et c̄aze aīa; in illo fetu. abs; h̄c qz ū
bu; n̄c aliq̄ p̄sona dīa assūm̄ret ip̄z p̄sonal;.
Et p̄ p̄ns ille hō nō eēt d̄s. Et poss; eī face
qz illa m̄liez nō corzūp̄et in p̄cipiēto sic p̄t
ento. s; manet v̄go p̄ p̄ū. Et t̄n̄ illa m̄liez
nō eēt mat' dī. p̄ qz illa p̄le' nō eēt p̄sonal;.
Et p̄ p̄ns illa m̄liez n̄ eēt ita diḡn. sic v̄
go m̄ q̄ ē mat' dei. Et sic ē dicēd' qz maḡ et
ḡradis digita' ē p̄cipe s̄n̄ v̄no ope sp̄s sc̄i
et pe cū v̄gitate abs; oīi sorde z colore. s;
m̄lto maior ē ēe matrē dī. Nā sic nō p̄ exco
gitari m̄ior digita' i aliq̄ c̄afa. qz v̄n̄ri d̄o
p̄sonal; z ēe p̄sonal; d̄m. sic ē x̄ hō. J̄ta p̄
x̄pm et p̄ illā digitatē nō p̄ maior digni
tas ex cogitari qz ēe matrē dī. Et sic sic nō
potuit ās hō magis s̄blim̄ri z dignificā. qz
assūm̄i p̄sonal; ad̄o i v̄nitate sup̄ositi. J̄ta ū
go m̄ n̄ potuit m̄gis dignificā p̄ x̄p̄s. qz qz
verbū assūm̄ret illā carnē ex ea. Et p̄ p̄ns fa
ceret eā matrē dī. in v̄tate m̄nāli. q̄ nō p̄
ēe maior p̄ v̄tate p̄sonalē. Et h̄c sp̄ in illi
ḡēto cū ḡza ḡtifica. Et sit dignior est m̄ in
q̄ntum mater dei. qz inq̄ntum concepit et
pepit virgo. Vnde in tantum ista dignitas
est maior c̄ris digitetib; taz p̄cedētib; qz
s̄bseq̄ntib;. inq̄ntū d̄s alte digitate vel or
diabāt ad istaz. Vel date s̄i s̄ p̄p̄r istā. qz ce
cuit eam h̄ze d̄s alias digitates. i q̄ntū est
mat' dei. Qz ut eēt mat' dei. fuit in p̄ ḡou p̄
x̄pm p̄testiata ab e'no. et i libro vite sc̄pta.
Et ut eēt apta mat' dei fuit i sua c̄atōe sc̄i
ficata/ z ab oīi c̄lpa p̄fuata. et fuit i ea v̄o

Canticum.

libi accelerat ad meredū i infātia et pueri
 cia. et sic d̄ cet̄is. Et sic p̄ ea f̄ca maī d̄i m̄r
 uit sup̄ os choros āgl̄oz i gl̄ia collocari. ⁊
 media x̄ singularis itez filiū et os hoies fiē
 Qz x̄ps i q̄ntū ē fili⁹ ei⁹. et ip̄a maī et⁹ vo
 luit eā cet̄is om̄ib⁹ dignitatib⁹. et p̄uilegijs
 dignificare et magnificare. qz ē ei⁹ fili⁹ singl̄
 aris. ¶ S; hic ē valde i sistēdū. nā videt qz
 x̄ps nō sit singularis fili⁹ Marie v̄gis. Naz
 in sacra sc̄pta max̄ie euēglica x̄ps nō soluz
 dicit̄ fili⁹ m̄rie v̄gis. S; etiā fili⁹ dei sic d̄i
 xit āgel⁹ Luc. p̄. qd̄. n. ex te nascef̄ sc̄t̄z voca
 bitur fili⁹ d̄i. Et d̄i fili⁹ d̄i i b̄d̄e. cū ait. da
 bit ei d̄ns sedē d̄i patris sui. Itē d̄i fili⁹ io
 seph. Luc. ij. cū ait m̄. Ego et p̄ tu⁹ colētes
 q̄rebā⁹ te zc̄. Et sic p̄ q̄l̄z om̄z istoz q̄tuor
 x̄ps d̄i fili⁹. Et ideo cū sacra sc̄pta nō possit
 mēiri. Est valde adūtedū et cū hūilitate. ⁊
 caritate i d̄rendū q̄m x̄p̄ d̄icat̄ fili⁹ vni⁹
 qz istoz. ¶ Ad cui⁹ it̄ct̄z ē valde adūte
 dum. qz licet x̄ps d̄icat̄ fili⁹ vni⁹ cui⁹ qz isto
 ru⁹. t̄n nō eodē m̄. s; alit̄ et alitez ē fili⁹ vni
 uscui⁹ qz istoz. Naz x̄ps d̄i fili⁹ d̄i n̄lis. s; n̄
 carnalis. Et fili⁹ m̄rte v̄gis n̄lis et carnalis
 et fili⁹ d̄i et abrae et fili⁹ ada⁹ carnalis. i. f̄
 carnē. s; nō fili⁹ n̄lis. Et d̄i fili⁹ ioseph non
 carnalis n̄c n̄lis. s; legalis. Et iō d̄iserēdū ē
 de vno qz istoz. ¶ Quātū ḡ ad p̄mū nō ē
 dubiū qn x̄ps sit fili⁹ n̄lis dei. p̄ris. nō soluz
 in q̄ntū d̄s. s; et i hō p̄sonal̄ assūt⁹. Naz in
 q̄ntū d̄s ē ūbum p̄ris abet̄no n̄lz et p̄ mod̄
 nase p̄ductū et geitū de tota memoria fe
 cūda et s̄ba p̄ris. ut oñdit aug⁹. xv. de trinita
 te. et p̄ max̄imū. Et sic ē ver⁹ fili⁹ n̄lis ip̄i
 p̄ris. ut frequē d̄ictū ē i expōe psalmoz et
 max̄ie ps. 44. Et etiā i q̄ntū hō ē fili⁹ n̄lis
 p̄ris rōe p̄sonalis vniōis. Et sic x̄ps nō hēt
 aliū p̄rem n̄lez i q̄ntū hō assūt⁹ n̄ deū p̄ez
 ut d̄ct̄z ē sup̄ ps. cix. ¶ Quātū aut̄ ad sc̄d̄z
 p̄ eād̄ rōz x̄ d̄s et homo d̄i fili⁹ n̄lis v̄gis.
 Et v̄go m̄ d̄i maī d̄i n̄lis naz maīfestū ē qz
 ip̄a. ē vera maī n̄lis illi⁹ hois. Naz licet nō
 per p̄suetū modū nase ex seie viri ip̄m p̄ce
 pit. t̄n ex suis n̄lib⁹ sanguib⁹ fuit in e⁹ v̄fo

fōt⁹ ope sp̄s sc̄ti. nō ex mestuo. s; puris s̄a
 guib⁹ n̄lib⁹. et ex illis fuit i v̄fo p̄ nouē mē
 ses alit⁹. Et sic isto m̄ v̄go m̄ n̄lz ip̄m aluit
 ex p̄pio n̄li sanguiez. Itē p̄ natiuitatē alu
 it ip̄z. et p̄pio ex n̄li lacte lactavit. Et sic fu
 it vera maī n̄lis ip̄i⁹ x̄. Et p̄ eād̄ez rōz fuit
 vera mater carnalis. qz ex suis purissimis
 sanguinibus illa caro fuit fo. ma. a et alita.
 et augmētata. Et iō x̄ps singl̄z et magis et
 p̄fecti⁹ fuit fili⁹ n̄lis et carnali⁹ v̄gis marie
 q̄ vnq̄ fuit ās hō fili⁹ matris sue. et rō est
 Naz cū os alij hoies fuint coagulati et for
 mati i v̄fo maīno ex sanguie mestruoso et
 sup̄fluo ⁊ ex eodē fuit alluti tā in v̄fo q̄ ex
 tra. soluz aut̄ corp⁹ x̄pi fuit in istāti forma
 tu⁹ expuris sanguib⁹ venaz v̄gis Marie.
 et eodē puro sanguie alitū ē ⁊ augmētatū
 in v̄fo. Et ex eodē puro sangie i lac de alba
 to x̄ps fuit alit⁹ et lactat⁹ p̄ natiuitatē. Et
 sic v̄go m̄ singl̄z ē mater x̄ n̄al et carnali⁹
 Et p̄ p̄ns ē ūa mater d̄i et hois. qz x̄ps i se
 pabl̄z ē d̄s et hō. Et sic nō sepanf̄ ydioma
 ta. qz q̄ vnq̄ verificaf̄ d̄ d̄o p̄sonal̄. ūificaf̄ ⁊
 etiā p̄sonal̄ d̄ illo hoie assūpt̄o et e⁹. Et iō
 sic v̄go m̄ d̄i vera et n̄al m̄ter x̄. Ita d̄ici
 tur mater d̄i. qz x̄ps ē d̄s et ille hō assūpt⁹
 est d̄s p̄sonal̄. Et iō fuit d̄eteriatū i p̄cilio.
 calcio. ⁊ nestorū qz v̄go m̄ sic ē vera ma
 ter dei. Ita sēp i om̄i loccutōe p̄feraf̄ abso
 lute m̄ter dei aq̄cūqz fidli. Est vez. qz ip̄a ē
 mater d̄i. i q̄ntū ē n̄al et carnal m̄ter x̄. q̄
 est d̄s et hō. ¶ Quātū ad terciū ē dicēdū.
 qz x̄ps sēp d̄i fili⁹ d̄i in tota sacra sc̄pta nō
 solū noui. S; et ve te. qz p̄ os p̄phas x̄ p̄
 miss⁹ fuit fili⁹ d̄i et de ḡne ip̄i⁹. ut p̄z. ij. ⁊
 v̄ij. et ps. Lxxi. et Lviij. et cxxxi. Et ysa. v̄ij
 d̄i. Audite dom⁹ d̄i. Ecce v̄go p̄cipiet zc̄.
 Itē hyere. xxij. Et xxxij. Et Suscitabo d̄i
 germē iustū zc̄. Et iō Mathe⁹ volēs texe
 re ḡnoz x̄ carnalē icip̄ d̄icē. libez ḡnois ihu
 x̄pi filij d̄i filij abraa zc̄. Hoc idē fec̄ lucas
 d̄icēs. Miss⁹ ē āgl̄us ad v̄giez despōsarā ūo
 de domo dauid. et postea subdit dabit. illi
 domus sedem dauid patris sui.

· virginis.

Et sic patz qd xp̄s dicitur filius dō et filius abraā et per p̄ns filius adā. Et idō xp̄s semp se noiat filius hoīs. i. filiū adā i toto discursu euāgelico. ad te nōndū qd erat verus hō descēdēs ex adam f carne. eo qd venat ad patiēdū i illa carne p libandis omibz filijs adāz. Est tamē adūtedū qd lz xp̄s dicat filius adā et abrae et dō f carnē. tñ nō dicit filius n̄lis eoz qd nō nafaliter. i. p gnōz nafalē descēdit ab eis. s3 solo ope sp̄s sc̄ti ē. s3 in tātū dicitur filius carnalis et fcs ex seie abrae et dō f carnē ut in q̄ ap̄ ad ro. p̄. in q̄ntū accepit carnē x̄ v̄ gine m̄. q̄ ē filia nafalis illoz et descēdebat ab eis p gnōz nafalē. Et idō xp̄s lz sit filius illoz carnalis. tñ nō nafalis. Et sic alit̄ ē filius virginis marie. qd carnalis et nafalis. et alit̄ filius illoz. qd soluz carnalis. s3 nō nafalis. eo modo q̄ dictū est. ¶ S3 nūc restat p magis et p grādis difficultas q̄ m̄ ioseph dicat p̄ xp̄i in sc̄pt̄a/cū ip̄e. n̄c sit p̄ x̄ nafalis n̄c carnalis n̄c f carnē. Et idō dixerūt qdā. qd ioseph erat p̄ putatiū x̄. in q̄ntū reputabat x̄ apud ppl̄m filius ioseph. put dicitur luc. 3. et putabat filius ioseph. qd fuit ely et c. S3 ista nō sufficiūt. Ad saluādū euāgelicā veritatē. qd Maria absolute et afirmatiue dixit x̄. Ecce ego et p̄ tuos dolētes q̄rebam te zc. Nam illa reputatio et opinio quā ppl̄s hēbat de x̄ erāt falsa. qd ppl̄s putabat xp̄s ēē filiū ioseph carnalē et nafalē. qñ dicebāt none hic ē filius ioseph et marie qd sūt ap̄d nos. Itē qñ philip̄ dixit ad nathanael. inueniē ibz mesiaz filiū ioseph anatzaret zc. Putabat xp̄s esse filiū carnalē et nafalē ip̄i ioseph. qd ē falsum. Itēo v̄go m̄ s̄b tali falsa reputatōe nō appellauit ioseph p̄ez x̄. Itēo origenes et hyerō dñt qd x̄ idō appellat filius ioseph. eo qd fuit filius ei⁹ adoptiu⁹ et ioseph pat̄ ei⁹ nut̄ci⁹. S3 ad huc ista n̄ sufficiūt ad euacuādū tantū sac̄mētū. qd q̄cūqz alienū potat adoptare ioseph i filiū. et ip̄m nutre. Et idō maior afinitas erat inf̄ ioseph et xp̄s. q̄ afinitas adoptiua et nut̄cia. qd t̄lis afinitas sola nō ponet̄ i geonologia saluatoris. Qd

sola afinitas carnalis aut legalis ponit̄ ige nolo saluatoris. sic sola t̄lis afinitas. i. carnalis aut legalis p̄sueuit asc̄bi i geonologia alioz f sc̄pt̄az ve te. Et idō ē dicēdū. qd hic latet aliud maxiz sac̄mētū. Nam manifestū est qd xp̄s nat⁹ ē ex illo sacro et v̄giali et i violato cōiugio absqz i iuria ip̄i ioseph et fidi cōiugali. Et nat⁹ ē ex m̄ v̄gie in diuisa sp̄sa ip̄i ioseph. qd i diuisiblz erat duo i carne vna. Et in t̄li cōceptu nūq̄ v̄go m̄ fuit diuisa ab ip̄o ioseph. s3 semp i fixe cōiugali cōiuncta. qd caro cōiugali nō dicitur diuisa. nisi p adulteriu. q̄ seq̄t qd lz ioseph nō cōcurreret officialz ad gnōz x̄. tñ qd t̄lis cōcepto et gnō fca est i ei⁹ cōiuge s̄ cōiugali et i diuisiblz p̄iuncta absqz i iuria fidi cōiugalis. q̄ ioseph nō fuit ex p̄s ne p aliquē sp̄alē modū esset pater x̄. mlto magis et digni⁹ q̄ adoptiu⁹ et nut̄ci⁹. maxie. qd cōiugiu ioseph et marie ordinabat. ut xp̄s ex t̄li cōiugio v̄giali nascetur. Ad denōndū qd xp̄s qd ex tali v̄giali et in violato sc̄to cōiugio nascebat. nō carnalis s3 sp̄ualz ex sp̄uali cōiugio ecclie debebat filius reḡre. ut in q̄ aug⁹. Et dicit aug⁹ qd illud cōiugiu ordinabat ad missiūz in carnationis. Et dicit etiaz in libro de bono cōiugali qd omnia bona req̄sita ad bonū cōiugrū fūūt in illo sacro cōiugio. Nam ibi fuit omnia bona sac̄mētū. qd nullū diuorciū. Et bonū fidi qd nō inueniēte adulterio. Et bonuz pl̄s. qd in x̄ xp̄s nat⁹ ē. Ex quibz seq̄t qd ioseph aq̄ modo singlarī et sp̄uali est p̄ x̄. et xp̄s filius ei⁹. eo qd de ei⁹ cōiugio. Dis ḡ h̄tis ponit̄ pro p̄ne semp salua fixe catholica. qd lz ioseph nō fuit pat̄ x̄ n̄lis n̄c carnalis. tñ fuit pater x̄ legalis et f legē. Et p p̄ns xp̄s fuit filius ioseph legalis et f legē. Nec aut̄ sic p̄batur. Nam dō p̄cepit deūt. xxv. qd si qd moreret sine filijs. Et tūc sc̄bs frat̄ illi⁹ accepit et illā i vxorē ad succitādū semen fr̄i suo. qd sic ē intelligēdū. Nam qd ille mortu⁹ descēdebat s̄n̄ gnōe. Itēo relinq̄bat p̄p̄ndozē successo rem in vicariū qd exercet actū gnandī vice et loco sui ex ei⁹ vxore. Itēo illa mulier sp̄

Canticum.

erat vxor pmi f amore et ppositu. sed erat vxor fecu di f carne. in qntn exercebat carne nafalez actū gnandi loco illi. Et iō illa pma ples nō ascribat scōo. s; p viro. et sic succedebat s i noie filiali z in hereditate. f legem. Et iō illa ples dicebat cois illoz duorum. s. pmi f legē et spm. et scōi f carnē z nafaz. Et iō oportebat qz ille q succedebat primo mortuo eēt ppinqor illi inf omis viuos. s; qz sup i mediat et scōo genit erat ppinqor. Iō ille succedebat in tali matimnio vice et officio gnānce et plis suscitāce. Et iō ille fili? sic nat? vere dicebat filius legalis pmi. eo qz nat? s ex vero piugio f; legem sic ordiatā. et nō ex adultio. Sed si forsan ptinget qz illa mulier p mortē viri fornicaret cum aliq alio. z ex illo hzet plē tūc ille fili? nūq dicebat fili? pmi viri. qz nō ex lege. s; ex scoto et fornicatōe nat? erat. Alimili g est dicēduz. qz p qz xps ex vero piugio et vxore ipi? iosep absq; adultio et in iuria fidei sacmētaliter pcept? ē et nat?. ergo fuit ei? ver? fili? legalis. qz ex ei? i violato piugio nullo pctō p adultiu; diuiso pcept? est quā plem suscitauit dō filio suo ioseph. Sed diceret aliq? qz ista non ē vera filitudo. Primo qz ioseph erat viu? et non mortu?. Scōo qz in lege nō fuit pceptū. ut pater suscitaret semē filio suo. s; qz sol? frat in mediat? suscitaret tale semē fzi suo. Ad pmiuz respōdet. qz licet beat? ioseph nō eēt mortu? q ad cetera opa vite. tñ erat mortu? q ad gnoz ppter votū vgitatis. Et erat mortu? q ad omne pctz. Et iō oportuit. ut deus sibi in illo m suscitaret plem legalem et spūalez. Ad scōm rñdet. qz l; nō fuit pceptum i lege. ut pz suscitaret semē filio suo. tñ in figura hui? missij. hoc semel i ve te. fuit scōm et pcessuz et in libro legis scriptuz. Nam legis gn. xxxviij. qz thamar ex diuini in spiratōe exiuit in biuio ad iudā socer suum ignaz. ut suscitaret ex ea semē duob? filijs mortuis absq; ple. qd fec iudas. qz ex vno pūbitu genuit duos filios ex tamar. qz suscitās semē z plem duob? filijs mortis

sine ple. qz genuit ex ea fazes z zarā. p que dōez phares q genuit esrom descēdit x? ex iuda et iacob et abraā f carnē. q dōez act? nō fuit i putat? ipi thamar ad scotū. sed ad iusticiāz et missium. cui dixit iudas in iudicio. Justior m es. Et tota eccia reputat illud fuisse factū in pphicū et mysticū missiū. in qntū thamar puidit in spū. qlitez xps erat nascit? dō tribu iuda f carnē. Et qz vidit. qz nō potat hze plem ex duob? pmiis filijs iudae. nec sibi dabat terci? in virū ad suscitandum semē frib? suis. Et iō ne xpi gno pē iret. et ut ex ea xps nasceret. Iō ne pōet tātā dignitatē. in tērauit suscipe plem ex socero suscitāte plem filijs suis. put mystice et sacmētalit fciz ē. S; qz nil gestū est in ve te. qn fuit ppletuz in x et eccia. Ad cui? missium et figuraz omia ibi ptingebāt. In qntū xps fuit finis toti? legis. Iō p illud missiuz figābat qlitez mortuo ioseph q ad mūdum et carnalē gnoz ppter votū vgitatis. De? pz debebat sibi suscitare plē spūalem ex vGINE m piuge ioseph et spōsa dei pzis. Itē figurabat etiā. qz sic thamar pcepit geminā plez. s. phares et zarā. Ita pitez vgo m erat pcepta et de scōo pcepit gminā plem nō f psonā. sed f nāz. eo qz xps sb vii psona hēt duas nafas. s. et hūaz. Et iō illud missiuz gnois phares ex thamar apbatuz in scōpā. et ponit in geonologia saluatoris. eo qz ordiabat figuraz et sacmētalz ad missiuz in carnatois xpi scōm ex maria vgie/e piugio vgiāli et legitio ipi? ioseph. Duplicit? g x? dō fili? legalis ipi? ioseph. p qz i lege fuit p iudā et thamar et phares p figuratū. et in nouo te. ad inpletū illō missium. Scōo qz xps ex legitio piugio et spōsa et piuge ipi? ioseph absq; in iuria piugali fuit pcept? z nat?. Et iō ad hūc intllctuz Mathe? scribēdo xpi geonologiam dicit. et pcludit in fine toti? cathologi. qz matari genuit ioseph virū marie. de q nat? ē ihs q vocat xps. Unde nō dicit. qz ioseph genuit xpm. Ad dō nōnduz. qz xps nō est fili? nafa

.virginis.

lis nec carnali^s ip^si ioseph. s³ dicit. q^u ioseph
erat vir et coniux Marie. de q^uo nat^us est ih^{esu}s xp^{istu}s.
Ad denonduz. q^uo i^{esu}s xp^{istu}s noⁿ est fili^us carnalis
nec naturalis. t^um fuit fili^us f^{ili}e leg^e et fili^us leg^{is}
ip^si ioseph. p^{ro} q^uo erat nat^us ex iⁿ diuisa coniuge
sua. salua fide coniugali. absq^{ue} o^mnⁱ nota adult^{er}ij
et peccati. Et h^{oc} voluit p^{ro}firmare p^{ro} ea Math^{eu}s
cu^m s^{er}uauit. g^{er}na^{to} x^{risti} sic erat. ut seq^uit. Na^m cum
est desponsata m^{ari}e ma^{rie} x^{risti} ip^si ioseph. inu^{er}ta est
in v^{er}o h^uis g^{er}me ex sp^{iritu} sc^oto. et noⁿ ex ioseph
n^{ec} ex sco^{to} n^{ec} adult^{er}io. s^{ed} ex sp^{iritu} sc^oto. eo m^o
q^uo sup^{er}dictu^m est. Et i^o q^uo ioseph volebat ip^saz
traduce dixit s^{ed} angl^{ic}o. ioseph filij d^{omi}no noliti
meze accipe maria^m coniuge^m tua^m. q^uo q^uo iⁿ ea na
tuz est. de sp^{iritu} sc^oto est. q^uo dicat. ip^sa est vere coniux
tua noⁿ ate adul^{ter}ij diuisa. q^uo noⁿ h^uao ope p^{ro}
cepit. s^{ed} ope sp^{iritu}s sc^oti. I^{de}o coniugiu^m tuu^m nullo m^o
lesuz est. ymo magis p^{ro}firmatu^m. q^uo p^{ro} leg^e et
p^{ro}ph^{et}as p^{ro}nunciatu^m et p^{ro} sp^{iritu}m sc^oti iⁿ te p^{ro}firmatu^m
I^{te} ad h^uic itll^{ic}z v^{er}go m^o dixit x^{ristu}s. ego et pat^{er}
tu^us. s^{ed} legalis volentes q^uerere te. I^{te} ad eun
dez itll^{ic}z lucas frequ^{en}ter appl^{ic}at ioseph p^{ro}terez
et p^{ro}terez x^{ristu}s. s^{ed} f^{ili}e leg^e. eo m^o q^uo dicit est. Et sic p^{ro} q^u
liter x^{ristu}s est fili^us n^{at}alis d^{omi}ni p^{ro}terez. Et fili^us n^{at}alis et car
nalis v^{er}gis m^{ari}e. et fili^us d^{omi}ni et abrae f^{ili}e carnez
et noⁿ f^{ili}e n^{at}alis. Et fili^us ioseph legalis siue f^{ili}e le
gem. Hanc aut^{em} positioⁿem ego aliq^uo p^{ro}dicauⁱ i
u^{er}a sece valentina iⁿ p^{ro}spectu d^{omi}no^{rum} canon^{um}
co^m et tot^us pplⁱ iⁿ festo beatissimi ioseph
sp^osi v^{er}gis. S^{ed} q^uo putaba^m me solu^m iⁿ opinioⁿe
I^{de}o dubitauⁱ ip^saz iⁿ p^{ro}rib^{us} m^{ari}e scriptis re
linq^uere. S^{ed} q^uo p^{ro} ea mouit v^{er}o^m f^{er}mon^e. que
venabil^{is} ac famosiss^{im}us ioh^{an}nes tarson c^{el}cella
rius piensis h^{ab}uit et fec^{it} iⁿ c^{el}lio p^{ro}statinensi co
raⁿ toto senatu ecclesiastico. inq^uo ponit ista^m posi
tioⁿem q^uo ad l^{it}eraz. q^uo q^uo f^{er}mo fuit p^{ro} g^{er} et acce
pt^us tot^us faciet ecc^{le}sie. ibid^em cog^{it}ate p^{ro} q^uo
iaz publice celebra^t off^{ic}iu^m b^{ea}tⁱ ioseph iⁿ p^{ro}lib^{us}
ecclesijs galliaz. et sp^{iritu} solentizatur iⁿ ecc^{le}sia
n^{ost}ra valentina yspanie. Hanc est. q^uo ego noⁿ er
ubui scribere hac positioⁿem iⁿ hoc loco. vbi m^o ui
des neciu^z iuxta maria^m et p^{ro}posituz. S^{ed} p^{ro} t^um
cu^m correctioⁿe sacro sc^{ie} m^{ari}e ecc^{le}sie c^{ri}stol^{ic}. et
hoc de sexta digitate et p^{ro}uilegio v^{er}gis m^{ari}e.

Septima digitas singularis v^{er}ginis m^{ari}e.
q^uo digificauit et magificauit ea^m xp^{istu}s
fuit. q^uo singularit^{er} fuit illustrata et in spirata
per obubratioⁿem sp^{iritu}s sc^oti. vnde adept^a est sp^{iritu}m
p^{ro}ph^{et}icu^m et eu^{an}gelicu^m sup^{er} o^mnⁱes p^{ro}ph^{et}as et eu^{an}g^{el}ista^s.
vnde q^uo d^{omi}ni est p^{ro} augustinu^m. q^uo sp^{iritu}s
sc^oti in illa obubratioⁿe noⁿ solu^m obubrauit ue
trem marie. S^{ed} etia^m m^{ari}e. na^m obubratioⁿe ue
trem. foruauit corp^us x^{risti}. in vno instati ex pu
rib^{us} sanguib^{us} v^{er}gis. Et sic p^{ro}fuauit ea^m afe
ditate libid^{is} et acorruptioⁿe m^{ari}e et corp^{is}
p^{ro}fuatioⁿe v^{er}ginitate et facieⁿdo ip^saz siml^{is} v^{er}g
ginez et fecuⁿda. et p^{ro}fuauit in ea fidez co^mu
galez. Et p^{ro}fuauit germ^em noⁿ solu^m anota ad
ul^{ter}ina. S^{ed} etia^m ab o^mnⁱ noxa peccati ip^si adaz.
ymo fecit ill^{ud} germ^em sc^oti plenitudie o^mnⁱ
sc^oti et g^{ra}tie. put d^{omi}ni est. Ita g^{er} parit sp^{iritu}s
sc^oti obubratioⁿe m^{ari}e v^{er}gis m^{ari}e. Illustrauit
eam l^{it}er^{is} p^{ro}ph^{et}ico sup^{er} o^mnⁱes p^{ro}ph^{et}as. et l^{it}er^{is} e
u^{an}gelico sup^{er} o^mnⁱes eu^{an}gelistas. et sic fec^{it} ea^m
simul p^{ro}ph^{et}az et eu^{an}gelistam. Ad cui^{us} in
tellectu^m est nonduz. q^uo obubrare. itez est q^uo p^{ro}
vombra^m ad circudare et p^{ro}ph^{et}ende. Et itez a
liter obubrat corp^us opacu^m et alit^{er} corp^us l^{it}er
sum. Na^m corp^us opacu^m p^{ro}hibet lum^{en} et calo
rem. ne traⁿseat. et sic q^uo vult p^{ro}tegi ab ardo
re et lum^{en}e solis ponit^{ur} sub vombra^m comus
aut alicut^us tecti. Et sic etia^m si luna iterponi
tur inter sol^em et traⁿs. tuc p^{ro} sua vombra^m cau
sat eclipsim et defectu^m l^{it}er solis in traⁿs. Et
etia^m traⁿs in^{ter}posita diametralit^{er} iter solem et
lunam causat eclipsim iⁿ luna p^{ro} sua vombra^m
eo q^uo est corp^us opacu^m. Et itez p^{ro}hibet radios
solares ne pueniat ad illuⁱⁿand^{am} luna^m. Sed
opposituz facit vbra corp^{is} l^{it}er si. s^{ed} solis. q^uo
sicut vbra corp^{is} l^{it}er nil aliud est nisi lum^{en}
ill^{ud} corp^{is} l^{it}er. Ita penetrat o^mnⁱe diafa
nuz et pellit o^mnⁱes tenebra^m et illuⁱⁿando ip^sm
diafanu^m sil^{is} illuⁱⁿat et calefacit ex sui^{us} na^m. Sic
g^{er} ad p^{ro}positu^m. q^uo vombra^m sp^{iritu}s sc^oti. nil aliud est n^{ec}
lum^{en} ei^{us} et g^{ra}tie. I^{de}o q^uo q^uo itzat. pellit o^mnⁱes
tenebra^m iⁿ g^{ra}tie et frigiditate peccati iⁿ ducendo
lum^{en} u^{er}itatis et calore g^{ra}tie. Na^m sic se het sol
p^{ro} suu^m lum^{en} co^mile ad o^mnⁱe diafanuz co^mile. Ita

Canticum.

sp̄s sc̄s ad d̄e d̄iafanū sp̄ule sic̄ q̄ est angl̄
vel aia hoīs. Et ideo sic̄ sol penetrādo om̄e
d̄iafanū pellit om̄ez tenebrā. et illuīat illō
et calefacit. Ita sp̄s sc̄s obūbrādo aīaz per
suū lumē penetrat eā. et illuīat pellēdo oēz
ignorātiā. Et gratificat eā pellēdo om̄e pe
catū. si in sit. J̄do d̄r sapie. viij. q̄ iste sp̄s oī
penetrat. et oīa lustrat. et in aīas sc̄oz se
trāsfert. et eos d̄t amicos et p̄phas facit.
Et sic patz q̄litez obūbrāto sp̄s sc̄i nil aliū
est nisi illustrāto et penetratio et illuīatio.
et purgatio ab om̄i tenebra ignorātie. aut
asozte et labe pct̄i. Et ideo q̄no sp̄s sc̄s sup
uenit i mariaz. et obūbravit eā sua v̄tute z
lumie. nō ē dicēdū. q̄ purgavit eā ab aliq̄
labe pct̄i. qz iam i sua aīatione et cretōe ve
nerat ad eam. et sc̄ificauit eā p̄seuādo p̄
grām ab om̄i pct̄o. et cōfirmādo in om̄i bo
no. Et ideo q̄no supuenit. i. itez venit i eaz
et obūbravit eā. nō purgavit eaz ab aliq̄ cl
pa. qz nlla erat. s̄ purgavit intll̄z et mētem
ei⁹ ab om̄i ignorātia ip̄am rapiēdo usqz ad
terciū celū p̄bēdo s̄ verā i tlligētiā tot̄ sa
crae scrip̄e. et patefaciēdo sibi d̄ia archana
et m̄stia celestia. q̄ nō licet homini loq̄. ¶
Ad hūc ḡ intllctū sūt intlligēda verba to
hānis damasceni. q̄ recitat Maḡ sc̄io sen
tētiāz distictōe sc̄ia dicēs. q̄ sp̄s sc̄s veit
in v̄ginez purgans ip̄am zc̄. Unde nō est in
tlligēdū. q̄ purgavit eaz ab aliq̄ labe pct̄i.
sicut dictuz ē. Et om̄s doctozes tenēt. Sed
q̄ sp̄s sc̄s in illa obūbratōe illustravit mē
tem ei⁹. et purgavit ab om̄i nube ignoran
tie. quā hēbat de modo m̄stij in carnatois
et de secretis sacre sc̄p̄e. put ip̄a se fateba
tur ignorare. cū dixit. q̄modo fiet istud zc̄.
Et sic illa purgatio nil aliud fuit. nisi q̄ red
didit sibi intllctū et mētez purgataz et lib
am ab om̄i nube ignorantie m̄stioz sacre
scrip̄e. Rapiēdo eaz asensib⁹ usqz ad arch
ana celestia. unde sc̄dm aristotil. et comen
tatorē et auicēnaz et om̄s p̄hos. in tllctus
purgat⁹ dicif intllct⁹ adpet⁹. et ē ille. q̄ pul
sa om̄i nube ignorātie ad ept⁹ ē h̄tualitez

sc̄iaz omniū i tlligibliuz usqz ad in tllcti
onem sbaz sepataz i clusue. Sc̄dm vero
theologos talis intllct⁹ purgat⁹ dicif intllc
tus heroyc⁹. eo qz excedē ista nafalia pue
niat usqz ad ea que sūt sup facultatē nase z
sui. Et sic dicif it⁹ de sup illustrat⁹ sup suuz
lumē nafale. Et sic purgare. itez ē q̄ de sup
illuīare et illustra. Et isto modo dicit dioni
sius. q̄ angli suplores purgāt et illustrāt i
fiores. Et isto modo dicit damascen⁹. q̄
sp̄s sc̄s supuenit i maria et purgavit eā. i.
ab om̄i nube ignorātie rapiēdo ip̄az usqz ad
celestia m̄stia. z faciēdo ip̄az p̄phas euāglī
stam. ut patebit. ¶ Ad cui⁹ maiorē euidē
tiā ē adūtendū sc̄dm aug⁹ p̄ faustū et p̄
adūfartū legis z p̄paz. et ut d̄ctm ē in plo
go p̄paz tractatu. 3. et regla. viij. q̄ itez sp̄s
sc̄s et idem d̄r locut⁹ ē in vtroqz testamē
to. Sed fuit ista d̄tia. nam i ve te. d̄s locu
tus est p̄ ora p̄paz infūdēdo eis sp̄z p̄bi
cum. sed in nouo te. locut⁹ ē nō p̄ filiū i car
natū. Sed post ei⁹ ascēsiōz locut⁹ ē nob̄ per
ap̄os in fūdēdo eis lumē euāgelicū. Et sic
deus semp locut⁹ ē nō p̄ hoīez. Itaz verbuz
et̄nū p̄ hoīez s̄ p̄sonal̄ assūptūlocut⁹ ē mū
do. Et sic ip̄emet x⁹ q̄ illustravit ap̄os sp̄u
euāglīco. illustravit aut̄ p̄phas sp̄u p̄bico
Et sic patet q̄litez tā apli q̄ euāglīste. nō s̄
locuti nisi sp̄u sc̄o obūbrati et illustrati. sic
ait petr⁹ in sua canonica. S̄ d̄ctm ē in illo
p̄logo. q̄litez tllis illustrāto taz p̄bica q̄ a
p̄lica. nō potuit fieri. n̄ p̄ mētis excessum et
aliquē raptū assensib⁹. qz mēs mēbrī obzu
ta cecis neq̄ oppressi luis igne rezz tenues
nosce nex⁹. sic dicit boetic⁹. v. de psolatōe.
carie iij. ḡ oz. q̄ mēs raptat asensib⁹. Et sic
taz p̄phe q̄ apli fūunt rapti asensib⁹ p̄ obū
bratōz sp̄s sc̄i. sed fuit magna d̄tia in tali
obūbratōe et raptu rōe t̄mini. nā sp̄s p̄bi
cus soluz rapiebat p̄phas assensib⁹ usqz ad
cogitōz enigmaticā m̄stioz fufōz de x̄po
et ccia. put representabāt eis in aliquo obo
creato p̄ enigmaticaz et ymagnaziā visiōz
sic ibi d̄ctm ē. S̄ sp̄s euāglīc⁹ rapuit ap̄o

• virginis.

In die pentecostes usque ad factum celum et dies eorum
ubi per modum transeuntis viderunt archana ce-
lestia que non licet homini loqui. Et ibi legerunt in illo sa-
cro libro omnia que per ea predicantur in mundo. quia si
iohannes non legisset in illo sacro libro. nunquam expli-
casset mysterium trinitatis dicens. In principio erat
verbum etc. Et sic per ea paulus electus vas elec-
tionis ad portandum nomen christi coram gentibus et filiis
israel fuit raptus usque ad idem factum celum. ut per
actum. vij. ubi vidit archana dei que non licet homini
loqui. ut ipse ait secunda ad corinthios. xi. Quomodo autem fu-
it necesse. ut apostoli fuerint rapti usque ad factum celum per
exigentiam sue legationis. sicut paulus. facta fuit decessus
in expositione psalms. lxxvij. ¶ Ex quo patet sicut et ibi fu-
it decessus. quia in non fuit expressus alii raptu in die
penitenti similiter cum apostolis. ymo ante in preceptione filii
dei per illam obumbrationem spiritus sancti. que sibi reddidit
in intellectum purgatum. ut decessus est. fuit rapta usque
ad factum celum die eorum ubi perfectus est paulus
et ceteri apostoli vidit archana dei. que non licet
homini loqui. Et perfectus vidit mysterium in carnatione
et totam intelligentiam scripturae versus te. Et ibi non so-
lum accepit spiritum euangelicum de presentibus et futuri-
tis. Sed et de rebus futuris et de in fine et propter
redemptionis de propter christum exercere. et de
omnibus futuris contingentibus in ecclesia usque ad diem iu-
dicij multo perfectus et clarus est iohannes euangeli-
sta in apocalypsi. Et sic virgo in facta fuit. tunc
similiter propheta et euangelista super omnes alios. unde
iste raptus virginis marie multipliciter fuit perfectus
ortus est raptus apostolorum. Nam paulus fuit tamen se-
mel raptus in sua conversione. et apostoli semel rapti
in die pentecostes. Sed virgo in ultra raptum factus per obum-
brationem spiritus sancti in sua annuntiatione. fuit rapta in
die pentecostes. cum ceteris apostolis. Et ultra hoc preter
deum in carnatum quem in vultu gerebat sepe ra-
piebat ad archana celestia. Et multa revela-
bit sibi filius eius in somno est in vigilia. Et multa
reulabat sibi filius per natiuitatem familia lo-
cutio. que per ea ipsa. docuit apostolos et euangelistas
Nam ipsa docuit beatum lucam totum mysterium in
carnationis. per coelum tenet. quia sola ipsa nouat
illud mysterium ex experientia et doctrina angelica. et
visione super naturalis in multiplici raptu. Et sic fu-

it facta uia propheta et euangelista super omnes prophetas
et euangelistas. quia nullus propheta persecutus est tunc in
duos euangelizandi. Nam virgo in non solum loqua-
tur et prophetabat et euangelizabat per spiritum in futurum.
Sed etiam christus deus in carnatione exiens in vultu loqui-
bat per os et uocem eius. Nam christus per uocem eius in
miserit spiritum sanctificationis in iohannes baptista. et spiritum
propheticum in elisabeth sicut decessus est. Et sic et in isto
catico christus deus in carnatione locutus fuit per os et
uocem virginis marie factio ipsa similiter prophetas et
euangelistas. Et ideo virgo in isto catico pariter
fuit euangelista. in quantum annuntiauit et euangeliza-
uit quod israel iam recepat puerum suum. quia iam deus
erat in carnatione in vultu quem ante fuerat promissus in lege
et prophetis. et euangelizauit et magna que sibi fe-
cerat deus potes et sanctus. Sed cum hoc prophetauit
propter redemptioem per christum factio. et propter
fufas ruina et obstinationem populi iudayci propter
suas in fidelitatem. et exaltationem et facietatem
populi gentium propter suam humilitatem et fides. ut pa-
tebit per totum discursus et expos huius catici.
¶ Ex supradictis ergo patet septima digitas que digi-
ficauit et magnificauit eam filius suus. et quod singulis
per spiritum sanctum obumbravit sed non solum ueterem. factio
de ipsa matrem dei absque omni labe et corruptioe
metis et corporis per uocem uocem uocem. Sed etiam ob-
umbravit sed mentem raptioem usque ad factum celum
et factio ipsa prophetas et euangelistas super omnes
alios. eo in quod decessus est. Et ideo est dicendum. quia ista est
illa mulier quam vidit iohannes amicta sole. et lu-
na sub pedibus eius. apo. xij. Nam per hoc. quia erat
amicta sole tenotat. quia nulla fuit in ea nubes
ignozante. sicut clipe. Sed per hoc. quia luna est sub
pedibus eius. tenotat. quia fuit illuata et obum-
brata luce spiritus sancti super omnes prophetas et euangeli-
stas et apostolos in tota ecclesia. et quia fuit rapta su-
pra lunam huius ecclesie usque ad solem die essetie. Et
ideo nullus potuit pati defectum. sicut sol non potest
pati defectum respectu sui.

Octava digitas singularis. que christus digi-
ficauit uocem matrem suam fuit. quia per
ctis ceteris fuit eius singularis et familiarior mini-
stra et cubicularia et secretaria. unde manifestum
est. quia in domo regia ille preceptis magis habet

Canticum.

dign^o honore q^d familiar^o ministrat et fuit re-
 gi et diuti^o cū eo manet et p^ulat. sic ē came-
 rari^o et cubiclari^o et secretari^o. Qu^o istis rex
 maiora signa amoris oⁿdit. q^z eis credit et
 sua secreta et arcana comēdat. Et ita dixit
 xp̄s aplis. io. xv. Jam nō dicam vos suos
 sed amicos. q^z q^uq^z audiui ap^ze meo. No-
 ta feci vobis. Itē de misterio dixit io. xij.
 Si q^s michi ministravit honorificabit euz
 patez me^o etc. ¶ Ex quib^o p^z. q^z illi sūnt
 magis amici xp̄i. qui magis cū eo et famili-
 arius p^uerlarūt et quib^o plura secreta co-
 mēdavit. Et illi sūnt digniores et magis
 honorati ministri q^d familiar^o et diuti^o xp̄o
 ministrarūt. Sed v^ogo m̄. p^zceptis diuti^o et fa-
 miliar^o et laboriosi^o xp̄o ministravit et fui-
 vit et cū eo p^uerlarata ē. q^z seq^ztur. q^z p^zceptis
 fuit digna laude et honore. Et fuit ap^zo ho-
 norata. Maior ē nota p^z ea q^z dicta sūt. Sed
 minor p^zbat. p^z singla. Nam v^ogo maria
 diuti^o deo ministravit. Nam sic in ea citi^o fu-
 it accelerat^o vsus liberi arbitrii q^z in ceteris.
 Ido citi^o i cepit deo fuire et ministrare. q^z tā
 in t^zcio āno fuit in tēplo ad fuiciū et ministri-
 um tēpli dedicata. vbi deo cum ceteris v^gini-
 bus fuiebat et o^zoi. et cōtēplatōi et letunio
 vacabat usq^z ad suā despōsatōz. put sup^z dic-
 tū ē in t^zcia digitate ei^o. Hoc itēz faciebat
 t^zpe sue despōsatōi sil^o cū spōso suo ioseph.
 Sed itāz familiar^o ministravit xp̄o p^z i car-
 natōz. q^z sola ip̄a sibi carnē ex suis puris sa-
 guinib^o ministravit et coicavit. Et p^z nouem
 mēses i v^zo aluit et nutuit. Itē p^z natiuita-
 tatem. sola ip̄a ex suo sacro lacte lactavit.
 Itē sola ip̄a ip̄m lauabat et vestiebat et ex-
 uebat et pānis i voluebat et i cuna repone-
 bat. et oīa sue p^zone secreta nouat. Et hoc
 in sua infantia. Sed i sua puericia ex pane
 et ceteris bonis p^zolabore ad eptis ip̄m ale-
 bat et sibi de necessarijs p^zuidebat. Itē sep̄
 in omib^o missijs ei^o comes fuit. Nam sicut
 nō defuit i partu cū ip̄m pepit. Ita nō defu-
 it in ei^o circūcisioe et in magoz adoratōe
 nec in representatōe ad tēplū. nō defuit i sui

psecutiōib^o. s. q^z nō fugit i egiptū. et q^z re-
 uer^z ē in iudeā. nō in nazaret. nō q^z nō p^z sin-
 gulos ānos ascēdebāt i iher^zl^z t^zpe festiuita-
 tum. ut p^z luc. z. Nec defuit q^z nō fuit i vita
 tus ad nupcias. io. z. nō defuit i itine p^zdi-
 catōuz. ut p^z luc. vii. nec defuit i sua morte
 et passiōe. q^z cū ceteri fugissent sola ip̄a cum
 iohē et ceteris mulierib^o erat iuxta crucē. ut
 p^z io. xviii. et ceteris euāglistis. nō defuit duz
 fuit deponit^o de cruce. Et poit^o i seplero. S^z
 nō legit. q^z v^ogo m̄ apli^o fuit reuisa ad sepl^z-
 crū. sic maria magdalena et cetera marie. et
 iohēs et petr^o. Et q^z v^ogo m̄ absq^z quib^o du-
 bio aut hesitatōe ē certissima d^z refrectōe
 xp̄i. Et iō nō fuit necē ip̄az ire apli^o ad sepl^z-
 crū. q^z p^z apuit sibi x^o p^z refrectōz q^z mag-
 dalene. nō alicui alii. ut coit^o tenet. Et rō ē
 nā sic p^zceptis i xp̄i passiōe fuit dolorib^o af-
 flicta et p^zceptis i h^zce refrectōis fuit firma
 Ido p^z meruit vide filiū suū i gl^zia refrec-
 tōis. Et iō xp̄s nō anūciat matri sine gl^ziaz
 refrectōis p^z anglos sic magdalene. s^z p^zse
 ip̄z i p^zsoā eā letificavit. iuxta ill^o. ps. xxix
 Ad vespaz demorabit^o flet^o. et ad matutinū
 leticia. Itē ps. 4. Scd^z mltitudiēz dolor^z
 meoz solatōs tue letificauunt aīaz meā.
 Et sic p^z octaua digitas v^ginis. q^z sic p^zce-
 teris familiar^o et diuti^o et laboriosi^o xp̄o
 ministravit. et secret^o fuit cū eo p^zulata. Ita
 p^zceptis ip̄am digificavit et magnificavit et
 honoravit et letificavit.

Nona dignitas ei^o et priuilegiuz fuit
 singl^zare martiriū sup^z os alios mar-
 tires. q^z absq^z laniatōe sui corpis atroc^o pas-
 sa ē in aīa i passiōe xp̄i. q^z aliq^z alioz mar-
 tiz passus vnq^z fuit in carne. ¶ Ad cui^o i
 t^zlctū ē nōnduz. q^z martiz g^zce vno m̄ idē ē.
 q^z testis latie. et sic mrtiriū. idē ē. q^z testio-
 niū. Et sic os martire^o d^znr testes fides x^o. q^z
 ut testarēt et p^zitent^o fides xp̄i passi ff d^zra
 tormēta. p^z q^z tormēta i violabl^o testimonio p^z
 fitebat^o fides x^o. Et sic patiebat^o p^zpter xp̄z et
 ei^o fides. Alio aut^o m̄ martir d^z amarte deo
 belloz et plioz. Et sic martir. idē ē. q^z pli

• virginis.

tor et ceteros et pugnantos et victos. Et sic martiriū nil aliud ē. n̄ plū et certamē et pugna et victoria. Et sic apli et ceteri vere dñr xp̄i martires. eo qz p xp̄o pugnarūt et certarūt cōtra seuciā pncipuz et cōtra om̄es infideles. Et in corpore suo dīra vulna ptulerūt. Sed finalit̄. efuso sanguīe coronā victorie et thūmfi obtinuerūt. Et sic totū pplm gētilē et īperatores īngo xp̄i subiecerūt. Et ideo vere dicūt martires. i. pugnatores et victores. Et ideo dicit aug⁹. qz nō om̄es q̄ patiunt̄ tormēta sūt martires. s; solī passi ppter xp̄m. qz tormētuz solū nō facit martirem. sed causa. Et sic dicit aug⁹. qz nō solum sūt vere martires. q̄ passi sūt vulna et laniati sūt in carne ppter xp̄m. Sed etiā illi. q̄ passi sūt psecutōs et dolores et tormēta in anima et corde ppter xp̄m. Et sic ppter ista tria virgo m̄ dicit̄ vere martir et maior martir q̄ aliq̄s alioz. qz maiores psecutiones et labores in p̄sona. et maiores dolores in corde. et maiora tormēta passa fuit in aīa et cuz firmitori fide p xp̄o. q̄ aliq̄s ap̄loz aut alioz martirū in corpore. Et h̄c pbat̄ p singla. ¶ Unde p̄ difficultas et magnitudo psecutoi⁹ p̄sistit in magnitudine laboris et timoris et tristicie. Sed virgo maria in sua psecutōe passa ē in mēso labore et tristicias et timores ppter xp̄m. q̄ aliq̄s sc̄s. ḡ atrociorē et maiorē psecutōz. q̄ ceteri passa ē. Maior patz. minor pbat̄. Nam nō est p̄pand⁹ aliq̄s labor. labori v̄gis m̄e q̄no ex timore herodis. ne interficeret xp̄m fugit in egiptuz cū puero. Nam sic xp̄s fuit delicatissim⁹ in p̄plexione. Et p̄ p̄ns sens⁹ tact⁹ in eo fuit noblior. Et ideo m̄ior labor erat maixi⁹. et causabat maiorē molestiā ī eo. Ita v̄go m̄ cum esset p̄ceteris m̄lieribus delicatissima. Ideo maiorē laborē et molestiam passa fuit in illa fuga et itinē fugiēdo in egiptū et redeūdo in iudeā. et postea fugiēdo in nazaret ppter archelañ. q̄ regnabat p̄ patre in iudea. q̄ vnq̄ aliq̄s aliter tulit. qz pu⁹ mot⁹ erat sibi maxim⁹ la-

bor et molestia. Itēz ī illa fuga maiorē tristiciaz et timorē passa ē. ne herodes interficeret et puerz. maxie. q̄no vidit eū tāta seuciā īterficisse tot in fantes in nocētes. p̄filito suo q̄ vnq̄ aliq̄s passus fuit. Et sic etiā passa ē mltas psecutōs post passiōz xp̄i sicut cū aplis ut patz p totū discursuz actū ap̄loz. qz n̄ min⁹ ip̄a patiebat̄ q̄ apli. Itēz sc̄do nō solum passa ē in mēsas psecutiōs et labores ppter xp̄m. Sed etiā in mēsos dolores ī corde. q̄ est sc̄dm gen⁹ martirij. Nam nūq̄ aliq̄s passus ē tātū colorē p aliq̄re amissa. q̄ntum passa ē v̄go m̄. q̄no amisit filiu suū in iherl̄m q̄res ip̄m p totuz triduū. cui⁹ rō est. Nam f̄ augustinū p̄ de ciuitatete cap. x. q̄nto q̄s magis diligit rē. tāto magis dolet in ei⁹ amissioe. Et q̄nto rē maiorē leticiā causat in corde in ei⁹ possessioe. tāto maiorē dolorem causat in corde in ei⁹ amissioe. cuz ḡ p̄stet qz v̄go m̄ magis dilexit xp̄m. q̄ aliq̄ alia m̄lier filiū aut patrē aut matzē aut fratres suū. n̄c aliā rē m̄di. ḡ seq̄tur. qz virgo maria magis p̄ voluit et maiorē et in tenorez colorē in corde passa ē p totū illō triduū nō reptens filiū suū amissuz. q̄ vnq̄ alia m̄lier passa fuit ī amissioe filij sui. n̄c alii cui⁹ alii⁹ re⁹ p̄dite et amisse. quicq̄de color semp fuit cū gradī timore. ne archela⁹ et ceteri successores herodis occiderent filiū suū. Et sic et v̄go m̄ in q̄lz absētia xp̄i semp fuit cuz simli cordis colore. p q̄d patz sc̄dz genus martirij ei⁹. Terciū gen⁹ martirij virginis marie fuit. qz passa fuit atrociora tormētata realz ī aīa. q̄ vnq̄ alter martir passus fuit in carne ppter xp̄m. ppter q̄d v̄go maria nō fuit methaforice. sed realz martir. ¶ Ad cui⁹ intll̄c̄z est valde adūtendū qz martiriū siue tormētuz ē tm̄ materialiter in corpore. sed formalz in anima. Ideo magis et p̄fecti⁹ est in aīa q̄ in corpore. unde color sc̄dm auctēnaz nil aliud ē. nisi q̄das passio causata in aīa ex corpore et carne quā in format. et cui p̄sonalz iugif. rōe cui⁹ p̄iuctōis et v̄nitatis oīs discōueniētia carnis causat

Canticum.

colorē in anima et quibus tristitia. quibus in tollerabilibus f maiorē disproportionē et dissonantiā factam in carne. et secundum excessus disconueniētie partius carnis. quod quod excessus disconueniētie causat in carne propter nimiam dilatationē. sic accedit in torturatis. aut propter nimiam macerationē. sicut accedit in percussis et flagellatis. aut propter diuisionē partium carnis. sicut accedit in vulneratis. aut fractōis ossium aut relocationē eorum. aut per tractōis neruorum sicut accedit in spasmo. aut disconueniētiā humorum. sic accedit in febricitantibus etc. Unde sicut conueniētia partium corporis causat quies in anima. Ita disconueniētia causat dolores in eadem anima. Et hoc causat propter amorē naturalē anime ad corpus quod in format. et quod est instrumentū mediū suarū operationū. Sed quia anima magis est ubi amat. quam ubi in format ut in quibus Augustinus. eo quia amor transformat amantem in amatum et in eo extasim facit. ut in quibus Dionysius. Hinc est quod potest aliquis tantum amare alterum. quod oblitus sui magis erit in alio. quam in se ipso et extasiosus. Et sic magis dolebit in passione et tormento aliorum. quam in suo. quia magis percipit alium. quam se ipsum per illo tempore. Et sic patitur in amato magis quam in se ipso. Et per quibus maior erit in eo passio amati quam passio sui ipsi. Sicut Christus in medio flagellorum et in cruce magis propebat generi humano quam sibi ipsi. Et sic in eo maior erat passio quam passio et hoc accidebat propter nimiam caritatem quam non diligebat. per quibus dicitur per xxv. Cum ergo simus certi quod uirgo maria diligebat filium suum super omnia. Et per quibus magis quam se ipsam. quia in caritate Christi excessit omnia alias creaturas. Et ideo uirgo in tantum erat amore et caritate transformata in Christum filium suum. quod per quamdam extasim et excessum magis erat in Christo quam in se ipsa. quod ad operationes animales. quia sensus totaliter absorptus sequitur uoluntatem rationales. Et sic oblita sui ipsi dolebat in amato. ymo magis dolebat realiter in uerberibus et flagellis et uulneribus Christi. in anima sua. quam si ipsa passa fuisset illa uulnera et flagella in carne sua. quia illa pas-

sio Christi amati magis penetrabat animas uirginis quam tormenta laurentij et uincenij penetrarunt animas eorum. propter rationes iam dictas. Et ideo dixit symeon uirgini marie. Tuam ipsi animas pertransibit gladius. id est gladius et dolor passionis ipsius filij tui pertransibit et penetrabit et forquabit animas tuas. Et sic per quibus uirgo in fuit passio realiter martiris in Christo. quod ad animas ubi realiter et formaliter est dolor. Et per quibus in tantum uirgo maria fuit magis et altior martiris pro Christo quantum uehementius et atrocius fuit passa in anima quam laurentius et ceteri martires in carne. quod quod dolor anime uirginis etiam redoundabat in carne quia spiritus tristis desiccatur ossa. per quibus. Ex quibus per quibus magis debet aureola martiris uirginis me. quam alicui aliorum martiris. Et hec est causa quare Christus non permisit. ut uirgo in per martiriū transficeret ad alias uitas sicut ceteri apostoli. eo quia iam passa fuerat martiriū cum eo in passione sua. ut infra patebit. Quia cum ceteri apostoli relicto eo omnes fugissent in hora passionis. tamen sola uirgo nunquam ipsum dereliquit tanquam comes et princeps eius passionis. Sed quia iohannes euangelista monitu et exortatione uirginis me reuersus est ad Christum cum societate uirginis marie et aliarum mulierum. Ideo Christus non permisit. ut iohannes euangelista et magdalena et cetera mulieres descenderent ab hoc seculo cum martirio. eo quia omnes fuerunt passi cum Christo iuxta crucem et sepulchrum. Sed quia passio eorum licet fuit meritoria. tamen non fuit propana passioi uirginis me. Ideo Christus non permisit corpus marie in sepulchro in cyrenari. sed facta die ipsa ad gloriam suscitauit. ut infra patebit. Et per hoc per quibus nona digitus uirginis me. quod ipsam Christus dignificauit et magnificauit.

Decima digitus singularis uirginis fuit quia Christus non permisit corpus eius in sepulchro in cyrenari. sed facta die ad istam suam in corpore gloriosum ipsam resuscitauit et secum in gloria celesti collocauit. Et hoc fecit multiplici ex causa. quia prima fuit mera dei uoluntas. eo quia ad hanc dignitatem et ceteras alias eam ab eterno predestinauit. Et quia ante legem datam de in cyrenatione et resolutione omnium aliorum. per ex spali per

.virginis.

legio eā tali snia exemerat. qño dixit spen
ti. ipa pteret caput tuū. naz ipa m̄ in tantū
cōtriuūt caput spentis. q̄ sicut non potuit
morde ipam morſu clpe originalis. n̄c mor/
ſu p̄cupie. nec morſu ezūnaz et corruptio/
nis mentis nec carnis. Ita nō potuit mor/
dere ipam morſu doloris in morte. nec i cy/
neratois in carne. qz illa sacratissima ania
sine dolore. ymo cum sumo gaudio ad tē/
pus sepata fuit a corpe cū desiderio viden/
di gl̄iam. et cum certa spe recup̄andi corp̄
gl̄iosuz in breui. put sibi fuerat a filio suo p̄/
missuz. Ideo illa mors nō fuit dolorosa. n̄c
tristis. S; leta et felix et gl̄iosa. Sc̄do añ h̄c
factuz in p̄miuz singlarē et sp̄ale. nam post
q̄ v̄go Maria. inter ceteros hoies mūdi fu
erat mīstra xp̄i. et secreta cubicularia et ca/
meraria. et p̄ceteris cuz labore futezat. Et
p̄ceteris fūat passa sup̄dicta tria genera
martirij p̄pter xp̄z. s. martiriū p̄secutois et
dolor et tormētoz. Eo modo q̄ d̄cim est
siml̄ cum xp̄o in illo passiōe. ergo ratio fut
ne itez torq̄ref in morte. sed sine dolore et
tristitia discederet. et sc̄cia die ad instar filij
sui in corp̄ gl̄iosuz ref̄geret. Ut sic fuerat
socio passiōis. Ita esset socio ref̄rectois et
gl̄ie xp̄i. Alia aut̄ causa fuit. inq̄ntum xp̄s
tanq̄ fili⁹ debuit honorificare matrē suaz.
in q̄ntuz fūat sibi decēs et possibile. Et inq̄n/
tum erat eadez caro mats et filij. Et sic pos/
sūt assignari oēs ille decē cause. q̄s assignat
aug⁹ in libello de assumptōe v̄ginis quib⁹ p̄/
bat v̄ginem Mariā nō fuisse in sepl̄cro in
cynatam. sed in breui sic fili⁹ in corp̄ gl̄io/
sum fuisse suscitaz p̄ filiu. et in sup̄mo celo
cum filio collocatā. Et p̄ hoc breuit̄ patet.
decima dignitas q̄ p̄ filiu virgo maria fuit
magnificata.

Decima dignitas v̄ginis marie fuit
qz sup̄ om̄s coros et gerarchias an/
geloz et oīuz b̄toz meruit exaltari et col/
locari in mediate post xp̄m filiu suuz. put
canit ecc̄ia et p̄dicat om̄s sc̄ti doctores. Et
hoc mlt̄plici rōe. q̄z prima ē. qz eodez or/
dine fuit in celo collocata in mediate post

filiu. q̄ ab et̄no fuit p̄destinata. Et ideo sic
deus ab et̄no p̄st̄psit eam in libro p̄destinati/
onis in mediate in sc̄do gradu post xp̄z ho/
minez. Et p̄destinauit eam ad gr̄am. ut esset
sanctioz vniūsis creatis post xp̄m. et ut es/
set mater dei. et suparet om̄s creatas i san/
ctitate et dignitate i hac via. Ita collocauit
eam in pat̄a sup̄ om̄es creatas in mediate
post xp̄m. qz ordo gl̄ificatois seq̄tur ordiēz
et gradu p̄destinatiois. eo qz p̄destinatio respi/
cit gl̄ificatōz tanq̄ finē vltimuz cui⁹ cūqz
create rōalis. ¶ Ad cui⁹ intellectū ē nōn/
duz. qz qño dicit qz p̄destinatio ē ab et̄no ad
gr̄am p̄paratio. nō ē intelligēduz. qz gratia
sit finis p̄destinatiois. sed dispō ad finē. nec
p̄destinatio respicit gr̄am tanq̄ finē vltima/
tum. sed tanq̄ dispōz ad finem vltimuz. q̄
est gl̄ificatio et b̄nificatio. Nam sc̄dm apluz
ad ro. ix. q̄s deus ab et̄no p̄destinauit. Hos
et fili⁹ p̄ gr̄am vocauit ex t̄pe sup̄le. Et q̄s
vocauit. hos idē fili⁹ iustificauit. et q̄s iusti/
ficauit. hos et magnificauit sup̄le. p̄ gl̄az in
celo. ¶ Ex quib⁹ patz. qz licet gl̄ificatio sit
finis vltimat⁹ in executōe. t̄n̄ est a deo p̄ma/
rie intent⁹ s̄ et̄nū p̄positū sue volūtatis ad
ephe. p̄. Et ideo p̄destinatio nil aliud ē nisi p̄/
paratio gr̄e s̄ et̄nūz p̄positū p̄ quaz q̄s possit
p̄sed̄ fufaz felicitatē in celo s̄ gradu gr̄e et
caritatis sibi collate in via. qz eiusdez est in/
tende finēz et p̄pare eā q̄ sūt et disponūt
ad finem. Et ideo sic xp̄s subliāuat v̄gtem
matrē suam in sup̄mo gradu oīuz gr̄az et
meritoz et dignitatz i hac via. sc̄dz qz d̄s
pater ab et̄no eam p̄destinauit. Ita colloca/
uit et subliāuit eaz in sup̄mo gradu xp̄s in
mediate post se ip̄m in gl̄ia celesti. Itēz sic
dei est p̄pare gr̄am ab et̄no. et ex tempo/
re p̄ xp̄m eā p̄ferre. Ita hois ē p̄ talē gr̄az
opari et mereri in hac vita. vitaz et̄naz in
fufum. Sed qz v̄go m̄ ap̄ncipio sui meruit
vitam et̄naz p̄ quāda; excellētiā in om̄i sta/
tu et etate sup̄ os grad⁹ et etates et sup̄ os
cui⁹ cūqz status et etatis. et gradus in hac

via. q̄ p̄ q̄dam excellentiā fuit collocata in
 gl'ia celesti. in supmo gradu post xpm sup
 om̄s alios stat⁹ et ordies et garchias oīuz
 aliaz creataz. Et hoc patet discursū p̄
 om̄s etates et stat⁹ vīrginis m̄. qz in q̄libet
 statu meruit sup om̄s crasas. Vnde dcm̄ ē
 in sc̄da dignitate vīrgis Marie. qz ip̄a fu
 it sc̄rificata in p̄ i statū sui esse p̄ supmaz gra
 ciam hitualez in supmo gradu post xpm.
 ergo sedtur. qz in eodez in statū iam meruit
 supmūz gradu glie post xpm sup om̄s sc̄tī
 ficatos. et hoc ex solis meritis passiois xpi
 Item dcm̄ ē in sc̄da dignitate. qz vs⁹ liberi
 arbitrij fuit accelerat⁹ in vīrgie Marie in
 v̄to mat̄s aūt natiuitatē. et post natiuitatē
 in sua in fanciā et puericiā. Et p̄ p̄ns hūit
 pp̄iam opatiōz meritoriā postq̄ opabatur
 per gr̄am p̄firmatā et ad p̄positū. ¶ Ex q̄
 patet. qz v̄go Maria iaz in cepit mereri vī
 tam et̄naz in v̄to mat̄s sup om̄s sc̄rificatos
 in v̄to. in q̄bus vsus liberi arbitrij fuit ac
 celerat⁹. Et sic etiā p̄ tale libez arbituz ac
 celeratū meruit in sua in fantiā et puriciā
 opando p̄ gr̄az apposito sup om̄s infantes
 et pueros. qz sc̄dm̄ gradu gr̄e et caritatis
 est meritū opatiōis pp̄le. Et sic vīrgo ma
 ria in sua in fantiā et puericiā iam excellē
 ter meritorie opabat et merebat in sua o
 patione. ut dcm̄ ē. Et sic iam meruit coro
 nā glie excellē sup om̄s in fantes et pue
 ros illi⁹ etatis et stat⁹. Item dcm̄ ē in q̄r
 ta dignitate. q̄litez v̄go Maria fuit singla
 ris in sua desponsatiōe et p̄iugio. qz simul
 cum v̄gitate fuauit fidez p̄iugale sup om̄s
 p̄iuges/et fidez v̄ginales sup om̄s v̄gines.
 Et ideo meruit coronā v̄ginales sup om̄s v̄
 gines/ fuando ea q̄ v̄ginis sūt et p̄tinet ad
 statum v̄giales. Ita etiā meruit coronā su
 per om̄s p̄iuges fuando fidez et statū p̄i
 ugalē. Item eodem modo meruit coronā
 sup om̄s p̄cipiētes et p̄gnātes et p̄ztiē
 tes et lactantes. et xpo ministrātes. et fū
 entes/ qz nllā ml̄ier cum tanta diligētia et
 caritate nut̄uit filiuz suuz. Et nll⁹ ex minī

stris xpi. cum tanta caritate et cū tanta fa
 miliate et diuinitate. et cum tanto labore
 ministravit xpo. sicut fecit maria. put dcm̄
 est. Item meruit aureolaz sup om̄s marti
 res et ap̄los et doctores. qz om̄s supauit in
 martirio et fide et doctrina. put dcm̄ est.
 Item meruit sup om̄s viduas coronā post
 obitum ioseph et post xpi ascensioz. Viven
 do in statu viduali exmplo vite et doctrine
 alios docendo. vnde totū spaciū t̄p̄is ab as
 censiōe xpi usqz ad obituz ei⁹/ v̄go Maria
 distribuebat t̄p̄s in duas ptes. Nam in vna
 parte t̄p̄is occupabat in vita actiua. s. ele
 mosinas largiēdo et ieiunādo et loca sanc
 ta cotidie visitādo. In alia aut parte t̄p̄is
 occupabat circa vitam p̄tēplatiuā in ōzonib⁹
 et meditationib⁹ rez diuinaz/ puta p̄tē
 plando misterū in carnatiōis et p̄uersatiōis
 xpi in hac vita/ et misterū n̄re redēptiōis
 et p̄tēplando gliam filij sui et omniū beato
 rum. Inq̄z societate s̄ui desidabat. Inq̄ d
 cem p̄tēplatiōe sepe p̄solabatur familiarit
 p̄sorcio angloz et colloq̄o. Et etiā sepe ra
 piebatur in sp̄u magis q̄ magdalena vsqz
 ad terciū celū. Et sic vīrgo m̄ in vita acti
 ua meruit sup om̄s aactiuos. Et in p̄tem
 platiua sup om̄s p̄tēplatiuos. vltimo aū
 meruit in suo obitu. sup om̄s ab hoc seclō
 discedentes. qz cum maiore caritate disces
 sit. et cum maiori desiderio cupiebat diso
 lui. Et esse cum xpo. ¶ Et sic patet q̄litez
 in merito excessit om̄s status hoīum et eta
 tes. Et nō solum excessit in merito omnes
 stat⁹ hoīuz. s. et oīum angloz. Nam licet
 fuit eq̄lis anglis in puritate. t̄n supauit cel
 situdiez oīuz angloz in caritate et diuine
 maternitatis dignitate. ut inq̄ augustin⁹.
 Et ideo vīrgo m̄ meruit gerarchiā nō solū
 sup om̄s stat⁹ hoīuz. Sed sup om̄s ordies
 et garchias angloz in potiorib⁹ bonis xpi
 filij sui. eo qz p̄ q̄ndaz excellētiā meruit et
 adepta ē coronā glie per om̄s stat⁹ et sup
 om̄s p̄ditōs hoīum et angloz. Ideo indie
 sue assumptōis c̄tat sibi ecc̄ia i lectōe missē.

Virginis.

Illo ecclesiastici. xliij. In oib⁹ redem⁹ q̄siuit.
et in hereditate dñi morabor zc. q̄i dicat v̄
go m̄. Ego q̄siui redem⁹ vite etne in oib⁹
statib⁹ z etatib⁹ z in oib⁹ pdictioib⁹ z opa
tioib⁹ meritorijs. Sed qz i oib⁹ illis me
rui coronā vite p ex celētia sup oib⁹ hoīe⁹
et anglos. Ideo morabor in eternū in here
ditate dñi. i. in potiorib⁹ boni⁹ filij m̄i sup
oib⁹ ordines et garchias oīum hoīuz et
angloz. Et sic etiā cantat sibi eccia. Exal
tata ē sc̄a dei genit̄x sup chros angloz ad
celestia regna. Item maria v̄go assūpta est
ad ethereū talamū. in q̄ rex regum sedet so
lio. Et sic patet. xi. dignitas v̄ginis m̄e q̄ di
gificauit et magificauit eam fili⁹ su⁹ in fi
ne sui cursus et p egrinationis. q̄ est fin⁹ a
liarū dignitatam.

Sed ad huc restat duodecimā dignitas
quā singulariter exercet v̄go maria
erga pctores clamātes ad se p egrinātes i
hoc sc̄o. q̄ dicit⁹ dignitas incessiois. p quaz
v̄go Maria sola dicit⁹ mater gr̄e z misicor
die et aduocata pctoz et mediatrix int̄ nos
et xpm. Nam sic dē⁹ patet pstituit xps ho
minē mediatorē int̄ hoīes et deuz. ppter
qd homo xps ihs dicit⁹ mediator dei et ho
minez. p aplm. Et dicit⁹ aduocat⁹ apd p̄ez
ad he. Ita p̄ter xps caput eccie pstituit v̄
ginēz matrē suā aduocatā z mediat̄ez singl
arem int̄ nos et ip̄z. unde xps dupliciter
dicit⁹ mediator dei z hoīuz in q̄ntuz homo
Primo qz ē medi⁹ in dignitate. qz m̄ior p̄ze
sc̄dm hūanitatē et maior et dignior oib⁹
hoīe et anglo. Et ideo ratio ē. qz sit medi⁹
intercessor z redēptor int̄ nos et dñm. Itē
qz est deo fili⁹ sup oib⁹ dilect⁹. qz gr̄a z re
missio nō datur. nisi intercessioe alicui⁹ p̄ze
dilecti. ut teneat mediū int̄ bonificatorē
et bonificandū. ppter has ḡ duas causas xps
pstituit v̄giem matrē suāz mediat̄cē int̄
nos et ip̄m. Nam p̄ est minor filio. S; mai
or oib⁹ alia creata in gr̄a et gl̄ia. et in oib⁹
dignitate. ut dcm ē. Sc̄do qz est sibi mater
et p̄dilecta sup oib⁹ alias creatas. Et ideo

nūq̄ negat sibi petitiōz. nam sicut p̄teris fi
lius diligit matrē. Ita nō negare potest si
bi petitiōz. qz amor et dilectio ē causa in peti
tionis cui⁹ cūqz rey postulate. Itēz virgo m̄
p̄teris diligit filiū suū et p̄ceteris s̄ min
strauit. ergo fili⁹ nō potest sibi negare vi
cem amoris et retributois. qn audiat eaz.
Et anuat sibi in oib⁹ iusta petitiōe ex p̄uile
gio sibi p̄cesso. eo qz pstituit eā mediat̄cē c̄.
¶ Unde ē valde adūteuuz. qz ppter p̄suati
onez rey publice militantis. et ad repatiōz
rey publice tribūfantis. et p̄plendū nume
rum electoz. necē fuit. ut cōstitueret xps
mediat̄ez v̄ginē matrē suā int̄ nos et ip
sum. postq̄ eiusdē ē in tendē finē. z prepa
rare. et dispoñe ea q̄ sūt ad finē. unde mai
festū est. qz oib⁹ pctores pecāt p̄ dñm p̄rem
p in obediētiaz p̄uaricāto eius p̄cepta. Et
ideo p̄ talez culpā merētur penā eternā. et
etiā t̄p̄alez. qz ppter culpā octam merent
penam eternāz in fuo. sed ppter pctā pu
blica merent penāz eternā in fuo et penā
t̄p̄alez in p̄senti. de quib⁹ nemo potest lib
ari nisi p in tercessioz xpi mediatoris. Sed
qz oib⁹ pctores post baptisimū vltra hoc qz
pecant p in obiaz p̄tra deū p̄ez. pecāt etiāz
grauit⁹ p in gratitudiēz p̄ filiū. eo qz eos re
demit p suā passiōz et fecit eos sue passiois
p̄ticipes p baptisimū. Et iō pecāto p̄ bap̄z
vidē⁹ p̄tempne z despicē passiōz xpi. Et sic
nll⁹ pctoz meret⁹. qz xps ampli⁹ intercedat
p ip̄o apd p̄rem. sine cui⁹ intercessioe nō
potest libari apena etna. nec t̄p̄ali. sic cl̄pa
quā ip̄e volūtarie p̄petrauit. Et iō fuit necē
ut xps pstitueret Matrē suā p̄dilectā me
diatricem int̄ nos et ip̄m. ut in silib⁹ cas
bus intercedat p nob int̄ nos et ip̄m. Et
mitiget irāz ei⁹. ppter talez in gratitudiēz.
Et ut fili⁹ placat⁹ p̄cib⁹ mat̄s int̄cedat p̄nō
apud p̄rem. Et iō dicit b̄⁹ bernard⁹. qz sic
filius p̄nobis semp ostendit patri latus et
vulnera. Ita mater filio pectus et ubera.
Et hoc vidē⁹ maifeste de mltis deuotis v̄
ginis marie. q̄ in grauib⁹ peccatis et sceler

ris laborantes. tñ finalit veniunt ad pñiaz.
 Et etiã inter pctã liberãt amagnismalis z
 piclis tpralib. ne peãt i eis. sz pducãt ad fi
 nalẽ pñiaz. Itẽ vidẽt q̄soaz ciuitates z po
 pulos et opida. q̄ ppter pctã publica patiũ
 tur mltã distmã z psecutõs z i firmitates
 et adũsitates. sz qz diuina officia virginis
 marie in eis frequãnt et deuote celebra
 tur. Itẽ miraculose ab illis aduersitatib.
 liberãt. nãc puniũt q̄ntũ eoz scelerã mēf.
 Quod non fit. nisi ppter iuges preces vir
 ginis marie fusas p̄uotis suis apud filiũ
 qui placat p̄ precib. mat̄s intercedit p̄ nob.
 apud p̄rez. Et sic in hac p̄egrinatõe nõ re
 linq̄tur nob aliud refugiu in n̄ris tribula
 tionib. et adũsitatib. nisi recurrere ad vir
 ginez maria mediãtã. ut velit placare irãz
 filij. q̄ p̄ mĩt̄ nos flagellari ppter in grati
 tudiez. Et hoc pbat aug. in libro cur deus
 homo dicẽs. Est ad huc q̄õdam singulare
 p̄fidiũ z refugiu p̄ dñm. et maxia fiducia
 quã in illo regno habem. Reginã. s. soror
 rem n̄ram et dei genicẽ s̄p̄qz virginez ma
 riam. q̄ nõ cessat apud deũ p̄ hoib. semp i
 teruenire. Et maxie p̄ illis. quos filius suus
 p̄grue p̄mitari videt. Et p̄ illis q̄ aliq̄no de
 malo ad bonũ redire volũt. Crede aut in
 dubitatẽz possum. qm nõ ẽ aliq̄. q̄õ filius
 matri sue petẽtĩ debeat negare. Aut velit.
 Nec est reuera v̄go m̄. de qua p̄cessit dei so
 phia. q̄ pctõrib. satis est pia. P̄ez quã pate
 scit salutis via. Qui ḡ ab ea auxiliũ postul
 auerit. et postulãs p̄seuauit. nũq̄ ab ea va
 cuũ recedit. Ifrustra. n. alio scio oraret il
 le. quẽ ista nõ adiuuaret. Et ut magis dicã
 Nec q̄õ alij sc̄i minime auerẽt. Nec q̄õaz
 p̄gruẽti autoritate a filio postulãs obtinet
 Nec aug. In q̄b. verbis nob oĩdit. qz xp̄s
 post se hoc singlãze refugiu nob reliq̄. Et
 quom post xp̄m hãc virginez habem. aduo
 catricẽ q̄ p̄ nobis infcede nõ cessat. Et qm
 ratioẽ afinitatis mat̄nalis et filialis dilec
 tionis. nil xp̄s sibi potest negare. ḡ s̄p̄ ad
 ip̄az aũ õs sc̄os est recurrẽdũ. ¶ Et hec ẽ

ultima et singlaris dignitas q̄ xp̄s dignifica
 uit et magificauit virginez mat̄e suã. qz cõ
 stituit ip̄az mediãtãz inter nos et ip̄s.

Duodecim. ḡ sunt dignitates et p̄uille
 gia singlaria v̄ginis Marie. qz xp̄s
 filius iu. sup om̄s alias creatas eaz dignifi
 cauit et magificauit. Primo. qz singlaritez
 eam ab et̄no p̄destinauit. Secdo. qz singlarit̄
 ter eã in sua creatõe sc̄ificauit z ab om̄i pe
 cato p̄fuabit. Tercio. qz in v̄fo mat̄s in ea
 vsuz libri arbitrij et rõis singlarit̄ ad mer
 enduz accelerauit. Quarto. qz in ei. p̄iugio
 fidez v̄ginitatis siml. cuz fide p̄iugali fuauit.
 Quinto qz singlarit̄ sine v̄zo et corruptõe p̄
 cepit et absqz om̄i erũpna cũ v̄ginate pepit
 Sexto. qz in tali p̄ceptu et partu mat̄ dei et
 filij dei. est effecta. Septimo. qz in illa obũ
 bratõe sp̄s sc̄i in illc̄z purgatũ et eroycũ ẽ
 adeptã et p̄pha et euãgelista siml effecta.
 Octauo. qz familiarit̄ z diuicit̄ z laboriosi
 xp̄o mĩstrauit. Nonno. qz coronã et aureolã
 martirij sup om̄s ap̄los et martires ẽ p̄se
 cuta. Decimo. qz aletẽtia in cyñatois fuit
 excepta. Vno decimo. qz sup om̄s ḡarchias
 hoĩum et et angloz in celo in mediate p̄
 filius ẽ. collocata et exaltata. Duodecimo.
 qz mediãtãz inter hoies et xp̄s i singlarẽ p̄si
 diuz ẽ p̄stituta. Nec ḡ v̄go maria mat̄ dei ẽ
 illa mlier amicta sole et h̄ns lunã sub pedĩ
 b. ei. quã vidit iohes in apocalipsi. Et hec
 est illa corona et diadema stellaz duodecis
 in capite ei. q̄ sũt. xij. dignitates z p̄uilegia
 q̄ per ḡraz meruit v̄go m̄. q̄bus correspon
 dent. xij. p̄mia in gl̄ia. Et iõ sic istis. xij. di
 gnitatib. dignificauit et magificauit xp̄s v̄
 ginem in hoc sc̄lo p̄ ḡram. et in celo p̄ gl̄i
 am. ppter q̄s om̄s genatõs p̄dicãt b̄ram.
 Ita ip̄a i hoc cãtico agẽdo ḡras magificat
 deuz dicẽs. Magificat zc. Quasi dicat aĩa
 mea magificat dñm. q̄ potẽs est et sc̄iz no
 men ei. ppter ista duodecis magna p̄uille
 gia que fecit michi. quia ex hoc. quia fecit
 michi ista magna. om̄es generatõs dicent
 me biam. Et hoc de sc̄do p̄ncipali q̄sita.

· virginis.

Ed nūc restat rñde. Ad sc̄lum p̄nci-
pale q̄sitū. s. q̄re v̄go m̄ dixit i hoc
cantico. q̄ oēs gn̄os debebāt sp̄az dīce z p̄
dīce. b̄taz p̄ sup̄oc̄ra. xij. p̄uilegia z digita-
tes. cum nos viceā iudeos sp̄az blasphemē-
tes et c̄. Ad h̄c rñdē. q̄ ista tria noīa. s. gē-
tes/natōa/ z genatōa/coiter i sacra scripta
sigificabāt ppl̄m gētilem q̄ uiuebat f̄ n̄az et
carnē. et n̄ f̄ legē dī. ut dōct̄z ē. p̄ totā expōz
libri ps̄z. q̄ dōct̄m gn̄s z gn̄os erāt vētūze
ad fidē x̄. et fieri filij isrl̄ et abrae f̄ sp̄m. et
laudare nomē dñi. et dñm isrl̄ et messiaz i le-
ge p̄missuz. ut vidē ē p̄pletū. q̄ dōct̄m gn̄s
sicut nūc laudāt nomē dñi. q̄ ē xp̄s verbū i
carnatū. Ita p̄ter laudāt v̄gīez matrē suaz
et dñt eā b̄taz. Que dōct̄z gn̄os l̄z nō simul
venūt ad fidē. Sed sic successiue venunt p̄
oīs p̄tes mūdi. Ita successiue laudarūt n̄m
dñi. z b̄taz dixerūt matrē suā. qz nō fuit ali-
q̄ regnū. sic puīcia q̄ n̄ venūt successiue ad
fidē x̄. sic dōct̄z ē ps̄. lxxi. z cix̄. Et sic iud̄s
reprobatis blasphemātib⁹ xp̄m et matrē suaz.
oīs gn̄os ppl̄i gētilis venerūt ad fidē et
laudarūt xp̄m/et b̄taz dixerūt matrē suaz.
¶ Sed qz n̄ris demeritis exigētib⁹ arabia
q̄ in mltis heresib⁹ laborabat recessit a ve-
ra fide xp̄i fraude machometi z suorū/et i-
cidit i istā sectā. q̄ p̄ ea maiorē p̄te mūdi
deceptt et v̄spauit. Ido in magnā p̄te fuit
p̄turbata a vera laude x̄. et v̄gis mat̄s sue
eo qz negat xp̄m ēē dñm. S̄z nō tātū fuit p̄-
bata. q̄n dicāt xp̄z sc̄z sup̄ oēs hoīes. et filiū
sp̄s dei. Et v̄gīez marīā b̄taz sup̄ oīs ml̄ie-
res et sup̄ oīs gn̄os. Asserūt et xp̄z ēē ma-
ximū p̄phaz sc̄m sup̄ oīs sc̄os. et sapiētē
sup̄ oīs sapiētes/et p̄phaz sup̄ oīs p̄phas
et potētē i mirac̄is sup̄ oīs potētes/natū
ex v̄gīe sine p̄ze. Unde Machomet⁹ volēs
comēdare se ip̄m. et autorizare fraudē suā
finxit in alcorano suo. in cap̄ulo filioz isrl̄.
q̄ q̄dam die duz erat in oratiōe fuit rapt⁹
ab angelo gabriele et portatus a mecha in
thr̄ez. Et exinde ascēdit in celuz cuz anḡlo
usqz ad oratoriū dei. aq̄ accepit librū alcor-

ani. q̄d interptat collectio p̄ceptoz dei. Et
ideo comunī introducit deū ad loq̄ndū/q̄i
per totū alcoranū. Et sic i cap̄ulo elbachera
dicit deus. dōct̄m⁹ ihm filiūz Marie. ut fa-
ceret p̄digia z mirac̄a maifesta. et fecim⁹
eum p̄ sp̄m sc̄m. Item ifra dicit. In suslaui-
mus i maria de sp̄u n̄ro. Item ibidē dicit.
q̄ xp̄s fuit sue matri p̄ anḡluz anūciat⁹. et
per sp̄m sc̄m sc̄tificat⁹ z p̄ceptus ex virtu-
te dei de matre v̄gīe sc̄tissima z purissima
sup̄ oīs ml̄ieres. Item in cap̄ulo elmeice.
dicit d̄s. Limitauim⁹ vestigia omniū ho-
minuz p̄ ihm filiūz Marie veracissimū pa-
tenter. et dōct̄m⁹ ei euāgeliz. inq̄ est vera
directio. et lux et veritas maifesta. Et sic
machomet⁹ q̄n̄z appl̄lat xp̄m. verbum dei.
q̄n̄z sp̄m dei/et nūciuz dei/q̄n̄z aiām dei. sed
nō vult appellare ip̄m deū cōcordato cū he-
resi arāiana. Itēz in comēdatōz v̄gīnis m̄e
dicit in cap̄ulo Amraz. q̄ dixerūt angeli ad
mariaz/o/Maria. deus ptulit te sup̄ oīs
multeres/o/Maria. de⁹ euāgelizat tibi de
verbo suo. et nomē ei⁹ xp̄s ih̄s fili⁹ Marie
Item i cap̄ulo elnessa dicit. Non dicatis
de deo nisi veritatē. qz ih̄s fili⁹ Marie ē nū-
cius dei. et verbū dei. q̄d ip̄e posuit in ea p̄
sp̄m sc̄m. Et sic dicūt oīs alfachini. i. doc-
tores sarracenoz. q̄ postq̄ deus et angeli
et machomet⁹ appellant v̄gīnem Mariāz
sanctā et beatam. q̄ sit anatema oīs ille.
q̄ eam nō fuit venerat⁹. Unde q̄daz alfaq̄-
nus vocat⁹ aben rodoam volēs exponere
illa ūba q̄ dixerūt āgeli ad b̄taz m̄. s. o/ma-
ria. d̄s ptulit et elegit te sup̄ oīs ml̄ieres
et c̄. Dicit i suo libro quē i titl̄at libzū Ma-
riez. q̄ illa ūba tāq̄ cōsolatoria dicebāt an-
geli tripudiātes i partu v̄gis Marie. leti-
ficantes eaz de filio suo Magno p̄pha/quē
in v̄gīnitate pepererat. Item dicit in eodē
libro. q̄ q̄no herodes cuz suis ml̄itib⁹ q̄ze-
bat puez ihm in betlem et thr̄ez. ut in ifrl̄
et eum cum cetis in nocētib⁹. tūc v̄go ma-
ria trāsibat itez eos cū puez i vlnis. et nō
vicebant puez. nec matrem. eo q̄ angeli
obcecabant eos. Et sic virgo Maria tran-

Canticum.

fuit illesa usq; ad fines iude. itras egiptuz.
 Item dicit. q; quidam agricole anūciarūt
 herodi q̄litez viderāt Mariā fugientes cū
 puero in egiptuz. quo audito. herodes con/
 festim misit milites qui occiderēt infantes
 et matrē. quidēz milites in seq̄ntē i tescē
 su ē dā collis vidūt ioseph cū m̄ria z ifāte
 in fundo vallis iuxta quēdaz fontē. tūc cō/
 cito passu i cepunt curzere p̄ eos. quos vi/
 dēs Maria dixit ad i fantē. o. fili ecce mili/
 tes bodis veniūt ad itez ficiēdū te et me. ḡ
 salua te metip̄m et me. ēt aut ibi iuxta fon/
 tem q̄daz antiq̄ssimā ficlīna habēs trūcum
 grossissimū z latū z p̄cauū exnīmia ātīq̄ta/
 te ad quā ficulneas se apodiāuit v̄go m̄ te/
 nēs i fantē i brachijs. q̄dēz ficulnea illico
 se apuit i duas ptes ad tactū v̄gis m̄e. Et
 tūc m̄ cū i fante posuit se ifra ficulneā ap/
 taz. q̄ statī itez clausa ē oculrās matrē cūz
 puero. veniētes aut milites ad fontē nō in/
 veniunt. n̄c viderūt. n̄ solū ioseph cū asino.
 Qui dixerūt. vbi ē mulier. quā p̄spexi de
 colle tecū existē iuxta fontē cū puero i ma/
 nib. Quib; ioseph r̄ndit. nescio. Vos viderē
 tis n̄llū mecū ēē. n̄ asinū cū ista ficlīna. for/
 san ista ficulnea visa ē vob; m̄liez tūc mili/
 tes putātes se delusos i visu reūsi sūt via q̄
 veniant. Et sic itez apta ficlīna. Maria ex/
 iuit illesa. z sedēs sup asinū p̄fecta ē i egip/
 tuz siml; cū puero et ioseph. Itē dicit vlti; q;
 Maria p̄ueit cū puero ad locū p̄pe m̄gnaz
 ciuitaē q̄ nūc d̄z cayre. vbi ē fons. ex cui; a
 qua rigat illa vinea. ex cui; vitib; distillat
 balsamū. inq̄ fonte Maria cotidie lauabat
 p̄anos pueri ihu. et lauabat se ip̄am. anquā
 facit gala. i. ozo. Et iō firmi; credūt om̄s
 sarzacenti. q; iō sola illa aq̄ illi; fontē ē vti/
 lis. et hēt v̄tutē ad rigādū illā vineā. eo qz
 v̄go m̄ lauabat se z p̄anos ihu i illo fonte.
 Et iō n̄llā alia aq̄ hēt illā v̄tutē. p̄ter illā.
 Et hic ē q; n̄ll; sarzacent; audeat se lauare in
 illo fonte an̄t ozo. dicūt. n. q; n̄ll; ē dign;
 lauari i illo fonte. vbi v̄go m̄ lauit se cū fi/
 lio suo. Itē dicūt sarzacenti. q; dū v̄go m̄ fu

it in illo loco egipti. n̄llā m̄liez p̄turīes po/
 tuit p̄clitari. si v̄go m̄ in ponet sibi man;. Et
 iō om̄s p̄turīetes vocabāt eā. ut i pon
 et eis man;. Itē dicūt q; om̄s m̄liezes h̄ntes
 in fantes i firmos veiebāt ad mariā. z ip̄a
 in ponebat man; i fantis ihu sup eos. z fa/
 nabant. aq̄cūq; detinebāt i firmitate. Itēz
 ego audiui a fice digis q; cā visitānt loca s̄a
 cta fūunt i ih̄l; q̄lī sarzacenti veniant val/
 de sepl̄cruz v̄gis m̄e. q̄ ē i valle iofaphat.
 vbi frequē sarzacenti faciūt gala. i. ozo. ym̄
 dixit m̄ q̄dā miles. q; decies iuit in vna die
 ad sepl̄cru v̄gis. ut faceret q̄zo. Et nūq; po/
 tuit itraz. qz se p̄ i veniebat ibi sarzacentos
 factētes ozo. q; nō p̄ m̄tebāt ip̄z itraz. di/
 cētes ip̄m nō ēē dignū itraz sepl̄cruz tāte
 v̄ginis. unde sarzacenti nō h̄nt i tāta venā/
 tione sepulcru xp̄i. sicut sepulcruz v̄ginis.
 eo q; nō credūt xp̄m fuisse mortuū n̄c sepl̄/
 crum. ymo dicūt. q; q̄no iudei volūnt rap/
 pere xp̄m in orto. q; angli rapuerūt xp̄m i
 celum. et ibi manet viu; in societate d̄i usq;
 ad anti xp̄m. qz tūc m̄tet euz deus. ut inter/
 ficiat anti xp̄m. ut dicit m̄comet; i alcora/
 no. ymo dicūt q̄dam alfadni. q; ih̄s xp̄s. n̄
 solum itez ficiet anti xp̄m. Sed etiaz om̄s
 iudeos. eo q; voluerūt ip̄m interficē. ¶ Ex
 quib; om̄ib; patet. q; licet sarzacenti decepti
 per machometū nō habeant rectā ficez de
 diuinitate xp̄i. Tamen venerāt ip̄m tanq̄
 verbum et sp̄m et aīam dei et nūciuz dei et
 p̄pham sup om̄es p̄phas. et venerant v̄gi/
 nem mariā matrē xp̄i asserētes ip̄am v̄gi/
 nem ante ptum. Et post ptuz et purissimā
 et sc̄tissimā sup om̄s mulieres absq; om̄i pe/
 ccato. ymo si quis opositū diceret. lapidib;
 obzueret. Et sic predicāt ip̄am beatam sup
 om̄es genatōs. ¶ Ex quib; patet. q; nō so/
 lum om̄es genatōs ppli ḡtilis q; successiue
 per om̄s partes m̄di veniunt ad ficez xp̄i.
 dixerūt beatam v̄ginē mariā. Sed etiā mo/
 do tam sarzacenti. q; xp̄iani om̄es tescēden/
 tes de genatōe et natione ppli ḡtilis dicūt
 et predicāt virginē mariā beatam et felī

• virginis.

cez. ut dictū est. licet iudei blaffent ipsam. Et hoc in tenebat dīce Maria. cuz dixit. Bīaz me dicēt omēs gnōs. qī dicēt. qz iudīs re. p. b. a. r. t. s. et ī sua cecitate obliatis. Bīaz mī dicēt ōs gnōs. s. p. p. l. i. g. ē. t. i. l. q. ad fīdē pūtenf. Et hoc declazabit mī in seqntib⁹. cū dicit. qz fili⁹ su⁹ dispfit iudeos supbos. Et deposuit eos ō sece sacdotali. Et exaltauit hūile⁹ gē tiles credētes. Et impleuit eos bonis spūali b⁹. Et sic oēs isti credētes et exaltati dicūt bīaz v̄giēz mariā. Hoc ē ḡ argumētū. qz v̄ go maria fac in p̄ pte hui⁹ cāntici. s. qz qz d⁹ est op̄s et nom̄ ei⁹ ē sc̄m. qd̄ ē ūbū in carnī tum. s. i. h̄s xp̄s d̄s z homo. Ideo fecit magna in mat̄i sue. i. magnis digitatib⁹ et p̄ uilegijs me magificauit. Et ideo ex hoc beatam me dicēt omēs gnōs puerse ex p̄plo gentili. iudei⁹ re. p. b. a. r. t. s. Et ideo Magificat aīa mea dñm. Et exultauit sp̄s me⁹ in deo salutarī meo. put lat⁹ patebit.

Et misericordia eius ap ge nte zc. Hoc ē sc̄da ps b⁹ cāntici. in q̄ v̄go mī magificat dñm in p̄sona totī⁹ eccīe p̄p̄ bo na q̄ tota eccīa recepit ī aduētū x̄. p̄ hoc vo lens oñde. qz nō solū ip̄a obligat dñm mag nificare. eo qz fili⁹ su⁹ eā magificauit z di gnificauit p̄uilegijs z digitatib⁹ sup̄dictis. Sed et tota eccīa obligat dñm magificare. eo qz x̄ eā recepit z exaltauit z mltis bo nis spūalib⁹ repleuit z distauit. ¶ Ad cui⁹ intllct⁹ ē nōndū. qz qz d̄c̄m ē sup̄. qz xp̄s fī lius v̄gis ē nom̄ dī potēs z sc̄m. Et p̄ p̄ns cōtinet in se eēz z nafal⁹ oīpotētiā z sumā sapiāz et iusticiā et misericordiā. Et sic dicit brachiū p̄ris et sapiā p̄ris. Ideo venit ī car nem ad notificādas et exercēdā oīpotētiāz et sapiāz et iusticiā et misericordiā in mūdo in ope n̄re redēptōis. Hoc ḡ volēs oñdere q̄tuor facit v̄go mī. in hac sc̄da pte hui⁹ cā tici. Nam p̄ dicit qlitez xp̄s exercuit suam misericordiā erga timētē⁹ dñm z hūiles ī suo aduētū. Sc̄do qlitez exercuit suā potētiā p̄ supbos. eos dispoēdo de mente cordis sui.

Tercio ql̄z exercuit suā iusticiā potēte⁹ sup bos et in ḡtos deponēdo de sece. et hūiles exaltādo. Quarto ql̄itez suā exercuit sapiāz siml̄ et mīaz. Esuriētes hūils replēdo boīs et diuites ī ḡtos et supbos ī anes relinq̄do. Sc̄da ibi fecit potētiā. Tercia ibi depo suit potētes. Quarta ibi. Esuriētes impleuit etc. ¶ Quātum aut̄ ad p̄mū est aduētū. qz l̄z x̄ venit ī carnē ad oñdēdas et exercē dam oīpōz et iusticiā z sapiāz et misericor diaz. tñ p̄ncipal⁹ venit ad oñdēdā mīaz su am in ope n̄re redēptōis. de fuitute e cap tiuitate pct̄i nos libādo. qd̄ nō potuit fie ri absqz oīpō et sapiā et iusticiā. Ideo pa tres ve te. omēs expectabāt eū. ut faceret no biseū mīaz nos ap̄c̄o libādo. Ideo dicebat d̄s ps. Lxxix. Excita potētiāz tuaz z venit oñde faciē tuā. et salui erī⁹. Ji ps. Lxxxiiij. Ostēde nob̄ dñe mīaz tuā. et salutare tuum da nob̄. Sed qz actōs actiuoz s̄ in patien te disposito. Ideo oīz. qz homo disponat p̄ aliquā disposiōz. ut sit apt⁹ ad talem gr̄az et misericordiā xp̄i et remissionē pct̄oz re ciptēdam. Sed qz hūilitas est p̄ma disposi tio et radix oīuz virtutū et gr̄az. sicut sup̄ dictū est. Ideo oportet. qz homo disponat per hūilitatē ad gr̄am et misericordiā xp̄i ca pescēdam. vnde sic sup̄bia reddit hoīez in eptum ad omēs v̄tutez et gr̄am recipēdā Ita hūilitas reddit ip̄m aptū et abilem ad omēs v̄tutez et gr̄am capescēdas. et remis sionem cui⁹ cūqz delicti et veniā p̄seq̄ndaz. Ideo dicit iacob⁹ in canonica sua cap. p̄. qz deus sup̄bis resistit. hūilibus aut̄ dat gr̄az. Item ps. xvij. tu popluz hūilez saluū faciē⁹ et oculos sup̄boz hūilitabis. Et sic patet. qz sicut oportet. qz ex pte dei sic sc̄titas et mi sericordia ad gr̄am et veniā et remissionē cōferēdas. Ita oportet. ut ex parte hoīs sit hūilitas ad tales gr̄am et remissionem recipiendam. et merendam et cōseq̄ndaz. qz d̄s respiciēs hūilitatē et timorē ī hoīe. dat s̄ gr̄az z veniā. et releuat ip̄m a mis̄ia. In q̄ ē. vñ sic sup̄bis et tem̄arijs negat ve/

Canticum.

niaz. Ita huilib⁹ ⁊ timētib⁹ nō negat mīaz
 et remissioz p̄ctoꝝ. Et ideo hec ē causa q̄ze
 xp̄s nō v̄s ē mīa cū diabolo supbo ⁊ iudis
 obstiatis. qz eoꝝ supbia et temeritas n̄ me/
 ruit veniā ⁊ remissioz. qz erāt ī epti ⁊ ī di/
 spoiti ad misericordiā ⁊ veniā capescēdā. Et
 sic nō pfuit eis misericordia et passio xp̄i.
 S; p̄ fuit oib⁹ huilib⁹ et timētib⁹ dñi. q̄les
 fuunt ōs fideles ⁊ apli ⁊ discipuli de pp̄lo iu/
 dayco. et p̄si ad fidē x̄ de pp̄lo gētili. Et h̄c
 in tēdit dīce virgo m̄ in hoc ūsu. vñ ait. qz
 sic dñs cui⁹ nomē ē potēs et sc̄m respexit
 huilitatē ī ea/ p̄t quā fec̄ ē maḡlia sup̄dicta
 Ita p̄ter respexit huilitatē ⁊ timorē ī cet/
 is oib⁹ fidelib⁹. Et tō mīa ei⁹ nō sbueit. n̄c
 pfuit supbis ⁊ temerarijs ⁊ ī penitētib⁹ di/
 aboli⁹. ⁊ iudeis obstiatis. s; pfuit oib⁹ huil/
 lib⁹ ⁊ fidelib⁹ timētib⁹ eū p̄sis taz de pp̄lo
 gētili. q̄ iudayco. Que d̄ceꝝ mīa p̄cessit p̄ a
 p̄genie iudeoꝝ ī aplis ⁊ cet̄is fidelib⁹ reci/
 piētib⁹ xp̄s ex illo pp̄lo. et successit ī p̄geie⁹
 gētiliū p̄dicatōe ap̄loꝝ. Et ita fruct⁹ redē/
 p̄tiois sbueit et pfuit successiue oib⁹ timētī/
 bus deū ap̄geie ī p̄genies et ab etate usq; in
 finē mūdi. ¶ Ad h̄modi aut̄ intllz ē adū/
 tendum. qz ista se h̄nt p̄ ordiēz. s. huilitatē ⁊
 timorē dei. et caritas affectiua. ⁊ spes. qz vl/
 timū p̄suponit p̄mū ⁊ p̄ ordiē oīa seq̄ntia
 Nam ex huilitate seq̄tur timor dei. et ex t̄/
 more seq̄t fides et ex fide. caritas. et ex ca/
 ritate. seq̄t spes. Et ideo q̄ nō hēt humilita/
 tem nllz altoꝝ p̄ h̄re. Nam supb⁹ n̄c timet
 hoīes nec dñm. Et si nō timet dñm nō credit
 Et p̄ p̄ns nō diligit nec ponit spes ī eo. S; si
 homo ē huilis timet diuinū iudiciū. Et
 per cōseq̄ns credit. et ex iude amat dñm. Et
 per p̄ns ponit spes ī eo. ¶ Ex quo p̄z. qz fi/
 des q̄ ē p̄ncipiū v̄tutū theologaliū p̄supo/
 nit/ et ī cludit huilitatē cū timore. Et hanc
 huilitatē fide spe et caritate formatā oñdit
 virgo m̄ q̄no dixit. Ecce ancilla dñi fiat m̄.
 sc̄dm ūbū tuū. Et hāc huilitatē respexit d̄s
 in ea p̄t quā voluit ex ea carnē assumere et
 p̄pter quā fecit ē magna sup̄dicta. eo m̄ q̄

dictū ē. Et ideo dicit m̄. qz sic d̄s respiciēdo
 in ea huilitatē fec̄ sibi maḡni sup̄dicta. Ita
 respiciēdo huilitatē et timorē ī oib⁹ fidei/
 lib⁹ ap̄genie ī p̄genies/ sua mīa pfuit oib⁹
 timētib⁹. Eo qz huilitas q̄ ē radix oīuz v̄tu/
 tum et timor dei. q̄ ē incium sapie. est q̄dā
 dispō ad recipiēdā mīaz dei ⁊ fructū et ef/
 fectū redēptiois. ¶ Sed ē itez adūteduz
 sic d̄c̄z ē p̄s. xvij. qz q̄duplx p̄ ē timor. s.
 filiis filialis. cast⁹ ⁊ sc̄s. Alit. n. timet fu⁹
 alit filii. alit vxor. Alit vir iust⁹ ⁊ sc̄s. Ser/
 u⁹. n. timet face malū ne ūberet ad d̄no. Fili/
 us vero timet p̄ter. ne p̄uet ip̄m hereditate.
 Vxor aut̄ timet vir. ne sepef ⁊ dimitatur
 illam. Sed vir iust⁹ et sc̄s timet pecare cō/
 deum nō p̄pter aliq̄d p̄pium int̄ ē. Sed ne
 displiceat d̄o. quē diligit ī se ⁊ p̄t se. ⁊ pl⁹
 q̄ se ip̄s. qz vir sc̄s oblit⁹ sui ip̄i diligit d̄s
 sup̄ oīa. et si q̄ aliud diligit. illud diligit ī
 deo et p̄pter deū. Et sic diligit se in deo. et
 nō p̄ncipalit̄ in se. Et iste talis timor est cū
 suma caritate/ q̄ mittit foras om̄ez fuiles ti/
 morez. licet ī cludat timorē filialē ⁊ castū.
 qz timor sc̄s etiā timet p̄tere deū ⁊ ei⁹ he/
 ditatē. Est vez qz timor filiis q̄ timēt pe/
 care malū formidie pene. licet nō sic p̄fect⁹
 tñ nō est malus. eo qz opponit̄ temeritatē.
 Unde licet talis timor nō sit meritorī⁹. tñ
 potest esse p̄ncipiū et via ad timorē filialē
 et castum et sc̄m/ qz trahit hoīez ad alios
 tres seq̄ntes timores sc̄s ordiēz p̄fectoīs
 qz timor filiis trahit ad filialē et filialē ad
 castū et cast⁹ ad sc̄m. q̄ cōstituit hoīez ī su/
 ma p̄fectōe. unde sicut acū se hēt ad filiū
 qz p̄forāto trahit eum cōiugendo panū vn/
 um cū alto. et missa acu foras/ manēt p̄tes
 panī cōsute et iūcte pfiliū. Ita p̄ter timor
 seruilis formidie fufe pene pūgit et pene/
 trat cor hoīs. Et exinde trahit secū ad tim/
 rem filialē ne p̄dat peccatoꝝ gl̄iaz dei. Et sic
 peccatoꝝ. Jam maḡis adheret deo. Et exinde
 ille talis nitit̄ recuperare deū p̄ p̄niam. Et sic
 iam ē in amore et timore casto et vxorali/
 timēdo. ne perdat deum. Et p̄ p̄ns gl̄iaz ei⁹.

• virginis.

Et sic timebit sibi displicere / solū ppter ei⁹
bonitatē. Et sic missofora⁹ timore fuilli / ma
net aīa hoīs p̄suta et p̄iūcta deo filio timo
ris et amoris sc̄i sub q̄oaz extasi in om̄i trāf
formā. ut inq̄ dīo⁹. Et magis ī dō amato
q̄ in corpe q̄ in format et animat. ut inq̄
aug⁹. Virgo aut̄ m̄ licet iam in sua priā sc̄i
ficatōe fuit a deo disposita p̄ humilitatē for
matā fide et spe et caritate. Et p̄ p̄ns timo
re filiali et casto et sc̄o. q̄ d̄dem timor sc̄s
constituebat ip̄az in sumo gradu p̄fectoīs
Et respiciē⁹ d̄s in ea hāc humilitatē sic for
matā. fecit sibi cetera magna seq̄ntia. s. v̄ḡtēz
cum fide cōiugali. et cū fecūditate. et ma
trem dei zc̄. Tamen ad hoc. q̄ de⁹ det hoī
ḡzaz ḡtificam ex meritis sue passioīs. o3 et
sufficit q̄ sit despoit⁹ p̄ hūilitatē. formatam
timore saltim fuilli et filiali. s. q̄ timeat pe
nas fufas. et timeat p̄tere gl̄iaz. quā d̄a p̄
misit diligētib⁹ se. ymo desidet talez gl̄iaz
et ḡzam / p̄ quā de⁹ dat talē gl̄iam. q̄ nō p̄
fieri sine fide saltim in formā. Et tūc de⁹ in
format illam fidē p̄ caritatē et spem firmā
Et p̄ p̄ns p̄ ḡzam. Sed qz apli et ceti disci
puli ad p̄mā vocatōz hūerūt talē humilita
tem et timorē et fidē audīēto xp̄s. Et p̄p̄
gētilib⁹ audīēto ap̄los. Ido sic fids ap̄loz
fuit p̄ea in formata et p̄fca p̄ caritatez et
ḡram. Ita et et humilitas et fides gētiliū.
Et om̄ib⁹ istis p̄fuit m̄ia redēptioīs x̄. sēp
p̄suponēto. q̄ xp̄s p̄ ḡzaz p̄ueniētez dispo
nebat p̄ corda eoz p̄ hūilitatē timore fuilli
et filiali formatā. ad recipiēdaz ḡzaz redē
ptioīs. qz cui⁹ ē in t̄oduēte formā / ei⁹ dē est
dispoñe mariā et subiectū. ut d̄cim ē. Et id
dicit v̄go m̄. q̄ misericordia ei⁹ et fruct⁹ re
dēptioīs. tūc p̄fuit sic timētib⁹ om̄i. et nō re
sistentib⁹. Et hoc app̄gentē in p̄gentes. nam
talis m̄ia et fruct⁹ redēptioīs. p̄rio dat⁹ ē
ap̄lis et discipulis x̄. q̄ erāt de p̄gentē iudeo
rum. Et exinde p̄cessit in p̄gentes gētiliū p̄
p̄dicatōz ap̄loz et discipuloz. Et sic et trāsi
uit successiue de vna p̄gentē et etate in aliā
vsqz ad magnū p̄stātīnuz. Et exīde ab vno

regno ī altez / et ex vna lingua in alteraz.
vsqz tori⁹ mūd⁹ puenit ad fidem x̄. Et sic ī
catholicis x̄anis p̄seuabit a p̄tente vsqz ad fi
nē mūdī. vbi recipiemus vltiaz p̄fectōz et
p̄mīum ex m̄ritis passioīs xp̄i in corpe gli
ficato et anima beata.

Deinde cum dicit [†]fecit
[†]potē
ciam in brachio suo zc̄. Explicat q̄d sup̄i⁹ ī
p̄licite dixit. s. q̄ d̄s op̄s cui⁹ nom̄ ē sc̄s et
m̄isicors vs⁹ fuit sua m̄ia. cuz solis huilib⁹
timētib⁹ eū. qz m̄ia ei⁹ solis timētib⁹ om̄i
et huilib⁹ p̄fuit. hic aut̄ dicit. q̄ d̄s cuz sit
potēs nō vs⁹ ē m̄ia. sed iusticia et p̄o cū su
perbis et temerarijs z obstinatis iudeis. z
ceteris in fidelib⁹. Ido qz nō solū noluerūt re
cipe b̄nficiū m̄ie et redēptioīs xp̄i. Sed et
exnimita sup̄bia et auaricia nolūunt dispo
ni p̄ hūilitatē et timorē. sic audire p̄dicati
onem et legē x̄. q̄ disponit ad ḡzaz redēpti
oīs recipiēdā. Et sic nō solū formā. s3 nec
etiā dispōz volūunt recipe. qz nolūunt illi
gē. ne b̄n agent. ymo p̄tēp̄funt / z toto cor̄i
tu resisterūt. Et gratis obunt xp̄m et cruci
fixerūt. Et ideo xp̄s nō solum puniuit eos
pena t̄ant / auferēto ab eis fructū redēpti
oīs et regnū dī. et d̄anto ip̄z timētib⁹ eū.
et p̄lo gētiliū faciēti fructū hūilitatē et fidei
sed et puniuit eos pena sens⁹ z disp̄sioīs z
captiuitatis in p̄nti. et pena et̄nt ignis ī fu
turo. Et sic oñdit in eis potētīā puniēto. et
nō m̄iaz redimēto. Et hāc potētīā oñdit
deus p̄z p̄filiū. q̄ dicit⁹ brachiū p̄ris. Iaz fi
lius dei in carnat⁹ d̄z nom̄ p̄ris. Inq̄ntū p̄f
per ip̄m filiū in carnatū se ip̄m mūdō noīa
uit et maifestauit. Et d̄z m̄ia p̄ris. Inq̄ntūz
per ip̄m mūdū redemit. Sed dicit⁹ brachiū
patris. Inq̄ntū p̄ ip̄m suā potētīaz exercuit
in m̄tractis faciētois. et ī malis punētois et
diabolis sup̄ad̄is. Et ideo dicit v̄go m̄. q̄ d̄s
pater nō fecit m̄iaz. sed potētīā in brachio
.i. cuz filio suo p̄ sup̄bos iudeos z ī fides.
Sed fecit potētīam z iusticiā eos puniēto
Et sic disp̄sit eos sup̄bos m̄te cordis sui.

·Canticum.

¶ Ad cuius intellectus est nondum. q̄ scribe et pharisei. et secates eorum multipliciter fuerunt superbi in mente et in tentatione cordis sui. Et ideo christus multipliciter dispersit eos a superbia et in tentatione superbie cordis sui. Unde per scribe et pharisei erant superbi gloriati de propria natura carnis et generatione. Et ideo putabant. q̄ soli filii abrahe et israel erant salvandi et debebant esse liberi ab omni servitute. Et tunc dixerunt christo io. viij. Nos semen abrahe sumus. et nemini fuimus vincti. Secundo erant superbi in honoribus. Nam licet ostenderent humilitatem exteriori. tamen in interiori erant lupi rapaces Math. v. Et querebant primos acubitus in mensis. et salutatoris in foro. et vocari ab omnibus rabbi. ut patet Math. xxij. Tercio erant superbi in dominio. quod timebant perdere cathedram moysi. In quarto iudicabant iudicia. Et timebant perdere sceptrum et sacerdotium. et emolumenta oblationum et sacrificiorum. Et ideo dixerunt si humilitatem venient romanis. et tollent locum nostrum et gentes. io. xi. Et ex illi superbia et mala mente cordis sui. et mala in tentatione crucifixerunt christum. Quarto fuerunt superbi in mente cordis sui et flatu intelligentia scripturarum. Nam sic erant carnales et temporales. totam scripturam traherant ad sensum carnalem et ad lucrum suum. Et ideo noluerunt humiliari ad audientiam doctrinam christi. qui scripturas legis et prophetarum eis spiritualiter et ad unum sensum declarabat. Et pro eorum superbia et avaricia et cecitate predicabat. ut patet per totum discursum euangelicum. Et tunc timebant perdere sacerdotium et sceptrum iudiciale. et pro loco et gentem et bona temporalia et honores. Infringerunt christum. putantes omnia superdicta pericula evadere. Et ipsum de terra possent celere. et sic putabant manere in superbia mentis cordis sui. et putabant manere in superbo proposito et mala in tentatione. Sed de illi superbia et mala mente cordis sui dispersit et deiecit eos dominus noster ihesus christus post suam refectionem. quia in omnia pericula et maiora quam vitare cupiebant incurrerunt. et totum oppositum euenit eis ut probatum fuit per psalmum. Nam per veniunt romanis et obsiderunt civitatem eorum. Et post longam obsidionem et famem et mutua stragem et cetera. et

in terras seditiones et homicidia in testina. romanis cepit civitatem. Et combusserunt eam cum templo. Et in ore gladii residuum eorum parti truncaverunt. et parti per mundum in captivitate disperserunt. Et sic perdidit locum et gentem. et sacerdotium et oblationes et honores et hostiam et sacrificium. Et quod perierunt in intelligentiam scripturam legis et prophetarum. et manserunt ostiati in sua cecitate. non valentes percipere veritatem sacre scripture. que est cibum et potum spiritualiter ipsi anime. sed tanquam canes latrantes circumibunt civitatem facere strepitem usque in finem mundi. Sed quia nunquam satisfecerunt. nec gustaverunt veritatem latentem in scriptura. quia nunquam eueniet eis. quod desiderant. Ideo semper murmurant et murmurabunt ex peccatis frustra suorum falsum messiam. ut dicitur in psalmo. lviij. Et sic vadunt dispersi et captivi per mundum semper sub servitute. ¶ Et sic patet quod quilibet deus per se fecit potentiam in brachio suo. que est christus. quia per christum ostendit potentiam suam contra iudeos obstinatos. Et quomodo dispersit superbos mente cordis sui. et deiecit eos a superbia et mala mente et malo proposito cordis sui. quia omnia mala que putabant vitare. eueniunt eis. Et frustrati sunt tamen in desiderio mentis cordis sui. et in bonis que persequi putabant christum occidendo. ¶ Et nota quod virgo in tanquam vera propheta loquitur. et pronunciat futuram destructionem iudeorum per verba deperdito propter certitudinem prophetie. quam videbat in spiritu propheta que filius eternus in vultu in fidebat in mente eius. quia filius est ille qui loquitur per linguam matris. Et ideo maiorem. id est. clarior certitudinem de factis ministeris christi huius. quam aliquis aliorum prophetarum et modum dispersionis. Et ideo per verba de perduto predicat futuram dispersionem et destructionem iudeorum. Deinde cum dicit.

Deposuit potentes. etc.

¶ Stendit quilibet christus in suo adventu exercuit suam iusticiam contra in gratos. eos de sede patris deponendo et humiles in locum eorum exaltando et substituendo. ¶ Ad cuius intellectus est nondum. quia sic iusticia dicitur. ut superbus humilietur. et humilis exaltet. Ita dicitur. ut in gratos deponat de sede

• virginis.

oligitaris et p̄tatis et hūil' et grat' exaltet
et s̄stituat' et succedat i locū ei'. Et ita fe-
cit x̄ps tāq̄ iust' iudex. Nā ip̄e p̄ añ in car-
natōz libauat illū pplz d̄ captiuitate egipti.
sibi. Et explis cananeis dedit eis illā t̄raz
p̄missiois. Et dedit eis regnū et sacerdotiū i
ea. Et dedit eis p̄phas p̄ q̄s p̄misit eis fu-
turū saluatorē et redēptorē aīaz et glifica-
torē zc. Qui p̄ ea veit i carnē. sic p̄misit.
Et i cepit exercere officiū s̄ ap̄re i iuctū .s.
legē et p̄phas ad verā intelligētiā declarare.
Et vitutes inferre. et vicia carpe et extirpe.
Et mirac'la opari. S̄ scribe et pharisei sup-
bi et i vidi et de tot z tātis b̄nificijs i grati.
timētes p̄de dominiū z sedē iudicialē z sa-
c̄totalē z bona t̄p̄ralia noluerūt x̄ps audire
s̄ ip̄m s̄ p̄secuti. et finalz crucifixerūt. put-
dctz ē. B̄n ḡ merito z iuste deposuit eos x̄p̄
de sede sac̄totali z iudiciali. Et trāst̄lit reg-
nuz et sacerdotiū in pplz x̄anū. Et exaltauit
hoīes paupes z hūiles. z piscatores i sedez
sac̄totalē. quē ad modū fiunt apli. et p̄si
de pplō gētili. Et hoc i tēdit dice v̄go m̄ cū
ait. Deposuit potētes de sede. i. deposuit scri-
bas phariseos de sede z cathedra moysy inq̄
sedebāt iudicātes iudicia. z discnētes cās iu-
dicioz. destrūtes paupes z viduas z pu-
pillos. dilatāto iudicia. z falso m̄ glosando
s̄p̄f̄az legis z p̄phas. Et deposuit potētes
p̄ncipes sacerdotuz de sede sac̄totali. Et loco
eoz exaltauit hūiles ap̄los. q̄ successerūt i
sacerdotio. Et et exaltauit hūiles gentiles. q̄
ex hūilitate cordis sui credidūt x̄ et euāge-
lio. Ideo successerūt in sacerdotio ad q̄s fuit
trāslata lex et sacerdotiū. q̄ ad uāz i t̄li gētiā.
Et n̄ solū x̄p̄ deposuit potētes scribas z pha-
seos de sede iudiciali. et p̄ncipes sacerdotū de
sede sac̄totali. S̄ et os potēs ciues iudeoz
deposuit de sede z loco z ciuitate z libertate.
qz pbusta z euisa ciuitate cū tēplo. z pbusti
et destructis cetis ciuitatibz iudee z galilee
eos de tota t̄ra p̄missiois eiecit. et i captiui-
tatē redegit. z p̄ totū mūdū disp̄sit. Et hūi-
les x̄anos de pplō gētili p̄ maiorē pte exalta-

uit. ¶ Itē nō solū deposuit eos de sede sac̄-
totali z iudiciali z de loco z regno. z pu-
uit eos bonis t̄p̄ralibz. q̄b' gl'abant' z sup-
biebāt i mēte cordis sui. s̄ et puauit eos bo-
nis spūalibz q̄b' aīa reficif. v̄nce ip̄i q̄ se i e-
putabāt diuites in bonis spūalibz sacre s̄p̄-
ture. et in meritis sacrificioz et oblatioz
manfūt in anes z vacui. qz nec h̄nt in illi-
gentiā s̄p̄f̄e. ymo manēt ceci. nec sacrifi-
cia et opa legis s̄ eis salutifera. ymo mor-
tifeza p̄ publicatōz euāgelij. S̄ gētiles q̄
erāt esuriētes. x̄ps in pleuit bonis spūalibz
legis et p̄phas. q̄bus illi iudi fiunt puati
¶ Nō ē intllctz ē aditēdū. qz s̄p̄f̄a legis
et p̄phas erat q̄daz ager vbi latebat clau-
sus z absco's thesaur' euāgelicus z vitates
ei' sub nube līe z cerioniaz. Et illa sacrifi-
cia z oblatōz z sac̄mēta vetis legis. erāt
q̄daz scrinia z gazofiliacia. inq̄ tanq̄ i sig-
latebāt thesauri meritoz passiois x̄. q̄dōe
sacrificia nō iustificabāt de se. n̄ inq̄ntū erāt
signic'la fidi. et dabāt i signū veri p̄c̄ij p̄ x̄ps
soluēdi i cruce. ut dctz ē. ps. xxxix. et i trac-
tatu p̄ iudeos q̄stioe p̄. S̄ scribe et pharisei
supbi i mēte cordis sui. putabāt se h̄re ve-
ram i intelligētiā. z thesauruz sacre s̄p̄f̄e. Et
putabāt suficiēt iustificā z saluari p̄ sacrifi-
cia z oblatōz z cetia opa legis. Et sic se re-
putabāt diuites z p̄ctos i intelligētia legis
et p̄phas. et i obfuācia cerioniaz. S̄ hoc
nō potat fieri sine x̄ in lege p̄missio q̄ debe-
bat detegē thesauros absco'ditos i agro sa-
cre s̄p̄f̄e. et p̄zinge vectes ferreos p̄ctoz
ut p̄z ysay. xlv. Et iō dixit eis x̄p̄ iō. v. sac̄-
tamini s̄p̄f̄as i q̄b' vitā putatis h̄re. qz ille
testionū p̄hibēt d̄ me. Et si credetis moy-
sy. credetis forsitā z m̄. In q̄b' ubis oñt
x̄ps. qz scribe et pharisei flo se putabāt h̄re
vitā i s̄p̄f̄is. s̄ intllctz eoz. Et n̄ intelligēt eas
ad sensū verū z spūalē de x̄. q̄ et finis et ui-
tas s̄p̄f̄az. Et iō māfūt ceci et i anes i sua
falsa i intelligētia. et vacui z famelici i meriti-
sacrificioz. qz illa s̄p̄f̄a nō erat dese vera. n̄ i
q̄ntū erat signū vitatis euāgelice. Et fiunt

Canticum.

verificata p̄ xp̄s. n̄c illa sacrificia sacrificia eant
meritoria. n̄c dese p̄ferrebāt gr̄as. n̄ inq̄n/
tuz erāt signacula fidei et gr̄e dāte p̄ xp̄m.
q̄ lex p̄ moysē data ē. gr̄a aū et uitas p̄ xp̄s
fca ē io. p̄. Et iō illi fūunt uē diuites et re/
fecti q̄ recepūt fidē x̄. et gr̄as x̄ p̄ ecclesiastica
sac̄mēta. sic fuit popl̄ gētil̄. q̄ añ aduētū x̄
esuriebat. Et iō dicit v̄go m̄. q̄ x̄ i suo ad/
uētū gētilēs q̄ añ erāt esuriētes s̄n lege et
p̄phis. i pleuit bonis sp̄ualib̄ gr̄e et gl̄ie. s̄
diuites iudeos q̄ se putabāt h̄re diuitias.
t̄n i l̄ra legi. dimisit i anes et vacuos et fa/
mellīcos i bonis sp̄ualib̄. ¶ Sed hic s̄ duo
vidēda. p̄ q̄ s̄ isti esuriētes et q̄re d̄nr esuri/
entes. et q̄ s̄ isti diuites. Sc̄do q̄ bonis d̄
faciunt et i pleuit istos esuriētes. ¶ Quā/
tuz ḡ ad p̄mū ē nōndū. q̄ sic dicit ē ps̄. cxv
ij. sup̄ illō p̄cupiuit aīa m̄a desiderare et c̄. q̄
v̄ia ē in̄ simplicit̄ desiderare. et esurire si/
ue sitire. nā esurire et famece et sitire aduēt
conatū et ncc̄tatē sup̄ desiderare. Et sic esu/
rire siue famece. idē ē q̄ desiderare et ape/
tere calidū cibuz et siccū ex ncc̄tate p̄p̄ re/
stauratōz depōiti. Et sitire idē ē q̄ desida/
re hūidū et frigidū p̄p̄ restauratōz depō/
ti. et hoc cū om̄i conatu et ncc̄tate. v̄n q̄s fa/
stidiēs v̄nū cibū ex hūadacia p̄ aliū desida/
re/puta faciat? carnib̄ capnis p̄ desiderare
carnes gallinaz et e. s̄ iste t̄lis q̄ nō esu/
rit. n̄c fameū scit. Iō nō curat m̄ta i q̄re
re t̄lez cibū. Et sic aliq̄s fastidit̄ aq̄ p̄ desi/
derare v̄nū abs̄ ncc̄tate. Et sic ē dicēdū.
q̄ nō sitit v̄nū. sic n̄c ille aliq̄ esurit cibum
n̄az si iste esuriet cibū. cū om̄i conatu q̄re/
ret ip̄s. et illico comedet quēcūq̄ cibū i ve/
niet. Et sic sitit̄ q̄ret cū conatu potū. Et
illico bibet siue aq̄m siue v̄nū p̄p̄ vehem̄
tez appetitū et ncc̄tatē. Ita ḡ asili ē dicēdū
de esurie et siti sp̄ualī. Nā m̄lti desid̄at cibū
et potū sp̄ualē ad salutē aīe. et ad restaura/
tōz gr̄e depōite. et t̄n nō esuriūt neq̄ sitiūt
q̄ nō aponūt conatū et diligētīā ad q̄rēdū
et recipiēdū. cū h̄āt oportunitatē. v̄n q̄nq̄
aliq̄s aduēt vel fomitor̄ vel auari? desid̄

rat exire apc̄to. et face p̄nīaz et restituere
ablatū. s̄ nō fac̄ p̄p̄ amorē carnis et pecu/
nie. Et iō ē signū. q̄ nō dū esurit. n̄c sitit iu/
sticiā et salutē aīe. n̄c recupare gr̄as depō/
tas. q̄ si vere esuriret et sitiret iustificā. Illi
co dimittet pct̄z. Et curzet ad p̄nīaz. ¶ Ex
q̄ p̄z. q̄ ille vere esurit et sitit cibū et potum
sp̄ualē et verā iusticiā. q̄ abs̄ moza dimittē/
to pct̄z. q̄rit illā p̄ bap̄z et p̄nīaz. Et iteo ad/
istū intll̄z dixit x̄ Math. v. B̄ti q̄ esuriūt et
sitiūt iusticiā. q̄m̄ ip̄i sat̄ abūt. Unde nō d̄t.
Dixit b̄ti q̄ esuriūt et sitiūt iusticiā. et nō di/
xit b̄ti q̄ iustificāt. Nā aliq̄s in sic̄lis esuri/
ens et sitiēs iusticiā p̄ ventre cū om̄i cona/
tu ad batisandū. Sed morit̄ in v̄ia. Et iteo
talis ex sola esurie et siti iusticie. Iustificat̄
et batisat̄ batisimo flamis. Et p̄ p̄nīs b̄ti/
ficatur. Itē si aliq̄s peccator ad d̄m p̄uersus
veniens p̄cito gradu ad p̄nīaz et p̄fessōz
moriat̄ in t̄li interuallo t̄ie ille ex t̄li esurie
et siti et desid̄o cōfiteōi iustificat̄. Et p̄ cō/
seq̄ns b̄tificat̄ i spe. ut i quō auḡ libro de
p̄nīa. Q̄ ex solo desid̄o sacerdotis sit dign̄
venia. Et iō dixit saluator. q̄ b̄ti q̄ esuriūt
et sitiūt iusticiā. i. cū oī conatu et diligētīā
q̄rūt. Et cū i veniūt eaz ḡtan̄ suscipiūt et
tenēt. et cū gaudio custodiūt. ¶ Ex hī oī/
bus p̄z. q̄ scribe et pharisei et p̄ncipes sacer/
dotū et ceri iudei carnales et obcecati i reb̄
tēporalib̄ nō esuriebat̄ neq̄ sitiebāt salu/
tez aīe. nec verā iusticiā nec verā messiā in/
lege p̄missuz. s̄ ip̄m desiderēt et spectarēt.
q̄ nō desiderabant ip̄s p̄pter bona sp̄ualia. s̄
tēporalia. Et iteo fastidiētes bona sp̄ualia
nō recte et c̄m esurie q̄rebāt xp̄m messiaz
in lege p̄missuz. n̄c tenuerūt et recepūt eū
q̄nō ip̄e venit ad eos. et vocabat eos. vo/
lēns eos iustificare et saluare. Et iteo dixit
eis. scrutamini s̄p̄fā i q̄b̄ v̄itā putat̄ h̄re. q̄
ille restionū p̄bet d̄ me. Itē si moysi cre/
ditis. creditis forsan et m̄. q̄ ille de me s̄p̄/
sit. io. v. Itē lux veit in mūdū. s̄ dilexerūt
hoīes magis tēnbras q̄ lucez erāt. n. eoz
mala opa io. ij. q̄ dicit. q̄ p̄p̄ auariciā et su

.d.z.

· virginis.

pbias et bona t̄p̄alia p̄tēfūt xp̄s ⁊ bō spūa
lia. Ecce quom̄ reputātes se diuites ī bo
nis t̄p̄alib⁹ fastidierūt et p̄tēp̄fūt diuicias
spūales et bona spūalia gr̄e et gl̄ie. q̄ xp̄s a
fferēbat. Et sic nō sūunt esuriētes. s; fasti
entes bona spūalia. J̄d̄s xp̄s dimisit eos in
anes. Sed v̄go m̄ et ioseph. et symeō et za
charias et apl̄i et gētilēs. qz ūe esurierūt ⁊
fictierūt. et cū conatu vehemēti q̄sierūt sal
uatorē. et cū venit ad eos. et nouunt. rece
punt eū. J̄deo eos esuriētes ī pleuit bonis
spūalib⁹ gr̄e in p̄nti. et gl̄ie in fuso. Et iu
deos diuites ⁊ fastidietes dimisit ī anes ⁊
vacuos bonis spūalib⁹ in sua d̄anatōe. Et
dimisit etiā eos frustratos et ī anes in sua
spe ⁊ in tentōe. qz ī p̄cula et mala q̄ vitare
putabāt ī cideiūt ⁊ totū oppositū ei⁹ qd̄ spe
ctabāt. euenit eis. ut dicit̄ ē. Duplic̄ ḡ scri
be et pharisei et p̄ncipes sacerdotū et cet̄i iu
dei obstiati d̄nr̄ diuites. P̄rimo. qz totā suā
sp̄ez ponebāt ī diuicijs t̄p̄alib⁹ et toto con
tu illas q̄rebāt. Sc̄do. qz soli ip̄t̄ hēbant p̄
maib⁹ legē ⁊ p̄phas ī q̄ latebāt diuicie sp̄i
rituales. sed xp̄i diuicias t̄p̄ales. diuicias
spūales. q̄s hēbāt festidiebāt ⁊ p̄tēp̄nebāt
Sed v̄go m̄ et ioseph ⁊ zacharias ⁊ apl̄i di
cti s̄t esuriētes. P̄rimo. qz cū om̄i conatu ⁊
vehemēti desidiō q̄rebāt xp̄s p̄t̄ bona sp̄i
ritualia. Sc̄do. qz cū vidunt eū. illico cum
gaudio tenuerūt et custodierūt eū. ut infra
patebit. Et t̄do ī pleuit eos bonis spūalib⁹
Et sic ē dicēdū de p̄lo gētili. q̄ recepit xp̄s
ad solā p̄dicatōz apl̄oz. ¶ Quātū ad sc̄bz
est dicēdū. qz xp̄s mlt̄iplici bono repleuit
fideles esuriētes et sitiētes iusticiā. Nam ī
p̄nti vita repleuit eos bonis gr̄e. s; ī fuso
bonis gl̄ie. Sed est adiutōum. qz tā s̄t ḡna
bonoz gr̄e q̄ repleuit eos ī hac vita et ec
clesia militāte. Nam q̄daz d̄nr̄ bona gr̄e sa
cramētoz. q̄daz bona bonoz sp̄s sc̄ti. q̄dā
bona meritoria ex obf̄uātia p̄ceptoz ⁊ cō
silioz euāglicoz. Unde bona gr̄e sac̄mēto
ruz s̄t septē ⁊ septē mala q̄ traxim⁹ ex p̄c̄o
p̄moz p̄tū. s. tā mala culpe. et tā mala pe

ne. Et t̄do dedit et ī stituit nob̄ xp̄s septē ec
cīastica sac̄mēta ī remediū istoz maloz.
tria. n. mala culpe. s̄ culpa oriḡilis. et mor
talis. et venial̄. J̄do p̄ ī stituit b̄pm̄ ī q̄ dat
fides. spes. et caritas ī hitu siml̄ cū gr̄a gra
tificā. p̄ quā delet̄ originale. Sc̄do ī stituit
pn̄iaz. p̄ quā delet̄ culpa mortal̄ et fit remis
sio oīuz mortal̄. Tercio ī stituit extremā
unctōz ad delēda venialia. Mala aut̄ pene
sūt tā. s. sep̄atio a deo p̄ p̄c̄z. Et t̄do ī stituit
eulzaristā p̄ quā deo reeōciliamur. Sc̄dm̄
malū pene est ī firmitas ad bonū faciēdū
et p̄ntas ad cadēdū et malū p̄petrādū.
⁊ quā ī firmitatē ī stituit p̄firmatōz ad ro
borādū fideles. ut valeāt pugnare ⁊ carnē
et mūdū et diabolu. Tercia pena fuit fe
tas libid̄is. in cui⁹ remediū ī stituit Mat̄ri
moniū. ne libido ī p̄tes ad p̄c̄z mortale in
iugatis. Septio aut̄ xp̄s ī stituit sac̄mētū
ord̄is. in q̄ dat̄ p̄as sacerdotib⁹ ad adm̄strā
dū sup̄d̄c̄ta sac̄mēta secl̄arib⁹. S; ista suffi
cientia et cā ncc̄itatis eccīasticoz sac̄mēto
ruz q̄z v̄t̄ emanat ex passiōe x̄. claz̄ p̄ as
signari. Nam p̄ ex p̄tib⁹ traxi⁹ carnē corrup
ta ⁊ vicio libid̄is ī q̄ secl̄ar̄ latz culpa oriḡi
lis et mortal̄. J̄do q̄nō aīa n̄ra creat̄ a deo
in puris n̄lib⁹ ī illa carne libid̄iosa. p̄solū ⁊
forciū trahit cl̄p̄az oriḡialē. ut in q̄ ab̄ro⁹
et aug⁹ p̄ quā cl̄p̄a ī currit irā et odiū dei ⁊
p̄uatōz oīuz bonoz spūalīū tā gr̄e q̄ gl̄ie.
et cuz hoc ī currit debitū recuperandi iustici
am quā perdidit in adā. Et t̄deo xp̄s in st̄
tuit sac̄mētum baptis̄mi cui p̄buit v̄tutem
regēnatiuā et purgatiuā illi⁹ culpe. ⁊ colla
tiuam gr̄e. p̄ quā baptizato remittit̄ culpa
et debituz. et p̄fer̄ gr̄a gratifica cuz fide et
spe et caritate in hitu. p̄ quā ille q̄ erat ī o
dio et ira dei absoluit̄ ab om̄i debito et re
ducit̄ ī gr̄az dei. qz fit deo grat⁹ et accept⁹
p̄ illa gr̄az p̄t̄nētem p̄ciū et merita passio
nis x̄. Et t̄do ille re⁹ p̄ illā gr̄az. et p̄ciū passi
onis x̄ soluit om̄e debitū et libat̄. S; qz ille
baptis̄m⁹. s; obluat aīaz. et tollat cl̄p̄a oriḡi
alez ab ea. et absoluat eā debito et reducat

Canticum.

in g'ra. tñ nō tollit fomité ꝑcupiēte. ut nō
in sit i carnē. lz tollat. ut nō i putef aie ad pe
catū sic añ bapm. lz ad huc manet illa mor
bida ꝑcupia i carne. In q̄ seilz ff z latēt oia
pcta mortalia. ex q̄ ꝑcupia oia mala oriū
tur. Et q̄ semp pugnat z lactaf adūf spī
ritū et rōz. Et tō sic illa ꝑcupia carnis añ
baptismū p solū ꝑforctū causabat origiale i
aia. Ita ꝑ baptismū p solū ꝑsensuz deliba
tum cāt p̄cīm et clpā actualē et mortale in
volūtate z aia p quā obligaf ad penā eter
naz. Et p solū ꝑsensuz i delibatū cāt veiale.
Et tō x̄ in stituit sacmētū ꝑfirmatōf. p q̄
daf robur et arma gze. Et danf dona sp̄s
sc̄i ipi aie. ut valeat pugnare et resistē ipi
ꝑcupie. et vīcat carnē sic morbida et corru
pta. ne volūtate p ꝑsensuz cadat i patz mor
tale. Sed qz aia ꝑsentiēdo carni. aut mūdo
aut diabolo sepi' cadit i p̄ctz mortale. J̄do
x̄ps i stituit sacmētū p̄nie inq̄ p merita pas
sionis x̄ remittit p̄ctz mortale z pena i feri
etna. Sz qz p t̄e p̄ctz actualē ille p̄ctoz fuit
a deo sepat'. J̄do x̄ i stituit sacmētū eulza
ristie. p q̄ deo recōciamuz. et spūalz refi
cimur z recupā' bona spūalia b̄ p̄dita. Sz
qz p t̄ez p̄niaz nō potui' oia pcta mortalia
ex obliuōe ꝑfiri. n̄c oia veialia ex ignorā
tia et i adūtētia et mltitudie. J̄do i exituz
ab hoc sc̄o daf sacmētū extreme vnctōis.
p q̄ remittunt veialia. Et etiā lz totalz nō
dimittaf pena p̄ctoz mortaliū obliuoz de
bita i purgatorio ꝑt negligētia dīferēōf
ꝑfessioz. tñ t̄ez pene debite i purgatorio a
liq̄liter remittunt et minuunt ex v̄tute sacmē
ti illi' vnctōis ꝑtinētis v̄tualz siue i strum
taliter merita passiois x̄. Nam sicut illa ca
ro corrupta et morbida et libidiosa quā t̄
him' ex p̄tib' ꝑtinet n̄lit et seialz et v̄tua
liter oia pcta. qz p solū ꝑforctū cāt culpā ori
gialez i aia. e t p ꝑsensū cāt actualē et veia
le in ead. Ita q̄damodo ecciastica sacmēta
q̄ seialz et v̄tualz siue i strumētalz ꝑtinent
merita passiois x̄. qz p ista sacmēta daf gza
passiois x̄ oib' fidelib'. Et tō ista sacmēta

sunt q̄i capse et vasa medicinalia. inq̄ latēt
merita passiois x̄ ad medellā sup̄dictaz in
firmitatū. ut inq̄ v̄go de sc̄o victore. Et p
hec p̄z necitas sup̄dictoz q̄nqz sacmētōz.
Sz qz post oia sup̄dicta sacmēta semp i hoc
mūdo manet i ordiata ꝑcupia i carne q̄ sp
in ordiate ꝑcitāt actuz venēuz ꝑter i tentū
ḡnois. Et tō ꝑpter t̄ez maledictōz nō po
test ille act' exerceri absz p̄cto mortali. Et
tō de' i stituit sacmētū mat̄monij inē ꝑu
ges ad remōtiū illi' libidōis. ne t̄e offiū q̄
nō sit sine libidōe i putef eis ad p̄ctz morta
le. Itaqz sic bap' nō tollit hitualē ꝑcupiaz
ut nō sit i carne. lz ut nō in putef ad p̄cīm
origiale ipi aie p ꝑforctū. Ita sacmētum
mat̄monij nō tollit libidōez actualēz. ut nō
in sit inter ꝑuges i officio venēreo. lz tol
litur. ut nō putef eis ad p̄ctz mortale. si de
bite et absz abusu exerceāt illū actū et offi
ciuz. Et sic p̄z q̄m ad remōtiū libidōis et ex
cusandū p̄ctz. neciuz fuit mat̄monij. qz so
luz sacmētū mat̄monij tollit et ex cusat pec
catū mortale i omī actu venēreo. ut inq̄ au'
in libro de nuptijs. lz nō tollit origiale i p
uuliz ex legitio ꝑugio ꝑpagati' ꝑpter libi
dinez p̄ctuz. lz inē ꝑuge' solū hoc sacmētū
excusat p̄ctz. Et rō ē nā ois ali' act' venē'
aut ē adulteriū aut fornicatio aut ꝑ nāz. lz oī
ista tā incurzūt p̄cīm mortale. ut detz ē p̄s.
cxviiij. ḡ solū ꝑugū excusat p̄ctz. Et sic p̄z
necita' sex sup̄dictoz sacmētōz. Sz qz sup̄
dicta sacmēta n̄ possūt dari n̄ i p̄tate eccie
spōse x̄ cui d̄s oia ista dedit i totē. Et tō x̄
in stituit sacmētū ordiō p q̄ daf p̄tas sac
cotib' ad administrandū sup̄dicta sacmēta in
q̄ oib' sacmētis ꝑter gza singularē daf sp
gza. genali' ḡtificā debite sumētib'. Et sic
patēt bona gze sacmētōz ecciasticoz. qz
x̄ps i plenit d̄s fides esuriēte'. In p̄ ḡne bo
noz. ¶ In sc̄o aut ḡne bonoz spūaliuz.
qz x̄ i plenit esuriēte'. sūt bona donoz sp̄s
sc̄i. q̄ recepūt apli p̄se et ꝑ tota eccia in d̄te
penē. qz p̄mū ē donū sapie. p q̄ fideles cō
tēptis sciētijz mūdaiz apponūt aiuz ad stu

· virginis.

diū rez diaz. et ad meditādu i lege dñi.
die ac noctē pteplādo sacra missia gesta in
vizo qz te. 7 ad qredā salutē et iusticiā p sa
craz sīpfa3. et breuit̄ relictis reb̄ hūaīs ad
p̄teplādu3 dīa. Sed qz in t̄ nō sufficit t̄ta
oluīna p cipe nec p̄fūda missia sacre sīpfe
in t̄llige. J̄do dat̄ fidelib̄ donū in t̄llct̄ ad
dīserēdas et in t̄lligēdas sacras sīpfas. vñ
sicut p donū sapīe appetim̄ i t̄lligētīā sacre
sīpfe. Ita p donū int̄ dat̄ nō facultas ad in
telligēda missia sacre sīpfe. sic hūerūt apl̄i
Sed qz nō sufficit studiū et i t̄lligētīā sacre
sīpfe. n̄ opemur bonū p ipam. qz finis eī n̄
est. ut sciā̄ tātū n̄. ut p t̄lez i t̄lligētīā boni
opando efficiamur. S3 qz in tali opatione
habem̄ pugnare p carnē et mūdū et dia/
bolu3. q̄ n̄llo pacto ex v̄ib̄ n̄ris resistere pos
sum̄ p̄t̄ nāz corruptā et fragilē. J̄do dat̄
donū fortitudis ad vicēdu 7 pugnādu3 in/
giter p̄ tā sup̄dctā. Itē eī. qz i lege euāgelī
sūt aliq̄ p̄silia sup̄ totā hūaz facultatē 7 sup̄
nāz. s. patī oēs p̄secutō3 et tormēta et mor/
tez p̄pter xp̄3 et iusticiā. Et orare p p̄secu/
torib̄ et inimicis. q̄ oīa p̄solas mortales
v̄tutes n̄ possēt tollerari. n̄c exerceri. J̄do
dat̄ donū fortitudis ad sup̄dctā tollerāda 7
agrediēda. S3 qz p̄solā prudētīā moralē 7
hūaz nō possem̄ de t̄lib̄ sup̄ nālīb̄ 7 dīfici
lib̄ p̄sultari. n̄c qñ n̄c vbi n̄c qñtū t̄ta eēnt
eligēda et agdiēda. J̄deo dat̄ fuit de sup̄
donū p̄siliij p qd̄ apl̄i et martires 7 cet̄i fide
les p̄tēptis mūdānis 7 p̄posito. q̄cūqz rī
more mūdano. q̄no. oportuit et vbi 7 qñtū
oportuit p xp̄o p̄secutōi et morti se optu/
lerūt. S3 cū dono p̄siliij datū ē eis donū for
titudis ad p̄sultata oportuis locis et t̄p̄t/
b̄ exercēda. Et sic p̄te donu3 p̄siliij p̄cedit
donū fortitudis. S3 qz nō om̄s s̄ p̄stituti i
eodē statu p̄fecto. sic fūunt apl̄i. et marti/
res et p̄lati et sac̄dotes 7 religiosi. s3 qd̄az
s̄ in statu i feriori et p̄iugali 7 seclari i re/
bus t̄p̄ralib̄ i voluti. J̄do p̄ter scīaz mūda
naz datū ē fidelib̄ seclariib̄ donū scīe. ut sic
disponāt 7 trāscāt p̄ ista t̄p̄ralia. ne amitāt

eīna. Itāz sic sapīa ē de reb̄ diuis. Ita scīa
de hūaīs et t̄p̄ralib̄. Itē qz fideles scīares i
in fimo statu p̄stituti nō possūt meditari i
lege dñi die ac nocte. nec int̄llige et p̄cipe
p̄fecte altissima missia. sic p̄lati et sac̄dote
et religiosi. p̄tinuo studio et cōtēplatōi de/
diti. J̄do dat̄ donū pietatis ad credēdu et
firmū i herēdu3 articlis fidei 7 p̄fūdis mī
sterijs sacre sīpfe. q̄ cape nō possum̄. et ad
pie credū semp̄ p̄ter magis piāz et magis
p̄ueientes deo/et scīs eī/ in op̄oib̄ nō dū
deīmiatī p̄ eccīaz S3 qz lex dīa comīat t̄ā
sgrediētib̄ nō solū p̄uatiō3 hereditatis vite
eīne. s3 etiā eīnā penā trāsḡssōrib̄. et p̄mī
tit vitā eīnā et vīsiō3 dei cū sumā fruitōe 7
felicitate obfuatorib̄ eī. J̄do ē nccī̄ nob̄
timor sup̄ n̄lis p̄ quē timeā̄ p̄de bonu3 nō
p̄missu3 qd̄ nō vīcem̄. et timeā̄ i currere
penas eīnas. q̄s i hoc sc̄lo nō vīdē. n̄c sen
tī. Et it̄do dat̄ donū timoris sup̄ n̄lis q̄ hēt
q̄tuor grad̄. Itā p̄ p̄ ip̄3 refrenat̄ tem̄ritatē
et audactā n̄ra. ut timeā̄ penas ignis eīni
Sec̄do ut timeam̄ p̄tere hereditatē regni
celestis. Et iste d̄r timor filialis. Tercio ut
timeā̄ p̄de ip̄3 dñi p̄ sepatiō3 a deo. Et iste
dicit̄ timor cast̄ 7 vxozalī siue des̄pōsalis.
Quarto ut timeā̄ d̄o d̄splicere p̄t̄ suā bo
nitatē. Et ne i curā̄ i gratitudiē3. Et iste
d̄r timor scīs 7 i maclat̄. Et ē itē3 qd̄ n̄ra
p̄fecta caritas q̄ iāz totalz foras mītit timo
rez fuilē. Et sic p̄3 q̄l̄z s̄ nccīa oīa ista septē
dona dono3 7 gr̄az toti eccīe. q̄ donis x̄
in eccīa alios fec̄ apl̄os/ alios p̄p̄has/ alios
euāgelīstas/ alios doctores/ alios p̄dicato
res/ alios martires/ alios p̄fessores/ et vir
gine3 7 p̄tinētes/ 7 alios vxozos religiosos/
et alios iustos p̄iugatos/ 7 q̄sd̄az facit coti
die i cipiētes. Et q̄sd̄az p̄fectiētes/ 7 p̄fectos
Et sic sp̄s scīs sp̄izat don̄ gr̄az diuisōes sin
gulis. put vult. ut inq̄ apl̄. Et hec s̄ boni
dono3 q̄ x̄ impleuit fideles esuriētes 7 si
tiētes iusticiā. ¶ In sc̄lo aut̄ gñe sūt bona
meritoria ex obfūaciā p̄cepto3 7 p̄silio3.
Itāz qz d̄iligētib̄ dñi 7 fidelib̄ oīa coop̄at̄

Canticum.

In bonū meritorū ad ro. viij. Iosephus x̄anus
 existens in caritate p̄ oīa opa q̄ facit f̄ legē
 euāgelicā meref̄ vitā etnā. Unde obf̄uato
 p̄cepta negatiua nō solū enadit penas eter
 nas. Sed et meref̄ vitā etnā. p̄t̄ pugnā et
 victoriā. qz nō p̄ obf̄uare dīa p̄cepta. nec
 vitare p̄c̄z sine gr̄adi pugna et victoria re
 sistendo carni et mūdo et diabolo. qd̄ nō po
 test fieri sine gr̄a. Et p̄ p̄ns sine merito. S̄z
 iam magis meref̄ d̄s fuato p̄cepta affir̄m
 tiua. s. diligēdo d̄m sup̄ oīa i se et p̄t̄ se. et
 diligēdo p̄ximū. sicut se ip̄z et i deo et p̄t̄
 d̄m. Et sic i plebit oīa opa mie tam sp̄ualia
 q̄ corporalia erga p̄ximū i digētez. p̄pter
 que opa x̄ps in iudicio om̄ib̄ iustis dicet.
 venite b̄ndicti p̄ris m̄i. p̄cipe regnū zc̄. S̄z
 magis et alti⁹ meref̄ obf̄uatores p̄silioz. x̄
 in statu p̄fectiori q̄ venditis oīb̄ q̄ posside
 bāt et datis paup̄ib̄. secuti s̄t x̄pm p̄ paup̄
 tatez et obiaz et castitatez i statu religiois
 S̄z iā magis et alti⁹ meref̄ q̄ tollunt crucē
 suā et secūf̄ x̄pm p̄ martiriū zc̄. Et ista sunt
 bona meritoria ex obf̄uatiā p̄ceptoz eu
 anglicoz. qz x̄ps ditauit et repleuit suos fide
 les esuriētes i hac vita siml̄ bonis gr̄e sac̄
 mētoz et donoꝝ. ¶ Sed bona gl̄ie qz x̄ps
 inpleuit istos esuriētes i celo s̄t clara et fa
 cialis visio d̄ie essētie et i diuine iunitati⁹.
 que d̄tez clara visio dat̄ eis i p̄miū ex me
 rito fidei quā hic hūerūt. Et dat̄ eis p̄fecta
 et secreta possessio illi⁹ sumi boni in p̄mituz
 spei quā hic hūerūt et dat̄ eis sufficiēs. et p̄
 fecta fruiō i p̄miū caritati⁹. quā cū effectu
 opūz mie et obf̄uatiē p̄ceptoz et p̄silioz i
 hac vita hūerūt. Ex qz trib⁹ bonis resultat
 in eis vera et p̄fecta b̄ritudo i aīa. S̄z ultra
 hec tā bona aīe p̄sequit̄ q̄tuor voces et boni
 in corpe gl̄ificato. s. i mortalitatē cū i passi
 bilitate et claritate et s̄b̄silitatē. et agilita
 tez. in qz q̄tuor p̄sistet gl̄ia corpi⁹. Et sic tūt
 oēs erūt i sua vlt̄ia p̄fectōe. quo ad totū. s.
 q̄ ad corp⁹ et aīaz. qz d̄tez stat⁹ ē oīūz bono
 ruz agregatōe p̄fct̄. in q̄ solo p̄sistit b̄ritu
 do iustoz. Dis ḡ oīb̄ bonis sup̄dictis taz

gr̄e in p̄nti q̄ gl̄ie i fuso i pleuit x̄ps om̄es
 suos fideles esuriētes. qz p̄uauit oēs iudeos
 obstinatos. et ceteros in fideles et sup̄bos et
 diuites mūdanos et in penites. Quos nō
 solum p̄uauit bonis sup̄dictis et dimisit eos
 vacuos et in anes. Sed etiā ad penas eter
 nas destinauit. Et iteo de iudeis obstinatis
 dixit Mat̄h. viij. Multi veniēt ab oriente.
 et occidēte. et recumbēt cū abraā et ysach.
 in regno celoꝝ. Filij autē regni m̄tēnt̄ in
 tenebras extiores. ibi erit fletu⁹. et scrior
 dentiū. Itē Mat̄h. xxij. dixit scribis et pha
 riset. Auferet a vobis regnū et dabit̄ gen
 ti fructū. ¶ Ex quib⁹ p̄z. ql̄iter iudeos sup
 bos p̄uauit bonis sp̄ualib⁹ et reliq̄ eos in
 anes. et gētilē esuriētes in pleuit illis bo
 nis. et nō soluz p̄uauit iudeos illis bonis. s̄z
 etiā puniuit eos pena sens⁹ p̄ fletū et scrio
 rem dentiū. Et nō qz iudei obstinati nō so
 lum dicūtuz in anes. in q̄ntū sūt p̄uati et va
 cui sup̄dictis bonis. Sed etiā qz opa legis
 omnia q̄ faciūt sūt in ania et vacua merit̄.
 qz in vanum et frustra circūciōntur. et fa
 ciunt alia opa legis. qz iam s̄t exinanita et
 euata p̄ aduētum x̄. et opa euāgelica. Itēz
 etiā illa opa nō solum s̄t eis in ania et mor
 tua. Sed etiā mortifera. qz q̄tens cūqz fa
 ciunt et obf̄uāt aliq̄d op⁹ cerimoiale peccāt
 mortalit̄. et addūt p̄c̄m sup̄ p̄c̄m. et orat̄
 o eoz vertit̄ in p̄c̄z. sicut dictū ē ps̄. lxxvij
 et. cvij. Et sic manent in anes in bonis et
 merit̄is et frustrati in sua intentōe. qz in ci
 terūt in om̄ia mala q̄ vitare putabāt. Et p̄
 dixerūt om̄ia bona q̄ p̄sequi putabāt et cu
 p̄iebāt. Et gentiles esuriētes fuerūt exalta
 ti et repleti bonis quib⁹ ip̄i sunt p̄uati. Et
 iteo dicit v̄rgo Maria. qz x̄ps fili⁹ su⁹ fec̄
 potentiaz in brachio suo. qz disp̄sit iudeos
 obstinatos et sup̄bos mēte cordis sui. et de
 posuit eos de sede sacerdotali et iudiciali et lo
 co et regno. Et exaltauit humiles ap̄los et
 gentiles p̄fctem humiliatos. Et ap̄los et gēti
 les esuriētes et paupes et simplices in ple
 uit bonis gr̄e in p̄nti et gl̄ie in fuso. sed di

· virginis.

uites iudeos dimisit in anes et frustratos
nō solum bonis spūalib⁹. Sed etiā in digi-
tibus tēp'alib⁹ et in sua mala intentione.
¶ Sed est itez adūtenduz. q̄ isti tres vez
sus sup'dicti nō solum verificant de supbis
iudeis. ymo p̄ verificant de supbis demoni-
bus. q̄s de⁹ in p̄ncipio disp̄sit et deposuit de
sece celesti. Unde dicitur fuit i expōe ps. lxxxii
q̄liter de⁹ gradnavit in p̄ncipio ordies an-
geloꝝ f̄ ordinez nobilitatis nate eoz. Et
sic collocavit luciferū in supmo ordie pri-
muꝝ sup om̄s alios. Sed qz vidit sup se a-
dextris dei. f. in potiorib⁹ bonis toti⁹ glie.
sup om̄s ordines et gerarchias angloꝝ se-
cem preparataz p̄ xp̄o hoie. Iquē verbū eter-
num debebat p̄sonalit̄ assumere. q̄ dicitur xp̄o
tanq̄ caput et dñs hoīuz ⁊ angeloꝝ erat a-
corand⁹ ab om̄ibus angelis. Et hoc scdm
dei volūtatez. Tūc lucifer supbiens in mē-
te cordis sui dixit nō esse equz. nec iustū alī
quē hoiez sup anglos ascende. nec etiā hoī-
nes cū anglis coeq̄ri. Et sic diligēs se poti⁹
q̄ deū et diligēs se in se et nō in deo. voluit
poti⁹ seq̄ appetitū suū. q̄ volūtatez dei. q̄ he
ab etno statuerat ad in plere. Tūc p̄cepit o-
dium et in vidiā p̄ xp̄m. et decrevit p̄scē-
dere et vsurpare sedem et solum iperiale p̄
xp̄o preparatū. Et sc̄ia p̄uratōe p̄ xp̄m ⁊ vo-
luntatez ⁊ statutū dei. Dixit i corde suo. In
celum p̄scēdam. Et sup astra celli. i. sup oēs
ordines et gerarchias angloꝝ adextris dī
exaltabo soliuꝝ meū. et sedebo in mōte te.
f. in hereditate xp̄i. Ascendaz sup altitudinez
nubiuz. et silis ero altissimo. ut p̄z ysa. xliiij.
¶ Ex quib⁹ patz. qz lucifer fuit p̄m⁹ supb⁹ i
mente cordis sui. q̄ voluit et statuit vsurpa-
re sedem iperialez xp̄i filij dei. et ascendere
ad similitudinē et eq̄litatez dei et vsurare i-
perium mūdi xp̄o debitū. Sed tūc de⁹ fecit
potentiā in brachio suo. f. in verbo suo. per
q̄d facta sunt oīa. et p̄cepit miq̄el et an-
geli ei⁹. ut deicent luciferū cū secacib⁹ suis
de celo in infernū. Et tūc factū est plū ma-
gnū in celo. Nam miq̄el et angli boni se

q̄ces miq̄elis dei volūtati p̄formes et obe-
dientes p̄liabant cū ⁊ racione lucifero eius
p̄raue voluntati et supbie resistentes. Sed
p̄iectus ē draco ille magn⁹. serpēs antiq̄b⁹
q̄ vocat sathanas. i. aduersari⁹ ⁊ p̄trari⁹ di-
vine volūtati et xp̄o fufo. p̄iect⁹ ē in t̄raz.
et angli ei⁹. f. seq̄ces ei⁹ et rebelles deo mis-
si sunt cū eo in stagnū ignis. ut p̄z apo. xij.
Et sic patet q̄litez xp̄s iaz in p̄ncipio fec̄ po-
tentiam in brachio suo. et disp̄sit de celo de-
mones supbos in mēte cordis sui. qz tūc de-
posuit eos potētes de sede xp̄i. quā vsupare
temere p̄sumebāt. Et nō solū de posuit eos
de illa sede. Sed etiā eos q̄ erāt potēs in nā
deposuit de sedib⁹ eoz. quas in celo posside-
bant ap̄ in stanti sue creatōis. et electis et
depositis eis a sedib⁹ suis. exaltavit huiles
hoīes et sc̄os in sedes eoz. Nam hoīes iu-
sti et sc̄i possederūt p̄ gr̄az et hūilitatē. se-
des celestes q̄s angli rebelles p̄diderūt per
supbiā. Et sedes q̄s mali angli p̄diderunt p̄
p̄traditōe et in vidēto. possederūt hoīes
iusti et hūiles xp̄m diligēto et credēto et
seq̄nto. Et iteo exseq̄nti hoīes esurietes.
et sictētes iusticiā et cupietes toto conatu
iustificari p̄ xp̄m. et esurietes et cū effectū
et conatu et violentia penitēte desibantes
illam gl̄iam. xp̄s in pleuit illis boni⁹ celesti-
bus. et demones q̄ erāt in celo diuites per
nataz et gr̄am expectātes esse diuites per
gl̄iam. si stetissent et deo paruisset. dimisit
in anes et vacuos ⁊ frustratos in mēte cor-
dis sui. et in sua in tentōe. qz nō solum p̄ di-
derūt sedes xp̄i quā vsupare volebāt. S; etiā
sedes q̄s possidebāt. Et nota qz mali angeli
non solū voluerūt p̄scēdere et vsupare sedes
xp̄i iperialez preparataz in potiorib⁹ bonis pa-
tris. Sed etiā sedes virginis quā viderāt p̄-
paratam in potiorib⁹ bonis et adextri⁹ xp̄i
filij ei⁹. sup om̄es choꝝos et gerarchias an-
geloꝝ. Et hec fuit prima causa in vidēto eo-
rum p̄tra xp̄m et matrē ei⁹. Sc̄da causa fu-
it. qz p̄diderūt. qz q̄dam hoīes in tantū erāt
per gr̄az et merita exaltādi per xp̄m. qz erāt

Canticum.

cum eis in gloria coequandi et collocandi. Et tunc
moti sunt ad resistendum diuine legi et vo-
luntati. Et iteō sicut de celo discessit et de-
positi. Ex quibus patet quod quilibet christus qui est brachium
et potentia dei patris discessit demones super-
bos mente cordis sui. Et quomodo deposuit eos
potentes de sede et gradu et dignitate cele-
sti. Et quomodo exaltauit homines humiles. ut re-
pararet ruinam eorum. et possiderent sedes eorum.
Et quomodo homines esuriētes et cum conatu pe-
nitentie querentes gloriam celestem in pleuit
bonis. et demones qui in celo erant diuites per
nam et gratiam. et expectabant fieri beati per
gloriam cum essent viatores. tamen quia in gratia non
steterunt. tunc voluntati dei ad hec sunt. Iohannes de-
misit eos in anes et vacuos. et quod dei est
ad eternam penam in infernum destinatos. Et
sic ista verba virginis primo verificantur
de demonibus superbis. Secundo de iudeis obsti-
natis. prout ante dictum est. Sed tertio veri-
ficantur de superbis tyrannis persecutoribus ec-
clesie. quos christus discessit de superbia mente cor-
dis sui. et deposuit de sede potestatis. et ex-
altauit christianos humiles. Unde primo disces-
sit nerone de superbia mente cordis sui. et de-
posuit ipsum de sede imperialis. Nam cum inter-
fecisset apostolos petrum et paulum principes ec-
clesie. et rem publicam destruxisset. videns to-
tum senatum motum contra eum se ipsum inter-
fecit. et loco sui fuit exaltatus in imperium hu-
milius vespasianus et postea tytus filius eius. Item
comitianus cum scilicet persecutor contra ecclesiam
diu persequeretur. et contra rem publicam multa
mala perpetrasset. tandem per senatum depositus
ut quidam fuerunt. se ipsum interfecit. et loco
eius humilis et iustus traianus in imperium est
exaltatus. qui aliquam diu dedit pacem ecclesie.
Item diocletianus et maximitianus. et maxen-
tius cum per magna tempora sua persecutione
ecclesiam christi vexassent et in festassent. tamen
finaliter de imperiali sede depositi miserabilem
vitam finierunt loco. quod humilis constantinus in im-
perium est exaltatus. qui postea ad fidem christi.
peruersis destructis ydolis ecclesiam dei prospera

uit. et distulit. Exemplo cuius omnes reges
terre cum toto populo gentili se iugo fidei christi
subiecerunt. Et sic delecta superbia huius mundi
omnis potestas subiugata est iugo christi. Et constantinus
imperator cum omnibus regibus se subie-
cit siluestro pape. tanquam vicario christi in ter-
ris. Et relicta sibi roma cum toto patrimonio
se in constantinopolim recepit. Et imperi-
alem sedem transtulit. Et sic patet quod quilibet su-
perbi et potens gentiles depositi sunt de se-
de superbie et potestatis. Et humiles christiani
in sedem sacerdotalem et imperialem exaltati
Item demones superbi qui adorabant in ydo-
lis a toto mundo. fuerunt depositi de sede ydo-
latrie. et humiles sancti fuerunt exaltati. Nam
templum ydolorum cominutis et destructis ydo-
lis. fuerunt consecrata in ecclesias apostolorum et
martirum. Quia in delubris ubi adorabantur
ydola. postea posite sunt ymages sanc-
torum. in quibus sancti non adorantur. Sed a-
fidelibus venerantur. Et in sanctis eius deus
laudatur. Quia apostoli principes populi.
et martires. ut dii fortes eleuati et exalta-
ti sunt per scripturas. xlvi. Et sic patet quod quilibet christus non solum de-
mones superbos. et iudeos obstinatos. sed
etiam superbos tyrannos persecutores ec-
clesie discessit de superbia mentis cordis sui. et
deposuit de sede et dimisit in anes. et christiano
humiles et esuriētes exaltauit et in pleuit bonis
in presenti per gratiam et in futuro per gloriam. prout dictum est.
Item hoc non solum est in intelligendum de
demonibus. et iudeis obstinatis et de tyrannis
persecutoribus ecclesie. Sed etiam de superbis regi-
bus et principibus et magnatibus et diuitibus christi-
anorum. qui pluries fuerunt depositi et electi a-
sedibus et aculmine patris propter superbiam
et elationem suam. Et hoc iusto dei iudicio. Et
quia presens in viribus suis et diuicijs sepe deum

• virginis.

ptempfunt et paupes despexerunt. put dicitur
fuit in expositōe ps. xlviij. et lxxij. Et hoc d
scda parte huius cantici.

Suscepit isrl' puez ^{su} ^{uz}

Dec est scia et vltima pars principal' huius
cantici in q' virgo Maria pcludendo reddit
causas oiu3 eoz q' dicta sunt. Nam oiaq' di
cta sūt de virgine Maria et eccia fecit xp̄s
veniens in carne. Et sic aduet' ei' in carne
fuit causa eoz q' dicta sūt. Unde qz xp̄s debe
bat ex virgine Maria carne assumere. Ideo
magnificauit et dignificauit eaz sup'dictis
duodecim dignitatib' et p'ilegiis in pri
ma parte memoratis. et fecit sibi illa. xij.
magna. Item postq' venit in carne exercu
it misteriu3 nre redemptionis cui' miscor
dia pcessit et pfuit oimib' timētib' euz ap
genie in pgenie'. Et in sua passiōe manēte
corpore in cruce et sepl'cro dēscēdit ad ife
ros. et disperxit demones sup'bo' p infernū
et deposuit eos de sede potestatis. quaz sup
totū gen' hūau3 hēbāt et expoliāuit libū z
purgatoriū. et liberauit huiles z captiuos
de in feruo. et exaltauit eos secū in gliaz. et
eos q' ibi p magna tpra fuerant esurientes
xp̄m expectāto inpleuit bonis fruitiois. z
demones q' erāt diuites possidētes illā pre
dam et totū gen' hūam. dimisit in anes et
vacuos preda eis. ablata. Item postea p' a
scēsiōz deposuit iudeos obstinatos de sedi
bus eoz et dispisit eos p mūdū. ut dicitur ē.
Et exaltauit huiles zc. Et sic patz. q' oimīa
ista fecit xp̄s qno venit i carne. Et iterō dic
virgo Maria in fine huius cantici. q' qz isrl'
iam suscepit puez suū in lege pmissus. q' oī
sup'dicta partim fecit et partiz in breui de
bet facere. Ideo ipa agēto gzas Magnifi
cat dñm zc. ¶ Ad cui' intellectus est nōndū
sicut dcm ē in pncipio. q' istud canticus est
finis toti' legis et pphaz. et pncipiū toti'
euāgelij. Nam vgo Maria recipiēs xp̄s in
lege pmissus in vto suo agit gzas anūciās
qz isrl' iam recepit messiaz in lege pmissus.

de q' locuti sunt oim' patriarche z pph'e. quē
deus pmissit oimib' patriarchis et pph'is. Et
per pns agēto gzas. et magnificāto deum
euāgelizat xp̄m iam venisse. q' fuerat a deo
pmissus in lege pph'is. Et idō pcludendo
suū canticū dicit. Ideo magnificat ania mea
dñm. et exultauit in deo salutarī meo. qz iā
suscepit isrl' puez suū ihm et saluatorez. Et
tam de' recordat' ē misericordie sue mitēto
filium suū mūdi saluatorez. sicut locut' est
qndaz ad pzes nros. s. adaz et enos et noe
et locut' est. et pmissit ipi abzaā et semini
ei' in scia. s. successiue p sigla scia et etate'.
Et nota. q' li recordat' misericordie sue. nō
ordinat' cū li suscepit isrl' puez suū. s. cun
sequenti ozo. ut sic sens'. s. suscepit isrl' puez
suū. sicut de' recordat' mie sue locut' ē
ad pzes nros zc. Vel ut clar' et meli' di
catur. li recordat' mie sue facit sniaz z ozo
nem ple cū suplemēto. ut sic sens'. s. Susce
pit iam isrl' ihm puez suū. qz deus suple re
cordat' misericordie sue. iam misit filiu3 suū
sicut qndam locut' ē ad pzes nros zc. Vel
qz deus recordat' ē misericordie sue mitēto
filium suū. sicut pmissit et locut' ē ad pzes
nros zc. ¶ Sed hic occurūt tria dubia. p
q' est isrl' q' suscepit puez suū. cum nos vi
deam'. q' ppl' isrl' negauit et abiecit et cru
cifixit xp̄m. Scdo ē vidēdu3. q' modo et qn
isrl' suscepit istuz puez ihm. Tercio ad q' p
pzes et quom' et qno deus locut' ē de xp̄o.
et qno et q' modo locut' ē et pmissit de' xp̄s
ipi abzaā et semini ei' in scia. Quātuz ad p
mu3 respōdes. sicut dictū est i plogo super
psalteriū tractatu. liij. et p totā ei' exposi
tionez et in tractatu p iudeos. q' ista noia.
s. abzaā et isrl'. et semē abzae et isrl' nō sunt
noia carnis et nase. sed noia fidei et gracie
et misterij. Nam p abzaā a sua natuitate car
nali appllat' ē abzaā apentib'. scriptum euz
simplici. a. ut patz gn. xi. Sed postq' facta
est sibi repmissio de x' fuso. et ipe credidit
repissioi p' q' fide fuit iustificat'. tūc fuit
mutatus nō p qndā additōz p' fide quā

Canticum.

huit de x̄ fufo. sic dicitur est abrahā scriptus cum duplici. a. vñb legif gñ. xv. q̄ qño habram petijt a dō gñoz z plē. ne morezet sine liberis q̄ faccedrēt i ei⁹ hereditatez. Tūc de⁹ eduxit ip̄z foras dices fufpice celum. et nūa stellas. si potes. sic erit sem̄ tuū. Et tūc credidit abrahā. z reputatū ē illi ad iusticiā.

¶ Ex q̄ ubis seqtur p̄. q̄ dō nō p̄misit ip̄i abrahā semē r̄enū. s̄z celeste z spūale. qz nō dixit. respice t̄raz. s̄z respice celū. p̄ qd̄ fuit denotatū. qz ex celo dēbat descēde sem̄ suuz. Hoc ē qz fili⁹ dei debebat sume carnē ex semē ip̄i abrahā. s̄. ex m̄ v̄gie fufa filia ip̄i abrahā. Itē seq̄. qz x̄ dō z homo celestis debebat regnare z mltiplicare filios celestes spūales ip̄i abrahā. p̄ hoc qd̄ ait. nūa stellas. si potes. Tercio seq̄. qz tūc abrahā credidit x̄p̄o fufo. ymo cōdidit x̄p̄z fufuz dñm et hoīnez z mūdī saluatozē. p̄p̄ quā fidē fuit iustificat⁹. p̄ hoc qd̄ ait. credidit abrahā. et reputatū ē illi ad iusticiā. Nā si abrahā p̄ t̄lez p̄missiōz credidit tātū gñoz carnalē fufaz. et nō spūales sup̄ nāz. et nō dñm i carnāouz. sua credulitas nō fuiffz ex fide i fufa. qz absqz fide i fufa et sup̄ illi vñb d̄s p̄ crede res carnales z n̄les. Et sic nō fuiffz iustificat⁹ p̄ fidez. n̄c merces sua fuiffz magna nimis. p̄ ut dicit i textu. Et sic p̄z q̄l̄z p̄ t̄lez p̄missiōz fuit sibi x̄ p̄miss⁹. et qz credidit p̄ talez fidem x̄ fufi. fuit iustificat⁹. Itē vlti⁹. p̄ q̄ iā hūerat filiū carnalē. s̄. ismael. itez vocauit euz dō dices. Ego suz. z ponā pactū meū tecuz. erisqz p̄z mltaz gētū. n̄c vltza vocabz nom̄ tuū abrahā. s̄z appllabez. abrahā. qz p̄ez mltaz gētūz p̄stitui te zc. Et tūc dō fecit pactū circūcisōis cū abrahā. Et sic abrahā cepit circūcisōis i signū fedis z fidē x̄p̄i futuri. Ex q̄ p̄z qz abrahā añ circūcisōis iā crederat x̄p̄z fufuz. z p̄ solā fidē x̄ fufi fuat iam iustificat⁹. s̄z cepit circūcisōis i signū fedis. et tāq̄ siḡcl̄z fidei. ut inq̄ apl⁹. inq̄q̄ de⁹ circūcisōe dō acceptabat illū modicus sanguiez. nō i p̄ciū solidū. s̄z tāq̄ araz et signūz p̄cij fufi p̄ x̄p̄z in cruce soluēdi. ut dī

ctuz ē sup̄ p̄s. xxxix. z in tractatu s̄ iudeos Itē seq̄tur. qz regeneratio baptismal⁹ z fidei. quā figābat illa circūcisio. et additāo illi⁹ nois nō collit s̄balit̄ nāz hoīs. s̄z addit ḡraz sup̄ nāz remouēdo pct̄z. qd̄ corzūpebat nāz. qd̄ tenotaf p̄ hoc. qz illa sillaba. ha cū aspi ratōe adita ip̄i nomini abrahā. nil remouet d̄ s̄ba nois. sed addit et ad auget ip̄m nomē addendo istā sillabā. ha z sic d̄z habrahā. p̄ qd̄ mltiuz patet. qz istō nom̄ abrahāz nō ē nom̄ natiuitatis z nate. sed nom̄ fidei z re p̄missiōis. et ḡze et spūalis regeneratiōis. et nom̄ augmētatiōis et p̄fectiōis. inq̄ntum ḡza addit sup̄ nāz z p̄ficit eā. Et p̄ hoc etiā tenotaf. qz abrahāz debebat h̄ze duplicem generatōz. s̄. vñā nafalez z carnalē figātaz per hoc n̄n abrahā. qd̄ anī hēbat. et aliaz spūalem p̄ re p̄missiōz. figātaz p̄ additōz huius nois abrahā. qd̄ patz. nam iā nato ismaele filio carnis. facta ē sibi re p̄missio p̄ isach. Itē hoc magis explicaf gñ. xxij. qño facto factio deus cū p̄missiōe et iure iurāto dixit ip̄i abrahā. Mltiplicabo. sem̄ tuū. sicut stellas celi et arenā q̄ est i litore m̄ris. et i seie tuo b̄ndicēf om̄es ḡns zc.

¶ Ex q̄ p̄z. qz duplicē gñoz z duplicē mltiplicatōz p̄mittit de⁹ ip̄i abrahā. s̄. gñoz carnalē figātā p̄ arenaz maris. et mltiplicatōz spūales figātāz p̄ stellas celi. Itē seq̄tur. qz genatio spūalis erat mltiplicāda ex p̄plo gētili p̄ baptismalem b̄ndictōz in x̄. p̄ hoc qd̄ ait. in seie tuo b̄ndicēf om̄es gētes zc.

¶ Ex om̄ib⁹ patz qz istud nom̄ abrahā nō est nomē carnis et nate. nec carnalis genationis et natiuitat⁹. qz nonagita ānoz erat abrahā. qño datū ē a deo sibi istud nom̄. S̄z ē nom̄ fidei x̄p̄i z re p̄missiōis et ḡze et b̄ndictiōis. Ex q̄ seq̄tur qz filij carnales. t̄m descētes ab habrahā sine fide x̄p̄i. et regeneratiōe. nō s̄t uē filij abrahā. s̄z filij abrahā. s̄. carnē t̄m. et nō s̄ p̄missionem et fidem. qz abrahā est nomē fidei et gracie et benedictionis. ergo solum sunt veri filij abrahā illi q̄ x̄p̄z recepūt et fidē ei⁹ et fuunt regenerati. Et b̄ndicti i x̄ p̄ bap̄m. qz isti

.virginis.

addiderunt gratias et benedictiones spiritus sancti. Et sic per
quod totus populus gentilis. id est omnes venientes ex
illo populo et omnes qui regnati sunt in christo per baptismum
facti sunt semini abrahe et veri filii abrahe per reprobationem
fidei. quia secuti sunt fidei ipsius abrahe. et benedicti
sunt in christo qui fuit ex seipso abrahe per carnem. Et sic est
per quod hoc nomen abraham transiit apud iudaico
in populum gentilem per fidei christi ex predicacione apostolorum.
Nam apostoli in christo per regnati. regnauerunt per eam populum
gentilem per baptismum. et sic per fidem et regnacionem bap-
tismalem fuit translatum et continuatum nomen et se-
men abrahe in populum gentilem. et continuatum semper in
populo christiano. Et sic nos sumus veri filii et semini
abrahe. Unde facta fecit abraham ante quod persequeretur nomen
augmentatum. Nam per exiit de terra natiuitatis
vbi ydola adorabantur. Secundo in uocauit nomen
domini. quod est uerbum in carnatum. Tercio condidit dominum
in carnatum qui sibi hereditatem debebat dare in
celo. Et hec fides fuit et reputata ad iustici-
am. Et ideo in primu adeptus est hoc nomen abrahe
tamquam per multas gentium. Sed quia per eam per missum.
ymolatois arietis per ysach credidit christum pas-
sum per nobis. Ideo dicitur est quod in christo erant regnan-
tes omnes gentes. Per eadem. quod rōz istud nomen
israhel non est nomen nate. nec carnalis natiuitatis
et generacionis. sed est nomen fidei gratie et benedictionis. unde
legitur gen. xxxij. quod quando iacob reuertere
ex mesopotamia in terram promissionis dum
dormiret iuxta vadum iacoboc. Ecce uir. id est
angelus in forma uiri luctabatur cum eo usque mane
que noluit dimittere iacob usque benedixit ei. cui
dixit angelus. nequam iacob appellabis nomen tuum
sed israhel. quoniam si es dominus fortis fuisti. quanto magis
es homines preualebis. Et tunc israhel uocauit nomen
loci illius fanuel dicens. uidi dominum facie ad fa-
ciem. et salua facta est anima mea etc. Ex quo per
quod per. iij. In positum est sibi nouum hoc nomen
israhel. Prius per fidem. quia uisit homines et credi-
dit dominum in illo homine dicens. uidi dominum facie ad
faciem etc. Et sic per fidem uisit in spiritu et credidit
dominum in carnatum. Et ideo dicitur est israhel. quod interpretatur
uir uidentes dominum. Item secundo quia tenuit fortiter
deum. Tercio. quia fuit a deo benedictus. Quarto. quia
fuit per eum directus. Et ideo ille qui a natiuitate dice-

bat iacob. dicitur est per eam israhel a deo propter ista quatuor.
israhel. n. id est est quod uir uidentes dominum. et fortis.
aut princeps cum deo. et benedictus et directus a deo. Ex
quo patet. quod istud nomen israhel non est nomen natiui-
tatis et nate. sed nomen fidei christi. et non fortitudi-
nis et benedictionis et directiois. Ex quo est
per. quod non solum sunt veri filii israhel illi qui nati sunt ex
eo solum per carnem. sed solum illi qui habuerunt et habent
fidem israhel quam habuit iacob de christo in carnato in illa
luctacione. Et solum sunt ueri israhel et ueri filii israhel
illi qui sunt benedicti per christum et in christo per baptismum et qui sunt
directi a christo per legem euangelicam. Et sic est et dicitur
duo. quia ante aduentum christi. et in aduentum christi solum erant
uere filii israhel. illi qui credebant et expectabant fi-
lium dei in carnatum in messiam. et qui credebant et ex-
pectabant saluari per eum mortem et passioem et be-
nedicti per baptismum et directi per legem euangelicam. sicut
preuidit et condidit iacob in illa uisione. propter quod
fides sortitur est hoc nomen israhel. Et sicut istis. quatuor
reuerentibus expectabant illum omnes patriarche et
prophete. ut probatum est per totam expositionem per. Et ideo
sequitur. quod scribe et pharisei et secaces eorum
tam non erant uere filii israhel quoniam uerum christum. quia non
credebant. nec expectabant messiam dominum et homines
nec dominum in carnatum ad saluandum eos spiritualiter. sed
expectabant messiam per homines qui liberaret eos
de fuitate temporalis romano. et disperdet eos
in copia bonorum temporalium. Et ideo omnes erant hetero-
ci reuidentes a uera intelligentia sacre scripture le-
gis et prophetarum. Et per omnes non habebat fidem abrahe.
nec israhel. sicut latius probatum est per totam expositionem per.
et in tractatu contra iudeos. Ex quibus sequitur.
quod ueritas nominis abrahe et israhel solum fuit re-
seruata in uirgine Maria. et ioseph. et zacharia
et iohanne baptiste. et elisabeth. et syme-
one et ceteris qui expectabant ueram redemptionem
israhel. Et ideo ipse symeon et zacharia habuerunt re-
spōsum ad spiritu sancto non uisuros mortem. non ui-
deret christum dominum. ut patet luc. per de zacharie. et
luc. ij. de symeone. Et patebit infra. Ex
quibus patet. quod quando uenit christus tam erant ui-
uisti filii israhel. in filios carnis terram. qui erant scribe
et pharisei et secaces eorum. Et in filios spiritus
et promissionis et fidei et gratie.

Canticum.

q̄ erat fideles sup̄dicti. q̄ fuit figatū i iacob
 q̄ p̄ fcaz p̄missiōz 7 illā v̄siōz et i positiōz
 nomis māsit claud⁹ vno pede. et rect⁹ al
 tero pede. ad de nōnduz. q̄ vna ps filioz
 debebat claudicare et deuiare a fide ei⁹ et
 auera p̄missiōe et in illigētia sacre scripte
 sicut scribe et pharisei et om̄s secaces eoz
 q̄ sūt iudēt mod̄ni obstiāt. Et alia ps filio
 ruz isrl̄ debebat manē recta i fide ei⁹ xp̄z re
 cipiēdo. sic fuit v̄go m̄ cū sup̄dictis et om̄i
 b⁹ fidelib⁹ suis. Et sic p̄z q̄ sūt veri filij isrl̄
 et vezz semē abrae. Et patet p̄mum q̄situs.
 ¶ Quātū ad sc̄bz p̄z ex superiorib⁹. nā p̄ q̄
 veritas nōis isrl̄ māsit i v̄gie m̄ et ioseph.
 et q̄ daz fidelib⁹. Ido v̄go m̄ cū illis fidei
 bus suscepit ihm xp̄z vice et p̄sona to⁹ isrl̄.
 et oīuz pat̄archaz et p̄phaz 7 oīuz fidelīū
 p̄teritoz ve te. Et tāq̄ vezz messiā et redē
 ptorē et saluatozē i lege p̄missū. s̄z ōs isti n̄
 recepūt eū eodez t̄p̄re nec m̄. Nāz sola v̄go
 Maria suscepit ip̄z p̄ p̄mitate t̄p̄ris et digē
 tatis. qz nō solū suscepit ip̄z mēte. s̄z et car
 ne i ei⁹ v̄o v̄giali. q̄no dixit. Ecce ancilla dō
 fiat m̄ f̄ v̄bz tuis. qz tūc i eodez i stātī ope
 sp̄s sc̄ti corp⁹ x̄ fuit ex puris sanguib⁹ v̄gi
 nis formatū et p̄fecte organizatū. et atota
 trinitate aīa fuit i illo corpore creata. et in
 eodez i stantī tota illa hūaitas i athomo cō
 dictionata fuit aūbo p̄sonal̄ assūpta. et sic
 v̄go m̄ i eodez i stātī p̄cepit. et suscepit i suo
 v̄o v̄giali ih̄z vezz et p̄fectū om̄i hoīez. tā
 q̄ mūdī redēptorē et saluatozē. p̄ut angl⁹
 sibi anūciauāt. In sc̄do aū loco suscepit ip̄z
 b̄s ioseph sp̄s v̄gis. Nā cuz m̄ eēt i v̄ta
 m̄ v̄o h̄ns de sp̄u sc̄to. et ioseph cogitaret
 oculte d̄m̄ise eā. Tūc angl⁹ apuit i somij⁹
 ioseph dīcēs. ioseph filij d̄b. nolite tim̄re a
 ecipe Mariā. coniugē tuā. q̄d. n. in ea natū ē.
 de sp̄u sc̄to ē. pariet filiū et vocabit⁹ nom̄ ei⁹
 ihm. ipe. n. saluū faciet ppl̄m suū ap̄ctis eo
 rū c̄. Tūc aū exurgēs ioseph asopno fecit
 sicut p̄cepit angl⁹. et accepit mariā coniugēz
 suā 7c̄. ¶ Ex q̄ p̄z. qz ioseph tūc accepit m̄z
 tanq̄ matrē dei. qz iā aū erat s̄ vera coniūx 7

sp̄osa. Et tūc accepit puez ih̄z tāq̄ saluato
 rez mūdī. ut p̄z math. p̄. In t̄cio aū loco su
 scēpit ih̄z tobes bap̄. tāq̄ d̄n̄z et saluatozēz
 mūdī. 7 hoc q̄no m̄ i ḡssa ē tomū zacharie
 et salutauit elisabeth. qz tūc tobes exltauit
 in gaudio i v̄o ip̄i⁹ elisabeth. Et ex p̄seq̄n
 ti elisabeth plena sp̄u sc̄to recep̄ mariā tā
 q̄ maerē dei. et accepit ih̄z xp̄z tāq̄ d̄n̄z et
 mūdī saluatozē. cū dixit et v̄nde hoc m̄. ut
 mater d̄n̄i mei veiat ad me. B̄na tu sūt ml̄
 teres 7 b̄ns fruct⁹ vētris tui. Et b̄na q̄ cre
 disti. qm̄ p̄ficiēt i te q̄ d̄cta sūt i ad̄no 7c̄. ¶
 Ex q̄ p̄z. qz isti tres. s. ioseph. et tobes bap̄
 et elisabeth suscepūt xp̄z i d̄n̄z et mūdī sal
 uatozē. ad huc ex̄ntē i v̄o v̄gis m̄e. Itē in
 q̄rto loco suscepit ip̄z. zacharias pat̄ ioh̄is
 baptiste. qz i natiuitate filij sui plen⁹ sp̄u sc̄
 to. p̄phauit dīcēs. B̄ns d̄ns de⁹ isrl̄. qz v̄si
 tauit 7 fecit redēptōz plebis sue 7c̄. Inq̄ d̄
 dez cātico zacharias anūciat et p̄fitef salua
 tozēz et redēptōzē venisse ad faciēdā salu
 tez 7 redēptōz plebi sue. et p̄fitef i xp̄o esse
 p̄pletas om̄s p̄missiōs f̄cas t̄pi abrae et oī
 bus pat̄archis et p̄phis de messia mūdī sal
 uatozē et redēptōzē. et p̄dicat ioh̄ez bapti
 staz sūfuz p̄curssorē x̄. ad p̄p̄ādas vias ei
 us. Et p̄fitef q̄l̄ iam v̄sitauit nos oriēs ex
 alto. illuīare his q̄ i tenebr̄s 7 v̄mbra mor
 tis sedent ad dirigēdos pedes n̄ros in vias
 pacis. ¶ Ex quib⁹ p̄z. qz zacharias iaz con
 fessus ē. et suscepit xp̄z ad huc ex̄stētes in
 v̄tero matris tāq̄ saluatozē et redēptōzēz
 et regē isrl̄. Et p̄ p̄ns messiā i lege 7 p̄phis
 p̄missuz. ut p̄z luc. p̄. In q̄nto aū loco susce
 perūt ip̄m pastores q̄ monitu angeli v̄nez
 unt ad adorādum xp̄m nouitez natū in bet
 lem. ut p̄z luc. ij. Nec est abigēdum. qn̄ el̄
 sabeth et zacharias veniunt ad adoranduz
 xp̄m in p̄sepio sic pastores. eo qz tom⁹ za
 charie vix distabat abetlem p̄ v̄nū milīare
 In sexto autē loco in p̄sona et vice toti⁹ po
 puli gentilis sc̄ti veri isrl̄ite p̄fide. v̄n̄rūt
 magi ab oriēte et adorarūt xp̄z tāq̄ d̄m̄ et
 hoīez 7 d̄n̄z to⁹ v̄niūsi 7 sp̄alē regē iudoz.

• Virginis.

Et p̄ p̄ns vez messia i lege p̄missuz. ut p̄z
matb. ij. Et sic p̄z qlz illi magi fci ui isrlite
suscep̄t xp̄z i p̄sona et vice to^o ppli gētilis
q̄ erat futur^o verus isrl' z semen abrae per
fidē z et b̄ndicēd^o. z regnānd^o i x̄ tāq̄ ve/
ruz semē abrae f̄ re p̄missiōz s̄ fcaz. put su
p̄dctz ē. In septio aut loco suscep̄ eū symeō
iust^o i tēplo i p̄sonā totū isrl' et i p̄sona legi^o
Vnō cū v̄go m̄ nō obligaret apere i tem/
plo i q̄dragesimo die p̄ partū. eo q̄ nō su/
scepto seie. sed ope sp̄u p̄cep̄t. n̄c cū erup/
tis et sordib^o aliaz muliez. s̄ cū puritate
et v̄gitate peperat. n̄c x̄ erat obligat^o ad p̄
sentādū i templo. eo q̄ sol^o int̄ mortuos li
ber i adā nō fuat obligat^o. eo q̄ nō ex ope
adā p̄cept^o fuat. n̄c in carnē pct̄t veniat. S̄z
q̄z sp̄ote voluit subici legi. ut eos q̄ sb̄ legē
erāt redimeret. z a iugo legis libaret. J̄do
v̄go m̄ sola it̄ os mliezes p̄ filij ḡzaz et ab il
la lege excepta. t̄n̄ monitu et volūate filij
venit i q̄dragesimo die anaritate. f̄ legem
moysi ad p̄sentādū filiū suū i tēplo sp̄i sy/
meoni. p̄tūc vicē gerētī sumi sac̄dotis. z p̄
sentavit ip̄z s̄. q̄i dicit v̄go m̄ o/ symeō. Ec
ce fili^o m̄. quē lz videas venire i similitudēz
carnis p̄ceatī. ut dānet pct̄a omniuz i car/
ne sua. t̄n̄ nō hēt vllū pct̄z. q̄z n̄ ex ope adā
p̄cept^o n̄c nat^o ē. J̄do nō p̄seto ip̄z t̄ tāq̄ pe
catorē. s̄z tāq̄ pct̄oz oīuz saluatore z redē
ptorē. et totū isrl' a iugo legis libatorē zc.
Tūc symeō iust^o q̄ diu ex peccatū z obtau
at redēptōz isrl' et accep̄t respōsū asp̄u s̄a/
cto nō visurū se mortē. n̄ p̄ videt xp̄z dñi.
cognit i sp̄u illū s̄ p̄setatū ēē saluatore mū/
di. J̄do cū gaudio z lacrimis accep̄t illū in
vlnas suas. et b̄ndixit dñi gr̄as agēdo z di
xit. nūc dimittis fuū tuū dñe f̄ ūbū tuū i pa
ce. q̄z vidēt oclī m̄i salutare tuū. q̄t dicit o
Dñe p̄ q̄ oclī m̄i vidēt saluatore mūdi. iā
n̄ ē apli^o q̄d desiderare q̄az. J̄do q̄z iā desidiū
m̄uz i pletū ē f̄ p̄missiōz m̄ fcaz. J̄do dimittē
me i pace. q̄z p̄tēt^o recedā ab hoc mūdi. q̄z
scio i breui libā z exire d̄ libo i ferni p̄ istū
saluatore quē p̄p̄asti añ faciē oīuz pplōz

ut sit lumē ad reulatoz et illiatoz gētiū. et
sp̄alē gliaz plebis tue isrl'. q̄i dicit iste nō ex
it saluator ip̄z sol^o ppli iudayci. ut dñt s̄/
be et pharisei. s̄z erit illuīator et glificator
oīuz gētiū et pleb̄ tue isrl'. et sic erit redēp/
tor v̄lis. q̄z os fiēt isrl' i eo p̄ lumē fidei. Et
tūc symeō p̄s^o ad v̄gitez m̄z anūciauit s̄ to
tū m̄stū passiois z refrectois. x̄ et n̄ze re/
dēptois. z p̄dixit obstiatōz mltoz iudeoz
Et tūc et āna p̄b̄issa p̄dicabat ip̄z v̄lez re/
dēptorē mūdi oīb^o q̄ expectabāt redēptōz
isrl'. ut p̄z luc. ij. Et sic p̄z qlz symeō i p̄sonā le
gis et sac̄dotij z to^o ui isrl' suscep̄ xp̄z puez
suū. s̄ p̄missū tāq̄ redētorē z messia z sal
uatorē. S̄z p̄ ea i t̄gesimo āno i t̄p̄re oñsio
nis sue. suscep̄t ip̄z apli et discip̄li et mlie/
res q̄ xp̄z s̄t secute usq̄ ad passioz et sep̄lt̄az i
clusiue. Et exiñ p̄ sp̄o s̄cti missiōz suscep̄ ip
suuz magi mlitudo p̄sioz de iudayim. ut
p̄z p̄ totū discursū act̄ aplōz. Vnō aut to^o
ppl' gētilis fca^o vez^o isrl' p̄ fidē et regnatoz
baptisimēz suscep̄t xp̄z puez suū s̄ p̄missū
in abraā. ut p̄z gn̄. xxij. et in iacob gn̄. xlix.
¶ Ex q̄ p̄z. q̄ symeō iust^o fūgēs p̄tūc s̄sio
sac̄dotio i tēplo. tāq̄ syndic^o z p̄curator le
gis et sac̄dotij z oīuz patriarchaz z p̄phaz
et to^o isrl'. suscep̄t ip̄z puez suū tāq̄ redē/
ptorē et messia z saluatore isrl'. et sic p̄fess^o
est ip̄z saluatore et lumē gētiuz et gliaz pleb̄
tue isrl'. S̄z magi tāq̄ p̄micij ppli gētilis su
scep̄t ip̄z in dñz. S̄z apli tāq̄ p̄micij z p̄ni
cipez to^o eccie xp̄i suscep̄t ip̄z i redēptorē
et glificatore. q̄ q̄dez eccia fuit p̄ggata ex
p̄sioz de pplo gētili z iudayco. q̄ d̄z vere isrl'
et semē abrae f̄ fidē. Et sic p̄z q̄m et q̄no z p̄
quos suscep̄t isrl' puez suū. put ij q̄rebat.
¶ Quātū ad fclū ē dicēdū. q̄ d̄s recorda/
tus mie sue mltoz z mlis modis locut^o
est ad p̄zes ve te. et p̄ diūsa secla successiue
locut^o ē ip̄i abraā et seini et xp̄z p̄mitēdo.
Nam in p̄ etate locut^o ē ad adā p̄ lapsū et
p̄ q̄ elect̄ ip̄z de paradiso. Vnō dicit aug^o i
libro cur deus homo. q̄ deus licet in p̄ni/
ento adam propter in obedientiam fuerit

Canticum.

vsus iusticia. tñ recordat^r sue mie pmissit.
 sibi mife filiū suuz ī carnē d̄ eū cum sua to/
 ta possitate p carnē suā redimeret. ut si de ī/
 stanti misia ei colezet. tñ de suo sueqz possi/
 tatis remedio iaz de longiquo gaudet zc̄.
 Et sic eē locut^r ē ad abel de x̄ fuo. et ad en/
 os d̄ in cipit ī vocare nom̄ dñi. qd̄ d̄pez no/
 mē nil aliō ē. n̄ ūbu3 ī carnatū. ut freqnt̄ dī/
 tu3 ē. Et sic eē locut^r ē ad enoch d̄ p fide x̄
 fust placuit dō et trāssat^r ē ī paradisu3 ecci.
 44. Itē ī sc̄do sc̄lo z etate locut^r ē ad noe
 et fecit cū eo pactū fidī p^a diluuiū pmitē/
 do s̄ x̄pm saluatorē mūdi p figāz z mistiuz
 arch^o fedis celestis. dicēs. et nō ezūt vltra
 aq̄ diluuij ad delēdā. v. carnē c̄. Archū mū
 ponā ī nubib^o celi. et erit signū fedis inē m̄
 et trāz. eritqz arc^o me^o ī nubib^o. et vicebo
 illuz. z recordabor fedis sepitni zc̄. gñ. ix̄.
 Per qd̄ mistiuz puidit noe totū mistiuz ī
 carntois z nze redēptois. Itaz ille arch^o d̄
 d̄z pris nil aliō ē nisi ymago solis ī pfūco
 nubis rorice iam q̄ digeste qd̄pez ymago
 cāt tres pncipales colores pter alios min^o
 pncipales. s. colorē rubeū et viridē z ceru/
 leuz. p qd̄ fuit significatus. ql̄ter fili^o dei d̄ ē
 ymago pris debebat descēde de celo et po/
 ni et late ī nube hūaitatis et fieri homo. d̄
 d̄z x̄ ī q̄ est ūbu3 z caro et aīa tanq̄ tres co/
 lores. vñ sic qño apert ille arc^o fedezis ī nu/
 be. apli^o nō timef tēpestas n̄c diluuiū. qz il/
 le arc^o vicef sedaze oēz tēpestatē. Ita qño
 fili^o d̄i apuit ī canat^r ī mūdo tā apli^o nō ti/
 munt^r diluuiū dānatois. Et sic d̄s respici/
 ens ad illam arcū recordaf fedis et pacti.
 ne apli^o ī ducat diluuiū. Ita pter d̄s respī/
 ciens x̄pm ūbu3 ī carnatū tāq̄ ymagiēz su/
 am. semp recordaf mie sue. Et sic recorda/
 tus p merita passiois filij sui figāta p colo/
 rē rubeū libauit totū gen^o hūanū de diluui/
 o ppetue mortis z fuitutis. z cotidie libat
 nos apctis respiciēdo merita passiois x̄ fi/
 lij sui. Et hoc mistiū ī carnatois z redēpti/
 ois gñ^o hūai puidit noe ī spū p illuz archū
 fedis. Et eē p libatōz adiluuio fc̄iaz p ar/

cham. et s̄b tali fide x̄ fusi redēptois sal/
 uat^r ē noe cū suis filij^o fidelib^o in p̄ z ū sc̄lo.
 ¶ Itē ī fc̄ia etate locut^r ē d̄s ipi abzaā p/
 mitēdo filiū suū saluatorē mūdi. cū dixit su/
 spice celū. et nūa stellas si potes. sic erit se/
 mē tuū. Et tūc qz credidit abzaā saluatorē
 mūdi fufuz de suo seie f carnē. Itō reputa/
 tiue ē ei ad iusticiā gñ. xv. Et eē locut^r est
 d̄s s̄ gñ. xxij. ī sacrificio ysach. qño dixit. p/
 memet ipz iurarij. qz fecisti rē hāt z nō ps/
 pcisti filio tuo p̄t me. mltiplicabo semen
 tuū sic stellas celi. et sic arenā q̄ est ī litore
 mris. z ī seie tuo bñdicēf d̄s gñs. Inq^o ūb
 puidit abzaā ī spū z credit x̄p3 fufuz ex sua
 gñoe. f carnē. In q̄ d̄s gñs ezāt bñdicēte z
 regnāte p fide baptismalē z fieri semē a/
 brae f repmissioz. Et puidit ei totū mistiū
 passiois x̄pi. s. ql̄z x̄ ē crucifigēd^r ī illo lo/
 co z mōte. vbi ip̄e ī ymolauit arietē. Itō
 appllauit n̄n loci illi^o d̄ns vicebit. In ebreo
 aut hēf ī loco d̄ns vicebit. q̄i dicat. qz d̄ns
 ihs x̄ d̄s z hō vicebit crucifigi ī hoc loco.
 Sic ī uitate ppletū ē. qz ī eodē loco crucifi/
 x̄ ē x̄. vbi abzaā ymolauit illū arietē. Deī
 te aut d̄s locut^r ē seini cī. i. postis abrae de
 x̄po p singla sc̄la z singlas etate. ¶ Itā ī
 eadē fc̄ia etate locut^r ē ipi ysach pmitēdo
 sibi x̄p3 gñ. xxvij. Vñ d̄ qño iacob venit ad
 ysach co optis maib^o pellib^o edī filat^r frēz
 suū esau. z petijt. bñdictōz z obselat^r ē euz
 ysach. et series fragatiā z odorē vestimē/
 toz bñdicēf eū dixit. Ecce odor filij mei sic
 odor agrī pleni. cui bñdixit d̄ns zc̄. Tunc
 ysach puidit ī spū. ql̄z fili^o d̄i debebat sic hō
 et ī dui et suine carnē regne iacob. qz iam
 tūc sensit odorē z fragatiā vestimētoz hū/
 aitatis x̄. q̄ fūunt merita passiois x̄. d̄ ge/
 n^o hūaz fuit recreatū. Itē ī eodē fc̄io seclō
 mūdi d̄s locut^r ē ipi iacob gen. xxvij. qño
 vidit scalā stātē sup trāz. cui^o sumitas tan/
 gebat celuz. et āglos ascēdentes z descēden/
 tes per eam. et d̄minuz annixum scale di/
 centem ego sum deus abzaam z ysach. vbi
 facta est sibi repmissio de christo futuro.

• virginis.

Itē iam clarus p̄uidit iacob xp̄s in carnatus
 gñ. xxxij. qño luctat̄ ē cum anglo in forni
 virt. Itē clarus p̄uidit in sp̄u et p̄dixit iacob
 mistius i carnatois ⁊ passiois xp̄i et p̄sioz
 gētius gñ. xlix. qño dixit. Non auferes sce
 ptrū de iuda. n̄c de femore ei⁹ donec veni
 at q̄ mītēdo ē. et ip̄e erit expectatō gētū c̄
 Item in q̄ta etate locut⁹ ē d̄s ip̄i moysi p̄
 mītēdo xp̄m qño exo. xxxij. Dixit. Ergo o
 stendā om̄e bonū tibi. et vocabo te noīe tu
 o. et mīsebor cui voluerō ⁊c. Et ponā te in
 foranie petre et p̄tregate dext̄a mea donec
 trāseam. tollāq; manū meā et vicebis post
 icra mea ⁊c. Itē clarus p̄misit d̄s filiū i car
 nem. qño dixit deuto. xix. p̄phaz suscitabo
 de medio frūz tuoz. Illez tui ponā ūba i ore
 ei⁹. loq̄tq; ad eos q̄cūq; dixerō illi ⁊c. Itē
 in q̄ta etate et sc̄lo mūdā. locut⁹ est d̄s ip̄i
 d̄s p̄mitēdo xp̄m i carnē. qño dixit sibi se
 cūdo. R. vij. Cum dormieris cū p̄rib⁹ tuis
 suscitabo semē tuū post te. qd̄ egrediet̄ de
 utero tuo. et firmabo regnū ei⁹. ip̄e edificat
 uerit domū nōi meo. et stabiliā tronū regī
 ei⁹ usq; i sēp̄itūz. Ego ero ei⁹ in p̄ez. ⁊ ip̄e
 erit m̄ in filiū ⁊c. Item hoc idēz p̄ p̄. lxxx
 vij. et cxxx. Itē in eadēz etate d̄s locut⁹ ē
 ysaye p̄mitēdo xp̄m dīcēs cap. vij. Ecce v̄
 go p̄cipiet. et p̄iet filiū et vocabit̄ nom̄ ei⁹
 emanuel ⁊c. Item cap. ix. parvul⁹ nat⁹ est
 nobis et fili⁹ dat⁹ ē nob. Et sc̄s ē p̄ncipa
 tus sup humez ei⁹. vocabit̄ nomen ei⁹ ad
 mirabilis. d̄s fortis p̄nceps pacis. p̄z futu
 ri sc̄i ⁊c. Hoc idēz patet p̄ totū discursum.
 ysaye. Item hyperemie. xxxi. Nouum
 creauit d̄s sup trāz. femia circūdabit vi
 rum ⁊c. Item cap. xxxij. germinare faciam
 d̄s germē iustū. et faciet iudiciū. ⁊ iusticiā
 in trā et saluabz iuda ⁊ iherl̄z. et hoc ē nom̄
 qd̄ vocabūt eū. D̄s iust⁹ nr̄ ⁊c. Item eze.
 xxxvi. cum sc̄ificat⁹ fūo in vob̄ effūdā su
 p vos aquā mūdā. et mūdabimini ab oib⁹
 in q̄na mētis ⁊c. In sexta aut̄ etat⁹ locutu⁹
 est d̄s p̄ anglyz gabrielē ip̄i danieli dīcēs
 Septuagita ebdomade abreuiate s̄ sup po

puluz tuū. et sup vibē sc̄az tuā. ut p̄sumet
 p̄uaricatō. et finē accipiat pctz. et delect
 iniquitas et in ducat iusticia sēp̄itna. et i ple
 atur visio et p̄phcia et vngat̄ sc̄is sc̄oz c̄.
 Itē in eadēz sexta etate p̄misit d̄s ip̄i ageco
 mite filiū suū. in illud sc̄oz et vltimū tēplū
 dīcēs. Ad huc modicū ē. Et ego comoue
 bo celū et trāz et mare ⁊ artoā et mouebo
 om̄s gētes. et veniet desolat⁹ cūtis gētib⁹
 et in plebo domū istā glia. dicit d̄s. mag
 erit glia dom⁹ ist⁹ nouissime pl⁹ q̄ p̄me c̄.
 Item za. z. Lauda et letare filia syon. qz ec
 ce ego venio et h̄itabo i medio tui. Et apli
 cabūtur gētes mlte ad d̄nz in die illa. erūt
 michi i pplm ⁊c. Item cap. ix. Ecce rex tu⁹
 venit iust⁹ et salutor. ip̄e paup̄ sedē⁹ sup a
 sinaz et sup pullū filiū asine ⁊c. Item vlti
 mo i eadēz sexta etate locut⁹ est d̄s male
 chie. z. dīcēs. Ecce ego mitto anglyz meū et
 p̄pabit vīaz añ facit̄ māz. et statim veiet
 ad tēplū sc̄m suū d̄nator quē vos q̄rit⁹ ⁊
 angel⁹ testamēti. quē vos vultis et c̄. Que
 d̄cem p̄phcia siml̄ cū p̄phcia agei fuit i ple
 ta. qño v̄go m̄ p̄sentauit xp̄m filiū suū sy
 meoni i tēplo. Quia tūc suscepit isrl̄ puez
 suum. sic d̄s locut⁹ fūat ad p̄es nr̄os. et p̄
 misit ip̄i abraā et semini ei⁹. successiue pe
 sc̄a. et etates. Et sic p̄z q̄m. et qño et ad q̄s
 p̄es locut⁹ ē d̄s in testamēto vet̄i. p̄mi
 tendo xp̄m v̄tuzū. Et q̄m hoc p̄misit ip̄i a
 braā et semini ei⁹ in sc̄a. Et ideo dicit v̄go m̄
 p̄cludēdo cāticū suū. qz ip̄a magificat d̄nm
 agēdo ḡzas. qz iam suscepit isrl̄ puez
 suū. recordat⁹ mie sue. sicut locut⁹ est ad p̄es
 nr̄os. Abraā et semini ei⁹ in sc̄a. Unde nōn
 duz. qz d̄s duplicit̄ fuit recordat⁹ mie sue.
 s. ad modū recordātis se hūit. P̄rio p̄mi
 tēdo filiū suū in carnē ad saluādum pplz. sic
 dicit aug⁹ libro cur̄ de⁹ homo. qz ne desper
 aret adā et sui successores misit⁹ d̄s. p̄mi
 sit filiū suū in carnē. Secdo fuit d̄s recor
 dat⁹ mie sue mītēdo ip̄z sic p̄misit. Et ido
 li recordat⁹ mie sue. potest duplicit̄ ordia
 ri vno m̄ cum li sic locut⁹ ē. ut sic sen⁹. qz

Canticum.

lam suscepit isrl' puez suū. sic dñs recorda
 tus qñdaz mie sue locut' est ad pzes nros.
 Scdo in li recordat' mie sue potest facere
 ozo pte p verbū sustatiuū sub intllctuz re/
 ferēdo ad tēp' missiois. ut sic sens' q' lam
 suscepit isrl' puez suū. eo qz dñs i hac septia
 etate recordat' ē mie sue mltēdo filiū suū.
 sicut qñdā locut' ē ad pzes nros zc. ¶ Itē
 est adūtēdū. q' li abraā ē datini cas' i decli/
 nabilif sicut hoc nom' abraā freqnt' ponitur
 in declinabl' p omīs cas'. sicut ibi dñs abraā
 de' iacob zc. Itē ps. c. 4. Semen abraā fuit
 ei' et filij iacob electi ei'. Et tdo li abraā et
 semini ei' regif' ab illo ūbo locut' ē. Itē
 repetito referēdo ad diūsa. ut sic sensus. s.
 sicut de' locut' ē ad pzes nros pme et se/
 cūde etate. s. abaz et noe. Et sic locut' ē ipi
 abraā et semini ei'. ¶ Itē est adūtēdū.
 q' li in sc'la. duplicif potest ordiari. p' cuz li
 recordat' mie sue. et tūc tēz q' in etnuz. ut
 sic sens'. dñs recordat' mie sue i sc'la. i. in et/
 nuz. qz in etnuz mīa ei'. Alit' n' p' ordiari. ei'
 li locut' ē. Et tūc idē est. q' p' sc'la. i. p' sig'la
 sc'la et etate. s. isrl' suscepit puez suū. sic dñs
 recordat' mie sue. locut' ē. qñdaz p singla
 sc'la ad pzes nros. et locut' ē p singla se/
 cula successiue abraā et semini ei'. Itē in p'
 seculo et etate mūdī locut' est ad adā. et i
 scdo ad noe. Et in tercto sclo locut' ē ipi a/
 braā. et sic successiue semini ei'. Itē in q'r/
 to sclo locut' est ipi Moysi. Et in qnto ipi
 dauid et ysach et hyermie et ezechie. et ce/
 teris. Et i sexto locut' ē danieli. et ageo et
 zacharie et malachie. Sz in septio sclo dñs
 ad ipleuit. qd' pmissat omib' supdictis. qz
 misit filiū suū i carnē. Et sic isrl' suscepit pu/
 ez suū ihm. sicut dñs recordat' mie sue omī/
 bus supdictis p singla sc'la pmissit. ¶ Et i
 hoc pcludif psaltiu' decacordū et canticuz
 nouū v'gis marie. Quod dōz canticuz bene/
 merito dñs psaltiu' decacordū. ppter ei' cō/
 cordiā et pportōnatā armoniā et melodiā.
 Nam nll' canticū reperit' i sacra sc'p'a cū tā
 ta armoniā et pportōe artizarū. Dabet. n.
 decē corda' qz nllā disczeptat ab alia. ymo

prima pcorbat cū vltia et e' et semp me/
 dia pcorbat cū pcedēte z s' seqnte. et vna
 ei' nō i reb' mūdānis. sed i deo salutarī ei'
 exultās i vli salute et redēptōe. Itē ma/
 ria exultauit i deo salutarī ei'. eo qz dñs re/
 spexit hūilitatē ei' / faciēdo ipaz matrē suā
 Et qz fecit ipam matrē suā. Itē dicūt eaz
 b'ram omīs gnōs. ymo itō dicūt eaz b'ram
 omīs gnōs. eo qz dñs q' potēs ē et nom' ei'
 sc'm fecit s' magna. i. qz magnificauit eam
 magnis p'ilegijs. z supdictis. xij. digitat'
 b' eaz sup omīs alias puras creatas digifi/
 cauit. Itē qz dñs potēs ē et sc'm nom' ei'.
 Itē nō solū extēdit potētiaz et mīaz suaz
 ad matrē ei'. Sz et mīa ei' successiue pces/
 sit a p'gentē i p'gentes. et p'fuit et subuenit
 omib' timētib' et credētib' eū. et sic inqñ
 rum dñs ē sc's. v' ē mīa cū omib' timētib'
 euz. Sz inqñtū potēs. fecit potētā i brach/
 to suo. qd' ē ūbu' i carnatū et fili' su'. Sz dñs
 supbos et obstīnatos. cuz q' nō ē vsus mīa
 sed pō et iusticia. qz disp'it dñs demones et
 iudeos et obstīnatos supbos de supba mē/
 te et mala i sentōe cordis sui. Itē deposuit
 omīs supdctō' potētes de sede p'atis in q' se/
 debāt. et exaltauit hūiles et obedētes et fi/
 deles. Itē loco demonū exaltauit hoies iu/
 stos i sedes eoz. Et loco scribarū et phari/
 seoz et sacerdotū exaltauit ap'os et omīs x'ā/
 nos i sacerdotiū et itlligētā legis. Et loco tē/
 rānoz exaltauit x'anos reges et i patores
 Itē esuriētes gētiles ad fidē p'issos ipleuit
 bonis g'ze i p'nti et gl'ie i fuf'o. s. iudeos di/
 nites i lege et p'p'his reputatos. dimisit in/
 anes et vacuos. et p'uaui bonis supdctis.
 Sz qz omīa ista fecit x' i suo adētū q' ē bra/
 cbtū dī. Itē isrl' suscepit puez suū ihm q' fe/
 cit oīa supdctā. Et itō isrl' suscepit euz. eo qz
 ipi isrl' fūat pmiss'. sic dñs recordat' mīf'
 cordie sue locut' ē. qñdaz ad pzes nros in
 p' et scda etate. Et p'ea locut' est ipi abra/
 am z sei ei' i sc'la. i. p' singlas etates et sc'la
 successiue. eo in q' dōz ē.

Et sic explicat canticū v'gis mē. cū ei' expōe.

•

• virginis.

Cōsumata aū et p̄pleta expositōe cā-
tici v̄gis m̄rte ruz^o fuit rogar^o ad/
busdam sac̄cotibus filijs meis. ut post tam-
tuz laborē assumptū nō om̄m̄ez cetera tā
cantica euāglica. puta canticū zacharie. Et
symeonis. Et angeloz. Et ideo deuotōi eo-
rum satisfecere cupies in expositōe sup̄d̄-
ctoꝝ. canticoz breuit̄ me expediā. ¶ Ad
quoz generalē intelligētā ē nōndum. q̄ lz
cantica vtriusq; testamētī fuerit facta sēp̄
ad laudez dei agēto gr̄as. p̄ aliq̄bus bene-
ficijs receptis. Tamē ē diferētia inter can-
tica noui testamētī. et vet̄is. Nam cantica
veteris testamētī semp fuerūt sc̄ta agēto
gr̄as. p̄ aliquib^o bonis tēporalib^o tūc rece-
ptis. sed put figābant et significabāt futu-
ra beneficia n̄re redēptōis p̄ferēda in no-
uo testamēto p̄ aduētum xp̄i. Quia aliter
illa cantica nō pertīnent ad sacraz sc̄pturas
sicut pluries d̄c̄m̄ est. Sed cantica euāge-
lica nō sunt sc̄ta p̄ beneficijs tēporalib^o. s;̄
p̄ beneficijs sp̄ualib^o p̄ illa beneficia tēpor-
alia vet̄is testamētī figurat̄. Que d̄oz be-
neficia sp̄ualia recepim^o in aduētū xp̄i. Et
sic cantica euāgelica s̄t gr̄az actiōs. Eo qz
iam recepim^o beneficia n̄re redēptōis. q̄ in
veteri te. fuerūt p̄missa et desiderata et figā-
ta et vaticinata d̄ fūo. Et ideo cantica euā-
gelica sūt potiora et digniora. q̄ legalia et
p̄ph̄ica. Quia potior ē possessio. q̄ spes. Et
potior finis. q̄ ea q̄ sunt ad finē. Sed qz sic
in carnatio et natiuitas xp̄i fuit finis legis
vet̄is. Ita fuit p̄ncipiū n̄re redēptōis. Ido
in icarnatōe et natiuitate xp̄i facta sunt q̄tu-
or cantica p̄ q̄tuor dignas. et autēticas p̄-
sonas. Et hoc successiue agēto gr̄as p̄ ad-
uentū xp̄i n̄re redēptōis et salutis actoris
Quoz p̄mūz cātavit v̄go Maria in como-
elysabeth paulo p̄ incarnatōz. dicens. Ma-
gnificat aīa mea d̄m̄. De q̄ sup̄d̄cta expo-
sitiō facta est. Secūduz canticū cātavit za-
charias intercio mēse ab incarnatōe xp̄i in
natiuitate iobis baptiste p̄cursoris eiusdē
xp̄i. Dicens benedict^o d̄ns d̄s isrl̄ zc̄. Ter

ciū cantarūt angeli in die et hora natiui-
tatis eiusdem saluatoris. dicēte^o. Gloria in al-
tissimis deo zc̄. Quartū tāce^o canticū cātavit
symeon iustus q̄dragesimo die post natiui-
tatem xp̄i. q̄nto fuit in tēplo p̄sentat^o. di-
cens. Nūc dimittis fuū tuū zc̄. Sed qz cāti-
cum v̄ginis sup̄ius fuit expositū. Et ideo ce-
tera tria cantica sup̄no suffragāte p̄sulo s̄t
nobis breuiter disezēda. Est vez. qz lz can-
ticum angeloz sit terciū in ordine tēpori^o
et s̄p̄se euāglice. t̄n erit vltimūz in ordine
expositōis. Ido p̄ ad expositōz cāticū zacha-
rie est accedendum.

Benedictus d̄m̄is

deus isrl̄ zc̄. Ad int̄lectū et argumētū hui^o
cāticū est nōnduz. put scribet Luc. p̄. Qd̄
circa tēp^o in carnatiois xp̄i inter fideles illi^o
temporis. inq̄b^o māserat vera fides et spes
isrl̄ et brae de xp̄o fūo et missio n̄re redē-
ptionis. fuit vn^o zacharias vir elysabeth.
vnus de. xxiiij. Sec̄dotib^o electis. q̄ sc̄bz vi-
ces suas et ebdomadas m̄strabāt in tem-
plo. Et ideo cū iste zacharias vir sc̄s et iu-
stus videret ceptū de iuda esse oblatuz. et
regnum iudeoz in potestate. Herodis viri
alienigene et tyrāni q̄ mlt̄s modis afflige-
bat ppl̄m. et videt ppl̄m iudeoz de p̄uatū p̄
falsam doct̄r̄nū et fermētū scribarū et pha-
riseoz. q̄ iam de p̄uaueant et corzupant sc̄-
pturam legis et p̄ph̄az falso modo et ad
suum lucrum glosando. Et videret in stare
tempora aduētū messie. eo qz iam erāt cō-
plete. lxxij. ebdomade danielis p̄ph̄e. inq̄z si-
ne p̄missus xp̄s debebat venire. Dinc ē. qz
dieb^o ac noctib^o d̄m̄ orabat. ut de^o m̄t̄eret
xp̄m filium suū ad liberāduz gen^o hūaz de
seruitute pct̄i. et ad liberandū illuz ppl̄z ab
erzore scribarū et phariseoz hereticoz. Et
de manu herodis tyrāni. ut om̄s libere et
recte possent deo seruire in iusticia et veri-
tate et sc̄titate sc̄dm̄ vez. int̄lectuz sacre sc̄-
pture. ¶ Sed sc̄m̄ est cum zacharias funḡ-
etur officio sac̄cotali in templo sc̄dm̄ vicē

Canticum.

suam quodam die. Apparuit sibi angelus gabriel stans adextris altaris in censi qui dixit sibi. *Non timeas zacharia. quoniam exaudita est deprecatio tua. et acceleratio aduentus christi super te. Unde elysabeth vox tua pariet tibi filium. Et vocabitur nomen eius iohannes. Et erit gaudium tibi. et exaltatio. Et multi in natiuitate eius gaudebunt. eo quod ipse erit precursor christi. quem totus mundus desiderat super te. Unde iste puer spiritu sancto replebitur adhuc ex utero matris sue. Et multos filiorum israel conuertet ad dominum deum ipsorum. Et ipse prohibet tanquam precursor ante illum. id est christum in spiritu et virtute helie ut putat corda patrum in filios et incredulos deputatos per scribas et phariseos conuertet ad prudentias et veram intelligentiam iustorum parare. id est ad paradysum domino plebe perfectam. quod parabit corda eorum. ut recipiant christum et legem iusticie eius et euangelice veritatis etc. Sed quod zacharias dubitauit in ubi angeli. Ideo mansit mutus non loquens nisi quod uerba angeli fuerunt impleta. ut patet per lucam. Et ideo postquam elysabeth concepit iohannes baptista. In mense sexto id est angelus gabriel missus a deo nuntiavit matri uirginis in carnatione filii dei ex ea. dante sibi exemplum de elysabeth que concepit filium in senectute sua. Unde postquam uirgo in concepit filium dei illico exurgens abiit eum festinatione a nazareth in iudeam. et in gressu domum zacharie salutauit elysabeth. Et mansit cum ea tribus mensibus usque ad natiuitatem iohannis baptiste. Que suscepit uirgo in manibus. Et interrogauit zachariam quem uellet uocari eum. qui accepto pugillari scripsit dicens. iohannes est nomen eius. Et tunc apertus est os zacharie. Et plenus spiritu sancto. putat christus exiens in utero uirginis in spirauit in eum. agens deo gratias cantauit hoc canticum dicens. *Benedictus dominus deus israel. In quo dicitur canticum duo principia facit. Nam per agit gratias. quod iam uenit christus ad implendum omnia promissa patriarcharum et prophetarum. Secundo dirigit uerba ad puerum natum commendando ipsum de officio precursoris. quod erat precursor christi. Secunda ibi tu puer propheta altissimi etc. Ad intellectum ergo promissionis est non nouum. quod tota sacra scriptura legis et prophetarum frequenter applicat testamentum dei.**

culi ratio est. Nam testamentum dicitur a testamento. quod idem est quod affirmare. Et ideo utriusque iuris professores dixerunt omnium bonorum confirmata per mortem testatoris applicat testamentum. unde dicentes testamentum dicitur. quod testamentum est ultima uoluntas testatoris. id est dispositio omnium bonorum per ultimam uoluntatem testatoris confirmata. vltima autem uoluntatem applicat illam que per mortem finit et confirmat. Et ideo nunquam dispositio te. est ualida nec confirmata nisi per mortem testatoris. eo quod per totum tempus ante testatoris potuit mutare uoluntatem. Et per omnes dispositiones suorum bonorum. Et ideo heres non recipit hereditatem nisi post mortem testatoris. Et ideo illa dispositio omnium bonorum que facta est per magnam tempore per testatorem non dicitur uoluntas nec processio. sed quodammodo promissio et promissio que non sortitur effectum nisi per mortem testatoris. Ex quibus omnibus patet. quod tota scriptura legis et prophetarum ante aduentum christi. non proprie potest dici testamentum respectu illius promissionis. sed sola dispositio te. in quantum promittebatur eis christus in carne uenturus. qui eos de seruitute peccati debebat liberare. et bonis spiritualibus gratie et glorie in hereditate offerre. Sed respectu dei semper uerum est testamentum. in quantum uoluntas dei semper fuit et est firma et immutabilis. Sed respectu illorum fidelium et nostri nunquam fuit uerum testamentum. usque per christum et eius mortem fuit confirmatum. Unde christus deus qui olim illud testamentum disposuerat per promissiones factas patriarchis et prophetis. Postea ueniens in carne confirmauit per suam mortem et passionem. Et ideo tunc omnes fideles ueris te. simul nobiscum receperunt re-promissiones. ut inquit apostolus ad hebraeos. xi. Et sic patet qualiter testamentum nouum. nil aliud est. nisi confirmatio ueris te. facta per christum in sua incarnatione et uisitatione et morte et resurrectione et ascensione. Et ideo tota scriptura utriusque legis non est. nisi unum testamentum. scilicet ante aduentum christi dispositum. et per aduentum christi confirmatum. quod tota sacra scriptura ueris legis. nil aliud fuit. nisi quodammodo dispositio te. Ideo dicitur psalmus. Lxxxviij. disposui testamentum electis meis. sed tota scriptura noue legis nil aliud est. nisi confirmatio ueris te facta per mortem christi. Ideo dixit saluator. hic calix nouum

• virginis.

testamētū est in nō sanguine. i. p meū san-
guine; nouit cōfirmatū. p̄ ad cor. xi. Et iō
hec ē causa q̄re pat̄arche et p̄ph̄e. et om̄s f̄i-
deles ueris te. cum tāto affectu desiderabāt
aduētū xp̄i. i. ut ueniret ad p̄firmādū testa-
mētū suū. et ut reciprēt p̄missiōs faciēdas
de b̄n̄ficio redēptōis. Et hec ē causa q̄re v̄-
go m̄ et zacharias et symeō cāt̄arūt cant̄a
noua agēdo ḡz̄as in p̄ceptōe et nat̄uitate x̄
eo qz p̄ xp̄m totū testamētū vet̄ i breui ē
p̄firmādū. ymo iam in ciplebat p̄firmari.
Et iō est vidēdū q̄ sūt illa bona in ve te. p̄-
missa et in nouo te. p̄ xp̄m cōfirmata et cō-
pleta p̄ qb̄ zacharias agit ḡz̄as i hoc can-
tico. ¶ 1o qd̄ dicit. qz p̄ xp̄s p̄misit uenī-
re in carnē ad uisitādū plebes suas et oues
suas. ut p̄ eze. xxxiiij. Sc̄do p̄misit redimī
re ppl̄m suū. ut p̄ ps̄. cxxix. Tercio p̄misit
exaltare regnū d̄i sp̄uale de ip̄o carnē assu-
mendo. ut p̄ z. R. viij. et. xxiij. et ps̄. lxxxv
iij. et cxxxi. Hoc idē p̄ ysa. viij. et ix. et h̄ye.
xxij. et xxxij. et eze. xxxiiij. Sed illis p̄mis-
sio p̄ f̄c̄ta fuerat ip̄i abrae. Et ideo zacha-
rias in hoc cātico agit ḡz̄as. qz om̄s illas p̄-
missiōs putat esse cōpletas p̄ q̄ missiūz in
carnatois erat f̄c̄m. Eo qz xp̄s i carne assu-
pta om̄ia illa erat i breui cōplet̄. Et iō dicit.
B̄ns d̄ns de⁹ isrl̄. qz uisitauit. et fecit redē-
ptōz plebi sue. q̄i dicat. qz iam uisitauit nos
p̄ suā p̄sentiā et p̄dicatōz et miracloz opa-
tōz. Et tam fecit redēptōz plebi sue p̄ suā
mortē et passiōz. Et taz erexit carnū. i. reg-
num salutis n̄re in uero d̄i pueri s̄i d̄ v̄-
gine m̄ carnē assumēdo. p̄ qd̄ missiūz exalta-
uit cornū d̄i. eo qz uirgo m̄ erat de uero
d̄i. Et exaltauit h̄uāz naf̄az inq̄ntū d̄i
nat̄ est n̄r̄az naf̄az assumere. Et iō i uero
d̄i exaltauit et erexit carnū. i. uictoriā
n̄re salutis. Nā h̄uāz naf̄az q̄ p̄ p̄c̄m ip̄i a-
dam ē postzata. xp̄s erexit ip̄az assumēdo
et p̄ mortē et passiōz in ea ref̄gēdo. Qua-
tuor ḡ modis erexit h̄uāz naf̄az postzatas.
Uno modo ip̄az p̄sonal̄ assumēdo p̄ incar-
natōz. Sc̄do m̄ ip̄az liberādo p̄ mortē et pas-

siōz. Tercio ip̄az glificādo p̄ ref̄ectōz. Qu-
arto in celo itez anglo collocādo p̄ suā ascē-
sionez. Et totū hoc fecit xp̄s sic q̄ndaz locu-
tus ē. i. p̄misit p̄ os sc̄toz p̄ph̄az et. q̄ ase-
culo et in p̄ncipio m̄di s̄i. i. hoc fecit. ut in-
pleret et uerificaret p̄missiōs q̄ f̄c̄te s̄i et a
sc̄lo. et p̄ncipio m̄di discurredo p̄ oia secu-
la et etates. Nam in p̄ sc̄lo et etate xp̄s re-
dēptor fuit p̄miss̄ ip̄i adāz et abel et enos
et enoch. Et i sc̄da etate fuit p̄miss̄ ip̄i no-
e. Et in t̄c̄ia ip̄i abrae. et ysach. et iacob. Et
in quarta ip̄i moysi et ioseph. Et in quinta ip̄i
d̄i et om̄ib̄ p̄ph̄is p̄mi tēpl̄. Et i sexto
sc̄lo et etate fuit p̄miss̄ ē ip̄i d̄aniel et ageo
cum p̄ph̄is sc̄di tēpl̄. put dictū ē in cātico
v̄gins. Et ideo xp̄s uenit in carnē et uisita-
uit nos p̄ incarnatōz. Et fecit redēptōz ple-
bi sue p̄ mortē et passiōz. Et erexit cornū sa-
lutis n̄re et ref̄ectōz p̄ ascēsiōz. sic locut̄
est et p̄misit p̄ os sc̄toz p̄ph̄az et pat̄iar-
chaz et. q̄ sunt et s̄iunt asc̄lo. et m̄di p̄n-
cipio p̄ om̄ia sc̄la. Et p̄ om̄s etates usqz ad
xp̄m. Unde p̄secuti sum⁹ salutē p̄ xp̄s ex ini-
micis n̄ris. i. saluauit et libauit nos ex ini-
micis n̄ris diabolis. et de manu i f̄c̄liū q̄ o-
derūt nos. et hoc p̄ mortē et passiōz. et p̄ ec-
clesiastica sac̄mēta et p̄ p̄dicatōz ap̄toz. Itē
xp̄s taz uisitauit nos et uenit ad faciēdam
m̄f̄icordiā cū p̄rib̄ n̄ris. i. uenit ad liban-
dum eos de libo iferni. sicut locut̄ est et p̄-
misit per om̄s sc̄toz p̄ph̄az et. et maxime
za. ix. q̄ dixit. Tu uero in sanguine testamē-
ti tui eduxisti uictos de lacu ubi nō ēt aq̄.
Itē xp̄s dignat̄ ē memorari testamēti. i.
p̄missi et pacti sui sc̄i ueniēdo in carnē. sic
locut̄ ē et p̄misit ip̄i d̄i ps̄. Lxxxviij. dicēs
inērnus fuabo illi m̄f̄icordiā meā. et testa-
mētū meū f̄c̄le ip̄i. Et ponā i secl̄m semē
et. et tronū et. sicut dies celi. Neqz p̄pha-
nabo testamētū meū. Et q̄ p̄cedūt de labi-
meis nō faciā irrita et. Itē xp̄s nō solūz
in pleuit testamētū et p̄missiōz f̄c̄tam ip̄i
d̄i et om̄ib̄ p̄ph̄is ueniēdo i carnē. S̄z
memorat̄ et recordat̄ ē p̄missiōis et testa-

Canticum.

meti sui scit. ad impleuit iusturadu qd iura
 uit ad abraam patre nostru gen. 22. qno sub/
 ture iuraco pmisit ds dafuz se nobis i car
 ne ad redemendu nos p morte et passioz.
 per figam sacrificij ipi yfach. et p ymola/
 tionem illi arctetis. ubi dixit dñs. per me/
 met ipm iuravi. qz fecisti rem hac. multipli
 cabo seme tuu. sicut stellas celi zc. Et in se
 mine tuo benedicent omis gentes. Et sem
 tuu. s. xps possidebit portas inimicoz suo
 rum. i. expoliabit in fernu ei portas ereas
 pfringedo. Et electo pncipe h mudi foras/
 subiciet et possidebit pplm getile. Et ido sb
 dit. zacharias dices. Dñs ihs xps ad imple/
 nit iusturadu. qd iuravit ad abraam p rez nzs
 veniedo in carne z per morte z passioz nos
 liberado. ut liberati de manu diaboloz. et
 infidelium inimicoz nroz libere. et sine ti
 more seruli futam illi in scititate et iusti/
 cia in lege euagelica q scificat et iustificat
 hoiez. que qde lex euaglica data p xpm dz
 lex liberatis amore fufe bñtudis. Et no dz
 lex fuitutis formidie pene tpralis. sic lex
 moysy. ne onerata iugo cerimoniaz. sicut
 illa. Item euaglica dicit lex iusticie. qz iusti
 ficat p fidez articloz. et p caritate et obfua
 tia pceptoz. no soluz in effectu. sz et in affe
 ctu. Et dicit lex scititatis. qz scificat p graz
 sacmētoz. Et ido dicit. ut scititate et iustici
 a futam illi omib dieb nri. Eo qz lex ve
 tus sb q in timore futebam no de se scifi
 cabat. ne iustificabat nisi p sola fidez xpi fu
 turi. put freqnter dcm e. ¶ No etiā. qz to
 ta ista cōstructio et snia potest depēdere ab
 illo versu. s. sicut locut e per os scioz zc.
 ut sic sens. Bñs dñs de isrl. qz visitavit et
 fecit redēptōz plebi sue. Et et erexit cornu
 salutis nre zc. sic locut e. i. sicut pmisit p
 os scioz pphaz ei. Naz ipe locut e. i. lo
 qno pmisit salutē ex inimicis nris. i. pmis
 sit mife saluatore. q saluaret et libaret nos
 de inimicis nris tam diabolis. qz i fidelib
 et demanu et pte oiu inimicoz q ocerūt
 nos. Et hoc locut e et pmisit p samuelez.

et nathā. Et p ipm dō ps. Lxxxviij. dices i
 veni dō fuū meū. oleo scō meo unxi eu3.
 man. n. mea auxiliabz ei. Et brachiu3 me
 um pfortabit eū. Nichil pficiet inimic3 in
 eo et fili3 iniquitatis. diabo3 nō aponet noce
 ei. Et cōcidā aface ei3 inimicos ei3. Et odi
 entes eū i fugam pūtā. Itē iā xps visitavit
 plebē suaz. et venit ad faciēdā miaz prib3
 nris. sic locut e et pmisit i eodē ps dices.
 Misericordias dñi in etnu3 cātabo. Quā di
 xisti in etnu3 mīa edificabit i celis. et prep
 abitur mīa tua in eis zc. Itē iā xps erexit
 cornu salutis nre assumēdo carnē de domo
 dauid. sic locut e in eodē ps dices. Dispo
 sui testamētū electis meis. Iuravi dō fuo
 meo. usq3 in etnū prepabo seme tuū zc. Itē
 infra. Et veritas mea et mīa mea in ipō. z
 in noie meo exaltabit cornu ei3. ¶ Itē iā
 memorat et recordat e testamēti sui scfi
 veniedo in carnē sic locut e et pmisit me/
 morari testamēti sui. dices in eodē ps. Ne
 qz pphanabo testamētuz meū. et q pcedūt
 de labij meis nō faciā irzita. Itē in etnū fua
 bo illi miaz meā. Et testamētuz meū fidele
 ipi. Itē tam ad impleuit ius iuradu. qd iura
 uit ad abraam p rez nrm dafuz se nob i carnē
 sicut locut e et pmisit sibi gen. xxij. Itē iā
 venit xps et libavit nos de iugo legis et de
 falso fermēto scribaz. et phariseoz et de/
 dit nob legez euagelica q est lex libtatis et
 scititatis et iusticie. ut de manu inimicoz no
 stroz nō solū demonū. sz etiā scibaz z pha
 riseoz. q corrupūt legē. et de manu in fide/
 lium libati futam illi in scititate z iusticia.
 Et hoc fecit xps. sic locut e z pmisit ysa. ij.
 Scdo de syon exhibit lex z verbū dō de isrl3
 Item hyeremie. 31. dabo legē meā in coz/
 dib3 eoz. et in viscerib3 eoz scribā eā. Itē
 Malechie scio. Erūt offeretes dño sacrifi/
 cia in iusticia. Et placebit dña sacrificium
 iuda et isrl3 zc. ¶ Propriū aū oia q dicta sūt
 in hac p pre e adutendū. qz virgo m et za/
 charias z symeō. et et angeli in qtuoz can/
 ticis euaglicis tenēt mediu3 int pphas et

• virginis.

euāgelistas. Nam pphē p̄dixerūt de xp̄o et
eccia om̄ia q̄ erāt mere fufa. Et apli et euā
geliste scripserunt et p̄dicarūt ea q̄ iam erāt
fc̄ia et p̄pleta. Sed sup̄dicti q̄tuor cātarūt
de xp̄o et eccia. ea q̄ ptim erāt fc̄ia. s. missiū
in carnatois. et ptim in cepta. sed nō dū cō
pleta. sicut missiū n̄e redēptois. Nam xp̄s
ap̄ instāti sue incarnatois i ceptū n̄az redē
ptionez i p̄posito et i affectu. p̄ nob̄ p̄rem
orando. Et eē i effectū. qz illico mouit ma
trez. ut iret ad visitandā elysabeth. ut sc̄ifi
ficaret iohēz baptistā. Et sic respectu x̄ vni
cus fuit act⁹ nō int̄pollat⁹ n̄e redēptois
ap̄ instāti incarnatois usqz ad ascēsiōz i clu
siue. ut dicit̄m ē sup̄ ps̄. xxix. Et hec ē cā q̄re
virgo m̄ in suo cātico. et zacharias i isto iā
p̄dicat fufaz redēptōz p̄ ūba de p̄f̄ito nō
soluz p̄pter certitudinēz p̄phcie. sic faciebāt
pphē. S3 etiā qz missiū n̄e redēptois iaz
erat i ceptū et de p̄p̄nq̄ p̄plēdū. Et iō dicit
virgo m̄. Fecit potētā i brachio suo zc̄. Et
dicit zacharia. Quia visitauit et fecit redē
ptionē zc̄. Et symeon dicit. qz dicit viderūt
oculi mei salutare tuū zc̄. Et āgeli dixerūt
gl̄ia in altissimis dō. Et i tr̄a pax hoib⁹ zc̄.
Eo qz missiū n̄e redēptois lz nō duz esset
p̄pletū. tñ iam erat i ceptū. Nam q̄ incepit.
pl⁹ q̄ vltimūz hec. ut inq̄ p̄b⁹ et oraci⁹. Et
iō isti q̄tuor locūtuz p̄ verba de p̄f̄ito. qz
partiz s̄ euāgl̄iste. et p̄ti pphē. ut p̄z itūēt.

Tu puer zc̄. Hec ē sc̄da ps̄ p̄nci
palis h⁹ cāticū inq̄ comē
dat puerū nouit̄ natū. s. iohēz baptistā i di
gnitate officij p̄cursoris. vñ postq̄ in p̄ p
te egit gr̄as de b̄nficio i carnatois b̄ndicē
do xp̄m dñm i carnatū existētē i v̄fo v̄ginis
Marie. nūc aut̄ p̄t̄it et dirigit ūba sua ad
iohēz nouit̄ natū. quē virgo m̄ tenebat in
v̄luis suis. Et sic p̄ q̄ sup̄i⁹ p̄dixit xp̄m fo
re m̄di saluatorez et redēptorez. hic aut̄ pre
dicit iohēz baptistā. fore xp̄i p̄cursorem.
¶ Ad cui⁹ int̄llec̄z ē adūtendū. qz zacha
ria ex duplici respectu et noticia loq̄tur ū
ba seq̄ntia i comēdatōz pueri. Nam p̄ hoc

hūerat ex reuelatōe angeli gabrielis stan
tis ap̄ex t̄s altaris i censi. q̄ sibi reuelauit p̄
ceptionē et natiuitatē et sc̄itātē et officij
iohēz. qñd sibi dixit. Et vxoz tua elysabeth
pariet tibi filiu zc̄. Item dixit vltra. q̄ ad
officiū suū. Multos filioz isrl̄ p̄uertet ad
dñm deuz sp̄oz. Et ip̄e p̄cedet ant̄ illum in
sp̄u et virtute. elye. ut p̄uertat corda p̄rūz i
filios et in creduloz ad prudētā iustoz pa
rare dñō plebem p̄fectā. q̄i diceret. qz sicut
elyas tanq̄ p̄cursor p̄cedet xp̄s in sc̄do ad
uentu ad p̄uertendos in credulos ad xp̄s.
Ita iohēz baptista tanq̄ p̄cursor p̄cedet eū
tem xp̄m saluatorez in primo aduētū diri
gento corda hoīum ad xp̄m recipiendū c̄.
S3 qz p̄tūc dubitauit zacharias nō credēs
verbis angeli. Ideo sc̄s ē mut⁹ nō valens
loq̄ usqz ad circūcisiōz pueri. Et iō tūc da
ta sibi facultate loq̄ndi. manifestauit reuela
tionē sibi sc̄am de sc̄itate et officio pueri
dicēs. tu p̄ner p̄pha altissimi vocaberis zc̄.
Sc̄da aut̄ cā hui⁹ p̄phcie fuit noua repleō
sp̄s sc̄i. Nam lz āglus sibi illa ant̄ reuelasset.
tñ nō potuit tūc cape illō missiū. S3 cū v̄
go m̄ tenet puez i maib⁹ loq̄ns ip̄i zacha
rie petēdo quē vellet vocare eū. Tūc x̄ e
misit sp̄s p̄phicū i zachariā p̄ vocē v̄gī⁹ m̄e
Et sic zacharias replet⁹ sp̄u sc̄to itll̄xit di
stincte reuelatōz fc̄iaz ant̄ sibi ab āglo. Et iō
p̄phando officij p̄cursoris dic̄. O. puez tu
vocaberis p̄pha x̄ saluatoris altissimi. Et n̄
solum p̄pha. s3 pl⁹ q̄ p̄pha. Nam quē alij pro
phete de longinq̄ p̄dixerūt venturū. tu di
gito oñdēs veisse dicēs. Ecce anḡn⁹ dī. Et
predicab̄ ip̄s de p̄p̄nq̄ v̄tūz ad bap̄z et le
gez euāgl̄icā datūz. It̄ eris p̄cursor altissi
mi. n. p̄ qz p̄t̄ib⁹ ant̄ dñm ih̄z xp̄m parare. i.
ad pandū vias ei⁹. ¶ Vñ nō qz iohēs bap̄.
m̄ultiplic̄ p̄t̄uit ant̄ xp̄m. Nam p̄ p̄t̄uit ant̄ cō
ceptōz et natiuitatē. et p̄t̄uit ant̄ ip̄s tanq̄ p̄
cursor ad p̄niaz faciēdas. et ad p̄dicatōz et
bap̄m et mortē. et p̄nūciauit ip̄s i limbo pa
trum. Et sic eē multiplic̄ p̄t̄uit vias ei⁹. i.
p̄parauit corda hominum ad seq̄ndū vi
as xp̄i. et ad seq̄ndū xp̄m i oībus vijs suis.

Canticum.

Unde sicut xps dux et caput et legifer nos per multas vias duxit nos in gloriam suam. scilicet per viam pnie et bap. et obseruatie legis euange-
lice. et per viam persecutois usque ad mortem et
passionem. Ita iohes fuit xpi precursor et nuncius
in omnibus illis viis. Et per omnes illas vias di-
rexit corda hominum illi temporis. ut recipere xpm
ut patet Math. 11. et marci. 1. et luc. 10. et
io. 1. Nam p preparauit et direxit corda homi-
num ad xpm per viam pnie. qz in tercio ano
in gressu est desertum et fuit ibi usque ad xxix.
anos. Item inde egressus venit in regionem ior-
danis predicans baptismum pnie. et sic dirige-
bat homines in xpm per viam bap. qd dicitur bap-
licet non tolleretur peccatum. tamen disponebat homines
ad baptismum xpi qd vere tollit peccatum. Item
preparauit corda hominum ad legem xpi suscipi-
endam. quoniam dixit turbis. qd habet duas tuni-
cas tunc vnā non habent. Et qd habet escas similis
faciat. Item quoniam dicebat militibus neminem
cunctatis. Estote contenti stipendijs vestris. Item
publicanis. nichil amplius quam constitutum est vobis
faciatis etc. Item parauit viam domini ad perse-
cutorem et mortem suscipiendam. qz propter veri-
tatem predicandam ab herode caput eius ab eis
sum est. Et sic etiam preparauit viam xpi ad
liberum. qz aduentum eius ad liberandos preses
in limbo pronuntiavit. Et sic in omnibus prout an-
faciem domini parare vias eius. Quasquocumque vias
xpi preparauit ad dandam et pferendam sci-
entiam salutis plebi xpi. in remissionem peccatorum
eorum. qz predicauit baptismum pnie in remissionem pe-
ccatorum. discite pnia agite. et appropinquabit in
vos regnum celorum. qz veniebant homines ad
iohes penitentes peccata sua. et baptizabantur ab
eo. ut patet Mar. 1. Unde licet bap. et pnia
et doctrina iohis non pferret pse salutem et gratiam.
tamen dirigebant in sci-entiam salutis euange-
licam et in baptismum et sacramenta euangeli-
ca qd pferunt pse salutem. et gratiam et remissionem
peccatorum. Et ideo omnia qd faciebat iohes. antequam
xps baptizaret. se habebant ad legem eu-
angelicam et ad ecclesiastica sacramenta per xpm in-
stituta tanquam via in terminum. et dispositio ad

formam. Et sic preparabant corda hominum ad for-
mam et perfectorem suscipiendam ab eis et dandam
per xpm. Sed quia omnia ista dedit nobis xps per
viscera misericordie sue. et merita passionis eius. Ido
subdit. qz xps dedit plebi sue remissionem pec-
catorum eorum non per aurum nec argentum. sed per
viscera misericordie sue. dando proprium sanguinem in
precium. et offerendo se pro nobis ad mortem in
cruce. in quibus visceribus misericordie xps ori-
ens ab eterno ex alto sinu patris visitauit nos
ex tempore carne assumendo. visitauit nos. n. in
carnate et nostra humanitate in dno. ut nobis pos-
set familiariter loqui et legem euangelicam dare. et
vita et exemplo docere. illuminare. id est ad illumi-
nandum. Et lumen pberere. his qd in tenebris et
umbra mortis sedebant. et ad dirigendos pedes
nostros in viam pacis. ¶ Unde est aduertendum.
qz multipliciter sedebant homines in tenebris et
umbra mortis. et multipliciter xps illuminauit et
prouidit eis lumen. et direxit pedes nostros in via
pacis. Nam per omnes fideles veris te. sedebant
in limbo inferni. qd est umbra mortis et lo-
cus tenebrarum. sed xps descendit ad inferos.
et expoliavit libum et purgatorium. et edu-
xit eos de illo loco tenebrarum ad lumen. et de
illa umbra mortis ad vitam celestem. Sedo
sedebat in tenebris ydolorum et umbra mor-
tis totus populus gentilis. sed pntem xpi et p-
dicationem apostolorum gentium populus qd ambulabat in te-
nebris vidit lucem magnam ysaiah. ix. Item
tercio totus populus israel sedebat in tenebris ceri-
monialibus et umbra mortis legis. sed xps
sol iusticie eduxit fideles de illa umbra mor-
tis. et de illis tenebris ad lumen euangelicum. et
direxit pedes nostros in viam pacis. qd est lex
euangelica. Unde lex veteris dicitur via umbrosa.
et tenebrosa rone ceremonialium. et dicitur umbra
mortis. qz lita de se occidit. sed lex euangeli-
ca dicitur via luctis. eo qz illuminat legem veterem. Et
dicitur via vite. qz legem veterem mortuam illuminando
vitalificat. Et dicitur via pacis. eo qz cum deo nos
pacificat et reconciliat. et quia finis eius est pax et
requis eterna. ut patebit in canticis angolorum. O-
mni ergo ista prouidens zacharias per xpm facienda.

• virginis.

Et p iobez baptista corda hoium ad ista pre-
paranda et dirigenda. dicit. Tu puez ppha
altissimi vocabis. pibis. n. aut facie dni pa-
re vias ei' zc. ¶ S; ppter ea q dicta sunt in
hoc catico. occurrit z i fgit duo dubia. q/
ru pmu e ppter illd. qd dcm e in pma pre-
.s. iusiuradu. qd iuravit ad abraa p rez nrz
dafuz se nob. Ma no videt. q ds p illd iur-
taduuz gn. xxij. pmitat dafuz se ipm nob
et veire psonal ad nos. s; solu pmitit abra-
e. q in seie suo bndicent os gns. qd potuit
fieri abs; hoc. q ipe veiret i carne. Scdm
dubiu i fgit. ppter illd qd dicit. pibis ante
dnm pare vias ei' zc. Ma; cu tota s; pfa le-
gis z pphaz. nil aliud sit nisi via i xpz. taq
in tminu et fine. g no oportuit veire iobez
baptista ad pados z dirigenda vias x. qz ia
erat satis pate p patriarchas z pphas. Et sic
p sacras s; pfas posant os iudei cogscere xpz
esse messiaz i lege pmissuz. F opa q faciebat
¶ Quatu ad pmu e dicendu. q si s; b; vo-
lu' spectari missiu sacrificij abrae z ea q ibi
s; pta s; v; d; qz ibi d; s; b; illo iure iurato
pmitit dafuz semetipz nob ad i moladu. z
p pns psonal veire i carne. Vno ibi d; q
postq ds phibuit ne abraa occideret puez
ysach. s; imolavit z obtit arietē p filio suo
.i. loco filij sui. Tūc dixit sibi ds p angluz.
p me metipz iuravi dicit dñs. q mltiplica-
bo sem tuu zc. Et i seie tuo bndicent os ge-
tes. Et possidebit portas inimicoz zc. Inq
bus verbis et p qd sacrificiu puidit z fuit
ip; abraa reuelatu i spu. qz d; erat i carne
ventus ad imoladu p nob i illo eode loco
vbi abraa ymolavit illu arietē loco ysach fi-
lij sui. Et ido appllauit nom loci illi' dñs vi-
debit. In ebreo aut scribz Atonay hyere. i.
dñs videbit. Et scribit li dñs cu illis qtu-
or litris. s. yoth. he. vau. he. qd solt deo pue-
nit. Et sic e sens. q dñs ds videbit imola-
ri i mote isto. Pro toto gne huao. sic iste a-
ries siue agn' ymolat' deo p ysach. Et sic
p; qz ds p illd iusiuradu pmitit dafuz se
ipm p nob i illo loco imoladu i carne. qz a-
lit no appllat' illu mote. dñs videbit. nisi qz

puidit i spu z pmissioe xpz i carne ventus
et p nob i illo mote imoladu. Et ido dixit x'
iudis io. viij. Abraa pz uest' exultavit. ut vi-
deret diem meuz. vidit z gaudius est. Vnde
dicunt magri hebreoz. q duo scii viri in
posuerut fin illi ciuitati iheruz. qz vn' fuit
melchisedech rex sale q i illo loco obtit deo
panē z vinu p abraa. Et ido appllauit ciuita-
tes illa' sale. i. pacifica. Scd' fuit abraa q i
alra pte i' motis ymolavit arietē p ysach
cui dñs apuit dices. p memtipz iuravi. q
in seie tuo bndicent os gns. Et ido appllauit
locu illu in mote dñs hyere. i. dñs videbit.
Et sic Ex his duob' nominib'. s. hyere. z sa-
lem ppositu e hc fin iheruz. qd iterptat' visio
pactis. Et q i illo loco x' ds fctis ho dēbat
p nob imola z pat nos reconciliaze z pacifica-
re. vn' x' i mote syo fec' cenā cu discipul'. z
instituit sacmētū altaris. p qd do reconcilia-
mur. in eod loco vbi melchisedech obtulit
panē z vinu. It i alra pte illi' moti'. s. i mo-
te caluae fuit x' crucifix' i eod loco vbi a-
braa ymolavit arietē. Bñ g merito applata
est illa ciuitas iheruz. i. visio pactis. qz i ea x'
rex pacific' ds z ho vis' e p dicare z mira-
cla face et final' pnb ymolā z crucifigi. p
ut abraa puidit i spu. qno ymolavit arietē.
et put ds s' pmitit s; iure iurato dafuz se
metipz nb i carne. Et ido dic. zacharias i hc
catico. Bñs dñs ds isrl'. qz x' veniē' i carne
iaz ad impleuit iusiuradu. qd iuravit ad abraa
p rez nrz. dafuz se nb zc. ¶ Ad scd' aut du-
biu e dicendu. q cu tota s; pfa legis z ppha-
ruz nil aliud sit n' qdā via z dispō i xpz. satis
et sufficiēs ad disponēd corda z mētes illi'
ppli ad cogscend' xpz ee messia i leg pmissu
Et p pns ad recipiēd ipz z legē ei' enāgliz-
caz. Sed auaricia z i vidia z mlticia obceca-
uit eos. ne itlligēt sacmēta di i s; pfa. ¶ ad
ē' itllz e adūtenō. q sic lex vet' fuit data
ad duplicē respectū z finē. Ita ds pitebat
in lege dx pmiu. vn' illa lex p fuit data illi
pplō ad offm siue i signū officiale. s. ut pob
pntiā mltitudis illaz cimoiaz. Prio ille
pplō cogscet d; catorē mudi. z cogscet eo

Canticum.

lozet. Scdo ut p tlez religioz distinguer ace
tis natoibz. s3 eet spalz dicit pplz de peclia
ri. Et sic p m illa lex data fuit ad offm siue
in signu officiale. Scdo au m data fuit i si
gnackz fidi x fufi. i qntu oi illa facimta cim
nialia z satficia figabāt xpz fufuz redēto/
rez z mistia nre redēptois. Et iō duo erāt
pfiōāda i illis facimēt z satficij z i oibz cez
imoialibz. s. offm religiois z obfuatē i se.
Scdo fids x fufi sb cō ptestatōe illō offm
et religij exercebat z illa satficia offerebāt
Qz illa facimta z satficia de se n potant tol/
lere pctz. nō iustificāe. n rōe fidi d x fufi sb
cō ptestatōe fiebāt. qz n dabāt i pciū redē/
ptois p pctis. s3 i signū z arā pciū fufi pez
xpz i cruce soluēdi. put dēt ē ps. xxxix. et
in tractatu p iudeos. Et iō duplx pmū pite
bat i lege z pphis obfuatoribz illiū legis
. s. vnū tprale. z alterz spūale. Nā p obfuā/
tia z obviētia illiū religiois. pitebat ei bo
na tze tpralia. s. illa tza canāa cuz fructibz
fui. S3 i pmū fidi x sb cō ptestatōe obfua
bāt illā religioz pitebat eis redēptio aiaz
et gza x et tza viuētū figāta p illā tza ca/
naz. Et sic sb tli fide z spe de x fufi obfua/
bāt illā lege z religioz ois ptes z fideles ve
te. Et sb tli fide saluati st i x z recepūt nob/
cū repiffiōe i aduētū x. ut i q ap ad he. xi
S3 accedit p xl. ānos an aduētū x. qz frexit
secta phariseoz z srbaz q negabāt legē cē
datā i signacuz fidi. sed solū ad offm z sic
negabant redemptioz spūlem z fufa bona
spūalia. Sed quia isti fingebant sanctitatez
tez z artā religioz i vita z i cessu z hitu ab
alijs dīfio. Jdo dēt si pharisei. qī acefio in
scritate diuisi. Et sic i tātū hēbāt i venatio
ne apō pplz. qz ois ciues pstituebāt eos exe
cutores testamtoz comitēo eis filios et
vxores viduas. Et exice fuit eis data auto
ritas z ptes assuis sacdotibz. ut sedent i ca
troza moyfi. i. i catedza iudiciali. ut possēt
glosare z itezptari srfas legis z pphaz z
iudicare iudicia z discerne cās letigioz. ex
q autoritate st i supbiaz eleuati. z autricia
sauciati. qz cō lucrū i cepūt tyrānizare

enno viduas z pupillos eis comissos. z di/
latāto litigia. ut expollarēt paupes z i pin
garēt domos suas. obcecati g sic i auaricia
et lucro i cepūt glosare srfas z trabe ipas
appoitū suū ppter lucrū tprale dicētes. qz mī
stias n ēt vef ad saluāda aia. nō ad dāda
bona spūalia. s3 solū ad liband eos de iugo
et tbuto romanoz z ad dōiand toti mūco
et faciēdo eos magnos dnos. qz pctā tā tol
lebāt suficiēt p satficia. z oblatō z ceta op
a legalia. Nā satficia z oblatōs sil tollebāt
pctā z mltiplīcabāt bō tpralia. Et hc facie/
bāt ppter suū lucrā. ut pplz offerret mltitudi
nez oblatōz zc. S3 qntū sit de testablis et
betica tlis doctna z p sac srfā de se ē mai/
festū. nā dō iā hēbat legē moyfi. s3 qz scie/
bat. qz p illā n potat iustificā. Jdo petebat
legē x iustificātē dicēs. legē pon in dñe vīā
iustificatōz tuaz zc. Jf dō dñs ēt illa tza
canaā. tñ traz viuētū petebat dicēs. porio
mā inf viuētū. Jf ysa. iā hēbat ezechlā re/
gē trenū. tñ regē spūalē petebat dicēs. vti
nā dīsrupes celos zc. Et sic g srbē z phari
sei cū ista fīa doctna z ferimto depuauāt srf
fas z corda hoīuz. i tātū. qz ois erāt effecti
tprals z carils. pī pauco. i q remāfat ūa
fids isrl z abrae de x redēptore fufi. sic ēt
tota com pētū vgis mē. z com zacha. et
elysa. z scī symeō. cū qdā fidi libz q expec
tabāt redēptōz isrl. Et iō fuit nccē. qz x mi
tet iobez bapz. tāq pcurforē an ipz q ppa/
ret corda hoīuz q erāt p flāz doctnā srbaz
et phariseoz depuata. z diriget eoz i vīa z
lege dō p bapz pnie z ūaz itlligētā srfaz
ut recipēt xpz z legē ei euāglcā. ut pz p ois
euāglistas. Doc g za. puidēs in spū. p re
ulatōz gabriel. Scdo p i spiratōz x exnt in
vfo vgis mē tenētis iobez bapz in maibz.
dixt. i hc cātico. Tu puez ppha altissimi vo
cabis. pibis. n. ant dñz pare vīas ei zc. Et
sic pz expō cātici zacharie. Et iō ē iā accedē
dum ad expōz cātici iusti symeonis.

Nunc dimitis <sup>seruū tu/
uz dñe c.</sup>
Doc cāticiū ē qntū i ordie inf cātica euāglī

Virginis.

ca. s3 ponit hic sciuz q ad expoz ppter bo-
num respectu. Et in titulat canticu symeonis.
eo qd ipe cantauit ipm qno x^o fuit i teplo p-
sentat^o. Pro cui^o argumeto z intelligetia e
nonduz. qd quatuor i gētes pfectos et vtutes
testat et refert autoritas euāgelica de isto.
symeone. ut p3 luc. ij. Nam p dicit. qd erat ho-
mo iust^o. p qd tenotat ei^o rectitudo et iu-
sticia. Nam iusticia hoīs pssistit i pformi-
tate ei^o ad dīnā volūtatez. Et p pns i obf-
uantia pceptoz z legis die. Scdo dicit. qd
erat timorat^o. p qd tenotat ei^o autoritas.
Nam nō dicit quis tātū timorat^o. inqntuz
timet dñm. s3 in qntū e reuēdo z timēdo et
metuēdo apō pplm ppter ei^o vtutes. qz ho-
nor e exhibitio reuētie i testimoniū vtutis.
ut inq^o tult^o. Tercio dicit. qd erat expectā^o
redēptōz isrl. Per qd tenotat ei^o vera fids
et spes quā hēbat de xpō venfo inf paucos
fideles illi^o tpris. eo qd mlti alij erāt de pua-
ri z recepti falso fermēto scribazz z phari-
seoz. qd nō expectabāt messia. nisi ut daret
eis bona frena. put dcm ē in cātico pcedē-
ti. Quarto dicit. qd sps scs erat cuz eo. p qd
tenotat excellētia ei^o scitatis et pteplatio-
nis i dono pphico et die reuelatiois. Et iō
iste symeon nō solū cogitiabāt iust^o in illa
etate. S3 et cogitiabāt iust^o p omīs talmudi-
stas et doctores ebreoz. qd dñt. qd dum sy-
meon iust^o mīstrabat et exercebat sacdota-
le officiu i teplo ad huc pseuabāt decē anti-
qā miracā. s3 post obitū iusti symeonis nūq^o
visa sūt miracā in scdo teplo. Et iō cito ve-
nit ad destructōz. ¶ Vidēs g iste symeon
iust^o corda hoīuz depuata. Et verā fides de
vero messia i paucis illi^o tpris p mane. Et
vidēs tpra aduēt^o xpi. f. lx. ebdomdas da-
nielis taz emīne. hinc ē. qd semp in suis ozo-
nib^o et sacrificijs iugit^o orabat. ut dñs mīret
saluatorē ad redimēduz mūdūz defuitute
pcti. Cum g in talib^o ozonib^o et ieiunijs et
ozonib^o iugit^o eēt in tent^o. exaudita est ozo
sua. in tātū. qd accepit respōsuz aspū scō. nō
visurū se mortē. nisi p^o videt xps dñi. put
refert lucas. Et iō. xl. die anatiuitate dñi

cū parētes in ducent puez in ihrlz. ut siste-
rent eū dño. tūc dīa puidētia fec. qd syme-
on vn^o de. xxliij. sacdotib^o veit i spū i tēplū
ad mīstrāduz sacdotiū f vīcē suā. Qui cum
sibi puez ihs pntaref. accepit eū i vlnas.
Et vidēs i spū illū esse messia i lege pmissū
dñi et hoīez. Et vidēs respōsuz qd accepit
aspū scō esse ppletū. Tūc eleuat^o oclis ad
prem agēdo gzas cantauit hoc cāticū dicēs
Nūc dimitis fuū tuū dñe f ubū tuū ipace.
Inq^o dēz cātico duo facit. Nam p tāq^o sin-
dic^o et pcurator tot^o isrl agit gzas deo. qd
ppluit suū desidiū et pmissuz. Scdo red-
dit cām sue leticie. Tercia ibi qz vidunt o-
culi zc. ¶ Quātuz aut ad p^omū ē aduētū.
qd pax et qes ē finis et tmin^o cui^o cūqz ne-
gocij. qz negociaūz. utociemuz. x. ethioz.
vnde tantū ē bonū paci^o. ut etiā ipa sit finis
belli. ut inq^o aug^o p totū. xix. de ciuitate di-
s3 qz xps fuit finis. et termin^o tot^o legis et
pphaz. qz tota lex et pphē desidabāt xpm
sibi pmissuz et tēdebāt i ipm tāq^o i finez et
terminū. Iō sol^o terminauit desidiūz et p-
missiois patarchaz et pphaz. et laborē z
iugum legis. ¶ Ex q seqtur. qd fuit pax le-
gis et patarchaz et pphaz et oīuz fidelitū
vets te. qz tota lex quo ad illū actū et mī-
steriūz sacdotalē terminauit i xpm i illa die
in illa pntatōe scā p symeonē. Iō syme-
on se hūit ibi tāq^o sindicū z pcuratorē tot^o
legis et sacdotij et tot^o isrl. Et iō i psona
oīuz illoz agit gzas i hoc cātico. Et qz vi-
debat xpm tāq^o pacē z finē legis et pphaz
et tāq^o detē z pplemētū desidiij z laboris et
fuituti^o eoz. Et iō dicit. nūc dimitis o dñe
fuū tuū i pace et dete et fine mei desidiij et
tot^o isrl f verbū et pmissuz tuū. Et nō solū
scōm verbū et pmissuz. qd mī p tclarit^o fe-
sti p spm scōm. s. nō me visuz mortē nisi p^o
videm dñm. Sed etiā scōm verbum et p-
missuz. qd fecisti oīh^o patarchis et pphis.
Et iō ego in psona omniū tibi ago gra-
cias. Et iō iam non timeo mori. p^o qd scō
qd in breui liberālis me simul cum omni-
b^o patarchis vets testamētī d libo iferni.

Canticum.

Et sic dimittis me i pace. et non in timore ne
 tristitia. Et lo ago grās. qz dicit me i pace
 et dete. Eo qz vidit oculi mi salutare tuū. i.
 medicū salutarē et salutifex et vez salua/
 torē quē tu pz i mūdū misisti. Qd dicit sa/
 lutare parasti an facie et noticiā. n̄ solū vni
 us ppli et natois. sed oīuz pploz et liguar
 et natouz tanq̄ vez lumē ad reuelatōz et
 illuātōz oīuz gētū. s. toti ppli gētili. et ad
 gliaz et claritatē et honorē plebis tue isrl.
 de q̄ carne spāl assūpsit. nam sic omib⁹ fuit
 pmis⁹ tā isrlitici. qz gētilib⁹ et neiez apcto
 libez reperijt. Ita omib⁹ libandis et illuā/
 andis vest tāq̄ lux vera illuian⁹ oēz hoiez
 veniētez i hūc mūdū. ¶ S; ē adūteōū. qz
 licet xps in lege et pphs fuit pmis⁹ tam
 pplo gētili q̄ isrlitico. in alit et alit. Naz pplo
 isrl fuit pmis⁹ vētur⁹ ad eos i carnez puta
 sumēto ex eis carne. et eis psonal; pōicāto
 sed pplo gētili pmis⁹ fuit vēt⁹ tātū in lumē
 fidei p pōicatōz aploz. Et qz erat ven⁹ in
 carne tm̄ pplo isrl dicit iacob. gen. xlix. Nō
 auferes sceptrū d̄ iuda neqz dux defemore
 ei⁹. sed qz erat vētur⁹ ad gētiles p lumē fi
 dei. Jdo s̄ dicit. iacob. Et ipe erit expectatō
 gētū. Itē qz ad solū isrl erat ven⁹ i carne
 psonal; pōicāto. Jdo dicit saluator nō suz
 miss⁹ nisi ad oues q̄ pierāt dom⁹ isrl Mat.
 xv. Item qz ad pplm gētilez erat tm̄ ven⁹
 p lumē fidei d̄ ysa. x. Ambulabunt gētes
 in lue tuo zc. Et tdo dicit symeō. lumē ad
 reuelatōz gētū. p fide suple. Et gliaz pleb
 tue isrl. veniēto in carne et psonal; pōican
 to et mīacla opando. q̄ fuit magna glia et
 honor toti isrl. S; istā gliaz et honorē ioaz/
 ticipauit p ea pplis gētilis. qno illuāt⁹ per
 fidem x̄ fact⁹ est ver⁹ isrl. Et sic venit x̄ ad
 illuandū pplm gētile p aplos. et fece ipm
 vez isrl. q̄ quidē vez⁹ isrl pstat ex pulis ex
 pplo iudayco et gētilib⁹ vno lapide angla/
 ri xpo pūctis. Et p hoc pz breuis exposiō
 hui⁹ pul cāctici symeōis. ¶ Ex quib⁹ pz. qz
 omīa sup̄ dca cāctica euāglīca. nō s̄ nisi gra
 claz actōs p beneficio i carnatiois et nre

redemptiois facte p aduētūz xpi. qui fuit
 pax et finis legis et pphaz.

Gloria in altissimis

deo. Et in tra pax zc. Hoc ē quartū cācticus
 euāglīcū. qd d̄ cāctīcū siue h̄yn⁹ angeloz
 Eo qz ipm cātarūt angeli in hora natiuita/
 tis xpi. Pro cui⁹ titlo et argumēto ē nōn/
 duz. put refert lucas euāglīsta cap. ij. Qd
 in hora natiuitat xpi angl⁹ dñi aparuit pa
 storib⁹. q̄ in mōtib⁹ iuxta betlem custodie
 bant vigiliās noctis sup gregez suuz. Qui
 dixit eis. Euāgelīzo vobis gaudiū magnū
 qd erit omī pplo. qz nat⁹ ē hodie vobis sal
 uator. q̄ est xps dñs in ciuitate d̄. Et hoc
 vobis signūm. In uenietis in fantē pānis
 in volutū et posituz in p̄sepio. Et subito fa
 cta ē cum angelo mltitudo milticie celestis
 laudantiū et dicenciū. Gloria i altissimis do.
 Et in tra pax hominib⁹ bone volūtatis. Et
 sic patz qltē et q̄ze istud cāctīcū in titlatur
 cāctīcū siue h̄yn⁹ angeloz. Eo qz angl⁹ cā
 tarūt ipm. Pro cui⁹ quidē argumēti et cā/
 tici et ei⁹ titli intlligētia. Quīqz s̄ vidēda
 Primo. q̄ze xpi natiuitas p⁹ fuit anūciata
 et euāgelīzata pastorib⁹. q̄ sac̄dotib⁹ et ce/
 teris p̄ditoib⁹ iudeoz. Sc̄do. q̄ze in x̄ nati
 uitate angl⁹ cātarunt nouū cācticus postq̄
 natiuitas xpi nō ptinebat ad eos. qz xps n̄
 assumpsit nafaz angelicā in vnitate suposi
 ti. nec venit ad redimēdū eam. sed hūam
 tm̄. Tercio q̄ritur. q̄ fuit illa glia q̄ nouitēz
 puenit deo in celo ex xpi natiuitate. cū glā
 et felicitas dei nō possit augeri nec mīmij.
 Quarto q̄rit q̄ fuit ista pax quā p̄secuta est
 hūa nafa p xpi natiuitatē. videam⁹ nunq̄
 bella et plia post xpi aduētum in mūdo de
 fuisse. Quinto q̄ritur in q̄ p̄sistit bonitas vo
 lūtatis hois. Et p p̄ns qui s̄ homines boni
 voluntatis. quibus pax xpi fuit collatata.
 ¶ Quātum ad p̄mu⁹ ē dicēdū. qz q̄druplī
 ci rōe natiuitat xpi fuit p⁹ pastorib⁹ euāglī
 zata. q̄ cetis. Primo. qz xps in lege tanq̄
 pastor fuit p moysen et cetos patarchas et
 pphas ligat⁹. Sc̄do. qz tanq̄ pastor fuit p

.virginis.

missus. Tercio. qz tanq̄ ver⁹ pastor venit i mundu3. Et officiu3 veri pastoris exercuit. Et bonu3 pastore se nominavit. Quarto. qz xp̄s nō sup̄bis et dormiētib⁹. s3 hoib⁹ simplicib⁹ et vigilātib⁹ erat comiss⁹ gregē suū. et officiu3 pastorat⁹. ¶ Primū d̄ppe p̄batur. Nam moyses p̄ quē fuit xp̄s figat⁹. pastor erat ouiu3 et pascebat oues ietzo soceri sui. cū sibi dñs aparuit i flama ignis i rubo. Et tanq̄ pastore misit ip̄m dñs ad libadu3 et educēdu3 illū pplm de egipto. et dirigēdu3. et custodiēdu3 ip̄m p̄ deftū exo. 7c. vñ q̄tuor fecit moyses erga illuz gregez dñi. Nam p̄ libavit et duxit ip̄m de fuitute et captiuitate pharaonis. Scdo p̄ legē sibi datam sanauit eū a malis morib⁹ et ritib⁹ egiptioz. q̄b⁹ erat sauciat⁹ et vulnat⁹. Tercio pauit euz māna de celo missio. Quarto minavit et direxit et custodiuit eū. xl. ānis p̄ deftu3 7c. Per q̄ q̄tuor fuit figatū. qlit xp̄s ap̄ze miss⁹ tanq̄ pastor p̄ncipalis sup gregez hūam debebat ip̄m defuitute dyā. et ap̄cto libare et ab omī labe pcti p̄ ecclia sacmēta sanare. Et pane eulzariste reficere et pascere. Et cocina euāgelica dirigere et custodire. Itē abel p̄ quē xp̄s fuit figurat⁹ pastor fuit. ut p3 gen. iij. Itē dō p̄ quē xp̄s fuit figurat⁹ postor fuit ouiu3. et de post fetates eduxit ip̄m dñs ad pascēdu3 pplz suū. et vnxit ip̄m i regē. ut p3 p̄. 7c. xv. et ps. Lxxvij. Item xp̄s nō solū fuit figurat⁹ p̄ iacob amos et p̄ples alios pastores de pplō dei. sed et fuit figurat⁹ p̄ cyz regē psaz et medoz nepotem astiagis. q̄ p̄iect⁹ in nemora fuit nutus aq̄dam pastore. q̄ fuit etiā pastor ouiu3 sed p̄ea p̄p̄t⁹ nepos astiagis fc̄is est rex psaz et medoz. ut inq̄ h̄odor. Qui etiā postea libertauit pplm dei d̄ babilonica captiuitate. ut p3 esozē p̄. Et idō hec est cā q̄ re voluit xp̄s suā natiuitatē p̄ pastorb⁹ nūciari. eo qz p̄ pastores tanq̄ ver⁹ pastor fuerat figurat⁹ in ve te. ¶ Scda rō est. qz tanq̄ ver⁹ pastor fuit p̄p̄bis p̄miss⁹ et vaticinat⁹. et tanq̄ ver⁹ pastor ad libadu3 et sa-

nandu3 et pascēdu3 gregē suū p̄misit venire. ut ip̄e ait p̄ ezechielē. xxxiij. Ecce ego redram oues meas et visitabo eas. sic pastor visitat gregē suū. et libabo eas de oib⁹ locis in q̄bus dispse fuerāt in die nubis et caligis. Et pasca3 eas in pascuis vberzimis et in mōtib⁹ isrl' erūt pascua eaz. Et q̄b⁹ perierat redram. et q̄b⁹ abiectū fuerat reducam. et q̄b⁹ p̄fractū fuit alligabo. Et q̄b⁹ infirmū fuit p̄solidabo 7c. q̄ omīa fūunt cōpleta p̄ xp̄z tanq̄ p̄ ver⁹ pastore. ¶ Tercia aut rō q̄re natiuita xp̄i fuit p̄ euāgelizata pastorb⁹. et q̄re pastores p̄ meruerūt audire istō cāticuz ab anglis fuit. qz xp̄s tanq̄ ver⁹ pastor venit in mundū et officiu3 veri pastoris exercuit. ¶ Ad cui⁹ intllct⁹ ē aduertēdu3. qz sex p̄tinēt ad officiu3 veri pastoris. Primo oues de faucib⁹ lupi eripe. Scdo oues p̄ lupū vulnetas vngēto sanare. Tercio oues ereptas et sanatas pasce re. Quarto eas regere et minare et dirigere. Quinto sup gregē ouiu3 sp̄ i vigilare. Sexto p̄fensiōe gregis si necē fuit se ad mortē exponere. vij. in locuz vberzimu3 et secuz et tutum oues suas i troduere. Quas q̄b⁹ septem p̄ditōs oēs hūit xp̄s tanq̄ ver⁹ et bonus pastor. Nam p̄ eripuit oues suas de fauce lupi et draconis q̄ vltra q̄tuor milia ānorum eas subiugo et captiuitate et seruitute pcti possēbat. Scdo sanauit et vnxit eas vngēto sacmētoz. Tercio pane sacramentali eas pauit. Quarto lege euāgelica eas direxit et rexit. Quinto sup gregē suū diligēter in vigilauit et diligētes custodes dimisit et p̄stituit. Sexto p̄fensiōe et redēptōe eaz se morti et p̄secutōib⁹ obtulit et obiecit. Septimo et vltio oues suas i vberzimo et securo ouili celesti. vbi sempiterno euo fruēf collocauit. Et idō p̄pter istas septē rōs xp̄s iō. x. se bonu3 pastore nūcupauit. vñ ait. Amen amē dico vob. qz ego su3 pastor bon⁹. bon⁹ pastor animam suam dat pro ouibus suis et cetera. Et sic patet tertia ratio quare xp̄s voluit p̄ pastorb⁹ suā natiuitate nūciare.

Canticum.

Quarta vero ratio fuit. qz xps tanq̄ ve-
rus pastor principalis cuius oues erāt pro-
prie. Non supbis z in flatis et auaris z cru-
delib⁹. sed hoib⁹ hūilib⁹ z simplicib⁹ z pijs
et diligētib⁹ vtgilātib⁹ sup gregē suuz. erat
comiss⁹ officiū pastorat⁹ eccie. put post-
ea fecit. Nam nō elegit ad ap̄latū et officiū
pastorat⁹ ex scribis et phariseis z sacerdoti-
bus peritis. sed ex simpliciorib⁹ et plebei⁹
et piscatorib⁹. qd⁹ totū gregē suū z ecciaz
comisit. Et inf̄ ceteros tanq̄ capiti z vicario
petro q̄ erat d⁹ simpliciorib⁹ ecciaz comisit
et oues suas pascēdas tradidit io. vltio d⁹
cens. pascē oues meas. z pascē agnos me-
os zc. **E**x sup̄dcta igit̄ q̄druplici rōe pz-
q̄re xps voluit suā natiuitatē. p̄ pastorib⁹
euāgelizare. Et q̄re pastore⁹ meruerūt hoc
canticū angeloz audire. Et hoc d⁹ p̄ q̄sito.
No scdm̄ aut̄ q̄situm ē dicēduz. qz q̄drū-
plici ex causa z ratiōe āgeli cātārūt hoc cā-
ticum nouū z euāgelicū in xpi natiuitate.
Primo. qz p̄ fidē i carnatois xpi fūūt ap̄n̄
redēpti. Scdo. qz p̄ aduētuz xpm̄ eoz rui-
na fuit repata. Tercio. qz ex tali repatiōe
eoz glia et felicitas fuit accidēl̄z augmen-
tata. Quarto. qz glia dei fuit effectiue et ex-
tēsiue dilatata. Prīmū aut̄ pz. Nam dicit̄ fu-
it sup̄ ps̄. Lxxxi. et. cij. q̄mōdō in vera fide
et obediētia xpi fuit angeli boni fūūt iu-
stificati. dcm̄. n. fuit ibi q̄lit̄ oēs angeli fue-
runt creati in gr̄a. tñ nō p̄firmata. Et om̄s
fuerūt viatores aut̄ lapsi. Qui viderunt
q̄ndaz sedē p̄pataz sup̄ oēs choros z ger-
archias angloz. p̄ hoīe xpo fuso. quē ver-
bum diuinū debebat assumere i vnitatē p̄-
sone. Et sic inq̄ntū hō debebat sedere adex-
tris. i. in potiorib⁹ bonis p̄ris. Et qz ille de-
bebat esse d⁹ et homo. Ideo volebat d⁹. qz
ille xps d⁹ et homo esset caput. z ipeator
toti⁹ vniūsi tanq̄ ver⁹ fili⁹ dei. et qz adorā-
retur et veneraret̄ ab om̄ib⁹ angelis z hō-
minib⁹ vero cultu latric. Et hec fuit p̄ lex
in illo p̄ncipio et statu vie angli a deo pro-
posita. Scda lex fuit. qz de⁹ p̄destinauat

quosdam hoīes q̄ licet essent in feriores in
nata. tamē p̄ gr̄am debebāt atēq̄ri et collo-
cari inter angelos in glia. que dēdem due le-
ges nō vise fuerūt iuste lucifero et secaci-
bus suis. dixerūt. n. qz nō erat equū nec iu-
stum. qz as homo ascēderet sup̄ eoz gerar-
chias. nec collocaret̄ inter eos in glia. nec
posset eis p̄ncipari. cū homo sit in ferioris
nate. Ideo iusti⁹ erat. ut fili⁹ dei assumeret
sup̄mu⁹ angelū i vnitatē psone cui daret i-
perium toti⁹ vniūsi. et obtineret illaz ipe-
rialē sedē. qz qz p̄sonal̄z assumeret aliquē hō-
minez. Et sic incepunt resistere diuine le-
gi. Et p̄ p̄ns diuine volūtati q̄ est lex et̄na
Et sic lucifer i vides xpo fuso. apertuit il-
lam sedē et ipeium toti⁹ vniūsi. Miq̄el
aut̄ et alteri parti visa ē iusta illa lex diuina
dicebāt. n. qz deus nulli potat face in iuriā
cum esset dñs absolutus z op̄s. Nam sicut
nō creauit mūdū ex nccitate. sed ex sola
volūtate et bonitate. Ideo sicut absqz in iu-
ria hūae nate angelos eleuauit nobilitate
nate sup̄ om̄s hoīes. Ita potat gr̄e largi-
tate eleuare aliquēz hominez supra totam
angelicam naturam. et quosdam homine⁹
per gr̄am inter angelos collocare in glia.
Et sic diuisa fuit tota curia celestis in dua⁹
ptes et ciuitates. qz vna in cep̄ ab amore
sui usqz ad p̄temptū dei. et altera ab amo-
re dei usqz ad p̄temptū sui. Et sic illa tanq̄
rebellis diuine volūtati i cep̄t resistē istī.
Et ista tanq̄ p̄formis et obediēs diuine vo-
luntati incepit resistē illi. Et sic isti duo et
diuersi amores fecunt duas p̄ias ciuitate⁹
Nam amor p̄uers⁹ sui usqz ad p̄temptū dei
fecit ciuitatē dyā. sed amor dei usqz ad cō-
temptū sui fecit et p̄stituit ciuitatē dei. ut i
qz augustin⁹. Et ideo lucifer rebellis deo z
in vides xpo fuso voluit et atētauit et pre-
sumpsit p̄cende. et vspare sedē xpi. Et p̄
p̄ns ipeium vniūsi dices in corde suo. p̄cē-
dam in celū et stabillā solū meū in nubib⁹
sup̄ astra celi. Et sicut ero altissimo ysa. xiiij.
Sed tūc miq̄el et angeli ei⁹ p̄formes diui-
ne volūtati et xpo fuso obedire statuerūt

. virginis.

profectione illi sedis prelabatur cum dracone
Et finaliter pietus est draco cum angelis suis
apostaticis de celo in profundum inferni. et sic
non est in ventus locus eorum amplius in celo apo.
xij. Et sic lucifer cum suis tanquam peccatores in
terminis vite manserunt in sua iniquitate obstina-
ti. Michael autem cum suis ex viatoribus facti pro-
prehensores et beati manserunt simili in gratia et gloria
confirmati. ¶ Ex quibus omnibus patet. quod gratia fi-
dei christi fuit quam habuerunt dum erant viatores
et obedientia quam iam tunc christo promiserunt et
sibi seruare proposuerunt eruit et liberauit angeli
os bonos a casu aliorum malorum. Et sic angeli
boni dicuntur liberati et redempti profectibus et gratia
christi fuit. Et hec fuit prima causa quare ange-
li cantauerunt canticum novum in natiuitate christi. Et
quod natus erat ille qui debebat sedere in illa sede
quam ipsi in principio contra diabolum defenderant. Et
quem in illa sede debebant adorare etc. ¶ Se-
cunda ratio et causa fuit. quod per christi aduentum re-
panda fuit angelorum ruina. Nam quod deus ab
eterno elegit et predestinauit ad repandam
ruinam angelorum et ad replendam sedes a-
quibus mali angeli ceciderunt. Nos christus in suo
aduentu vocauit et iustificauit et magnifica-
uit ad rom. viij. Et sic eleuauit per gratiam petrum
et iohannem baptista. et omnes apostolos et marti-
res et doctores in tantum. quod meruerunt possi-
dere sedes. quod illi per superbiam et in obedientiam
perderunt. Et ideo dicit saluator Math. xi. quod
adiebatur iohannis baptiste regnum celorum vobis pa-
titur. et violenti rapiunt illud. Super quod dicit
hiero. quod magna dampne violentia est persequi. et
rape per gratiam quod non prouenit nobis per nam. It
Math. xxij. dicit. quod erunt homines sicut angeli
dei etc. ¶ Ex quibus patet. quod per aduentum christi ru-
ina angelorum fuit repanda. Et per primum hec est
secunda causa quare cantauerunt canticum novum. ¶ Tercia
autem ratio et causa fuit. quod eorum gloria et beatitudo
accidentaliter fuit augmentata. ¶ Ad cuius in-
tellectum est aduertendum. quod gloria et beatitudo an-
gelorum et sanctorum est duplex. vna essentialis que
consistit in visione faciali et fruitione diuine esse-
ntie. Et altera accidentaliter. que consistit in aliquo gau-

dio accidentaliter experienti. Unde beati per videtur fa-
cialiter diuini essentiam et fruenter bono pos-
sesso beatificantur. et descendunt in illo bono secure
possesso. et illud est gaudium essentialiter. eo quod di-
uina esse. ut sumum bonum est omnibus per se fruibile
non in alio referibile vltimate et sufficienter facti-
ans appetitum beatorum. Sed quod tanta est caritas et pro-
formitas voluntatis angelorum ad voluntatem
diuinam. quod gaudent in omnibus que placet diuine vo-
luntati. sed quod diuina voluntas vult et est placet.
ut homines iusti fruantur in angelos in societate
Ideo angeli duplici ratione gaudent de societate
hominum iustorum et sanctorum. Primum ut placeant
deus amato et desiderato. Secundo quod ex perfecta
caritate diligunt homines sicut se ipsos. Ideo ita
gaudent de felicitate hominum sanctorum sicut de sua. It
etiam tertio. quod videtur angelis. quod homines iusti et
sancti apostoli et martires et doctores tanta passi
sunt pro christo. Ideo magis diligunt eos. Et per con-
sequens tanto amplius gaudent de eorum beatitudine
Et sic non timet nec in videtur. sed semper amplius
gaudent per hanc sortem. Et ideo magnum
gaudium est in celo coram angelis dei super vno
peccatore penitentem agere. ut in christo saluatore. quod ut
sic semper auget numerum beatorum et societas ange-
lorum. Et per primum gaudium et beatitudo eorum. sed
taliter beatitudo non dicitur essentialiter. sed accidentaliter. ut
dicitur est. Sed hoc persecuti sunt. Angeli per aduen-
tum christi. qui introduxit homines iustos in celum.
quod ante nullus fuerat in gressus. ut patebit.
Ideo hoc est ratio causa quare angeli cantauerunt in natiuitate christi
Per hoc ideo patet. iij. ratio. quod per christi aduentum
gloria dei fuit dilatata. nam ante aduentum christi
soli angeli laudabant deum in celo. Sed post ad-
uentum christi omnes sancti et iusti homines simili in
societate angelorum laudant et glorificant deum.
Et ideo angeli qui magis diligunt deum quam se ip-
sos. Ita magis gaudent in gloria et laudibus
dei que sibi dantur ab hominibus et apostolis quam apau-
toribus. prout infra patebit. Et ideo cantauerunt
hoc canticum novum. Et hoc de secundo quod sito.
¶ Ad tertium autem quod situm est et per eius intelligentiam est
aduertendum. quod gloria dei est duplex. siue dupli-
citer sumitur. vno modo per illo sumo gaudio.

Canticum.

quod deus ab eterno habet de se ipso. In quantum frui-
 tur infinite se ipso infinite amato infinito et
 summo bono in quo summe beatificatur. Alio modo
 sumitur per honorem latere quam dant sibi omnes an-
 geli et beati in celo. qui persistit in adoratioe et
 continuis laudibus. quia non cessant percipientes in fa-
 cies suas laudare et benedicere et glorificare deum
 et per beneficia receptis gratias agere. Primum
 ergo gloria quam deus habet de se ipso. non fuit au-
 gmentata per adventum christi. cum sit ita. quod di-
 vina essentia. quae hanc semper habuit ab eterno
 nec per talis gloria in dignet bonis nostris. Item quia
 deus ab eterno iam dilexit et predestinavit suos
 ad suam gloriam. Et ideo iam ab eterno gaudebat
 in se de nobis. ut inquit Augustinus in sermone
 de apostolis. Et ideo illud gaudium non fuit etiam au-
 gmentatum in deo per adventum christi. sed fuit ef-
 fectiue dilatatum. quia ad nos in quantum sue beati-
 tudinis et gaudij nos participes fecit. Sed su-
 mento gloriam dei per illam quam creatori. Tunc
 gloria dei incipit ex tempore ab angelis in celo per
 confirmationem et perversionem eorum. quia illico incip-
 unt cantare. sanctus. sanctus. sanctus etc. postquam ante in-
 carnationem vidit ysayas. et postquam deum fuit in
 expositione canticum Augustini. Sed ista gloria dei
 fuit augmentata et noviter dilatata usque ad
 homines sanctos per adventum christi. Et hoc vidit in
 spiritu iohannes apostolus. ubi dicit. quia vidit illa quatuor
 alia quae non habebant requiem die ac noc-
 te dicentia sanctus. sanctus. sanctus etc. Item infra cap-
 itulum. Dicit quia post haec vidit turbas magnas
 quas dinuere nemo poterat. ex omnibus gentibus
 tribubus et populis et linguis stantes ante tro-
 num. et clamabant voce magna dicentes sal-
 vum deo nostro etc. Et omnes angeli stabant in circuli-
 tu troni et seniorum et quatuor aliorum. et ceciderunt
 in prospectu troni in facies suas et ado-
 raverunt deum dicentes. Benedictio et claritas
 et sapientia et gratiarum actio. Honor virtus et fortitudo
 deo nostro in secula seculorum amen. Ex quibus
 patet. quia soli angeli dabant istam gloriam
 deo ante adventum christi. Sed post eius adventum
 homines simul cum angelis dant gloriam deo in ce-
 lo. et sic noviter fuit gloria dei augmentata et di-

latata. Sed talis gloria deo exhibita dicitur gloria
 exterior. et sic non est in quantum ipsam augeri
 et augmentari successive secundum. quia crescit nu-
 merus electorum in celo et terra. Sed gloria dei
 interior ita propter hoc non augmentatur. quia non
 indiget bonorum nostrorum ad suam gloriam interi-
 orem augmentandam. quam ita ab eterno totam simul
 invariabiliter habuit et in sua eternitate. Et sic ista
 gloria quam deo exhibemus non cedit in maius bo-
 num dei in consecum. sed in maius bonum nostrum
 quia ut sic bonum dei participamus. Sed quia ista gloria
 dei per misterium in carnatione christi fuit in an-
 gelis et hominibus ad aucta. eo modo quod dicitur in
 Jobo dixerunt angeli in isto cantico. Gloria
 in excelsis siue in altissimis deo. i. Nunc per christum
 in carnatum et natum dabitur maior gloria deo in
 altissimis celsis et in altissimis angelis et be-
 atis. qui dicent. quia maior et amplior extensi-
 ue erit gloria deo in celsis altissimis quam ante. quia
 ista gloria et laetitia se extendet etiam ad homines.
 qui simul cum angelis dabunt gloriam deo. Item ista
 gloria non solum se extendet et ampliat exhibiti-
 ue ad homines cum angelis. Sed etiam termina-
 batur ad deum trinum et unum. Sed sic per incar-
 nationem se extendit ad humanitatem christi assump-
 tam quae simul cum verbo personaliter adoratur
 quia illa humanitas personaliter coexistit termino
 adoratois. Et per quoniam deus adoratur et gloria-
 tur in illa humanitate per gratiam unionis persona-
 lis exaltata. Et ideo locutio angelorum in hoc
 cantico per etiam refertur ad humanitatem christi. ut sit
 sensus. Nunc erit gloria dei. et dabitur gloria deo.
 non solum in se ipso eterno. Sed etiam in altissi-
 mis. i. in humanitate assumpta altissima facta et
 elevata super totam facultatem creature per unionem
 ad verbum. Et sic patet qualiter in adventu christi
 fuit noviter amplata gloria dei exterior ex parte
 nostri exhibitivae. et etiam ex parte altissime humani-
 tatis christi teriatiuae. quia simul cum verbo coa-
 doratur et glorificatur absque novo augmento glori-
 ae dei essentialis et in terioris. Et ideo dixe-
 runt gloria in altissimis deo. Et per hoc
 patet responsio. Ad tertium quesitum etc.
 Per hoc idem patet. liij. r. quia per christi adventum

• virginis.

¶ Quātum aut ad quartū q̄situm ubi q̄re batur. q̄ fuit illa pax quā angeli anūciarūt in natiuitate xp̄i. est adūtenūz. q̄ pax v̄z de pango pangit̄ pepigi siue pegi pactū pa ctu. q̄d̄ itē est sc̄dm̄ vnā significatōz. q̄ in genge siue pactū facere. q̄ in om̄i ferere z pacto fit q̄d̄az p̄iunctō. Et it̄do pax nil aliū est nisi q̄dam ordinata p̄iunctō aliq̄z. S̄z q̄z ex t̄li debita et ord̄iata p̄iunctōe rez̄ re sultat q̄es et trāquillitas. Ideo pax difinit̄ ab augustin̄. xix. de citate dei. cxlij. q̄ ē. trā quillitas ordinis. Ordo aut̄ est partū dispa riūq̄ rez̄. sua cuiq̄z loca tribuens disposi tio. Et sic vnāq̄z res tūc manet ī pace z trā quillitate. q̄nō est disposita et locata in suo ordine naturali z p̄uenienti z debito. Per op positum aut̄. q̄nō res ē seiūcta extra suū lo cum et ordinem. nūq̄ potest in pace et trā quillitate q̄scere. sicut v̄dem̄ in sepatione aut delocatōe. aut diuisione mēbroz̄ corpor is alis. que nō potest fieri abs̄z max̄io colo re. usq̄ mēbrū vel pars redeat in locum z ordinem suūz. et tūc corp̄ et tot̄ homo d̄ escit in pace. Et sic res tūc dicūt̄ esse in pa ce et trāquillitate. cum s̄t in suo naturali loco. aut ordine p̄iuncte z p̄pacte. ex q̄ debita p̄ iunctōe et ordinata p̄pactōe seq̄tur q̄es z trāquillitas q̄ dicūt̄ vera pax et c̄p̄. Et it̄do tantum ē bonū pacis. q̄ ip̄a etiā ē finis bel li. q̄z bella d̄ppe gerunt̄. ut cūcta in pace de scum. ut inq̄ augustin̄ z p̄b̄ deo. ethico rum. Et sic oīa appetūt pacem tanq̄ bonūz vltimatūz. Et it̄do sc̄dm̄ augustinū in loco supra memorato possum̄ distinguere de se ptem pl̄ici pace. Nam q̄dam dicūt̄ pax cor poris inter se. et ista dicūt̄ ordinata tēpera tura p̄tium inter se. Alia dicūt̄ pax corporis ad aīaz q̄ est ord̄iata vita z sal̄ aīanti. que resultat ex tēperata p̄plexiōe z p̄uenientia humoz̄. Alia est pax sensualitatis ad rōez que est ordinata cognitōis actōisq̄ p̄sen sio. q̄ p̄p̄ie p̄sistit in p̄formitate appetit̄ sen sitiu ad rōez. Alia ē pax hoīs ad d̄m̄. que est ordinata in fide sub eterna lege obediē

tia. Alia ē pax hoīs ad alios hoīs q̄ ē aīo rum sub aliq̄ lege ordinata p̄cordia. Alia ē pax hoīs ad alia aīa q̄ est v̄tēdi ordinata facultas. Vltima ē pax celestis q̄ est ord̄ina tissima et p̄cordissima societas fruēdi deo. et inuicez v̄tēdi deū. ¶ Om̄is p̄fecto has septem paces hēbat adā aut lapsuz z in sta tu in nocentie z hūisset. si stetit. Nam p̄. habebat pacem cū deo. tātū q̄ntū fuit p̄for mis diuine volūtati et legi. q̄z manebat in suo ordinato p̄ncipio. Secūdo hēbat pacem cum anglis. eo q̄ cum eis siml̄ erat cōcoris et p̄formis diuine volūtati. Et it̄do frueba tur colloq̄o angloz̄ q̄ sibi reuelabāt diui nam volūtatez. Tercio hēbat pacē corpor is. q̄z nullum patiebat̄ dolorem in mēbris. Quarto hēbat pacez corporis ad aīaz. inq̄n tum nūq̄ p̄ mortē fuisset sepata. Quinto ha bebat pacem sensualitatis ad rōez. q̄z sicut ip̄e erat deo p̄formis et obediēs diuine vo luntati. Ita sensualitas erat et semp̄ fuisset p̄formis z obediēs rōi. Sexto hūisset pacē cum om̄ib̄ hoīb̄. q̄z nll̄a fuisset causa rixe postq̄ om̄es fuisset̄ p̄formes diuine legiet volūtati. Septimo hēbat pacē euz om̄ib̄ alib̄. q̄z om̄ia ad nutū sibi obedissent. sicut fuerat a deo sibi datū dominiū sup̄ oīa ani malia zc̄. Vltimo aut̄ hūisset pacem celestē in societate angloz̄ sibi p̄missaz. si stetit q̄z post longaz̄ et felicez v̄tā fuisset trāslat̄ in vitam meliozez et et̄naz ī celuz̄. ¶ Sed om̄is istas paces p̄didit adam p̄tendo pacē dei in peccato. Nam sic̄ ip̄e fuit diformis et in obediēs diuine volūtati. Ita om̄ia recef serūt ab eo et p̄didit pacem cum anglis et cet̄is om̄ib̄. q̄z sicut fuit p̄lect̄ de paradiso a facie dei. Ita etiā a colloq̄o z pace angloz̄ h̄ic et in fuso. Et in vaserunt eū om̄is in fir mitates et dolores et mozs̄ zc̄. sicut v̄ct̄z ē frequēter in exp̄de p̄sz̄. Et sic patet q̄litez a dam p̄tendo pacem dei. p̄didit pacem euz om̄ib̄ alis. Ad hanc ḡ pacē redendam et recuperandaz̄ tot̄i gn̄i hūano venit xp̄s ī car nem. s. ad recōctiāonuz̄ et pacificāonuz̄ hoī/

• Canticum.

nes cum deo. Et p̄ns cum angelis. Nam p̄ suam mortē et passiōz nos deo recōciliavit et p̄ ecclesiastica sac̄mēta. Et exinde p̄ suā resurrectōz recuperavit nobis pacē corporis et anie et in mortalitatē et in passibilitatē. Et p̄ suam ascēsiōz recuperavit nobis fufaz gloriā et pacē et vitā etnāz. Et sic in p̄senti nos deo recōciliavit p̄ ḡzā et in fuō per gloriā. Et iteo tota causa aduēt̄ x̄pi fuit ut hoies deo p̄ri recōciliaret et pacificaret et pacem p̄ditam hoibz redderet. Et iteo aūt passiōz suam dixit aplis pacē meaz et vob̄ et pacem reliq̄ vob̄. Et nō sicut mūd̄ dat ego et vobis. sed sic dedit in pater. Ita et vobis. hāc aūt pacem et recōciliatōz genit̄ hūant cum deo magis explicat saluator. Io. xvij. cum ait pater clarifica filiuū tuum. ut filiū clarificet te. sic dedit et p̄tatez oīs carnis. ut om̄e q̄ dedit ei. det eis vitā etnāz. Dec ē vita etnā. ut coḡscent te v̄z d̄m. et quē misisti ihm x̄pm. Itē infra. Non p̄eoro rogo tātū. sed etiā p̄ eis q̄ credid̄t s̄ p̄ verbum eoz in me. ut om̄s vnū sint sic tu p̄t in me. et ego i te. ut et ip̄i in nob̄ vnū sint. ut d̄at mūd̄. qz tu m̄ misisti. Et ego claritatē. quā dedit m̄ dedit eis. ut sint vnū. sic nos vnū sum̄. et ego i eis. et tu in me. ut sint p̄sumati i vnū. ut coḡscent mūd̄. qz tu me misisti. et dilexisti eos. sic me dilexisti.

¶ Ex q̄ om̄ibz p̄z. qz tota cā et rō q̄re veit x̄ps i carnē fuit. ut q̄ erā̄ adeo separt p̄ peccatū. nos deo recōciliaret et pacificaret in hoc sc̄lo p̄ ḡzā et in fuō p̄ gloriā. sic de facto fecit p̄ suā passiōz et resurrectōz et ascēsiōnem. Et sic recuperavit pacē dei et angloz et corporis et aie. quā p̄ didim̄ in adā per p̄ctm. Et hāc pacē attulit nob̄ in sua i carn̄ tione et natiuitate. et acq̄siuit nob̄ in hac p̄ egrinatōe usqz ad suā ascēsiōz. Dec ē ḡ illa pax quā angli anūciāt et anūciarūt pastoribus i hoc cātico i natiuitate x̄. dicētes. Gloria in altissimis deo. Et i t̄ra pax hoibz et c̄. Quasi dicerēt ḡzas agam̄ dē in natiuitate huius pueri. qz p̄ ip̄m dabit gloriā deo i ce-

lo. et reddet pax hoibz in t̄ra. quā adā p̄didit p̄ p̄ctm. ¶ Sed ad huc restat difficultas. Nam nos videm̄. qz post aduētum x̄pi ad huc restāt bella et litigia inter hoies. et ad huc restāt in firmitates et mors i corpore et pugna inter carnē et aīaz. Ad hoc respōdetur. qz p̄ncipal̄ pax q̄ est int̄ hoies et deuz et angelos iam reddita et recuperata ē nob̄. Nam hic recōciliati sum̄ deo p̄ ḡzā et ecclesiastica sac̄mēta. et post hāc vitā recōciliamur p̄ gloriā i celo. Et etiā recuperavit nob̄ pacem corporis et aie et i mortalitatē et i passibilitatē. Sed nō vult. qz istā pacē possideam̄ nūc p̄pter mat̄ bonū n̄m usqz ad genālem resurrectōz. sed manēt nob̄ iste passiones ad exerciciū v̄tutuz et in stumētuz merēdi. put d̄ct̄z fuit ps̄. c̄ij. qz si nulla mā fisset in nob̄ pugna nulla fuisset victoria n̄c corona martīz et p̄felloz et p̄tinētū et v̄ginuz. Et p̄ p̄ns nō posset repari ruina angloz. Itē si illico p̄ bap̄m tollerēt iste passiones. tollerēt om̄e meritū. qz om̄s curzerent ad bap̄z. nō p̄pter vitā etnā fufaz. sed ad vitandū mala p̄sentia. ut inq̄ auḡ. xij. de ciuita. cap. iij. Itē p̄mittit d̄s tirānos et malos. ut exercent bonos. Et p̄mittit bella et p̄lia. ut boni cū malis flagellēt. qz ne eis essent molesti. eos corzige p̄tēp̄unt. ut inq̄ item auḡ. p̄ de ciuita. cap. ix. S̄z pacē oīuz istoz possidebim̄ p̄ fufaz resurrectōz. quā quidē pacē et in mortalitatē. s̄z nō dū possideam̄ i facto. t̄n iam possideam̄ i merito p̄ bap̄m. ut inq̄ ambrō in s̄mone martīz. quā x̄ps refuat nob̄ p̄nouissimo die. Et sic p̄z qz p̄ x̄pm om̄is pax fuit recuperata. s̄z nūc iam possideam̄ pacē aie cū deo. tūc aūt possidebim̄ pacē aie cum corpore. qz tūc absterget dē om̄es lacrimā ab oculis iustoz. Et iā nō erit vlt̄ra luct̄ nec eqz clamor neqz dolor neqz vll̄ estus apo. xxi. Ergo bene merito angeli anūciarūt pacē hoibz redditam in x̄ natiuitate. ¶ Quātuz aū ad q̄ntū q̄situm vbi q̄rebat q̄ s̄ hoies bone volūtatis p̄ quibz pax x̄ anūciat. et in q̄b̄ p̄sistat bo-

.f.

• virginis.

nitas volūtatīs hos .phus. modi responsi
one ē adūtēō. q̄ bonū d̄z de beo. beas. bea
ui. q̄d idē est. q̄ ptētare et faciare et deta
re. Et idō bonū ē illud. q̄d beat et faciat et
detat apētūz et volūtatē. Et qz omīe ta
le est apētibile et obtabile. idō vnū et itē
in q̄ntūz beat et ptentat volūtatē d̄z bonū
seo in q̄ntū apētī et obtatūz d̄z obtinūm.
Et sic qz bonū beat et ptentat volūtatē siue
apētū. Ideo in diffinīōe beatitudīs et fe
licitatis ponit bonū. Vnde dicit p̄ eticoz.
q̄ b̄tudo siue felicitas ē bonum p̄ se suffi
ciēs delectās h̄ntem. Itē boeci⁹ dicit. q̄ be
atitudo est stat⁹ oīum bonoz aggregatōe
p̄fect⁹. quo acepto nichil ē. q̄d ampli⁹ desi
derari q̄at. Et aug⁹ xiij. de trinitate dicit. q̄
beatus ē q̄ habet q̄ q̄ vult et nichil mali
vult. Ex quib⁹ patz. q̄ bonū semp ponit in
diffinīōe beatitudīs. eo qz est illud q̄d be
at et beatificat et ptentat habētez. Et qz dē
tale apētī et optatūz ab omīb⁹. Ideo omī
diffinētes bonū dicit bonū esse illud. q̄d oī
appētunt p̄ eticoz. Et itēo cum de⁹ sit su
me bon⁹ et ip̄a bonitas p̄ eēz. vnicuiqz na
ture specificē dedit ī sua creatōe aliquā na
turalem p̄fectōz p̄seq̄ntēz formā et nafaz
illī. ut apparet bonitas artificis in artifi
ciato. p̄ quā p̄fectōz creatā dicit nō essentī
alitez. sed nafalitez bona p̄ticipatōz. inq̄n
tum p̄ illam p̄fectōz p̄ticipat diuinā boni
tatem. et p̄ illā p̄fectōz omīs res ē apēten
da et diligēda suo m̄. Et isto modo dicit.
vi. methafice. q̄ sic ver⁹ et falsūz sūt in in
tellectu. Ita bonū et malūz sūt ī reb⁹. Et
itēo apētī n̄ mouet ad rem p̄seq̄ndā ad
extra p̄pter illud bonūz. q̄d ē in ea. Sed qz
volūtas hoīs potest ordinate aut ī ordina
te dilige et apēte illā rez bonā. itēo p̄pter
talem amorē et apētū ordinatū vel in or
dinatū. volūtas hominis d̄z bona vel ma
la. eo qz mod⁹ et ordo diligēdi et apēten
di debet seq̄ modū et ordīez rez essēdi in
bonitate. Et itēo qz sol⁹ d̄s ē bon⁹ p̄ eēz. et
p̄ p̄ns ē p̄se et p̄pter se bon⁹ et non referi

bilis ad ad aliud bonū. Et est cā oīum alio
rum in bonitate. aq̄ et per quē omnia. alia
bona sunt bona et ad quē sunt referibilia.
Ideo deus ē p̄se et sup omīa et p̄pter se dili
gendus et apētend⁹ tanq̄ finis vltimat⁹
in q̄ debz sistere apētī et volūtas n̄ra. Et
omnia alia debem⁹ dilige et apētere in de
o et p̄pter deū amatū. Et p̄ desideratū. Mo
dus ergo et ordo diligēdi deū est. ut eum
diligam⁹ sup omnia et et p̄se et p̄pter se. et
modus diligēdi proximū est. ut ip̄m dili
gamus in deo et p̄pter deum. eo qz est yma
go dei et p̄ticipat dei bonitatē sup omnes a
lias in feriores creatas. Et tūc volūtas sic
diligens deū sup omnia et proximū in deo
cū est ymago. seruat modū. Et diligendo
deum p̄pter se et proximū p̄pter deū. seruat
ordinem. qz deus creauit homīez. ut deūz
cognosceret et amaret et amādo frueret et
eius beatitudīez p̄ticiparet. ergo scdm eū
deum ordinem tenemur deūz et proximū di
ligere. Et iste talis ordo et modus diligēdi
deūz et proximū facit volūtatē homīs bo
nam. Et tūc volūtas homīs dicit bona. qm̄
seruat modū et ordinem in dilectōe dei et
proximi. et in hoc p̄sistit tota bonitas ei⁹.
Et deuiando ab isto modo et ordine diligē
di d̄z mala et pueria. vnde stat. q̄ volūtas
q̄ est nafalitez bona in q̄ntūz est pars yma
ginis dei. Diligendo aliq̄d bonū naturale.
illa efficiatur mala moralif. et theologice.
non seruat modum et ordinem in diligē
do et apētēdo. Naz qm̄qz auar⁹ diligit d̄m
nō sup omīa. qz magis diligit pecunias. sic
diligit deum p̄pter se nec ut det sibi vitam
eternā. sed pecunias. ut det sibi hūndantiā
in seculo. Et hoc videm⁹ maifeste de mult.
q̄ orant deum. ut p̄seruet filium in sanitate
et liberet ip̄m ab egritudine. tñ si ille filius
eis morit⁹. non ampli⁹ curāt d̄ deo. signūz
est ergo. q̄ ille nō diligebat deūz sup omīa
nec p̄pter se. sed magis diligebat filium q̄
deum. Et nō diligebat deum p̄pter se. Sed
ut liberaret filium suū. aut daret sibi copiā

Canticum.

bonoz temporalium. Et sic etiā ille nō diligebat filium in deo. nec ppter deum ad futuram bñitudinē. sed ppter gaudiū huius mundi. Et ideo talis volūtas dicit mala et puerfa. qz perūt in modum et ordinez in diligendo deum et proximū et bona temporalia. Et ideo dicit. augustin⁹ cōtra faustuz. qz peccatū et culpa nichil aliud ē nisi pñatio modi et ordinis circa bonū diligēduz. qñ illud qd moderate z ordinate debet diligi et appeti. diligit et appetit in moderate et in ordinate cōtra suum debitū moduz et ordinem. Et sic talis voluntas dicit mala.

¶ Ex quib⁹ omnib⁹ patet. qz debet mod⁹ et ordo diligendi deum. et proximū faciūt bonam voluntatem. ¶ Itēz aut est aduendū. qz triplex est officium bone voluntatis hominis in hac pegrinatōe. Primo. qz seruet modū et ordinez in diligēdo deū et proximū. s. deum sup omnia et p se et p se. et proximū in deo z ppter deum. Et isto modo dicit volūtas bona. Secdo ut ipa voluntas i omnib⁹ pformet et obediat diuine voluntati. z legi diuine in q lucet diuina voluntas. Et sic dicit iusta. eo qz agit iuxta diuinam voluntatē et legez. Et non deuiat ab ea. Terciu officiu bone voluntatis ē. ut oas suas opatioēs dirigat et referat z ordinet in deum. et ad pñdam felicitatez etnam in xpo nobis pmissam tanq finem vltimatū. Et sic talis voluntas dicit scia et bene ordinata. Nam sanctū dicit a sancto. qd ē bene res in suum bonum finem vltimatū ordinare. Et sic patet quom volūtas homis in hac vita dicit bona et iusta et sancta. et bene in omnib⁹ modificata z ordinata. Sz qz ista tria officia. nō potest exercere volūtas nra in hac via nisi p fidem et caritatez et spem. Ideo sole iste tres vtutes theologales faciūt volūtatē bonaz theologice et meritoze. Quod pbat. naz cuz nil sit volicum nisi cognitū. g oportet. ut intellect⁹ eleuet p fidem ad in herēdum articulis fidei. et affirmādum ea q sunt sup suā natura.

lem capacitatē de misterio in carnatiois et nre redemptiois et fufe glificatiois. qd nō potest fieri sine p sensu volūtatē picipēdo intellectui. ut i hereat his q cape nō potest

Secdo est neccessaria caritas in volūtatē. ut diligit deum sup omnia et proximū. sicut se ipm. q dōem caritas eleuat volūtatē hois ut magis diligit xpm quā pzem et matrē et filios et vxorē et omnia bona temporalia. Et diligit proximū sicut se ipm. p quā caritatem volūtas pformet se ipm totalz diuine voluntati et pceptis euāgelicis. et oia ptempnat ppter deum. Tercio ē neccessaria spes. ut ptemptis omnib⁹ rebus terreis volūtas pstituat suā spem et finem in boīs celestib⁹ et omnia ordinet et dirigat in illum finem ppter quē pferat omīs psecutōs hui⁹ mundi usqz ad mortē inclusiue. sic fecerūt apli et martires et omēs scī et iusti.

¶ Ex quib⁹ omnib⁹ patz. qliter sola fides et caritas et spēs faciūt volūtatē homis bonam in hac via et meritoz pacis etne p xpm pferende post hanc vitā. Nam fides ostendit. qd bonum ē diligēduz. caritas ordinat volūtatē ad diligēduz. et sic ē forma fidei. qz bonū qd credim⁹ ordinate amamus. spes aut est forma vtriusqz. qz bonuz qd credim⁹ et amam⁹ illud ptemptis omnibus terrenis speram⁹ et in ipm omēs opationes nras dirigim⁹. ¶ Ex quib⁹ patz. qz soli fideles veri et iusti sunt hoīs bone voluntatis meritoze vite eterne. quā nobis xp⁹ pmissit. Et ideo solis hoibus bone voluntatis. q sunt veri fideles et iusti p fidem xpi. et spem et caritatē anūciarūt angeli pacez in hoc seculo p gram et infuturo p gliam. qñ dixerunt in hoc cantico. Gloria in altissimis deo. Et in terza pax homib⁹ bone voluntatis. q dicerent gaudeam⁹ omēs tam angeli q homies. qz nat⁹ est hodie saluator. Nam p eius aduētum erit deo gloria in altissimis. qz augebit numer⁹ laudātuz deum in glia celesti. Et in terra erit pax et recōciliatio hominib⁹ bone voluntatis. cū

f. z.

.virginis.

deo et angelis et in presenti per gratiam et in futuro per gloriam. Quasi dicant et per oppositum quod ista pax quam Christus attulit hominibus bone voluntatis non erit cum in fidelibus et in iustis et peccatoribus obstinatis. quia talis pax consistit in coniunctione et unione hominis ad deum per gratiam et fidem et spem et caritatem in presenti et gloriam in futuro. et per caritatem ad proximum. quod nullus in fidelis et in iustus et peccator obstinatus potest habere cum habeat carentiam et privationem iustorum. ergo in eis nulla potest esse pax quam Christus promissit hominibus bone voluntatis. quia non est pax in impijs ysa. xxviii. cum sic ab eo separati. Et hoc de prima parte huius cantici. ¶ Secunda autem pars huius cantici addit ecclesia. quae est declarativa et executiva prime partis. Quam theleofforus papa addidit cantandam in ecclesia. Est verum quod quidam autunt. quod theleofforus fuit primus qui fecit cantari canticum angelorum in missa. scilicet Gloria in excelsis deo et in terra pax hominibus. sic ante ipsum sicut fecerat cantari sanctus etc. Sed postea venit gelasius papa qui profecit profationem ante illi. sanctus. sanctus. Et ita pariter fecit additionem quam sequitur post canticum angelorum. scilicet Laudamus te. Benedicimus te etc. Que quidem additio tantum declarativa et executiva supradicti cantici angelorum habet duas partes. quarum prima correspondet prime parti cantici supradicti. scilicet gloria in altis deo. Secunda vero quam incipit. domine fili unigenite correspondet secunde parti. scilicet in terra pax hominibus. Et ideo quantum ad intellectum prime partis huius additionis est advertendum. quod quia angeli dixerunt in prima parte. Gloria in excelsis deo. Ideo respondens dicit ecclesia in prima parte huius additionis. O domine deus pater omnipotens quia angeli dixerunt in nativitate filij tui. Gloria in excelsis deo. Ideo nos tantumque cives sanctorum et domestici dei et socij angelorum. Jam in hac ecclesia laudamus te. sic angeli in celo. et iam benedicimus te et adoramus te. Et iam agimus tibi gratias propter magnam gloriam tuam quam nos per filium tuum participare fecisti. ¶ Ad cuius

maiores eulogias est notandum. quod duplex est officium huius ecclesie dum peregrinat in hac via quod unum est deo patrie cultum exhibere. et in hoc convenit cum ecclesia tribuati beatorum. Secundum officium est per necessitates exorare siue necessaria petere. Et hoc facit ecclesia in additione huius cantici. Nam per exhibet deo veram patriam. Secundo petit necessaria spiritualia. Ibi domine fili unigenite. ¶ Quatuor autem ad primum est advertendum. quod patrie cultus consistit in laude et benedictione et adoratione et gratiarum actione per beneficia receptis. Et hoc facit ecclesia in hac prima parte huius additionis. unde laudare deum. Idem est quod eius perfectos commendare. Et benedictio. Idem est quod beneficia nobis exhibita memorare. Adorare autem idem est cum prostratione nos deo in signum summi dominij subiectos profiteri. Glorificare autem idem est. quod eius gloriam longe lateque preconizare. Hanc ergo patriam exhibet deo ecclesia in hac parte. cum incipiendo prostrationem et iniam in li. Domine deus rex celestis. Alit. O domine deus rex celestis. quia per Christum maiestatem tuam laudant angeli. et ab omnibus beatis datur tibi gloria in celo. Ideo nos in hac peregrinatione tanquam socij angelorum veram patriam exhibentes iam laudamus te. tuam omnipotentiam et sapientiam et iustitiam et misericordiam commendantes. Et benedicimus te. tua beneficia memorantes. Et adoramus te cum prostratione et prodeum nos tue maiestati tanquam creatori et gubernatori et universali domino esse subiectos profitentes. Et glorificamus te. tuam eternam gloriam et beatitudinem preconizantes. Et agimus tibi gratias propter magnam gloriam et beatitudinem tuam. quam nobis communicasti et eius nos fieri participes voluisti. Sed quia ecclesia dum peregrinat in hac via semper est in continua pugna contra diabolum. et mundum et carnem et continue fluctuat inter mundanas varietates. quae semper in pedibus iter nostrum. ne perveniamus ad terminum et patriam et societatem beatorum. Ideo in hac secunda et ultima parte petit huiusmodi impedimentum removeri. et contra diabolum et carnem et mundum roborari. Sed quia hoc non possumus obtinere nisi per Christum me

·Canticum.

diatore dei et hominum. Ideo ecclesia in hoc
 modo petitōe in vocat xpm interponendo
 ipsum intercessorem. Sed qz tria sunt que
 impediunt nostrum iter ad vitam eternam.
 in hac peregrinatione. quoz. Primus est cul
 pa qua comissim. Secundum fragilitas car
 nis et corruptio sensualitatis p qua peccata
 futura sine gra vitare non possum. Ter
 cium est pena p culpis commissis debita per
 qua in purgatorio detinmur. Et ideo eccle
 sia ad ista remouenda in vocat xpm med
 atorem sine cul^o meritis et gra ista remo
 ueri non valent. Ideo ait. O dñe fili dei vni
 genite ihu xpe. Et domine deus agnus qui
 es filius patris qui solus tollis peccata mun
 di. misere nobis culpas et peccata comissa
 dimittendo. Quasi dicat tu xpe et agnus dei
 pius et misericors qui p peccatis nostris i
 cruce occisus et in molatus es. Ideo ad te
 petinet tollere peccata mundi et solvere et
 satisfacere p peccatis omnium nostrum. q
 applica merita tue passionis et cele et laua
 culpas nostras sanguinem tuo. Item tu q
 tollis peccata mundi. i. ad quem per tinet
 tollere et relaxere peccata non solum subue
 niente. sed et preseruato et preueniente.
 Ideo suscipe deprecatoz nostram ne iter in
 alia peccata in cidamus. p gram preuenie
 do. Item tu qui sedes ad dexteraz patris tan
 q iudex et tributor et dispensator premio
 rum. Misere nobis penas in purgatorio
 plenarie remittendo. et nobis tuam glam
 largiendo. Unde. O domine ihu xpe. Ideo i
 voco te tanq mediator et intercessorez
 petendo supdicta. eo qz tu solu supdicta
 potes facere. quia tu solus es sanctus p esse
 tiam. inqntum deus et per naturaz. inqntum
 homo assumptus. Et ideo tu solus nos po
 tes scificare per gram et a peccato libera
 re. Et tu solus es domin^o vniuersalis et he
 res patris. Ideo potes nostras deprecatoz
 exaudire. Et per consequens de malis futuri^o
 contra diaboluz et p carnem et mundum liber
 are. Item tu es solus altissimus sedendo a

dextris. i. in potioribus bonis patris tanq
 dispensator. ergo remittendo omnes penas
 debita in purgatorio potes nobis dare glo
 riam in celo. Sed qz dictio exclusiua addi
 ta vni persone non excludit aliam in actio
 nibus essentialibus. Ideo subdit. cum san
 cto spiritu in gloria dei patris. quasi dicat.
 Quia tu xpe es solus sanctus et dominus
 et altissimus simul cum sancto spiritu i glo
 ria patris. Ideo potes omnia supdicta que
 petimus nobis exhibere. Et sic patet super
 ficialis intelligentia hui^o canticum angeloz
 cum sua additione. Et patet etiam intelli
 gentia aliorum trium canticorum euangeli
 corum. i. canticum virginis Marie. Et zacha
 rie et iusti symeonis. ¶ Dec autez omnia
 quatuor cantica euangelica supra exposita
 conueniunt in hoc. Quia vnum quoz eorum
 agit gracias de natiuitate et aduentu sal
 uatoris per que omnia promissa et vatic
 inia et desideria patriarcharum et ppheta
 rum fuerunt completa. Et ideo ecclesia co
 tidie frequentat ista quatuor cantica et di
 stribuit ea cantanda in cotidiano officio ec
 clesiastico in diuersis horis iuxta ppletate
 vnius cuiusqz canticum. Unde ecclesia can
 tat tria cantica semper in fine trium hora
 rum. i. in fine vesperez et completorij et
 laudum matutinaliuz post psalmos dauid
 ¶ Ad tenotandum. qz ista cantica sunt eu
 angelica et sunt finis et terminus et com
 plementum legis et pphetarum. quia lex
 per moysen data. sed gracia et veritas per
 xpm facta est. Et ideo ecclesia gracias age
 do cantat ista cantica post psalmos dauid.
 Sed cantat specialiter canticum virginis
 in officio vesperez. Primo ratione di
 gnitatis persone que condidit ipm. Secun
 do qz fuit primum non solum in dignitate
 ratione persone. Sed etiam in tempore. qz
 fuit primo conditum. Et ideo cantatur in
 vesperez a quibus incipit officiu cuiuscun
 qz festiuitatis. Quia omne officium a ve
 speris primis incipit et in secundis desinit

· virginis.

Canticum autem zacharie. s. Benedictus dominus deus israel cantatur i fine laudū matutinalium. Quasi in crepusculo diei. et hoc iuxta p̄p̄ietatem canticū. eo q̄ sic in crepusculo aurore. Jam lucifer est ortus que ē stella veneris anuncians solem d̄ p̄p̄inquo venturum super terram. Ita p̄p̄ie q̄no zacharias fecit illud canticum. x̄ps ad huc erat in utero aurore. s. virginis Marie. sed iohannes baptista ei⁹ nūci⁹ et p̄cursor. Jā tūc ēt ort⁹ et nat⁹ tāq̄ anūciator solis iusticie de p̄p̄inq̄ ex v̄ro v̄gis nascit⁹ et orituri. Ideo dixit zacharias de iohāne baptista. tu puer p̄pheta altissimi vocaberis p̄reibi. n. ante dominuz et c̄. Et infra illuminare. bis q̄ in tenebris et umbra mortis sedent ad dirigendos pedes nostris in viam pacis. Bene ergo merito ecclesia cantat canticuz zacharie in aurore. Canticum vero symeonis cantat ecclesia in fine diei iuxta crepusculum noctis. Et hoc iuxta p̄p̄ietatem symeonis conditoris illius canticū. Nam postq̄ oculi eius viderunt saluatorem mundi. diu patriarchis et p̄phetis et toti mundo desideratū. tunc in fine vite sue positus et iuxta noctem mortis. desideravit mori postq̄ in breui sperabat de limbo per x̄pm educti. et in regnum celoz in trahit⁹. Et ideo dixit. Nunc dimittis seruum tuum domine secundum verbum tuum in pace et c̄. Et ideo pari modo ecclesia q̄ iam x̄ps recepit et videt cotidie p̄fidē. Ideo in p̄sona filioz p̄fectoz. q̄ iam bonū certamē certarūt et sic p̄sumarūt cupit disolui auinculis corporis huius. et esse in patria cum x̄po. Et ideo in hui⁹modi signum et memoriam cantat ecclesia canticuz symeonis in fine diei in officio completorij. tanq̄ in p̄plemento nostri curs⁹ et vite. desiderando redē et vitam futuram. ¶ Canticum autem angelorum cantat in principio misse post introitum et l̄irie. In diebus festiuis. Eo q̄ in missa representat misterium in carnatois et natiuitatis et passionis et resurretois et ascensiois

nis x̄pi. Et x̄ps in missa nō offerretur mortalis. sed ias in mortalis et glorio⁹. Et ideo in missa iam ista ecclesia comunicat cuz trihumfati. qz eodem pane angeloz reficitur ista et illa. Nam eodem pane quo illa fuit facialiter per claram visionem et aprehensionem. reficitur et fruitur ista sacramentaliter per fidem et caritatem in sacramento altaris. Et ideo ecclesia tanq̄ angelorum socia cātat in missa canticuz eorum. dicens. Gloria in excelsis deo et c̄. Ad quā gloriam nos per ducat christus. Qui viuit et regnat cum patre et spiritu sancto per secula seculorum. Amen.

Explicit expositio sup Magnificat. et benedictus et Nunc dimittis et Gloria in excelsis deo. edita per reuerendum. d. Jacobuz de Valentia episcopum cristopolitanuz In pressa in eadez v̄rbe valentie in mēse Marcij. Anno. dō. M. cccclxxxv.

In hoc volumine p̄tinentur opera seq̄ntia domini Jacobi ep̄i cristopolitani.
¶ Primo tractatus contra iudeos.
¶ Secdo expositio cāticoz ferialium.
¶ Tercio expositio cāticū augustini. s. Te deum laudamus.
¶ Quarto expositio sup cantica euangelica scilicet sup Magnificat. Et sup benedictus. Et sup nunc dimittis. Et sup gloria in excelsis deo et c̄.

:Deo gracias:

Canticum.

Consumata et per acta expositione libri per septem. iterum sui rogatus et excitatus per sacerdotes et devotos presbiteros ut exponeret cantica que in diebus ferialibus cantantur ad laudes. Ut maiori devotione perorarent. si ea que in ore usant. sane et fideliter intelligeret. Eorumque devotio cupiens satisfacere suffragante divino presidio. Nobis modi expeditionis accedere tetant. Et quod si sibi velit cantica ferialia investigare aggressus. Et per incipiendo acanthico tum puerorum quod in laudibus vocalis officij et omnium festivitatum recantatur.

Benedicite omnia opera domini etc. Hoc canticum in titulis. Canticum trium puerorum ananie/azarie/Misaelis In quo isti tres pueri in vitam omnes creaturas ad benedicendum deum. Procul tituli et cantici declaratione sunt duo prout da ante quod ad expositionem cantici accedat. Primo que ex causa et que spiritu ducti et moti fuerunt isti tres pueri ad proficiendum et cantandum istud canticum. Secundo que isti tres pueri non solum in vitam angelos et creaturas rationales ad benedicendum deum. sed etiam in vitam non solum omnes bestias et pecora que carent ratione sed etiam ignem et in brum etc. elementa et mineralia que non solum carent ratione. sed etiam sensu.

Quamvis ergo ad primum est advertendum per legem danielis scio quod postquam nabuchodonosor obtinuit totam monarchiam orientis. scilicet regnum assiriorum et persarum et medorum et caldeorum et totius syrie et postquam expoliaverat et destruxerat civitatem iherosolimitanam et templum et duxerat totum illum populum captivum in babilone. tunc elevarum insupbia fecit se adorari tamquam deum. ab omnibus regibus et principibus et populis sibi subditis. Et inter cetera fecit sibi statuam auream et collocavit eam in foro et fecit venire omnia genera miseriorum ad cantandum et sonandum coram statua. Et tunc fecit edictum publicum per omnia regna sua ut omnes venirent ad adorandum statuam eius. Et fecit fieri vastam fornacem ignis adorantis in alia parte fori. ut si quis contempneret adorare statuam illico periret

in caminum ignis adorantis. Tunc autem accusati sunt apud reges isti tres pueri iudei. scilicet de seie regio regum iherosolimitanorum de filiis captivitatis quos rex in domo sua familiares habebat. quod edicto regio rebelles contempnerent venire ad statuam adorandam. Qui cum a rege interrogarentur quare spreto regio precepto statuam non adorassent responderunt se non esse patos adorare nisi unum solum deum israel qui fecit celum et terram. qui potest eos liberare de fornace ignis adorantis. Tunc rex repletus furore precepit eos ligatis manibus et pedibus proci in fornacem ignis. Ignis vero percussit vestimenta eorum. corpora autem eorum non lesit nec vestes. sed soluti ambulabant laudantes dominum per medium fornacis ignis et confitentes peccata populi israel propter quod ille populus affligebatur in illa captivitate. Et tandem angelus domini in forma viri descendit de celo in medium fornacis et excussit flammam ignis extra fornacem et percussit omnes ministros regis circumstantes. Illos autem tres pueros non lesit nec conturbavit. ymo affuit ibi ventus ad modum rosis flantis. qui refrigeravit eos et expulit omnem calorem a fornace. Per quod quodam misterium videntur illi tres pueri in spiritu prophico qualiter filii dei debebat de scendere de celo in uterum virginis. et absque lesione virginitatis sumere carnes humanas ex ea et relinquendo eam virginem deum et homo nasci ex ea. Et preterierunt qualiter filii dei factus homo debebat liberare totum genus humanum de fornace ignis et captivitate peccati. Et qualiter debebat liberare sanctos presentes de fornace et limbo inferni. Et sic omnes illi tres uno spiritu prophico illustrati non solum per eorum corporali liberatione. sed per liberatione per christum verbis in carnatum factiva quam in spiritu puterant omnes tres uno ore agere gratias de cantarunt istud canticum in medio fornacis dicentes. Dominus deus patrum nostrorum etc. unde prius benedixerunt dominum. Et postea in vitam tarunt. omnes creaturas ad benedicendum dominum et agendum gratias. dicentes. benedicite omnia opera domini etc. Laudate et super exaltate eum etc. pro ut in hoc cantico continetur. Et sic per qualiter isti pueri non solum moti sunt ad faciendum hoc

.21.

De triu pueror.

facienda qua preuidant in spu p illa tprales
liberatioz eoz. Sed tuc restat videnduz de
scdo quesito. s. qre in hoc catico no soluz in
vitat creatas roales s; etiā irzōales ad bñ
dicendū deū cuz illa careāt rōe z solus ho/
mo sit redempt⁹ z libat⁹ p xpm. Ad qd re
spondet. qz dñqz viderūt in spu illi tres pu/
eri in illo misterio. Itaz pzo viderūt miste
riuz trinitatis diuinaz psonaz i vna simpli
ci est indiuia substantia. p hoc qz ipi tres
fuerūt in diuisi et in sepati in vna simplici
et in diuisa fide vni⁹ veri dñi. Et ideo om̄s
tres vno ore laudazūt deū. Secūdo preuide
rūt in spu pphico misteriu in carnationis.
s. qliter filius dei. Scda psona itrinitate de
bebat asumere hūanitatē. in vitate supōiti
per hoc qz viderūt illum angelū descēdentē
de celo i forma viri. de q̄ postea dixit nabu
co. videro quatuor viros solutos. et spēs q̄r
ti filis est filio dei. Tercio preuiderūt miste
rium nre redemptionis vli liberatiois. s. q̄
liter fili⁹ dei in forma homis debebat liber
are gen⁹ hūanum aptua seruitute pcti z de
manu z perpetua pena z igne i fñi. per hoc
qz ille angel⁹ in forma viri absoluit et pze
git vincula eoz et liberauit eos ab illo igne
qui non lesit nec constauit eos. Quarto p/
uiderunt i spu pphico destructioz futaz oīuz
ydoolorū et conuasioz oīuz i patoz et pñci/
pum tze et tocū ppi gentilis ad fidem xpi.
et per pñs preuiderūt futura libatōz eccie de
persecōe tyranoz q̄ quidē destructio ydolo
rum fuit sc̄ta p conuisionem magni constā
tini. Et hoc pūiderunt in spu illi tres pueri
per hoc. qz nabuco. videns illum angliuz q̄
liberauit illos tres pueros decamio ignis
ardentis hñtem spēm filiez filio dei. cominu
it statuam aureā. Et publice laudauit deuz
celi q̄ liberauit illos tres pueros. z confess⁹
est eius oīpotentiaz et magnificēciam sup
oīns pñcipat⁹ et potestates mundi. ut pz
danielis. iij. Quinto isti tres pueri manife
ste viderūt in sua liberatōe obedēciā oīuz
creaturaz ad suū creatorē. et quom̄ om̄es

creafe nō solum rōales s; etiā irzōales obe
diūt diē volūtati. nam nō solū ille angel⁹ q̄
erat creafa rōali⁹ obediuit diuine volūtati
in quātuz descēdit de celo et liberauit eos. sed
etiā ignis illi⁹ fornactis q̄ naturaz suaz obe/
diuit deo in quātum suspēdit acciōz suā na
turalem z nō cōbusit illos pueros nec conf
stauit eos. Item ille vent⁹ roris flantis ad
nutuz z volūtate dei descēdit de celo. et re/
frīgauit eos in medio ignis. Et sic ignis z
aqua z aez obediuit diuine volūtati. Et nō
solum āgelī et celū z elemēta obediuit de
o in illo misterio. s; et nabuco. cū toto suo po
pulo eo qz laudauit z magnificauit dñz celi.
et eduxit tres pueros de fornace. z pmouit
eos et p̄cit eos rectores i suo regno. Et sic
illi pueri in sua libatōe manifeste viderunt
obediētiāz quā angli z celi z hoīes z om̄ia
elemēta z elemētata fuerūt z gresserūt er
ga suū creatorē i illi libatōe. P̄ter qd misti
um pūiderūt in spu pphico qm̄ om̄is creafe
ta; irzōales q̄ rōales debebāt xpo ebedire
in suo aduētū et in nra vli redēptōe et xpi
passione z refrectōe z ascēsiōe. z in secūdo
aduētū ad iudiciū nam pūiderunt qliter
angli debebāt catate glia in excelsis deo in
sua natitate. et pastores ex p̄cepto angloz
erāt vēti ad adorandū ipz in p̄sep̄io. Et qlit
noua stella debebat in celo apere et mago⁹
ad xps adorandū dūce. Et qliter nō solū ce/
lum sed et oīa elemēta xpi natiuitati⁹ debe
bāt signa oñdere. s. qlit nil⁹ egipti erat in se
ptez alueos diuidēd⁹. Et qliter rome in cā
po marcio fons o ley erat emanatus. Itēz
qliter bos z asin⁹ in p̄sep̄io debebāt sibi obe
dize. Itēz qliter mare z vēti debebāt sibi pe
re et oēs egitudies z infirmitates z demo
nes z mors asuo nutu z cōspectu debebant
fuge et cede. Itē pūdit qliter sol et luna et
celi z om̄es stelle debebat dare signa in sua
passiōe. Et in fern⁹ obedize i sua refrectōe
et sc̄toz p̄uz libatōe. et om̄s celi i sua ascē
siōe. utm aīfeste fuit i pletū z visuz ab aplō
et om̄i iplo. Et ita p̄ter pūiderūt isti pueri

Canticum.

qualit' angel' z celi z omnia astra z elemen-
ta. et elemētata z omnis create dabūt signa
obediēcie in i. ad uētū ad iudicium. Et iō
isti tres pueri i hoc cātico mltipliciter i vitāt
omnis creatas ad laudandū z bñdicēduz dñm
f qz create mltipliciter possūt dñm laudare.
Nam t'plicit' possūt create deū laudare. vno
modo vocal'z. et sic sole create rōales lau-
dāt deū. eo qz soluz ipe hñt f mōz. et sic lau-
dāt deū i vtraqz eccia. s. triūphāt' z militā-
ti. Scdo laudāt deū create excitatiue i quā-
tuz vestigiū tñitatis et diē pfectōs lucet i
omib' creatis. Et sic omnis create tā in aīa-
te qz aīate z tam irzōales qz rōales excitāt
anglos z hoies ad laudandū z bñdicēduz dñm
in eis p'p' dñas pfectōs q in eis lucēt. nam
angli z hoies p'tēplādo vestigiū tñitatis et
diē vitatis z p'tēplādo similitudē dñaz p'fec-
tōz q lucēt i omib' creatis f magis z min'
p'fctm laudāt dñm i omib' creatis. in quātū
bonitas artificis lucet apert' i artificiato sic
ait aristoteli. xi. de aīalib'. Et sic omnis create
dñm laudare dñm in quātuz oñdūt similitudēs
dñaz p'fectōz quas de' i eis in'p'sit. z sic ex-
citāt anglos z hoies ad laudandū z bñdi-
cēduz dñm. put dcm ē ps. cxlvij. Tercio
dicunt nō solū rōales create. sed etiā irzōa-
les in quātum sup suam nafaz oñdūt obe-
diēte dō in suis opatōib'. Et sic laudavit dñm
maze rubrū qñ ad p'cussioz virge moysy fu-
it diuisus. z p'buīt iter filiis isrl'. Eodez mo-
do obediūt deo z bñdixit deo petra qñ per-
cussa p'tit aq's et ozeb z i d'fco Itē aq' iorda-
nia laudauit z bñdixerūt dñm qñ obediē-
to deo reuise s' retroz ut pete sico transi-
rēt filij isrl' in t'raz p'missaz. Itē angeli z ce-
lū z elemēta z elemētata oīa laudauit et
bñdixerūt dñm. qñ obediēto xpo dēdunt si-
gna sue natitatis. Itē venti z maze galilee
laudauit dñm qñ obediūt xpo. Et itē dñm
xerūt hoies illi. Quis ē hic qz maze et vēti
obediūt illi. Itē qñqz pane' z duo pisces
laudauit dñm qñ obediēto xpo fuerūt mlti-
plicati ad refctōz toti' ppli. Et sic infern'

et mors et omnis infirmitates laudauit dñm
obediēto x. Et sic est dicendū de omib' cre-
turis q obediēt xpo i sua passione z ref-
rectōe z ascēsiōe z obediēt i i. aduētū. Ex
quib' p'z qz tripliciter create laudāt z bñdi-
cunt dñm. vnoim mētaliter z vocaliter z sic
conueit solis anglis z hōib'. Scdoim exci-
tatiue rēp'sentando dñas p'fectōs excitādo
hoies z anglos ad laudandū z bñdicēduz dñm. Et sic cō-
uenit omib' creatis. Tercio modo obedi-
encialit' z sic etiā p'ueit omib' creatis i quā-
tum nō solū in nafalib' opatōib'. sed etiā
supra naturaz obediūt diē volūtat i electis
t'p'ib' scd'z suaz ordinatā dispōz. Istis ergo
trib' modis sup'dictis nō tres pueri cū to-
ta eccia in vitāt z ap'llant omnis creatas ad
laudandū z bñdicēduz dñm. Nam vno mo-
do in vitāt omnis angelos z hoies ut veni-
ant ad laudandū z bñdicēduz dñm mētal'z
et vocalit'. s. corde et voce z ope p bñficio
creatiois z gubernatiois z n're redēptionis
et glificatiois. Scdo in vitāt omnis creatu-
ras tāz in aīatas qz aīatas z irzōales ut lau-
dent dñm excitatiue. s. ut rēp'sentando similitu-
dies dñaz p'fectōz excitēt hoies z anglos
ad laudandū dñm. Quēdēz in vitatio poti-
us dirigit hōib' et anglis ut p'templentur
diuinas p'fectōs q lucerēt in omib' creatu-
ris z laudent z bñdicat deuz in eis. Tercio
in vitāt omnis creatas. ut laudēt dñm obe-
diēto sibi in opatōib' miracōsis sup na-
turam. Et isto modo istud canticū partim
fuit p'pheticū. qz illi pueri nō soluz agebāt
grās qz omnis creature obediēto deo in li-
beratōe eorum. sed ad huc p'pheticē in vi-
tabant z excitabant anglos z hoie et omnis
creatas ut obediēt xpo in suo aduentu i
miraculis faciēdis. et darent signa sue na-
tiuitatis et passiois. et obediēt sibi in sua
resurrectiōe z ascēsiōe. et in suo i aduen-
tu. Et sic ad oēs istos tres respect' ecclesia
cantat istud canticūz in dieb' dñicis z festi-
uis. agēdo grās p bñficio creatiois z gub-
natiois. et n're redēptōis i q oīa creata xpo
.A.z.

De triu pueror.

obedierunt et fuerunt qui strumenta sunt in nostra re-
deptione. Et in vitam easdem creatas ut obedi-
ant christo in eius aduentu et in nostra glorificatione. Et
per hoc patet responsio ad questionem. His ergo huius
habes tota intelligentia huius cantici. nec oportet
in maiori in eius expositione eo quod totum pertinet
in psalmo. c. lviij. Et tunc ibi patet eius literalis in telli-
gencia et expositio. Sed ut fuerit forma eius spiritualis
expositio. Divisus ergo hoc canticum in duas par-
tes principales. scilicet in vitam simul generaliter de
creatura ad laudandum et benedicendum deum. Secun-
do in vitam singulariter et particulariter omnis crea-
ture diuisis et successine sunt dignitates et condi-
tionis et naturas suas. Ibi benedicite angeli
domini domino et cetera.

Quatum ergo ad primum est primum aduertendum.
quod benedicere unumquemque est quod aliquis bo-
ni siue aliquam gratiam proferre siue gratificare et
sanctificare. Et sic maior benedicit minorem. puta
creator creaturam siue creaturam. Et sic deus bene-
dixit primis parentibus dicens. crescite et multi-
plicamini et replete terram. Et dominamini pisci-
bus maris etc. generum. primum et secundum. quod tunc dedit eis uir-
tutem generatiuam. et omnium super omnia creata infe-
riora. Item generum. secundum. quod deus benedixit diei sab-
bati et sanctificauit illum. id est ad opera sancta facienda
dedicauit. Et sic etiam episcopus benedicit ecclesias et al-
taria et ornamenta ecclesiastica. id est. dedicat ea ad
usum et opera sancta facienda et hoc in uocando
uiam potentiam. Et sic etiam ex parte dei episcopus be-
nedicit populo in indulgentias proferendo tamquam mi-
nistre dei. quod solus deus potest datur gratiam et gratifi-
cat et sanctificat homines. Juxta illud quod ait deus
ponite manum super filios israel. ego autem benedicam
eis. Et quod solus deus est ille qui gratificat et bene-
dicit et sanctificat populum. Ideo ait dauid psalmo.

Benedicat nos deus noster benedicat nos deus. et
metuant eum omnes fines terre. Secundo modo be-
nedicere idem est quod commemorare. aut beneficia re-
ferre et commemorare. aut propter beneficia beneficia re-
cepti gratias agere. Et isto modo minor. benedi-
cit maiorem et superiorem et creaturam creatori. et
omnipotentiam sapientiam et misericordiam et iusticiam com-
mendando et predicando. aut beneficia recepta sunt et a

illis referendo et merendo. aut propter beneficia beneficia
gratias agendo. Et isto modo psalmo. c. ij. Dicit benedi-
dic aia mea domino. et omnia que intra me sunt nomi-
scio eius. Benedic aia mea domino. et noli obliuisci
omnes retributos eius. Qui propter beneficia beneficia
iniquitatis tuis que sanat omnes infirmitates tu-
as etc. Et isto etiam modo isti tres pueri in hoc can-
tico in vitam. applicant omnes creaturas ad benedi-
cendum deo creatori suo et ad gerendum gratias
propter beneficia creaturis et gubernationis et profer-
tionis. eo modo quo superioribus est. Et quod illi loquuntur
non solum in persona sui pro illa temporalis libe-
ratione. sed etiam in persona totius ecclesie pro generali re-
deptione. Ideo ecclesia cantat hoc canticum in vi-
tando omnes creaturas ad benedicendum deo unde
ait. vos omnia opera domini. tam in uisibilia quam uisi-
bilia. superiora et inferiora benedicite domino eius
omnipotentiam et sapientiam et misericordiam. et ceteras perfectas
propter commendationem et predicationem. Secundo beneficia uobis
ab eo clara commemoratio. Tercio propter beneficia beneficia
recepti gratias agendo. Et sic laudate et super
exaltate. id est. longe lateque in sancta commendatione et ex-
altatione proclamante. qui dicat unumquemque uerum lau-
det et super exaltet deum in ordine suo et secundum naturam et pro-
prietatem suam. puta rationalia et intellectualia laudent
deum mentaliter et uocaliter. cetera autem laudent deum. id est.
excitent homines ad laudandum deum uias perfectas
commendatione. Et laudent deum in miraculis et obedientia
Et primum et secundum. aduentu christi super naturam signum demonstrato
Benedicite angelis deo etc. hec est in principio principalis in
qua spiritualiter et diuisis omnia genera creaturarum in vitam ad
benedicendum et laudandum deum. Et hoc unumquemque in
ordine suo in capiendum a superioribus pro cedendo ad
inferiora. usque ad homines qui est finis omnium creaturarum
corporum. Et tunc primum in vitam angelos et corpora cele-
stia. Secundo in vitam ignem et aere et omnia in
theorica que in aere generantur. Tercio in vitam
terram et aquam et omnia que in eis generantur. Quarto
spatialiter in vitam populum dei. Secundo ibi benedicitur imber et
ros duo. Tercia ibi benedicitur terra dominus. Quar-
ta ibi benedicitur israel.

Quatum ergo ad primum dicit. o vos angeli
domini. benedicite domino agendo gratias. Pri-
mo propter beneficia creatoris. quod tenetis primum gratiam

Canticum.

vñ i ordine creataz. Scdo qz fuistis p giaz
 pzeuati. ne cū demoib⁹ apostatit⁹ cadeti⁹
 Et sic laudate z sup exaltate eū in scl'a non
 soluz p bñficio creatiois. sed etiā p bñficio
 redēptiois. qz in x̄ fufō fuistis redempti et
 gratificati i quātū s̄ ad here et obedire ab
 inīto decreuistis. Ideo qñ venit xp̄ in car-
 nem bñdicite et laudate z sup exaltate euz
 in scl'a s̄ mīstrāto et obediēto et in sua na-
 riuitate. gl'ia i excelsis canentō z mago⁹ ad
 ipm adorāduz dirigēto z i omib⁹ mīraculis
 sibi mīstrāto z i sua paioe totā fza comouē-
 to et vectes ferreos z portas ereas infer-
 ni ante ipz pfringēto. Et in sua refrectioe
 lapidē ab ostio monumēti apīto z custo-
 des extzendo. z refrectōz mīterib⁹ anūciā-
 to. et in sua ascēsiōe cuz nobli pōpa ipm tā-
 q̄ dñm in celo recipiēto. Et in ij suo adue-
 tum ātixp̄z pīnēto. et celū et oīa elnta co-
 mouēto. et oēs mortuos ad iudiciū vocā-
 to. et finalit⁹ diaboluz. cū oib⁹ suis secatib⁹
 in ifernū p̄cipitāto. Item vos omīs celī bñ-
 dicite dño et laudate et supexaltate euz in
 scl'a. Et p̄ celum empireū emitat illū suauis-
 sim z felicissiz splēdorē ad gl'iaz oīuz b̄toz.
 Scdo cuz ceris celis mītat suā in fluētiam
 et vtutem ad esse et p̄natōz oīuz istoꝝ in-
 ferioꝝ. Et nota qz in qlz ūsu repetit⁹ li lau-
 date et supexaltate eū in scl'a. Item qz celū
 cristallinū siue aq̄uz ē p̄mū mobile sup pol-
 os mūdī tribēs secū omīs celos in feriores
 ab oriēte in occidētem p̄plēs gīz suū i xx.
 iij horis. Ideo spālz in vitat ipm ad laudā-
 dum dñm dīcēs. Bñdicite aq̄ q̄ sup celos sūt
 dño. et cāf mutāto p̄sone p̄figām q̄ d̄r sy-
 neptesis. Sz qz angl' siue in tllie de ordine
 virtutū mouēt celos p̄pter dñm amatum z
 desideratum. ut d̄r xij methasilice. et d̄cīm ē
 p̄s. ciij. et. cxlvij. Ideo subdit. bñdicite oēs
 virtutes dñi dño. Et i tlligit etiā p̄ vtutes
 omīs in fluentias q̄s celī p̄ suū motuz mītūt
 in hec in ferioꝝ. Item seqtur bñdicite sol
 et luna dño. bñdicite stelle celī dño. s. p̄fe-
 ctōs a dño v̄b collatas oñdēto et x̄ i vtroqz

aduētū fulēto z obediēto zc. Lītera ista ē
 clara ideo nō oportet i morari. qz iaz ex po-
 sita est p̄s. ciij. z cxlvij. ¶ bñdicite imber.
 Dic in vitat aerē z oīa metheorica q̄ in eo
 gnānt. De qb⁹ tractat az p̄ et ij. Methe-
 oꝝ. Unde i vitat oīa ista ad bñdicēto et
 laudāto dñi. p̄ virtutes et p̄fectōs q̄s d̄r i
 sua creatōe p̄tulit oñdēto. ut hoies extēt
 ad laudem dei. Scdo ut oīa ista fūiāt z ob-
 ediat x̄ in utroqz aduētū p̄ut d̄cīm est. dī-
 cit ergo. bñdicite imber et ros dño. eo qz
 gnānt in aere ad fūitūte z vtilitatē. n̄fz.
 bñ oīs sp̄s dei dño. et intelligit per sp̄z oēs
 vētos et dīferētias eoꝝ. bñ. ignis et est⁹.
 i. elemētū ignis. et calor solis z stellaz. Et
 ideo subdit bñdicite frīg⁹ z estas. Et in tllit
 git etiā p̄ ista. q̄tuor t̄pza āni. s. ver z estatē
 et hyemē. Et subdit bñdicite rozes et pruī-
 na dño. bñdicite gelu et frīgus dño. eo qz
 ista gnānt in hyeme. Et subdit lux z tene-
 bre bñdicite fulgā et nubes dño. eo qz ista
 gnānt nō soluz in hyeme. Sz etiā i estate.
 Oīa aū ista duplicit⁹ laudāt dñm. Vno modo
 suas vtutes oñdēto. Alio m̄ dō in vtroqz
 testamēto obediēto in mīraculis faciēdis
 p̄out d̄cīm ē. ¶ bñdicat t̄ra zc. Dic in vi-
 tat t̄raz cuz omib⁹ q̄ in ea gnānt ad laudā-
 duz dñm. eo qz t̄ra est mater oīuz gnābilium
 et corruptibilium. Et recipit a celo omīs acti-
 uas in fluētias excitates rōs seīales in p̄n-
 cipio ipi t̄ze in dītas ad vtilitates hoīnz et
 oīum alium. Ideo ait bñdicat t̄ra dñm zc.
 Sed qz tota dispō t̄re p̄sistit i mōtib⁹ z col-
 lib⁹ et vallib⁹ z cāpis declinib⁹. p̄ut d̄cīm ē
 p̄s. ciij. Ideo subdit bñdicite mōtes z col-
 les dño. Sz qz t̄ra sic despoīta potest recip-
 e in fluētias a celo. z ex suis rōib⁹ seīalibus
 geriare plāta⁹ z arboꝝ z oīa mīnalia. Ideo
 subdit. bñdicite unīūsa ḡmīnātia i t̄za dño
 s. plāte z arboꝝ et oīa mīnalia. Sed qz ex
 mōtib⁹ oriunt⁹ p̄it fōtes. et ex fontib⁹ fiūt
 flumīa decurētia p̄ valles z cāpos declīues
 Et ex flumib⁹ gnānt⁹ z fiūt maria q̄ sūt p̄g-
 gatōs aq̄z. Ideo subdit. bñ fōtes dño. bñ.
 .Al. 3.

De pueris.

Maria et flumina domini. Sed quia aqua fluminum et marium et stagnorum generant omnia genera piscium: put dicitur quod est a principio aqua illarum virtutem generatiuam et nutritiuam et seruatiuam piscium. Iohannes subdit. Bene cetera et omnia que mouentur in aquis domini. Sed quia aues et omnia volatilia uiuunt in aere. Iohannes subdit. Bene omnes uolucres celi domini. Sed quia deus creauit omnes bestias in sexta die: et omnia peccata que gradiuntur et uiuunt in terra. Iohannes subdit. Benedicite omnes bestie et peccata domini. Sed quia ultimo creatus est homo et omnia generabilia et corruptibilia facta sunt ad usum et utilitatem hominum. quia plura creata sunt propter animalia et ad cibum animalium et omnia mineralia et plura et animalia facta sunt ad usum et fructum hominum. eo quia sumus nos finis omnium ut inquit aristoteles. et de anima et philosophus. et quia deus operatur celum nubibus et patet terra pluuia qui producit in motibus fenem et herbam fructum hominum etc. Iohannes subdit. Bene filii hominum domini. Quasi dicat. o filii hominum bene domini quia pro ceteris obligati agere gratias deo. Primo quia ad ymaginem eius uos creauit et animam rationalem et aptam ad felicitatem dedit. et omnia alia propter uos et ad fructum uestrum creauit. et carnem sumendo uos huiusmodi natiuitate nobilitauit et pro uobis fuit mortuus et passus. et sic uos a peccati fructu recepit. et finaliter uos in celo collocabit. ergo pro ceteris laudate eum corde et lingua et opere. Benedicat israel dominum etc. Quia super omnia creata simul cum hominibus inuitauit ad laudem dei ut agant gratias pro omnibus beneficiis receptis. Nunc autem specialiter inuitat populum dei utriusque testamenti. eo quia specialiter uoluit ipsum eligere ad cultum uere patrie. et secreta celestia per successiones temporum suam misericordiam manifestare. Iohannes ait. Benedicat israel dominus pro ceteris agere gratias pro maiora et specialia beneficia recepta. et laudet et inperexaltet eum in secula. Sed quia in hoc populo due sunt conditiones fidelium. Primo sacerdotes et ministri qui administrant diuina ad cultum dei. Iohannes subdit bene sacerdotes domini et bene fuit deus domini. Sed quia in seculo

gradu sunt omnes et fideles presbiteros et layci. Iohannes subdit. Benedicite spiritus. id est homines spirituales et non carnales. et anime iustorum domini. bene sancti et humiles corde domini. Sed quia isti tres pueri pro ceteris receperunt beneficium liberationis de camino ignis ardentis. pro quo proiicerentur in spiritu mysticum incarnationis et nostre redemptionis. Ideo specialiter excitauerunt se ipsos ad benedicendum deum pro tantis beneficiis gratias agere dicentes. Benedicite Anania azaria misael domini laudate et super exaltate eum in seculo qui eruit nos de inferno et saluos nos fecit de manu mortis. et liberauit de medio ardentis flammæ. et de medio ignis eruit nos. Confitemini domino quoniam in eternum misericordia eius. Bene omnes religiosi domini deo deorum. laudate et confitemini ei. quia in omni seculo misericordia eius. Duc usque dixerunt pueri. sed ecclesia inponit duos versus loco gloria patri. scilicet benedicam patrem et filium cum sancto spiritu laudem et super exaltem eum in seculo. benedictus es domine in firmamento celi etc. Sed ex uerbis istorum trium puerorum ostenditur quod ipsi non solum agunt gratias pro illa temporalis et corporalis liberatione de illo camino ignis ardentis. quoniam dicunt benedicite anania azaria etc. qui liberauit nos de medio ardentis flammæ et de medio ignis eruit nos. Sed pro et principaliter laudant christum deum et homines et agunt gratias pro beneficio generalis redemptionis et liberationis de inferno et morte eterna. pro hoc quod dixerunt. benedicite domino qui eruit nos de inferno. et saluauit nos de manu mortis. Et sic patet quod egerunt gratias de beneficio incarnationis et uisus redemptionis quam proiicerentur in spiritu pro christum faciendam. Et sic preiicerentur etiam liberationem ecclesie futuram de persecutione tyrannorum. put dicitur etc. Et ad hunc respectum et propositum et propter omnia supradicta istud canticum cantat ecclesia in officio matutinali. Et ideo aduertat sacerdos cum in officio canonico inuitat omnes creaturas ad laudandum deum in hoc cantico ut habeat respectum et dirigat mentem et intentionem ad omnia supradicta.

Canticum.

Onsitebor tibi dñe. qm̄ irat⁹
es in̄. Hoc canticū cātaf i lau/
dib⁹ sc̄de ferie qd̄ cecinit ysa
pp̄ha i p̄sonā to⁹ ec̄ie x̄ ysa. xij
No cui⁹ itelligētā duo s̄ vidēda. Pr̄mo
vnce sumpsit causaz ysayas ad; cantandū
hoc canticū et de modo pp̄bandi. Secundo
vidēda est mat̄ia de q̄ ē hoc canticū.

Quantū ad primū ē p̄ notanduz; pro
ut dicit̄ ē i p̄logo expoitiōis psalm̄ij
tractatu q̄. q̄ in̄ ceta q̄tuor s̄ necessaria i
om̄i pp̄bia. s. visio ⁊ obiectū in q̄ represen
tatur myst̄ium pp̄biciū ⁊ lumē pp̄beticū
ad interpretandam visioēz. qz̄ intelligentia
op⁹ ē i visioē. Daniel. xiiij. q̄rto q̄ mitaf a
deo ip̄e pp̄beta. quia aliter non diceretur
pp̄ha nisi haberet istas q̄tuor p̄ditōes. per
ista ergo q̄tuor ysayas oñdit se esse veruz
pp̄ham. Vnde cap. sexto dicit. Vidi dñm se
dentem sup solium excelsum ⁊c. per qd̄ se
ostendit habuisse veram visioē et ve
z obiectū. Tercio ostendit se esse a deo missū
cum subdit infra. vade et dic populo huic.
Quarto ostendit se habuisse verum lumē
pp̄beticū et supnasale. cum vn⁹ de seraphin
purgavit labia eius ⁊c. Sc̄do est notan
dum. qz̄ d̄s ad duplicem finem mittebat
pp̄has ad illū ppl̄m. Pr̄mo et inmediate
ad annūciandū scelera et peccata et puni
tiones illi⁹ ppl̄i. ut metu cominatōis puer
terent ad deū. Et ad annūcianduz libatōez
fufam si puerterent. vltimat⁹ autē finis sed
principalit̄ intent⁹ erat ad p̄nūcianduz ge
neralē redēptōez tot⁹ generis hūani futu
per aduentū x̄. Et idō pp̄ha p̄ter duplex
lumē pp̄biciū p̄uidebat in sp̄u futuram re
demptionem et libatōem gen̄is humani
per libatōez tēporalē illi⁹ ppl̄i. put sp̄s sc̄s
inspirabat mentez pp̄be et etiā put d̄s loq̄
batur ip̄i pp̄be doctrinalit̄. ut patet i textu
et scrip̄ta pp̄baz. Et sic ysayas tripl̄citer
p̄uidit fufā miseria de x̄ ⁊ eccl̄ia. Pr̄mo
per ymaginariā visioēz. Et sic vidit dñz se
dentem. Sc̄do p̄ gesta p̄tingētā i illo ppl̄o

Et sic p̄uidit expoliatōez inferni p̄ expolia
tionem samarie ut patebit. Tercio p̄uidit
futura miseri p̄ familiarē doctrinaz et lo
quitionem d̄i et angloz ut patebit. vñ cap
¶ Tercio ē notandū sc̄d̄z augustinū p̄ ad
uersariū legis ⁊ pp̄baz. qz̄ qz̄ misteriu⁹ in
carnationis et nostre redemptōis et glori
fficationis fuit maximū et ineffabile et in
comphēbile. Idō oportuit ut multis figu
ris et misterijs et exemplis et modis. et p̄
multos pp̄has p̄dicere et p̄noscicaretur
ut redēf̄ pbabile ⁊ credible ap̄d mūdū
Et idō ysayas q̄ inter cetos pp̄has potius
texuit euāglicam ystoriā de x̄ q̄ pp̄biā
nō vna sola reuelatōe s̄ visioē. ⁊ pluribus
visionib⁹ et exemplis p̄uidit et p̄dixit
misteriū incarnationis x̄ et n̄re redemp
tionis. cuius visio et pp̄bia semp̄ p̄cessit de
imp̄fecto ad magis p̄fectū et magis claz
Sed qz̄ lumen pp̄beticū ē augebat i visio
nibus et reuelatōib⁹. Vnd̄ sc̄d̄z cōem oppi
nionē p̄ma visio ⁊ reuelatō fuit i p̄ncipio
sue legatōis. ysaye. vj. qñō visioē ymagi
naria vidit dñm sedentē sup solium excelsum
et eleuatū et plena erat dom⁹ a magestate
ei⁹. et ea. i. ambr̄te ⁊ vestimenta q̄ sub ip̄o
erant replebant templū. Et dno seraphin
stabāt sup illud tēplū et clamabāt sanctus
sanctus. sanctus dñs d̄s sabaoth. plena est
om̄is t̄ra gl̄ia ei⁹ ⁊c. p̄ qd̄ mysteriū p̄uidit
ysayas i lumine pp̄bico totuz mysteriū
trinitatis p̄sonaz in vna substātia et essen
tia. Nā p̄ dñz sedētes p̄uidit p̄sonā p̄tis. et
p̄ duo seraphin intellexit filiū et sp̄m sc̄m
et p̄ tēplū intellexit hūanitatē x̄ quā ūbuz
assūpsit p̄sonalit̄. et p̄ hoc qd̄ dixit ter sc̄s
intellexit tres p̄sonas diāa. et p̄ hoc qd̄ di
xit dñs d̄s exercitūū itellexit. qz̄ ille tres
persone s̄ vn⁹ sol⁹ d̄s ⁊ dñs s̄baliter. Et p̄
hoc qz̄ vn⁹ de seraphin volauit et mūdauit
labia ysaye. itellexit qz̄ sc̄da p̄sona trinitatis
debebat i hūc mūdūz volare p̄ icarnationē
et pec̄m tot⁹ mūdūz purgare. Et p̄ hoc qz̄
dominus dixit excecā cor populi huius ⁊c.

ysaye.

Previdit quod populus iudayae erat obcecatus in sua obstinatione et malicia ne possit apprehendere nec credere mysterium incarnationis et nostre redemptionis. et quoniam debebant christum repudiare et crucifigere. sed per quod subdit adhuc decimatio etc. Previdit quod una pars minor illius populi erat christum receptura et sequenda. Sed ista visio fuit ipsi ysaye aliqualiter obscura. sed per ea deus revelavit ipsi ysaye mysterium incarnationis magis clare et distincte. In capitulo sequenti. vnde cum accipere timeret rasis regem syrie et facere filium romolie regem samarie venientes per iherosolimam et iudeam. deus misit ysayam ad accipere. dicens ne timeret illos duos Reges. ymo liberet ab eis. Sed cum accipere non crederet. dixit ysayas ex parte dei. o accipere pete signum a domino deo tuo in profundum inferni siue in excelsis super. Cui dicit accipere non perterritus et non terribus dominus. Tunc dicit deus per ysayam Audite ergo domine deus. Ecce virgo concipiet et pariet filium et vocabitur nomen eius hemanuel etc. qui dicat tu non vis credere quod deus absque alio auxilio humano te poterit liberare de manu istorum duorum regum. nec vis petere signum. Sed ego volo probare quod deus faciet maius opus quam istud et maius signum quam istud. quod erit signum in celo et in terra et in inferno. Nam quodam virgo de domo deus concipiet et pariet filium et vocabitur hemanuel quod interpretatur nobiscum deus. id est deus et homo. scilicet deus unctus nobiscum assumens nostram humanitatem. Et iste liberabit gentem humanam et expoliabit infernum. Et sic faciet signum in inferno et ascendet thronum cum illa proda in celum. et sic faciet signum in celo. Ecce ergo quoniam iam fuit revelatum mysterium incarnationis ysayae magis clare et distincte. Item capitulo. vnde fuit et revelatum hoc mysterium incarnationis magis clare et distincte. cum dicit deus ysaye. Sume tibi librum gratie. et scribe in eo stilo hominis. velociter spolia. detrahe cito proda. Et accessi ad prophetissam. et concepit et peperit filium. Et dixit dominus ad me voca nomen eius. accelera. spolia. detrahe. Festina proda. Quia antequam puer sciat vocare patrem suum et matrem suam auferet fortitudo damasci etc. qui dicat deus. Ego accessi ad prophetissam. id est virginem mariam virtute spiritus sancti

illustratio et obumbratio et ex puris sanguibus corpus pueri et disponendo. quod quodam virgo concepit sola virtute spiritus sancti. et peperit filium. et vocabitur velociter accelera spolia detrahe cito proda. quod celeriter et in instanti formabit in virgo virgineo et spoliabit infernum et detrahet proda antiquam et ducet in celum. quod quodam misterium erit figuratum per expoliationes damasci et samarie. Quia sicut per modicum tempus. Rex assyriorum expoliavit damascum et samariam. Ita in tempore statuto deo incarnabitur viribus eternum. et expoliabit infernum et prosternet omnia ydola mundi. Ecce quoniam ergo per expoliationes damasci et samarie preuidit ysayas expoliationes inferni etc. Quarto autem magis clare et distincte fuit revelatum ysaye mysterium incarnationis et regni vltis christi. Vnde capitulo. ix. ait per tempore alienata est terra zabulon et neptalim etc. et in illa parvulus. n. natus est nobis et filius datus est nobis. et factus est principatus super humerum eius. Et vocabitur nomen eius admirabilis consiliarius. deus fortis. pater fidei sancti. princeps pacis multiplicabitur eius impius. et pacis non erit finis. Super solium deus et regnum eius etc. Ecce quoniam ysayas magis explicavit personam et regnum christi. Quinto tandem magis clare explicat generationem christi in carne et sapientiam et predicatorem. et datorem legis evangelice et miracula. et mortem et sepulturam et resurrectionem et gloriam et vocatorem. et congregatorem omnium fidelium et gentium in unam fidem ut patet per totum. xj. capitulum ubi magis videtur texere ystoria evangelicam quam prophetiam. Dis ergo hinc dicit deus ipsi ysaye. quod per quod omnis iste propheta et revelatio et visio fuerit implete in adventu christi. Tunc ecclesia christi agens gratias de omnibus superdictis. id est de beneficio incarnationis et legis datorem et nostre redemptionis et resurrectionis cantabit hoc canticum evangelicum. Confitebor tibi domine quoniam iratus es mihi. iratus es furore tuo et solatus es me etc. Ex quo patet per vnde habet canticum ysayas cantandi hoc canticum. quod ex revelationibus et prophetiis est facta de christo fuso et de redemptione totius gentis humani. Secundo patet quod istud canticum non solum est propheticum. sed et evangelicum. eo quod deus dicit ipsi ysaye. Et dices in illa die. id est in die gratie quoniam hec fuerint impleta

Canticum.

per aduentum xpi. dices profitebor tibi et c.
 In q̄ q̄dem cātico it̄oducit̄ ad loq̄ndū nō
 solū ysayas. ymotota ecc̄ia x̄ agēs gr̄a dō
 eo q̄ in pleuit oīa p̄missa et reulata ysaye.
 ap̄ncipio libri usq̄ ad hoc. xij. cap̄lm. de xpo
 redēptore et ecc̄ia redēpta. In q̄ cātico. 3.
 facit. Nā p̄ agit gr̄as p̄fitēdo dīaz mīaz. q̄z
 de oīo it̄ erga gen̄ hūanū p̄ suā i carnatōz
 et passiōz. Sc̄do p̄fitet̄ dīaz largitatē enu/
 merādo fruct̄ sui aduēt̄ et passiōis. Vbi e/
 num̄rat b̄n̄ficia q̄ recipī i x̄ aduētū. Terc̄o
 o exortā et excitat sp̄al̄z ib̄rl̄z ad agēdū gra/
 cias. eo q̄ in ea xps opat̄ ē mīstius n̄e re/
 dēptōis et salutis. Sc̄da ibi haurietis aqs.
 Tercia ibi exulta et lauda etc.

Quātūm ḡ ad p̄mū dicit. ysayas in p̄/
 sona ecc̄ie et tot̄i copis mīstici i illa
 die. s. in t̄p̄e gr̄e. qm̄ oīa sup̄d̄cta in reulata
 et p̄missa. fuit̄ īpleta. i. p̄ q̄ illa v̄ga de ra/
 dice iesse. s. uigo in de gr̄e iesse et dō fuit̄ e/
 gressa. et ip̄a uigo p̄cepit ex ope sp̄ sc̄i. Et
 peperit filiū. s. ib̄z xps vocatūz emanuel. s.
 dñm n̄b p̄ carnē vnitū. Et p̄ q̄ iste pul̄ vo/
 cat̄ admirabilis de fortis et p̄nceps pacis
 fuit̄ n̄b dat̄ et nat̄. Et p̄ q̄ iste flos de radi/
 ce iesse stetit̄ i cruce i signū oīuz ip̄loz. et se/
 pl̄cruz eī fuit̄ gl̄iosuz p̄ refrectōz. Et p̄ q̄
 fuit̄ īpletū mīstius n̄e redēptōis et repati/
 onis hūae. sic p̄missuz est in isto. xi cap̄lo. et
 in oīib̄ p̄cedētib̄. Tūc agēdo gr̄as p̄fite/
 bor tibi dñe nō solū p̄fessioe fidei. qm̄ iūfica/
 st̄ et ad īpl̄st̄i qd̄ p̄mīst̄i et in reulast̄i/
 etiā p̄fitebor tibi p̄fessioe laudis p̄tātis b̄n̄/
 ficijs receptis. qm̄ tu in p̄ncipio irat̄ es in
 qm̄ adam peccauit. qz tūc a facie tua me p̄/
 tecist̄. et de illa paradiso deliciaz expulist̄
 et ad duplicem mortē destinast̄. et sic in ci/
 di in latrones q̄ me bonis gratuitis expoli/
 arūt et in corpore et anīa sauciarūt. Et gra/
 uibus vuln̄ibus afecerūt et sic semi uisū re/
 lictus in hac lacrimarum valle vlt̄a q̄nqz
 millia annoz expectando medicum iacui i
 firmus et egrotus. Sed licet per tot tem/
 pora fueris michi iratus. Tamen nunc cō/
 uersus est furor tuus in benignitatem. Et

misericozdiāz filium tuum mitendo medi/
 cum michi expectatum et promissum. Et
 sic consolatus es me per ipsum. Vnde causa
 quare consolatus es me est ista. Nam ecce.
 i. iam adest ihesus christus qui est deus sal/
 uator meus michi totiens p̄missus ad sal/
 uandum. quia ideo dicitur ihesus. i. salua/
 tor. quia saluum faciet populum suum a/
 peccatis eorum. Mathie primo. Et ideo de
 inceptis ambulando in lege libertatis et iu/
 stificationis fiducialit̄. agam opera legis
 euangelice que in mediate. Et per se liber/
 ant a peccato et conferunt gratiam gra/
 tificantem et iustificantem ad vitam eter/
 nam. Et ideo ultra non timebo diabolu et sic
 membra eius. Nam in lege euangelica. sūt
 tot auxilia et arma contra diabolum ad re/
 sistendum et sanandum ex omni parte. qz
 amplius non timebo ipsum. Et sic fiducia/
 liter et cum firma spe agam et operabor.
 qz non timebo penas inferni nec perpetu/
 am captiuitatem. Sed illico post hanc vi/
 tam in virtute sacramentorum euolabo in
 vitam eternam. Et sic non timebo captiui/
 tatez. diaboli sub qua fuit totum genus hu/
 manum usque ad passionez christi et resur/
 rectionem de qua captiuitate fui liberatus
 per ipsum christum. Et benedico qz fiducia/
 liter agam et non timebo diabolum. Qz
 ipse dominus ihesus christus est fortitudo
 et laus mea et factus est michi in salutem
 per mortem et passionem et resurrectionē
 Nam per mortem et passionem et resurre/
 ctioz me saluauit. per quam passionem su/
 perauit diabolu et triumphauit de ipso et
 liberauit me de eius potestate expoliando
 limbum inferni. Et sic ipse christus fuit
 fortitudo mea. Et etiam fuit fortitudo mea
 quia per ecclesiastica sacramenta me forti/
 ficauit et armauit contra diabolum. Et ideo
 non solum christus est fortitudo mea. sed
 etiam laus mea. quia teneor ipsum lauda/
 re. quia factus est michi in salutem me re/
 dimēdo. Et nō solū ib̄ x̄ ē lā n̄a i q̄ntū te/
 neor ip̄m laudare p̄pter beneficia recepta.

Sed etiam est laus mea in quantum per ipsum sum laudatus et honoratus et beatificatus. Quia nomen xani quod habeo per eum. est nomen dignitatis et laudis et honoris et felicitatis. Et sic ipse est laus mea et honor meus. quia quidquid boni habeo. ab ipso habeo.

¶ Deinde cum dicit haurietis aquas etc. In vitam omnes gentes mundi ad recipiendum christum et legem evangelicam cum fructibus suis. Ad cuius intelligendum est notandum quod tres sunt generales fructus legis evangelice. scilicet gratia sacramentorum. per quas sanamur et reficimur. Et fides articuloz per quam divina mysteria credimus et cognoscimus. Et doctrina et observantia preceptorum et consiliorum per quam simul cum fide articuloz reglamur et iustificamur. Et ideo propheta exortat omnes gentes. ut recipiant istos tres fructus evangelicos. et per omnes recipiant christum et legem evangelicam. Et per omnes exortat. ut recipiant gratiam sacramentorum. Unde quod dixit super quod christus factus est nobis in salutem per suam passionem. Sed quod ecclesiastica sacramenta. superflua virtute et fluxerunt ex passione et quoniam vulneribus christi. Ideo subdit. O vos omnes fideles et omnes gentes haurietis. id est hauriete et sumite in illa die aquas sacramentales de fontibus. scilicet de quoniam vulneribus salvatoris. quod ex illis quoniam fontibus et vulneribus fluent septem ecclesie sacramenta. Nam exinde perfluet aqua baptismalis et aqua panis. et virtus exterioris unctionis. et vix virtutes omnium sacramentorum. et fontibus habet salvatoris fluent omnes aquae sapientiales. Et ideo omnes scientes venite ad hauriendum istas aquas que sanant ab omni infirmitate. et refrigerant ab omni calore peccati. et reficiunt preterito gratiam in presenti et gloriam in futuro.

¶ Deinde cum subdit. Et dicetis in illa die etc. In vitam omnes ad recipiendam fidem articuloz evangelicorum. scilicet ut credant mysterium trinitatis et incarnationis. et predicacionis et miraculoz operacionis. et passionis et refractionis et ascensionis. et evangelice predicacionis etc. Ideo dicit. O vos apostoli et doctores et factotes in illa die dicetis et predicabitis omnibus gentibus. Confitemini domino ihesu christo et invocate nomen eius. quod est ihesus et collite ipsum ihesum christum. tanquam vestrum dominum et hominum salvatorem et messiam in lege promissum.

suus. Et confitendo ipsum esse nomen dei et verbum in carnatum sic dicitur in psalmo vij. Tunc crederetis omnibus articulis fidei tanquam veritate quam humanitate. Nam tota fides nostra est credere ihesum esse filium naturale dei patris. per. io. 4. quod credito hoc articulo credunt ceteri.

¶ Deinde cum subdit. Notas facite etc. Exortat omnes apostolos et predicatores ad predicandum precepta et doctrinas evangelicas. omnibus populis et linguis. et per omnes exortat omnes gentes. ut recipiant doctrinam evangelicam. Ideo dicit. O vos apostoli. Notas facite et predicare in omnibus populis et gentibus omnes ad invencione eius. scilicet omnia profunda mysteria et omnia precepta et consilia evangelica. Que perveniunt ex invencione illius sume et ineffabili altitudinis et invencione scie et sapie dei et domini nostri ihesu christi. Et notas facite admirabiles motus quos divina sapientia adveniunt ad salvandum genus humanum. quod mirabilia remedia adveniunt ad sanandas nostras infirmitates per gratias sacramentorum. Et ad superandum nostros defectus preterito articuloz. et ad dirigendam nostram vitam et actus nostros per doctrinas preceptorum et consiliorum. Et ideo meminitote quoniam excelsum est nomen eius quod est ihesus et salvator. Nam si est salvator et dator salutis. sequitur quod ipse est salus et vita integra et eterna. et per omnes ipse est dator vite et esse simpliciter quod solus deo pervenit. ut probatum est. per. vij. Ergo sequitur quod excelsus est nomen eius. quod tres profundas invenciones salutis adveniunt. et tria mirabilia operatur est. Et ideo vos omnes populi et gentes caritate domino ihesu christo gratias agentes preteritis beneficiis receptis. et confitentes ipsum esse dominum et messiam in lege promissum. quoniam magifice fecit omnia opera nostra redemptiois. Et magifica opera fecit. mortuos suscitatio et infirmos sanatio. et ventis et mari imperando et demones de corporibus obsessis abiciendo et omnia ydola contereendo. et principem huius mundi foras mittendo. et infernum expoliando. et de diabulo triumphando. Et ideo annunciate omnia ista opera magifica que christus fecit in uniuersa terra. Quasi dicat predicare euangelium omni creature etc. Et sic videtur quod propheta per aquas de fontibus salvatoris intelligit gratiam sacramentorum et aquas sacramentales.

Canticum.

Et per in vocationem nominis ihu xpi intelligit fidem omnium articuloꝝ et per adinventiones eius intelligit doctrinam preceptoꝝ et consilioꝝ euangelicoꝝ et per opa magnifice facta intelligit oia opa miraculoꝝ et et etiam oia missia nostre redemptionis.

¶ Deinde dicit. Exulta et lauda et c. Specialiter excitat et exortat illam iherusalem et syon materialē ad agendum gr̄as et laudandum xpm. eo q̄ in ea fuit et apparuit presentialiter et psonaliter xps i carne et i ea opatus est oia supradicta opa nre redemptionis. Nam iu hac syon et iherusalem p̄ i templo fuit presentat⁹. et predicauit et miracula fecit et fuit mortu⁹ et sepult⁹ et refrexit et i morte syon eucharistie sacramētuz instituit et sup aplos sp̄m sc̄m misit. et exinde tota ecclesia incepit et fuit p̄ vn̄iusq̄ orbē diffusa et diffusa. et t̄o tota ecclesia dicit iherusalem et syon. unde sicut in illa syon tūc opat⁹ ē nra salutē visibiliter apparēs in carne. Ita nūc in syon sp̄uali toto orbe diffusa semp et iugiter opat nram salutē p̄ ecclesiastica sacramēta que a sua passiōe fluxerūt. Ido dicit p̄pheta o tu habitatio syon materialis exulta et lauda sp̄aliter xpm. qz ihs xps sanct⁹ isrl̄. i. messias ip̄i isrl̄ promiss⁹ ē magn⁹. Nam erit magn⁹ i medio tui. qz i medio tui apparebit in carne et opabit oia opa nostre redemptionis ubi incipiet et unde egrediet vn̄iusq̄ ecclesia et diffundet p̄ vn̄iusq̄ orbē. Et etiam o tu syon habitatio sp̄ualis toto orbe diffusa Exulta et lauda qz ihs xps deus et homo sc̄i israel habitat in medio tui in visibiliter p̄ gr̄am. et in medio tui iugiter opat effectum redemptionis p̄ ecclesiastica sacramēta Ido age gr̄as et lauda dñm cū exultatione et leticia. Ex supradictis p̄ q̄ hoc canticū pot⁹ est euangelicū q̄ p̄phicū. Primo qz d̄s precepit vt cāterem⁹ hoc canticū t̄p̄e et in die gr̄e post noctem legis repulsam et postq̄ omnia promissa erant per xpm impleta. Secundo quia hoc canticum est gratiarum actio pro beneficijs iam per actis nostre

redemptionis. Et ideo iugiter ecclesia cantat hoc canticum. quia iugiter confitetur ea que in hoc cātico continent. sicut iugiter recipit beneficia supradicta per ecclesiastica sacramēta. Ex quib⁹ etiam patet q̄ ysayas duplicem sp̄m p̄pheticū habuit. quia in duplici lumine et sp̄itu p̄phico loquitur in hoc cātico sicut in toto residuo sui libri

¶ So dixi in dimidio dieꝝ meoꝝ. Hoc cāticū cantat i laudib⁹ ferie sc̄ie. et scribit ysayas xxxviij. cui cātico p̄ponitur talis titulus. s. scripta ezechie Regi⁹ iuda. cum egisset et p̄ualisset de infirmitate sua Ex q̄ titulo apparet q̄ ezechias cātauit et fecit hoc cāticum agēs gr̄as deo postq̄ conualuit et libauit euz d̄s de sua infirmitate.

¶ Ad cui⁹ intelligētias ē p̄ notāduz vt legit. 4. Regū. xx. et ysae. xxxviij. q̄ postq̄ ezechias cū ciuitate iherusalem fuit libat⁹ de manu senacherip. Regis assyrioꝝ deus misit ysayam ip̄i ezechie dicens dispone domus tue qz morieris et nō uines. q̄ forsan accidit vt autūnant iudi p̄pter iniquitatem ezechie. eo q̄ n̄ egat sp̄ales et solēnes gr̄as deo p̄ tāto beneficio recepto. qz euz grandi miraculo libauit eū et punierat exercituz Regis assyrioꝝ. Quod audiēs ezechias. s. mortē p̄inquā esse sibi nūciat⁹. tūc p̄stitit faciē suā ad parietē et fleuit fletu magno orans deū vt auerter sentētias mortis et p̄longaret sibi uitā. Tūc autem uidens d̄s humilitatem et penitentiam ezechie misericordia motus misit sibi ysayam dicens. Audiuī orem tuam et uidi lacrimas tuas et ecce sanauī te et addiciam sup dies tuos .xv. annos. In cuius signuz deus fecit retrocedere solem per decem líneas vt apparuit per umbram horologii ipsi. ezechie. Et sic illa dies fuit t̄plicata. p̄ dionisium in septia epl̄a ad polycarpuz. Tūc ezechias uidens se sanatū et uidens tam admirabile signuz in celo p̄ retrogradatōz solis. cecinit hoc cāticū agēs deo gr̄as de tā grandi bñfi.

Ezechie.

cio salutatis et plongetos vite sibi collato et
de ta admirabili sig i celo demostro p p r p z.
De quodex sig et retrogradoe solis ff va
rij modi discendi et intelligendi. In qb no e m
in moradu. Sed seqnto veritate lre scbz
dioisuz in loco pallegato. q sol reuocesser
it realz p decē hōs atecia hora usq ad pmā
diei illic sic p. xxx hōs. fuit sup illd emispi
um et p pns fuit illa dies artificialis iplica
ta i illo emispi o f dioisuz. Et ita e dicēdu
q nox fuit etiā iplicata i oppoito emispio.
qō fuit deo possibile et facile. Nā eadez faci
litate q intelligētia pmi mobilis mouit pmū
mobile ab oriēte i occidētez p illa decē hōs
p p d m amatu et desidatu. potuit moue ce
lum pmuz mobile. ab occidēte in oriētez cū
omib orbib inferiorib p alias. x. hōs. ad
nutū ipi dei cui desidat pere illa itelligētia
et hoc absq i iuria nase. q tota depēdet a vo
lūtate ipi dei. Et iō in hoc nll catholic et
sane mētis debz dubitare nē qzere euasiones
et uanos modos excusandi miracz. Nec sē
etiā audiēdi illi q dicūt. q si celum cessaret
mouē p momētū et horā. Tūc oīa ista infe
riora cessarēt in suis nlib opatōib hoc. n.
est maifeste flz. Nāz tpe ioseph sol stetit in
mōdo celi p vnā diē. Et tū exēcit dñi nē ces
savit apugna. ymo i illo spacio reges vicit
canaan. Nec etiā cessarūt opa nē i cetis pti
b orbis. qz cuz op nase pncipalz sit op p
se intelligētie. Ideo de absq motu celoz po
test age i hec inferiora. Et etiā celi sine mo
tu possunt in fluere virtutes in ista inferi
ora ex nutu dei etc. Sed qz dictū ē i plogo
psalmoz. q nullz est scriptū nē gestū i te.
veteri pncise grā sui. nisi i qntū figābat aut
pnostricabat aliq miffium de xpō et eccia.
Ideo in expōe hui cāticī pncipalz sūt qre
da miffia de xpō et eccia q figurabant p ge
sta supdicta et p signum de retrogradoe so
lis. q miffia pncipalz in tēdunt in hoc cā
tico. Nā p gesta ptingētia in illo plo p p he
puidēbāt in spū fusa miffia de xpō et eccia.
vt dictū est in plogo. Ad cui intelligētiāz

est itez notāduz. q qnqz miffia pcesserunt
qbu ezechias fuit mot ad faciēdu hoc
cāticum. Primū fuit supbia et in gratitudo
ezechie. qz cor ei fuit eleuatu post punitōz
et recessum senacherip. ut patet. Scda pa
lipo. xxxij. Vnde dicūt iudei q nō egit gra
cias deo tribuē sibi gliaz victorie et sic de
fuit irat p ezechia et ibz. ut p3 ibidez p p
qō de misit ysayas ad anūciādu mortez
ipi ezechie. In q miffio vidit ysayas in spū
qualit adaz peccauit p ingtitudiez et i obiaz
ppter qō peccatū in curit duplicēz mortez
s. corporis et aie simul cū tota sua posttori
te. et in curit infirmitates et de fect et passi
ones corporis et aie sicut ezechias i curit
illam grauē in firmitatez. scabies et vlceruz
in medicabilium. Et sic p3 q gūitas infir
mitatis et combinatio mortis ezechie facta
ppter peccatuz supbie et in gratitudis. erat
figura corruptōis snie mortis date in adā.
Secūdu miffiū fuit pnia ezechie. quaz
fecit vidēs se vlceratuz. et sibi mortem de
nunciataz. per qō puidit ysa. in spū pniaz
populi dei ab adam usq ad xpim. qui p r iue
erat in iugi pnia plangēto peccata et expe
ctando messiam. ut ventret ad liberādu
ipm. ut patet p totum discursuz ve. te. Vn
de adam primus homo fuit primus qui in
cepit agere penitētiā. vt patet sap. x. Vbi
dicitur q hec sapiētia illum qui primus
factus est homo pater orbis terrarum cu
stodiuit et eduxit alecto suo. Et sic successi
ue. omnes fideles fuerunt in continua pe
nitentia usq ad christum placando deum.
per ablationes et sacrificia et ieiunia et ele
mosinas. Tercium miffiū fuit. qz deus
misit ysayam ad sanandū et instruendū
ezechia. per qō fuit figuratū et puidit ysa
yas totum miffiū in carnationis et pre
dicatōis christi et nostre redemptionis.
Nā ysayas interpretatur saluatio dñi. et
ezechias interpretatur auxiliatuz a comino
et sic ysayas gerebat typum ibu xpi salua
toris. et ezechias typum ecclesie auxiliare

Canticum.

atque. illic preuidit ysayas qualiter ih̄s xp̄s erat mitendus atque patre ad anuntiandam vitam et salutem mundo et ad sanandum genus humanum ab infirmitate. et morte perpetrata in adam. Quartum misterium fuit. quod in signum fidei. deus fecit solem retro cedere per decem lineas et horas ab occidente versus ortum. Et postea redegit cursum suum usque ad occasum ex quo patet quod sol ter pertransiit lineam meridianam illa die et fuit supra illud emispherium et orientes per. xxxij. horas et ultra. Nam eundo et redeundo usque ad decimam horam fluxerunt xxx horae. sed postea profecit cursum suum usque ad occasum per duas horas et ultra scilicet quod sol erat citra equinoctiales. et sic fuit illa dies triplicata secundum dionysium. per quod preuidit ysayas. qualiter verbum eternum sol iusticie debebat retrocedere a celo in terram per incarnationem. quod quodam modo missio filii dei metaphorice potest dici retrocessio. Nam ille qui erat ab eterno in sinu dei patris deus in mortalis. factus est homo mortalis. Unde cum in forma dei esset se ipsum exinavit formam sui accipiens et habitum in ventrem ut homo ad phil. ij. Et ideo sic sol in eundo et redeundo stetit. xxxij. horis et modicum ultra. Ita Christus a celo retrocessit in mundum per incarnationem. et stetit in hoc mundo xxx duobus vel tribus annis cum dimidio et postea reuersus est ad patrem in die ascensionis. sed in fine mundi reuertetur cum potestate. magna et maiestate ad iudicandum omnes. Et sic patet quod illa retrogradatio solis vere fuit figura aduentus christi. Et hoc patet esse falsum et temerariam positionem quod dicitur dionysium quod illa retrocessio solis non fuit realis. sed solum in apparenzia radiorum solarium in orologio. dicitur enim. quod realis retrocessio est maius miraculum quam reflectio mortuorum et quod quodlibet aliud miraculum factum in nouo testamento. sed sanatio ezechie non inugebat tanto miraculo. Et ideo solum fuit apparenzia radiorum solarium in orologio. Sed iste neofitus non considerabat mysterium in incarnatione et aduentus christi. cuius illa retrogradatio solis fuit signum et figura. quod mysterium est ita ineffabile et incomprehensibile. quod ad huc erat dignum

maiori signum figuratiuum. quam est retrocessio totius machine mundi. Item tale signum non factum est propter sanationem ezechie. sed propter sanationem et redemptionem totius generis humani. quod est maximum mysterium post incarnationem. Et ideo erat digna tali signum figuratiuum. Et sic semper est multo et sine proportionem magis dignum figuratum quam figura. et signum quam signum. Item quod illa retrogradatio fuit vere realis in celo et non in sola apparenzia in orologio patet. quia illud portetum non solum visum fuit in iherosolymis. Sed etiam in caldea. quod rex babilonis misit nuncios ad ezechiam cum muneribus. ut interrogarent ipsum de portento viso in celo. ut patet secunda parali. 32. et ysa. 37. xxxix. Quintum misterium fuit. quod ysayas fecit cataplasma de massa ficorum. et apposuit vlcibus et vuneribus et illo fuit sanus ezechias. per quod preuidit ysayas cataplasma et medelam sacramentorum ecclesiasticorum trahentium virtutem ab arbore et ficulnea crucis christi. quo cataplasmate continue sanatur vlcera peccatorum. Preuidens ergo ezechias omnia supradicta per doctrinam et reuelationem ysaye qui ipsum formabat de mysterijs futuris christi et ecclesie fecit hoc canticum agens gratias de sanitate sibi collata. sed principaliter agit gratias de salute et generali redemptione totius generis humani et de mysterio in carnatione quod preuidit in misterio per suas sanationes et liberationes et in mysterijs quoniam supradictis. Et ideo ezechias cantat hoc canticum primo in persona sui in quantum fuit sanatus ab infirmitate. et liberatus a morte. Secundo in persona totius corporis mystici. in quantum homo mysticus fuit sanatus et liberatus per christum ab infirmitate. et morte peccati. Et isto secundo modo ecclesia cantat hoc canticum in laudibus ferie tercie. Et ideo per utroque est exponendum canticum istud. Est tamen iterum nondum. quod ezechias floruit et maxime fuit sollicitus in duobus. Primo floruit in seuitate post deum et christum. quod fuit valde sollicitus circa cultum dei. ymo cum iam cultus diuini

Ezechie.

nus eēt turbat⁹ ⁊ dissipat⁹ p̄ acas p̄ez suuz
et multos reges p̄cedētes sol⁹ ezechias in
p̄ncipio sui regni restaurauit ⁊ āpliauit di
uinū cultū ⁊ reordīauit cātozes et sac̄dote⁹
et leuitas in ordinib⁹ suis sicut disposuerat
dō in principio. ut patet ij pa. xxix. Item
fecit celebrari phasē et alta festa que diu re
tro fuerant comissa. ut patet. c. 30. Secun
do fuit sollicitus circa studiū legis ⁊ p̄phe
tarum. ymo restaturauit multas scriptur
as hinc inde dispersas et congregauit i vn
num. ⁊ maxime congregauit partes puer
bioꝝ salois q̄ erāt dispersa i cedlis ⁊ mēbra
nis ⁊ iuxta cū p̄. ⁊ ij pte libri puerbioꝝ sa
lomonis. et est tota illa pars a xxv. capitu
lo usq; in finem libri. Unde illud xxviiij. capi
lum incipit sic. Hec quoq; parabole salomo
nis. q̄s transtulerūt viri ezechie regis iuda.
Et sic totū residuū libri p̄bioꝝ usq; i finez
dñr additiōs ezechie. Ex q̄ p̄ q̄ ezechias
hēbat doctores ⁊ maḡros i lege ⁊ p̄ph̄ q̄
ip̄m docebāt. Et iō dñt ml̄ti q̄ ezechias in
hac pte hūit sp̄z p̄pheticū. Et si nō hūit lu
mē ⁊ sp̄z p̄pheticū de se. tñ ad min⁹ potuit co
ceri p̄ sup̄dictos maḡros. Et maxie p̄ ysaya
et sic potuit p̄uide fusa missia de x̄ et eccia
figurata p̄ sup̄dicta missia. et sic potuit pro
phetice p̄pone istū cāticū. Itē ip̄e sciebat
ex sacra sc̄pta ⁊ p̄missiōe sc̄ta ip̄i dō. Sc̄ o
x̄ v̄ij. Et ex interpretatiōe p̄s̄ q̄s sibi in p̄
tabat ysayas et alij maḡri. q̄lit messias i le
ge p̄miss⁹ erat nascit⁹ f̄ carnē de gñe dō p̄
saloēz ⁊ successores suos. Et iō ezechias le
tabat ⁊ gaudebat q̄ mūdi redemptor erat
vētuz⁹ de sua p̄geie. Et sic expectabat ip̄m
sed cuz vidit s̄ mortē p̄p̄quā s̄ p̄nūciatā p̄
ysayas ⁊ videbat se sine filio ⁊ gñatōe. mo
rituz⁹. Tūc p̄didit totā sp̄ez fusi redēpto
ris. ymo putabat v̄lez redēptōz ēē in pedi
tas ⁊ cassas. postq̄ nll⁹ manebat successor de
gñe dō p̄ saloēz ⁊ ip̄z ezechia cui sc̄ta era p̄
missio. S; postq̄ fuit inia mortis mutata. i.
vita sup̄ nāz restituta et spaciū. xv. ānoz s̄
additū. i q̄ potat plē gñare. Tūc recupata

spe agēs gr̄as fecit hoc cāticū. In q̄ ra facte
naz p̄ explicat dāna q̄ seq̄bant⁹ s̄ et toti gñi
huāo si. ezechias fuiss; tūc mortuz⁹ sine lib
is. Sc̄do explicat missiā i q̄ erat totū genus
huāam expectādo messiaz. Tercio petit xp̄z
acclerare suū aduētū ad saluādoū ppl̄z. Sc̄da
tbi spabaz usq; ad mane. Tercia si sic v̄iuit.
Quātuz ad p̄mūz ē aduētūz q̄ dñqz
dāna seq̄bāt si tūc fuiss; mortuz⁹ eze
chias. P̄rio qz moriebat⁹ iuueis in medio
spacij vite huāe. s. i xxxix. āno. cuz potuiss;
viue usq; ad. lxxx. iij. f̄ vsq; coēz. Sc̄do qz i
bat ad ifernū siue ad limbū inferni vbi non
potat v̄ide hoīes h̄itatore⁹ hui⁹ mūdi. ⁊ sic
p̄cebat regnū ⁊ ciuitatē quā decorauit ⁊ p̄
spauat. Tercio qz putabat nūq̄ ex iferno se
fore exituz⁹ nec diū i gl̄ia v̄iseruz. Quarto
qz moriebat⁹ sine ple etc. regnū suū erat ab
etraneis possidēduz p̄ tot labores q̄s f̄iat
pass⁹ i obsidiōe senacherip. Quinto seq̄bat
inpedimētū toti⁹ huāne redēptiōis. Nam
tot⁹ ille ppl̄⁹ expectabat redēptōzē messiaz
de gñe dō p̄z salomonē et ezechiaz. in q̄ de
ficebat tota gñe dō si ezechias fuiss; tūc
mortuz⁹ sine libis. Et p̄ p̄ns nec ezechias sic
aliqs ali⁹ potuiss; v̄ide diū p̄ eēz infra vi
uēciū. qz sol⁹ xp̄⁹ erat sc̄tos p̄res de limbo ⁊
totū mūduz de captitate p̄cū libat⁹. Ista ḡ
dñqz dāna timēs ezechias. dicit in p̄ncipio
sui cāticū. Postq̄ ego audiui mortē in nūci
ta p̄ ysayas. Tūc vidēs ista dñqz dāna in e
mine. dixi. Ego iuueis i dimidio dieꝝ me
orum. s. in xxxix. āno que est medieta⁹ vite
nafalis. vadam ad portas inferi. s. ad lim
buz patris q̄ est in porta inferi. eo qz est p̄
m⁹ circul⁹ inferni. Quasi dicat in tēpestiuā
putaui michi euenire mortē ⁊ ire ad locuz
vbi de⁹ nō videt. q̄siui residuū anoꝝ meo
rum. qz ad huc restabāt michi. xl. āni vite f̄
coēz v̄sum nase. Et iō dixi in me ip̄o. non
videbo deum meum in terra viuencium.
Et legit interrogatiōe. et in dignatiōe. q̄i di
cat in tanta iuuetute vadā ad porta⁹ inferi
moriēdo et n̄ videbo dñz meū f̄za viuēciū.

Canticum.

sed ero priuat⁹ diuina uisioe et nuq⁹ exibo
ex in fezo et nil⁹ saluator me ex inde liba/
bit. q⁹ dicat ad pessimu⁹ in fortuniaz hoc in
puto m⁹. Itē aliud malu⁹ pspicio michi eue/
nize. nam si nūc morioz. nō aspiciā hoiez ul
tra nec hītatorez q⁹ dicat ego expec
tabam uiuē in q⁹te et pace. postq⁹ de⁹ liba
uerat me de manu senacherip et exercitus
ei⁹. Et nūc morte p⁹uent⁹ nō uidebo pacem
et q⁹tem mei regni et ciuitatis. sed aliis
extraneis possidebit eam inquiete et pace.
Et potest totuz hoc legi in⁹rogatiue et i⁹di/
gnatie ut sup⁹. Deinde explicat et assignat dā
num gnale. s. i. pedimētū hūane redēptiois
si tunc fuisset mortuus sine libis p⁹ q⁹s messi
as in lege pmiss⁹ erat decensur⁹. iteo dicit
bñ hēo causaz in dignatōis et doloris. nam
gnō et ples ablata ē ame morte in tempe/
stia p⁹uentēte. Et gnō mea puoluta ē ame
quasi tabnaclā pastoz. nam sic pastores cō
uoluūt et ligāt et p⁹licāt sua tabnaclā post/
q⁹ oues p⁹sumarūt totā erbam vni⁹ mōtis
et oportet eos mutare locum. ita tota mea
gnō ē p⁹sumata et puoluta in me. et sic opoz
tet me exire ab hoc mūdo et mutare locuz
ad portas inferi. postq⁹ nō restāt michi am/
pl⁹ dies uite qz omīs die⁹ uite nīe sūt depa
sti et p⁹sumati et puoluti zc. qz deficiet i⁹ m⁹ p
tenies regum et p⁹sequēs non est amplius
expectāduz messias redēptoz mūdi q⁹ libet
me et omīs scōs et fideles q⁹ huc usq⁹ ipz ex/
pectarūt i⁹ limbo. et p⁹ cōsequēs nec ego nīc
ipī uidebim⁹ dñm in tza uiuēciuz et bñoz.
sed semp erim⁹ in hac tza et loco mortuozū
et per p⁹ns tota hūa redēptio erit in pedita
si moriaz sine libis et sine gnōe in tāta iuuē
tute et in medio diez. nam i⁹ medio diez
et iuuētutis p⁹isa est uita mea uelut tela p⁹
cluidit atexēte ante q⁹ p⁹ficiat. ymo ipē de⁹
succidit me et uitā meaz dum adhuc ordi
rez. i. dūz essem in fieri et in fluxu. Et loqtur
modo poetico. nam fingūt poete. qz tres p⁹
ce filāt et texūt uitaz et duratōz hoīs. Et hē
dicūt p⁹ quādam silitudiēz. naz in ueritate.

sol et celi celi menfant uicam duratōz hoī
nuz et rez uiuēcium p⁹ suos circlos ut ait
az. Scdo de gnōe Et hoc faciūt f⁹ diaz or/
dinatōz. Et iteo dicit ezechias qz sic textoz
qñz succidit telam i⁹ medio añ q⁹ p⁹ficiat eā
et sic orisoz scindit qñz filū añq⁹ p⁹ficiat oza
maz staminis. ita de⁹ uel celum tāq⁹ instru
mētuz succidit uitaz meā in medio sui spa
cij et sui curi⁹. Et iteo indignat⁹ de tali in
fortunio et euentu i⁹ felici subdit. O. dñe de
māe usq⁹ ad uespaz finies me⁹ et p⁹sumabis
uitā meaz. et nō dabis michi uita spaciu⁹
uite. Ego sperabaz uitaz usq⁹ ad mane futu
rū. Et tu uis me finie i⁹ hac die de isto ma
ne usq⁹ ad uespam hui⁹ diei. qz ista in firmi
tas p⁹triuūt omnia ossa mea q⁹ leo. naz sint
leo coterit omia ossa alicui⁹ ouis uel alii⁹
alis. ita ista egtudo p⁹triuūt omia ossa mea.
Et iteo amaricat⁹ et in dignat⁹ itez subdit
O. dñe de mane usq⁹ ad uespaz. i. in vna die
finies me⁹. Sz ē adūtenduz qz qño dicit ex
pectabaz usq⁹ ad mane. li mane potest intel
ligi p⁹ t⁹re grē et aduent⁹ xpī. qd sēp apel
lat mane respectu t⁹ris legis ue. ut patuit
in expōe psalmoz in plerisq⁹ locis. Et tūc ē
seruus. Ego sperabaz ihm saluatozē meum
usq⁹ ad mane. i. usq⁹ ad temp⁹ gracie. sed ista
infirmitas q⁹ leo p⁹triuūt oia ossa mea. vñd
perdidit totam spez saluatois et redēptiois
mee per causas iam dictas. qz scō relatiōz
et anūciatōz michi factaz p⁹ ysayam dicen
tem. cras morioris et nō uiues. in hac die
de mane usq⁹ ad uesperam finies me. Et sic
non me oportet expectare aliō mane t⁹ris
nec grē. qz sic deficiet michi t⁹ vite. ita defi
michi temp⁹ gracie et saluti⁹. postq⁹ mori
or sine gnōe per quam sperabam saluari.
Et tūc in li spabam usq⁹ ad mane. p⁹ in ciper
scda ps in qua p⁹colozē mortis sue explicat
mifiaz et dolorē in q⁹ erat gen⁹ hūana; expe
ctāto xpī. Itēo subdit. Ego clamabo expe
ctāto ihz saluatozē meū. sic pull⁹ irūdi⁹ cla
mat ut ueiat mat⁹ ad pascēdū ipz i⁹ nido. sic
ego clamo et clamabo assidue in limbo et i

Ezechie.

hoc mūdo usq̄ veiat saluator me⁹. Itē sp̄
meditabor cū gemitu. sic̄ gemit colūba ex
pectāto masculī ⁊ p̄sortē suū siue maritū. Et
ideo oclī mei. s. m̄tis ⁊ corp̄is s̄t atenuatī et
lassatī ⁊ fessī expectāto q̄n veniat saluator
me⁹ q̄ me d̄z libare de om̄i m̄f̄ia corp̄is et
aīe. Itē mei inquā oclī s̄t atenuatī ⁊ fessī su
spiciētes in celū excelsūz ūsus d̄m̄ meū ut
imitat filīū suū ī carnē ad saluāduz me. qz p̄
tīnue clamāto ⁊ gemento dīco sibi. o. d̄ne
viz ⁊ doloze ⁊ m̄f̄iaz paciōz in corpe quātū
ad īfirmitates ⁊ defect⁹ penales. ⁊ ī aīa
quo ad pct̄z. q̄ om̄ia mala eueniūt mīchī p̄
pct̄z p̄moꝝ parētuz. Itē tu d̄ne. Respōde
pro me. qz nō hēo excusatōz. sed q̄ dīcas e
go lutū ⁊ figurū ⁊ creatū ⁊ creatorēz. aut
q̄ mīchī respōdebit de⁹. cū ip̄e fecit ⁊ plas
mauit me. Et ideo sic̄ fecit me. ita ad libitū
potest me destruzere vel nō ī subueire. Nec
ī hoc facit mīchī ī iuriā si retrahit ma
nuz q̄n vult. Alia aut̄ trāslatio h̄t. q̄ respō
debit mīchī. cum ip̄e fecim. cum ego ip̄e fe
ceriz pct̄z. ideo nō potest r̄ndere nisi qz ego
sum ī culpa et suz causa mei pct̄i. ⁊ nō ip̄e.
Itē subdit. Recogitabo tibi. ī tali medi
tatōe ⁊ clamore om̄is ānos ⁊ dies meos ī
amaritudīe aīe m̄e. qz sp̄ fui p̄n⁹ ad peccan
duz cadēdo de vno vicio et pct̄o ī aliō. qz
nīl ī veio m̄uz n̄ pct̄m et defectū. Itē si q̄
bonī feci. n̄ feci ex me s̄ ex gr̄a tuī. Et ideo
si p̄ postq̄. ¶ D̄ne si sic̄ viuif. h̄c ē r̄cia ps
hui⁹ cāntici īnq̄ ezechias īn vocat xp̄z futuz
saluatorē vt veiat ad libandū gen⁹ hūanū
et sanādu ip̄z ab oī īfirmitate. ⁊ m̄f̄ia cor
p̄is ⁊ aīe put̄ p̄uidat ī sp̄u psuā sanātōz et
liberatōz amozte corp̄ali. ideo dīcit. o. d̄ne.
si pro qz. quia sic̄ viuifur ī hoc mūdo. s. qz
talīs ⁊ m̄f̄abilis ⁊ corrupta. ⁊ fragilis ē vī
ta hoīs ī hoc mūdo. Et ī t̄lib⁹ m̄f̄ijs et ī
firmitatib⁹ ⁊ defectib⁹ ūsatur vīta sp̄s mei
p̄t̄ pct̄z p̄moꝝ pentuz. ⁊ p̄pter pct̄a p̄pia
vini⁹ cui⁹ qz. ideo tu d̄ne corripies m̄. Et po
nitur futurū p̄ īn pat̄io v̄l optat̄io eo qz he
brei nō h̄nt optat̄iz vt fr̄q̄nter dīctuz ē. q̄t

dīcat tu d̄ne ih̄u xp̄e veni ī carnē. ⁊ corri
pe me siue corripies me p̄ legē euāgelicaz.
que ph̄ibet om̄e pct̄z ⁊ viciū. et iubet om̄ez
virtutē ⁊ docet declīnare ab om̄i malo ⁊ fa
cere om̄e bonū. Et sic̄ p̄ talia p̄cepta euāge
lica corripies me. Et viuificabis m̄ amozte
pct̄i p̄ ecclesiastica sacramēta. puta p̄ baptis
muz viuificabis me ab origīali. et p̄ p̄niam
ab actuali ⁊ veiali ⁊ p̄ p̄firmatōz me forti
ficabis ī v̄ntis sp̄o sc̄i. et p̄ eulzantīā me
reficies ī bonis sp̄ualib⁹ ⁊c̄. qz ecce īn pa
ce amaritudo mea amarissima. Itē cui⁹ īn
tellectum ē adūtendū. qz l̄z vīta hoīs vīce
atur q̄n p̄cede cum d̄ete et pace t̄n sp̄ est
m̄f̄a et amarissima r̄oe corp̄is ⁊ aīe. Et p̄
ratione corp̄is. naz vīta hūa est causa p̄clo
sa et variabilis qz sp̄ est homo ī cōtinuo t̄i
more ne prospitas mutet ī adūitatez. aut
p̄pter amissōz bonoz aut dignitatū. vt p̄
de priamo rege troyanorū ⁊ de creso rege
lītoꝝ. aut p̄pter ḡues ī firmitates ⁊ amī
sionem bonoz ⁊ filioꝝ. ut patet de iob. et
thobia. Et sic̄ talis cōtinu⁹ timor futoz ī
fortunioꝝ n̄luz hoīez finit ēe felicē ī hac
vīta. Et sic̄ l̄z per aliq̄o puum temp⁹ vīce
atur aliquis īn p̄speritate. tamē p̄ maiorī p̄
te t̄p̄ri⁹ est ī m̄f̄ia ⁊ ad ūsitate. p̄t̄ supra
dīcta maxīe ī senectute. cui accidūt multe
passiones ⁊ infirmitates v̄nde seneca ī t̄ye
ste. Dolor ⁊ voluptas ī vicez cedūt. breui
oz voluptas. quē dīes vīdit veniēs sup̄buz
hūc dīes vīdit fugiēs sacētez ⁊c̄. Ex q̄ p̄z
qz r̄oe corp̄is et vīte t̄p̄ralis sp̄ vīta hūa est
amarissima Itē tā ē magis amarissima r̄oe
anīme. naz quātum maiores sūt hoīes et ī
altiori ḡou ⁊ dignitate. sunt p̄stituti taz se
culares q̄ ecclesiastici. tāto sunt maiorē r̄oz
redditi. ut ī q̄ grego⁹. Et ideo p̄tīnua co
gitatō de reddenda r̄oe post hanc vītā ⁊ ī
futuro iudicio nō finit eos esse felices sed
semp vīta eoz est amarissima l̄z vīceantur
vīue ī pace et d̄ete et prospitate. item ho
mīes hui⁹ mūdi nō percipiūt ī felicitatez
anīme dum viuūt ī hac vīta. eo qz pct̄a n̄

Canticum.

In ferūt eis dolorem sensiblez. tñ vita eoz est amarissim. qz cumulāt et thesaurizāt s dolorem z penaz ppetuā i futuz nisi agāt penitētiaz dnm viuūt. et vita eoz semp ē amarissima. Ideo ait ezechias. o. dñe veni in carnem z corripies z viuificabis me. qz vita mea z amaritudo mea semp est amarissima. dñi uiuo in hoc mūdo p rōs iaz dicitas. lz apō alios videtaz viuē in pace et de te. Et ideo subdit. Tu aut eruisi z ponitur pzetituz p fuso siue p ipatiuo. qñ dicat sic tu dñe eruisi aiā meaz me de morte lib/ anto. ut nō periret aiā mea et p̄icisti post tergum oīa p̄cā m̄a. p qd̄ misisti ego p̄e uidi in spū fuzaz redemptiōz et libatōz generi huāi. Ideo tu dñe ihu xpe. veni in carnem et p̄ple et verifca hāc figāz et reuelationē z erue aiāz meaz de porta inferi et a morte ppetua ut nō pereat et̄naliter. Et p̄ice p̄ tergum tuū oīa p̄cā mea ne ampli⁹ reminiscari⁹ delictoz meoz. s3 solue p̄me in ligno crucis sic p̄misisti pati poib⁹ nob. Et nō p̄mitas fideles ve. te. manere in libo inferni. nec p̄mitas viuētes ampli⁹ p̄mane in infidelitate. z descēdere i infernū. sed da eis legem gr̄e z viuifica eos p̄ ecciastica. sacra mēta ne descēdāt in infernū. sed de duc oēs in regnū celeste vbi laudēt te p̄ sc̄la sc̄loz. qz infern⁹ nō p̄fitebit tibi neqz mor⁹ laudabit te. i. mortui q̄ sūt i inferno ad ppetuaz penam destinati nō p̄fitebunt tibi p̄fessioe fidei nec laudis nec p̄fessioe p̄cōz. qz ibi n̄ est loc⁹ p̄nie. Et sic q̄ descēdūt in locū inferni. nūq̄ expectabūt veritatē tuā. i. redēpti onem et salutez quā p̄misisti. qz in eis non verifcat tali⁹ p̄missio z redēptio. qz i inferno nulla ē redēptio. Et ideo veni in carnem anq̄ ppl⁹ gētili⁹ moriat i infidelitate sua ut possit p̄fiteri fidez tuā. et p̄firi p̄cā sua et age p̄niāz. et ex inde possit p̄firi z te laudare et colere tāq̄ dñm et messiaz et viuē in lege gr̄e. qz ip̄e viuēs. i. dum viuūt in hac vita. viuēs p̄ gr̄am p̄fitebit tibi p̄fessioe fidei et laudis z p̄fessioe p̄nie. sicut ego hodie dñz

uiuo in hac vita p̄fiteor t. Ita oīs viuēs cōfitebit t. Ex hoc p̄z qz ad hoc qz p̄fessio alii cui⁹ sit valida z accepta apō deum oportet qz viuat duplici vita. Nā primo oportet qz viuat vita n̄li z t̄p̄ali. nam p̄ hāc vitam n̄ est t̄p̄ fidei. nec p̄nie sed punitiōis aut die visiois. Et ideo oportet qz quis p̄fiteat x̄p̄z per fidez in hac vita. et p̄fiteat p̄cā sua per p̄niāz. qz post hanc vitā nec fides nec p̄niā hēc locū nec ē fructuosa. qz diaboli z dāna ti credūt x̄p̄o z p̄tre miscūt cum p̄ ip̄m puniunt p̄pter steleza eoz. z. tñ talis fides et cōfessio p̄cōz poti⁹ est eis in penā q̄ in remediū qz vermis eoz nō moriet nec ignis extinguet ysaye. lxvi. Ideo ē necessaria vita gratie. qz sine tali vita gr̄e nec p̄fessio fidei nec cōfessio p̄cōz est valida n̄c fructuosa nec la⁹ p̄cōzis ē speciosa. ḡ ista triplex p̄fessio. s. fidei et laudis z p̄cōz oportet qz fiat in hac duplici vita ad hoc qz sit fructuosa. qz i inferno et post hāc vitā nō est fructuosa ista t̄plex p̄fessio. Et ideo p̄pha dicit viuēs. viuens ip̄e p̄fitebit t. i. viuēs in vita gratie sp̄ualit. Deinde cuz subdit. Pater filijs. p̄firmat. qd̄ dixit nā si soli viuētes p̄fitem⁹ fidez et p̄cā. z laudāt deū. Et ideo si tu x̄pe venis ad viuificāduz z saluāduz nos. tūc omīs pater viuēs faciet notā uitatez tuā filijs suis. i. annūciabit legē z fidez euāgelicā filijs et successorib⁹ suis. qd̄ i pletum fuit i aplis et discipulis. q̄ predicazūt euāgelium omī creature z notā fecunt uitatez et fidem euāgelicā filijs suis per baptismū regnatis. Et ita etiā qlz bonus pater nō solū sp̄ualis sed etiā carnalis notificat z tenet notificare fidem euāgelicā. filijs suis z doce oīoz dñicā et articlos fidei. ut sciāt p̄firi fidē x̄pi z laudare deū. et sciāt cōfiri p̄cā sua z age p̄niāz de p̄cāz p̄missis. Unde ē adiutōrium. qz si sic ego hodie. indifereēt potest ordiari cum p̄ticula precedētī. ut sit sens⁹ viuēs. viuēs cōfitebit tibi sic ego hodie p̄fiteor tibi suple vel potest ordiari cuz p̄ticla sub seqnti. ut sit sensus viuificabis me. ut qlz pater faci

Ezechie.

at notā uitatez tuā filijs sui^s anūciāto legē euāgelicā. sicut ego hodie pphice notifico et pcedico fufas saluatōz et redēptōz in hoc cantico. q̄i dicat ut illi anūciēt et pcedicent redēptōz pcedētes. et euāgelizēt salutem et saluatozent pcedentem. sic ego hodie pncūcio et pphizo ipz fufuz. Quinqz ḡ bona pueniunt nob ex aduētū x̄. p̄mo qz correxīt nos et dixit p legez et docinam euāgelicā ut declinazē^s amalo facem^s bonū. Scdo uiuificauit nos amorte pcedoz p ecciastica sacra mēta et p mortem et passiōz. qz mortē n̄az moriēdo destruxit et uitā refgēdo repauit Tercio libauit fideles ve. te. de libo inferni ut possēt dñi in celo laudare. Quarto dedit nobis utaz ḡze ut om̄is pceditio taz fidel q̄ laudis. q̄ pcedoz et pnie eēt fructuosa et sibi cara et accepta. Quinto dedit aplis et sc̄is et sacerdotib^s ut possēt pcedicare et notificare fidem et uitatez euāgelicā. p totum mūdum et qlz pater docet filiuz suū uitatez euāgelicam. De p̄rio ḡ dicit. corripies me. de scdo dicit uiuificabis me. de tercio aut dicit qz nō infern^s cōfitebif tibi nec mor^s laudabit te. de quarto aut ait uiuēs uiuēs ipse pcedibz tibi sic ego hodie cōfiteor t. de quinto uero dicit. pater filijs notā faciet ueritatem tuā. Et ideo ad cōfirmatōz oīuz dictorum pcludēdo suū cāticū apostrofāt ad xp̄z dicens o dñe ihu xpe. postq̄ uocaris ih^s et saluator ueni in carnem et saluū me fac cuz tota eccia fidelīuz. Et tūc cātābi^s psalmos n̄os in domo dō. i. in eccia fidelīū om̄ibus dieb^s uite n̄e. i. cātābi^s ps. h̄ynos. de tua i carnatiōe et natitate. et pcedicatiōe et miraculorum opatiōe et de morte et passione et refrectiōe et ascēsiōe et gl̄ificatiōe. Et hoc faciem^s om̄ib^s dieb^s uite n̄e hic p ḡram et in futuro p gl̄iaz. Ex sup̄dictis p̄z qz lz hoc cāticum possit l̄falitez ex poni de psona ezechie sicut iudei et qdam catholici exponūt tamē nō ē sistend^s in tali l̄ratuza. nam si in hoc cātico nō pcedicēf missium n̄e redēptiōis. nō ponēt ipm ysayas iter suas pphē

cias nec ptineret ad sacrā scrip̄am. nec cātaretur hodie in eccia inf̄ scrip̄as ve. te. q̄ nō legunt nisi ad pphēciā et figuram noui testamēti. ut in q̄ hyero^s in maiori plogo p̄z et aug^s. de cathezizādis rudib^s. Item multo magis exponif hoc cāticum et magis ad pposituz de x̄ et n̄a redēptōe q̄ de libatōe ezechie. qd p̄z. naz qñ ezechias fecit hoc cāticuz tā erat libat^s. ab infirmitate et morte. sed in hoc cātico. de fufo petit liberari. cum dicit. corripies me. et uiuificabis me. Et uiuēs uiuēs pcedibif t. sicut ego hodie. Et cuz dicit sic ego hodie. Ita pat̄ fili^s notā faciet uitatez tuā. Itē finalz salutē totius ḡnis huāi petit cū dicit. dñe saluū me fac et p̄s n̄os cātābim^s om̄ib^s dieb^s uite n̄e in domo dñi. Et sic p̄z qz nō solū loqtur in psona sui. sed in psona toti^s corporis m̄stici petē^s uniuersalē redēptiōz et libatōz. quā pcedidit p libatiōz suā. sed hoc nō captunt m̄si et ceci iudei. ideo decipiunt. Et ad hūc sensuz cātāt ipz eccia. petēdo salutē aie in presentī ne descedam^s sine pnia. et petēdo gl̄iaz in fufo. Cantat etiā eccia hoc cāticuz in agēda de fuctoz in psona cui^s lz fidelis de fucti ex̄ntis i purgatorio cū ad huc p̄tineat ad istā ecciaz. postq̄ descessit cū caritate. et ad huc nō sit in termino. Itaz sicut eccia orat p uiuis ut corripīat^s et uiuificent^s ap̄cio ne descedāt in infernū. sed agāt pniaz fructuosaz ut possint deū laudare hic p ḡciam et in fufo p gl̄iaz. Ita orat p ex̄ntib^s i purgatorio ut in libent^s p merita passionis xp̄i et suffragia eccie. Ideo in psona cui^s lz eoz dicit eccia in hoc cantico. dñe uim pacior respōde p me. et infra. Tu aut dñe erue aīaz meas ut nō pereat. et infra. dñe saluum me fac et p̄s n̄os cātābim^s in gl̄ia celestī zc. Sed hic potest dubitari de locutiōe dei et pphēcia ysaye. qz de^s dixit ysaye uade ad ezechia. et dic. dispone domui tue. qz cras morieris et n̄ uiues. quedēz pphēcia nō fuit p̄pleta. qz ezechias sup̄ uixit. xv. annos. ḡ illa locutiō dei et pphēcia fuit falsa et

Canticum.

voluntas dei fuit variabilis. ¶ Ad hoc res-
 pōdet q̄ p̄phica di loquitio pōt h̄re respec-
 tū ad tria. Primo ad demerita hominum
 et p̄loꝝ. Et sic dicit p̄pheta cōminationis
 Et sic dixit deus jone. xl. dies erūt et nini-
 ue subuerūt. q̄si dicat. nisi agat penitentiā
 infra. xl. dies subūtes. qz sic merent̄ scele-
 ra sua. ¶ Secūdo loquitio p̄phetica habet re-
 spectū ad limitatōnez nature. Et sic qz eze-
 chias non poterat viuere sc̄dm naturaz ex
 illa infirmitate. Ido dixit deus cras mozie-
 ris et nō viues sc̄bz nafam suple. Et ideo
 deus fecit retrocede celum. p̄ x. lineas ad
 ostendendum. q̄ ultra cursum nature. de-
 addebat illos. xv. annos supra spacium na-
 turale vite. Et ideo illa fuit p̄pheta sc̄dm
 nafalez limitatōz. ¶ Tercio aut̄ p̄phica lo-
 quitio respicit et̄nam predestinationem. Et
 talis semp litteraliter impletur. sicut fue-
 runt om̄ia dicta p̄phaz de incarnatione et
 passione et refractione x̄ zc̄. Et ista dicitur
 p̄pheta eterni p̄positi et predestinationis

Exultauit cor meum in dño. c̄
 hoc canticum cantat̄ in laudi-
 bu⁹ quarte ferie. Et comunit̄
 intitulat̄ ozo siue canticū ane
 matris samuelis. eo q̄ anna post susceptā
 prolem cantauit hoc casticum. Ad cuius
 intelligentiam est preaduertendu⁹ pro ut
 legitur. p̄. R. cap̄ p̄. q̄ cū elchana homo de
 genere leuico h̄et duas uxores quarum
 vna vna vocata est fennena. altera autem
 anna. Elchana ex p̄ma suscepit libero⁹. S;̄
 ex anna nulluz suscepit liberūlcū esset steri-
 lis p̄ magnuz temp⁹. Et ideo fennena sepe
 impopabat anne sterilitatis maledictōez
 eo q̄ dñs p̄clusisset vuluā ei⁹. Et sic frequē-
 femena affligebat annam. maxime t̄pore
 pasche q̄no ascendebāt ad adorandū dñm
 in sylo. vno accidit. q̄ fennena cū ceteris
 epulabatur. anna tristis et afflicta sola man-
 sit in templo orādo dñz ut auferret ab ea
 opbzū sterilitatis. vouēs. q̄ si d̄s daret sibi
 prolem masculinam consecraret filium ad

seruendum dño in sylo cunctis dieb⁹ vite
 tanq̄ nazareū. Cuz aut̄ heli sacerdos puta-
 ret ipsam tumultantam. eo q̄ t̄li hora sola
 mansiss;̄ i tabnaculo. Ipa exposuit ip̄i heli
 causas sue afflictōnis. Cum vero heli eam
 fuisset p̄solat⁹ reuersa est in domū suam et
 concepit samuelē qui fuit sanctissim⁹ p̄pha
 in isrl̄ seruens iugit̄ in tabnaculo. Postea
 autē āna p̄cepit et pepit tres filios ⁊ duas
 filias. Rursus aut̄ cū filij heli fuissent inter-
 fecti et archa d̄o capta. heli hoc audito ce-
 cidit de sella et mortu⁹. Et tunc traslatum
 est sac̄dociū ab heli et ⁊ filijs suis ad samu-
 elez q̄ siml̄ sacerdos et iudex iudicauit isrl̄.
 per annos. vj. q̄us;̄ vnxit saulē. s;̄ cum saul
 preuaricat⁹ esset p̄ceptū d̄o. Tūc samuel
 ex p̄cepto d̄o rep̄bato saule vnxit d̄o in
 Regem isrl̄ q̄ postea reduxit archaz d̄o in
 iehrl̄m et tetendit tabernaculum iuxta do-
 mu⁹ suam in q̄ reposuit archam d̄o. Et sic in
 paruo tempore fuerūt facte tres translati-
 ones. Nam p̄mo fuit facta traslatio sacer-
 docij et iudicij de filijs heli ad samnelem.
 Secūdo fuit sc̄ta traslatio regni de saule in
 d̄o. Tercio fuit facta traslatio arche d̄o
 de sylo in gaba in ⁊ jehrl̄ez. Anna ḡ postq̄
 pepit samuelē et p̄secrauit eum dño i sylo
 ibi agēs gr̄as p̄ beneficio recepto. orauit
 dñz et dixit totū canticū istud. s. Exultauit
 cor meum in dño: et exaltatum est cornu
 meuz in deo meo zc̄. ¶ Ideo iudei modni
 et multi catholici sequentes eos exponūt
 hoc canticum p̄cise ut ē gr̄az actio ipsius
 anne p̄ beneficio plis suscepte p̄ quā anna
 fuit in honorem eleuata p̄ virū et fennena
 emula sua fuit infirmata et depressa et con-
 tempta. vnde sc̄dm eos dicit anna. Postq̄
 deus abstulit opbzū sterilitatis mee et ce-
 dit michi plem masculinā: cor meū exulta-
 uit in dño. Et cornu. s. honoz meus est exal-
 tatus in deo meo et os meuz dilatatus sup
 inimicos meos. s. sup fennenam emulam
 meam et sup filios suos. q̄ michi in p̄pera-
 bant oprobrium sterilitatis. quib⁹ non au-

.B.

Anne.

debam respondere. Sed postquam recepi pro-
lem letata sum in salutari tuo. i. in salutatio-
ne et salute michi collata. o dñs qz nō ē sanctus
vt est dñs zc. Et tñ o/fennena et filij tui
nolite loq̄ sublimia. i. cū supbia gl̄iante de
fecunditate pl̄is vestre imperando michi
sterilitatem. Sed recedat vetera. i. verba
maliciosa et in uerata de ore v̄ro. Iqz dñs ē
deus sciaz q̄ scit fusa infortunia et ip̄i pre-
parant cogitatioes. i. scit secreta cordis. qz
est scrutans corda et renes deus. q̄si dicat
nemo eleuet in supbiam in prosperis. quia
nescit casus futuros nisi solus deus. Unde
archus fortiū supat ē. i. dñiuz q̄o habebat
fennena cū filijs suis in domo elchane viri
mei. delectū ē p̄ nouā natiuitatem filij mei
samuelis qui erit iudex et dñs in israel. Et
infirmi accinti s̄t robore. i. ego q̄ eram con-
tempta et op̄brijs afflictā. Nunc recupaui
dominiū viri mei. Unde fennena et filij sui
qui p̄us erāt repleti et saturati cibis et di-
uisijs dom̄. S; postq̄ ego habui copiam
filioz. ego et filij mei q̄ eram famelici su-
mus saturati. sed ip̄i q̄ p̄ erant repleti in
paupes facti locauerūt se ad laborandum
pro panib; acq̄rendis. Donec p̄ qz. q̄a āna
sterilis pepit pl̄imos. Et fennena q̄ mul-
tos hēbat filios infirmata ē. i. debilitata z
minuta et orbata ē filijs. In hebreo habet
donec sterilis peperit septē. Et tño hic du-
bitant hebrei. quia anna non peperit nisi
q̄nqz. i. tres filios cū samuele z duas filias
vt patet infra in textu. ¶ Ad q̄o dicunt
quidam hebreoz qz duo filij samuelis cō-
putant cū q̄nqz filijs anne. Et sic dicuntur
septem. Alij autē dicūt qz fennena habuit
decē filios. p̄ hoc q̄o dixit elchana ip̄i āne
volēs eam psolari. nūq̄ m̄lioz ego suz tibi
q̄ decem filij. Et tño dicūt isti qz q̄ciēscūqz
anna pariebat vnū filiū. Tunc fennena se-
pelliebat duos. Et sic in q̄rto filio anne nō
restabant nisi duo ip̄i fennene. tunc autem
fennena vidēs volūtatē dei rogauit ānam
ut oraret deuz ne morerent duo filij rema-

nentes. et dedit eos sibi in filios. et tūc illi
duo filij fennene cōnum̄rati s̄t cū filijs q̄nqz
ip̄i anne. Et sic filij āne dicti s̄t septē. Ido
dicit. Donec sterilis peperit septē. Alij autē
dicūt qz ibi ponit numerat̄ septenariū de
terminat̄ p̄ indefinito. sicut frequenter fit
in psuetis loquōnib;. Unde dicim; decies
dixi tibi. et nō credidisti. i. pluries dixi tibi
Et hoc est etiam psuetū in scripta vt patet
ysaye. iij. Alphenet septez. i. plures mul-
eres viruz vnū. Itē Mathi. xvij. nō dico
tibi septies. sed septuagesies septies. Et sic
in hoc loco ponit septem pro plurimis. Et
ideo nostra translatio dicit. donec sterilis
peperit plurimos. transferēdo sensum ex
sensu. Et hoc verisile. Et tño subdit qz dñs
mortificat z minuit filios fēnene. s; viuificat
filios āne et multiplicat eos. et reducit filios
fēnene ad iferos. i. ad fossas et filios āne
ad vitā. et dñs fecit paupem fennenam et
ditat ānaz. z hūiliat fennena z subleuat an-
nam. Et suscitāt de puluē et eleuat de ster-
core. i. de miseria et subiectōe egenū et pau-
perem samuelē vt sedeat cū p̄ncipib;. et te-
neat solium gl̄ie tanq̄ iudex in israel. eo qz
iudicauit post heli. Et sic fuit vltim; iudex
in israel. ¶ Deince cū subdit. Dñi. n. sunt
cardines t̄re cōmēdat om̄ipōaz et magni-
ficentiaz dei. q̄ sicut mūdūz creauit. Ita po-
tuit face oīa ista. Ido dñs fruabit. i. diriget
pedes samuelis et alioz sc̄toz. et impij. i.
infideles p̄ticiscēt z tacebūt i tenebris igno-
rantie. S; oēs adūsarij ei; formidabūt dñz
et sup ip̄os in celis tonabit. Q̄o impletuz
fuit q̄no filistey venerūt i isrl. s; orante sa-
muele dñs itonuit de celo mittēdo fulgūa
et fulmina et obscuritatez sup filisteos. Et
sic turbati z dissipati victi fugerūt. Et tño
finalit̄ p̄cludit qz dñs iudicabit fines terre
p̄ samuelē. s; postea dabit impiū z regnūz
regi suo sauli p̄ samuelē q̄ vnxit saulem in
regē ex p̄cepto d̄o. s; postea re. pbato saule
sublimabit cornū. i. regnūz. z vncti sui d̄o
vt patz p̄. Regū xv. Ito modo ergo cecit z

miseri iudei moderni exponunt precise literaliter hoc canticum sine aliquo alio sacramento. Jonathas autem abenuziel in suo targum iam magis eleuatus et accedens aliquantulum ad veritatem. dicit quod anna fuit in hoc canticum a spiritu sancto illustrata. Et quod ex persecutioe et exaltatione sua prouidit totum discursum illius populi usque ad christum messiam. ubi prouidit septem aduersitate et prosperitate siue liberationes suas in illo populo. Primo prouidit quantum oratione samuele. philistei debebant dissimulari et fugere ut patet infra cap. viij. Secundo prouidit quantum eman nepos samuelis erat sublimandus in principem cantorum. ut patet prima pars pomenon. xxv. Tercio prouidit quantum philistei erant grauiter puniendi propter captioem arche domini. Et tunc cum honore debebant ipsam reducere in terram israel ut patet 3. Regum. vi. cap. Quarto prouidit stragem et fugam senacherip. ut patet 4. Re. xix. Quinto prouidit punitioem ipsius nabuchodonosor propter destructionem iherusalem ut patet Daniel. 4. Sexto prouidit victoriam machabeorum contra anthiochum et suos. Septimo prouidit victoriam Regis messie. quod erat sibi subiecturus totum Romanum imperium. Et sic iste jonathas exponit totum hoc canticum applicatioem spiritus et adaptatioem ad supradictas septem victorias seu proprietates usque ad messiam. Et sic vltimum versum applicat ad messiam. scilicet dominus iudicabit fines terre et dabit imperium romanorum Regi suo messie. et sublimabit cornu et regnum christi sui messie. Ista autem expostio magis accedit ad veritatem in quantum vltima pars huius canticum exponit de christo in lege promissa. quod erat subiugaturus Romanum imperium. Item dicit verum quantum dicit quod anna per suam plebem et partem et sublimationem prouidit in spiritu prophetae sua missia et in quantum tum dicit quod hoc canticum est propheta de suis usque ad christum. Sed errat in quantum illud quod iam est impletum per christum expectat futurum. Est verum quod quidam dicunt quod fuit tempore octidantim per. xvij. anno ante natiuitatem christi. et tunc locutio sua esset vera per tunc quod christus erat subiugaturus romanum imperium quod in veritate iam subiugauit. ut patet ad oculos Sed sua expostio est insufficiens in quantum

non euacuat nec explicat omnia mysteria in hoc canticum prophete preta. Et ideo in hac expostioe magis est sequens et credens eximius prophetarum domini. quod per. cxij. interpretatur totum hoc canticum ad lram et quantum sub eis ubi de reprobatione synagoge et electione et exaltatione populi gentium. in hac ecclesia per fide et gratiam et in superna per gloriam. Vnde psalms et magnificatio populi gentium dicit. Laudate pueri dominum etc. Item infra subdit Excelsus super omnes gentes dominus et super celos gloria eius. Quis sicut dominus deus noster qui in altis habitat et humilia respicit in celo et in terra. Suscitans a terra iopem. et de sicore erigens pauperem. ut collocet eum cum principibus cum principibus populi sui. Qui habitare facit stultum in domo matrem filiorum letantem. Ex quibus patet quod sub eis ubi vnde interpretari hoc canticum in illo per de electione et exaltatione gentium in ecclesia quam prouidit de preterito exaltatione anime. et de preterito fenene et preterito hoc canticum. sic large dixi in expostioe illius per. cxij. hac est expostio sequens augustinus. xvij. de ci. di. cap. 4. ubi per longum sermonem exponit et interpretatur totum istud canticum. ubi admiratur augustinus spiritus prophetae tam profundum illius feie. quod tot et tanta et ita manifesta mysteria de christo et ecclesia. et de vocatioe et electione populi gentium prophete cecinit in hoc canticum. Sequens igitur mentem domini et ipsius augustini. Est in primis valde aduertendum. quod per quod anna peperit samuelem et duxit ipsum ad tabernaculum domini in sylo. et consecrauit et dedicauit ipsum domino et remisit ipsum ipsi hey summo sacerdoti et iudici israel. Tunc exiens in tempore orationis preterplabat beneficium sibi collatum. Et per preterplabat superbiam et prosperitatem ipsius fenene propter copiam filiorum et donum quod habebat in domo dei athena. et exire preterplabat obprobrium et afflictioem quam ipsa patiebat a fenena et filiis suis et cothidiana imperia. sed per quod ipsa precepit samuelem et alios filios. preterplabat quantum fenena fuit orbata et diminuta in filiis et quantum elchana trastulerat amorem fenene ad anas et filios eius. et quantum illa fuerat scripta et precepta. et ipsa dilecta et precepta in domo cum filiis suis. et quantum de humiliat et deprederat superbiam fenene et exaltauit humilitatem suam in illa domo.

.B.Z.

Anne.

Tūc anna in tali meditatione et contemplatione agendo gr̄as infra se. fuit rapta a se sibus et i extasi posita. et sp̄u sc̄io. et luine p̄phico illustrata. ubi p̄uidit multa myst̄ia de x̄o fufo et ecclia. p̄uidit enim delectōz et reprobationez synagoge et ppli iudayci. et electōm et exaltatiōz ecclesie ex poplo gentili. Per hoc. n. q̄ femina gliabat ex ple et fecunditate filioz et copia diuiciaz et fauore p̄spitatis. et p̄tēnebat et im. pbabat sibi cothidie o. pbziū sterilitatis. p̄uidit anna in sp̄u q̄liter synagoga et cet̄ sacerdotum et scribarū et phariseoz. debebat cōtempnere x̄pm i paupertate uenie nte et sp̄ne ap̄los simplices et paupes. Per et hoc q̄ ipsa sa cōcepit et pepit samuelē et alios et femina fuit orbata filijs et cōtempta et sp̄reta a viro e depressa. anna uero exaltata et dilecta in domo cū filijs. p̄uidit i sp̄u qualiter x̄ps debebat repudiare synagogā cū toto poplo iudayco p̄pter supbiā. et regenerare collegiū ap̄loz et pplm gentilem in vnā eccliaz. Et sic repudiata et mortua synagoga cū filijs suis. ecclia erat regenerāda et multiplicāda ex poplo gentili et prospāda in copia filioz regeneratoz p̄ baptisimū et debebat habitare i hac ecclia p̄ gr̄as et in fufo p̄ gl̄iaz. Item p̄uidit de p̄p̄nquo futuz qualis filij heli erāt i bello inficiens di p̄pter scelera suat et archa dō eza capienda et reducēda i gabaa. et ex̄de transferēda i iherl̄z. et q̄m mortuo hely cū filijs suis sac̄dotiū et offm̄ iudicādi et trāsserē i samu. p̄p̄ suā sc̄ritatē. et q̄m reprobato saule regnū in dō trāsserēdū. Per hoc vltīo duplci sp̄u p̄uidit āna qualis reprobata synagoga cū illo poplo p̄p̄ suā infidelitatē et inḡitudinez et scelera. sep̄trū et sac̄dotium erat in x̄pm et eccliaz transferēdū. Sed qz trāssato sac̄dotio necesse ē vt legis trāssatio fiat. Ideo tota itelligētia et ueritas legis erat trāsserēda i x̄p̄z et eccliaz iudis cecis manētibz in sua obstiatōe. Itē sic filios femene uidit mortificari et i limbū iferni descendē. Ita

p̄uidit i sp̄u filios synagoge i infernum descendē. et filios ecclie p̄ baptismū et cetera samēta regenerari et uiuificari a morte peccati. Et sic p̄uidit de populo gentili filios ecclie uiuificari et sacerdotes ordinari. et inf̄ p̄ncipes ecclie collocari et solii et p̄laturaz in ecclia tenē. et finalit̄ i celo sublimari. p̄uidit et ampliatiōez regni x̄i in p̄ aduētū et manifestationem Regni x̄i in ij̄ aduētū. qm̄ ueniet i potestate magna et magestate. Et sic p̄z q̄lit̄ p̄ femenam figurabat synagoga eo qz femina int̄pretat̄ abdicata aut sp̄reta s̄z p̄ annā q̄ gr̄a int̄pretat̄ figurabat ecclia x̄pi. p̄ samuelē aut figurabat x̄p̄ q̄ fūdauit eccliaz et nat̄ ē in ea. sic dictū ē ps̄. lxxxvi. Oia q̄ ista sup̄dicta p̄uidēs āna in sp̄u p̄phico fecit hoc canticū agēdo gr̄as nō soluz prole suscepta et p̄spata acq̄sita i domo uiri ut p̄cise itelligūt ceci iud̄i. s̄z p̄ncipalit̄ agēdo gr̄as de beneficijs suis n̄re redēptōis et reuultat̄. In q̄ dōe cāntico i p̄sona tō ecclie x̄i duo facit. Primo explicat suū gaudium. Sec̄do explicat sua beneficia et reuelata lex q̄b̄ mouet ad gaudiū et gr̄az actōes. ibi Archus fortius sup̄at̄ est. Quātum ad p̄mū duo facit. Nā p̄ facit qd̄ dictū ē. Sec̄do exortat̄ ppl̄z iudaycū vt relicta legali uetustate recipiat x̄p̄z et et̄ legē euāglicā. Et p̄ eādē rōez exortat̄ ppl̄z gētilē ut relicta uetustate ydoloz et supbia ianis phie recipiat x̄pm et legē euāglicā q̄ docet et nā ueritatē et salutē. ibi non est sc̄r̄. Dic̄ q̄ āna put gerit typum ecclie i x̄i regenerate et put uidit i sp̄u. Cor meū ex nimio gaudio int̄iori. ex̄tauit ad extra mouēdo et oñtendo gestū i corpore. q̄ dōe ex̄tatō tō fuit ad nō a q̄ cūcta bōa p̄cedūt et in b̄nfiā puenerūt nō ex m̄is m̄ritis. s̄z ex sua bonitate et m̄ia. Et exaltatū ē cornu meū i d̄no. i. qz honoz meū exaltat̄ ē i dō m̄o. qm̄ filiū q̄ ē d̄s m̄i assūp̄ huātātē et carnē hūiaz de mā spē et nā Et sic exaltat̄ et honozificauit tōz hūanaz qm̄ uerbū caro sc̄z ē et h̄itauit i n̄b̄ Sed maxime exaltatum est cornu meum

et honor meo. quoniam ipse christus deus et homo factus est saluator meus et in populo eligendo et in regenerando per ecclesiastica sacramenta. et legem euangelicam conferendo. quod ut sic factus est caput et sponsus meus et saluator: synagoga repudiata. Et ideo per quod talibus armis et donis spiritus sancti fuit munitus et armatus et doctrina euangelica. instructus. tunc os meum dilatatum est ad loquendum semper contra inimicos meos demones et iudeos et Reges et principes. quod in die perthe. et in baptismo in os ad loquendum contra omnes inimicos meos. Et ideo letata sum in salutari tuo. et in ihesu christo qui est filius tuus et saluator tua in quantum misisti eum ad salvandum nos. et ideo est salutare tuum active et nostre passive in quantum per ipsum sumus salvati. et sic non sum letata nec exultavi in me sed in te. quod talia beneficia non attribuo meis meritis sed tue benignitati et misericordie. quod tu non egres bonis meis: sed ego egeo tuis. Ideo tu es honor meus et leticia mea et exultatio.

¶ Deinde cum subdit. non est sanctus ut est deus. Invocat omnes nationes ut veniant ad christum: ut sanctificentur ab eo et recipiant eius doctrinam eo quod ad christum pertinet sanctificare. saluare et docere. eo quod ipse est sanctus per ecclesiam. Ideo est sanctus sanctificans. Item est sua sapientia per ecclesiam. quod est verbum et sapientia patris. quod ad ipsum pertinet instruere et docere alios in lege. et per patris a christo derivat omnem veram scripturam. et sapientiam tanquam a vero fonte et capite. et sic omnis alia scriptura et sapientia est falsa.

¶ Dicit ergo. Quia non est alius sanctus ut est deus nisi ihesus christus qui est nomen dei ut dictum est per spiritum sanctum. nec est alius deus extra te. et non est fortis in populo sicut christus deus noster. Ideo o vos iudei et scribe et pharisey. qui putatis scire leges et prophetas et vultis alios docere. venite ad ipsum christum ut sanctificemini ab eo. quod non est alius sanctus a quo valeatis sanctificari. sicut deus ihesus christus. Et recipite eius doctrinam euangelicam in qua declaratur veritas et vera intelligentia legis et prophetarum. quod non est alius sanctus extra christum. Et venite ad eum ut libet vos et redimat. quod non est alius fortis nisi ihesus christus deus noster qui possit vos liberare. Ideo vos scribe et pharisey nolite loqui sublimia de lege et

prophetis gloriantes et presumptentes de vestra intelligentia nec velitis intelligere scripturas in solo sensu literali nec manere in vetustate littere. sed recedant ceremonialia. et sacrificia et omnia verba legalia de ore vestro. sed recipite doctrinam christi euangelicam in qua declarantur sacramenta clausa in littera legis. quod sacramentum aperuit nobis christus. quoniam ipse est deus. et dominus omnium scientiarum cum sit sapientia patris per ecclesiam. Et cogitationes. id est. revelaciones patriarcharum et prophetarum ipsi christus preparavit. nam ipse est finis legis. et ideo omnes patriarche et prophete loquuntur se de christo. et in ipsum tendunt omnes visiones et prophetie tanquam in finem. Et ideo nullum missitum nulla revelatio scribitur in lege gratia sui: sed gratia christi. nam tota lex veteris non aliter est nisi preparatio ad christum et euangelium ut ait eusebius per totum librum de preparatione euangelica. Et ideo nullus potuit declarare melius et verificare legem et prophetas. quod christus: sicut promissit deus de veteri testamento. prophetas suscitabo de medio fratrum tuorum. ponam verba mea in ore eius: Loquatur ad eos quicumque dixerint. Unde ad hoc venit christus in mundum ut testimonium perhiberet veritati legis et prophetarum. quod lex per moysen data est. gratia autem et veritas per christum facta est. Et ideo dicit hec prophetissa. quod christus est deus et dominus et interpretator omnium scientiarum. et omnes cogitationes et revelationes preparavit et ordinavit et dirigunt in ipsum tanquam in finem et terminum. quod omnes revelationes et cogitationes patriarcharum et prophetarum fuerunt in eo complete et manifeste et refate. Et ideo dixit symeon. Luc. ii. hic erit in refectorem et ruinam et in signum cui contradicentur ut revelentur multorum ex cordibus cogitationes. id est. manifestentur in eo revelaciones et vaticinia prophetarum.

¶ Unde est advertendum quod tanta dicit ista prophetissa de christo. Primo quod non est alius sanctus per essentiam. Nam licet multi fuerint sancti in utroque testamento. tamen omnes fuerunt ab isto sanctificato. Ideo solus christus est sanctus sanctorum. Daniel. ix. Ideo deus solus sanctus sanctificans. et per patris ad ipsum solum pertinet omnes alios sanctificare. Et ideo ipse dedit potestatem omnibus filiis dei fieri. qui ex deo nati sunt. Jobis. p. Item dicit quod solus est dominus et deus scientiarum. Ideo ad solum ipsum pertinebat

.B.3.

Anne.

primo voce et interpretari et declarare leges
quod est medi⁹ interpretes inter nos et patres. Tercio
dicit quod ipse christus est solus fortis. Et ideo ad solum
ipsum pertinebat liberare genus humanum de po-
testate diaboli et omnes redimere. Et ideo
ista prophetissa omnes vocat ad christum: ut ab eo
sanctificentur et doceantur et liberentur. Iob dicit
nolite loqui sublimia gloriantes etc. ¶ Sed
est advertendum. quod quoniam dicit non est alius deus et
fortis et sapiens etc. non excludit personam
patris et spiritus sancti. eo quod una est sapientia et sanc-
titas et fortitudo per essentiam in tribus personis
¶ Iterum est advertendum quod non solum vocat
iudeos ad doctrinam et legem christi. sed etiam
gentiles et sapientes. et philosophos huius mundi.
Unde dicit orator philosophi et poete et orato-
res et sacerdotes gentilium. nolite loqui
sublimia et alta in philosophia. et ceteris
artibus tam rationalibus quam realibus gloriantes in
vestra sapientia et doctrina. presumetes de
vestra intelligentia. Nam omnis scientia est falsa
in se. nisi derivet ab illa summa sapientia.
Iob venite ad christum. quod ipse est deus fortis
et dominus scientiarum et sanctus. Ideo solus ipse
potest vos docere. sanctificare. et liberare.
¶ Archus fortis etc. postquam superius ostē-
dit christum solum esse sanctum et sapientem.
et fortem quod solus potest sanctificare. et do-
cere et alios liberare et roborare. et malos
persequens punire. Ideo in hac secunda parte
hoc monstrat per experientiam explicando omnia
beneficia que nobis contulit per suam sancti-
tatem et sapientiam et fortitudinem. Et sic pro-
bat. quod solus christus est fortis et sapiens et
sanctus. Et probat primo quod solus christus et
non alius est ita fortis. Nam archus et po-
testas diaboli non poterat superari nisi ab alio
fortiori. Sed archus siue potestas diabolorum
et demonum fortium superatus est a christo. que
quidem potestas. et archus erat peccatorum
originale et actuale cum quo vulnerabat omnes
gentes. et suo dominio omnes subiciebat. quod
sequitur quod solus christus est fortissimus super
omnes fortes. quia superavit omnes demones

et profregit archum et potestatem eorum et di-
rupit portas creas et vectes ferreos con-
fregit et expoliavit infernum. et obtrusit
et ligavit diabolus. ergo non est fortis sicut
christus deus noster. Item superavit et profregit
archum superstitionis ydolatrie et profregit et con-
minuit omnia ydola. et eiecit diabolus et prin-
cipem huius mundi foras. et eiecit ipsum de
corporibus obsessis. et de aere hominum per-
baptismum et ecclesiastica sacramenta. ergo
archus fortius superatus est a christo. quod omnes fuerunt
subiecti iugo eius. ¶ Item archus et sapientia
phariseorum et falsa superstitionis sacerdotum gentilium
fuit profusa per apostolos christi. et omnes sapientes huius
mundi fuerunt superati et christi subiecti. ut patet
Actuum. xviii. ¶ Item archus et potestas sa-
cerdotalis et septrum regale et iudiciale iu-
deorum fuit superatum et ablatum per christum. et tota
scientia eorum profusa in conspectu apostolorum. ut patet
per totum discursum actuum apostolorum. Iob sedit
quod apostoli infirmi et simplices et ignari et ple-
bei accinti sunt armati robore et fortitudine
septem donorum spiritus sancti in die penthe. per quos
apostolos sic accintos et roboratos. christus subiecit
sibi totum orbem. et in virtute armorum christi profregerunt
archum demonum et principum mundi. et electo
diabolo foras subiecit Reges et populos gen-
tilium iugo suo. Unde dominus per imperatorem piscato-
rem. sed per piscatorem subiecit et lucratus est
imperatoribus et pharisaeis. Ex quo patet quod in hoc ostē-
dit christus suam fortitudinem esse super omnes. et esse
divinam quod accinxit fortitudinem et robore in-
firmos et simplices et per eos superavit archum
demonum et principum et philosophorum et iure-
orum. ¶ Deinceps cum dicit. Repleti prius.
ostendit qualiter christus est dominus scientiarum et bonorum
spiritualium. quod transtulit bona spiritualia gratie
a synagoga in ecclesiam. Et sic ecclesia agit
gratias. quod recepit a christo bona spiritualia. scilicet ecclesia-
stica sacramenta. et intelligentias legis. et
prophetarum quam ante possidebat synagoga
Et sic christus obcecavit synagogam propter eius
malitiam. et illuminavit ecclesiam ex populo
gentili. Unde synagoga quam ante erat repleta

Canticum.

bonis spiritalibus. nunc obsecata mendicat sciam et intelligentiam sacre scripture sed ecclesia est saturata. Ite dicit. iudei qd prius erant repleti bonis spiritalibus: in post publicationem euangelij locauerunt se pro panibus. i. pro cibibus spiritalibus qz ptinue laborant. et non possunt actinge intelligetiaz scripture. sic alia bona gracie sed gentiles famelici qui nunq habuerunt legem nec pphetas. nunc saturati st postq se xpo et fidei subiecerunt. Et ita parit apli qui erat ignari z ydyote postea st saturati intelligentia sacre scripture. Iudei autem vadunt mendicando. de quibus dictus est psalmo. Lviij. ipsi dispergent ad manducandum. si vero non fuerint saturati murmurabunt. Item in cantico vgnis marie. Luce. p. Esurientes impleuit bonis: et diuites dimisit inanes. Dicit g q iudei prius repleti mendicauerunt panes carnale et priuati st panib spualib. s. gentiles famelici saturati st conic p qz. siue p postq. i. postq aut quia gentilitas qndam sterilis peperit plurimos filios x p regenatoez baptismale Et synagoga que multos habebat filios. i. patriarchas et pphas et fideles. nuc autem postq negauit xps infirmata et orbata est quia nulluz filiu genat deo. sed carni tantu Ecclesia autē x iugiter genat filios x p baptismuz. Et ido successit synagoge in hereditatem et bonis spualib. De qua. ysaye. Liiij. Letare sterilis que no parturis. quia multi filij de te magis ea q habet vtru zc. Et sic synagoga mortificata fuit in partu. et ecclesia viuificata. Ite subdit dñs mortificat synagogaz cum filiis suis. sed viuificat gentilitate ad vita gre in presenti et glorie in futuro. et dñs deducit iudeos ad inferos. qz pœmnat eos ad pena eternam sed gentiles. q erant in potestate diaboli reducit eos de inferno et morte ad vitam Et etiam dñs deducit iudo ad inferos p publicatione euangelij. sed reduxit de inferno omis fideles ve. tel. Unde reduxit illos

qui expectarunt suu aduetu. s. deducit istos qui ipsum non recepunt. Item dñs ihs xps facit paupes pplm iudaycu3 auferedo sibi regnu3 et bona gre. sed vitat pplm getilez et eccliaz sua pferedo bona gre et glorie z humiliat pplm iudaycu in captiuitate temporalē et spualē subiciendo. sed subleuat populum gentile legē libtatis pferedo. et a peccato libando. qz abstulit ab illo. et redit ipm genti facietu fructu. Iudei autem qui ante erat filij regni. postea puati z abdicati missi sunt i tenbras extiores. Matb. xxij. Et sic iudei fuerunt mortificati et humiliati. Gentiles aut viuificati et exaltati et subleuati. Ite dñs ihs xps no solu trastulit bona spualia gre a synagoga i eccliaz. sed etiaz regnu et sede sacerdotale. qz de pñsis ex populo gentili fecit saccotes in ecclesia et iudices hñtes spualem iurisdictōem. et fecit Reges hñtes secularem potestatem Et n solu trastulit a synagoga bona gratie in eccliaz. s. etia bona glie. unde subdit q dñs ihs xps i suo aduetu suscitauit pplm getile de pulue ycolate et eleuat ipz populu3 gentilem paupes de stercore. et spurcicia ycoloz pferedo sibi regnu3 z sacerdotium ut sedeat i ecclia cu pncipib. qz plati ecclesie tenent locu aploz q fuerunt pncipes ecclie Et sic plati pñsi de ppo getili sedet i ecclia in sede aploz tanq successor. Et no solu xps subleuat istu paupes et sublimauit. ut sedeat in hac ecclia militati. s. etia vt tenat soltu glie i ecclia triumphati post hac vita Et sic populus gentilis non soluz successit in bonis gre s. etia i bonis glie. Deice cum dicit. Dñi enim st cardines tte. Confirmat oia supdicta. Nam dictu est q dñs ihs xps p fregit archu fortiu. et accinxit infirmos roboze et safauit famelicos z puauit repletos bonis spualib. et multiplicauit gentilitatem sterilem et minozauit. et infirmauit secunda synagogaz et orbauit eam filijs. et q dñs mortificauit. et humiliat synagogā. z viuificauit z subleuauit

.B.4.

Anne.

gentilitatē. Et dicitur est etiā q̄ dñs ihs xp̄s
subliavit pplm gētilēz ī regnū z sac̄docium
īn eccia. qz ex pplō gentili fecit doctores et
martires z p̄latos. Et sc̄tos z sublimes vi-
ros ī sc̄ia z vita z doct̄na. Dic̄ aū p̄firmāto
sup̄doct̄a oñdit. q̄ xp̄s hoc nō fecit ex meri-
tis p̄cedētib⁹ illi⁹ ppli. s; ex suma m̄ia z bo-
nitate q̄ voluit eos elige. et qz voluit xp̄o
obedire. Ideo apli z gētilē⁹ q̄ veniunt ad fi-
dem nō s̄t exaltati ex p̄pria fortitudie. nec
ex p̄p̄rijs meritis. s; ex sola dei m̄ia z oīpo-
tētia. Ideo subdit. q̄ id̄ dñs ihs xp̄s eleua-
uit illū pplm de stercore ycoloz. z eleuauit
paup̄es cetū aploz de puluē ignorācie. Et
subliavit ecciaz de paup̄ib⁹ p̄gact̄a ī sedem
potestatis sac̄dotalis z gr̄e z gl̄e. qz cardie⁹
terre s̄t dñi. i. qz ihs ē dñs cardinū t̄re z po-
suit sup̄ eos orbē. Et loq̄r hīc ī methafo-
rico q̄si sic dñs ī p̄ncipio creauit cardines
mundi. s. polū arthīcū z antharticū et p̄sti-
tuit orbē sup̄ eos. qz tot⁹ orbis vertit sup̄
istos duos cardines. Ita parit̄ dñs n̄r ihs
xp̄s p̄stituit aplos z p̄latos tanq̄ cardines
et posuit orbē eccie sup̄ eos. Naz̄ tota eccia
vertit̄ z gubernat̄ z regit̄ sup̄ p̄latos z do-
ctores z sac̄dotes tanq̄ celū sup̄ cardie⁹ z s̄r
cardie⁹ polos. Et sic̄ ianua utit̄ et p̄suat̄. z
sic̄ sc̄ri et p̄lati et sac̄dotes dñr cardies t̄re
sup̄ q̄s xp̄s fundauit. z posuit orbem eccie.
Dicit̄ ḡ q̄ apli z p̄lati et sac̄dotes et sancti
viri s̄nt cardies t̄re. i. eccie dō. qz dominus
posuit orbē t̄re ad gubnandū et regendūz
nec tamē ip̄i p̄lati possunt rege z gubnare
ecciaz ex suis p̄p̄rijs virib⁹. s; ex solo auxi-
lio xp̄i. Ideo subdit q̄ dñs ihs xp̄s fuabit et
et diriget pedes sc̄toz et p̄latoz et sacer-
dotum z suoz fidelū ī regendo se ip̄os. et
ecciaz. et dabit eis os z linguā z sapiāz ad
loq̄ndū ante Reges z p̄sides. et ad p̄futen-
dūz iudos et Reges z tyrānos. Impij aū
iudei q̄ xp̄s noluerūt recipe. nec ei⁹ doct̄nā
euāgelicā p̄ticiscēt ī tēn̄b̄is īgrātie obce-
cati. hoc aū fuit īpletū. Actū ij. Naz̄ petr⁹
hō piscator et simplex fecit tacere omnes

scribas et phariseos. et p̄ sacras scriptas
probavit eis xp̄s esse messiā ī lege p̄missūz.
Unde p̄ncipes sac̄dotū et scribe et pharisey
abierūt p̄fusi tāq̄ cecī z tenebrosi. Itēz q̄n
stephs disputauit cuz eis nō potant resiste
sapie z sp̄it̄ q̄ loq̄bat̄. et hoc accidit iudeis.
qz p̄fidentes ī sua sc̄ia noluerūt recipe doct̄-
naz euāgelicā. Ideo subdit. qz n̄ ī fortitudie
sua roborabit̄ vir. sed apli q̄ p̄cesserunt ad
bellum armati armis xp̄i euāgelicis. Ideo
confuderūt iudos z tyrānos. qz xp̄s fuauit
et direxit pedes eoz. Et id̄o s̄bit q̄ dñm
ihm xp̄s formidabūt oēs adūsarij ei⁹. tam
iudi q̄z. Reges z p̄ncipes z tyrānt. et sup̄
ip̄os ī cel̄ tonabit. qz son⁹ et tonitru⁹ legis
euāgelice tonuit sup̄ oēs pplōs m̄udi cū si-
gnis et p̄digijs. Et sic̄ incubuit timor sup̄
eos. ī t̄m q̄ tot⁹ ppl̄s gētilis se s̄biicit iugo
xp̄i. Ideo subdit dñs ihs xp̄s iudicabit fines
t̄re. qz dñs pat̄ dabit imperiū xp̄i Regi filio
suo. z exaltabit cornu ī Regnū xp̄i filij sui.
Unde ē adūendū q̄ xp̄s ī p̄ aduētū iu-
dicauit m̄udū iudicio discretōnis. et deus
pater dedit sibi imperium. et potestatem
īn celo et īn terra īn die ascensionis. et ex-
altauit cornu eius. cum fecit ipsum adēxis
suis sedere. Sed tale dominiuz et imperiū
magis erit manifestū ī ij aduētū. q̄n veiet
xp̄s ī p̄tate magna z magestate. Et tūc iu-
dicauit oēs gētes z natōes. et coḡscent et
videbūt iudei quē pupugerūt et crucifixerūt
et coḡscent tyrānt quē p̄secuti fuerunt. Et
indifferenter omnes cognoscent et mani-
feste videbunt xp̄m esse verum deum. et
redemptorem et messiam īn lege p̄missū
et qualiter deus pater dedit sibi imperi-
um vniuersale. Et qualiter. exaltabit Re-
gnum suuz īn celo et īn terra et īn inferno
Ex sup̄radictis patet etiā q̄ ista mulier
prophetisa dupllicem sp̄ritum p̄pheticū
habuit īn hoc cantico de quo dictum est īn
prologo tractatu secundo et tercio. Sed
ceci iudei hoc nequeunt actingere. Ideo
manent īn solo sensu materialī.

Antem dño. hoc canticū can-
tat eccia i laudib⁹ ferie q̄nte
q̄d̄ d̄oē cātū cātavit moyses
cū toto pp̄lo p̄ q̄ ille⁹ transie-
rat int̄ aq̄s maris rubri. et pharao cu⁹ suo
exercitu fuit submers⁹ ut p̄z exo. xv. in q̄ a-
git gr̄as de mirabili libatōe sua ⁊ de victōa
hita de phone ⁊ exercitu suo. i q̄ duo fac. p̄
.n. agit gr̄as narrādo libatōz suā de m̄ri ru-
bro et submersiōz p̄hois ⁊ exercit⁹ sui. Sc̄do
p̄dic̄ fufas victorias q̄s ille pp̄s hūit p̄ ea
de philistis et moabitis et cananeis i ḡsiu
t̄re p̄misse et p̄dic̄it possessiōez illi⁹ t̄re. et
edificatiōez tēpli fufas. Ibi dux fuisti in
m̄ia ⁊c. Q̄d̄ d̄oē cātū ē ita claz. i narra-
tione victoriāz ad l̄ras. q̄ n̄ i⁹iget ex p̄oē
volenti lege q̄ scripta s̄t. Exo. xiiij. et p̄ to-
tū librum nuoz et josue. et i libris Regū.
q̄ oīa q̄ ibi p̄dicunt. fuerūt impleta in illo
pp̄lo. Et iōo licz moyses nō videat̄ pp̄ba in
prima parte hui⁹ canticū. inq̄ntū narrat ge-
sta preterita. s. liberationem factā et vic-
toriaz hitaz. S; nō p̄t negari q̄n sit pp̄ba
in q̄ pte inq̄ntū p̄dic̄it victorias futuras de
moabitis et philistis et chananeis. vicef
t̄n dubiū. an i tali pp̄bia hūit duplicē sp̄m
pp̄bice. puta si p̄ fufas et etiā p̄ntes victo-
rias p̄vidit fufas missia de x̄ ⁊ ecclia. vñ d̄i-
ctū ē i plo. libri ps̄z. q̄lit̄ pp̄he nō eodē m̄-
nec s; eūdē ḡduz habuerūt lumē siue sp̄m
pp̄bicum. Naz q̄oaz eoz hūerūt sp̄z sim-
plicem t̄n. Et q̄oā hūerunt duplicē sp̄m
pp̄bice. vñ illi hūerūt simplicez sp̄m q̄ t̄n
preuiderūt fufas missia i illo pp̄lo. sic nathā
ex reuelatōe p̄vidit Regnū salōis et tēplū
edificandū p̄ ip̄z. Sed de eodē missio d̄o
habuit duplicē sp̄z pp̄bicum. Naz p̄ illā p̄mi-
ssionez i sp̄u nō solū successionez Regni sui
vsq; ad captiuitatē babilōie. s; etiā p̄vidit
Regnū suū p̄petuāduz p̄ xp̄z i et̄nū i filijs
promissiois. Itē ysa. p̄vidit in sp̄u pp̄bico
captiuitatē babilōie p̄ caldeos. et p̄vidit li-
batōez futurā p̄ cyrū regē ps̄az. s; p̄ illā p̄-
vidit ultra redēptōez gen̄is hūā futurā p̄

xp̄z. Et iōo vtrāq; libatōez p̄dic̄ ysa. xl. v
ut p̄z ibidē. Ex q̄ p̄z q̄ ysa duplicē sp̄m ha-
buit i illo cap̄ ⁊ in cetis. Itē filij pp̄haz et
patres eoz p̄uiderūt helyaz esse tollēdum
cū dixerūt ip̄i elyse. Nunq̄ nosti qz dñs
tollet hodie dñz tuū a te. B. ij. s; i hoc t̄n
habuerūt simplicez sp̄z. Et forsan tantū sim-
plices hūit de illo missio elyse. cū respōdit
Ego noui filete. S; forsan p̄ tūc elyse nō
hēbat duplicē sp̄z de illo raptu. qz tātū pre-
nouat helyā illa die fore rapiēdū. s; n̄ p̄no-
uerat illū raptū esse figurāz ascēsiōis x̄ ⁊ c̄.
Et iōo helyse dixit helye. obsecro. ut fiat
in me duplex sp̄s tu⁹. i. ut p̄uideā q̄ figuet
iste rapt⁹ tu⁹ et d̄o erit p̄ ea de te. Cui res-
pōdit helyas. Rem difficilē postulasti ⁊c.
Et tūc in ascēsu helye fact⁹ est duplex sp̄s
sup helyeū. qz p̄ illuz raptuz helye p̄vidit
in sp̄u q̄liter x̄ p̄ passiōz ⁊ refrectōez erat
ascensur⁹ i celū. et q̄lit̄ helyas debebat p̄ue-
nire xp̄z i ij aduētū ad p̄dicandū p̄ ant̄christū
et fortificandū pp̄lz x̄anū i fidē x̄. Ex q̄b⁹ p̄z
qz sp̄s pp̄bice duplex dicebat̄ ille. p̄ quem
pp̄be interpretabant̄ ⁊ p̄uidebāt fufas missia
de x̄ et ecclia p̄ p̄tigētia q̄ accidebāt in veī
testamēto. siue essent eis p̄sentia. siue fufas
Lumē aut̄ siue sp̄s simplex erat ille q̄ tātū
se extēdebat ad fufas missia ve. tes. et ultra
nō trasibat coḡ pp̄be. S; lumē siue sp̄s du-
plex pp̄bice p̄ missia ve. tes. ducebat itelle-
tū pp̄be i p̄cognē missioz noui. tes. de x̄ et
ecclia. et t̄lez duplicē sp̄z hūit d̄o. ⁊ os. iij.
pp̄be m̄iores ⁊. xij. m̄iores. qz sp̄ iter gesta
fufas i illo pp̄lo p̄dicebāt aliq̄ missia de x̄ et
eccia figurata i gestis ve. tes. ut p̄z i ysa. et
hyerē. Et iōo ē q̄redū an moyses i hoc cātū
co ⁊ i cetis hūit duplicē sp̄z p̄ q̄ sū⁹ c̄ti de
vno sp̄u. puta si p̄ libatōez isrl̄ de egipto p̄-
vidit i sp̄u libatōez gen̄is hūā fufas p̄ xp̄z ē.
Ad q̄d̄ r̄ncet̄ sic d̄ctz i p̄logo. ps̄z qz nil ē
scriptū n̄c gestū i ve. tes. p̄ct̄e gr̄a sui n̄ in-
quantum figurabat aliquod misterium de
xp̄o qui erat finis totū legis. qz oīa contin-
gebant illis i figura. p̄ma ad cor̄thios. x̄.

Moyses.

Et ideo dicit ambrosius quod ille rubus ubi erat
ceus. de quo dicitur vocavit moysen qui ardebat et
non comburebatur. figurabat commercium incar-
nationis admirabile. et figurabat virginitatem
Marie. Et illa vena conversa in colubrum: et
econverso cum qua Moyses fecit miracula.
Figurabat ubi incarnatum et humanatum. in quo
humanitate filii dei libavit mundum. Item illa
missio moysi ad libandum. et educendum populum
israel de captivitate egypti. Figurabat qua-
liter deus pater erat missus filium in carnem. et
debebat educere fideles de. scilicet. de limbo in-
ferni et de captivitate diaboli. et introdu-
cere eos secum in terram viventium. id est. in celestem
patriam. Item per transitum maris rubri figura-
bat quod christus nos debebat transire per aquas ba-
ptismales. Unde sicut aqua maris rubri pre-
buerunt iter et viam hebreis ad alteram lit-
salutis. et salvarunt hebreos. et submerferunt
egyptios. Ita aqua baptismales mutant et
libant homines a peccato: et ducunt ad statum gratie
in presenti et glorie in futuro. sed suffocant et ex-
tingunt peccata. Et sic populus gentilis per baptismum
libatur et deductus est de captivitate dyaboli ad lib-
tatem gratie. Et ingressus terre promissionis et sub-
iunctio eiusdem. et victoria habita de chaneis.
et philisteis/figurabat quod apostoli debebant in-
gredi et superare populum gentilem et subicere
eum iugo fidei christi. et quoniam ecclesia erat edificanda
et multiplicanda in populo gentili etc. Et ad hunc
sensum leguntur libri moysi in ecclesia in officio
canonico. scilicet. put in eis continetur figura et my-
sterium figurativum nostre redemptionis et liberationis
facte per christum. Et sic non leguntur illi libri gratia sui
sed put tota principalis intelligentia ordinatur
in christum. Et si verisimile videtur quod moyses. qui
fuit ductor illi populi in persona christi. prout dicitur in spiritu
mysterium incarnationis et nostre redemptionis. et
ecclesie ampliationis per illa gesta et signa. que
fecit in egipto et in transitu maris rubri et
in progressu deserti. et per acquisitionem terre chanaan
et subiectionem illorum populorum. Et sic est dicendum
quod moyses non fecit precise hoc canticum per illa
liberationem temporalem nec per illa punitionem pharaonis

Sed per et principaliter intendit cantare et gratias agere
de vniuersa redemptione facta per christum et triumpho: que
christus habuit erat de diabolo prout moyses prout dicitur
in duplici luce et spiritu propheta prout dicitur illa
temporalis liberationem israel de egipto. et de mari
rubro quod dicitur lumen aut spiritus moysi. id est. non est
ita clarus et distinctus sicut lumen dei ut dicitur est
in populo. tamen non tollit quoniam dicitur spiritus duplici. prout dicitur
ducebat intellectum moysi in per cognitionem christi. et nostre
redemptionis per illa mysteria tunc gesta. id est. non vidit
ita clare et distincte sicut dicitur. eo quod in illo lumine et
spiritu propheta sicut multi gratias ut dicitur est. Et ideo to-
tum hoc canticum est exponendum non solum vnicum solum
spiritus propheta de gestis in illo populo. sed et duplicem
spiritus de vniuersa liberatione et redemptione facta per christum.
quam prout dicitur moyses per illam liberationem temporalem
particulari. ¶ Secundo est notandum sed apostoli iudeos
in canonica sua. ut dicitur est in populo. quod ihs christus
duxit populum israel de captivitate egipti. vnde dicit
hieronymus. id est. fons de assumptione virginis quod ideo ihs qui
per incarnationem operatur est nostre redemptionis. ante
incarnationem operatur est illa miracula in testamento
veteri. Et sic est dicendum quod in testamento veteri ihs opera-
batur in figura. sed per incarnationem operatur est nostre re-
demptionis in re. ideo est dicendum. quod ihs per expo-
liavit egiptum et libavit israel de captivitate. quod
expoliatio et liberatio. id est. fuit realis facta res-
pectu illorum. tamen fuit figura fuisse expoliationis
inferni et liberationis et redemptionis spiritualis. Et
ideo ihs sicut tunc expoliavit egiptum in figura.
Ita per ea expoliavit limbum. et libavit genus
humanum. Et ideo moyses non solum cantavit
hoc canticum propter illam temporalem liberationem. sed propter
fuisse spirituales. quam prout dicitur in illo duplici spiritu
ut dicitur est. Sed ecclesia hodie perfectius cantat
istud canticum principaliter propter spirituale redemptionem
et liberationem per christum factam. Dicit ergo ecclesia
Postquam patres veteri testamenti cantarunt
hoc canticum in memoriam illius temporalis liberationis
et in figuram nostre redemptionis. cantemus
nos iam nunc ipsam agentem gratias
de nostra redemptione iam facta et cetera.
Unde cantemus domino nostro ihesu christo. et enim
pro quod. quia gloriose. id est. triumphaliter mag

• Canticum.

nificatus est. non solū tūc egiptū. sed postē infernum expoliando ⁊ fiteles ve. tes. inde liberando. Item equū et ascensozem. s. pharaonem et equū eius proiecit in mare. Et ponitur singulare p̄ pl̄rali. i. equos pharaonis cum militibus submersit in mari. quasi dicat q̄ dñs ihs sicut tunc submersit in mari equos et milites ⁊ totū exercitū pharaonis Ita postea submersit diabolū et pl̄z infidelem sup̄ quem sedebat et dñabaf̄ diabolus. ¶ No cuius intellectum est notandum q̄ totus pl̄s gentilis dicebat̄ equus diaboli. nam sicut miles sedēs sup̄ equū cum freno dñaf̄ equo et regit et vertit ip̄m ad libitū ad omnē partem. Ita pariter diabolus in tantum dñabaf̄ pl̄o gentili. q̄ concitabat ipsum ad om̄ez ignominiaz et ritus nefandos. et ad om̄ez detestabilem sup̄stitionem ad oia scelera ut ait apostolus. ad Ro. p̄. et eusebius in fine dñti de p̄patione euangelica et aug⁹. p̄ totum. viij. et. ix. et. x. de ci. dei Itēz ois peccator obstinat⁹ dicit̄ equus diaboli q̄ cū freno p̄cti tenet diabolus p̄ctozem ligatū vertens ip̄m ad om̄e scel⁹. Unde per frenū sup̄bie mouet hoīem ad inuidiaz et homicidiū ⁊c. et p̄ auariciaz mouet hoīez ad usuram et rapinam et furtum. ⁊ p̄ luxuriam tanq̄ p̄ frenū et carum ducit hominem ad adulteriū et stuprū et fornicatoez et ad sortilegia et maleficia ⁊c. Et sic ois peccator obstinatus dicitur equus diaboli. Sed maxime sedet hodie diabolus sup̄ pl̄z iudaycum postq̄ non recepit xpm. Et sic impellit diabolus ip̄m ad grantozia ut dicitur est psalmo xij. Et itō dicit moyses i p̄sona ecclie. q̄ sicut tūc dñs ihs proiecit equum ⁊ ascensozem i mare. ita in suo aduentu proiecit diabolū et equū ei⁹. i. gentilem sup̄stitionem et p̄fidiam iudaycam supra quam diabolus sedebat postq̄ non recepit xpm. hos om̄s infideles et p̄ctozes cum diabolo ascendēte sup̄ eos ihs proiecit i mare rubrū. id est igneū et ifernalē. Itēz p̄ tali victoria cantemus dño. Item cantemus dño ihu x̄

q̄ fortitudo mea et laus mea est factus. et factus ē michi in salutem. ¶ N cui⁹ intelligentiam est notandum. q̄ tria beneficia recepit ille pl̄s a deo post transitū maris rubri. Nam p̄mo recepit fortitudinē contra inimicos et sic vicit amalechitas ⁊ moabitas et cananeos. Secūdo accepit religionem et legē et modū coleudi et laudandi deum. Tercio recepit terram p̄missionis ad salutem et detem eoz. Sed multo amplius et p̄fectius accepit ista tria populus xpian⁹ a x̄. p̄mo accepit dona spirit⁹ sc̄ti per que subiecit sibi totum orbem. Secūdo accepit legem euangelicaz que docet vey cultum ad laudandum deum. Tercio accepit septem eccliaistica sacramēta ad salutē anime p̄ que viuūt in hac ecclesia per gr̄az et in sup̄na eternalit̄ per gl̄iam. de p̄mo ergo dicit quia fortitudo mea. de sc̄do aut̄ quia laus mea. de tercio vero quia factus est dñs michi in salutem. Et sic ecclesia in generali enumerat dñqz beneficia recepta pro quibus tenetur cantare hoc canticum p̄mo pro beneficio liberatōis de limbo Secūdo pro beneficio redemptionis. Tercio pro beneficio subiectionis gentiū. Quarto pro beneficio legis euangelice. Quinto pro beneficio sacramētoz. siue salutis sacramētoz ¶ Deinde cū dicit. Iste deus ⁊c. Explicat omnia sup̄dicta i sp̄ali. Et p̄ explicat miracula facta in exitu egipti et in transitu maris rubri q̄ fuerūt figura expoliatiōis iferni et n̄e redēptōis. Secūdo explicat miracula et victorias que fecit d̄s in illo populo p̄ transitū maris rubri. que fuerūt figura eoz que fecit xps p̄ snā passiōez. Ibi dux fuisti in misericordia. ¶ Quātū ad p̄mū dic̄ ecclia bene debem⁹ cantare dño. nā iste ē d̄s me⁹ et itō gl̄ificabo eū i oib⁹. et iste ihs est de⁹ patris mei abrahę et ysach et iacob p̄missus. Et itō exaltabo eum in meis laudib⁹ Itēz iste ihs semp fuit quasi vir pugnator pro me. Nam nomen eius omnipotens quod est ihs proiecit currus pharaonis.

Moyses.

et exercitum eius in mare. Unde notanter dicitur. dominus quasi vir pugnatur. ad de notandum quod deus in forma viri et hominis erat in mundum venturus et cetera. Item notanter etiam dicitur omnipotens nomen eius. nam ihesus quod est nomen dei: est nomen omnipotentie et summe sapientie et iusticie et misericordie. in cuius virtute. et ad eius invocatores. Moyses fecit omnia miracula. Et ideo dicitur quod nomen dei est opus quod est ihesus quod precit. per currus pharaonis et exercitum eius in mare. et hoc in testamento veteri. sed postea in nouo testamento. idem nomen dei ihesus quod est filius et nomen dei sicut dictum est psalmo. viij. idem nomen dei precit currus pharaonis. id est diaboli. scilicet perfidiam iudeorum et supstitioes gentiliu precit in mare inferni. nam sicut infideles dicuntur equi diaboli. ita etiam dicuntur currus in quibus fertur et equitat diabolus. Item perfidia et obstinatio et falsa doctrina iudeorum dicuntur currus. in quibus diabolus ducit iudeos ad mare siue per mare dantois. Ita pariter ydolatra et diuinationes et artes magice et cetera detestabiles superstitiones et ritus nefandi erant equi. et currus diaboli in quibus ducebat diabolus gentiles per mare huius mundi. sed hos currus et hos equos christus destruxit in inferno. simul cum diabolo auriga et ascensore eorum. Item sicut electi principes pharaonis submersi sunt in mari rubro. Ita reges et principes gentiliu et principes sacerdotu qui christus crucifixerunt submersi sunt in mari rubro et igneo inferni. et abissi inferni operuerunt eos et descenderunt in profundum inferni quasi lapis ex pondere suorum peccatorum. Item ipse idem ihesus submersit et ligauit et detrusit ipsum diabolum cum principibus suis in profundo inferni et expoliavit limbum et deduxit sanctos patres. Unde ecclesia ad dominum peruersa dicit. domine pater. ihesus christus qui est dextera tua magnificata est in fortitudine illius victorie in expoliacione egiptu et infernu. quia ista dextera tua percussit tunc inimicum pharaonem et postea diabolum. et in multitudine victorie

tue deposuisti diabolos aduersarios meos. Item sicut tunc misisti iram tuam que deuorauit egiptios. sic ignis deuorat et perurit stipulam in spiritu et vento furoris tui congregate sunt aque ad duas partes. et vnda fluens et fluxibilis stetit tanquam paries. et abissi et aque abissales congregate. id est diuise sunt in medio mari ad duas partes relinquentes iter medium ut transirent filii israel. et postea reuerse sunt ad locum suum et congregate sunt in unum. et cooperuerunt egiptios. Ita pariter misisti iram tuam super iudeos et gentiles obstinatos que deuorauit eos. Nam per tytus cum exercitu Romano deuorauit iudeos. sed pestilentie et guerre deuorauerunt gentiles persecutores. Unde sicut tunc pharaon inimicus dixit et proposuit in corde suo. Ego persequar istum populum et diuidam spolia et implebis aia. id est thesaurum meum ex bonis istorum. et euaginabo gladium meum. sed spiritus cuius flauit. id est commouit ventum et operuit eos mare. et submersi sunt egiptij quasi plumbum in aquis uehementibus et currentibus. Ita pariter diabolus diuiserat sibi spolia totius mundi in quo regnabat per ydolatriam. Nam in egipto regnabat ferrapis et amon et in grecia iupiter. et in ytalia saturnus. et Rome mars. Et isto modo diabolus sibi diuiserat spolia totius mundi. et gladio peccati originalis interfecerat simul omnes filios adam. sed cum gladio peccati actualis quosdam occiderat per superbiam. et quosdam per luxuriam. et sic de singulis. Sed spiritus predicationis christi flauit super mare huius mundi et submersit omnia ydola mundi et elecit foras diabolum. et commouit omnia ydola et submersi sunt iudei et gentiles obstinati in aquis infernalibus quasi plumbus. Item diabolus dominabatur toti mundo et tanquam fortis armatus custodiebat atrium suum sed venit ihesus fortior diabolo. et flauit suo spiritu euangelice predicationis per uniuersum orbem et abstulit arma diaboli. id est omnes supstitioes et ritus nefandos in quibus diabolus conficebat.

Canticum.

Et sic elecit ipm foras et de trusit ipsuz i in
ferno. Primo g sps et potestas xpi insussa
nit in inferno et confregit portas ereas et
vectes ferreos: et expoliavit infernum.
Secdo insufflavit sup pplz iudaycu et destru
xit ipz. Tercio sup ycola et pplz gentilem et
destruxit ycola z subiecit pplz gentile. Et
ido subdit. ds filis tui i fortibz / o dñe ihu
xpe. ds simili? tui magn? i scñitate. qz tu es
fact? et pncipiũ ois scñitatis. Et sic es scñs
cũ scñis. et tribilis p̄ diabolũ et mēbra eiũ
iudos gētiles z pctores obstinatos. Et es
laudabilis faciēs a bonis. et faciēs mirabi
lia: nō solũ i puniēdo m̄los. s; et iustificādo
penitētes. Primo tu extēdisti manũ tuam
sup pharaōez. Secdo sup iudos obstinatos
Tercio sup gētils z deōes z deuorasti eos
¶ Dux fuisti i m̄ia. Dic p̄dic moyses vic
torias et bñeficia q̄ fec̄ de? p̄ trāsitiũ m̄ris
rubris put fuerūt figura bñeficioz q̄ fecit
xps p̄ suā passiōez. Idā sic tūc ihs fuit dux
illi? populĩ et introduxit ipz i trāz pmissā
et subiecit s̄ oēs h̄tatores illi? t̄re. Ita p̄
incarnatōez et passiōez idē ih? p̄ q̄ eduxit
et libauit scños p̄ze? de limbo fuit dux eoz
vsq; introduxit eos i gloriā celestē. Item
p̄ q̄ libauit iudos p̄sos de iugo legis. et
gētiles de ycoloz. fuit tūc. et oēs pctores
de captiuitate dyā. introduxit eos in istam
ecciaz p̄ gr̄az et i fufā p̄ gloriā. Dic ḡ ecia
o dñe ihu xpe bene fuisti fortis z tribilis
cōtra diabolũ et mēbra ei? z magnific? in
scñitate erga fideles. naz deuorato diabolo
cũ mēbris ei?. tu semp fuisti dux pplō tuo.
quē tuo sanguine et misericordia redemisti
et portasti ipz ad h̄taciũ sc̄m. s. in hanc
ecciaz p̄ gr̄az et i supnā p̄ gloriā. Ascēderit
. i. sicut tunc populĩ amalechitaz ascēderit
et victi s̄ ut p̄z exo. xvij. Et sic h̄tatores
phillistin obtinuerūt dolores ex timore. Et
sic tūc p̄ batti s̄ p̄ncipes edon. dũ trāsiret
isrl? p̄ terios eoz num̄ri. xx. Et dũ tremoz
obtinuit robustos moab vidētes tentoria
israel. int̄m q̄ vocarūt ballā ad maledicē

duz illũ populũ. Et sic obriguerūt et opstū
puerūt h̄tatores chanaan. qz nō māsit sp̄s
in eis vidētes israel. Ita parit̄ fuit turbar?
et obriguit tot? ppl̄s gentilis et oēs reges
terre audientes p̄dicatōez apostolorz. et
signa et miracula que faciebāt. Et sic oīs
fuerūt subiecti iugo fidei x̄. Et qz i om̄ibz
his moyses loq̄bat̄ de fufō nō; solũ de vic
toria illi? populĩ p̄ futurũ ingressum terre
pmissionis. s; loq̄bat̄ de fufā victoria x̄. et
aploz et de fufā subiectōne populĩ gētilis
Ido subdit irruat sup eos fornicos z pauoz
in magnitudie et fortitudie x̄ brachij tui.
et sup os Reges et p̄ncipes ppl̄i gētil. et et
oīs demones fiant immobiles sic lapides
ne possint nocē fidelibz. donec iste populũ
quē p̄ gr̄az possedisti trāseat de ycolata et
infidelitate ad fidē et legē libtatis et de pe
cato ad gr̄az p̄ baptismuz et penitentiam.
Et introduces eos et plātabis i mōte here
ditatis tue. s. i hac ecclesia p̄ gr̄az. et in fir
missimo h̄taciũ et tēplo hui? ecclesie fū
dato sup. xij. articulos et sup fundamētuz
aploz et p̄phaz. qd h̄taciũ tu p̄ opatns
es p̄ salomonē marialz i testamēto veteri.
postea sp̄ualit̄ p̄ xp̄z sc̄uariũ h̄uitatis. et
postea sc̄uariũ eccie qd firmāuūt man? tue
hic p̄ gr̄az et in celo p̄ gloriā. In q̄ sc̄uario
celesti dñs regnauit in et̄nũ et ultra. i. non
solũ p̄ seculũ. s; p̄ infinita sedā seculoz. vñ
in sc̄uario hui? eccie dñs ihs x? regnabit
in et̄nuz. i. p̄ totũ hoc seculum hui? mundi
vsq; ad iudiciũ. s; i sc̄uario celesti regnabit
vltra hoc seculũ. ymo p̄ sedā seculoz. Sed
vt iūgat finē cū p̄ncipio vñ sumit p̄ncipiuz
Ido dic̄ ingressus ē equ? pharao cū curri
bus et eqtibz zc. et exponit̄ ut sup. Ex sup
dictis p̄z qz totũ istd cāticũ currit dupliet
sp̄u. qz i ad l̄az fuerint realit̄ et materialz
gesta i illo pplō. Tñ qz nō fuerūt gesta p̄ci
se gr̄a sui s; put figurabāt libatōez et redē
ptiōez fufaz p̄ xp̄z. Ideo p̄ncipalit̄ debet
exponi de genali redēptōe z libatōe. qz ad
hūc sensuz cantat̄ in eccia canticum istud.

abacuch.

Itēo advertat lector. ut sciat adaptare singula gesta vestis te. singulis mistijs noui te.

Omine audiui. Hoc canticū cātaf feria sexta in lb^o. cui p^oponit t^ol^ois titul^o. s. o^o abacuch. p^oph^oe p^o igno rāctijs. q^o d^otes abacuch. s. hyeroimuz fuit ille p^oph^oa que āgel^o d^oni rapuit de iudea. et duxit ip^os i babilonez ad ferēduz cibū daieli ex^onti i lacu leonuz. dani. xiiij. Ex q^o p^o q^o iste abacuch. p^oph^oauit t^opre babiloie capti. Sed hoc canticū collocat i t^octo z vltio cap^o. p^oph^oete ip^os abacuch. q^o d^o cāticū ē difficilimū ad i t^olligēd^o. p^o. q^o est de reb^o altissimis. q^o. q^o p^ocedit p^o uerba z vocabla methaforica. Et iō ē valde i sudā dū i expōe et it^olligētia h^o cātic^o. S^o q^o tota ei^o it^olligētia depēdet ex duob^o p^ocedētibus cap^olis. I^oo n^ocio ē p^oph^oeta it^olligētia duoz p^ocedētū cap^oloz. I^oo c^o euidentia ē nōndū s^o hyeroimū i p^ologo h^o p^oph^oe. q^o iudei ex^ontes i captitate babiloie. et ei paupes manētes i iudea subfuitute dura. vidētes stragē et excidiū ih^orl^oz z tēpl^oi sc^oz p^o nabuco. et calceos. z vidētes se i digne z dure vexari. et affligi i illa captitate z vidētes nabuco. homiez i pu^oz z sceleratū mirabil^oz p^ospari et s^o om^os natōs et reges sublugari. et videntes euz i tāta supbia eleuatus. q^o fecat statuas aureā i q^o se p^ocepat ab oib^o natōib^o adorari dani. 3. z xiiij. Tūc g^o mlti fragiles de p^olo. Iudeoz i cepūt dubitare de d^oia p^ouidētia z iusticia. q^ore p^omitēbat hoiez tā sceleratū regnare. et iudeos deū colētes p^o inimicos dei ydolatras affligi. in tātum q^o multi iudeoz declinabant ad superstitiones gentiliū. Tūc g^o abacuch p^oph^oa vidēs fragilitatē et errozē illi^o p^oph^oi ex debilitate fidei nō i p^osa sui cū eēt sc^os et p^oph^oa. s^o i p^osa fragiliū illi^o p^oph^oi appellat deū ad disceptādū cum eo q^ore vult talia. Unde dic^o i p^o cap^o. Usq^oz d^one clamabo i hac captitate suple z nō exaudi es: vociferabo ad te vsq^oz paciēs. z nō saluab^o. Quare o^ondisti m^o i iqtatē z laborē vidē p^o dā z iusticiā p^o m^o. Quare respicis p^orepto/

res. et taces p^oculcāte impio iustiozē se z c. Et sic i toto isto cap^o vices argue deū. q^ore p^omittit malū hoiez sceleratū regnare z p^o pari et p^olcare p^ol^oz iudeoz iustiozē se. s. q^o nabuco. I^oā p^oph^o iudeoz colebat vex d^om et nabuco. colebat ydola nephāta et dēp^o dabaf. z expoliabat z inficiebat bonos et iustos. et exaltabat z ditabat iustos z p^o uos ex boni^o iustoz. Ex hoc p^o q^o abacuch nō loq^obat in p^osona sui. cū esset sc^os z p^oph^oa. s^o hoc dicebat i p^osa fragiliū illi^o populi qui loq^obanf ex ignorātia z temeritate. nō p^osidante^o q^om maiozes penā meruerāt scelerata z p^oca que p^opetrauerāt contra deum. Itē ignorabāt q^olit v^ot^o i infirmitate p^ofici et examinat sicut aurum z argētuz i igne. Et q^om ille afflictōnes cerebat in punitōem malo^oz et i augmetum merito^oz bonoz. Et ignorabant q^om d^os licet ad t^op^o p^omittat malos p^ospari et iustos p^ocultari p^o ratiōes iam dictas. Tamen finaliter non obliuiscitur malos punire. et liberare et consolari bonos. et tribuere premium pro merito et pacia habita i adūsis. Et sic d^o i p^osa taliū fragiliū fecit psalmū. Lxxij. q^o incipit Quā bon^o isrl^o d^o his q^o recto s^o corde. vbi dicit. Mei aū pen^o moti sūt pedes. z pen^o efusi sūt gress^o m^oi. q^o zelau^o sup^o iniq^os. pacem p^octo^oz vidēs zc. Tūc postea d^o i p^osa sui in q^ontū fidelis. dicit. m^o ad here deū bonū ē etc. Ita parit^o facit hic p^oph^oa abacuch. I^oāz postq^o in p^o cap^o. exposuit q^orimoniā expte illi^o p^oph^oi afflicti. I^oā in cap^olo. sc^odo ponit r^osponsiōz dei p^osolātis ip^os. et p^omitētis punitiōem nabuco. z omniū sceleratoz. et p^omitētis libatōz illi^o p^oph^oi et oīum iustoz. Et itēo in tercio capitulo. ponitur canticum ipsius abacuch. agentis gracias de vniuersali redemptione et liberatione sibi promissa. Ibi domine audiui zc.

Quantum ergo ad secunduz ponitur diuina respōsio. Vñ dicit abacuch. Sup^o custodia māz stabo. q^oi dicat postq^o exposui q^orimoniā expte p^oph^oi afflicti. Ego stabā

Canticum.

sup custodiã m̃az. i. in altitudine contemp/ lationis expectando diuinum responsum. Sicut stat spectatoz in alta turri et specula expectato. si venit aliq̃s p̃tra ciuitatē. Ita ego expectabaz q̃ foret furuz. et q̃ michi respōdet dñs. Nam p̃p̃he spectatores dñr i poplo. eze. 3. et xxxiiij. Tercio subdit. Et rñdit michi dñs et dicit. Scribe visuz. et explana eum sup tablas. ut pcurrat q̃ legit euz. Qz ad huc visus p̃cul. Et apebit in finez. et nō mēciēs. Si morã fecit. expecta illū. qz veniens veiet. et nō tardabit. Et q̃ in credul⁹ ē nō erit recta aia ei⁹ i semetip̃o. Just⁹ aū ex fide viuit zc. ¶ Ex ṽbis dñi rñdētis seq̃it̃ quatuor p̃nes. p̃ q̃ abacuch fuit ver⁹ p̃p̃ha p̃ hoc q̃ dicit. q̃ ip̃e erat fix⁹ in custodia. et altitudie p̃tēplatois. et dñs rñdit s̃. Ex q̃ p̃z q̃ reulauit s̃ fufa missia sup his q̃ que/ rebat. et p̃tulit s̃ lumē p̃p̃hicū ad imp̃retāb̃ et explanādum ūba dñi. p̃ hoc q̃ dicit. explana sup tablas zc. Sc̃do seq̃it̃. q̃ ista q̃ deus h̃ic p̃nūciat et reulat nō ezāt de p̃p̃inā sed i fine m̃udi faciēda. p̃ hoc q̃ dicit. qz adhuc vis⁹ p̃cul. et apebit i finē. Tercio se/ q̃tur. q̃ iste messias quē p̃t̃it ṽeturz. Bis erat venf⁹ i m̃uduz. Primo ad libanduz et saluādū fideles et iustos. Sc̃do i fine m̃udi ad iudicādum bonos et malos dat⁹ bonis p̃miū et malis penā et̃naz. p̃ hoc q̃ dicit. Si morã fecit expecta illū. qz ecce veiens i Primo aduētū veiet in. Sc̃do suple. Quar to seq̃tur. q̃ xp̃⁹ i suo aduētū erat dat⁹ vi/ tā g̃ie et gl̃ie credētib⁹ in eū. p̃ hoc q̃ dicit. Ecce q̃ in credul⁹ ē nō erit recta aia ei⁹ qz iust⁹ ex fide viuit. Iste g̃ sup̃dct⁹ iudex p̃f̃ sus ē a deo ip̃i abacuch. ṽef⁹ ad satisfaciēd̃ q̃rimonte sue. i. ad paniēduz malos et libā dos fideles de p̃iate i fideiū et ip̃ioz. ¶ Et est aduētendū q̃ ille p̃p̃ captiu⁹ nō curabat de afflictōib⁹ altoz p̃p̃loz. sic de captiuitate sp̃uali in q̃ totū gen⁹ h̃uauz iacebat sub po/ testate diaboli. Nec curabat de patrib⁹ ex/ istētib⁹ in limbo iferni. sed solū curabat de afflictōe sua t̃p̃rali. Et iō nō petebat n̄ ṽindī

etiam corpales de nabuco. Et de calceis eos affligētib⁹. et de libatōe t̃p̃rali eoz. ut libere possēt redire i th̃lz̃ illaz m̃lez. Sed de⁹ qz ē oīum hoīez creator et p̃seuator. T̃do om̃s debebat libare nō soluz i cope s̃ p̃ncipal̃ in anima. Et ideo p̃la p̃mitit. q̃ ille popl⁹ pe/ tebat. Et sic de⁹ nō solum puniuit nabuco. et calceos qui affligebāt illum p̃p̃lz. sed etiā diabolū q̃ tyrānice tenbat totū gen⁹ h̃uau in captiuitate. Et nō soluz libauit illuz p̃p̃lz de illa babilonica. captiuitate t̃p̃rali. s̃ etiā liba/ uit totū gen⁹ h̃uauz d̃ captiuitate diā sp̃uali. Et iō p̃ de p̃p̃inā puniuit ṽindictā p̃ nabuco. et filiu suuz enilmedorach et baltasar nepo/ tem suū siml. cum ciuitate et regno bablo/ nie. Exinde p̃mitit liberationem illi⁹ p̃p̃li. per cyrū regez p̃saz. s̃ postea xp̃⁹ in prim̃ aduētū libauit sp̃ual̃ gen⁹ h̃uau p̃ mortē et paīōz. Et puniuit diabolū et elecit ip̃z foras. Et postea i sc̃do aduētū total̃ p̃uēt in et̃ nū diaboluz cū mēb̃ suis. et p̃miabat bono⁹ inef̃na felicitate. Et sic expoliatio et destru/ ctio babilonis fuit. figura expoliationis et destructionis regni diaboli. Ad cuius mai orem intellectum est iterum notanduz. qz sicut tota ecclesia xp̃i. et ciuitatis dei dicit̃ tur th̃lz̃. eo qz est visio pacis et qz i cepit et diriuata ē ab illa th̃lz̃ m̃li. ut sepi⁹ dct̃z est. Ita parit̃ ciuitas t̃rena et regnū diā. dca ē magna babilō. eo qz ē ciuitas p̃fusiois et di/ scordiē. et qz ex illa babilōe m̃li difusa ē p̃ to/ tuz orbē t̃p̃re visio lingaz. et qz i illa babilōe incepit supbia et violēta dñacio et ty/ rantes primo per nembrot et beluz let ni/ num. Et sic perseuerauit usqz ad nabuco zc. Et sic difusa ē tyrāntes p̃ vniūsum orbē. Et ideo comunit̃ in sacra scripta p̃ babilōz sp̃ualiter intelligit̃ regnū diaboli. et p̃ th̃lz̃ intelligit̃ ciuitas dei. i. eccia. quia vna fuit figura alterius. Nam sicut illa ciuitas ba/ bilonie cuz suis principibus semper afflixit et p̃secuta est et destruxit illam iherusalez cum templo. Ita regnum diaboli et ciui/ tas in fidelium semper p̃secuta est ecciaz.

.abacuch.

Et ideo deus primo reuelauit ipsi ysaye et
hyeremie et abacuch destructionem illius
ciuitatis babilonie cū pncipe suo et libatōz
et rehedificatōez ipi jehrlēm materialis
Sed p istā reuelauit ei futurā destructōez
et punitōem diaboli et regni ei. et fufam
redēptionem et libatōez et rehedificatōez
spūales ecclie p xpm faciēdas. Et ita nouit
et puidit ex reuelatōe et spū pphico utrā/
qz destructōez. s. illi babilonie particularis
et vltis. s. regni diaboli. et puidit utrāqz li
beratōez. s. illi ppli p cyrū. et toti ecclie
p xpm faciēdas. Ex quibz patz qz abacuch
hūit duplicē spm pphie in hoc libro. Nam
per tale lumē et spm pphicū nō solū attin
git futurā destructōez babilonie factēdā
de pphicū p nabuchodonosoz. et libatōz fa
ciendam p cyrum. qd ptnet ad vnicū spz
Sed ille sps duplex transiuit ultra illam
destructōez et libatōez. et attigit vsqz ad
xpm et eccliaz vlem. Omnia ista g p reuel
tens abacuch p diuinaz respōsiones z liba
tōz. duo facit. Primo. n. explicat diuinam
respōsiones i hoc .ij. caplo. Secdo agens
gras explicat intellectū diuine reuelatōis
sibi facte. et hoc i cātico scripto i tēcio cap.
¶ Quia g in pncipio scdi cap. deus pmissit
mitte supdictuz punitozes maloz. et liba
tozem iustoz et datozes vite ipis creden
tibus et pene ipis incredulis. Nunc autez
in scda parte enumerat vicia que debet ex
tirpare et gns q debet punire. Aut explicet
pctā que regnabāt in babilone et i vniūso
mundo. ppi que illa ciuitas erat de pphicū
puniēda p cyrū z darium. et ex psequenti
vltis babilonia erat puniēda et destruenda
per xpz in p et in ij aduentu. **¶** Ad cuius
intellectū est notandū. qz cū supbia sit ini
cium ois peccati. Ideo oia pctā nascunt ex
supbia. Vnde cū supb nō vellit ppati malo
rem. illico prūpit in rebellionem et inobe
dientiaz. nec ppati equalē. Ideo prūpit in
violētiaz. quia omes vult subpeditare. Et
exinde i rapinā et auariciā. aliena rapiedo

Et exinde i homicidia: possessores occidēdo
Et ex inde venit i ptemptū dei et proximi
Et etiā in gulā et luxuriā ex habūdātia
et pinguedine bonoz. Sed ex ptemptu di
prorūpit supb in detestabiles supstitōes
puta i ydolatas z diuinatōes et obfuatōes
et alios rit nefandos. Sed quia i babilonia
et pncipe ei ab inicio sue fundatōis reg
nauit supbia vt pz gnf. xi. Ideo semp reg
narūt ex psequenti oia vicia saqntia. Et ideo
nabuchodonosoz postqz subiecit sibi babil
loniam in magna supbiā eleuat. subiecit
sibi oia regna finitiua cū multo sanguine
hominū effuso. et intantū fuit cor ei ele
uatū qz ptepsit deuz et hoies. Et sic destru
xit ciuitatez jehrlz. et templum incendit et
sacra vasa in babilonē asportauit. Et sic se
quit ē rit nefandos z supstitōes. ymo fecit
statnaz aureā. in qua se fecit adorari. Et in
hac supbia sequit ē eum fili ei enlmdo
rach et balthasar nepos ei. Que qdēz su
perbia cū vicijs sequit et supstitōibz di
riuata ē a babilonia et diffusa ē per totum
orbem. Et sic regnabat i toto mūdo i ppo
infideli. Ideo tot pplis infidelium z pctoz
dicit babilonia in sacra scripta. Cui cap ē
diabol. Et ideo ds misit ciz et darium ad
puniēdū illā babiloniā particulare. cum
pncipe suo. in qb regnabāt vicia supra
dicta. sed postea misit xpm filū suū ad pu
niendam vlem babiloniā huius mundi
et ad liberanduz eccliaz vt patebit. Et hoc
est qd d intendit dice ipi pphie in residuo
scdi cap. Vnde dicit. Tu abacuch i psona
ppli pqreris. qz ego video ptemptozes di z
hominuz et laceratozes legis. Et qz taceo
impio pculcate iustozē sezē. Et ego respō
di tibi z pmitto mittere punitozē maloz z
liberatozem iustoz. q nō solū punit babil
loniam istam particulare. s. et vniūsaalem
in qua regnat supbia cū omibz vicijs sequi
tibus. Et ideo pmo punit in ea superbiam
Nam sicut vinum decipit potestatem. et
vituperat. et minuit honozem pncipis.

Canticum.

Ista superbia obcecat et destruit et vitperabit principem. Et sic nabuchodonosor. et quilibet supb⁹ q⁹ dilatauit regnū et rapuit aliena. caret per supbiam. et puniet^r ab isto iudice. Primo iudicio particulari. Secūdo iudicio vniūfali in corpore et aīa. Et ideo in aduentu hui⁹ iudicis. ve illi principi et cuiūq⁹. q⁹ multiplicat nō sua zc. qz puniet^r hīc t⁹raliter et i iudicio genali etnaliter. Item ve cuiq⁹ auaro q⁹ pgregat auariciaz Item ve cuiq⁹ homicidē q⁹ edificat ciuitatem in sanguinib⁹ zc. Item ve nabuchodonosor et cuiūq⁹ ptempnētī deū et pximus et cuiq⁹ sacrilego. qz puniet^r ab hoc iudice sicut puniet^r est nabuchodonosor. qz pbusit templū et lacerauit legē. Itē ve cuiq⁹ ydolatre q⁹ querit et expectat auxiliū ab ydolo ligneo vel argenteo. in q⁹ nō ē spūs vite. q⁹ dicat q⁹ oīa pcta supdicta puniet^r ab isto iudice venfo. Ido pcludit. dñs i temp⁹ scō suo. sileat a facie ei⁹ oīs trā. q⁹ dicat q⁹ babilonia z tot⁹ mūd⁹ colit ydola lignea cop⁹ta auro z argēto. in qb⁹ nō ē aīa. sed veiet dñs in templo scō sue hūanitatē. s. carne indut⁹. q⁹ destruet oīa ydola. et pcta supdicta. Et silebit a facie ei⁹ vniūsa terra. qz destructis ydolis subsistet sibi totū orbem. et adorabit ipse sol⁹ i temp⁹ scō suo incarnat⁹ et hūanat⁹. qz sepe dictū ē q⁹ illa hūanitas est pziū templū dei. in q⁹ hitat psonalit⁹ zc

Ex supradictis pōt pafe bene pstanti. et ptemplanti totū hoc scōz capitlū. q⁹ dñs nō solū cōmīat punitōez nabuchodonosor et illi⁹ particularis babilonie. sed pncipal⁹z intendit cōmīnari punitōez magne meretricis vli⁹ babilonie. Nam lz illa babilonia cū suo pncipe tūc fuerit punita p cyrum. Et ille ppls iudaycus fuerit libat⁹. tñ hoc fuit in figura vli⁹ libatōis et redemptōis facte: siue faciēde p xp̄z. quā pncipalit⁹ puidit. et intendit p dīce pba i hoc cap. Nam p dīcōnes q⁹ dñs pmittit et assignat i hoc caplo non pueniūt illi libatōni particulari. nē illi punitōni. qz punitio babilonica z liberatio

indeoz facta de p̄p̄nq. lz in textu p̄mittit ille punitoz et libatoz pcul et de longinco. Cuz dicit. qz adhuc vīsus pcul. Et si morā fecerit. nō tardabit. Itēz ille cyr⁹ q⁹ libauit iudos et puniuit balthasarē babilonis nō dedit vitaz credētib⁹: nec penā incredulis nec erat necessaria fides ad credēdum i eo sicut dicit^r in textu. s. iust⁹ ex fide viuit z c. Item i illa libatōe. nō apparuit dñs i temp⁹ sancto suo. s. hūanitate et carne. nec siluit a facie ei⁹ oīs trā. sic dicit^r i textu. ymo regnauit ydolatra cū oīb⁹ alijs vicijs et supstitionib⁹ usqz ad xp̄z. Et tōo tota ista cōmīatio et punitio dirigit^r ad vlem babilonem meretricem magnā. cui⁹ punitōez et damnatōez descripsit Job⁹ Apoc. xvij. z xvij. Nam si q⁹ diligent^r vult ptemplari z speculā vītebit. qz eadē punitio babilōis describit^r hīc et ibi. et idē punitoz et libatoz. et eatez vicia describūt p xp̄z punitōda i iudicio hīc et ibi. Unde p venit xp̄s i templo sancto sue humanitatis et puniuit cap⁹ z pncipē hui⁹ magne babilonis. qz infernū expoliavit et ipsuz diabolū foras misit. qño oīa ydola confregit. et oīa vicia supdicta i p̄plo gētili extinxit. z totū orbē euāglīce fidei subiecit Et sic siluit a facie ei⁹ vniūsa trā. Sed quia diabol⁹ cap⁹ et pnceps hui⁹ babilōice ciuitatis ad inuenit s⁹ alias vias. s. sectam sarracenicā et alias hereses et enormia et detestabilia scelera. qb⁹ dilatauit z ampliauit regnū z ciuitatē suā. cū q⁹ fornicatū s⁹ rege⁹ et pncipes et p̄p̄i infideles z iudōi obstinati et ceti pctozes et impenitētes hui⁹ mūdī. Ido veniet xp̄s i fine mūdī et p̄ternabit istam magnāz meretricē cum pncipe suo ad penāz eternam. et libabit ciuitatē suam. s. ecclīaz ab oīi psecutōe. et misia corpis et aīe p glīosam refrectōez tribuēdo sibi vitam eternam. vt patet p iobez in Apoc. cap. xvij. vsqz in nūez. Et hāc eandem damnationez et punitōez cōmīnat de⁹ p p̄p̄baz abacuch in hoc caplo contra diabolū et ciuitatem suam per xp̄m faciendam. Sed

.C.

.abacuch.

miseri et ceci iudei non possunt capere. nec percipere hoc sacramentū. Ideo totus hoc capitulum solum intelligunt de punitione illius particulari babilonie. Et totum canticum in capitulo sequenti exponunt de dicta punitione. et de liberatione particulari illius populi iudayci. Et hoc accidit. quia non percipiunt duplicem spiritum propheticum. sicut dictum est in prologo tractatu secundo et tercio. Nos autem christiani quibus datum est nosse misterium regni dei clausum in lege et prophetis. habita catholica intelligentia predictorum duorum capitulorum. procedamus ad expositionem huius cantici quod abacuch scribit in hoc tercio capitulo. In quo ecclesia tremat diuinum iudicium. et punitionem et damnationem in partem sibi reuelatam. tamen gaudet et agit gratias de vni redemptione et saluatore sibi promisso. Cui cantico preponit talis titulus. scilicet oratio. Abacuch prophete pro ignorantijs. Unde cum omnis oratio. aut sit deprecatoria. aut laudatiua. aut gratiarum actiua. Aut narratiua. Ista continet omnes modos orationis. quia omnia ista obseruat propheta in hac oratione. Nam primo deprecatur deum. ut mittat saluatorem promissum. Secundo laudat et comendat maiestatem huius saluatoris. Tercio narrat eius victoriam. Quarto agit gratias. ut patebit. Ideo hoc canticum in titulo orationis ipsius abacuch prophete. Sed quia ille populus ex ignorantia iudiciorum dei conquezebatur contra deum. Unde deus reuelauit prophete aduentum christi iudicis qui erat malos puniturus. et iustos liberaturus et saluaturus. que omnia ista erant ignorata in illo populo. Ideo propheta promissis sibi reuelatis. et in illo populo ignorantis fecit istas orationes agendo gratias. Ideo oratio abacuch prophete pro ignorantibus illius populi supple. id est per misteria ignorantis totum mundum et sibi reuelatis in spiritu et lumine prophetico. Illa autem littera habet pro ignorantibus popularibus fragilibus supple. Unde cum ista oratio sit deprecatoria. et comendatiua. et narra-

tiua. et gratiarum actiua. quatuor facit propheta. Nam primo orat deum preces. ut mittat saluatorem promissum. Secundo comendat maiestatem et dignitatem huius saluatoris in suo aduentu. et eius victoriam contra diabolum. Tercio explicat et narrando predicat victorias eius contra populum gentilem. Quarto predicat consolationem prophete. et totius ecclesie gratias agendo. Secunda ibi. dominus ab austro ueniet. Tercia ibi. pro iniquitate vidui. Quarta ibi. Audiuimus et perturbatus est venturus meus. Dicit ergo propheta ad primum. o domine deus. ego audiui. id est duplici spiritu intellexi audientiam. id est responsionem et loquutionem. et reuelationem tuam. et timui vnde sicut. eadem lectio dicit doctrina et disciplina. dicitur. n. doctrina respectu magistri docentis. et disciplina respectu discipuli. quia eadem est via ab athenis ad thebas et egyptum. Ita pariter eadem vox dicitur locutio respectu dei. et auditio respectu prophete in hoc loco. Quasi dicat. o domine ego audiui et intellexi in tua responsione multa admiranda que sunt supra humanam facultatem. sicut est misterium in carnatione. et audiui multa que sunt tremenda. sicut est iudicium et punitione malorum. Et ideo timui et expaui. Nam primo ego audiui et intellexi ex tua responsione. qualiter debes mittere istum saluatorem et liberationem huius populi. Et quomodo debet punire nabuco. et babilonem. cum omnibus calceis qui in cendunt iherusalem cum templo. et affligunt continue populum tuum iustitiam eius. Et hoc propter superbiam et sequentia peccata et scelera que ibi regnant. Sed quia hoc et per tales particulares destructiones et punitiones babilonis particularis preuidi in duplici spiritu et lumine prophetico. qualiter iste saluator in finali iudicio debet punire et condemnare magnam meretricem babilonis. scilicet ciuitatem diaboli. cum principe suo et membris suis que fornicati sunt cum ista magna meretrice per superbiam. et auaritiam et violentiam et homicidia et luxuriam et ydolatriam et alias nefandas superstitiones.

Canticum.

Deo timui tremendum iudicium tanti iudicis. Sed quia in tali responsione. audiui multa utilia beneficia q̄ generi hūano debet afferre iste saluator. Deo fui consolatus nam non solum debet liberare pplm iudaycum de ista particulari captiuitate. sed etiā promissisti qualiter debet venire in carne; et habitare in templo sancto sue humanitatis. Et omnis terra debet sileere a facie ei⁹. Quia totum mundum debet sibi subicere. et viuificare et iustificare peccatores. qz iustus ex se viuit. Quia propter rogo. ut veniat ad viuificandum et iustificandum nos. Nam totum genus humanum iacet mortificatum ppter peccatum primi parentis. qui descendit ab iherusalem in hyerico. et incidit in latrones qui ipm expoliauerunt bonis gratuitis. et percussierunt. et sauciauerunt. et plagauerunt. et semiuuo relicto abierunt. Et sic opus tuum quod creasti. et manus tue formauerunt iacet in via hui⁹ mundi sauciatum et mortificatum. ergo viuifica illud per tuam mortem et passionem et resurrectionem. ¶ Et quia dixisti superius in secundo capitulo. Quia adhuc visus est procul. et apparebit in finem. et non menciatur. Deo rogo qz non differas op⁹ tuum viuificare in fine annoꝝ et in fine mundi. Sed veni primo in carnem in fine annoꝝ ante finem mundi in primo aduentu. et viuifica illud opus tuum quantum ad aiā: a morte peccati. et postea venies in fine annoꝝ in potestate magna et magestate. Et tunc viuificabis nos quantum ad ad corp⁹ per gloriosam resurrectionem. ¶ Et nota qz medium non sumit hoc pro medio geometrico. nec etiam arithmetico. sed sumitur pro medio excludente principium et finem sicut dicitur. qz qcq̄ est inter valentiam et Romam est in medio. Et ita rogat et exorat ppheta dñm ne differat aduentus suum ad saluandum genus humanum vsqz ad finem mundi. sed veniat in medio ante finem. Potest etiam dici medium rationis

respectu dei qui nouit in sua ineffabili prouidentia. quando fuit opportunius mittere filium suum etc. Deo dicit ppheta. domine opus tuum in medio annoꝝ viuifica illud scilicet ante finem mundi. ¶ Item quia istud non fuit sauciatum et mortificatum ex culpa tui sed sui. quia potius voluit credere diabolo obedire q̄ tibi. Unde tu fuisti iratus contra ipsum in potestate diaboli relicto et a facie tua abiciendo. Tamen licet p magna tempora fueris iratus. tamen talis ira non erit perpetua. ymo finaliter misericordie recordaberis. et notum facies saluatorem operis tui in medio annoꝝ. scilicet ante finem mundi in tempore a te statuto quia qño veniet plenitudo temporis p tuā prouidentiam pstituti mittere filium tuum natum ex muliere scōꝝ carnē etc. Translatio autē ipōꝝ. Lxx. habet in medio duū aiāliū cognosceris. Et tūc ē sensus .i. cognosceris in medio duoz testamentoꝝ. q̄ p ij aiālia designant et figurant. Nam testamentus vetus designatur p asinum. eo qz semper fuit sub iugo fuitutis et portabat honera importabilia pceptoz ceremonialium. Et testamētū nouū designat p vitulum liberum sine iugo. Et etiā xps fuit not⁹ et inuent⁹ in bethlez in medio duoz aiāliū. .i. bonis et asini in psepio. Et etiā duo testamēta dicuntur duo anni diuine legis. Nam testamentum vet⁹ dicitur ann⁹ seruitutis et ire. sed testamētū nouū dicitur ann⁹ misericordie et grē et libtatis et benignitatis ut dicitur est ps lxiiij. Et itō dicit hic ppha in medio duoz annoꝝ legis. .i. ire et misericordie notum facies saluatores. qz cū iratus fueris p totum annum ve. tel. misericordie recordaberis in fine illi⁹ anni veniens in carnē. et institues annū grē et misericordie et benignitatis. et sic notū facies saluatores et op⁹ tue salutis in medio istoz duoz annoꝝ siue aiālium ¶ Deus ab austro ventet. Nec est secunda pars. in q̄ ppha comēdat magestatez hui⁹ saluatoris predicēdo p̄mū aduentus suum .C.z.

.abacuch.

In carnē et p̄dicat et etiā victoriā x̄. s̄. diabolo
luz i sua morte et passiōe. Ad c̄. intellectū ē p̄
nōnduz. q̄ cū xp̄s sit de⁹ et homo dupl̄x le/
git̄ ei⁹ natiuitas et ort⁹. nā vna ē et̄na ap̄te
sine matre et al̄ta t̄p̄rali⁹ amatre sine p̄te. de
natiuitate hūa t̄p̄rali⁹ d̄z Miche. v. Tubetlez
fra ezata iuda pua es in milib⁹ iuda. ex te
michi e⁹ dicit̄. q̄ sit d̄nator i isrl̄. S̄z de nati/
tate d̄ia et et̄na subdit. Et eḡsus ei⁹ ab in/
ito adieb⁹ et̄nitate. Das ḡ eatez duas na/
tuitates memorat abacuch de xp̄o dicit̄. de⁹
.i. ihs xp̄s de⁹ et homo f̄ d̄itatez. et et̄nam
gnōz veiet ab austro et am̄ridie. i. ab et̄nita/
te. q̄ semp ē tota siml̄ i m̄ridie nō h̄ns ma/
ne nec vesp̄. nec p̄ncipiū n̄c finē s̄z semp ē i
meridie. Et itez xp̄s sc̄s sc̄oz s̄n̄ macula
sc̄z hūaz et t̄p̄ralē natiuitatē. veiet de mōte
phazā. i. de mōte deso et vmbroso phazā.
n. vmbrosuz et desuz i t̄p̄retat̄. hoc dicit̄. qz
xp̄s i fuit lucid⁹ s̄n̄ p̄c̄o. t̄n̄ descēdit f̄ car/
nem de mōte linebrosio. i. ab adā p̄c̄ore et
ab abrahā et d̄o p̄ reges et duces q̄ om̄s fū/
unt vmbrosi q̄ ad origiāle. Et ml̄ti eoz fū/
unt vmbrosi i ml̄tiplici gn̄e p̄c̄oz et etiam
dicit̄ de mōte vmbroso. qz tota hūa gn̄o fu/
it i fecta et vmbrosa i adā. v̄n̄d̄ nōn̄t̄ d̄z sc̄s
veniet de mōte fazā q̄i dicat. i. iste saluator
de⁹ et homo f̄ hūaitatē descēdat et veiat de
mōte et gn̄oe hūa vmbrosa p̄ p̄c̄m. t̄n̄ ip̄e
erit sc̄s et in munis ab om̄i p̄c̄o f̄ n̄z. eo qz
nō p̄cipiet̄ de ope adā. i. p̄ n̄lez gn̄oz. S̄z ex
ope sp̄s sancti formabit̄ in v̄ro v̄ginali. Et
sic f̄ d̄itatē veiet am̄ridiana et̄nitate. s̄z le/
cūduz carnē veiet de vmbrosa gn̄oe ip̄i⁹ a/
dam. t̄n̄ ex ope sp̄s sc̄i. J̄do erit sc̄s sc̄oz
q̄ om̄s alios p̄orit̄ sc̄ificare. J̄tē i intelligē/
tie veiat i similitudinēz carnis p̄c̄i. t̄n̄ erit sc̄s
sine vmbra p̄c̄i. J̄tē sc̄z augustinū ut dic/
tum ē p̄s. L. viij. xp̄s est et d̄z fil̄i⁹ legi⁹ vet̄is
eo. qz latebat obūbrat⁹ in v̄tero legis et sub
vmbra legaliū c̄imontaliū et antiq̄z missio/
rum. et sic tota lex vet̄ d̄z mōs vmbros⁹ in
quo xp̄s latebat an̄ aduētū suū. Et t̄do di/
cit̄ p̄phaz. qz d̄ns ihs xp̄s veiet ab austro et

meridiana et̄nitate. f̄ d̄itatem s̄z sc̄z hūai/
tatē veiet de mōte vmbroso. i. de lege vet̄i
vmbrosa in q̄ latebat et fuit p̄miss⁹. Et t̄do
trāslatio. lxx. dicit̄. d̄ns de temā. i. de meri/
die veiet. Et sc̄s de mōte vmbroso aut de
so. i. de vmbrosa gn̄oe ip̄i⁹ adam et de lege
vmbrosa in q̄ latebat. Et t̄do seq̄tur qz i. iste
xp̄s veniet de mōte vmbroso. t̄n̄ qz sc̄s sine
p̄c̄o. et qz de⁹ veniēs aluce m̄ridiana et d̄ia
J̄do gl̄ia ei⁹ opuit celos. qz in die natiuitatis
cātarūt angli gl̄ia i excelsis deo et c̄. Et apu/
it̄ noua stella in celo. et ml̄ta alia signa gl̄io/
sa fiunt sc̄ia. Nam i illa hora oīa ydola mū/
di clamarunt regem pacis esse natum. Et
uilus egipti fuit diuis⁹ in septē alucos. Et
ideo subdit. qz laudis eius plena est terra.
J̄tē gl̄ia et v̄t̄ ei⁹ hui⁹ x̄ opperuit celos. i.
ap̄los i die p̄the. distribuēs eis oīa dona
gr̄az de q̄b⁹ d̄z. in iob. Sp̄s d̄o ornauit ce/
los. Et t̄do laudis ei⁹ plena ē t̄ra p̄ p̄dicati/
onē ap̄loz. qz i oēz t̄raz exiuit son⁹ eoz c̄.
J̄tē d̄u x̄ pegrinat⁹ ē i hoc mūdo opperuit
celos et supauit celo⁹ gl̄ia ei⁹ i sapia doctrine
et miracloz opatōe. Et sic laudis ei⁹ pl̄ea
ē t̄ra. J̄do seq̄t̄ spl̄etoz ei⁹. i. v̄t̄ miracloz
et doctrina euāglica erit vt lux p̄bēs iter vi/
te oib⁹ et fugās om̄es tenebras vicioz et
p̄c̄oz. Cui⁹ lux n̄ solū fugauit et vicit pec/
cata q̄ ad doctrinaz. s̄z et ip̄e p̄ mortē crucis
et passionē teleuit oēz culpā et triūphauit
de diabolo. J̄do seq̄t̄. Et cornua tribum/
phi et trophēy erit in manibus eius. Nam
ipse conclauatus et affixus cornibus crucis
expugnabit et debellabit diabolu. Nam ibi
dabit vitā et sanguinēz in p̄c̄iuz gn̄is hūani.
et sic descēdet et ex poliabit i fernū. et ex sua
passiōe p̄feret v̄tutez sacramētis ad oīa pe/
cata delēda. Ex q̄b⁹ p̄z qz cornua tribūfi erit
in manib⁹ ei⁹ cruci affixis. J̄deo subdit. qz
ibi. i. in cruce fuit abscondita fortitudo ei⁹.
Ad cui⁹ intellectuz ē nōnduz sic d̄c̄z ē p̄s. xxi.
qz xp̄s in illo triduo fuit derelict⁹ in p̄ate
iudeoz. qz xp̄s noluit v̄ti sua p̄ate. J̄do vi/
xit petro. ap̄putas qz nō possuz rogare p̄tez.

•Canticum.

et exhibebit in plusquam .xli. legiones angelorum
 700. q. p. fortitudo x. ibi erat abscondita cum
 q. potat eos annihilare et dissipare. s. p. illa
 hora noluit exercere virtutem suam contra iudeos.
 Et ideo putantes iudei ipse a deo esse delictum. di-
 xerunt. si filius dei est descendat nunc de cruce. et li-
 bet eum si vult. Verum tamen ipse non exerceret per tunc
 virtutem suam contra iudeos. tamen exercebat ipse contra dia-
 bolum et contra mortem. quia moriendo vincebat diabulum
 et vincificabat nos. Ideo fortitudo x. in abscon-
 ditio et non manifeste operabatur in cruce. quia diabulum
 et mortem nostram moriendo destruxit in abscon-
 ditio. Ideo dicit propheta. quia ibi in cruce abscondita est
 fortitudo eius que ad iudeos. et operabatur in abscon-
 ditio mortem et diabulum occidendo. Ideo subdit
 quia ante faciem eius ibit et fugit et fuit mortua
 mors. et diabulus egredietur et fugiet victus ante pe-
 des eius. quia pedem calcavit tharza et p. fre-
 git vectes ferreos et portas ereas. et expo-
 liavit infernum et transiit diabulum in eo. Ex quo patet
 quia ipse virtus et fortitudo x. fuit et visa fuit abscon-
 dita iudeis in cruce. tamen fuit manifesta in inferno
 ¶ Deinde cum dicit. Stetit et mensus est terram. hic
 incipit usque et finis in hebreo. Sed hoc potest dupliciter
 intelligi uno modo in sequendo victoriam quam x. habuit
 de inferno. Secundo modo potest intelligi de subiugatione
 gentium. Quo ad primum dicit propheta. quia ipse abs-
 conderit fortitudinem in cruce. tamen mors fugit
 ante faciem eius et vicit eam per refractionem. quia mortem
 nostram moriendo destruxit et vitam regendo re-
 pavit. et diabulus egredietur et fugiet ante pedes
 eius quam descendet in infernum. Et iste x. postquam in-
 gressus est infernum. stetit ibi per .xl. horas. et sedit
 tanquam iudex et dominus. et mensus est et mensavit totam
 terram inferni. s. omnes quatuor circulos inferni. puta
 limbum patrum. et purgatorium. et limbum peccatorum
 non baptizatorum nec circumcisorum. et infernales
 damnatorum. Omnia ista loca mensavit et pag-
 avit per potentiam. et aspexit eam et dissolvit et ab-
 solvit eam et libavit gentes patrum et fidelium. ve-
 teres existentes in illa terra. vel dissolvit et dissipavit
 gentes demoniorum. Et tunc prout si motus sancti
 .i. motus inferni. et maiores demones qui a seculo
 erant ibi fuerunt contriti et periti ex pre-

sentia x. et colles mundi curvati et humilati
 et victi sunt et depressi ab itineribus eternitatis eius
 .i. ex itinere et ingressu x. eterni quasi dei. quia sicut
 montes et altitudines terre aplanantur et curvantur.
 et depressi sunt ex eterno et continuo itinere gentium
 transitorium. maxime quam transit aliquis ma-
 gnum exercitum. Ita fuit curvata et depressa et
 facta plani superbia et pietas inferni ingressu et tra-
 situ x. Hoc est quod dicit d. ps. Lxxv. Unde
 ait quia ibi p. fregit portas demonum. archum scu-
 tum. gladium et bellum. illuianum tu mirabiliter
 a motibus eternis turbati sunt omnes insipientes
 corde. quod fuit expositum de ingressu x. in infer-
 num. et de victoria habita de diabolo. Unde
 motus inferni dicuntur itinera eternitatis per que
 per ea x. est ingressus. Ideo dicit quia colles mundi
 infernalis. sunt curvati ab itineribus eternitatis
 eius. .i. inferni eterni et eternitatis inferni. Et sic
 li eternitatis eius refferunt ad eternitatem inferni
 per cuius itinera non intrabant nisi damnati et scelerati
 Et ideo fuerunt prout et curvati ex ingressu x. sancti
 et iusti. unde dicunt quod x. non solum expolia-
 vit limbum. sed etiam purgatorium propter adventum
 tanti Regis et d. Ideo dicunt quia est abstraxit
 aliquos de limbo circumcisorum et baptizatorum
 et est de inferno damnatorum ut ostendet se
 habere verum dominium super omnia loca inferni sicut
 habet dominium super omnes celos et super omnes partes
 terre. Et ideo dicit quia dissolvit gentes. et mensus est
 terram. Ideo in hoc dicitur potest exponi de predicacione
 christi. Nam in tribus annis cum dimidio mensus est et
 plustravit terram. promissionis predicacione et mira-
 cula faciendo. et vicia carpendo et destruendo
 usque ad partes tyri et sydonis ubi libavit filiam
 chanaanem que erat de populo gentium. et ideo dicit quia
 dissolvit gentes et aspexit gentes. Et sic prout si
 montes sancti. et curvati sunt colles mundi. .i. dyaboli
 et maiores huius sancti et maiores fuerunt prout
 ab itineribus eternitatis. .i. eternitatis x. Ideo scio
 potest intelligi de predicacione apostolorum et conversione
 populi gentium. Nam x. stetit et mensus est et plustra-
 vit totam terram per apostolos suos. et aspexit oculo
 misericordie ad populum gentilem. et sic dissolvit
 gentes a vinculo ydolatrie et omnis superstiti-
 .C.3.

abacuch.

tionis et spiriti sicut montes. i. Imperatores et Reges seculi. et incuruati sicut colles. i. pbi et ppli huius mundi humiliati sicut ad fidem catholicam sicut dyonisius et ceteri philosophi et Imperium Romanorum cum ceteris Regnis et prouincijs sicut prius prophetauit ysayas. xl. omnis collis exaltabit. et omnis mons humiliabit et erunt prouincie indirecta et aspera in vias planas et cetera.

¶ Et nota etiam quod licet stetit et mensus est terram potest refferri ad diabolum victum. et expulsus a populo gentili per christum et apostolos. Nam postquam diabolus fuit expulsus de populo gentili lustrauit et mensus est terram et omnes nationes mundi querens redire et non inuenit. quia in omnem terram exiit sonus et predicatio apostolorum. Et sic diabolus a toto populo gentili expulsus dixit. Reuertar in domum meam unde prius exiui tempore abrahe et moysi. Et in mundo spiritus assumptis septem nequioribus se ingressus et regressus est in populum iudaycum et in synagogam. in qua habitat usque ad consumationem et finem seculi cum septem spiritibus nequioribus. scilicet cum blasphemia et sacrilegio. et homicidio. et ingratitude et cecitate et obstinatione etc. Et sic per quilibet diabolus fugiens ante peccatum christi mensus est terram.

¶ Ad maiores autem euidentiam eorum que dicta sunt. est vltimus notandum. quod christus in quantum homo multipliciter dicitur venisse de monte phara. i. vmbroso. Primo in quantum sine vmbra peccati sed sub vmbra penalitatum traxit carnem de genere vmbroso ipsius adae. Secundo quia venit de monte sacre scripture legis et prophetarum et sub misterijs vmbrosis et vaticinijs fuit promissus. Tercio venit de monte vmbroso et secretissimo et incomprehensibili ratione modi incarnationis. quia non ex ope adae. sed ope spiritus sancti conceptus est. Ideo dixit angelus ipsi ioseph. Nolite timere. quia quod in ea natum est ex spiritu sancto est. Quarto venit de monte vmbroso ratione sue natiuitatis. quia ex virgine natus est natura mirabilem proferendo mater fecunditatem et non auferendo virginitatem. Quinto fuit vmbroso et incomprehensibilis tota vita christi usque ad resurrectionem in quantum quocumque operabatur ut deus miracula faceretur

quocumque ut homo esuriendo et comedendo et patiendo. in quantum quod non solum homines sed etiam diabolus mirabatur et esitabat non valens prophete et prescientis ut per Mattheum. 4. Sexto venit de monte vmbroso ratione sue resurrectionis. quia custodiens et ignorantibus custodibus refrexit et exiuit de sepulcro clauso et sigillato. Septimo venit de monte vmbroso quoniam reus de inferno et hoc mundo vmbroso ascendit in celum cum triumpho et preda recuperata quam in gloria collocavit. Oia ergo ista prouident salomone in spiritu propheta. xxx. dicit. Tria sunt in difficultate. et quartum perit. i. via adle in celo. i. quoniam descendit deus in virginem. Et via nauis in mundo mari. i. prescientia christi in homines huius mundi. Et via colubis super petram. i. quoniam christus exiuit de sepulcro clauso. Et via viri in adulescentula. i. quoniam christus vir perfectus in omni scientia et sapientia et virtute potuit concipi sine viro et nasci ex virgine adulescentula et secreta sine corruptione relinquendo eam virginem. quia septem oia sunt vmbrosa et incomprehensibilia super humanas facultates et naturas. Et sic per quilibet christus venit de monte vmbroso sed humanitate.

¶ Quia ergo christus venit ab austro et meridie dei patris secundum diuinitatem. et de monte vmbroso septem modis predictis secundum humanitatem. Ideo propheta volens hoc explicare dicit. quod christus tanquam deus venit ab austro diuitatis. sed sanctus siue peccato venit de monte vmbroso generationis adae ope spiritus sancti. Et ideo non fuit obnoxius peccato adae prout dixit angelus marie. Quod. n. ex te nasceretur sanctum vocabitur filius dei. Et ideo quia christus est deus et homo sanctus sine peccato. subdit propheta quod operuit celos gloria eius. et laudis eius plena est terra propter operum miraculorum. Et sic splendor eius ut lux erit per suam predicationem mundum illuminando. et cornua in manibus eius in cruce de diabolo triumphando. Unde ibi in cruce fuit abscondita gloria eius et fortitudo. et maxime quod ad opinionem iudeorum quoniam viderunt ipsum mortuum. Tamen ante faciem eius ibit et abiit et fugit mors cum diabolo eius auctore tanquam victa et destructa quia mortem nostram mortuo destruxit et vitam refrendo reparauit. Et sic diabolus victus

Canticum.

egressus ē ꝑculcat⁹ . et fugat⁹ ante pedes
 sp̄i x̄. qz fugat⁹ ⁊ elect⁹ est foras a populo
 gentili. et hoc mūdo per aplōs q̄ s̄ pedes
 xp̄i euāgelizantes pacē et bona gr̄e. Et sic
 diabolus stetit ⁊ cessauit ab ydolatria . Et
 mēs⁹ ē et lustrauit t̄raz fugiēdo ꝑdicatōez
 apostolorū. Et tūc xp̄s aspexit gētes oclo
 misericordie et dissoluit eas a vinculo ꝑc̄ti
 et iugo et fuitute dyā et detestabilis ydo
 latrie. Et tūc om̄s mōtes .i. Impatores et
 Reges ⁊ ꝑncipes t̄re ꝑtriti ⁊ humiliati s̄
 et subiecti iugo x̄. Et ppli .i. populū gētiliūz
 supbi incuruati s̄ x̄. et cessarūt ab itinerib⁹
 eternitatis .i. ab ydolatria quā a multis se
 culis et lōgis t̄p̄ib⁹ fuerāt sequi. et om̄es
 Reges et ꝑncipes t̄re q̄ ꝑꝑi ydola āte ꝑse
 quebant x̄anos. Ydola ꝑꝑi xp̄m postea de
 leuerūt. Et sic fuit incuruata et subiugata
 ois potestas iugo x̄. ut dicit augustin⁹. Et
 sic patet intelligētia hui⁹ ꝑme partis sc̄oz
 nostrā trāslatōez. Est vez. qz lit̄a hebray
 ca sc̄oz qz jacet punctuata multū discrepat
 in verbis ⁊ sentetia a nostra translatione.
 Sed iam dictū fuit i ꝑlogo libri psalmoz
 qualiter nō est danda fides lit̄e hebrayce.
 sic punctuate ꝑpter causas ibi assignatas .
¶ Pro iniquitate vidi tētozia. Nec est iij ꝑ
 in q̄ ꝑꝑha explicat et ꝑdic̄ victoriam et tri
 umphū quez xp̄s hūit de diabolo et ꝑlo
 gentili. In dei aut̄ et qdā catholici totā istā
 partē et ꝑcedētes exponūt de triumpho
 quē hūit cyr⁹ de calceis et babilonijs. et q̄
 in diuisit in gnū flumē eufratē i. cccxxxij.
 alueos. Et q̄si pece syco inḡs⁹ ē babilonez
 et infecit balthasarē regēz babilonis. et
 destruxit ciuitatē. ⁊ trāslit regnū babilo
 nis ad et psas. Daniel. v. quā captōez ⁊ de
 structōez lac̄i describit erodot⁹ et trogus
 pōpy⁹ et iustin⁹. Unde qz iste cyr⁹ cepit et
 puniuit calceos. ⁊ babilonios cū rege suo
 et libauit iudōs de captiuitate dās eis licē
 tiaz reuētōi i iherl̄z ⁊ rehedificādi ciuitatē
 et templū ut ꝑz esore ꝑ. Ino totū hoc can
 ticū exponūt de illa captōe particularis ba

bilonie ꝑcise. ⁊ de libatōne illi⁹ ppli iudayci
 ab i captiuitate. Sed qz dictū est qz utrūqz
 ꝑuidit ꝑꝑha. Inā ip̄e cū toto ꝑlo petebant
 vltōez de calceis et regib⁹ eoz affligētibus
 iudōs. et petebāt libari ab illa captiuitate
 et redire i iherl̄z. Sed d̄s maior et plura
 ꝑmisit ꝑꝑhe. ꝑꝑmo mitte eis cyrū regēz
 psaz et ueroz ad puniendūz babilonios
 et libandū iudōs de illa captiuitate. S̄z cū
 de⁹ nō sit acceptoz ꝑsonaz . s̄z sic ē creator
 oīuz hoīuz ⁊ iudex gen̄alis. Ita debet totū
 gen⁹ hūanū de gen̄ali captiuitate diā redi
 mere et libare. et diabolū ꝑncipē tyrānum
 hui⁹ mūdi cū suis mēbris ⁊ cū suo regē ꝑ
 uire. itō d̄s i duplici luie et sp̄u ꝑꝑhetico
 ostēdit ⁊ reuelauit ip̄i abacuch redēptōez
 fn̄faz totū gen̄is hūmā faciēdā ꝑ xp̄z. Et
 reuelauit s̄ dānatōez in̄gne in̄ret̄is ⁊ vltis
 babilonis cū ꝑncipe suo faciēdā i finali iu
 dicio. Et sic ꝑꝑha ꝑ libatōez ꝑꝑinquaz et
 particularē illi⁹ ppli figurat̄ et ꝑꝑhice ꝑre
 uidit vltē redēptōez gen̄is hūmāni ꝑ xp̄m
 Et de hac vlti redēptōe . et de hoc vlti redē
 ptore et saluatore erat decēs ut facit cantī
 cum. de q̄ hūit altiorē sp̄z ꝑꝑh̄e. Et itō licz
 hoc cāticū possit aplicā ad illā particulāem
 libatōez inq̄ntū fuit figurā vltis redēptōis
 t̄n nō eēt ibi sistēdū. s̄z semp ē trāseūdū ad
 ꝑncipalē ⁊ finalē intentū ip̄i ꝑꝑhe . Ymo
 mltā scribūt i hoc cātico q̄ valde et extor̄te
 et inepte. ymo cū ḡndi iur̄ia sacre scrip̄e
 possent aplicari illi particulari libatōi iude
 oz . Ino seq̄nto catholicā doctrinā augst̄i
 q̄ hoc cāticū de x̄ saluatore exponit. xvij.
 de ci. cap. vij. ē nōndū qz sic d̄s ꝑs. xvij. et
 .Lxxij. et Lxxvj. et Lxxvij. et i cet̄is ꝑs ad
 ducit m̄stia figuratiua petēdo xp̄z figuratū
 et n̄raz redēptōez figuratā ꝑ illa m̄stia
 ve. tes. Ita parit̄ abacuch i isto cātico ad
 ducit sex m̄stia ve. tes. figuratā xp̄z ⁊ no
 stram redēptōez ꝑ q̄ m̄stia petit vt x⁹ acce
 leret aduētū suū ad libandū gen⁹ hūanū.
 Et hunc ordinem et ꝑsuetudinē seruant
 quasi om̄s ꝑꝑhe . Ino adūtat in hoc loco.

.C.4.

.abacuch.

Et sequendo doctrinā origenis et hieronī et ali
orū sacrorū doctoz exponēda ē et ista scia
ps cū sequenti de mī nre redēptōis. ¶ Ali cui
intelligētiā ē notādū qd i hoc differt dup
plex sps pphic⁹ a simplici. Inā pphē p sim
plices p̄uicebāt gesta ve. tes. nō attigentes
fusa mistia de x̄ et ecclia: sic dicit 4. Re. ij.
De filiis pphaz et de ihelyseo anq̄ daref
sibi duplex sps pphic⁹. S; pphē i luie dupli
cis sps pphic⁹ n̄ solū p̄uicebāt fusos euen
tus i illo p̄lo: s; et p illos fusos euet⁹ p̄in
quos p̄uicebāt lōginq̄ora fusa mistia de x̄.
et ecclia. Et et p mistia p̄etita et p̄ntia ve.
tes. q̄si interpretatiue p̄uicebāt fusa mistia de
x̄ et ecclia sic frequē dicitū ē d̄ d̄. Et ita iste
ppha abacuch qz recepat a deo duplicem
sp̄s pphic⁹: s; n̄ i tā alto ḡou sic d̄ d̄. tñ i suo
gradu et ordie sic p̄ p̄inquinā destructōnez
babylonis et liberationem p̄uidit de lon
ginq̄ fusa genalē redēptōez p̄ xp̄s facien
dam. Ita parit hoc p̄uidit interpretāto mi
steria p̄etita scripta i veſi testamēto. q̄
aduētū et thūphū x̄ et vlz figurabāt. Unde
sic d̄ allegāto mistia sacre scrip̄e. in qb̄
nouat figuraliť fusa mystia de x̄ et ecclia
appellat xp̄s ut veiat i carnē ad p̄plēdū qd
p̄misit p̄ illa figuratiua misteria. ut p̄ p̄
Lxxij. et Lxxvj. et Lxxix. et Lxxxviij. et c. Ita
pariter abacuch i hac scia parte duo fac̄.
Primo adducit et allegat qdā mistia veſi
tes. in qb̄ figurabāt aduēt⁹ x̄ et nra redē
ptio et subiugatio ppli gētilis ad fidem. et
et thūph⁹ x̄ de diabolo. et mēbris ei⁹ coplē
to xp̄s ut impleat in illis figurata p̄missa.
Secdo comparat victoriā x̄ ad illa mistia
Ibi egress⁹ es i salutē ppli tui. ¶ Quātū ḡ
ad p̄mu; ppha intēdit tle argumētuz erga
dñm dicit⁹ / o dñe de⁹. Ego vidi i sacra sc̄p̄a
qd mltoties ppl̄s tu⁹ fuit afflict⁹ ab i fidelib⁹
bus. tñ semp̄ misisti aliquē libatorē et salua
rem ad liband⁹ ppl̄s. p̄ q̄s saluatores figāstī
et i figura p̄misisti mīte saluatorē toti⁹ gn̄is
hūat. Ergo ne diferas mīte eū. naz lz qñz tu
esses irat⁹ p̄ illū ppl̄m p̄p̄t aliq̄o scel⁹ et p̄ctz

comissuz. et affliges ppl̄m tuū p̄ i fideles p̄
ter pct̄a sua. tñ finalz recordabis tue mīe et
mītebas aliquē saluatarē et libatorē. p̄z p̄
totuz librū iudicū et p̄ totū discursu ve. te.
vñ p̄. Ego vidi tētorā ethiopiae. i. q̄lit zara
rex ethiopū veit cū dices cētuz milib⁹ hoī
num p̄ ihrlz. S; assa rex ihrlz i vocato noie
dñi exiuit p̄ euz et vicit eū et dissipauit exer
citus ei⁹ et fugauit. ut p̄ sc̄da palipo. xiiij.
p̄ qd fuit figātuz q̄lit xp̄s rex et caput popu
li dei. et toti⁹ ihrlz sp̄ualis debebat exire cō
tra diabolū regē ethiopū et oīuz denigtoz.
p̄ pct̄m et debebat ip̄m vicerē et fugare et fi
delez ppl̄m de sua potestate libare. S; est ad
utendū qd i hebreo hēf. vidi tētorā cusan.
Et tūc eēt intelligēda. q̄lz qñ ppl̄s isrl̄ pecca
uit i p̄spectu dñi adorāda ydola. Et tradi
dit illū ppl̄m i man⁹ cusāta sathabim regi⁹
syrie. s; cum ppl̄s ductus p̄nie clamoret ad
dñm. tūc misit eis saluatorē. s. othontel q̄ li
bauit eos. ut p̄z iudi. 3. qd fuit figā q̄lz de⁹
p̄z debebat mīte xp̄s saluatorē ad libanduz
mūdū de captitate pct̄i. Itē i sc̄do loco ad
ducit hystoriā figuratiua. q̄lz geteō libauit il
luz ppl̄s de manu madiāitaz q̄ venāt p̄ eos
cum tentorijs. ut p̄z iudi. viij. p̄ qd p̄uidit.
ppha gn̄ales redēptōz dicit. ergo ppha p̄
iniquitate et peccato popli. Ego vidi tētorā
ethiopiae siue cusan turbata et dissipata et
victa cū toto exercitū. Et pelles madiā tur
babunf. i. tētorā m̄diāitaz sc̄a expellib⁹
et corijs aīaliū turbabūf et dissipabūf. ut p̄z
in locis p̄allegat⁹. q̄i dicat ego vidi i sp̄u p̄
illas victorias p̄etitas. fufam victoriā
xp̄i de mūdo et dyabolo. Ergo mīte saluato
rez ad liband⁹ totū gen⁹ hūanūz ap̄cto et ca
ptitate diā. sic tūc misisti saluatorē ad libā
dū illos. ¶ Deinde cū dicit. Inūq̄ i flumib⁹
Dicit adducit terciū misteriu; de inūdatiōe
diluuij. Unde dicit⁹ genef. vij. qd vidēs deu⁹
corruptōez vniūse carnis p̄ enormia pct̄a
irat⁹ cōtr̄ gen⁹ hūanuz induxit diluuiū sup
vniūfaz t̄ra. et interfecit oēs aīaz vniū: p̄ter
aīas q̄ inḡisse s̄ archā i q̄ fuerūt saluate sup

Canticum.

aquas. sed postea deo recordat' misericordie recordat' est noe cunctoꝝ qꝫ uinentium. Et adduxit spm misericordie sue sup t'raz et diminue s' aq. et cessauunt aq reuise in loca sua. Et sic restauratū ē gen' hūanū p illā archā. Per qd' missiuz fuit figātuz. Qualit' x' erat uen' i q'origa hūaitatis. ⁊ debebat edificare ⁊ pstruere archā eccie i q' sola ppls fidelituz erat liband' p xp̄z ad diluuiū pctōꝝ et mortis et'ne. Quedoē eccia dōz ē q'origa ducta p qtuoz euāglistas i q' q'origa euāglitica p'sist tota n'ra saluatio. Hoc g' puidēs p' p'ba i spū. dic' o/ dñe cū irat' fuis p' nos in adā ⁊ p' pctā n'ra. tñ finalz mie recordabis. sic recordat' fuisti mie tue p' i vndati ones diluuij. vñ/ o/ dñe nūq' irat' es in flumib'. i. in aq's fluētib' sup t'raz t'pze diluuij aut tūc furoz tu' i fluib' aq'z. aut i mari ⁊ pgregatōe aq'z fuit tūc. in dignatio tua p' totū gen' hūanū. qz catarecte celi apte s' ⁊ pluit sup t'raz. xl. dieb' cū suis noctib'. in tantū q' aque ascēderūt sup altiores mōte' xv. cubitis. Et sic tota hitatio factū ē vntuz mare. vbi apparuit indignatio ⁊ furoz tu' p' gen' hūanū. Sed recordat' postea misericordie ascēdisti sup eq's tuos. qz misisti sp̄z tuū sup t'raz: tūc q'orige tue fuerūt saluatio vntūse carni. ¶ Vnde nota q' deus dicitur sede sup cherubim tāq' sup q'origā. Et sic angeli dicit' eq' et q'origa dei q'no ad opaf in mūdo. et sic dicit' descēdisse sup equos ⁊ quadrigā angeloz. qñ descēdit sup aquas diluuij vt minuēs et fugās aquas saluaret gen' hūanū. Itē angeli fuerū eq' ⁊ q'orige in quib' ferebat' archa sup aquas. Itō dōz quadriga tue ferētes archā fuerūt saluatio. Alia trāslatio hēt et eq'tatio tua sal'. Vnd' xp̄s eq'tauit p' sup eq's hūaitatis. et eq'tatio ina et cursus p' iherl'ez et t'ram p'missionis fuit n'ra saluatio. sꝫ p' ascēsiōez eq'tauit super ap'los eq's snos et paguit totū mundū cui' eq'tatō i aplis eq's et q'origis fuit mūdi saluatio. quasi dicat p'ba/ o/ domine sic tunc licet fueris iratus in fluminib' ⁊ aq's

contra gen' humanuz. tamen recordatus misericordie ascēdisti eq's ⁊ curr' angloꝝ et descēdisti ad tollendū diluuium. et tue quadriga fuerūt saluatio ferētes illā archā Ita parit' recordat' misericordie tue ascētes equos hūmanitatis in q'origā ecclesie: que quatuoz eq's euangelictis. et quatuoz rotis ferf'. q' dōē quadriga ⁊ eq'tatio erit saluatio totū genū hūano p' diabolum et peccatum ¶ Vnde cum dicit. Suscitans suscitabis Adducit quartū misteriu figuratiuū. vñ' legis genef. ix. q' p' q' cessauit diluuiū dō dicit' ipi noe. archū meū ponā i nubib' celi et erit signū inter me et t'raz. cūq; obduxe ro nubib' celū. apebit arch' me' i nubib' et recordabor fedis qd' pepigi vobiscum. et nō erūt vltra aq' diluuij ad celēdaz t'raz t'raz ⁊ c. per hoc misteriu et fed' p'uidit abacuch i spū totū misteriu incarnationis Nam illa yr̄is siue ille arch' nil aliud est n' ymago solis im'p'ssa i p'cauo nubis rorate. digeste. Itō ē signū q' pluuia iam cessauit et itōo causat diu'sitatē celoꝝ i diu'sis partibus nubis scōz diu'sitatē partium nubis iam digeste. sed p'ncipalit' causat tres colores. i. rubeū i sup'ma parte ⁊ viride i mōdo et ceruleū in p'funco. per qd' p'uidit p'ba qualiter dō pater q' ē fons p'ncipiū diuinitatis debebat im'p'mere ymaginē suā i nube hūanitatis. i. mittere filium q' ē ymago patris in carnē q' debebat late i nube hūanitatis. in q' p'sona s' tres substātie. i. ūbū aīa et caro. ex qb' p'stitut' vnica persona sub vnico esse p'sonali et diuino. q' dōē archus diuin' debebat fugare om̄ez tempestatem et totū diluuiū pctōꝝ et sedare om̄is tenebras v'f'is pcti' et duce lucē et serenitatez gr̄e. Ad quē archū respiciēs pat' n' ampli' debebat recordari v'f'is pcti'. ymo dō respiciēs illū archū q' est fili' incarnat' illico recordat' fedis p'missi inf' ip̄z et gen' hūanuz. Et sic patet respiciendo illum archum in cruce recordatus federis p'missi remi sit peccatum totū generi humano ⁊ cetera.

abacuch.

Itaq; quociens filius offert pro nobis suā
passiōz. pater nunq̄ negat veniaz pro nob
Doc ḡ puidēs abacuch i spū dicit / o dñe tu
suscitās suscitabis archū fedis tuū qñ mit
tes filinz tuū i carnē tūc suscitab. et uificab
iuramenta et federa que loquutus es et pro
misisti tribub. i. noe. et oib. ḡnonib. suis
qño iurasti q̄ q̄ciēs appareret ille arch. in
nubib. celī. i. ubū i carne. tūc respiciēs ad
illū archū nō inducēs ampli. diluuiū pec
catoz sup trāz. q̄si dicat ḡ recordare mie
tue et fedis pmissi et mitte ymagiez. i. filiū
tuū i nubē hūanitatē et c. ¶ Deinde cū dicit
fluuios sciles trē. Adducit q̄ntum missiuz
de diuisione maris rubri. qñ moyses percussit
aq̄s maris rubri cū v̄ga. et diuisit et scidit
mre rubrū i diuīsōs et trāsiuit isrl. ille. Et
abiss. i. mare dedit vocē suā. qño dñs into
nuit sup mare inducēs fulmīa et ḡndinez
et reduxit aq̄s maris sup egiptios. Et sic
coluerūt et submersi s̄ pharao. et p̄ncipes
ei. p. qd̄ puidit abacuch totū misterīū bap
tismi p hoc q̄ moyses percussit aq̄s maris cū
v̄ga. puidit i spū. q̄lit x. q̄ ē de radice iesse
et radix et v̄gult. de trā sycienti debebat
cum virga humanitatis pcutere et tange
aq̄s. et p ei. p̄tactū debebat prebe v̄tutē re
genatiuā aq̄s ad delēdū pctz. vñ sic ille aq̄
maris rubri tacte p v̄gā moyli p̄buerunt
iter et viā tutā filijs isrl. vt secure trāsirent
ad aliū lit. s̄ eedez aq̄ i se reducte p v̄tuz
et tempestatē submersūt egiptios. Ita pa
riter aq̄ baptismales tacte v̄tute passionis
xp̄i mūdāt hoīez a pctō et p̄bet viā ad vitā
et̄naz. s̄ eedez aq̄ baptismales submergūt
et extinguunt et fugāt diabolū et pec̄m in
hoīe. Doc ḡ puidēs abacuch i spū dicit / o
dñe sic tūc scidisti et diuisisti mare rubrum
et trāsiuit p̄ls. et mōtes. i. p̄ncipes egipti
vicerūt trāseūtes hebzeos. et coluerūt qñ
abiss. dedit vocē suā. i. qñ dñs itonuit sup
mare. et altitudo maris. i. p̄fūditas leua
uit man. et fluct. et gurgē trāsijt sup egi
ptios. et submersit eos. Ita tn i aduētū tuo

scindēs fluuios trē. i. aq̄s baptismales v̄tu
tez eis p̄bēto. et ip̄e aq̄ p̄bebūt iter ad glāz
fidelib. Et tūc mōtes. i. p̄ncipes demonum
coluerūt. qz gurgēs aq̄z baptismaliū trāsijt
sup eos et submersit et extinguet eos. et hoc
accidet qz abiss. aq̄ jordanis dedit vocē suā
et altitudo maris leuauit m̄n. suas. qñ vox
patris intonuit sup aq̄s dices. hic ē fili. m̄
dilect. et c. qz tūc aq̄ recepūt v̄tutē regēna
tiuā p̄t vocē p̄ris et p̄tactū carnis x. et p̄t
v̄tutē sp̄s sc̄ti ap̄ētis i sig. colūbe. qz tūc alti
tudo et dignitas baptismalis leuauit man.
i. potestatē et v̄tutē suā. Quidā aut̄ reffe
rūt illō. nūq̄ i flumib. et c. ad diuīsōz maris
rubri et trāsitiū filioz isrl. Et istā ptē. i. flu
uios scides trē. refferūt ad retrogrādōez
apue jordanis et ingressum filioz israel in
trāz. p̄missionis et c. s̄ isto m̄ occultarēt ml̄
ta p̄fūda missia. Sed q̄m̄cūqz sit tam tran
sit. maris rubri q̄ ingress. trē p̄missionis
figurabāt misterīū bap̄ et libationez toti.
genis hūani a pctō. Et sic p̄pha semp ad
ducit sup̄dicta missia i figurā pctō salua
tozem humanum. ¶ Deinde cum subdit.
sol et luna et c. adducit sextū misterīū. vnde
legit̄ josue. x. qz vidētes gabaonice victo
rias et v̄tutes q̄s dñs p josue et filios isrl.
confederati s̄ cum eis. Sed videntes q̄nqz
Reges illi. trē qz gabaonice q̄ erāt gētilē
confederati essent cū filijs isrl. Tunc p̄gre
gati venerūt simul cū exercitib. eoz. ad
destruēdos et delēdos gabaonitas. Et sic
castram̄tati s̄ circa gabaon opugnātes eas
sed gabaonite misunt nūctos ad josue. vt
veniret ad auxiliādum et liberandz eos.
Tunc autez Josue cum exercitu suo venit
galgalis. et irruit sup q̄nqz reges et percussit
eos plaga magna et p̄sequit. ē eos usqz ad
agecha et maceda. Et tūc dñs misit sup cha
naneos lapides grādīs de celo. vñ mortui
s̄ ml̄to p̄res lapidib. grādīs q̄ gladio.
Tūc ad preces josue stetit sol i medio celli
et luna ex aduerso per totam diem non
decumbentes ad occasum p̄bentes.

Canticum.

lumē filijs israel p̄liātib⁹. usq; d̄ dissiparunt exercitum q̄nq; regum. quosquinq; reges postea iosue precepit suffocari et suspendi. Et sic gabaoite fūunt libati ⁊ tota t̄ra canaan. cū regib⁹ suis fuit s̄biecta filijs isrl' ⁊c. Per hoc missiuz p̄uidit abacuch ī spū totā victoriā eccie ⁊ iūugatōz ppli gētilis ad fidez x̄. Vñ p̄uidit p̄ q̄lz xp̄s debebat mite a/ p̄los ⁊ discipulos p̄ vniūsu; mūdu; ad p̄dicanduz euāḡliuz. Et q̄m̄ una p̄ua ps de p̄plo gētili vidētes v̄tutes. ⁊ siḡ q̄ faciebāt apli in v̄tute noīs x̄. debebāt p̄fēdari cū aplis ī eccia x̄. Sic gabaoite. p̄uidit et̄ q̄lz reges ⁊ p̄ncipes t̄re vidētes ecciaz de p̄plo gētili ad fidez p̄uas debebāt ip̄as p̄ seq̄ crudelz ⁊ m̄lta milia martiz occide ī ea usq; ad magnuz p̄stātīnū. S; xp̄s p̄ solē figāt⁹ debat stare in medio celī ⁊ respicere ecciaz figātas p̄ lunam et illustrare eā p̄ reges gētiū. ⁊ p̄uidit etiā q̄lī xp̄s debebat mite tēpestates ⁊ pestilētiās ⁊ t̄remot⁹ ⁊ m̄lta alia ī comoda p̄ pplz gētilē in vidictaz martiz. S; finalz eccia figāta p̄ iosue ī lumie ⁊ v̄tute noīs ihu q̄ est sol iusticie debebat s̄biugare om̄s reges t̄re cū toto p̄plo gētili ad fidē x̄. Hoc ḡ p̄uidēs abacuch ī spū. dicit / o / dñe sic sol ⁊ luna steterūt vn⁹ d̄sq; ī hitaclo suo t̄p̄re iosue nō declinādo ad occasuz. In c̄o luie iosue vicit q̄nq; reges ⁊ dissipauit exercitū eoz p̄ lapides ḡndinis missos de celo. Et postea s̄biugauit totā t̄raz canaan. cū regib⁹ suis. Ita ī aduētū tuo sol q̄ ē xp̄s ⁊ luna q̄ ē eccia stabūt firmi ī hitaclo suo. n̄c potit vici nec dēleri ap̄plo gētili. ymo apli ⁊ m̄res ibūt ī luce sagitaz tuaz ⁊ fluīnu; euāḡlicoz. Et ī splēdore tue aste ⁊ fortitudis euāḡlice fulgurātis ⁊ m̄tētis radios euāḡlicos p̄ vniuersuz mūdu; illustrādo ap̄los ⁊ t̄redo gētilis ⁊ ī fideles signis et mirac̄lis. Et sic ī t̄remitu et sonitu p̄dicatois ap̄loz p̄culcabis t̄ram vniūsa; ⁊ ī furore tuo. s. cūz mirac̄l⁹ et punitōib⁹ ob stupe facies ⁊ t̄rebis gēte⁹ et sic veient ⁊ p̄uertent ad fidem. Naz p̄stātīnus p̄cussus lepra cognouit v̄tutes xp̄i p̄

baptismū sanat⁹. ⁊ sic fuit p̄uī⁹. ¶ Ad cui⁹ exemplū p̄ maiori p̄te om̄s reges ⁊ p̄ncipes europē fuerūt ad fidez p̄uersi et xp̄o subiugati. Hoc itēz sc̄m̄ est in ptibus adlonarib⁹ et oriētalib⁹. vt p̄ ecciaz ystoriaz ¶ Deinde cum dicit. Egressus es ī salutē. Explicat v̄tatem sup̄dictaz figuraz. naz ip̄e dixit. q̄ in sup̄dictis sex missijs p̄uidit figuratī in spū fufum saluatorē mundi et missium ī carnatois et ḡnialis redēptōis ⁊ p̄uīōis ppli gētilis. J̄do nūc aplicādo figātu; figure explicat v̄tates. vnde ait / o / dñe ⁊c. sic tūc exiisti ī salutē ppli tui p̄ assa q̄ liberauit ihrlz de manu zara regis ethiopū. priūm p̄ali. xxiii. et libasti pplz de manu casan p̄ othonel iudicū. ⁊. Et libasti illas octo aīas p̄ noe de diluūto. et libasti filios israel p̄ moysē. Et libasti gabaoitas p̄ iosue et s̄biugasti oīa regna chanaan ⁊c. Ita ḡ realiter tu ī medio āno; eris eḡs⁹ ī salutē ⁊ redēptōz ḡnalez et sp̄uales ppli tui fidelis. Et nō veies ī salutē ppli tui ⁊ ad saluādū pplz tuū cum othonel. n̄c cūz geteon n̄c cūz noe. n̄c cūz iosue. n̄c cūz moysē sic q̄nduz fecisti. s; eḡs⁹ es ī salutē ppli. i. ad saluādū populū tuū. cūz x̄ tuo ihu ī lege p̄missō cui p̄prie p̄veit saluare. q̄z iō d̄z ih̄s. i. saluator q̄i dicat q̄ tūc misisti illos sup̄dictos ad libandū illuz populū t̄p̄ralit. S; ī plenitudie t̄p̄ris mite⁹ filiū tuū ih̄z xp̄z. ad saluādū et redimēdū gen⁹ hūaz sp̄ualit de morte et̄na ⁊ captitate diā. Et loq̄ de fufo p̄ ūba de p̄rito p̄pter c̄titudiēz p̄p̄he. S; q̄z xp̄s de bellāto ⁊ p̄terendo diabolū ⁊ mēbra ei⁹ libauit gen⁹ hūanuz. J̄do subdit. tu xp̄e saluator ī tuo aduētū p̄cussisti ⁊ p̄uīisti caput de como ī pij. i. per cussisti diabolū qui ē caput como ⁊ ī p̄te ciuitatis t̄rene babilōis magne meretricis. cum q̄ fornicantur om̄s reges t̄re et ī fideles ⁊ obstinati p̄ctores. De ista ḡ como ī pij p̄cussisti ei⁹ caput. s. diabolū. Et denudasti fūdamētuz ei⁹ usq; ad collū. ¶ Ad cui⁹ intellectū ē notādu; f̄ eusebiuz q̄nto et sexto de preparatiōe euāḡlica.

abacuch.

Et f. Augustinū p totū octauū. et nonū et
decimū de citate dei. q. totū fūdamētū dīā
q. dñabaf totū mūdo erat falsa sumptio. Inā
oīns sacdotes ydoloꝝ erāt dediti magicis
artibꝫ. Et sic oīns erāt nig. mantici z dīato
res z horoscopi. z auzuspici et ydromāticī
et geomāticī z obfuatoꝝ astroꝝ z mēsiū
et dieꝝ. Et sic cū hīs falsis artibꝫ q. nō pti
nēt ī se n. mēdatiū. decipiebāt regeꝝ z p. p. loꝝ
ymo sacdotes arte hūa faciebāt q. d. o. a. z. o.
c. l. t. o. s. subitaneos meatꝫ. Et ibi loq. bant et
p. q. d. o. a. fistulas z rīmulas mītebāt voceꝝ usq.
ad p. cauz. ydoli aut staetue. Et sic vicebāt
p. p. loꝝ q. ydola loq. renf. z darēt respōsa de q. si
tis. ut ap. et. dan. x. iij. de ydolo belis. Et isto
modo illa ydola falsa dabāt falsa z decepto
ria respōsa z p. cipiebāt fieri nefāda sacrificia
et ludos sceicos z nefādoꝝ ritꝫ ī p. p. loꝝ gētili.
Et cū hoc fūdamēto diaboloꝝ adorabāt. Et
dñabāt ī toto mūdo. s. venīt x. p. s. et misit
ap. los suos p. totū orbē ad p. dīcādaꝝ v. t. utē
euāg. līcaꝝ oīni creatūe. q. quidē apli detexer
unt falsitatē z deceptōz oīuz supstitutionū fal
saz. ip. oꝝ sacdōtū. Ināz ī p. s. etia aplōꝝ nō
pōtāt ydola dare respōsa. ut p. z ī hystoria
b. n. i. bartholomei z Mathei. ymo ydola ru
ebāt z comīuebāt. Et sic apebat deceptō z
artificiū q. d. ibi latebat ad decipiēdos p. p. los
Et tūc p. p. lī vīsa maīfesta deceptōe. ydoloꝝ
et vīsa vīrate euāg. līca. p. ūtebāt ad x. p. s. sed
supstīosa deceptō magis patuit z fuit ma
nifesta p. p. ūsiōz magni p. s. t. ā. t. ī. n. i. p. totū or
bem. Et iō oēs reges t. r. e. d. a. n. p. p. ydola p.
seqbāt x. an. c. s. Tūc p. p. x. p. s. eleuerūt oīa
ydola mūdi. Et sic illa falsa supstīō q. erat
dīā ad decipiēdū iuēta q. p. tot t. p. za fūat co
pta z occ. l. ta. tūc fuit denudata z maīfesta.
et sic diab. l. s. p. n. c. e. p. s. h. u. i. s. c. l. i. e. l. e. c. t. o. ē. f. o. r. a. s.
Et hoc ē q. d. ītēdit hīc dīcē p. p. ha. V. n. d. a. i. t.
o. x. p. e. q. n. i. e. g. r. e. s. s. i. t. ī. s. a. l. u. t. ē. p. o. p. u. l. i. t. u. i. Tūc
percussisti cap. diab. l. i. c. i. u. de como impij. et
denudasti z detexisti fūdamētū eiꝫ usq. ad
collū. Et loq. f. methafoꝝice. Ināz sic mulier
q. n. o. q. z. h. ē. t. m. u. l. t. a. s. ī. d. i. s. p. o. e. s. z. ī. m. p. f. e. c. t. o. e. s.

sed qz cohopit se cum vestibꝫ et caligis a/
planta pedis vsq. ad collū. qz faciē nō pōt
tege. Et sic cohopit oīns defectꝫ occultos
sed si d. s. denudat z detegit eā aplāta pedis
vsq. ad collū. tūc vīdebūt oēs eiꝫ defectus
quī sub veste latebāt. Ita partē ē dīcendū
de illa falsa supstīōe. qz erat velata z tecta
multis falsis ap. c. i. s. ad extra īnq. tū q. n. o. z.
fingebat religioꝝ et v. t. utē ī aparēcia. sed
īntꝫ latebāt m. l. t. a. n. e. f. f. a. n. d. a. z. a. b. h. o. i. a. n. d. a. z.
detestabilia. ut p. z ī bachanalibꝫ bachi. z ī
nocturnis de veste et veneris zc. s. z. v. e. i. t.
x. p. s. et detexit et denudavit istā falsaz sup
stīōez p. oēs p. tes vsq. ad collū. et faciē
vbi aparet veritas rey. Bis g. x. p. c. u. s. s. i. t. c. a.
p. u. t. d. e. c. o. m. o. ī. m. p. i. j. et denudavit fundamē
tum eiꝫ usq. ad collū. P. r. i. m. o. q. n. o. d. e. s. c. e. d. i. t.
ad infernū q. est com. dīā impij. Ibi enim
percussit et p. t. r. i. u. i. t. et iudicauit euz. et nu
davit et expoliavit limbū z eī purgatorū
q. d. erat fundamētū eiꝫ. S. e. c. d. o. p. c. u. s. s. i. t. d. i. a.
b. o. l. ū. c. a. p. ī. m. p. i. e. c. o. m. o. et cītatī t. r. e. n. e. q. n. o.
eiecit ipm a populo gentili. et nudavit. et
manifestavit falsitatē supstīōis. Sed qz
diabolus cum angelis suis apostaticis nō
fuit eiectꝫ de mūdo. nec eiecit ab hoīe: n. p.
baptismuz et exorzismum vbi dicitur sibi.
Ergo maledicte diabole recog. s. c. e. s. e. n. t. e. t. i. a.
tuam et recete ab hoc famulo dei zc. I. t. e. o.
subdit p. p. ha. ī p. s. o. n. a. e. c. c. l. i. e. o. x. p. e. t. u. p. b. a. p.
t. i. s. m. ū. et exorzismū maledixisti diabolo c. a.
p. i. t. i. o. i. u. z. b. e. l. l. a. t. o. z. et oīuz t. ē. t. a. t. o. n. u. z. et vī
c. i. o. z. q. p. u. g. n. ā. t. p. n. o. s. Et maledixisti septis
eiꝫ. i. o. i. b. d. e. m. o. n. i. b. s. s. u. b. d. i. t. i. s. s. u. b. s. e. p. t. r. o. et
d. n. i. o. e. i. v. e. n. i. e. t. i. b. s. v. t. t. u. r. b. o. v. ē. t. o. z. z. a. c. i. e. s.
et turba bellatoꝝ ad dīsp. g. e. d. ū. z dīssipādū
me. oīa ista dīc. p. p. ha. qz ī bap. z p. n. i. a. n. s. o. l. ū.
eiecit diab. l. s. et maledicif. s. z. e. t. oīa. p. e. c. c. a. et
t. ē. t. a. t. o. s. q. j. u. g. i. t. p. u. g. n. ā. t. z. c. o. n. ā. t. d. i. s. p. g. e. n. o. s.
Item cū x. p. s. n. s. o. l. u. m. m. a. l. e. d. i. x. i. t. d. i. a. b. o. l. o. s. z.
eī septri eiꝫ. i. s. o. s. i. u. d. o. s. z. i. s. t. o. e. l. e. s. o. b. s. t. i. a. t. o. s.
q. j. u. g. i. t. c. o. n. ā. t. d. i. s. p. g. e. et destruere eccliam
Et ideo subdit. q. exultatio eoz impugnā
t. o. p. c. e. c. l. i. a. z. et p. p. l. z. x. a. n. ū. et p. q. u. e. l. i. b. e. t. i. u. s. t. ū.

Canticum.

est sic exultatio eius. i. illi latrois d' deuorat aliquem paupē i abscondito. q̄si dicat q' sicut latro letat' & exultat q̄no i abscondito repit aliquem et expoliat eū. et ex diuite facit pauperem. Ita letat' diabol' tētare hoīez & deuocere eū ad peccādū expoliādo ip̄z bonis gr̄e. Et ita exultabat ppl's infidelīū pseḡnto et expoliādo eccl'iaz et pplm xanū. Et ita letatus et exultauit diabol'. q̄no expoliauit adā oīb' bonis gr̄uitis & percussit eū i corpe et aīa. q̄n inobediēs dīo p̄cepto uoluit descendere uoluit ab iehrlz i hyerico et incidit in latrōes zc. Et sic parit' exultauit diabol's q̄no p' sup̄dictas falsas sup̄stitōes occupauerat totū pplz gētilē. S; qz x' misit ap'los suos ad rebellandū et eiciendo ip̄z de mūdo. Ideo subdit /o/ dñe ihu xpe tu fecisti uiam eq̄s tuis. s. apli d' st eq' tui p' q̄s iustitias et pambulasti totū mundū. uiam g' fecisti et apuisti eis in mari hui' mūdi. et in luto aq̄z multaz. fecisti eis uiaz ut trāfirēt ad rebellādū diabolū. et ad auferēdū s' p̄oaz quā tyrānice et cū falso fūdamēto et sup̄stitōne detestablī possidebat. ¶ Et nota. q' p̄pha i hoc cantico cōit' utit' ubi methaforicis. et ideo appellat ap'los eq̄s x' cū quibus peraguit mūdū. sic ysayas appellat eos pedes cū diē. q̄ pulcri s' pedes euāgelizantiū pacem. Item appellat eos nubes inq̄ntum ferebāt et pluebāt pluuiā euāgelicā ysaye qui s' hīj d' ut nubes volant zc. Et isto m' abacuch appellat eos eq̄s trāseūtes maria et flumina lutosa hui' mūdi ad subiciēda' insulas iugo x'. Et hūc modū fuit ysayas .xj. cū dicit. q' tūc dñs ihu x' desolauit linguam maris egipti. et leuabit manus sup' flumen i fortitudine sp̄s sancti. Et percuciet eū i septē riuīs. Ita ut trāseāt p' eū calciati Et erit uia residuo populo meo zc. ¶ Audiui et turbat' ē uenit me'. Dec est quarta et vltia pars principal' hui' cāctici in q' agit gr̄as et explicat psolatōez et gaudium qd' eccl'ia iustoz hūit de bñeficio redemptionis i p' aduētū x'. Et etiaz de gaudio

qd' ē habita i h' aduētū p' iudiciū. Et ideo ista iij pars p' exponet de gaudio primi aduentus. Secūdo de gaudio scđi aduentus. ¶ Quo ad primū ē g' p̄notādū sic dictū ē sup' q' abacuch i simplici sp̄u p̄uidit destructionēz illi' particularis babilonie cūz Rege suo de p̄inā fufaz p' cyrū. et p̄uidit p̄in/ quaz libatōez particularē et t̄p̄alē poppli iudoz. s; duplici sp̄u p̄phico p' illā p̄tclazē punitōez p̄uidit genales punitōez magne meretis babilonis et generalez redemptionem faciendaz p' xp̄z de longiq̄. Sed in prima punitōe et p̄inā p̄uidit q̄lit cyrus erat factur' ḡnale edictū p' oīa regna sua. s. meoz et assyrioz et psaz et calceoz ut oēs hebrei. xij. tribuū. tam illi d' fuerāt captiuati p' psalmanasar et tethaglassar & et transmīgti et captiuati p' nabucho. possent libe redire i iehrlē et rehedificare templum et ciuitatez. rediens possent eis sacra uasa templi et magnā copiaz auri et argenti p' temp' hedificādo. s; ista genalis libtas eēt data oīb' isrlitis hītantib' p' illa regna. Tñ maior ps renuit redire. Itaz de decē tribub' captiuatis p' psalmanasar aut pauci aut nulli redierunt. eo qz iam erant collocati et radicati i possessiōib' et uineis in regno meoz & assyrioz et psaz. De iudeis aut trāsmīgti & captiuati. maior ps remāsit. tñ qz iā ibi possidebāt domos & uineas et oliueta & p̄dia & ceas possessiōes Ideo noluerūt illa relinq̄re. tū qz timebant labore & p̄tclā itinis. et sic pl'es manfūt in babilōia q̄ redierūt. qd' p̄z. nā hest' & assuez' fuerūt p' magnū t̄p' p' relaxatā captiuitatē p' cyrū. tñ tūc t̄p̄i' hītabāt i calcea & mōia et assyria & psice & etiā i ethyopia magna mltitudo hebreoz et iudoz de illa captiuitate ut p̄z p' totū discursū libri hest'. Ex q̄b' p̄z q' amore bonoz t̄p̄alū & ex timore laboz itinis maior ps uoluit remāne in illa captiuitate. et minima pars uenit ad libertatem. Sed illi qui manfunt in babilonia bene fuerunt puniti. nam post destructōez

.abacuch.

factam per cyrum et darium tota prouincia caldeoꝝ passa est grauem sterilitatem et pestilentiam hominum et animalium. et multa alia miseranda discrimina et tribulatioꝝ. sicut dicunt oēs ystoriographi orientales. et putat prophetauit ysayas. et ezechiel et q̄i oēs p̄be miores. Et sic petz q̄ iudei remanentes in babilonia ex amore bonoꝝ temporalium/et uolentes uitare labores et picula itineris. et contempnentes libertatem et cultum diuinum/ iusto dei iudicio incederunt in maiora picula et tribulatioꝝ. et passi sunt sterilitateꝝ et fame et penuriam bonoꝝ temporalium. Per hoc p̄fecto p̄uidit misterium abacuch in duplici spiritu prophetico totam ecclesiam et obstinationeꝝ et iniquitatem. in qua manet pars iudaycus. Unde p̄uidit qualiter x̄p̄s in lege et prophetis p̄missus erat venturus inter eos/et debebat eos absolvere a iugo legis. et captiuitate peccati et dare eis legem libertatis et gratie. et vocare eos ad iherusalem spiritualem quam ipse edificauerat. Sed p̄uidit qualiter maior pars iudeoꝝ debebat contempnere x̄p̄m messiam. et legem libertatis et hoc propter amorem bonoꝝ temporalium. Et sic sponte erat mansura sub iugo legis et sub captiuitate diaboli perpetua et confusione babilonis mansura. Et sic p̄uidit qualiter minor pars illius populi erat x̄p̄s et legem euangelicam susceptura. et p̄uidit qualiter illa pars que fuit collegium ap̄loꝝ et discipuloꝝ debebat edificare nouam iherusalem et ecclesiam super firmam petram que est x̄p̄s. Et p̄uidit etiam qualiter iudei remanentes in sua obstinatione non solum debebant perdere omnia bona temporalia: sed etiam spiritualia et eterna. Nam p̄ quatuor annos passi sunt seditiones et bella intestina et furta et homicidia. ut ait iosephus libro de bello iudayco. Et p̄ ea fuerunt obsessi et intollerabiles inediaꝝ passi et tandem fuerunt capti et partim interfecti et trucidati et partim captiuati. et dispersi per mundum. et ciuitas fuit euersa et templum incensum. et sic perierunt bona temporalia et etiam spiritualia que perierunt sacerdotium et sacrificium

et lex fuit desolata et arida facta. quia non amplius facit fructum cum sit mortua. et non solum mortua. sed etiam eis mortifera/ ut dictum est per L. Omnia ergo supradicta p̄uidens abacuch in spiritu p̄prolet et expauescit tale obstinationeꝝ et iniaꝝ et damnationeꝝ temporalem et spirituales obstinationeꝝ iudeoꝝ. Secundo gaudet et consolatur se esse de illa societate iudeoꝝ et fidelium. qui x̄p̄s erant recepti. et etiam de illis qui cum ipso in celum erant ascensuri et de limbo libandi. ¶ Dicit ergo propheta in persona sui et ecclesie/ o domine. Ego uidi ex reuelatione qualiter maior pars populi iudayci debet damnari et in sua obstinatione permanere. nam quando tu fueris egressus in salutem populi tui. ipsi non recipiunt te nec doctrinam tuam. ymo persequuntur et crucifigunt te. Et si ex sponte permanebunt in sua perfidia et obstinatione et captiuitate diaboli/ propter quod peruenabis eos ad penam et captiuitatem perpetuam in corpore et anima. Itaque minor pars eorum recipiet legem tuam. Ex quibus facies populum tuum et ecclesiam simul cum iustis de populo gentili. ¶ Ite cum ego audiui iniquitatem et obstinationeꝝ et damnationeꝝ illius populi sic alieni conturbatus est uenter meus. id est. inferiora mea. et a voce tue reuelationis contremuerunt labia mea/ ne possint talia proferre et scribere in hoc cantico. Sed quia ex alia parte uideo me esse de grege et societate illius populi qui te receptura est. et debet tecum ascendere in iherusalem spiritualem per gratiam et in supernam per gloriam. Ite non timeo labores nec picula nec passionem et non curo si ingrediar putredo et uoloz in ossibus meis. et subter me scateat et serpat qui cumque uoloz et labor. ut. id est. dum in requiesca te cum in die tribulationis et damnationis iudeoꝝ et ascendam tecum ad populum nostrum accinctum et preparatum ad ambulandum in lege tua euangelica. et accinctum ad pugnam contra diabolum. et inimicos fidei. quasi dicat uis modo ego sum de societate et numero tui populi fidelis. ego sum preparatus ad perferendas et tollerandas omnes persecutiones usque ad mortem inclusive.

Canticum.

¶ Et nota q̄ p̄pheta appellat diem tribulationis. nō soluz futum statum iudeoz in inferno. sed etiam presentem statum i hac vita. Nam de futuro statu non est dubium quia in secula seculoz cruciabuntur. Sed etiam presens status dicitur dies tribulationis eoz. Nam primo sunt in captiuitate temporalī et spiritali sine regno et sacerocio exules a sua patria. et ultra hoc sunt sine lege et fructu legis. quia nullum fructum habent ex obseruantia. quia non solū est eis mortua sed mortifera. Ideo oratio et ieiunia. et oblationes et omnia opera legis. que faciūt/vertuntur eis in peccatum vt dictum est psalmo. xl. ix. et. l. et. c. viij. Ideo licet non semper paciantur sterilitatem bonoz temporalium. Tamen semper patiuntur sterilitatem legis. et bonorum spiritalium. Ideo eoz status dicitur dies tribulationis. sicut dies legis euangelice bz ann⁹ benignitatis et fecunditatis p̄pter habūdantiaz bonoz spiritalium ps. Lxij. Sed q̄ status iudaycus sit dies tribulatio et sterilitatis. probatur quia post aduentum xpi ficus test lex vetus figurata per ficulneam nō florebit. quia iam fuit maledicta per xpm ne amplius faceret fructus. Math. xxij. Et non erit germen nec fructus nec palmes in vineis illius populi et legis test precepta/cerimonia nō germinabūt.

¶ Unde nota. q̄ lex diuina et ecclesia dei ab adam vsqz ad vltimum iustum dicitur vna secundum gregorium et omnes doctores. vt dictum est in prologo. Sed ista lex aut ecclesia in scriptura quandoqz appellatur vinea. Cuius palmites sunt x̄ fideles. Quandoqz appellatur oliua. Cuius rami s̄ fideles. Quandoqz dicitur aruum seu ager. Cuius fruct⁹ et seges sunt fideles. Q̄noqz appellatur ouile dei. Cuius oues sunt fideles. Sed post aduentum xpi omnes iudei obscinati fuerunt abscisi ab hac oliua. et vinea et agro et ouili. in quoz locus fuerunt inserti conuersi de populo gentili vt ait ap̄ls

ad Romanos. Ideo ista vinea. et oliua et ager non facit eis amplius fructum. quia lex iam fecit et protulit fructū in tempore determinato. scilz in aduentu xpi. Et ideo fuerunt sibi abscisi rami ceremonialium. et nati et orti sunt in eodem truncho legis rami euangelici qui profferunt fructus euangelicos ecclesiasticoz sacramentoz et fructus gracie. Ex quibus patet q̄ lex vetus cum illis ramis et palmitibus veteribus iam abscisis et arboris nullum iam fructum profert. Ideo dicit. non erit germen in vineis. et menties op⁹ oliue. Nam sicut vinea legis non facit vuas. sed lambrusca. Ita oliua legis nō facit oliuas. sed murcas et mentita est in fructu suo. et eadem ratione arua legis non afferunt cibū sed venenum mortiferum. Item cum ille populus ante aduentum xpi esset populus peccualis et de ouib⁹ dei. Postea fuit abscisus ab ouili dei. et iam non pascitur nec comedit in presapiibus dei. quia deum negauit. Danielis. ix. Unde populus gentilis qui non erat plebs dei. facta est plebs dei per baptismus. et populus iudaycus fact⁹ est non plebs dei et absqz misericordia per infidelitatem. Osee. p. Ideo dicit. q̄ popl⁹ iudaycus ex oue factus est pecus. abscidetur de ouili dei. et factus armentū bestiaz non erit in presapiibus cum ouibus xpi.

¶ Ego gaudens gaudebo. Quasi dicat in persona populi fidelis. Postq̄ iudei sponte abiecerunt xpm et voluerunt manere sub iugo legis. et abscindi ab ouili xpi. Ego aut gaudens in presenti per graciā et fruct⁹ euangelicos. gaudebo i futuro per gliam in xpo deo ihu et saluatore meo quem recepi per fides. Quia ipse ihs qui est deus et fortitudo mea ponet. et p̄parabit pedes meos aptos et veloces q̄si ceruoz. ad ambulandum in lege euangelica. et ad ascendendum in iherusalem supernam per gloriam. et ipse reducet me gracia sui super excelsa ma. i. sup cacumina celestia in p̄missa

.abacuch.

Et ipse victor contra diabolum deducet me canentem in psalmis gratie in presenti et in psalmis glorie in futuro. Quasi dicat quod iudeis et omnibus infidelibus manentibus reprobatis. et dampnatis in sua obstinatione. Ego gaudebo cum ihu deo redemptore et glorificato. hic per gratiam. et in futuro per gloriam. Secundo modo ista ultima pars ab illo loco. Turbatus est et conturbatus et cetera. potest exponi de pena damnatorum et gaudio iustorum post iudicium. Unde dicit propheta / o domine. Ego audiui ex reuelatione michi facta in secundo capitulo damnationem magne meretricis et ciuitatis diaboli quam factus es in ultimo iudicio de persecutoribus iustorum. Et ideo conturbatus est venter meus et cetera. Sed quando audiui gloriam quam daturus es iustis in meritum et premium persecutionum. Tunc fui consolatus. et volo quod ingrediar patre in ossibus meis. id est paratus sum pati omnes persecutiones et aduersitates in hac vita. ut requiescam in die tribulationis. id est in die iudicii. et ascendam ad populum nostrum iustorum accintum. et liberatum et expeditum ab istis miserijs huius mundi. cum quo ascendam in celum. Unde post diem iudicii ficus istorum diuitum mundanorum non amplius florebit. nec erit amplius germen in vineis eorum. et opus oliue mentietur eis. et arua non afferent fructum eis. quasi dicat quod omnia ista bona mundana perent illa die. nec poterunt eis prodesse. Ego autem quia ista bona mundana contempsi propter christum et propter celestia. in illa die gaudens gaudebo et exaltabo in deo ihu meo messia in lege promisso quia ipse est deus et fortitudo mea. et ponas pedes meos veloces. quasi ceruorum ad ascendendum in celum. et deducet me super excelsa celestia canentem in psalmis glorie Ipse enim victor et triumphator de mundo. et de diabolo deducet me secum cum populo victore canente victoria sua in psalmis glorie.

Hec ergo supradicta in hac expositione sunt que diuino auxilio fretus potui haurire et extorquere ex intelligentia huius cantici secundum sanam fidem. et doctrinam. Ideo oro: et exoro fratres meos fideles et catholicos: ut vellint cum caritate attendere ad intelligentiam huius cantici. quia difficilimum est ad intelligendum. Primo quia est de rebus altissimis. Secundo quia procedit per vocabula methaphorica et usurpata et extranea. Tercio propter diuersitatem translationum. nam quasi omnes interpretes fuerunt diuersi in interpretatione. et translatione huius cantici. eo quia in hebreo procedit per verba methaphorica et multum equiuoca. Et ideo dicunt hebrei quod quatuor partes sunt in sacra scriptura multum difficiles ad intelligendum. quas non debent legere nisi prouecti et antiqui doctores. quarum prima est primum et secundum et tertium capitulum libri genesis. Secunda est liber canticum salomonis. Tercia est liber ezechielis in primo capitulo. et quadragesimo capitulo usque ad finem. Quarta autem est istud canticum abacuch. quia ideo intitulatur oratio abacuch pro ignorantia. siue pro ignorantibus. eo quia ab omnibus ignoratur eius vera intelligentia. usquequo veniat Rex messias ad declarandum ipsum. Et sic patet quod non solum apud nos. sed etiam apud hebreos hoc canticum reputatur difficilimum. Et ideo si lector fidelis non valeat attingere plenam intelligentiam ex hac supradicta expositione. Rogo quod pergat ad alios catholicos expositores. quia deus voluit communicare et reuelare singulis diuisim thesauros sapientie sue. prout sibi placuit. Ideo oportet lectorem cum caritate accedere et studium adhibere.

Canticum.

A Voite celi que loquor. Hoc canticum cantat ecclesia in laudibus diei sabbati. quod canticum fecit moyses et repit scriptum de vetero nomij xxxij. Quod quidem canticum fecit moyses ex precepto do. et precepit ut reponetur in archa federis. ut esset in testimonium contra filios israel quotiens peccarent. et apostatarerent et recederent a domino: ut patet in capitulo precedenti. scilicet xxxi. Unde dicit dominus ad moysen. Ecce tu dormies cum patribus tuis. Et populus iste confregens fornicabit post deos alienos etc. Et irascetur furor meus contra eum in die illo et derelinquam eum. et abscondam faciem meam ab eo: Et erit in devoracione et inuenient eum omnia mala et afflictiones et cetera. Nunc itaque scribite vobis canticum istud. et docete filios israel ut memoriter teneant et ore decantent. ut michi sit carmen istud pro testimonio inter filios israel etc. Ex supradictis inferunt conclusiones

¶ Prima conclusio. quod moyses fecit hoc canticum ex precepto domini.

¶ Secunda. quod deus prenouit et reuelauit ipsi moysi qualiter ille populus debebat fornicari et sequi deos alienos dum esset in terra promissa postquam esset incrassatus et pinguis.

¶ Tercia. quod moyses quod posuit hoc canticum in archa federis ut esset in testimonium contra filios israel: ut quando vident punitiones in eis. cognosceret hoc eis fuisse predictum.

¶ Quarta. quod moyses prenouit ex reuelatione omnes punitiones veteras illi populo propter peccata usque ad extremum tempus. Unde concludit in illo. xxxij. cap. Noui enim quod post mortem meam inique ageritis: et declinabitis cito a via quam precepi vobis. et occurrerit vobis mala in extremo tempore quando feceritis malum et contra deum etc. Ex dictis in hoc capitulo et ex dicendis in hoc canticum patet manifeste moysen fuisse verum prophetam. eo quia nouit in spiritu ex diuina reuelatione et futuram rebellionem et ydolatriam illius populi

et preuidit pariter futuras punitiones et destructores quos ille populus erat passurus per supradicta peccata. et quoniam ille maledictiones date supra in capitulo. xxvij. debebant illi populo apprehendere Et ideo moyses fecit hoc canticum in quo preter et predict beneficia que deus fecit illi populo. et predict ingratitude et scelera que ille populus erat perpetraturus contra deum et punitiones quas erat passurus. Et sic patet moysen fuisse verum prophetam et habuisse spiritum prophetie de futuris contingentibus.

¶ Sed est quodammodo an moyses habuit duplicem spiritum prophetie in hoc canticum. scilicet an spiritus et lumen propheticum moysi actum et puenit usque ad christum et ecclesiam: aut fuerit terminatus in gestis veteris testamenti. Dictum est ei in populo. trac. ij. et iij. quod spiritus simplex prophetie est ille qui tangebat mentem prophetam de futuris contingentibus in illo populo in veteri testamento. in quo terminabatur noticia prophetie. scilicet spiritus prophetie erat qui transcendebat futura contingentia veteris testamenti. ymo per gesta preterita et presentia et futura veteris testamenti. manucebat mentes et noticia prophetie usque ad missam christi et ecclesie. que duplicem spiritum et lumen propheticum habuit et accepit est deus. et ysayas et ceteri tres maiores et. xij. prophete minores ut pluries dictum est. Et ideo est videndum an moyses in hoc canticum habuit hunc et tale spiritum et lumen duplicem propheticum. et an noticia sua prophetica puenit usque ad christum et ecclesiam.

¶ Ad cuius intelligentiam est prenotandum quod due fuerunt punitiones generales illius populi. et due destructioes et euersiones et incensiones generales illius templi et ciuitatis iherusalem. Prima fuit facta per nabuchodonosor et et caldeos. Secunda fuit per tyrum et Romanos. prima autem fuit propter peccata ydolatrie. secunda propter odium et homicidium prope tractum contra messiam in lege et prophetis. quod non solum spiritum negauerunt et audire noluerunt. sed etiam occiderunt. ideo prima captiuitas et destructio fuit remissa et restaurata per cyrum et ciuitas et templum reedificatum per zorobabel. et ibidem sacerdotem magnum. Secunda autem fuit irremissibilis et irreparabilis: ut patet ad oculum. has profecto duas captiuitates et destructioes nouerunt et predixerunt quasi omnes

.D.

Moyses.

prophete. Primo. n. dō p̄uidit et p̄dixit
captiuitatem primam p̄ babilonios ⁊ eius
remissionez vt p̄ psalmo. Lxxviij. et Lxxix
et. cxxxvj. Sed p̄petuam captiuitatē sc̄daz
et irreparabilem p̄dixit psalmo. xxviij. di
cens destrues illos et no rehedificabis eos
Item de sc̄da captiuitate dicit pas. xciiij.
Hodie si vocem eius audieritis nolite ob
durare corda vestra ⁊c. Item ysaye. xlviij.
Educ foras populum cecuz et surdum ⁊c.
Item ysaye. L. Ecce in iniquitatibus vestris
venditi estis: et in sceleribus vestris dimisi
matrem vestraz. quia veni: et non erat vir
et vocauit. et non erat qui audiret. hoc idē
capitulo. Lxv. Item Danielis. ix. de prima
captiuitate et ei⁹ remissione et rehedifica
tione dicit. Rursum rehedificabit platea.
et muri in angustia temporis. Sed de sc̄da
captiuitate et destructione dicit. Post eb
domadas. Lxxij. occidet x̄ps: et nō erit ei⁹
popul⁹ q̄ eum negatur⁹ est. et ciuitatez et
sanctuariū dissipabit popul⁹ cuz duce ven
turo. et finis eius vastitas. et post finem
belli statuta desolatio. et vsqz ad p̄sumatio
nem et finem p̄seueravit statuta desolatio.
Sufficit ḡ q̄ om̄es p̄p̄be in hoc p̄cordant.
q̄ sc̄da destructio et captiuitas erat venia
illi populo. eo q̄ erat negatur⁹ deus. et nō
debebat recipere: nec audire messia in lege et
p̄phetis p̄missum: ymo erat ip̄m occisur⁹
Et om̄es p̄cordāt in hoc. s. q̄ illa sc̄da capti
uitas erat irreparabilis et perpetua. Et q̄
popul⁹ gentilis erat eligend⁹. et loco ppli
iudayci substituēd⁹. vt patet p̄ totūm dis
cursum p̄phaz. que oia ista p̄nouerūt et
p̄dixerunt in duplici sp̄u dō p̄p̄be. Quaz
etiam vltimaz p̄petuā desolatōez et rep̄a
tionem p̄pter peccatum negatōis x̄ p̄uidit
moyses in duplici sp̄u p̄p̄be deūto no. xviiij
cum dicit sibi deus p̄pham suscitabo ei⁹ de
medio fratrum suoz silem tui. et ponam
verba mea in ore ei⁹. loquetqz ad eos que
cumqz dixerō illi. Et quicumqz verba que
loquetur audire noluerit vltor existam.

Ex quibus patet q̄ moyses p̄uidit ex di
uina reuelatione in duplici sp̄u x̄pm nasci
turum de illo p̄p̄o sc̄daz carnem. in cui⁹ ore
deus pater debebat ponere verba sua. ymo
deus pater erat loqutur⁹ nob p̄ os x̄. qz q̄c̄p
hēt a patre nascēdo. et sic p̄uidit q̄liter dō
erat nob loqutur⁹ in carne. et p̄uidit q̄liter
ille p̄p̄s. i. maior pars ei⁹ nō erat ip̄m audi
tur⁹: ymo negatur⁹. Et sic p̄uidit vltimā ⁊
perpetuā vltōem et destructōez eoz. Ex
quib⁹ p̄ q̄ moyses nō solū p̄uidit p̄mā ca
ptiuitatez iudeoz fufam p̄pter peccatum
ycolate. sed etiā p̄uidit sc̄daz captiuitatez
et p̄petuā destructōez sc̄di templi p̄pter p̄ctz
infidelitatis et odij ⁊ homicidij p̄petratū p̄
x̄p̄s. Et hanc duplicē captiuitatē et destru
ctōez ppli iudoz: et templi et templi: et
ciuitatis p̄dicit moyses in hoc c̄ntico. Et pre
cepit ip̄s reponi in archa vt esset testimo
nium contra illū pplz ne allegaret ignorantia. qn
deus auisisset eos. et p̄dixisset eis punitō
nez sui p̄cti appellāto celū et t̄raz in testimo
nium. In q̄ c̄ntico duo p̄ncipal⁹ fac. p̄tio. n.
p̄mittit p̄hemū et exordium. sc̄do exed̄
narratōz. Ibi. Date magnificētia deo nr̄o.
¶ Quantū ad p̄mū: qz sup̄ dicit moyses
q̄ faciebat hoc c̄nticū in testimonium contra
filios isrl. vt ip̄m nulla delezet obliuio cōt̄
quos inuocabat celū ⁊ t̄raz. Ido nūc in ex
ordio hui⁹ c̄ntici obtestant̄ celū et terraz
et appellat eos in testimonium p̄ illū pplm. et
petit diuinū auxiliū inuocando nomen dō.
Dicit ergo Moyses. o celi audite q̄ loque
or. s. sentētiaz dei datam p̄tra pplm iuday
cum. et sicut estis in mobiles a loco sitis mi
chi testes p̄tra istū pplm q̄ rebellaturus et
blaffematus est p̄tra deū suū. Et t̄ra q̄ est in
mobilis audiat verba oris mei. et sit mihi
testis de in mobili snia data a deo p̄tra istū
pplm. Et tam celi q̄ t̄ra sitis in testes q̄liter
volo p̄dicere sniaz dei et punitōz p̄tra istū
pplm p̄pter fufuz p̄ctm ycolate et in fidei
tatis. qd̄ p̄petrafus ē cōtra dñm et messiam
suū. Ne possit allegare ignorantia q̄no e

Canticum.

veniant sibi ista mala. Item vos celestes et angelice create audite q̄ loquor ut sitis testes. Et t̄ra. i. oēs habitatores t̄re audiant verba oris m̄i. q̄ ego anūcio ex pte d̄i cōt̄r̄ illū ppl̄z rebellē. ¶ Deice cū dic̄ Cōcrescat captat benivolētiāz d̄i et petit auxilium ⁊ gr̄az. p̄ ut ip̄e habundē possit loq̄. Sc̄do ut faciat fructū ī ppl̄o. et ad hoc iuocat nomē d̄i t̄etraḡmatō. q̄d ē ūbū icarnatū. s. ihs x̄ps m̄issas ī lege p̄miss̄. ī cui⁹ v̄tute moy ses fecat oīa mirac̄la. ī cui⁹ fide et spe oīs fideis ve. tel. saluabāt. vñ ait. Ego moyses inuocabo nomem d̄i q̄ ē d̄s ihs ī carne futur⁹ et ventur⁹. sine q̄ nullū donum nulla gr̄a p̄ nō dant a p̄re lumīnū. hoc inq̄ nomē d̄ni iuocabo ut doct̄na m̄a moral̄ ⁊ p̄phica in hoc cāntico p̄nūciāda crescat ⁊ hūmēt ut pluuia solet habū dare. Et eloq̄ū meū fluat affluēt sic ros. Et fluat et crescat ista doct̄na sup̄ mōtes hoīuz ad itelligēdū. et sup̄z volūtates eoz ad opandū. q̄i et sic ymbez fluit sup̄ herbā et fac̄ eā ḡminare. Et sicut stille cadētes sup̄ gramina faciūt ea cresce et p̄spā. Ita p̄ter doct̄na m̄a faciat fructū fid̄i ī mētib⁹ audietū. ⁊ fructū caritatis in volūtatib⁹ eoz. ¶ vñ d̄ adūtēd̄ q̄ recte moyse⁹ iuocat ihs q̄ ē nomē d̄i ad gr̄az impetrādā. qz ex reuelatōe sciebateū ēe ī oīb⁹ m̄diatorē d̄i. et hoīuz p̄ quē d̄s erit reissur⁹ p̄cia hoīuz et datur⁹ oēs gr̄az. et in v̄tute cui⁹ et ad cui⁹ inuocatōez moyses fecerat oīa mirac̄la in egipto ⁊ in mari rubro ⁊ c̄. ¶ Date magnificētiā d̄o n̄ro. Premissa in vocatōe diuini auxilij ⁊ exordio. hic incip̄ suam narratōez. in q̄ tā facit sc̄dm q̄ hēt tres ptes p̄ncipales. Nam p̄ p̄dic̄it p̄mam punitōez illi⁹ ppl̄i fufaz p̄pter pct̄z ycolate Sc̄do p̄dic̄it punitōez sc̄daz p̄pter pct̄z odij et mortis x̄. Tercio p̄dic̄it electōez et sub/ stitōez ppl̄i ḡtilis ad eccl̄iaz loco populū iudayci. ij̄ ibi Et dixi. nā st. ij̄ ibi. Laudate gente⁹. In p̄ma pte tā fac̄. P̄rio. n. explicat breuī beneficia q̄ sp̄alit̄ ille popul⁹ recepit a d̄o p̄re nationib⁹. Sc̄do p̄dic̄it ingrati

tudinem et apostasiam quam ille popul⁹ erat p̄petratur⁹ p̄t̄r̄ deum p̄pter ycolatriā. Tercio p̄dic̄it fufaz punitōez et destructō nem eoz p̄pter illud pct̄z. ij̄ ibi Incrassat⁹. tertia ibi. vidit d̄ns ad iracūdiāz. ¶ Quātū ad p̄mū ē adūtēdū. qz p̄pter q̄tuor d̄e⁹ ē de se magnificādo ab oīb⁹. P̄rio qz ē p̄fect⁹ et p̄fecta opa creauit ⁊ fecit. Sc̄do qz sapiēs ī p̄d̄cto legē nase. Tercio qz fide lis ī p̄missis qz neiez fallit. Quarto qz re/ ct⁹ et iust⁹ ī iudicādo. qz tribuit vnicuiqz sc̄d̄z opa sua. vñ p̄pter ista q̄tuor nō solū ppl̄o iudayc⁹. s; et oēs ppl̄i. qz oēs eq̄lit̄ ista rece punt a d̄o. Dicit ergo moyses o ppl̄i date magnificētiāz d̄o n̄ro p̄pter b̄nficia ḡnalia re cepta. qz oīa d̄i s̄t p̄fecta in sua nasa. Et sic fec̄ hoiez p̄fectū ī sua nasa et oēs vie legi⁹ ei⁹ in q̄b⁹ p̄cep̄ hoie⁹ ābulare. s̄t ūa iudicia et iusta. et sic ē iust⁹ ī p̄d̄cto legē et fidelis in p̄missis. et iust⁹ et rect⁹ absqz vlla īiq̄ta te ī iudicādo ⁊ reddēdo vnicuiqz punitōez et p̄mia s̄m merita aut demerita. Ex q̄ p̄z qz oēs tenēt deū magnificare. S; p̄apli⁹ isrl̄ recep̄ a d̄o legē et b̄nficia. qz magis d̄e⁹ se oñdit eis amīcū d̄ato legē sp̄alē c̄. 3d̄o s̄b/ dit. peccauit et n̄ filij ei⁹ q̄si dicat iste ppl̄s magis tenebat̄ deū magnificare et laudāe eo qz elegat ip̄z tāq̄ filiū d̄ato s̄ legē sp̄alē t̄n̄ ip̄i n̄ filij. i. n̄ tāq̄ filij peccauerūt ī sorzib⁹ et spurcicijs ycolate et alioz scelez. q̄si d̄i cat. qz sic debebat̄ deū magnificare tāq̄ p̄iez T̄n̄ ip̄i tāq̄ n̄ filij blaffemauerūt euz ī sorz/ dib⁹ ycolate et sup̄stitōnis detestabilis. Et t̄d̄o moyses incipit re p̄bare et oburgare totā successiōez illi⁹ ppl̄i dicēs o ḡeio p̄ua in morib⁹ ⁊ p̄usa ī fide beccine reddis d̄no .i. has gr̄as reddis d̄no p̄ tāris beneficijs receptis o ppl̄e stulte ī eligēdo et insipēs in iudicādo et coḡscēdo. qz p̄tēp̄sisti bonuz et elegisti malū. et tāq̄ insipēs oblit⁹ es be neficioz receptoz. et n̄ cognisti createoz tuū et elegisti createaz vanaz et falsaz p̄tēp̄ nēdo vez deū oīuz createoz. nūq̄ ip̄e d̄s n̄ est pat̄ tu⁹. q̄ p̄ fecit te q̄ ad corp⁹ de t̄ra. et

.D.z

Moyſy.

creauit te q̄ ad aīam de nichilo ſpirando in
corpus formatū te trā ſpiraculum vite. et
poſtea poſſedit te tanq̄ ppl̄z peculiarē ppriū
um p̄ceris ppl̄is. Memēto diez antiq̄z a
p̄riū mūdi. et cogita geñones ſingulas ab
adā uſq; noe et abrahā. et maxime ab abra
ham quez ſepaut de caldea uſq; exitum de
egipto. Et introga p̄zem tuū quēcūq; car
nalez. et p̄z tuū abrahā q̄ fuit p̄ncipiū hui⁹
ppl̄i. et maiores tuos tuos. ſ. yſach z iacob
et oēs xij. patriarchas et om̄s duces z sacer
dotes. Et dicēt t̄ totū diſcurſuz tue gñonis
et beneficioz a dō receptoz p̄ ſucceſſioez
Et dicēt t̄ p̄ncipiū et modū electionis hui⁹
popli ad teū. et dicēt t̄ q̄no z q̄m diuicebat
altiffim⁹ gñs. et q̄no ſepabat filios adam.
¶ Ad cui⁹ intellectū ē nōndū ſcōz yſtozi
graſſos. q̄ deſcēdētes a trib⁹ filiis noe poſt
diluuiū fuerūt diuiſi p̄ aſyam europam et
aſyaz i Lxx. gñones ſeu poplos ſiue natōs
aut regiōes. Itē cū ante edificatōez turris
babel om̄s geñones eēt labij et lingue et
et ydiomat⁹ vni⁹. tñ p̄ ſuſiōez linguaz
diuiſi ſt in Lxx. linguas. Itē legi⁹ geneſ.
xlii. q̄ om̄s aīe filioz iacob: q̄ ingreſſe ſt
in egiptū cum iacob p̄ze ſuo fuerunt Lxx.
Ex quo p̄z q̄ nuñr⁹ poploz taz i diuiſiōe
gñonuz filioz noe. q̄ in diuiſiōe linguaz
fuit iuxta numeruz filioz iſrl̄ q̄ ingreſſi ſt
in egiptū cū iacob p̄ze ſuo. Et hoc ē q̄d dic̄
hic. introga p̄zez et maiores tuos. Et dicēt
tibi: q̄no et q̄m altiffim⁹ diuicebat gentes
poſt diluuiū. et i edificatōe turris babel
et q̄no ſepabat filios adā i illis duab⁹ diui
ſionib⁹: quom̄ ſtuit et diſtinxit terminos
poploz. ſ. diuiſit eos i Lxx. poplos et lin
guas iuxta numerū filioz iſrl̄ q̄ ingreſſi ſt
in egiptū cū iacob p̄ze ſuo. Et tūc ex illis
Lxx. linguis et poplis dō ſolū elegit ſ vñū
ſ. populū iſrl̄. qz iacob fuit pars dō et ppl̄s
et fuit funicul⁹ z ſors z portio hereditatis ei⁹
In trāſlatōe aut̄ ipoz Lxx. hēf Conſtituit
terminos populoz iuxta nuñrū filioz dō
q̄d idē ē. eo qz ſoli filij illi⁹ populi dicebāt

filij dō. Illa trāſlatō hēt ſm nuñz āgeloz
Et tūc itellect⁹ p̄ eſſe ſatis p̄formis l̄re ſe
quēti. Nam vn⁹ dōq; popul⁹ ſiue natio aut
regñū hēt ppriū āgelū cuſtodē. Et q̄t ſt po
puli: tot ſt angeli cuſtores: q̄ dicūt archan
geli inq̄ntū ſt p̄ncipes reḡz q̄b⁹ dāt i cu
ſtodiaz vt p̄z de āgelo z p̄ncipe regni p̄faz
Dan. x. Ex. q̄ p̄z q̄ nuñr⁹ populoz q̄ fuerunt
diuiſi p̄ linguas et natōes p̄ diluuiū: aut
in ſuſiōe turris babel: fuit ſcōz numeruz
angeloz ad cuſtodia illoz pploz deputa
toz. S; lz dō deputauit vnicuiq; illoz pro
p̄riū āgelū et p̄ncipē ad cuſtodia. tñ dō vo
luit ſ elige illū ppl̄m in ppriū. Et ipemet
voluit eſſe ppri⁹ p̄nceps z cuſtos illi⁹ popli
lz hēt michaelē archāgelū in miniſtrū vt
p̄z Dan. x. Et hoc intendit dicē moyſes in
hoc paſſu ſm iſtā trāſlatōez. Vñd ait. intro
ga patrē tuuz et maḡos tuos. z dicēt tibi
q̄lit q̄n altiffim⁹ diuicebat gñs. et ſepabat
filios adā p̄ diluuiū et i ſuſiōe linguaz
turris babel. tūc ſtuit terminos poploz
ſ. natōnuz et puñciaz mūdi iuxta nuñz
angeloz deputatoz ad cuſtodia illoz re
gnoz. S; iacob cū ple ſua fuit pars dō. et
popul⁹ ei⁹ ſ ad cuſtodia et regimen elect⁹
Et fuit funicul⁹ z ſors et portio hereditaria
ei⁹. qz ipē ſpali⁹ elegit ſ illū populū i here
ditatē. Vñd p̄bo q̄ dñs elegit ſ iſtū ppl̄m
in hereditatē et ppriā cuſtodiaz et regimen
Nam dñs inuenit iſtū ppl̄m in trā deſtra zc
qz p̄ inuenit abrahā i caldea trā deſtra et ſe
mota a vero cultu dō et reduxit in carrā
meſopotamie. et exiit i trāz chanaā vbi
herificauit altare dño. z icepit i vocare n̄m
dō gen̄f. xij. Et exiit inuenit filios iſrl̄ i loco
horrozis. ſ. in ozrito loco egipti ſub cura
ſeruitute. et poſtea inuenit moyſen in loco
vaſte ſolitudoz iuxta mōtez oreb cuſtodie
tem oues ſocii ſui getro. et vocauit ipm de
rabo et miſit ipz ad pharaonē. et cuz mlt⁹
ſignis z pdiḡis eduxit illū ppl̄m de egipto
Et circūduxit ipz p̄ deſtū. z docuit eū legē
et p̄cepta i mōte ſynay. Et cuſtodiuit eum

Canticum.

ab omni periculo. sicut pupula oculi sui. Pri-
mo custodiuit eum in mari rubro. Secundo cu-
stodiuit ipsum et libauit ab omni edia et fame et si-
ti dāto sibi aq̄s de rupe oreb/et dulcorāto
aq̄s marat/et mītēdo māoa. Et pupulā oculi
sui. et sic aqla. ¶ Ad cuius intllctū ē nōndū
scdm nafales et f expientia. q̄ aqla prece-
teris auib⁹ et aīalib⁹ nutrit filios suos. vn-
de q̄tuor mirabilia bñficia oñdit filijs p̄cesis
12az p̄ splēdore pascit eos et nobilib⁹ cibis.
s. p̄dicib⁹ et leporib⁹ et coniculis etc. Secundo
sapienter custodit collocāto nōndū in altis ru-
pib⁹. ne q̄s possit accēde ad tollend⁹ filios.
Tercio prudēter docz eos volare et venari
et cibuz q̄reze volitās sup eos oñtendo eis
venatōz. ut rapiāt et discant cibū p̄ curare.
Quarto collocat filios i loco ferticuli et co-
pioso ciboz. vñ q̄nto filij sūt iaz p̄ucti et
abiles ad venādū et q̄reduz cibū. Tūc pat̄
et mat̄ q̄rūt eis locuz et r̄mīnū semotū et ap-
tum. et portāt filios illuc. s. masculū et femi-
naz et dimitūt et collocāt eos ibi. in illo lo-
co ferti et copioso. et ip̄i reūtunf ad r̄mīnos
suos. Ita ḡ parif fecit de⁹ erga illū ppl̄z. nā
primo custodiuit eū ab omni piclo. Secundo ci-
bauit ip̄z mana de celo et cūniab⁹. Tercio
docuit ip̄z dāto legē. Quarto collocauit ip̄z
in t̄ra p̄missa fluēte lacte et male. Et sic de⁹
fuit silis aqla i custodiēdo et cibādo et docē-
do et collocādo illum ppl̄m. Dicit ḡ moyses
q̄ de⁹ circūduxit. et docuit et custodiuit illū
ppl̄m. sic facit aqla puocās ad volādū pul-
loe suos et volitans sup eos. ut custodiat et
ip̄i adiscāt volare. Et sic de⁹ ad modū aqla
expādit alas suas. extēdēdo nubē sup eos i
die. ne verēf ardore solis. Et asūpsit eū. q̄i
sup humeros et asportauit eū p̄ totū defuz.
Et sol⁹ de⁹ absqz alio deo alieno fuit dux il-
li⁹ ppl̄i p̄. xl. ānos i toto illo itinē et pegrina-
tione. itāde⁹ aut p̄stituit eū sup illā t̄rā ex-
celsaz quā ē p̄missa. q̄dētem t̄ra p̄missiois.
Pri⁹ d̄z excelsa. eo qz ē sita in alto loco re-
spectu egipti et arabie et caldee. Et etiā erat
excelsa respectu defri arabie i copia aq̄z et

fructuz et oīuz ciboz. Ideo de⁹ p̄stituit et
collocauit eos i illa t̄ra et sup illā t̄raz ferti-
lez. vt comedet fruct⁹ agroꝝ q̄b⁹ illa t̄ra
hūndat. Et sugēt ille ppl̄s mel de petra. qz
ibi ape⁹ melificāt i cauinis petraz et rupiū.
Et sugēt et colligeret oleū de saxo durissimo
qz in terra lapidosa et saxosa crescūt oliue/
ta que reperiunt hūndant in illa terra. Et
vt sugeret butirz de azmēto vacaz. et bouz
et lac de ouibus que erant in magna copia
in illa t̄ra. qz cananei erāt maximi cultores
t̄re. Et iō plantaūat oliueta et vineas et ce-
teras arbores et seminaūant agros. et nut̄
erāt greges ouīū et armēta bouz i magna
copia. q̄s q̄dez oues et arietes ducebāt cana-
nei de t̄ra filioꝝ basan. vltra iordanē fur-
to aut p̄cio. eo qz t̄ra basan illis t̄p̄rib⁹ hūn-
dabat in pascuiset gregib⁹ ouium. Et t̄do
dicit. qz cōstituit domin⁹ illum ppl̄m super
illam t̄rā copiosaz. ut sugeret mel de petr̄
oleumqz de saxo durissimo. Et butirū de az-
mento et lac de ouib⁹. cū adipe et p̄guedie
agnoꝝ et arietū filioꝝ basan. qz t̄ra filioꝝ
basan hūndabat i his. Et ut comedet ircos
nō cum orteo. nec cū furfure. s. cūz medi-
ula et farina t̄fici. Et ut biberent sanguēm
vne. i. vinū meracissiz et purissiz. Itaqz de⁹
cedit eis illaz t̄ram et cōstituit eos domi-
nos super eam. vt comederēt fruct⁹ quos
nō plātaūant et frumētum. qd̄ nō seminaū-
ant et agnos et arietes quos nutriūāt et bi-
berent vinuz de vineis q̄s nō plantaūant q̄
omnia supradc̄ta patent per totū discursuz
exo. et leuitici et numeri et iosue. ¶ Deinde
cum dicit. in crassatus est dilectus et cetera.
Predicit fufam in gratitudiēz et scelera et
peccatum ydolatrie illi⁹ populi. Vnde dicit
qz ille ppl̄s preceritis deo dilectus. cui deus
tot beneficia contulerat et tot signa amo-
ris ostenderat in crassat⁹ est ex hūndantia de-
liciarum et in pingut⁹ ex hūndana diuici-
aruz et dilatat⁹ in dominio et honore et sic
oblit⁹ beneficiorū a deo receptorū recalci-
trauit cōtra deū sic equ⁹ pinguis et delicio-
sus.

Moyses.

sus cōtra dñz. Unde derelictus deū factorē et creatorē et bñfactorē suū. Et recessit et apostatauit a dō salutari suo. q̄ toties saluauit et libauerat eū de captiuitate egipti et de alijs p̄culis. obliti tot bñficiorū recesserūt a deo vero et adhefuerūt dijs alienis. Et sic puocauerunt deū ad furorē et v̄dictā in dijs alienis .i. colēdo deos alienos. Et p̄citarunt eū ad iracūdiā i suis abhoiatioib⁹. Nam post mortem iosue imolauerunt sacrificia demonijs et nō deo suo uō. S; demonijs dijs falsis q̄s iḡrā bāt ēē deos. q̄ dōē dii falsi noui recentisq; venerūt inter eos. q̄s p̄es corū abraham ysach et iacob et moyses et aaron et ceteri antiq̄ nō coluerunt. ymo abhominati sūt et aboruerunt. q̄ dōem scelus perpetrarūt filij israel in terra eis data. vt patet p̄ totū discursus libri iudicū et Regū. Vñ moyses p̄uidēs talia scelera fusa illi⁹ ppli apostrof fat ad eū exp̄bando et obiurgādo. Et dicit o p̄le scelerate. deus q̄ te genuit et boniffi cavit et oblit⁹ es dō creatoris tui sequendo deos alienos. q̄si dicat nō impunit⁹ abibis p̄pter tantam ingratitudinē. ¶ Et t̄do De inde cū dicit. Vidit dñs et ad iracūdiā p̄dicit illi⁹ ppli punitōem et destructōem. ¶ Ad cui⁹ euidētiā est p̄ notādum. q̄ ille ppl⁹ nō semel s; multociēs apostatauit a deo et sequit⁹ ē deos alienos. Unde illico nō post paruū t̄ps post mortē iosue fornicatus est cum dijs t̄re; sed deus incepit eos opprimere p̄ Reges finitimos. s; suscitauit eis othoniel q̄ libauit eos. Et sic in .cc. annis decies apostatarūt. et decies de⁹ libauit eos p̄ iudices q̄ciēscūq; reuēbāt ad dñm vt patet p̄ totū discursus libri iudicū. Et iterum t̄p̄e Regū salomon incepit ycolatrare et tria templa ycolorū fabricare que perseuerarūt in iherlēm vsq; ad tempora iosie. Item post salomonez diuisi sūt in duo regna. Unde regnum isrl̄ semp pseuauit in ycolatria et p̄ maiorī parte Reges iuda et iherlēm pseuarūt in eadez. Sed cum tam Reges israel q̄ ierhūsalem frequēter mo-

niti per p̄phetas nolent desistere a via sua mala. Ideo deus incepit primo atediari cōtra israel et auertere faciem suam ab eis. et incepit eos successive punire. Nam primo venit Tethaglatfalasar Rex assyriorū et infestauit regnū israel et asportauit duas tribus cum dimidia que habitabant ultra iordanem. et etiam partem eorum qui habitabant citra iordanem. et transtulit eos in assyrios. q̄rto Regum. xxxv. quia semp perseuerabant reges isrl̄ in eadez ycolata. Ideo venit psalmanasar et transtulit et asportauit in captiuitatem septē tribus cum dimidia que remanebant citra iordanem de regno israel. Et sic fuit penit⁹ celetum illud regnū p̄pter scelera sua. Et maxime p̄pter peccatum ycolatrie vt patet quarto Regum. xxv. Post mortem autem iosie incepit deus propter idem peccatum punire regnum iherusalem et iuda. per reges caldeorum videns obstinationem eorum. Nam primo venit nabuchodonosor et cep̄ iōhachim regēz iherl̄ et occidit eū et duxit secum pueros omnes de semine regio i babiloniam inter quos duxit secum danieles et ananiam azariam et misaelem cum multis alijs nobilibus. Et isti dicti filij obsec̄es de iherusalem. Iterum post tres annos reuersus ē nabuchodonosor et transmigrante sechontiam cum decem milibus nobilitum in babiloniam et cōstituit setechiam in regem iherusalem. Sed cum sedechias in suis sceleribus cum omni populo perseueraret permisit deus vt contra regem babilonie rebellaret. Et sic venit nabuchodonosor in iherusalem et obsedit eam in girum xviii. mensibus. in tantum q̄ matres ex inedia coacte sūt comedere p̄rios filios. Et sic capta et incensa est ciuitas cum templo et a fundamentis eusa. et rex oculis robat⁹ et cum omni populo ductus est captiuus in babiloniam et ibi miserabiliter interfect⁹. Et sic fuit finis miserabilis illorum duorū regnorum propter peccatum ycolatrie.

Canticum.

quos frequenter deus per suos prophetas monuerat et multociens eis pepercit. Et per magna tempora eos ad penitentiam expectauerat. Sed finaliter videns obstinationem eorum. Ideo decreuit a suis regnis eos eicere et in terras alienas in captiuitatem et seruitutem redigere. postquam maluerunt dijs alienis quam proprio deo fidei. Hanc ergo futuram destructiōem et captiuitatem predicauit moyses ex parte dei. et cominatur illi populo. Et loquitur semper per verba de preterito propter certitudinem prophetie: et finem dei. Unde licet deus per magna tempora expectauerit correctiōem illius populi. tamen quia finaliter vidit obstinationem et incorrectiōem eorum. Ideo ad iracundiam concitatus est. quia filij sui et filie. quasi in filios et populum peculiarem sibi elegit. prouocauerunt eum ad iram et vindictam. quia est generatio praua et infideles et rebelles filij. Ideo ait deus ego abscondam faciem meam ab eis: auxilium et fauorem subtrahendo et negando. Et considerabo nouissima scelera eorum. scilicet secundum nouissimam obstinationem et impenitentiam eorum reprobabo et puniam eos. eo quia est generatio praua et incorrigibilis et infideles filij et apostate et ydolatre. Unde notanter dicit considerabo nouissima eorum quasi se habet deus in predestinando homines. et aliter in reprobando. Unde deus non predestinat homines. quia non est ipsum futurum bonum et iustum. immo predestinavit ipsum ab eterno. et preparauit gratiam sibi. ut sit bonus et iustus. quia elegit nos ante mundi constitutionem ut essemus sancti ad ephesum. Sed per oppositum est de reprobatis. Nam non presciuit nec reprobauit eos deus ab eterno: ut essent mali et damnati. Sed quia presciuit eos semper et finaliter malos et impenitentes. Ideo eos reprobauit. Et ideo dicit deus de illo populo: quem presciuit in sua ydolatria obstinatum. dicit considerabo nouissima scelera eorum incorrigibilia et nouissimam impenitentiam et obstinationem

eorum. Et ideo secundum illa nouissima puniam eos absque misericordia. Et ideo rediens causam subdit. Ipsi me prouocauerunt in eo quod non erat deus: sequendo deos alienos. et irritauerunt et contempserunt me in vanitatibus et superstitionibus suis relinquendo verum cultum. Et ideo ego prouocabo eos in eo: qui non est populus meus. id est subiciam eos populo alieno. scilicet babilonico. qui non est populus meus sed alienus. Et irritabo et contempnam eos in gente stulta. Et in humana et crudeli que affligat eos sine misericordia. quasi dicat sicut ydolatre me negauerunt esse deum eorum. et adheferunt dijs alienis. et falsis. Ita ego negabo eos in populum et subiciam eo genti aliene et stulte et crudeli. Quemadmodum fuerunt caldey qui ciuitatem et templum incenderunt et eos trucidauerunt et captiuos in babiloniam duxerunt. et crudeliter eos. et absque misericordia trucidauerunt et affixerunt etc. Unde subdit. Ignis successus est in furore meo in illo templo et ciuitate. et ardebit et comburet ciuitatem et templum usque ad nouissima et infima fundamenta inferni id est fosse fundamenta. Unde scol hebreayce idem est quod fossa inferior latine. Nam antequam muri edificentur prius foditur: et cauatur fossa in qua iactantur fundamenta super que edificantur muri et partes. Et sic dicit quod ille ignis combussit templum et ciuitatem usque ad fundamenta que latebant in fossa inferiori. Et ideo subdit quod ille ignis deuorabit totam terram iuxta cum germine suo. scilicet cum omnibus arboribus et vineis et segetibus etc. Et comburet fundamenta montium. scilicet preuia et possessiones que erant in montibus et radicibus montium. quia omnia combusserunt et destruxerunt caldey in illa obsidione. Et nota quod ille ignis non solum intelligitur de igne materiali qui combussit ciuitatem et templum et totam terram. sed

.D.4.

Moyses.

etiam intelligitur de igne furoris et ire dei qui accensus et effusus est super illum populum propter supradicta scelera sua. quia totaliter decreuit delere eos. Et ideo subdit. Ego congregabo super eos multa mala et prelia et seditiones. Et sic sagittas meas. id est sagittas mee vindicte complebo in eis per caldeos in illa obsidione. in tantum quod consumentur et deficient et peribunt fame. Et aves. id est caldi veloces ad modum autum deuorabunt eos morsu amarissimo. et dentes bestiarum. id est crudelitatem caldeorum ad modum bestiarum immittam in eos cum furore trahentium id est reptilium drachonum adque serpentum id est mittam contra eos caldeos qui deuorabunt eos tanquam bestie et drachones et serpentes et griffones et aquile. Et si gladius cum machinis et tormentis et tellis vastabit eos foris continue iniciens arma bellica contra ciuitatem. Et intus vastabit eos pauor continuus vastabit dico iuuenem simul ac virginem et infantem lactentem in uerberibus matris sue cum homine senes. Quasi dicat quod tantus erit strepitus armorum et machinarum et tormentorum in illa obsidione: quod omnes statim et conditiones ab homine senes usque ad infantem lactentem in sinu et uerberibus matris tremant et pauebunt uidentes eminerere eis interitum usque aduentum in finale destructionem et captiuitatem. Que omnia mala fuerunt completa in illo populo. et templo et ciuitate. ut patet quarto. Regum ultimo et secunda paralipomenon ultimo capitulo.

¶ ET dixi ubi nam sunt etc. Hec est secunda pars huius narrationis et cominationis quam iudei continuant cum precedenti exponentes totum de destructione iherusalem facta per caldeos nullam facientes mentionem de destructione secundi templi et ciuitatis et de ultima captiuitate facta per Romanos Sed dictum est superius qualiter moyses preuidit in spiritu per reuelationem totum discursum illius populi usque ad ad christum et substitutionem populi gentilis. et preuidit destructionem utriusque templi.

Et ideo postquam superius moyses in persona christi preuidit. et cominatus est destructionem primi templi et ciuitatis que facta fuit per caldeos. Nunc autem in hac secunda parte preuidit. et precominatur destructionem secundi templi et ciuitatis. et perpetuam captiuitatem illius populi que fuit facta per Romanos in vindictam mortis christi.

¶ AD cuius intellectum est notandum. quod iudei propter peccata ydolatrie et obstinationis merebantur non solum deleri. et eijci de terra sua: sed totaliter deleri de mundo nullo remanente nec unquam ad patria reuerti: sed descendere ad inferni nouissima. sed deus noluit iudeos totaliter de mundo delere. uel eos in perpetua captiuitate detinere. ne nabuchodonosor et sui successores superbirent de victoria sua putantes deum iudeorum esse victum ab eis. et iudeos non esse traditos sue potestati propter peccata commissa contra deum. sed in propriis uerbis de ipsis iudeis obtinuisse triumphum. Et ideo deus uoluit post .Lxx. annos reducere illum populum in terram suam. et excitauit spiritum cyri ut dimitteret captiuitatem. et daret licentiam iudeis reedificandi ciuitatem et templum. ut ibi libere deo seruirent usque ad aduentum messie. et deinceps a peccatis abstinerent et corrigentur. et messiam in lege promissum fideliter reciperent in illo secundo templo reedificato. sed ipsi peius peccata perpetrarunt et commiserunt contra deum. Nam uenit christus deus et homo messias in lege promissus ut legem declararet. et eos de captiuitate liberat. sed quia doctrina christi erat eorum superbie contraria et auaricie Ideo conceperunt inexorabile odium contra eum. Et obcecati in sua malicia contra legem et omnem iniusticiam ipsum mortui tradiderunt. et quod peius fuit in sponte in sua malicia et obstinatione manere uoluerunt. Et sic facta sunt nouissima populi illius peiora omnibus sceleribus prioribus. Ideo puniitio eorum fuit eterna in corpore et anima. Nam

Canticum.

per tyrum et Romanos ciuitas cum templo fuit incensa. et ipsi partim fame sumpti. et trucidati et totum residuum in perpetuam captiuitatem et seruitutem fuit destinatus et per totum orbem dispersum. Et anime eorum fuerunt ad eternam penam condemnate. Et sic in corpore. et anima fuerunt puniti. Et hoc est quod predicat et comitatur deus per moysen in hac secunda parte. in qua tria facit. Primo. n. explicat causam: quare deus noluit totaliter eos in prima captiuitate de mundo delere. sed eos a captiuitate in iherusalem renocare. Secundo explicat irremissibile peccatum quod commiserunt contra deum. et messiam eius. Tercio positionem eorum et finale destructionem et perpetuam damnationem. scilicet ibi De vinea sodomorum. tertia ibi. Nonne hec posita sunt apud me. ¶ Quantum ad primum est aduertendum quod duplici de causa deus voluit suare residuum illius populi et non totaliter de terra extirpare. et delere. ymo voluit post Lxx. annos eos in terram suam reuocare per cyrum. Prima causa fuit propter superbiam regum babilonie et omnium calceorum. ne putarent victoriam eorum contra iudeos proeisse ex viribus eorum. et non ex peccato iudeorum. et ne propter hoc contempnerent deum israel esse impotentem. et victum. Unde balthasar fecit puulum: et cum vasis sacris templi dabat potum concubinis. et ceteris in contemptum dei. ut patet Daniel. v. Secunda ut remaneret tempus penitendi ut recordati punitionis et captiuitatis facte: ne iterum peccarent nec rebellarent contra deum: sed per punitionem facto de preterita cauent peccata de futuro ne amplius rebellarent contra deum in carne venturum. sed ipsum reciperent tanquam saluatorem et messiam. et eius doctrinam sequerentur. Et hoc est quod dicit dominus per moysen in hac parte. vñ ait. dominus. vbi nã sũt isti iudii scelerati. cessare faciã memoriã eorum ex hominibus et delebo. et extirpabo eos totaliter de mundo ne amplius nominentur in memoria hominum secundum quod merentur peccata eorum: quasi dicat. Ita debuisset facere. scilicet delere memoriã eorum.

Sed ego distuli eorum vitam propter iram et temeritatem et superbiam inimicorum suorum calceorum. Ne forte hostes eorum calces superbiret et gliarentur de viribus suis. et de potentia sua. Et diceret. manus et potestas nostra excelsa. fecit hec omnia. scilicet superauit et captiuauit iudeos et incendit iherusalem cum templo. Et non fecit hoc dominus deus eorum. ymo fuit victus a nobis. nec potuit nobis resistere. quia et vasa sacra asportauimus in babiloniam. et damus cum eis bibere concubinis et familiaribus nostris. ut patet dauielis. v. Secunda causa quare deus noluit totaliter iudeos delere. sed eos de captiuitate reuocare fuit. ut ex preterita punitione castigarentur et corrigerentur et precauerent futuram et nouissimam rebellionem. sed quando veniret messias reciperent eum. Sed quia hoc non fecerunt iudei. ymo totum oppositum Iudeo subdit. Moyses. Ita gens iudayca est absque consilio et sine prudentia. Unde est aduertendum sicut dictum est in principio quod ista doctrina similis est moralis et prophetica. Et ideo similis docet intelligere verum bonum et cauere malum futurum. Iudeo dicit. quia ista gens fuit sine consilio in quantum nesciuit discernere inter bonum et malum eorum que sunt ad fines. Et fuit sine prudentia in quantum nesciuit memorare preterita et dispensare presentia et preuidere futura. ymo semper in omnibus elegit peiores partem dimittendo deum verum aquo tot bona receperat. et sequendo deos falsos propter quod peccatus tot punitiones passus est. Et sic illa gens est et fuit semper sine consilio in non discernendo et sine prudentia in male eligendo et malum non cauendo. sed sepe ad deteriora precipitando et procedendo usque quo christus occiderunt. Et ideo subdit. Utinam isti iudei saparent scripturas. id est diligenter explorarent et inuestigarent et perscrutarentur cum sapore scripturas. quia hoc pertinet ad sapientiam que est de rebus diuinis et altissimis que in sola sacra scriptura reperiuntur. Et utinam intelligant. id est ad intelligendum scripturas. cum humilitate et ratione se prepararent non ad sensum

Moyses.

carnalem: sed spirituales. Et sic prouident
id est procul viderent nouissima misteria
de xpo et ecclesia: que in scripturis latent
et occultantur. Et sic prouident quomodo xps
est finis nouissimus totius legis et quomodo omnia
scripturae loquuntur de xpo tanquam de fine noui
ssimo. Unde si iudei fuissent vsi bono con-
silio in discernendo et bona prouidentia in
eligendo. et sapuissent et intellexissent sacras
scripturas ad verum sensum. et prouidissent no-
uissima misteria figurata per sacras scripturas
non negassent nec occidissent christum: partem
pessimam et malam eligendo. Item si eius
consilio et prouidentia sapuissent et intellexi-
ssent victorias et punitiones preteritas quomodo
deus puniuerat eos propter peccata sua quomodo
peccarent prouidissent nouissima. Et caui-
ssent iterum peccare. Unde si sapuissent et in-
tellexissent et recordati fuissent quomodo propter
ydolatriam toties punierat eos per finitimos
tempore iudicum et Regum. et finaliter per
caldeos fuerunt afflicti et destructi et a finibus
expulsi et captiuati in babilonia tunc prou-
idissent nouissima et non occidissent nec ne-
gassent christum. Item si sapuissent et intellexi-
ssent omnia supradicta cognouissent et cog-
noscerent. quod si ciuitas cum templo fuit in-
censa per caldeos et populus ductus captiuus
et quomodo vnus caldeus fugabat mille iudeos
et duo fugarent decem milia iudeorum in illa
obsidione. tunc cognoscerent quod hoc non eue-
nit ex defectu et debilitate dei nec ex viri-
bus et potentia caldeorum et aliorum aduersari-
orum. sed ex peccato ydolatrie iudeorum. Unde
nonne ideo iudeis euenit ista persecutio. quia
deus suus vendidit illos et tradidit in manus
inimicorum. et dominus conclusit illos in illa ob-
sidione propter peccata sua supple. et non ex
impotentia dei. quasi dicat. ymo propter peccata
illius populi. quia deus noster non est deus
victus et impotens sicut dii eorum. quod ab eis di-
cuntur quomodoque victi et impotentes. ut patet
in libro eneydos primo. vbi dicit Juno.
Gens inimica mihi tyrenum nauigat equorum

illum in ytalia portans victosque penates
Item in libro quod eiusdem virgilij. Deu nichil
in victis fas quemquam fidere diuis. Ex quo
patet quod dii troyanorum et aliorum gentilium
sunt impotentes et victi. sed deus noster non est
impotens sicut dii eorum. ymo est omnipoten-
tissimus. de quo inimici nostri infideles po-
ssunt esse iudices et testes. eo quia expti sunt
multociens omnipotentia dei nostri ut patet
in portentis et signis egypti. et in transitu
maris rubri. vbi dixerunt fugamur israel
dominus enim pugnat pro eis contra nos Exo. xv.
Item seon rex amorreorum et og rex basan
et omnia regna chanaan sunt iudices et testes de
omnipotentia dei nostri. quia in ingressu terre
promissionis non mansit spiritus nec vires in
hostibus. in tantum. quod vnus de populo hebreorum
fugabat mille de chananeis. Item nabuch.
punitus a deo dixit quod non erat alius deus super
terram nisi deus hebreorum. Daniel. iij. et iij. et v.
Et vltimate cyrus et darius reges persarum. qui
infecerunt balthasarem regem babilonie et sub-
iugarunt regnum et relaxarunt captiuitatem.
sunt iudices. et testimonium de omnipotentia
dei ut patet esore primo. quod sed quod destructio re-
gni iudeorum non puenit ex viribus caldeorum
nec ex impotentia dei. sed ex peccatis iudeorum. In
tota ergo supradicta particula ostendit moyses quod
iudei ex suis demeritis et peccato ydolatrie
meruissent totaliter deleri a memoria ho-
minum. Tamen deus voluit eis porrogare
vitam propter tria. Primo ne inimici infideles
supbiret et gliarentur de viribus suis et attri-
buerent victoriam dijs suis. Secundo ut iudei
sapent et intelligant scripturas et considera-
rent punitiones factas. et per illas cauent
futura peccata. et prouiderent nouissima
mysteria de christo et ecclesia. et reciperent
christum in aduentu suo. ne sibi essent iterum rebelles
sicut prius. Tercio ne gentiles putarent
deum nostrum esse impotentem et victum
et non potuisse iuuare cultores suos. sed ut
iudei cognoscerent illam punitionem eis
fuisse inflictam propter scelera et peccata sua

Canticum.

et propter ydolatriam deo permittente ipsos rebellare regi babilonie et per ipsum affligi.

¶ Deinde cum dicit. De vinea sodomorum. Predicit ultimum peccatum iudeorum commissum contra deum et messiam in lege promissum. Unde supra dixit deus quod ideo reliquit et reuocauit eos a captiuitate ad terram suam. Primo ut inimici non supberent et putarent deum nostrum impotentem. Secundo ut iudei deinde sapienter et intelligent scripturas et prouident nouissima de christo uenturo. et non negarent. sed reciperent ipsum. et deinde cauerent rebellare contra deum. sed ipsi iudei fuerunt sine sapientia et prouisione et prudentia. quia peiora scelera commiserunt quam prius. Nam ante destructionem primi templi peccarunt per ydolatriam. sed post captiuitatem in fine secundi templi non solum fuerunt deo rebelles negando christum messiam suum. sed etiam ex odio ipsum occiderunt. et in eadem infidelitate et obstinatione permanserunt. quod per christum et eius gratiam explicat deus per moysen per comparationem uinee et uue et uini.

¶ Ad cuius intellectum est notandum. ut patet ysaie. v. quod totus ille populus ab adam et israel usque ad aduentum christi dicitur fuisse vinea christi. ut dicitur psalmo. Lxxix. et ezechielis. xvij. Quam uineam coluerunt patriarche et prophete et omnes fideles ueteris testamenti. expectando ut faceret illam salutarem uiam et botrum qui fuit christus. qui quidem botrus et uua fuit torta expressa in torculari crucis ex qua expressus est uinum sacramentorum ad salutem omnium fidelium simul cum uino generalis redemptionis. et sub tali fide et spe omnes fideles ueteris testamenti. colebant istam uineam et legem moysi. Sed ista vinea legis iam protulit uiam suam in aduentu suo. et collegium apostolorum et fidelium iam protulerunt fructum fidei colligendo istam uiam per fidem. sed synagoga non fecit uias fidei: sed lambuscas amarissimas infidelitatis et odij et homicidij contra christum. Et sic ex vinea domini facta est vinea sodomorum et gomorre. Et sic per domum israel que erat

uinea domini exercituum diuisa fuit in duas partes. quod minor recepit christum per fidem. et sic fecit uerum fructum. et collegit de uinea legis uiam salutarem quod fuit christus ex qua uua expressit uinum redemptionis et sacramentorum. Et sic ista minor portio mansit uera cum suo fructu. Alia autem pars maior non fecit uias fidei. sed lambuscas amarissimas infidelitatis odij et homicidij quod non iolum non recepit christum sed negauit et occidit eum. Et sic ex lege non collegit fructum salutis et redemptionis sed damnationis. Et sic facta est pars uinee sodomorum tota synagoga iudeorum quod christum negauit usque in hodiernum diem. Et ideo dicit moyses. quod iudei non sapuerunt legem nec intellexerunt eam: nec prouiderunt nouissima missia christi que in lege erant figurata et promissa et in prophetis pronuntiata. Ideo vinea eorum facta est de uinea sodomorum. id est. sterilis et ceca.

¶ Ad cuius intellectum est iterum notandum quod sodomia interpretatur sterilis et cecitas: aut pecus: aut declinatio. dicitur enim cecitas. eo quia ex passione uiciorum percussa fuit cecitate mentis. in tantum quod perdidit iudicium rationis et omnis effecti sicut bestiales in moribus. quod abutebantur uicio luxurie in masculos. Ideo sodomia interpretatur pecus et bestia. Unde uoluerunt abuti duobus angelis qui ingressi sunt in comum loth: nisi quia percussi sunt cecitate. Et sic facti sunt ceci corpore et mente. Unde sodomia cum sub urbanis et ciuitatibus adiacentibus submersa et combusta est et sterilis ut patet genesis xix. hoc idem factum est de gomorra cum suis uicis et ruribus sub urbanis. Ideo gomorra interpretatur cecitas et seditio aut timor popularis. Et quia populus iudaycus siue synagoga fuit percussa cecitate mentis et odij in aduentu christi. et non fecit fructum fidei. ideo dicitur ceca et sterilis et bestialis et seditio sicut sodomia. et gomorra. Et sic iam non dicitur uinea domini. sed uinea sodomorum et gomorre. Unde sicut societas apostolorum et discipulorum et omnium conuersorum facta est uinea domini per fidem

Moyses.

Ita synagoga per infidelitatem et cecitatem facta est vinea sodomorum et gomorre. Tercio est ulterius notandum quod sicut in vinea considerantur tria per ordinem. scilicet ipsa vinea que est congregatio vitum et palmitum viridium. Secundo uua que inde colligitur. Tercio vinum quod ex uuis exprimitur. Ita pariter vinea ecclesie fuit ipsa congregatio apostolorum sub virore unius fidei adunatorum. Fructus autem siue uua huius vinee fuit caritas qua christum receperunt. vinum autem fuit gracia et effectus redemptionis. Et etiam vinum huius vinee fuit predicatio euangelica et opera miraculorum: que apostoli ex fide et caritate expresserunt. Per oppositum synagoga. Nam quia illa vinea erat ceca et in odio contra christum inueterata. Ideo peperit uuas et botros amarissimos mendacium et falsi testimonij contra christum. Et sic fecit deum et legem mendacem quando christum negauerunt. Unde iudei primo concepunt odium contra christum in corde ex cecitate mentis. Secundo protulerunt mendacium et falsum testimonium et blasphemiam contra eum in ore. Tercio comiserunt homicidium in operatione quando ipsum crucifixerunt. Quarto manserunt in infidelitate et obstinatione: et damnatione perpetua. Radix ergo et et vitis illius vinee sodomorum est cecitas et odium inueteratum. uua autem fuit mendacium et falsum testimonium et blasphemia dicta contra christum. vinum fuit homicidium et mors christi. Acetum autem factum ex illo vino est obstinatio acerrima. et damnatio amarissima et desolatio que manet et perseverat in illo populo usque in finem. Hoc est ergo quod intendit dicere moyses in hac particula. scilicet quod deus noluit totaliter delere istam vineam in illa captiuitate babilonis. ymo vocauit ipsam ut saperet. et intelligeret legem et nouissima misteria christi prouideret et christum in aduentu suo perfidem reciperet. et veras uuas fidei et verum vinum colligeret et faceret et cetera

Secundo totum oppositum fecit. Nam vinea et synagoga degenerans a lege et recedens a deo facta est de vinea sodomorum et sub urbanis gomorre per odium et cecitatem mentis. Et ideo uua eorum fuit uua fellis et botrus amarissimus: quando negarunt christum et legem. et legem et prophetas mendaces fecerunt et falsum testimonium contra christum dixerunt et amara puicia et opprobria inflixerunt. Et vinum eorum fuit tanquam drachonum: quando ipsum amare morti et cruci tradiderunt. et sibi acetum felle mixtum porrexeunt. acetum autem eorum fuit venenum insanabile obstinationis et infidelitatis quod in eis perseverat. quia est eis insanabile sicut venenum aspidum. Unde synagoga quasi per omnia facta similis aspidi. nam sic aspidis est surda et ceca. Ita synagoga post christum mansit ceca et surda: quia nec potest nec vult audire veritatem sacre scripture ymo ponit sibi caudam obstinationis in aure dextra: ne audiat vocem euangelicam. ut dictum est psalmo. Lviij. Item sicut venenum aspidum est insanabile. Ita venenum obstinationis et odij synagoge et peccatum est insanabile usque ad iudicium. Ita eorum damnatio venenata est insanabilis et pena irremissibilis et infinis sicut peccatum sodomorum fuit insanabile. Et sic per quomodo synagoga facta est de vinea sodomorum. et de sub urbanis gomorre. postquam negavit et crucifixit christum. Unde notanter dicitur de suburbanis gomorre. Nam sic sodomum et gomorra habebant sub urbana. scilicet vicis et rura pernicia que participauerunt peccata et et punitionem illarum ciuitatum. quia cum ciuitatibus fuerunt punita sub urbana. et sic manserunt destructa et sterilia. Ita pariter omnia suburbana ipsius iherusalem que presenserunt in necem christi. et omnes iudei qui manent in eadem obstinatione: dicuntur de vinea sodomorum et de sub urbanis gomorre. quia synagoga cum suis sub urbanis et seque quibus obstinatis iudeis dicta est sodomorum et gomorra. scilicet ceca et sterilis et bestialis et

Canticum.

damnata. ut patet ysaie pmo. ubi appellat principes synagoge: principes sodomorum propter cecitatem et obstinationem et bestialitatem. Itz sicut sodoma et gomorra habuerunt sub urbana que participarunt peccatum eaz. Ita pariter peccatum cecitatis et odij iudeorum habuit sub urbana peccata. Nam ex illa cecitate et odio pruperunt in mendacium et falsum testimonium: et blasphemiam et homicidium et infidelitatem. et obstinationem et venenum insanabile odij et ranoris. quod habet contra christum et christianos. Et ista sunt peccata sub urbana illius peccati iudeorum. Ido dicit moyses vinea eorum de vinea sodomorum et de sub urbanis gomorre.

¶ Deinde cum dicit *Domine hec condita est.* Predicit punitionem peccati supdicti: que fuit facta per tyrum et exercitum romanorum in destructione sancti templi. Dicit ergo deus: nonne hec scelera supdicta comissa contra christum et messiam posita et reposita sunt apud me et bene signata et sigillata in theuris meis. id est in memoria mea que est archa: et thesaurus omnium presertim presentium et futurorum quia novi omnia antequam fiat. quasi dicat non oblitus sum iniuriam factam pro filio meo. Et ideo dico vobis quia mea est ultio. id est ad me pertinet facere ultiones et vindictam huius peccati de iudeis. Et ideo ego retribuam eis penam in tempore posposito sed differo modicum ut magis labat pes eorum ad alia scelera. Unde hoc dicit. quia in illis. xl. annis quos deus dedit eis ad penitentiam plura scelera comiserunt ad maiorem punitionem et penam eorum. Iudei glosant licet ut per quocienscumque. hoc est ego retribuam eis quocienscumque labat pes eorum ad peccandum vel licet ut potest poni pro licet. id est in illis. xl. annis labat pes eorum ad peccandum. tamen non diu differet eorum punitio. quia iuxta est dies positionis eorum. Item licet in preceat eis potestas ut occiderent christum. tamen iuxta et prope est dies positionis eorum. Et tempora festinant et properant ad esse. id est ut cito fiat et compleat eorum destructio et punitio per tyrum

et Romanos. quia dominus iudicabit populum suum sed in servis suis miserebitur. hoc dicit. Nam quoniam deus statuit mittere Tyrum et Vespasianum cum exercitu Romano contra iherusalem. Prius antequam absideret. apparuit angelus domini. et precepit omnibus fidelibus christianis ut recederent a iherusalem et fugerent super excidium civitatis: ut ait eusebius in historia ecclesiastica ystorie. Et sic christus condemnavit et puniit omnes iudeos absessos in iherusalem. sed misit est eos auisando ut fugerent illam stragem et punitionem. sed tota congregatio malorum et obstinatum iudeorum mansit et fuit inclusa et obsessa in civitate quorum partim fuerunt machinis. bellorum in muris interfecti. partim in fame presumpti partim gladio in captione trucidati. et ceteri in captivitate dispersi. Et ideo subdit: quia deus et quilibet alius videbit. et quomodo infirmata et debilitata sit manus et potestas illius populi in illa obsidione et clausi et obsessi defecerunt in virtutibus et victualibus et in consilio et omnibus necessariis. et residui presumpti sunt fame et gladio et captivitate. Et tunc Romani videntes iudeos obsessos et destitutos a deo dicent. ubi sunt dii eorum. id est iudeorum in quibus habebant fiduciam. et quare victimis et sacrificiis comederant adipem et pinguedinem. et bibebant vinum libaminum et oblationem. surgat ergo dii vestri o iudei et opitulentur vobis et protegant vos in hac vestra necessitate. et liberent vos de manibus nostris.

¶ Et nota: quia Romani et gentiles loquuntur sanctorum consuetudinem eorum. Nam sicut ipsi gentiles colebant plures deos quibus offerebant diversa sacrificia. Ita putabant quia iudei colerent plures deos propter multitudinem et diversitatem sacrificiorum et holocaustorum et oblationum et libaminum. Item putabant quia dii civitatis obsesse et capte pariter vincebantur cum civitate a diis exercitus vincens et triumphans. sicut dictum est de diis trojanorum. secundum ergo hanc consuetudinem dicebant Romani iudeis obsessis. ubi sunt dii eorum in quibus habebant fiduciam quasi dicerent aut dormiunt aut sunt victi

Moyſy.

Et maxime hoc dicebāt gentes exercitus
eo q̄ ſenciebāt quom̄ ppl̄s obſeſſus p̄tinue
clamabat ad d̄m̄ in templo. et offerebāt ob/
latiois et ſacrificia. Et tamē deus nō exau/
diebantur. ſicut dictuz ē p̄s. xvij. Clamau/
unt ad dominū nec exaudiuit eos. eo q̄ ſaz
erat clauſuz celum oꝛonibus eoz. Et ideo
gentes exercit⁹ hēbant cauſas dicēdi. ſur/
gant dij v̄ri et opitulent⁹ vobis ꝛc. Quasi
dicent. fortiores ſt dij Romanoz q̄ iudeo
rum. Sed ad hoc reſpōdet deus dicēs. vide
te q̄ ego ſim ſol⁹. q̄i dicat voſ Romani pu
tatis q̄ in iſrl̄. et iherl̄z ſicut ples dij. ꝛ q̄ dij
veſtri ſunt fortiores dij iheruſalē eo. q̄ nō
opitulant⁹ eis. nec p̄tegūt eos in hac neces
ſitate ꝛ obſiſione ꝛc. Et ego dico v̄b̄ ut q̄
viteatis et p̄ſideretis bene. q̄ ego ſum ſol⁹
deus. et nō eſt ali⁹ deus p̄ter m̄. Et ideo ſi
uellem liberare iſtū ppl̄m. ego bene poſſem
liberare. Sed ego dimiſi eū p̄pter p̄c̄ta ſua.
et ſic p̄ miſi ut rebellaret p̄tra Romanos.
et p̄citauit Romanos. ut uenirent p̄ iherl̄m
et abſtulit et ſtraxit auxiliū meū. et custodia
āglōz ab eis. et tradidit eos i man⁹ ueſtra⁹
puniēdos. Et ſic non gl̄emini. nec putetis
deos v̄ros victores. q̄ ego ſum ſol⁹ deus.
nec ē ali⁹ deus p̄ter me. q̄ dij veſtri ſūt fal
ſi et in potētes. Et ideo ego p̄ vos Roma
nos. tanq̄ per miniſtros volui punire iſtū
ppl̄z p̄pter p̄c̄ta ſua. Unde ego occidā iſtum
ppl̄m iudaycū. et viue faciaꝝ ppl̄m gētilem
perfidēz. Et ego p̄cuciam iſtū populū cecit
ate ꝛ liuore. et ſanabo ppl̄m gētilez ap̄c̄to.
Et nō eſt aliq̄s qui poſſit erue ſe. ſic aliq̄e
aliuz de manu m̄a. Itē quosdā de iſto popu
lo occidā p̄ p̄c̄m. Et q̄ſdam eoz faciaꝝ vi
uere p̄ fidez et gr̄cias ſic fuerūt apli et eti
am multi q̄ cotidie conūtunt. Et q̄ſdā ego
p̄cuciam cecitate. et q̄ſdam ſanabo p̄ bapti
ſm̄uz ꝛ p̄n̄iaz. Et ſic nemo poteſt eruere de
manu m̄a. quē ego punio. Qua p̄pter ego
ſum q̄ ponio iſtū ppl̄m. ꝛ nō dij gēciuz ſic
vos putatis. Et ideo ego de⁹ leuabo manū
meaz i celum. i. cuꝝ iure iurādo dicaꝝ. v̄no

ego i c̄num. i. ſicut viuo ego i ternuz. Ita
ſentētia mea contra populuz iudaycuz ē in
mobilis et ſtabilis et firma. q̄ ſi acuro. et
ponit ſi p̄ q̄nto. i. q̄no ego acuro gladius
ſentētie mee vt fulgur contra iudeos. Et
man⁹ mea arripuerit iudiciuz. i. p̄poſuerit
et decreuit iudicare eā et punire. tunc red
dam vltionem et vindictam hoſtib⁹ meis
iudeis q̄ me crucifixerūt. Et rettribuam v̄
cē his q̄ oterūt et negarūt m̄. Et inebriabo
ſagittas meas romanas ſanguine iudeoz.
Et gladi⁹ me⁹ deuorabit carnes eoz. In exi
dio ierh̄z. Et inebriabo et ſaciabo ſagittas
et gladios meoz de cruore inimicoꝝ occi
ſoz. Et captiuitate capitis nudati ꝛ abſciſi
et captiuitate templi nudati et expoliati.
Unde iudei glosant de captiuitate nudati. i.
capitum abſciſoz poēdo ſingulare p̄ pl̄ra.
vt ſepe fit i ſcript̄a. Unde capita abſciſa di
cunt⁹ nudata et expoliata ꝛ ſeparata a cor
pore. Et ſic de cruore iugalatoꝝ et capituꝝ
abſciſoz Romani ſaciarunt gladios ſuos.
Laudate gentes populum eius. Dec eſt
tercia pars p̄ncipalis in qua p̄dicat con
uerſionem populi gentilis ad x̄pm et eius
eccleſiaz. Unde poſtq̄ ſuperi⁹ p̄dixit finaliē
deſtructōez illi⁹ templi et reſp̄atōez illius
populi. quia poſt p̄dicatōez euangelij ipſa
ſynagoga iam nō ampli⁹ fuit de vinea v̄.
ſed de vinea ſodomoz. et de ſub urbanis
gomorre et diaboli. Itē deus voluit ſub
ſtituere ppl̄z gentiles et vocare ad eccl̄iam
vt ex p̄uſis de ppl̄o gētili cū aplis. et p̄uſis
de iudayſmo fieret vna eccleſia. Et ſicut
ppl̄s gentilis q̄ ante abhomiabat deū cum
ppl̄o ſuo. poſt p̄uſiōez laudauit deū et ppl̄m
ei⁹. Itē p̄uſus moyſes ad ppl̄m gentilem.
dicit. o gentes laudate vos populum dei.
qui remanet p̄uerſus de iudayſmo. poſtq̄
ppl̄⁹ iudayc⁹ reſp̄at⁹ ē. q̄ ex ppl̄o dei fact⁹ ē
de ppl̄o et vinea ſodomoz. In hebreo hēc.
Exultate ḡns i ppl̄o ei⁹. Trāſlatio Lxx. hēc.
Letamini ḡns cū plebe. Et ita allegat hūc
textum apoſtol⁹ ad Romanos. q̄ntecimo.

Canticum.

Et sic litera est magis clara ad propositus
 vnce dicit moyses. postq̄ synagoga reces/
 sit et est reprobatā apopulo dei. Ergo vos
 gentes venite ad fidem xp̄i. et letamini cū
 plebe eius et gaudete beneficio redemptio
 nis. et gracie sacramentorum postq̄ iudei
 in dignos se fecerunt. Quia xp̄s ultiscetur
 et vindicabit sanguinem seruorum suorum
 .s. stephani et iacobi et aliorum quē iudei e
 fuderunt. Et etiam retribuet vindictā in
 hostes tyrannos et reges paganorū qui p
 secuti sunt ecclesiaz et efuderunt sanguinē
 martirum. Et finaliter xp̄s erit propicius
 terze populi sui. i. totius ecclesie toto orbe
 diffuse. qz finaliter iudeis trucidatis et cap
 tivitatis et subiectis et dispersis. Et tyran
 nis et infidelib⁹ extirpatis et correctis. de⁹
 prosperabit ecclesiam suam. qd̄ in plerum
 est per pueriones constatini. ¶ Ex supra
 dictis patet q̄liter doctrina moysi in hoc
 cantico non solum fuit moralis. et exorta
 toria et cominatoria. Sed etiam pphetica
 prenunciās gesta futura ī illo populo. Et sic
 moyses fuit vere ppheta in hoc cantico. Et
 non solum habuit spiritum simplicez pphe
 cie predicens solum ventura in illo popu
 lo. ut glosant iudei et quidā catholici hoc
 canticum. usqz ad captiuitatez babilonie in
 clusue et liberationem eius. Sed habuit
 duplicem spiritum ppheticie per quez sua
 ppheticia se extendit. usque ad xp̄m et eccle
 siam et ad destructionem secundi templi.
 et ciuitatis et electionem et substitutionez
 populi gētilis in ecclesia et poplo dei. vnce
 manifeste predicat moyses destructionem
 primi templi et ciuitatis et captiuitatem.
 factaz per calceos propter peccatus et ydo
 latrie et in gratitudinis. ut patet ab illo
 loco. Peccauerunt et non filij eius. usque
 ad illum locum. Et dixi ibi non sunt. Secū
 do predicat destructionem secundi templi.
 et ciuitatis propter aliud peccatum graui
 us primo. eo quia vinea illius populi facta
 est de vinea socomoruz. Et sub urbanis go
 moire propter cecitatem et amarissimum

odum. et venenum peccati eorum factus
 est in sanabile et irremissibile. qd̄ non potu
 it esse aliud in secundo templo nisi negatio
 et mors christi. ut manifeste patet. Ab illo
 loco. Et dixi vbi non sunt. usque ad illum
 locum. Laudate gentes populum eius.
 vnce post destructionem primi templi. Et
 captiuitatis babilonice predicatur reuocatio
 eorum et prorogatio status illius populi.
 Ille inimici superbirent. et ut ip̄i iudei sape
 rent et intelligerent et prouiderent nauissi
 ma misteria de xp̄o et ecclesia in lege et p
 phetis promissa et prenunciata. Sed post
 destructionem secundi ⁊ templi et ciuitatis
 factam per romanos. Non p̄mittitur nec p̄
 dicitur relaxio huius captiuitatis in qua p
 seruerant. nec predicif rehedificatio tem
 pli et ciuitatis. Sed predicatur substitutio
 populi gentilis. Et vocant⁹ gentiles. ut ve
 niant ad ecciam ad laudandum deuz cum
 apostolis. Et recipiantur cum eis ad eccle
 siam et gaudeant beneficio redemptionis.
 sicut fuit pphetatum za. viij. Circa finem
 vbi dicitur. Quod venient populi multi ⁊
 gentes robuste ad querendum dominum
 exercitum. in iherusalem et deprecandam
 faciem domini. Et in diebus illis aprehen
 dent decem homines ex omnibus linguis
 gentiuz. et aprehendent sibrām viri iu
 dei dicentes. ibimus vobiscum. Audiuim⁹
 .n. qz deus vobiscum est. Quod fuit imple
 tum qn̄ gentiles videntes signa et miracu
 la et doctrinā aploz spōte et cum gaudio
 quesierūt et petierūt recipi in ecciaz x. cuz
 p̄sis de iudeismo. synagoga rep̄bata et ab
 dicata. Vnd̄ de p̄siōe ⁊ substitutōe ppli gen
 tilis p̄ totū discursus legis ⁊ p̄phaz. Et
 hoc voluit dice Moyses. Cuz p̄cludit lau
 date gentes populus eius ⁊c.

Explicit expositio cāticorū ferialiū edita p
 reuendissimū dñz Jacobū pereç de valēcie
 ep̄z cristopolitanū ī pressa Valencie. Anno
 dñi Millesimo quadrigentesimo. Lxxxiij.

[Faint, illegible text in the left column]

[Faint, illegible text at the bottom of the left column]

[Faint, illegible text in the right column]

Questio.

Incipit tractatus contra iudeos
+ editus per Reuendissi-
mum dñm dominum Jacobum de Valencia Ep̄m
cristopolitanum.

Nost quaz expleueraz
+ comētarios
in libro psalmoz relatū ē mi-
chi q̄sdaz iudeos egre tulisse
et murmurasse p̄ ea q̄ dicta s̄t in expositi-
one ps̄. xxxix. et xlix. 7. l. et i plezsqz locis
s̄. q̄l̄z lex moysi fuerat mortua et i pleuerat
kursū 7 offiū suū i aduentu xp̄i. eo qd̄ nō fu-
it data gr̄a sui s̄ i signū xp̄i futuri et legis
euāglice. Et dictū fuit q̄l̄z oīa p̄missa in le-
ge et p̄ph̄is erāt sp̄ualz intelligēda. q̄ oīa
fuerūt p̄pleta in xp̄o vero messia i lege pro-
missa. Et dictū fuit q̄l̄z cessante lege moysi
q̄ ad offiū 7 figuraz successit lex euāglica
tanq̄ veritas illius. eo qz tota scriptura le-
gis et p̄ph̄az fuit verificata p̄ xp̄m et legez
ei⁹ euāglicaz. Quod audiētes iudei q̄dam
modō ingēti fremitu et conatu icēpūt in-
stare 7 conari p̄bare totū oppōituz p̄ aucto-
ritates sacre scripture. Quāobrez p̄pulsus
suz ab amicis m̄is p̄presbitis iudeoz inep-
tius et friuolis argumentis breui tractatu
respondere.

Unde ē adūtendū qz sex s̄t que detinent
iudeos modernos i sua p̄fidiā et obstiatiōe
p̄rio qz putāt legez moysi fuisse datā gr̄a
sui n̄ p̄pter aliū finē. Secūdo qz putāt ip̄as
inēnuz duraturā. Tercio qz putāt illā trā
canaā et ibz̄l̄z cū oīib⁹ fructib⁹ suis ēē eis
p̄missaz et datā i premiū p̄cisuz p̄ obser-
uantia legis. Quarto qz putāt qz messias i
lege p̄missus debebat eos liberare ab oīni
captiuitate t̄p̄rali. 7 reducere eos i illā terraz
canaā. Et ideo nō credūt ibz̄ xp̄m fuisse verū
messiaz. s̄ expectāt aliū q̄ debeat eos libe-
rare. Sexto putāt legē euāglicā ēē ip̄fectā
et oīnino p̄trariā legi moysi. et ēē sacrile-
gaz 7 falsaz. Itō eaz nolūt seq̄ nec recipe.

Et itō i p̄sēti tractatu mouebūtur qn̄
qz questioēs cū argumētis iudeoz q̄b⁹ ab

solutis videbif manifest aceptio et cec-
tas eoz. Et soluetur oēs obietioēs 7 ratio-
nes eoz adducte p̄tra uitatē n̄raz. Quaz
p̄ma erit. vtrū oīa legalia debuerit cessare
tanq̄ mortua p̄ aduentū xp̄i. Scda vtrū sab-
batū legale debuēt cessare 7 celebrari dies
dōca. Tercio vtrū trā canaā marial' cū sui⁹
fructib⁹ fuit p̄cise p̄missa filiis isrl' in pre-
miū p̄cisuz p̄pter obfuitiaz legis. Quarta
vtrū ihs xp̄s quē nos recepim⁹ fuerit ver⁹
messias i lege 7 p̄ph̄is p̄miss⁹ et expectat⁹
Quinta vtruz cessante lege moysi debuēt
succedere lex euāglica quā xp̄s tulit et p̄redi-
cauit. In quibusq̄dē q̄stioib⁹ p̄ adducētur
ratioēs et auctes quas iudei adducūt i cō-
trariū. secūdo i decisione q̄stiois declarabit⁹
veritas et verus sensus auctoritatū induc-
tarū p̄firmāto fidez et veritatez n̄raz et ea
que dicta s̄t in expositiōe psalmoz. tercio
aūt respōdebif ad argumēta eoz.

Quantuz ergo ad p̄-
maz questio-
nez in qua q̄rif. vtrū lex moy-
si fuerit mortua et debuēt ces-
lare p̄ aduentū xp̄i. Arguūt iudei moderni
qz nllōm̄ debuit cessare. 7 arguūt p̄ sic. Illa
lex nunq̄ debuit cessare q̄ sufficienter fuit a
deo instituta ad iustificādū hoīez et tollen-
duz oīne pctz. lex aut̄ moysi est hui⁹. igitur
nunq̄ debuit cessare. Maior est nota de se.
Minoz p̄bat p̄ totū discursuz legis. nā cir-
cūcisio data est i remediū et ad tollenduz
originale. Genesis xvij. ubi dicit⁹ qz caro q̄
circūcisa nō fuerit. peribit aīa illius de p̄lo
suo 7 c̄. Et ideo q̄no sacdos siue rabin⁹ cir-
cūcidit pueruz. dicit hec verba. s̄. Dñs dñs
de⁹ isrl' qui p̄ istā circūcisioēz liberauit istuz
puerū de inferno. Et sic p̄ qz deus saz dedit
circūcisioēz abrae ad tolēduz pctz origina-
le. Itē de⁹ i lege p̄cepit offerri holocau-
sta et sacrificia p̄ pctō sacerdotis et p̄ pctō
p̄pli. Leuitici ix. ymo ordinauit sacrificia et
oblatioēs iuxta differētiā et p̄ditioēz pctō-
ruz vt p̄ totū discursuz leuitici. Ex quib⁹
p̄ qz legalia sufficienter tollebat pctā. ergo
nunq̄ debuerūt cessare.

Prima.

¶ Secūdo arguūt q̄ lex moysi siue ip̄a legalia nunq̄ fuerūt mortua cū xp̄o. naz illa que s̄ eterna et data sub fede eterno s̄ immortalia. s̄ oīa legalia sūt data sub federe sēpitno igit̄ s̄ immortalia et p̄ p̄ns nunq̄ fuerūt mortua. Maior p̄z. Minor p̄batur per singla. naz p̄ circūcisio data fuit abrae sub federe sēpiterno. gen̄ xvij. Itē esus agni paschalis fuit p̄cept̄ cuz esu azimoz in cultū eternū Exo xij. Itē imolatio agni maturini et vesptini fuit mādata sub oblatiōe sempitna Exodi xxix. Itē p̄ceptū sabbati in signū pactūq̄ sēpiternū Exod xxxj. Itē celebratio phase et p̄tecostes et ceteroz festoz in legitimū sēpiternū Leui xxij et xxix.

¶ Tercio arguit̄ sic. illa lex nō debet cessare q̄ fuit p̄missa sub iureiurāto et pacto sanguis effusi. lex aut̄ moysi ē huius. igitur nō pōt cessare. Maior p̄bat̄ naz al̄ dē eēt causa transgressiōis iurisiurādi. Minor p̄z exo xxij. ubi totus p̄ls p̄gregatus dixit. Oīa q̄ locut̄ ē d̄ns faciem̄ et erim̄ obediētes. vnde moyses occidit xij. vit̄los iuxta num̄rū tribuū filioz isrl̄. et dimidiā p̄tē sanguis aspsit sup̄ altare et alterā p̄tē aspsit sup̄ p̄ls dicēs. hic ē sanguis fedis q̄ pepigit d̄ns ub̄cū sup̄ cūctis f̄mōib̄ his et c̄. Ex q̄b̄ p̄z q̄ sic p̄ls sub fede sanguis p̄misit fuare legē inefnū/ita dē sub eodē fede p̄misit nunq̄ mutare legez.

¶ Quarto arguit̄ sic. Illa lex nō pōt cessare nec mutari cui nichil pōt addi nec dimiui. Lex aut̄ moysi ē huius. igit̄ et c̄. Maior p̄z. Minor p̄z dē Vt̄o iij. ubi d̄ns dicit Nō addetis ad verbū q̄ loqr̄ ub̄ nec auferetis ex eo et c̄. ¶ In oppositū ē in h̄yerē. xxxj. In dieb̄ illis fer̄ta domui iacob fed̄ nouū. nā f̄m pactū q̄ pepigi cū p̄tib̄ eoz ruz q̄no eduxi eos de terra egipti. S̄z dabo legez meā in cordib̄ hoīuz et in visceribus eoz scribaz eas et c̄. Ex quib̄ p̄z q̄ illa lex data p̄ exitū egipti debebat cessare et alia noua succēde. qz q̄b̄ senescit n̄ce ē ī infitū tendē. Ad heb̄re vij. Respōdeo. In hac q̄

stione erūt tres articli. naz in p̄ videbit̄ an opa legis poterāt p̄ se tollere p̄ct̄ et iustificare hoīez simplicit̄. In ij̄ videbit̄ an oīa legalia et ceremonialia fuerūt siml̄ mortua cuz xp̄o. In iij̄ videbit̄ p̄ quē modū legalia data fuerūt sub federe sempiterno.

¶ Quātū ergo ad p̄mū articl̄. Est p̄eaduertēduz q̄ ad hoc q̄ aliq̄ lex vere iustificet hoīez simpl̄ oportet p̄ q̄ tollat p̄ct̄ et libet hoīez a fuitute p̄cti et a debito. secūdo q̄ reddat ip̄z carū et acceptū et dignū vita eterna. Et tūc homo dicit̄ vere iustificatus qz digne meref̄ vitā et̄naz. qz ḡ homo p̄ p̄ct̄ originale erat p̄uat̄ vita et̄na et p̄pter actuale erat obligat̄ ad penā sensus et̄naz in inferno. et p̄ p̄ns p̄pter vtrūq̄ p̄ct̄ erat in odio et ira dei. ideo oportebat p̄ absolui ip̄z et purgari ab vtroq̄ p̄cto. Sc̄do reduci in gr̄az dei et ḡtificari ad vitā et̄naz cōsequēdā. Dis habitis p̄oif̄ p̄ q̄ circūcisio nō poterat hoīez de se absolue a p̄cto originali et fuitute. et reducere ip̄z i gr̄az dei. Et facere ip̄z m̄ritoriū et dignū vite et̄ne. Licet aut̄ ista q̄ sit p̄bata p̄ xxxix. t̄n̄ hic special̄ p̄bat̄ p̄ sic. Nunq̄ minia et vilioz p̄ hoīs pōt esse sufficiēs p̄ciū ad abluētūz totū hoīez a fuitute et p̄dēnatiōe p̄cti. ad q̄b̄ totus homo q̄ ad corp̄ et aīaz obligat̄. s̄z illa pellicla q̄ sc̄debat̄ et ille modicus sanguis q̄ effundebat̄ in circūcisioe erat minima p̄s corporis et vilissima respectu aīe. ergo nō erat sufficiēs p̄ciū p̄ toto homie maxie q̄ ad aīaz. et p̄ p̄ns nō poterat eā redimire nec libare a debito. Sc̄do sic. Totus ille hō erat obligat̄ ad fuitutē p̄cti et erat i ira dei q̄ ad corpus et aīaz. ḡ illa p̄t̄icula et pellicla et ille modicus sanguis ita erat obligat̄ p̄cto et erat i ira dei sic totus homo. ḡ nō poterat satisfacere p̄ p̄cto totius nec reducere in gr̄az dei nec mitigare irā dei. Oportebat ḡ q̄ illō p̄ciū eēt sufficiēs et deo gratū et acceptū. Et sic p̄z q̄ illa circūcisio nō poterat de se satisfacere nec liberare hoīez a p̄cto.

¶ Secūda q̄ nec aīalia in lege imolata

Questio.

et sacrificata nec cetera sacramenta legis veteris poterant pro peccato satisfacere nec homines a peccato mortali liberare. probatur. Nam illa sacrificia et sacramenta non continebant in se tantum precium ut possent solui pro peccato cum esset anima libera bruta. et pro peccato non poterant deum placare et peccato deo reconciliare. Nam precium satisfactorium et placatum debet esse de se pro se deo gratis et debet tenere medium inter deum et homines peccato. Et pro peccato debet esse melius quocumque homine et minus deo. et de se tam bonum et purum quod sit deo ita carum et acceptum quod eius medio et intercessione deus moueatur ad miserendum et remittendum debitum peccatoribus et toto populo. Sed omnia animalia in lege occisa erant minora et inferiora hominibus in precio et dignitate. Et sic nulli queque niles et sufficiens precium in se continebant. quod non poterant homines iustificare in propria virtute. Dicit autem quod probatur apostolus ad Romanos. et ad Galatas. et ad Hebræos. pro totum dicens quod non ex operibus legis saluabitur omnis caro et cetera.

¶ Tercia quod sola passio christi fuit sufficiens precium ad satisfaciendum pro omni peccato et ad iustificationem omnium hominum ad merendum vitam eternam. Probatur. nam solum illud sacrificium erat sufficiens ad redimendum totum genus humanum quod in se continebat precium infinitum et erat de se liberum et immune et nulli peccato obnoxium et de se pro se deo carum et acceptum tenens medium in dignitate inter deum et homines. Christus autem est huiusmodi. quod hoc sacrificium et eius passio fuit sufficiens ad redimendum omnem hominem ab omni peccato. Maior patet per ea que dicta sunt. Minor probatur. nam christus erat primo deus et homo. quod licet in quantum deus esset equalis patri. tamen in quantum homo erat minor patre et melior omni homine in dignitate et virtute. et sic erat sufficiens mediator et precium erat eius infinitum in valore ratione diuinitatis. Et in quantum homo erat liber ab omni peccato in natura et in persona. et sic erat queciens oblatio propter puritatem et innocentiam. et erat deo carum et acceptum sacrificium propter immensam caritatem et obedientiam ut dictum est psalmo xxxix. quod sequitur quod eius passio fuit deo cara et accepta et sufficiens ad placandum iram dei et reconciliandum ge-

nus humanum cum deo et satisfaciendum pro peccato. ¶ Quarta quod sola sacramenta noue legis de se possunt tollere peccata et conferre gratiam et iustificare homines. probatur. nam sola sacramenta noue legis sunt instrumenta realia continentia virtutem et precium passionis instituta ad tollenda peccata et ad conferendum gratiam et iustificationem hominum. quod tenetur hoc probatur. nam causa que sacrificia et sacramenta veteris legis de se non poterant homines iustificare nec pro se tollere peccata. erat quod non continebant realia christi nec precium passionis eius. sed sacramenta noue legis. aut continent realia christi sicut eucharistia. aut continent precium et virtutem passionis eius sicut baptismus et confirmatio et penitentia et cetera sacramenta. Et ideo illico efficiunt et conferunt gratiam invisibilem quam visibilis significat. Et illico soluit pro peccato quod christus operatur per ecclesiastica sacramenta tanquam per manuale instrumentum continens virtualiter precium et thesaurum passionis eius. non est autem sic dicendum quod sacrificijs et sacramentis veteris legis. in quibus non erat christus realiter nec eius passio. sed solum tanquam in signo in quantum illa erant figura christi in cruce immolandi. Ideo nec de penitentia efficiebatur gratiam quam significabant nec soluebatur precium redemptionis quod figurabant per christum in cruce soluendum. Non est sic de sacramentis noue legis. quod illico efficiunt quod significat eo quod realia continent precium passionis christi. Nam sacramentum eucharistie in quo christus realia continent illico pro se confert gratiam recipienti disposito. et reconciliat ipsum deo. et omnes pro quibus offertur reconciliant deo nisi habeant obicere. Et baptismus illico soluit precium passionis christi per baptizatum et penitentiam pro peccato penitente et cetera. Et sic ista sacramenta illico efficiunt hominum dignam vitam eternam et iustificat illum. Ideo descendens homo illico euollat ad celum in virtute passionis que quam recepit per sacramenta. Et sic in confirmatione illico dantur dona gratiarum spiritus sancti. Causa que sacramenta noue legis. illico efficiunt quod significat cum conferuntur. est quod continent realia ipsum christum aut virtutes et precium passionis eius. eo quod fluxerunt a passione christi. Et causa que sacramenta et sacrificia veteris legis. hoc non faciebatur erat quod non continebant realia precium et virtutes passionis christi.

Prima.

quia nō fluebāt ab ea s; significabāt passio-
nez xp̄i futuram.

¶ Quinta ē q̄ p̄ solaz fidē de xp̄o futuro
oēs fidels et p̄ses ve. te. fuerūt iustificati ⁊
a pct̄is absoluti. hāc p̄nez p̄bat apl̄s ad he-
bre xj. Unde enūmrat oēs p̄cipales p̄ses
ve te. incipiēs ab abel p̄bato q̄ oēs illi p̄
fidē xp̄i futuri passi s̄ p̄secutioēs et opati
sūt iusticiā. s; nō potuerūt cōsequi re p̄mis-
sioēs nisi p̄ xp̄s. Unde oēs illi p̄ fidē xp̄i fu-
turi facti s̄ mēbra xp̄i. naz lz xp̄s nō dū ve-
nisset tñ iaz erat eis credit⁹ et iaz expecta-
bāt redimī ab eo. Et ideo tanq̄ mēbra xp̄i
iaz meruerūt p̄cipare passioez xp̄i. qz sub
tali fide absoluti s̄ a pct̄o. hāc ⁊ p̄nez p̄bat
apl̄s ad Ro. iij. et ad Gala. iij. naz abraam
anteq̄ recipet circuncisionem iam fuerat
iustificat⁹ dū erat in prepucio p̄ fidē eo qz
credidit deo q̄no ad p̄ceptū dei exiit de tra-
sua et venit ī terra canaaz. et q̄no suspiciēs
in celū credidit semē suū sp̄uale multiplican-
dū p̄ xp̄s sic stellas celī. Et ideo qz credidit
reputatū ē ei ad iusticiā vt p̄z gene. xv. Ex
quo p̄z q̄ p̄ solā fidez xp̄i futuri saluati sūt
patres veteris testamēti.

¶ Sexta ē q̄ lz in circūcisioē tollebat pct̄z
originale ī ve. te. tñ nō ī v̄tute circūcisiois
s; in v̄tute fidei xp̄i futuri. Ista ē hēt tres
partes. Prima pars est credita toti eccie. s.
qz originale tollebat in circūcisioē. vt p̄z
augustinū et bedā ⁊ magistrū iij. sniaz. di-
stinctione prima. Secūda pars ē p̄bata p̄ pri-
maz et secūdā p̄nez qz illa circūcisio nō cō-
tinebat sufficiēs preciiū pro pct̄o nec ad pla-
cāduz deū nec iustificāduz hoīez. q̄ sequit⁹ qz
pct̄m ī illa circūcisioē tollebat in v̄tute fi-
dei xp̄i futuri et ī v̄tute future passiois xp̄i
sub cui⁹ fide et p̄testatioē dabat et fiebat
talis circūcisio. Et sic ē dicēduz de sacrifi-
cijs ve le. qz lz in oblatioē illoz sacrificio-
ruz q̄ offerebantur tollerent pct̄a actualia il-
lis p̄ quib⁹ offerebant. tñ nō in v̄tute illoz
sacrificioz et aīaliuz brutoz qz nō cōtine-
bāt t̄le preciiū vt satisfacerēt p̄ pct̄o et reco-
ciliarēt ppl̄z deo p̄ se. s; talis iustificatio fie-

bat in v̄tute fidei quā habebāt offerētes de
passioē xp̄i futuri. que dōē passio x̄ figabat⁹
p̄ illa sacrificia. Ista et. p̄bat nā abraaz
nō fuit iustificat⁹ p̄ circūcisioez quā acce-
pit. s; p̄ fidē quā hūit ī prepucio. hoc ideo
p̄bat naz ut ait ioseph⁹ libro antiq̄tatū sar-
raceni descēdētes ex ismaele. qui se sarra-
cenos false appellāt oēs circūcidebant. put-
diviserūt a p̄tib⁹ suis. tñ nō est dicēduz qz
illa circūcisio p̄ferret eis gr̄az eo qz nō erāt
in eis signac̄lz fidei nec dabat⁹ eis sub fide x̄
futuri. Et sic p̄z qz circūcisio non tollebat
pct̄m ī antiq̄s. s; fides cui⁹ illa circūcisio e-
rat signū vt patebit. Et ideo circūcisio an-
tiq̄z de se nullius valoris erat ad tollenduz
pct̄z nisi ratioē fidei cōferētis. Ideo erat ne-
cessaria fides p̄ferētis. cui⁹ rō erat. qz illa
circūcisio nō cōtinebat realz merita passiois
xp̄i. S; sec⁹ ē de baptismo qui realz p̄tinet
v̄tutē et merita passiois xp̄i. Et tō in casu
necessitatis absqz fide ministri p̄ p̄ferri. vñ
si null⁹ fidelis reperit tūc in tali casu hereti-
cus ul' cismatic⁹ ul' iude⁹ pōt baptizare fm
ysidorū. Et p̄z de cōsecra. di. iij. Romanus
pōtiffex. Itē cap̄ seq̄nti a quodā iudeo. Itē
hoc ideo p̄z de athanasio de q̄ legit⁹ in x̄. li.
eccie ystorie. qz cū alexander ep̄s alexandri-
nus rediret de eccia ad domū cū clezo suo
vidit ludū pueoz filioz paganoz et gē-
tiliū. q̄ in illo ludo vollētes xp̄ianos imita-
ri cōstituerūt inter se athanasius pueoz xij.
ānoz ī ep̄z quidēz athanasio nō baptiza-
tus baptizavit om̄es illos pueos in forma
eccie. Vidēs autē ep̄s cū clezo illū ludū vo-
cavit ad se oēs illos pueos petens qz sibi
vellet ille ludus. pueri autē nazrarūt ep̄o to-
tuz casuz gestū. s. qualz athanasio fict⁹ et si-
mlat⁹ ep̄s eos oēs baptizauerat sub tali for-
ma. tūc ep̄s iformat⁹ diligēter de misterio
determinavit siml' cū clezo qualz oēs illi puei
erāt veri x̄ani et nō erāt itez baptizati po-
stq̄ ī forma eccie erāt baptizati licet a pue-
ro nō baptizato. Et tūc ep̄s cepit athanasi-
um et baptizavit euz. eo qz nō erat baptiza-
tus. licet alios pueos baptizauerat. Et sic

Questio.

ep̄s nutritus athanasium in fide et scia et doctrina catholica quod postea fuit eximius doctor et ep̄s alexandrinus successor sui magistri. Ex quo patet quod non baptizatus et infidelis potest baptizare. et ratio est ista quod merita passionis christi continentur realiter in baptismo et ceteris sacramentis non quod sacramenta creent gratiam sic sint causa effectiva eiusdem sed sicut quod quedam vasa medicinalia sunt in quibus continentur virtus et merita passionis christi. Et ideo sacerdos non procedit ad sacramenta nisi tanquam minister. Unde sic dominus precipit suo ut summat cibus et hauriat vinum de vegete sua et det potum ceteris. ita sacerdos et minister ex dei precepto cum vase siue cibus sacramentali haurit merita passionis christi ex celario ecclesie et participat potum gratie et sanctificationis fidelibus christi. unde per baptismum tanquam per cyfum siue tanquam cum cyfo participat medicinam contra originale et per panem contra actuale. quod dicitur medella simul purgat et sanctificat et gratificat. secundo autem erat de circumcisioe quod non erat sic instrumentum gratie quod non pertinebat realiter virtute passionis christi sed tamen in signo in quantum significabat illam.

¶ Septima pars quod circumcisio non datur in precibus pro peccato sed in signum precij et pacti siue in signum fedis. Prima pars patet per supradicta quia non pertinebat precium passionis christi nec erat manuale instrumentum sanctificationis nec conferendi gratiam nec procedebat nec fluebat a passione christi sed figurabat tamen ipsam ut dictum est. Secunda autem pars probatur per genesis xvij. ubi dicit dominus abrahe. Nonne pactum meum inter me et te et cetera. Circumcides carnem preputij vestri ut sit signum fedis inter me et vos et cetera. propter quod verba dicit apostolus ad roma iij. et ad gala iij. quod habraam non accepit circumcisioem ad iustificationem et gratiam. quod iam ante in preputio pro fide fuerat iustificatus. sed accepit eam in signum fedis et in signum fedis futuri. ¶ Ad cuius intellectum est valde non dandum quod illa circumcisio sortiebatur duplex signum. Primo signum distinctivum in quantum distinguebat illum populum a ceteris nationibus propter illud signum carnalis circumcisiois. quod solus ille populus gerebat circumcisioem in carne. Secundo

erat eis signum figurativum quod figurabat passionem christi futuram per effusionem illius modici sanguinis. Et figurabat et significabat abscissionem preputij cordis propter deum. x. circumcisioem preputij cordis vestri. Et sic figurabat abscissionem peccati per abscissionem illius pellicule. Tercio significat quod datur censualis tributum. Quarto significat fidei conferentis et recipientis quam habebat de christo futuro. Quinto significabat precium pro christo in cruce solvendum. Et sic erat signum fedis et pacti et signum precij futuri. Ad cuius intellectum est ulterius valde non dandum quod illud signum fedis et pacti erat simile federi et pacto bellatorum et negotiatorum quod observant inter eos. Exemplum gratia. nam quod accidit quod unus miles capit alium in bello quidam deus captus de iure belli est fuit alterius et sic est pecunia redimendus. Sed quod accidit tunc pactus et fedus inter eos quod ille qui est redimendus promittit victori sub fide et pacto dare pecuniam et precium redemptionis in tali tempore futuro. sed de presenti dat sibi anulum aut cyrografum manu sua scriptum in signum fedis et precij facturi solvendi. et sic victor promittit ipsum liberatum abire. tunc manifestum est quod ille anulus traditus siue illud cyrografum non fuit solidum precium redemptionis. sed signum fedis et futuri precij solvendi et promissi. Item quod accidit quod unus mercator emit ab altero equum vel navem plenam mercibus. Et illico de presenti tradit sibi unum ducatum aut florenum in signum precij ut venditio sit firma et rata. et illico recipit merces promissa infra menses vel annos solvere totum precium. Tunc manifestum est quod nec emptor dedit nec venditor acceptavit illum ducatum in solidum precium sed in signum fedis et in signum precij solvendi in tempore statuto sub fede et pacto inter eos proposito. que dicitur quedam arra. Ita ergo propositum est dicendum quod cum totus homo quoad corpus et animam propter peccatum esset ad mortem et finitatem eternam condemnatus et in posse diaboli detentus. oportebat ipsum iusto et sufficienti precio redimi. quod dicitur precium quod totum genus humanum debebat redimere. oportebat ut excederet in valore et dignitate totum genus humanum simul

Prima.

et esset puz. et naturaliter libere ab omni peccato et deo gratum de se et acceptum. sed tale non potest esse nisi passio christi ut dictum est. ergo nullus alius precium erat sufficiens. Sed quia misericors deus ab initio statuerat redimere homines per christum et eius passionem ideo fecit pactum et fedus cum abraham et semine suo. ut in signum fedus et precij futuri per christum in cruce soluedi circumcidet se et omnes posteriores. et de presenti daret deo et offerret illam circumcisionem in signum precij futuri per christum soluedi in cruce. Unde sicut miles non remittit suum in virtute annuli nec venditor tradit mercem ipsi emptori in virtute illius floreni dati in signum sed in virtute fidei que promittit solue in tempore statuto. ita deus non remittebat peccatum in virtute circumcisionis sed in virtute fidei sub qua dabat illa circumcisio. Et ideo dicit apostolus quod illa circumcisio non erat nisi signaculum illius fidei et fedus quia per illam obedientiam ostendebat fidei quas habebat antequam deus et eius passio. Et sic sub illius fedus et pacto illico filij abrahe liberabantur et absoluebantur a peccato. Ex quibus patet quod deus non acceptabat illam pelliculam que abscindebat nec illud modicum sanguinis que effundebat insoluitum et sufficiens precium pro redemptione illorum. sed in solus signum precij futuri soluedi per christum. Et sic et presens et fidelis veteris testamenti non dabat illam pelliculam et sanguinem circumcisionis insoluitum precium pro peccato suo. sed in signum futuri precij in quantum promittebantur et preestabantur solue in christo capite suo et redemptore universalis. Et sub illius pacto et fedus absoluebantur et remittebantur de presenti. sed semper manebant debitores in christo. Et hoc fuit pactum et fedus sub quo abraham accepit circumcisionem pro semine suo. Et hoc intendebat dicere deus et hoc sonant verba sua cum dixit. hoc est pactum meum quod observabitis inter vos et seminem tuum pro te circumcidetis ex ubi omne masculinum et circumcidetis carnes prepuccij vestri ut sit signum fedus inter me et vos. et ita masculus cuius caro circumcisa non fuerit prohibet anima illa de populo suo quia pactum meum irritum fecit. quod declarat augustinus xvij. de civitate dicit. quod intelligitur quia irritum fecit pactum dei quoniam peccavit in adam quasi dicat. anima cuiuscumque hominis peccavit in

adam quia irritum fecit pactum meum de fructu prohibito non vescendo. unde omnis homo mansit servus peccati. ideo pono tecum pactum et fedus ut circumcidat omnis masculus in signum fedus. et ego accipiam illam circumcisionem non in precium sed in signum precij et in signum fedus. ut unusquisque circumcisus promittat solue precium solidum et validum per christum. Et sub tali fedus absoluam illum a debito futuri in cuius virtute remittebat peccatum. Illius autem prohibet anima illa quia semper manet obnoxia peccato primo peccato. Et patet quod talis circumcisio non dabat nisi fiebat nisi in fide presentis et recipientis. ¶ Octava patet quod sic illa circumcisio non dabat in precium pro peccato originali sed in signum fedus et precij futuri. ita presentis sacrificia et oblationes veteris testamenti non offerebantur insoluitum precium pro peccatis actualibus sed in signum fedus et precij futuri in quantum illi promittebantur et preestabantur solue per christum. Et sub illius fedus et pacto deus acceptabat illa sacrificia. et deus absoluebat eos a peccato et debito. quia illa sacrificia et oblationes non in se realiter preestabantur precium sed solus fiebat in signum et figuram. Et ideo data sunt in quicquid signum sicut circumcisio. scilicet in signum distinctivum. et in signum figurativum fuit sacrificij et fuit redemptionis et in signum casualis tributum et feodi. quia erant quoddam tributum et censum que soluebant. Quarto in signum fidei quam deus fuso habebat. Quinto in signum pacti et fedus et preestatiois et precij soluedi per christum sicut dictum est.

¶ Nonna patet quod sic circumcisio et sacrificia et cetera legalia legis moysi non offerebantur in precium sed in signum precij. ita presentis sacrificia et oblationes ipsius abel et enoch et noe et tob et milchisedech et abraham et aliorum fidelium legis nature non offerebantur in precium sed in signum fedus et precij futuri per christum soluedi. Et illa sacrificia erant quoddam signa fidei illorum quam deus fuso habebat. nam secundum augustinum in libro cur deus homo. deus ipse adam promissit christum de virginie nasciturum. et ipse accepturum ut si de istanti miseria toleret. tamen de suo sueque posteritatis remedio iam de longinquo gaudet. vera itaque ratio videtur ut inquit augustinus quod ab adam domini preestolabatur advenit et cetera. Et sic est dicendum quod ille angelus qui expulit adam

Questio.

de paradiso docuit eum modum colendi et exi-
 bendi patriam deo et offerendi sacrificia in signum
 futuri precij et in signum futuri sacrificij. Et
 sic adā docuit abel et oēs filios et nepotes
 Et sic sub tali fede abel offerebat agnū ex
 primicijs gregis gen. iiij. et sub tali fide enoch
 incepit iuocare nomē dō qd ē ih̄s ubū incar-
 natū. Et s̄b tali fide enoch faciēdo bōa opa
 placuit deo et dñs tulit eū gene. v. et trālla-
 tus ē in paradysū. ecciasti. xliij. Et sub tali
 fide fabricavit archā noe ex precepto dñi.
 Et edificavit altare et obtulit de animalib⁹ mū-
 dis in signū fedis et precij futuri. gen. viij.
 Itē sub tali fide et fede abraā exiuit de fra-
 tra sua et venit in fra canaā ex p̄cepto dō et be-
 dificavit altare in bethel et obtulit ibi sacrifi-
 ciū et iuocavit nomē dō. gen. xij. Itē sub tli
 fede et fide melchisedech obtulit panē et vi-
 nū deo celi excelsi gen. xiiij. Itē sub tli fide
 et fede in signū futuri precij iob offerebat sacri-
 ficia p̄ p̄ctis filioz. iob p̄. Et sub tali fide et
 spe dixit iob cap. xix. Credo qd redemptor
 me⁹ vivit et de fra surrectur⁹ suz et rursus
 circūdabor pelle m̄a et in carne mea videbo
 saluatore⁹ meū. Et sic p̄ qd p̄tes ve. te. tam
 legis nate qd scripse saluati s̄ p̄ solaz fide
 xp̄i fusi inquātū per illā fide efficiebatur
 mēbra xp̄i et iō tā p̄cipabāt m̄rita passio-
 nis ei⁹ qd p̄ctā sunt remissa. Et iō in xp̄o
 capite suo nbcū accepit remissioēs ad he-
 bre. xj. Et sic p̄ qd oīa sacrificia et oblatio-
 nes p̄uz tā legis nate qd scripse nō erāt n̄
 qdā signa fidei ofertū oblata in signū fi-
 guratiuū et in signū fedis et precij futuri per
 xp̄z soluedi qz oēs p̄testabant et p̄mitte-
 bāt solue p̄ xp̄z p̄ctū solidū et sufficiens. Vñ
 p̄ talia opa p̄fitebāt et oñdebāt fide quā de
 xp̄o hēbant et sic erāt signa fidei coz. Ex
 quib⁹ oīib⁹ seqtur qd xp̄s in cruce nō soluit
 p̄ oīib⁹ p̄teritis n̄ tm̄ p̄ illa quib⁹ accepit
 signa fidei et signuz fufe solutiois aut p̄
 sacrificia et oblatioēs sc̄as sub tali fide et
 p̄testatioē. sic fuerūt fideles legis nature.
 aut p̄ circūcisiōez et cetera legalia sic fuerūt
 filij abrae fm̄ p̄missioez et filij isrl̄ qd fuerūt

sub lege moysi qd nō s̄ saluati p̄ opa legis
 tm̄. s̄ p̄cipal⁹ p̄ fide x̄ futuri s̄b cui⁹ fede
 offerebāt oīa illa in signū fedis. ad roma-
 nos et galatas et hebreos.

¶ Decima qd p̄ qd baptism⁹ fuit istitu-
 tus p̄ xp̄z oēs fideles ve. te. obligabant bap-
 tizari. p̄bat nā oēs accepāt circūcisiōez in si-
 gnū fidei et cuz p̄testatioē p̄ctij fusi. qd p̄ qd
 xp̄s p̄terat aqs v̄tute regnatū et formā
 sac̄mēto baptismi. Et baptism⁹ tā p̄inebāt
 p̄ctū sufficiens qd illi p̄mifant solue in x̄. qd
 illico fuerūt obligati solue totum p̄ctū p̄-
 fectū p̄ baptismuz p̄ qd oportunitas aterat
 Et iō lz ioh̄s baptista eēt circūcisi⁹ tm̄ fuit
 bap̄tizat⁹ p̄ xp̄z et ita xp̄s bap̄tizavit oēs a-
 p̄los ut credidit et misit eos ad bap̄tizandū iu-
 deos in oēs ciuitatē et locū qd erat ip̄e v̄tu-
 rus vt p̄z mathe. x̄ et luce x̄. Et hoc fecit x̄
 ad oñdēdū qd oēs illi nō accepāt circūcisiō-
 nez n̄ in signū fidei et in signū fedis et p̄ctij fu-
 si et in signū illi⁹ baptismi in qd erat sufficien-
 s̄ p̄ctū. Ex h̄c eēt seqd qd si adā et abel et abra-
 a et moyses et dō et ceteri fideles ve. te. vixi-
 s̄t usqz ad baptismū x̄ oēs obligabāt bap-
 tizari. qz sub tali fide et fide et fede recepāt
 illa signa circūcisiōis aut obtulerūt sacri-
 ficia et oblatioēs in lege nate et scripse. iō
 xp̄s dicit agn⁹ occis⁹ ab origie mūdia. po.

¶ Sed p̄tra oīa sup̄dicta xiij.
 arguit. nā vt ait aug⁹ et p̄z iij. sn̄ia
 ruz di. p̄. Ex qd fuit instituta circūcisiō in illo
 p̄plo hoc voluit magnis et puul⁹ ad abluō-
 nez originalis ve usqz p̄cti sic in baptism⁹.
 Itē beda qd idēz faciebat circūcisiō qd in
 facit baptism⁹ n̄ qd nō ap̄iebat ianuā regni
 celestis. qd seqd qd circūcisiō p̄ se tollebat et
 mūdabat originale p̄ctz.

¶ Ad hec aut r̄ntes qd tā aug⁹ qd beda se-
 cū portāt r̄nsioēs suas in dictis suis nā tam
 dictū ē qd in circūcisiōe tollebat et remitebat
 p̄ctz originale. s̄ ex hoc nō seqtur qd illa cir-
 cūcisiō eēt instrumētū manuale p̄tinēs v̄tu-
 tē et m̄rita passiois xp̄i sic baptism⁹. Et iō
 nō p̄ se tollebat p̄ctz s̄ in v̄tute fidei p̄ferēti⁹
 Et iō nlls extra legē potat p̄ferre nec mi-

Prima.

nistrare illò sacramētū i le. ve. nē p hētur
q̄ illò sacramētū p̄ferret gr̄az. qz si gr̄a
dabat nō n̄ p fidē p̄ferētū et recipiētū ciz
p̄cisōez. qz opa legis n̄ iustificabāt p se n̄ p
fidē xp̄i futuri. vñ hāc p̄nē pbat apl̄s p to
tā epl̄az ad romanos et gala. et hebre.

Quātū ad scōz articl̄z tenebif iste or
do. Naz p̄ i genali p̄babif qualz lex
moysi fuit mortua siml̄ cū x̄. et p̄ p̄ns tūc fi
niuit cursuz suum z cessauit ab efficio suo.
Secdo hē idē p̄bbiaf p̄tick̄ d̄ vno q̄qz gene
p̄ceptoz. et p̄ oēs ptes legis. Primo ḡ est
presupōndū z aduertēdū vt dictū ē i plo
go. qz lex vet̄ mltipl̄z p̄pat ad xp̄z z legez
euāglicā. Nā p̄ p̄pat sic mot̄ z via ad suū
terminū n̄lez. Secdo tāq̄ linee a circūferen
tia ad cetrū. Tercio tanq̄ acciētia ad s̄bz.
Quarto p̄pat eaz auḡ p̄ adūsariū legis et
p̄phaz sic officiū ad suū finē in artificiali
bus. Itē q̄nto Rabi salon sup zacha. p̄pat
legē z p̄phas ad messiā sic sciaz ad suū obz
dicēs. qz oēs p̄phe nō s̄ locuti n̄ usz ad tps
messie. Sexto p̄pat tanq̄ signū ad suā v̄ci
tatē et significatū. vñ apostolus ad roma.
p̄pat eā ad xp̄z tanq̄ p̄tractū matrimonia
lez ad viz. Octauo in epl̄a ad colo ij. p̄pat
eā tanq̄ p̄tractū z cyrogfuz cēsuale z debi
toriz ad creditore. Et sic xp̄s d̄z t̄min̄ z cē
trū z s̄bz z obz totī le. ve. et d̄z veritas. et
vir. et creditor legis. Prop̄ oēs ḡ istas cō
ditioēs et opatioēs p̄bat. qz tota lex fuit si
ml̄ mortua cū x̄. p̄bat ḡ p̄. qz tota lex fuit
mortua inquātū fuit mot̄ z via ad xp̄z. nā
sic hitatib̄ exntib̄ i maīa cessat mot̄. ḡ
postq̄ lex p̄ueit ad xp̄z cessauit z fuit cū eo
mortua. Itē ij sic destructio z sublato cētro
destruūtur oēs linee ad illud cētrū t̄miante
eo qz linea nō p̄t ēē s̄n̄ p̄ucto t̄miante. cū
sit de eī eē. ita mortuo x̄ mortua fuerūt oīa
legalia ad ip̄z t̄miata. Itēz ij sic destructo
s̄bo destrūūtur z deficiūt oīa accidētalia q̄
fūdant̄ i eo. ita mortua x̄ oīa legalia mor
tua s̄. eo qz xp̄s oīa legalia p̄pleuit. et toti
legi voluit ēē subiect̄ qz iō voluit legi su
bici et oīa oīa legis sup se sum̄re. vt oīa se
cū crucifiget et nos ab oīe legis liberaret

ad Gala iij. Itē iij sic hito sine artī cessat
offiū et oīa q̄ s̄t ad finē. vt hita sanitate ces
sant oīa istrumēta m̄dicalia et oēs m̄delle.
Ita sc̄ta passiōe x̄ cessarūt oīa sacramēta z sa
crificia et cēta legalia q̄ nō fiebant n̄ tanq̄
officia ad xp̄z q̄ erat finis eoz. Nā oīa illa
fiebat i offiū figatiuū et oñsiuuz t̄lis finis.
Itē q̄nto sic hita sc̄ia acuī obi cessat inq̄si
tio sc̄ie d̄ illo obo. et hita z illata p̄ne cessat
silogism̄ et cessant p̄missē. Ita ḡ aduēiēte
x̄ q̄ fuit obz z p̄ totī legis z p̄phaz cessa
rūt oīa legalia q̄ erūt p̄positiōs p̄missē p̄nū
euāglicaz. Itē sexto sic aduēiēte significa
to cessat signū eī. ita aduēiēte x̄ qui fuit si
gnificatū et veritas legis et p̄phaz. de ne
cessitate cessauit lex et p̄phe. sic aduēiēte
nauī ad portū cessat signū q̄ faciebat spe
clator de eī aduētu. Et aduēiēte p̄ncipio
mensis cessabit clamor calēdaz rome. vt
patebit. Et iō postq̄ oīa figatia et dicta p̄
phaz. fuerūt ipleta i cruce. dixit xp̄s. Con
sumatū ē. et sic tradidit sp̄z. Ad denōnd̄z qz
oīa cū eo moriebant̄ et sic cessauit lex z cla
mor p̄phaz. Itē vñ. mortua fuit lex cū x̄.
inq̄ntū erat q̄dā p̄tract̄ debitoz̄ et cyrog
fuz cēsuale obligās illuz p̄lz ad xp̄z. vñ sic
p̄tract̄ debitoz̄ fc̄is ad vitā creditoris rū
pif̄ et extiguif̄ et anllaf̄ p̄ mortē creditōis
Ita ḡ mortuo x̄ tota lex moysi fuit mortua
et exticta z rasa/ eo qz nichil aliud erat nisi
q̄dā cyrogfū cēsuale et p̄tract̄ debitoz̄
in q̄ tot̄ ille p̄lz se obligauit fuare illā le
gē et oīa illa p̄cepta qz tot̄ ille p̄lz se obli
gauit fuare illā legē et oīa illa p̄cepta usz
ad mortē testatōis et creditōis. q̄ p̄z exo
xxiij. nā cū moyses legēt volumē legis to
tus p̄lz respōdit dicēs. oīa q̄ locut̄ ē d̄ns
faciem̄ z exim̄ obediētes et c̄. vñ tūc mo
yses imolabit. xij. vitlos. Et t̄lit medietatē
sanguis z aspl̄it sup altare. et altaz p̄tē sup
p̄lz dicēs. Dic ē sanguis fed̄is q̄ d̄ns pe
pegit ubcū sup cūctis fmoib̄ his z c̄. p̄z
q̄d moyses voluit significare qz illò feo
et pactū z cyrogfuz obligatiuū nō erat sol
uēdū n̄ p̄ sanguiez x̄ m̄diatōis q̄ erat futu
rus dē et hō. nā p̄ hoc qz m̄diā p̄tē sangui

Questio.

nis effudit sup altare. voluit significare qd
 de cui scia erat illa obligatio. scis ho erat
 moris u' z sanguie aspged'. s3 p hoc qd alia
 pte sanguis spalit sup pplz. voluit significa
 re qd xps p ppo erat moritur' et ppo san
 guie effuso ipz pplz eat redemptur' z libatua
 Et sic p3 quo tota lex moysi nichil aliud erat
 n' qd dā cyrogfū et ptract' debitoz' z obl
 gatoriz' usq ad mortē x'. Et p pns fuit exti
 ct' z rasus z rupt' z mortu' z crucifixus
 siml' cū x'. Et p pns nlls iā tenet n' obligat'
 ad legalia. hāc rōez facit apl' ad colo. Se
 cūdo vñ ait. Cū vos mortui eētis i delictis
 puificauit cū illo donās vob oia delicta
 qd ad usū nos erat cyrogfuz decreti. qd e
 rat ptractū nō. Et ipz tulit de mōdio affigēs
 ipz cruci. et expoliās pncipat' z pates tra
 duxit pfidēter palā triūphās illos i se ipō
 Nemo g' vos iudicet i cibo aut i potu. aut
 i pte diei festi aut neomnie aut sabboz' q
 sūt vmbra fuoz' zc. Ex p'dictis p3 qlr lex
 moysi fuit rasa z mortua z crucifixa cū x'.
 inqtū erat qd dā cyrogfuz obligatoriz' z p
 tract' debitoz'. Ido apli' nlls obligat' ad
 obfuātiā legaliz'.

Ite pbat' viq. qd lex moysi fuit mortua cū
 xpo. inqtū erat tāq' qd dā ptract' pugalis
 vxoris ad virū. vñ sic vxor nō obligat' ad
 vincz' cōiugale n' usq ad mortē viri. p quā
 mortē absoluit vxor a vinclo pugalī ipi' vi
 ri. Ita pif' cū de' despōsavit sibi illā plebem
 ppatioz' legis i mōte synay. z tot' ille ppls
 se obligauit ad illā legē fuādā sub federe
 sanguis vt dictū ē. g' p mortē dei icarnati
 qd ē xps tot' ille ppls fuit absolut' a vinclo
 legis. Et p pns nō apli' obligatur ad legi'
 obfuatoz'. vñ hāc rōz facit apos. ad ro. viq.
 vbi ait. In ignozatis frēs/sciētib' legē lo
 quoz. qz lex i hoie dñaf' qnto tpe viuit. nā
 que sub viro ē mulier viuēte viro alligata
 est legi. si aut mortu' fuit vir ei'. soluta est
 a lege viri. z c'. Itaqz frēs nri z vos morti
 ficati estis legi p corp' x'. ut sitis alii'. qd ex
 mortuis refrexit. vt fructificetis dō. Ex su
 pradictis ubis vult inuere apls qd āte moz
 tē x' finis et mariti illi' ppli. tot' ille ppls o'

bligat' ad fuādā legē. eo qd xps vir ei' ad
 huc viuebat i corpe mortali. z tāq' morta
 lis expectabat i lege. idō usq ad ei' mortē
 obligabat'. s3 mortuo x' viro suo iā n' obli
 gat' ad vincuz' pugalē legis. qz sub tli' pvi
 cione ille ppls expectabat xps spōsū suū. ut p
 eo moreret'. ut p3 p totū discursū ppharuz
 Et sic patet conclusio quo tota lex moy
 si fuit mortua cū x'. qd ad cerioialia. ¶ S3
 ista eadē p' pbat'. p'ticlarit' f3 oēs ptes legi'
 moysi. Ido cui' itallctū ē nōndum qd tota
 lex moysi p'tinet i se sexcētū terdecī pcepta
 quoz' qued' dñr moralia. et qdā iudicialia
 et qued' cerimoialia. Moralīa aut sūt illa de
 cē pcepta. q' fuerūt scripta i duab' tabulis
 lapideis. ut p3 exo. xx. xxxj. Et dñr moralīa
 eo qd p'tinet ad oēs hoies z oib' sūt coia. si
 ne quib' hoies n' possēt adiuicē p'sari. nē
 puicē. dñr ē moralīa. qz sūt de iure nate. et
 p'tinet ad moralē iusticiā. qz p ista decē pce
 pta tribuit' vniciqz qd suū ē. s. deo lata ser
 uitas. qd p'tinet ad tā pma pcepta pme ta
 bule. Alia aut septē p'tinet ad p'satiōz' pxi
 mi. et idō ista decē pcepta moralīa sūt i morta
 lia. eo qz sūt de iure nate et iā fuerūt obfua
 ta i lege nate licet n' sic fuerūt explicata. Et
 iteo nō p'cise p'tinet ad legē moysi. n' inqn
 tū ibi fuerūt magis explicata qz magis p
 tinet ad legē nature. De sabato aut quo ē
 morale qntū ad substātiā z cerimoiale qn
 tū ad mōdū. dices i seqnti q'stione. Precepta
 aut iudicialia fuerūt data ad correctioz' et
 punitioz' trasgressoz'. qz aut dirigit hoies
 ad fuāda pcepta moralīa aut punitūt tras
 gressozes pceptoz' dādo oculū p oculo et
 dētē p dētē. et vitā p vitā. ista aut pcepta
 iudicialia. qz partiz erāt moralīa. et partiz
 cerimoialia. Ideo partiz mortua sūt cū x'. vt
 patebit. In t'cto aut ordie sūt et erāt pcepta
 cerimoialia. z dicebātur cerimoialia rōe
 modi agendi et significandi. eo qz dispo
 nebāt ad modū colēdi deū. qd qdē cerimoia
 lia erāt i quaduplici genere. Nam quedā
 pertinebant ad sacra. quedam ad sacramē
 ta. quedam ad sacrificia et oblationes. Et
 quedā ad obseruantias seu abstinentias.

Prima.

Sacra aut erant illa que ad cultum diuinum dedi-
cabantur et sacrificabantur. Et ista erant quatuor.
Primo quod quatuor sacrificabantur et dedicabantur ad cul-
tum diuinum. Nam primo dedicabantur persone. Secun-
do loca. Tercio tempora. Quarto ornamenta per-
sonarum. Quinto utensilia templi. et loci sacri.
Personae autem dedicate. quodammodo dedicabantur et sacri-
ficabantur ad colendum deum. et iste erat solus et
totus populus duodecim tribuum israel. quod solus et
totus ille populus erat electus ad colendum unum deum
creatore omnium. quodammodo autem persone dicebantur ad
ministerium cultus diuini. sic erant sacerdotes
et leuite et cantores et ianitores et cetera. Et isti er-
ant de sola tribu leui. Quodammodo autem persone sacri-
ficabantur. et purgabantur a peccato. et immundicia
sic erant peccatores et leprosi et menstruate et cetera.
ut patet in leuitico. iste ergo erant persone que sacri-
ficabantur et disponebantur ad diuinum cultum et
abilitabantur ad ipsum. Loca vero consecrata et
dedicata ad diuinum cultum erat iherosolyma. et templum
siue tabernaculum et archa. tempora autem dedicata ad
cultum dei erat principaliter sabbatum exinde fe-
stus azimorum et pentecostes. et tubarum et expia-
tionis. et tabernaculorum et cetera. ut patet in leuitico. xxiiij.
ornamenta dedicata ad diuinum cultum erant or-
namenta sacerdotis. scilicet ephod. rationale et hu-
merale et mitra et cetera. Utensilia autem templi erant
candelabra et mortariola et cetera. omnia ergo ista quatuor
supradicta. scilicet persone. loca. et tempora et ornamenta
et utensilia dicebantur sacra siue sancta. eo quod
ad cultum diuinum erant consecrata et sacrificata et
dedicata et abilitata. quod erat primum genus ce-
rimoniarum. In secundo genere erant sacramenta. que
dicebantur illa quibus sacra consecrabantur. Et
ista erant tria. nam in primo loco erat circumcisio que sacri-
ficabantur omnes filii israel. in secundo loco erat unctio que
ungebantur soli sacerdotes et reges exo. xxx
In tercio loco erant purgationes et lotiones
et aspersiones quibus purgabatur peccatores. et leprosi
et cetera. ut patet in leuitico que dicebantur sacramen-
ta. eo quod consecrabantur et sacrificabantur personas et lo-
ca et cetera. In tercio genere ceremoniarum erant sacrificia
distincta. que offerebantur persone sacrificatae in lo-
cis sacris. que quidem sacrificia et holocausta fi-
ebantur ex certis animalibus mundis. ut patet in leuiti-
co. ad quod etiam genus ceremoniarum pertinet oblatio

In quarto tandem genere ceremoniarum ponebantur ob-
seruatio et abstinentie a cibis et rebus immundis
puta non comedere porcum nec anguilam et cetera. ut patet
ibidem. Ad ista ergo quatuor genera reducuntur omnia pre-
cepta ceremonialia. quod autem erant de sacris aut
de sacramentis aut de sacrificijs et oblatio-
nibus. aut obseruationibus et abstinentijs. que omnia dice-
bantur ceremonialia. in quantum respiciebantur et obser-
uabantur modum et personas. et loca et tempora et cetera. ad
quodammodo significatio de fuis misterijs. quod de
nobiliori et prouidentiori et digniori in potat
coli et placari. ut patebit. ergo illis cultus totus
erat ceremonialis et figuratus. quod ceremonialia non
dicuntur in modum et figuram. et significatio. quod omnia
cerimonialia quecumque sunt. fit ad significandum aliud
ut patet in ceremonialijs. que fiunt in fuis et honore re-
gum. His habitis et notatis. ponitur prima particularis
conclusio. quod omnia sacra et sacrificata legis veteris
mortua sunt cum christo in cruce. ista ergo probatur. primo quod ad
personas. et generum carnalem personarum. que sacrificabantur
et dedicabantur. nam dicitur quod non circumci-
debantur nisi filii israel. nec ungebantur nisi sacerdo-
tes de tribu leui. et reges de tribu iuda. sed
omnia ista ordinabantur ad christum. tanquam in fine. et ideo
christus secundum carnem voluit esse de genere israel et israelita
et circumcisus. et voluit esse de tribu iuda et le-
ui. propter regnum et sacerdotium. eo quod ille due
tribus prouidebantur in iugio. et hoc voluit facere
christus. ut secundum crucifigeret generum carnalem filio-
rum israel. et regnum et sacerdotium legale. et sic
voluit esse rex et sacerdos. Et ideo cum christo mortua
est generum carnalium filiorum israel. et generum carnalium regum
et sacerdotum. et sic mortua est generum legalium. et re-
gnum et sacerdotium legale cum christo. Ex quo sequitur quod
iudei interficiendo christum. interfecerunt generum israel
carnalem. et regnum et sacerdotium. Et sic ipsummet
se prouiderunt regno et sacerdotio. Item sequitur quod cum
christo mortua sunt omnia ornamenta sacerdotalia in le-
ge scripta. scilicet ephod et mitra et rationale et cetera eo
quod ista ordinabantur in ipsum tanquam sacerdotem et fi-
nem regni et sacerdotij. et sic est cum eo fuit mor-
tuum sceptrum regale temporale. eadem ratione. Et sic il-
le populus. ex tunc fuit prouidens regno et sacerdotio
prout prophetauerat osee. iij. dicens. Dies
multos sedebunt filii israel sine rege et sine
principe et sine sacerdotio.

Questio.

Secūda 3. q. cū x̄ mortua fuit iudea. 7 iherusalem. et tēplū cū archa et cū omīb⁹ vten silib⁹. 7 tota trā isrl' pbat. nā deus elegerat illuz ppl'm. ut ex eo nasceret messias fm carne. 7 elegit illā trā isrl'. ut i ea x̄ps p̄dicaret. et mirac'la faceret. et illā ciuitatē 7 tēpluz. ut i ea lege declararet. 7 mozeret. et refgeret. Et ppz ista misteria nre redēptio nis p̄phe desidauerūt. 7 comēdarūt illā terraz. et ciuitatē et tēplū. eo qz oīa ordiabant ad x̄p̄z. ḡ oīa mortua sūt et crucifixa cū x̄. q̄ erat finis gza cui⁹ oīuz illoz. hīto ḡ fine. cessant oīa que sūt ad finē. et cessant oīa instrumēta. q̄ sūt sc̄ia pp̄ illū finē. Itē x̄pus crucifixus ē in iudea 7 iherusalem. tauq̄ in loco ad hoc deputato 7 electo. ḡ locus fuit crucifixus cū eo. et sepultus. hoc pbat ex experientia p ea misteria. q̄ sc̄ia sūt. nā tremotus sc̄is est p vnīuersaz trā in morte x̄pi. 7 monumēta p̄phaz apta sūt. Et tēpli velū sc̄isū est. qd̄ copiebat sc̄ificatorū. et sic oīa secreta q̄ ibi latebāt fuerūt manifesta. ad denotādū qz iaz tēpluz illud maīale nō amplius erat necessariū. eo qz oīa signa legis et dicta p̄phaz erāt i x̄po cōpleta 7 c̄.

Tercia conclusio. qz cum x̄po mortuū fuit pascha et sabbatū. 7 oīa t̄pza legis ad diuīnū cultū dedicata. pbat. nā x̄ps fuit crucifixus i die pasche 7 sepult⁹. et p totaz diez sabbati māsit i sepulchro. ḡ dies pasche fuit crucifixus cū x̄po et sepultus. 7 dies sabbati stetit cū x̄po. i sepulchro. Et sic tā pascha q̄ sabbatū fuit cū x̄ mortuū. qz sic loc⁹ fuit mortu⁹ cū x̄po. ita 7 tempus. eo qz ad hoc fuit ordiatuz pascha. ut x̄ps i eo mozeretur. et sabbatū. ut i eo p totā diē x̄ps i sepulchro iaceret mortuus. 7 desceret. Et sic tā sabbatū q̄ pascha fuit mortuū cū x̄. Et hoc apparet p signū. nā x̄po moriēte in die pasche. tenebre sc̄e sūt p vnīuersaz terrā a sexta usqz ad nonā. 7 sol passus ē eclipsiz et luna nō dedit lumē. ad denotādū qz pascha cū omīb⁹ festis legalib⁹. et cū tota ciuitate iherusalem 7 tēplo. et cū tota trā isrl' tūc fuit eclipsatū 7 mortuū. qd̄ vere fuit designatuz

per illā eclipsiz sc̄iaz p̄ter naturā. 7 tremotuz. Et sic i eodē die cū x̄ fuit pascha sepultuz. et alia die q̄ fuit post paraceuē. q̄ fuit magnū sabbatū venerūt iudei ex parte pilati ad sigillādū sepulchzū et claudēduz. 7 sic clausērūt. et sigillarūt sabbatū in sepulchro simul cū x̄. et sic māsit sabbatū sepultuz cū x̄po.

Quarta 3. q. pascha 7 sabbatū iudeoz fuit incinātū 7 putrefactū i sepulchro. pbat. nā nec pascha n̄c sabbatū frexit cuz x̄po. ḡ māserūt i sepulchro. et p p̄ns ibi fuerūt icinerata. nā x̄ps nō resurrexit in die sabbati s̄ i die dñico. Et sic sola dies dñica refrexit cū x̄po. pascha 7 sabbato manētib⁹ i sepulchro. vñ x̄ps noluit refgere in die pasche n̄c i sabbato. ad designādū. qz nec pascha n̄c sabbatū debuit refgere cuz eo. sed ambo cū infirmitatib⁹ x̄pi perpetuo in sepulchro icināta manere. Ex quib⁹ p3. qz n̄c pascha n̄c sabbatū ē ampli⁹ celebrādū. nec obfuādū cū ambo sint mortua 7 sepulta. 7 per cōseqns icināta postq̄ cū x̄ nō surrexerūt. s̄ sola dies dñica debet coli et celebrari in mēoriā refrectiois. eo qz sola illa frexit cū x̄. ut patebit i seqnti questioe.

Quinta 3. q. oīa sacramēta vetis legis fuerūt mortua. et crucifixa cū x̄po. pbat. naz dictuz ē. qz oīa sacramēta fuerūt ordinata ad sc̄ificandū. puta circūcisio ad sc̄ificandū solos isrlitas. et vncō ad sc̄ificādos reges 7 sacerdotes. et lotioēs. 7 asp̄sioēs ad sc̄ificādos coiūgnatos. q̄ oīa ista ordiabant ad sc̄ificatioēs q̄s x̄ps debebat p̄plere 7 facere i cruce. Et ideo x̄ps voluit sumere circūcisioēs. ut illā i cruce crucifigeret. Et sic circūcisio fuit crucifixa cū carne x̄pi. et ibi fuit crucifixa vncō regū et sacerdotiuz. qz tota p̄sona x̄ fuit vincta et tincta cruoze et sanguie suo. Et fuit crucifixa oīs lotio. et asp̄sio legalis q̄ fiebat ad emūdatioz pctoz et imūdoz. qz ibi x̄ps p̄p̄tū sanguiez p in imūdicia. 7 p pctis oīz effudit. ut laueret crimia oīuz. qd̄ effusio et vncō fuit figurata p lotioēs. 7 asp̄sioēs legis vetis.

Prima.

Sexta cōclusio q̄ cū xp̄o fuerūt crucifixa. et mortua oīa sacrificia et oblatioēs veſis legis. p̄batur q̄ dictū ē. q̄ oīa illa erāt ſigna et figura hui⁹ sacrificij. et dictū ē q̄ illa nō offerebātur ip̄ciū. ſz ī ſignū febris z ī ſignū et arrā hui⁹ p̄cij. q̄d xp̄s ſoluit ī cruce p̄ om̄ib⁹ p̄teritis z futuris. ḡ oēs ille arre et oīa illa ſigna fuerūt ſimul mortua et crucifixa cū xp̄o. Et p̄ eādeſ rōez fuit mortuus cū xp̄o eſus ſiue cōuuiū agni paſchalis q̄d nō fiebat niſi ī figurā z ſignū hui⁹ ſacramēti eucaristiē. q̄d xp̄s inſtituit ī die iouis ſc̄ta. ī q̄ mīſterio duo fiebāt. ſ. imolatio et eſus ſiue cōuuiū. ad ſignificandū q̄ xp̄s agn⁹ q̄ tollit p̄c̄ia mūdi p̄i⁹ erat imolland⁹ in ara crucis. poſtea ī eucaristiā ſp̄ualr̄ epuland⁹ z edēdus ſic cotidie fit ī ecc̄ia. Septima cōclusio. q̄ oēs obſuatiē z abſtinētiē z diſcretioēs ciboꝝ fuerūt mortue cū xp̄o. p̄batur. q̄ oīa illa data ſūt ī figurā abſtinētiē vicioꝝ. nā p̄ porcū ſignificabat luxuria et p̄ griffū. rapina zc̄. a q̄b⁹ figurāl̄ illi p̄hibebātur abſtinētiē. q̄ oīa erāt declarāda p̄ meſſiaz ī lege p̄miſſū. ut p̄z deũto. xvij. ſz iā xp̄s oīa iſta declarauit Mathei xv. qm̄ dixit q̄ nō q̄d itrat p̄ os coīndnat hoīez. ſz blaſſemia z adulteria z homicidia et cetera vicia et imūda. q̄ exeūt de corde hec coīndnat hoīez. Et ſic tenēt talmutiſte q̄ meſſias q̄z fruſtra expectāt debet eis oēs illas obſuatiē declarare. z licēciare eis porcū et cetera prohibita. Octaua cōclusio. q̄ oīa iudicialia p̄cepta fuerūt p̄pleta z mortua cū xp̄o. p̄batur. nā ſimiliter illa partiꝝ erāt cerimonia lia inq̄ntū ſignificabāt q̄ xp̄s erat reſtitutus fructū ablatū p̄ adā. z inq̄ntū figurabāt q̄ xp̄s erat datur⁹ dētē p̄ dētē z oculm̄ p̄ oculo. et vitā p̄ vita oīuz. Nā q̄ adā ex raptu cibi vetiti totū gen⁹ hūanū ī mortē p̄cipitauit. Ideo xp̄s reſtituit fructū ī arborē crucis. cū ſe ip̄z pro illo furto obtulit. z ibi reſtituit dētē p̄ dētē et vitā pro vita q̄ totus homo q̄ ad corp⁹ mortu⁹ ē pro ip̄o p̄uaricatoꝝ et latrōe et homicida adāz. Et ſic p̄z q̄ xp̄s fuit punitus pro illo p̄c̄o. et ī

eo fuerūt exercitata z p̄pleta illa p̄cepta iudicialia. et p̄ p̄ns ī eo fuerūt mortua. Et ſō ecc̄ia nō exercet illa nec vult punire tali geneſe ſuplicioꝝ. poſtq̄ iā xp̄s p̄pleuit illa. ſz remittit oēs p̄c̄oꝝ ad p̄nias q̄ dat loco illoꝝ iudicioꝝ. ut patebit infra.

¶ Zona 2. q̄ lex moſayca debuit ceſſare per mortē z paſſioꝝ xp̄i hec 2. p̄bat̄ multiplici rōe z auctoritate. Et p̄ rōe defectus virtutis. q̄ ī ſe nō hēbāt tantā iūtitē ut poſſent illa legalia tollere p̄c̄z z iuſtificare et gratificare hoīez ad vitā etnā. ut dictū ē ī primo articulo. Secūdo p̄bat̄ iſta 2. p̄p̄ legis limitatiōz erat. n. illa lex limitata. ſ. genatiōe. loco. z t̄p̄e. nā p̄ illa lex nō fuit data niſi ſoli p̄plo iſrl̄itico. et circūciſio nō potuit dari niſi ſolis maſculis. et mīnisteriuz diuini cultus ſolis leuitis z ſacerdotiū ſoliſ filijs aron. Et ſic p̄ia lex erat limitata ratiōe vni⁹ generatiōis. ſ. rōe loci q̄ nō erat ſeruāda niſi ī ſra p̄miſſiois de uſo. vij. Et agnus paſchalis nō poſat ymolari nec edi niſi ī iheruſ. z ſacrificia nō poſant mactari ſic offertur niſi ī illo tēplo deũto. xvij. Et ſic p̄ defectus libertatis et vniūſalitat̄ illi⁹ legis. z p̄ p̄ns nō erat p̄dign⁹ cult⁹ latr̄ie debet̄ die maieſtati. naz ſic de⁹ ē vniūſalis creator z p̄ſeruatoꝝ z redēptoꝝ. ita ē debet̄ latr̄ia p̄ oīa vniūſalis coīs om̄ib⁹ gn̄onib⁹ z om̄ib⁹ locis z t̄p̄ib⁹. vnde ſi illa latr̄ia nō exhibebatur deo niſi in illo tēplo ergo nō poſat exhiberi ī om̄i t̄p̄e et ī om̄i hora. ḡ debuit ceſſare. Tercio p̄bat̄ iſta 2. rōe indignitatis ſacrificioꝝ. naz munia et ſacrificia debet̄ eē p̄digna diē maieſtati et ſapie z boītat̄. eo q̄ ſub tali rōe debet̄ deo cult⁹ late. ſz illa ſacrificia erāt diē maieſtati ī p̄digna cū eēnt oblata z ymolata ex aīa lib⁹ brutis ī q̄b⁹ p̄ciū erat vile z impuz. igitur querēdū erat munus diē maieſtati condignū z puz. z p̄c̄ioſū z carū de ſe z acceptabile. non brutū. Quarto p̄batur iſta cōclusio inq̄ntū lex moſayca non fuit data ḡza ſui. ſz ī ſignū future veritatis p̄ xp̄z ad implēde. ḡ debuit ceſſare q̄nō fuit impleta

et verificata p̄ r̄ resurrectionē xp̄i put dictū est. Quāto p̄bat eadē cōclusio iquātū tota lex moysi. et oīa legalia mortua fuerunt simul cū xp̄o. et nō fr̄exerūt cū eo. q̄ tūc cōpleuerūt officiū et cursū suū et māserūt ī sepulchro incināta. Et p̄ p̄ns p̄derūt suas vires et suūz officiū. Et per cōscōns cessarunt. q̄ p̄pter aliud nō fuerant instituta. n̄ ad significandū et in signū pacti et federis. et ad ducendū et dirigendū illūz populum vsq̄ ad xp̄m in quo oīa illa erāt verificāda et a quo ille populus erat receptus veritatez repromissionis. sub cui⁹ fide et p̄testatione obf̄uabat illa legalia. Ex oīib⁹ ergo sup̄adictis seq̄tur correlarie. q̄ cessante lege moysi debuit succedere lex euāgelica. eo q̄ suplet et satisfacit oīibus defectib⁹ legis moysi. et verificat oēs eius figuras. et verificat totā legē et p̄bas. Nā primo lex euāgelica explicat fidez necessariaz ad n̄az salutē per duodecim articulos ī quib⁹ explicatur trinitas p̄sonaz sub vnitāte et simplicitate vni⁹s substantie et essētie diuine et explicat beneficiū creatiois et oīa misteria et beneficia n̄re redēptiois et gl̄ificatiois. p̄pter q̄ debetur deo vera latrā. Secūdo lex euāgelica explicat v̄z intellectū preceptorū moralīū vt patz Mathei v. et vi et c̄. et cōtinet septē ecclesiastica sacramenta. que in se realiter cōtinēt xp̄m in quo est tota plenitudo diuinitatis sicut ē sacrificiū eucaristie. aut cōtinēt realiter p̄ciū passiois xp̄i sic s̄ cetera sacramēta. Et sic possūt mūbare hoīez ab oīi p̄cto et ip̄z iustificare. Itēz terciō lex euāgelica est vniuersalis et illimitata. q̄ baptismus est comunis vsq̄ sexui. et oīa sacramēta sūt comunia oīi generi et oīi populo. et lingue. q̄ p̄ totū orbem terraz fuit p̄dicata. et ī ea non ē exceptus iudeus nec grecus n̄c barbarus ad Rom̄ p̄ totū. Et sic a solis ortu vsq̄ ad occasū offerf̄ sacrificiū mediatoris p̄ oīb⁹ et exercētur oīa sacramēta. Et hoc fit ī oīi t̄p̄re et hora. nāz q̄nō in n̄ro emispio est nox. ī alio est dies. et q̄nō ī n̄ro emispio ē hora nona.

aut decia in alia pte mudi est hora scilicet et c̄. et sic nulla est hora n̄c momētū q̄n in aliqua pte mudi offerat deo sacrificiū et exhibeatur deo vera latrā. q̄ nō potat fieri ī lege veti. q̄nō sacrificiū offerebat in iherl̄z. Itē q̄rto lex euāgelica suplet totū defectū legis q̄ uificat. et p̄plet oīa que illa significabat et figurabat ut dictū est. Itē q̄nto. q̄ lege veti manēte incināta ī sepulchro. sola veritas euāgelica fr̄exit cū xp̄o. Ex quibus patz q̄ illa debuit cessare et ista succedere. cui nulla alia lex ē successura vt patebit. S̄ licz ista cōclusio possit p̄bari multiplici auctoritate vetis testamēti. t̄n solum adducētur aliquę auctoritates q̄ p̄ iudeos nō possūt negari. v̄n ysay. ij. Et erit ī nouissimo dieb⁹ p̄parat⁹ mōs domus dō sup̄ virtutē mōtiū. et eleuabit sup̄ oīs colles. Et fluēt ad eū oēs ḡns. et ibūt ppli multi. et dicent venite ascēdam⁹ ad mōtē dō et ad domus dei iacob. et docebit nos vias suas. et ambulabimus ī semitis suis. q̄ de syō exiit lex lex. et verbū dō de iherl̄z. Ex hac auctoritate seq̄tur q̄ tot⁹ ppl̄s gētilis erat venturus ad doctrinā xp̄i missie et p̄te ab eo doctrinā nouā. et legē nouā. q̄ nō dicūt docebit nos vias moysi. s̄ docebit nos vias suas. i. legē suā nouā. Secūdo seq̄tur q̄ p̄ter legē moysi q̄ exiuit de synay debebat alia exire de iherl̄z. et p̄ p̄ns illa lex moysi q̄ exiuit de synay debebat cessare. Itē hoc idē p̄batur hyere. xxxj. vbi d̄r. Ecce dies venient dicit d̄ns. et feriā domus isrl̄. et domus iuda fedus nouū. nō f̄z pactū q̄ pepigi cū p̄rib⁹ vsq̄ ī die q̄ eduxi eos de terra egipti pactū q̄ irritū fecerūt. S̄ hoc erit pactus q̄ faciā cū domo isrl̄. post dies illos dicit d̄ns dabo legē ī viscerib⁹ eoz. et ī corde eoz s̄bā eā et c̄. Ex hac auctoritate p̄z q̄ missias ī lege p̄missus alia legē nouā debebat dare. nō scriptā ī tabulis lapideis. n̄c ī cartis sicut fuit lex moysi. sed scriptam ī cordib⁹ et viscerib⁹ hominū p̄ p̄riā p̄dicatioz. Hoc idē patet daniel. ix. vbi dicit. post lxiij ebdomadas ab edificatiōe secūdi tēpli vni-

Prima.

getur sc̄s sc̄oz et firmabit pactū ebdomada vna. et occidetur xp̄s et in medio ebdomadis deficiet hostia et sacrificiū. et non erit eius pp̄s qui eū negaturus ē. et postea vsq; ad consumationē et finē erit in tēplo statuta desolatio. Ex hac auctoritate ostenditur manifeste quom̄ xp̄s erat venturus post ccccxxxiiij/ annos ab edificatiōe secūdi templi. et quom̄ debebat firmare et dare legē nouā. et pactū multis. et nō soluz pp̄lo iudayco. Et quom̄ debebat cessare hostia et sacrificiū. et p̄sequēs tota lex moysi. q̄d totum videmus esse cōpletū. Hoc idē patz per talmutistas. et ea que scribūtur ī libro canhadzin et ī studio helye. q̄ sex milia annoz est mūdus. duomilia. vanitatis. et duomilia legis. et duomilia regis messie. Ex quo patet q̄ lex moysi non debebat durare nisi per duomilia annoz. incipiēdo a tēpore circūcisiois. Ex q̄ et p̄z q̄ lex moysi iam cessauit in xp̄o. put latius patebit in sequenti questione.

Quarta cōclusio q̄ legalia nō soluz per mortē xp̄i fuerūt mortua et inutilia et inuolida. sic inq̄ hyeronimus. S; et post publicationē euāgelij fuerūt. et s̄ mortifera obfuantib; ea auḡ. Prima ps patz per ea q̄ dicta sūt. qz oīa fuerūt mortua cuz xp̄o et sepulta et nō surrexerūt cū eo. qz ibi p̄pleuerūt cursuz et officiū suū. qz nō fuerūt data gr̄a sui. s; in signū feceris et pacti. et ī signuz precij. et per cōsequēs ibi perdidērūt vires suas. vt inq̄ hyeronimus sup eplaz ad galatas. Itē idē hyeroim̄ sup matheuz omelia de puella resuscitata p̄ xp̄z. q̄ n̄ prius mudate fuerint manus iudeoz que sanguine plene s̄. synagoga eoz mortua non fgit. per q̄d intēdit hyeroim̄ q̄ synagoga mortua cōuertē ad xp̄m in fine mūdi. s; p̄nūciato euāgl̄io utilis et iualida manet post mortē et refrectionē xp̄i. Secūda ps probatur per augustinum. Et hoc multipliciter. Primo qz post mortē xp̄i iudei offerunt rem mortuā et putridā et inutilez obfuato legalia. q̄ talia sūt eis mortifera.

Secūdo qz rumpūt et violāt pactū et fedus. naz illa data fuerūt in pactuz et fedus xp̄i venf̄i firmata p̄ asperionē sanguis ī signū q̄ per sanguinen xp̄i erat illa lex soluēda. sed iā venit xp̄s et asperit sanguīez suum sup pplm̄. put fuit figuratū exodi. xxiij. Et tam soluit precij pro omib;. ergo sequit q̄ post p̄ciū solutū iudei rūpūt et violāt pactū et p̄tēpnūt p̄ciū et sacrificiū p̄ nō oblatū. q̄ talia sacrificia et oīs legalis obfuatiā ē eis mortifera. eo q̄ fit cū cōtemptu dei. Tercio hoc idē pbatur inq̄ntū p̄ talē obfuatiā falsificāt legē et p̄phas. nā per talez obfuatiā negāt xp̄m venisse. q̄ negāt et falsificāt legē et p̄phas. q̄ nichil aliud clamāt et significabāt nisi xp̄z in carnē vēturū. et per mortē passionē mūdū redēpturū. et sic falsificādo sacrā scripturā. et auferēdo v̄ez significatū et veritatē ab ea. faciūt deū mendacez. q̄ locutus ē ī lege et p̄phis. Et sic nō solum obfuatiā legis est eis mortifera. sed intelligētia et falsa glosa quā dant ip̄i scripture est eis mortifera. vñ dicit augustin̄ de vnico baptisimo cōtra donatistas q̄ ī ea dē lege et scriptura v̄ez testamēti xp̄iani fiunt boni sp̄ualit̄ et bene intelligēdo. et ī dei fiunt mali litt̄aliter et falso intelligēdo. qz litt̄a occidit. sp̄us aut̄ viuificat. Quarto obfuatiā legalū ē iudeis mortifera inq̄ntū est phibita nō solū p̄ xp̄z q̄ ē ille p̄pha quē de; p̄misit de v̄to xvij. q̄ legē iā declarauit s; et s̄ phibita p̄ p̄phas oīa legalia p̄ xp̄z sic fuit p̄batū psal̄o xxix. vbi dicit xp̄s p̄ os d̄i sacrificiū et oblatiōz noluiti. aures aut̄ p̄fecisti m̄. holocaustū p̄ pctō nō postulasti etc. Itē ps̄ xlix. nō accipiā de domo tua vitulos neq; de gregib; tuis yrcos. Itē ysay Lxvi. ad quez respiciā. n̄ ad paupculū et cōtritū sp̄u et tremētē f̄moēs. Qui immolāt bonē q̄ interficit v̄iz. q̄ mactat pecus q̄ q̄ excerebrat canē. q̄ offert oblatiōz q̄ qui sanguinem suilluz offert. q̄ recordatur tuis quasi qui benedicat ydolum. Ex dictis in precedente. et isto capitulo patet manifeste quomodo tempore messie legalia

Questio.

debebant cessare et quom̄ post eius aduen-
tum om̄ia illa debebant esse deo abhomi-
nabilia. sic homicidiū ē deo abhominabile.
Vñ dicit q̄ sicut homicidiū et sacrificium
ycoloꝝ ⁊ c. erāt tūc phibita. ita legalia s̄
prohibita post aduētū xp̄i. hoc idē patet
Malachie. p̄. ubi dicit dñs. Nō ē m̄ volun-
tas in vobis dicit dñs. et munus nō acci-
piam de manu v̄ra. ab ortu ei solis usq; ad
occasus magnū est nomē meuz in gētibus
Et in om̄i loco sacrificatur et offertur no-
mini n̄o oblatio mūda. qz magnū ē nomē
meū in gētib⁹ dicit dñs exercitū. Et vos
polluistis illud ī eo q̄ dicitis. mēsa dñi cō-
taminata ē. et q̄ supponit cōtemptibile ē
cū igne q̄ illud deuorat ⁊ c. Ex supradictis
patet q̄ post refrectiōz x̄ non soluz s̄ mor-
tua legalia. s; et mortifera. et nō soluz ces-
sarūt offerri. s; et s̄ deo abhominabilia. et p̄ cō-
sequēs s̄ nō phibita. qz ita s̄ phibita sicut
in lege erant phibite carnes suille. et sicut
homicidiū ⁊ sicut sacrificiū ycoloꝝ. vt p̄
ex dētis ysaye. Et per malachiaz p̄. q̄ oīa
legalia s̄ inmūda post aduētū xp̄i. ḡ sunt
phibita. Et ostēditur et q̄ sacrificia vete-
ris legis erāt insufficiētia et ip̄fecta. eo q̄
nō poterāt offerri nisi ī iher⁹. ⁊ in solo illo
p̄lo isrl̄itico. et p̄ p̄ns sacrificiū gn̄ale erat
ab om̄ib⁹ gētib⁹ offerēdū. et ī om̄i loco. sic
deus est creator et redēptor taz gētiliuz q̄
iudeoz. Et iō dicit deus p̄ malachiam q̄ a
solis ortu vsq; ad occasum offerri m̄ oblatio
mūda. qz magnū est n̄n meū in gētib⁹ ⁊ c.
Itē tenotat et q̄ iudei post aduētū xp̄i pol-
luūt nomē dō offerēdo sacrificia legalia et
rephēdendo xp̄ianos offerētes sacrificiuz
mediatoris. p̄ hoc q̄ ait. Et vos polluistis
illud ī eo q̄ dicitis mēsa dō ptaminata ē ⁊ c.
Ex plurib⁹ alijs autoritatib⁹ p̄bat legalia
ē phibita ⁊ deo odiosa et abhominabilia. ⁊ p̄
p̄ns hōib⁹ mortifera post aduētū xp̄i. sed
causa breuitatis ista sufficiant.

Quātū ad terciū articl⁹ ī quo q̄rif de
et̄nitate legis ē valde aduētūz q̄
eternuz in sacra scriptura d̄ valde equo-
ce

de diuisis. et ratio ē ista. nā eī nū d̄ ab euo
siue ab etate q̄ idē ē q̄ vita. siue ēē. qz vi-
uere viuētib⁹ ē ēē Et sic viuē siue vita ⁊ ēē
valde equo- ce d̄ de deo ⁊ creaturis. nā de⁹
est ⁊ viuūt p̄ suā essētiā. ⁊ iō ē sua vita ⁊ sua
etas ⁊ suū esse. Et iteo de solo ip̄o d̄ q̄ ē.
exodi. iij. ego sum q̄ sum. et q̄ est misit me
ad vos. et ubiq; d̄ in p̄phis viuo ego dicit
dñs. q̄i dicat sol⁹ ego hēo vitā a m̄ ip̄o ⁊ suā
vita mā. oīa aut̄ alia viuūt. qz pticipāt ēē ⁊
vitā a dō. Itēo nō s̄ sua vita nec suū esse.
s; dñr ēē adiectiue. ⁊ sic dñr viuē sub aliq̄
respectu. et fm q̄ ⁊ nō simpliciter. qz licet
hēant vitā. tñ hnt ip̄az t̄minabilē et succei-
siuā. sic s̄ oīa ista t̄p̄alia. Et iō esse et vita
siue viuē valde equo- ce d̄ de deo et creatis
Itā licet āgeli hēant totaz vitau simul. tñ
hnt ip̄az t̄minabilez et t̄p̄ēdētez et parti-
cipataz. sed oīa alia dñr esse ⁊ viuē successi-
ue sub t̄p̄ze et motu. et vita eoz est magis
equo- ca. S; qz eternū dicit̄ ab etate q̄ idē
est q̄ vita. iteo sic vita ⁊ etas d̄ equo- ce de
deo ⁊ creaturis. ita parit̄ ⁊ eternū. qz eter-
nū nichil aliud ē nisi egle seu coetaneū ali-
cui vite aut etati. et sic quot s̄ etates ⁊ vi-
te tot s̄ eternitates. Et sic alia ē etas et vi-
ta dei et alia creataz. ita alia ē et̄nitas dei
et alia creataz. nam et̄nitas dei ē it̄m̄ia-
bilis vite tota simul et perfecta possessio.
sicut dicit boecius iij. de consolatione. Et
eternitas angeli est sua vita et duratio to-
ta siml. sed t̄minabilis. Et eternitas ho-
minis est sua etas et vita non tota simul.
sed t̄minabilis et successiua. et sic vnūqz
qz habet suam etatem et eternitatem. qz
eternum dicitur inq̄ntum est alicui etati ⁊
vite cocuz ⁊ coequale in duratione. Et sic
dicimus q̄ caput meum est michi eternū
.i. est michi equale in duratione. qz quātū
durabit vita mea tantuz durabit caput m̄
um. et econuerso. et sic dicimus q̄ respira-
re est michi eternum. i. durans per totam
meam vitam et etatē. Et sic dixit rex Get
ip̄i dauid eris michi seruus sempiternus.
.i. per totam vitam et etatem tuā ij. Reg.

Prima.

Et sic etnu3 nichil aliud e nisi res duras si
ue durabilis p tota etate 7 vita 7 p totum
scim alicui. Quia g hebrei distigunt mu/
du p multa scia siue p multas etates i sua
successioe. g ncesse e vt diuidat ip3 p mlra
etnitates. et tuc aliq etnu3 siue sempitnu3
vni sclo 7 etati. 7 altez alti. Vn qda distin/
gut mudu p tria scia siue etates. vn scribit
in libro cahadrin. q legitur i studio helye
q sex milia annoz e mudus. duo milia va/
nitatis. 7 duo milia legis. et duo milia re/
gis messie. aliq g fuit etnu3 p me etati. a/
liud fuit eternum etati et seculo legis. et
ista fuit circuncisio que durauit per totuz
illud seculum et etatem legis.

Et isto modo data fuit circuncisio ipi abrae
sub fede sepitno. i. p totaz illaz etate 7 sciz
vsq3 ad messia q fuit ij etas 7 sciz mudu fm
illa pputatio3. Et ita piter dedit at pmissit
semini suo iraz canaa in possessio3 eternaz
.i. q possideret ea p totu illu sciz legis. vsq3
ad xp3. qd ita i uitate scim e. na post modu
cu tps piderut illaz iraz. Et sic piter e di/
ceduz de sabbato 7 ceis legalib que data
sunt i fedus etnu3. eo m quo dictu e. idest p
totu illu sciz 7 etate. vsq3 ad aliud sciz mes/
sie exclusiue. et sic oia illa fuerunt sepitna
cu illa etate usq3 ad xp3. Et hoc cofirmant
ipimet iudei cu dicunt q lex no debebat du/
rare nisi per duo milia annoz iter sciz na/
ture 7 scim messie. g fm eos lex no erat e/
eterna simpliciter. s3 solu f3 q. inqntu erat
duratura p totu illud sciz et etatez. Et isto
m sacramentu altaris dicit etnu3. Mathi
xxvj. cu dicit xps: Hic e calix noui 7 eterni
testameti. eo q3 durabit p totuz tepus gre
et nulluz aliud succedet. Et sic patet q ml/
ta dicuntur sepitna i sacra scriptura no sim/
pliciter. s3 fm q respectu alicuius seculi 7
etatis. Et isto modo lex moysi 7 circuncisio
data fuit i fedus 7 pactu eternu p tota illa
etate usq3 ad xp3. S3 licet hoc sit benedictu
propter obstinatio3 iudeoz. tn ad huc oia
legalia possunt dici etna dupliciter. vnom
quatū ad signu tm. et sic fuerut sepitna illi

seculo et etati et p totam illaz etate usq3 ad
xpm sicut dictu est. Secudo modo dicuntur
eterna qntu ad suu significatu. et q ad eoz
veritatem. Et sic est dicendu q circuncisio
fuit data federe sempitno ratioe passionis
xpi in qua fuit verificata circuncisio. et in q
solutu est vez precium. et ratioe baptismi
qui est spualis et vera circuncisio cordis et
aie p illaz carnez circuncisioe significata
et figurata. que qd e circuncisio baptismalis
durabit vsq3 ad iudiciu p totaz istam vlti/
maz etatem et tps et scim gre. Et sic e dice/
dum de ymolatioe agni paschalis. et agni
matutini et vespitini. et altoz sacrificioz
que oia verificantur 7 cotinuantur in hoc
seculo gre p oblatione et sacrificium sacra/
menti altaris. Et sic patet quomodo omnia
illa legalia sunt etna quo ad eoz significa/
ta et quo ad veritate. nam sicut signu ve/
rificatur. ita etnificatur p suam veritatem
et significatu. Et isto modo oia illa legalia
data fuerut in fedus etnum. Itē tercio da/
ta sunt et in fedus etnu ratioe vltimati fi/
nis et premij promissi qd est suma bntudo
pro omibus illis legalibus. et pro obserua/
tia eoz obfuatoribus promissa. qua pmis/
sionez oes pzes vetis testameti per xp3 ac/
ceperut. qno eduxit eos de limbo. et intro/
duxit in gliaz celestez ad he. xj. vbi sepiter/
no euo fruuntur. vt patebit in tercia quest/
ione. Ex quibus patet q oia illa legalia tri/
pliciter dicuntur etna et esse data sub fede
sepiterno. primo modo in qntu sunt data in
signu siue ratioe signi. et sic fuerunt etna
fm q 7 sepitna cu illa etate. scdo ratione
significati. et ratioe sue veritatis. et sic itaz
dicuntur magis etna q3 adhuc durat et du/
rabit veritas eoz et etnificatur usq3 ad iu/
diciu. Tercio m dicuntur etna ratioe vlti/
mati finis et premij vltimate pmissi. et sic
etnificatur in glia. vn lex moysi etnifica/
tur per lege euangelica. et lex euangelica et/
nificatur per etnaz fruitioez in glia 7 pa/
tria celesti. Et i hoc consistit vera intellige/
tia illius littere gen. xvij. et exodi xxxi.

Questio.

¶ Ad maiorē euidētiam et intellētū eorū q̄ dicta sūt i hoc articulo et duob⁹ p̄cedētib⁹. est valde adūtenū. q̄ in x̄ viatore in hac pegrinatiōe triplex forma p̄sīdēbat. s. forma fuitutis. et forma uītatis hūane. et forma deitatis. Forma aut̄ fuitutis dicebatur forma penalitātū et infirmitātū. s. famis. sitis. dolor. et mors et c̄. quā formā applat et apls similitudinēz carnis p̄cī. eo qz erat vestigiū et effectus p̄cī ip̄oz p̄mōz p̄tūz. quā formā penalitātū voluit xp̄s sp̄te assumere p̄cī. vt ille penalitates cēt instrumentū ad patiēdū et merēdū p̄ n̄b et ad extingūēdū p̄cī. Forma aut̄ veritatis hūane erat p̄positū ex corpore substāciali et aīa rationali ex quib⁹ resultat vera hūanitas. Forma aut̄ deitatis erat ip̄z verbū diuinūz. Voluit ḡ xp̄s mori fm formā fuitutis et penalitātū vt extingueret in n̄b p̄cī et penas p̄cī. Et voluit et̄ mori fm formā hūanitatis. hoc ē. qz aīa vere fuit a corpore sepata s̄ nō mortu⁹ ē. fm formāz deitatis qz ut sic erat et̄nu⁹ et immortalis. Ita ḡ p̄ter in lege moysi erat p̄sīdēda triplex forma. s. forma officij et signi. et forma veritatis. et forma p̄mij finalis. Forma enīz officij et signi legalis erat modi p̄ferēdi sacramēta legalia et modi sacrificiōdi et distinctio sacrificioz et obfūacie et discretio ciboz. Forma aut̄ veritatis erat veritas euāgelica. s. misteria xp̄i et eccie que figurabāt illa legalia et in quibus illa signa fuerūt verificata. Forma aut̄ finalis et vltiati p̄mij p̄ illi⁹ legis obfūacia erat gr̄a quā p̄ xp̄z expectabāt recte in p̄senti et gl̄ia i futuro. vt videbitur i tercia q̄stioe. Istas ḡ tres sup̄dictas formas p̄tinebat lex moysi. eo qz erat mat̄ xp̄i de q̄ et sub qua nat⁹ et fc̄s est xp̄s ad gala. iiij. Et idō qz xp̄s voluit nasci et fieri sub lege. vt eos q̄ sub lege erat redimret p̄ mortē et passionē et refrectiōez. inde ē qz crucifixit cū eo totā legē moysi qua erat indut⁹. et p̄ p̄ns tota lex moysi fuit cū eo siml̄ mortua et crucifixa. vt p̄z ad colo. ij. Sed sic formā penalitātū et fuitutis quā pro nobis xp̄us

ad instrumentū paciēdi sponte assūpsit total̄ fuit exticta et incinerata. et xp̄s resurrexit cū sola veritate et forma hūanitatis et veritatis humane et deitatis. Ita p̄ter forma officioz et signoꝝ ceremonialiū legis moysi que fuerat mortua cū xp̄o mansit incinerata et putre fc̄ta i sepulcro cū infirmitatib⁹ et penalitatib⁹ xp̄i. et surrexit cū xp̄o sola veritas legis. q̄ est veritas euāgelica per ceremonialia figurata et significata. Ita qz sicut xp̄s iaz amplius nō moritur. ita nec agnus paschalis imolatur nec cetera alia mactantur n̄c sacrificantur. nec aliq̄s ali⁹ sanguis in aliquo sacramēto aut sacrificio effundit. Et ratio est naz ille sanguis q̄ effundebat in circūcisione et imolatione agni paschal̄ et agni matutini et vesptini et vitloꝝ et yrcoꝝ et om̄iū aīalium nō effundebat nisi in signū p̄cij et sanguinis xp̄i effundēdi in cruce p̄t sup̄dictū est. ḡ forma officioꝝ et signoꝝ legis. v. tam finiuit cursuz suū. postq̄ sanguis xp̄i qui erat effundēd⁹ figurat⁹ p̄ illa signa ceremonialia. iaz real̄ effusus ē. Naz sic adueniēte luce extinguit̄ vmbra. ita p̄sente uita te fuit exticta et cessauit signuz et figa. Et idō i septē sac̄mētis eccie nlls sanguis effundit. nā hec ē d̄tia inter sac̄mēta noui et veteris testamēti. naz quasi oīa sac̄mēta et sacrificia ve. te. fiebāt in signū et figurā xp̄i occidēdi et crucifigēdi et in figurā sanguinis xp̄i effundēdi. Ideo q̄ oīa illa sac̄mēta et sacrificia fiebāt cū effusiōe sanguis aut cū occisiōe aīalium. Sed qz sanguis xp̄i iaz effusus ē. idō nō oportet qz sac̄mēta eccie stica fiāt cū effusiōe sāguis. s̄z sufficit qz habeat v̄tutē ex sanguie et passione xp̄i. et offerat xp̄s immortalis et impassibilis qlis resurrexit cū veritate hūanitatis et deitatis et cū veritate significata et figata per leges. ¶ Ex sup̄dictis p̄z qz sic in lege moysi p̄sīdēbat̄ tres forme. s. forma signi officialis et forma uītatis et forma p̄mij finalis. Ita pariter p̄sīdēbāt̄ tres etates et tria secula et per p̄seq̄ns tres eternitates in ea.

Prima.

¶ Prima fuit seculū et eternitas signi officii
alis. que duravit p totū seculū le. ve. usqz
ad sc̄lz xp̄i melle. Sc̄da p̄s̄dabat eternitas
uitatis legis. s. redēptiois et gr̄e a xp̄o usqz
ad iudiciū. Tercia ē eternitas p̄mij vltiati
quā oēs p̄es ve. te. accepūt n̄bcū in xp̄o. et
ista erit sine fine in gl̄ia celestī. ut patebit ī
tercia questione. Et sic p̄z qualz triplicit̄ lex
moysi dicebatur eterna et data sub federe
sempiterno. s. eternitate ceremonialis officij.
aut eternitate veritatis. aut eternitate finis ul
tati. Et patet et qualiter lex moysi fuit et
nificata per legez et gr̄as euāgelicaz quan
tu; ad suaz veritatē. et eternificatur p̄ gl̄iaz
quo ad premiū vltinatum.

Ex sup̄dictis p̄z veritas triū sup̄dictoz ar
ticloz et toti; questiois naz si lex vet̄ nō
potat iustificare hoīez nec p se tollere p̄c̄z
ratioe ceremonialiū nisi ī fide xp̄i futuri et
veritatis euāgelice per illa ceremonialia fi
gurate. ḡ oportebat illa ceremonialia cessa
re et veritatē ei; euāgelicā iustificāte; suc
cede. vnde si lex moysi potuisset p opa sua
officialia iustificare ad vitā eternaz. frustra
fuisset desideriu; patriarchaz et p̄phaz d̄
xp̄o futuro et de lege iustificāte danda per
ip̄z. vnde dauid iā hēbat legez moysi et tñ
adhuc petebat legez iustificāte p̄s. cxviij.
dicēs. Legē pone in dñe viā iustificationū
tuaz ⁊ c̄. Itē si d̄ ī lege moysi potuiss; sal
uari. nō petiss; saluatozē dicēs. Veni ad li
berandū nos dñe de v̄tutū. oñte faciē tuaz
et salui erim; p̄s lxxix. Itē si lex moysi p se
potuiss; iustificare nō dicet. ysa. ij. Venite as
cedam; ad mōtē dñi. et ita qz d̄ sion exhibit
lex et verbū dñi de ih̄lz. Et sic discurredo
p oēs p̄phas. qz oēs petebāt xp̄z saluatozē
et doctrinā ei; euāgelicā tanq̄ veritatē le
gis moysi v̄ ī ea possēt iustificari. Et sic ē
dicēdu; de ei; eternitate q̄ ad veritatē et pre
miū vltinatū put dictuz est. S; nisi et ce
ci ⁊ obstitati iudei nō valēt itelligē nec p̄ci
pe hoc sac̄mētū. qz si illa eternitas deberet in
telligi l̄ralz ⁊ simplicif. p̄f̄ deberēt posside
iētnuz illā terraz canaā q̄ p̄missa fuit eis in

possessioez et naz ī p̄miū circūcisiois. Et tñ
nō possidēt illā lz circūcisiois. et tō eternitas
tā circūcisiois q̄ terre p̄missiois et totius
legis ē sp̄ualz intelligēda p suo significato
et p sua veritate put declarabit ī iij q̄stioe
¶ Sed nūc restat respondere ad argumē
ta et auctoritates modernoz iudeoz qui
bus nituntur defendere perfidia; suaz. Ad
primū ergo cuz dicunt qz illa lex fuit insti
tuta ad tollendū p̄c̄z et iustificanduz hoīez
et cetera. Respondetur qz iaz probatu; est
in primo articlo quomodo illa lex de se nec
poteat tollere peccatu; nec iustificare ho
mine; simpliciter ad vitaz eternaz consequē
dam per opera legalia. sed solum fuit insti
tuta et data in signum figuratiuū et in si
gnum fedezis et futuri precij per christum
soluendū in cruce et in figuram sacramen
toz ecclesiasticoz in quozuz ministerio et
collatione illico soluitur preciu;. Et ideo so
luto precio fedezis per christum illico cessa
uit signū fedezis et cessarūt om̄ia signa fi
guratiua. cui; modi fuerūt oīa sacrificia ⁊
oblatioēs et cetera legalia. que nūc cōtinu
antur et verificantur per sua vera signifi
cata. Et ideo quocienscumqz hodie illa le
galia obseruantur per iudeos. falsificant le
gem et p̄phas postq̄ iam fuerūt verifica
ta et impleta per xp̄m. et iam impleuerūt
officiū et cursū suū. prout dictuz est.
Et ideo iudei sunt blaffemi talia falsa et in
ania signa exercentes et aspectantes. et nō
solum sunt blaffemi sed et fatui. Nam ta
lia legalia nonsolum data sunt in signū fi
guratiuū et in signum fedezis et precij fu
turi. sed et in signum censualis tributū. Et
sic tota lex nil aliud erat nisi cyrografum
et contractus debitozi; et censualis. ad Co
locenses secūdo. sed iam ille contractus fu
it rasus et ruptus per mortem creditozi
usqz ad quem terminū obligabat eos lex
soluere tributum censuale. ergo sequit̄ qz
per mortem xp̄i creditozi; et procuratozi;
dei patris totus ille populus fuit absolut⁹
ab illo contractu debitozio. Ex quo patet qz

Questio.

facti sunt censendi soluendo tributum ad quod soluendum non obligatur ymo prohibetur ut dictum est. tria ergo mala perpetrat iudei volendo ceremonialia obsequare. Primo enim occidunt animas suam contempnendo salutem et beneficium redemptionis. Secundo falsificant legem dando falsa signa et expectando messiam qui iam venit. Tertio periu dicant et iurant sibi ipsis soluendo tributum ad quod iam non obligantur. Sed quartum est peius omnibus quia manent ceci in eadem perfidia obstinati.

¶ Ad secundum est dicendum quod circumcisio et sabbatum et cetera legalia fuerunt data sub federe sempiterno quo ad suam veritatem et ad sua significata. et quo ad suum finem. et sic dicuntur eterna ratione suorum significatorum in quantum continentur et verificantur et eternificantur per sua significata. nam sicut illa circumcisio fiebat tunc carnaliter in signum circumcisionis spiritualis. ita fit hodie spiritualiter per baptismum. et sic est dicendum de agno paschali et de agno matutino et vesperino qui cotidie offertur quo ad suum verum significatum in sacramento eucharistie. Et sic est dicendum de ceteris legalibus carnalibus que hodie spiritualiter observantur. fuerunt etiam data illa legalia in fedus eternum quantum ad finem ultimum quia omnes patriarche et prophete et fideles qui observaverunt illa legalia sub pacto fidei christi venturi eternaliter fruuntur cum christo bonis celestibus et eternis quas re promissionem acceperunt in christo ad hebre. xj.

¶ Ad tertium responderetur quod illud argumentum et illud misterium scriptum exodi. xliij. de confirmatione federeis per aspersionem sanguinis super altare et super populum. est gladius penetrans perfidiam iudeorum nam per illud misterium ostenditur manifeste iudeos esse periuros et violatores pacti et federeis compositi inter deum et populum israel. Nam moyses accepit librum legis et legit ipsum coram toto populo congregato explicans omnia precepta dei. cui totus populus

respondit dicens. Omnia que locutus est deus faciemus et erimus obediens. Et tunc moyses ad confirmationem pacti occidit duodecim vitulos iuxta numerum duodecim tribuum et unam partem sanguinis asperxit super altare et alteram super populum dicens. Hic est sanguis federeis quod pepigit dominus vobiscum super cunctis sermonibus his. per quod misterium voluit deus ostendere quod illa lex et illud fedus non erat soluendum nisi per effusionem sanguinis christi. et sic illa lex debebat durare usque ad christum qui per mortem et passionem debebat verificare omnia legalia in lege precepta. unde per hoc quod occidit duodecim vitulos significabatur quod christus erat electus duodecim apostolos per quos debebat multiplicare omnes fideles per regenerationem baptismalem quorum sanguine ecclesia per christum plantata erat confirmanda et irriganda. Et figurabatur etiam quod per fidem duodecim articulo rum omnes erant saluandi. et per hoc quod unam partem sanguinis effudit super altare. figurabatur quod christus deus et homo erat imolans et sanguine aspergens in ara crucis. Sed per hoc quod alteram partem asperxit super populum. figuratus fuit quomodo christus propter populum suum et totum genus humanum erat effusus sanguine ut ipse a morte et captivitate et servitute peccati liberaret. Et sic voluit deus prefigurare et significare quod cum christus effunderet sanguinem suum in ara crucis. quod tunc sicut totum genus humanum esset absolutus a servitute peccati per tales aspersiones sanguinis. ita pariter ille populus esset liber et absolutus a iugo legis et liberatus ab observantia ceremonialium. Et tunc illud fedus et pactum esset finitum et vinculum legis dissolutum. Et ideo dixit moyses. Hic est sanguis federeis quod pepigit vobiscum dominus super cunctis sermonibus his. Id est. hic sanguis effusa in signum et figuram illius sanguinis quem effusus est christus in cruce pro omni populo. per quem sanguinem christi absoluetur

beze

Prima.

genus humanus a iugo et seruitute diaboli. et populus israel absoluet a iugo et vinculo legis musayce que dicitur lex seruitutis. Ex quo patet quod illud pactus et fedus obseruancie legis veteris non debebat durare nisi usque ad passionem christi per cuius sanguis effusionem illud pactus erat finiendus et absoluendus. quiqueque sanguis christi fuit figuratus per illum sanguinem quem moyses aspexit super populum et altare. unde sicut moyses dixit. Dic est sanguis fedus quod pepigit dominus vobiscum etc. Ita propter christum dixit. Dic est calix sanguis mei noui et eterni testamenti. misterium fidei qui pro vobis effundetur in remissionem peccatorum. mathei xxiii. i. Dic est sanguis meus noui testamenti figuratus per illum sanguinem fedus quem moyses effudit super altare et super populum in veteri testamento in signum fedus et fidei mee passionis. Ex quibus patet quod sicut moyses effudit illum sanguinem in signum fedus et in figuram passionis christi futuri. Ita christus effudit sanguinem in cruce ad verificandum illud signum et figuram et ad complendum et finiendum pactum. Et per consequens tunc finiuit illa lex officium et cursum. et per consequens tunc cessauit ab officio suo. quia tunc fuit pactus vere confirmatus et finitus per christum. Et sic patet quod argumentum quod faciunt iudei et illa auctoritas quae adducunt contra nos. est manifeste contra eos. Et destruit suam perfidiam et ostendit eos esse cecos.

Ad quartum autem cum dicunt quod illi legi nil potest addi nec auferri ex dei precepto de veteri. itaque. Respondetur quod lex euangelica nichil addit nec auferit a lege quantum ad essentialia. Unde dictum est in prologo quod duo sunt consideranda in lege veteri. nam quedam sunt essentialia sicut erat fides futurorum misteriorum christi et ecclesie que in lege erant figurata. Et quedam erat accidentalia sicut erat modus colendi deum per illa legalia que erant signa et figure future veritatis. Unde future veritates que per christum com-

plete erant de essentia illorum signorum et figurarum. Et ideo lex euangelica seruat veritatem significatam per illa legalia. quia lex per moysen data sed gratia et veritas per christum facta est. Io. p. g. lex euangelica auferendo legales ceremonias a lege moysi nichil essentialia auferit postquam retinet et obseruat veritatem significatam per illa signa que erant quedam accidentalia ipsi legi. quibus cessantibus non destruitur sed construitur. lex postquam sunt verificata per christum quia accidens potest adesse uel abesse preter subiecti corruptionem. Et sic patet quod nullum essentialia auferitur a lege. Et isto modo intellexit deus quando dixit. Non addetis ad verbum quod loquar vobis nec auferetis ab eo. Item non addetis nec auferetis aliquid essentialia quod sit de essentia legis. tunc manifestum est quod veritas euangelica est de essentia legis. sine qua nulla pars scripture veteris. etc. potest vere intelligi eo quod est eius verum significatum. nam significatum est de essentia signi ut dictum est in prologo tractatu. Tercio. regula quinta. quia signum non est gratia sui sed gratia significati ad quod essentialiter ordinatur. Ex quibus patet quod iudei moderni sunt corruptores et trahatores legis et latrones et sacrilegi. Et totaliter faciunt contra auctoritatem quam contra nos adducunt. nam intelligendo legem moysi precise ad litteram et negando et auferendo significatum spirituale et propheticum de christo futuro et de ecclesia. manifeste auferunt illud quod est essentialia et principale in lege que tota fuit data in figuram futurorum et in signum fidei et fedus de christo futuro et in signum misteriorum euangelicorum ut dictum est. g. auferendo veritatem euangelicam a lege auferunt proprium significatum et veritatem legis. quia misteria euangelica nil aliud sunt nisi veritates legis. quia lex euangelica est veritas legis veteris. Nam per misteria christi lex moysi fuit completa et verificata. ergo

Questio.

Iudei negando xpm et euangelium negant veritatem legis et per consequens corrumpunt et laniant et truncant et mutilant legem auferendo principalem et essentialis partem eius. auferendo et negando veritatem et retinendo mendacium. nam postquam legalia fuerunt semel mortua cum christo et non surrexerunt eorum. et impleuerunt officium et cursum suum. iam non sunt vera sed falsa signa. eo quia data sunt tantum in signum de futuro. que omnia sunt completa. Sed contra hoc arguunt iudei. unde quia dictum est quod post aduentum et passionem xpi signa legis manent falsa. tunc arguunt iudei dicentes. Si lex moysi manet falsa quare ergo vos xpiani legitis legem moysi in ecclesijs vestris. Et quare xps vestre allegauit moysen. iohannis dicit dicens. Moyses de me scripsit et cetera. Ad hoc respondetur quod nos non dicimus legem moysi esse falsam immo confitemur ipsam esse veram et verificatam per xpm. sed dicimus quod post passionem et refractionem xpi obseruantia eius est falsa et mortifera quo ad ceremonialia. Unde lex moysi potest tripliciter considerari. vno modo quantum ad scripturam in se et quantum ad intentionem dei qui dedit illam. Secundo quantum ad intellectum legis. Tertio quantum ad obseruantiam eius. Primo modo lex moysi est vera et iam verificata per xpm. nam deus dedit illam legem in signum precipiens ut illa legalia obseruarentur usquequo essent impleta per christum. sed quia hoc iam est completum. ideo intentio dei et legis et fides patriarcharum et prophetarum manet vera. et spes eorum completa. Secundo modo lege manente vera intellectus legentis potest esse verus aut falsus. Nam quantum iudei legunt scripturas legis et prophetarum non intelligendo omnia illa esse impleta in xpo. tunc intellectus eorum est falsus quia est contra veritatem. quia in rei veritate iam illa completa sunt. sed intellectus catholicus est verus quia credit omnia illa esse iam completa. Et ideo dicit

augustinus libro de unico baptismo. quod in eadem lege iudei fiunt mali male intelligendo. et xpiani fiunt boni bene et spiritualiter intelligendo. nam iudei intelligunt leges ad litteras tantum absque sensu spirituali. sed xpiani preter sensum litterales intelligunt et credunt illam litteram quo ad sensum spirituales de xpo et ecclesia. et credunt et affirmant omnia illa signa esse iam completa per christum. Et ideo in diuinis officijs primo legitimus moysen et prophetas ad denotandum quod omnia illa figurabant et prenucciabant xpm venturum. sed postea legitimus euangelium ad denotandum quod omnis scriptura legis et prophetarum fuit iam completa. Et verificata per xpm in euangelio. et sic primo legitimus signum et postea legitimus significatum et veritatem illius signi. Et sic patet quod iudei falsificant scripturas legis et prophetarum negando eius veritatem. sed nos verificamus legem et prophetas spiritualiter intelligendo. Et ideo licet scriptura legis et prophetarum sit de se vera et iam verificata. tamen est falsa ad intellectum quo iudei intelligunt illas. Item non solum falsificant legem dictis sed etiam falsis factis in obseruando legalia. nam licet obseruantia legalium esset vera ante aduentum xpi. eo quod figurabat futurum aduentum xpi. tamen modo talis obseruantia est falsa eo quod significat et designat futurum quod iam est preteritum et completum per xpm. Et sic illa obseruantia legis que ante erat vera. modo est falsa. et tunc erat illis salubris ante aduentum christi. et modo est mortifera. Unde ponit exemplum augustinus contra faustum. nam si datur metella purgatiua vni infirmo est sibi salubris quia purgat eum. sed si eadem metella datur sibi pro sanitate. est sibi nocua et eum interficit. Ita pariter circumcisio et ceterorum legalium obseruantia erant vera et salubria ante aduentum xpi. sed modo sunt falsa et nocua. Et sic patet quod scriptura legis et prophetarum est bona et vera nobis. sed obseruantia et intellectus iudeorum est falsus. ¶ Unde nota

Secunda.

q̄ opera legalium erant quedaz protestati-
ones ⁊ p̄fessioēs xp̄i futuri et future redē-
ptionis. et ideo ante xp̄i aduentuz erāt ve-
re tales protestationes et talis p̄fessio.
sed modo talis p̄fessio et protestatio ē fal-
sa quia xp̄s iaz venit et redēptio iaz est fac-
ta. Et ideo talis obseruantia modo dicitur
falsa. Item sicut tunc opera legis p̄fite-
bantur xp̄m venturuz. ita nunc opera euā-
gelica p̄fitentur xp̄m venisse. ideo opera
euāgelica s̄t vera q̄ eoz p̄fessio ē uia. Ita ḡ
pariter opera legis modo sunt falsa q̄ eo-
rum p̄fessio est falsa. quia p̄fitentur vē-
turuz et futurum q̄ iam venit. Et sic talia
opera falsificant leges et p̄phetas quequi-
dem scriptura de se est vera.

Quecitur secundo spe-
cialiter d̄ sab-
bato legali vtruz debuerit ces-
sare per aduentum xp̄i. Et ar-
guunt obitinati iudei moderni q̄ non. Et p̄
arguunt sic. Naz precepta moralia nunq̄
debent cessare eo q̄ sunt de iure nature. s̄
preceptuz de sabbato celebrando ponitur in-
ter precepta moralia scripta in tabulis lapī-
deis digito dei. vt patet exodi xx. et de vte-
ro. v. igitur est preceptuz morale et per cō-
sequens nunq̄ debet cessare. Secundo hoc
preceptum inter cetera fuit magis repeti-
tuz et iteratuz et replicatuz a deo et sub pe-
na et cominatione mortis et sub fetere sē-
piterno preceptuz vt patet per totuz discursum
legis et p̄phetaz et maxime exo xxxj
et xxxv. ergo fuit de intentione dei q̄ nunq̄
cessaret q̄ s̄ firmū et inuariabilz celebra-
retur. Itēz tercio. sub eodez fetere sempī-
terno precepit celebrari pascha et penteco-
stez et festuz tabernacloz et alia festa lega-
lia Leui xxiij. et numeri xxiij. ergo nec etiā
illa debent cessare. Itēz q̄rto deus precepit
de vtero. iij. dicens. Non addetis aliqd̄ ad
verbum quod loquar vobis nec auferetis
ab eo. ḡ nllom̄ est sabbatuz auferendus nec
nec dies d̄nica est addēda. Inopposituz est
illud ysaye lxxvj. non erūt in memoria p̄io

ra. Et erit mensis ex mense. et sabbatuz ex
sabbato et c̄. Respondeo. in hac questione
erunt tres articuli. inquiretur enī in p̄i-
mo an preceptuz de sabbato sit mere mora-
le. In secundo videbitur quomodo debuit
cessare per aduentuz xp̄i. In tercio videbi-
tur quomodo sola xp̄iana religio celebrat
veruz sabbatuz et rite et debito modo ob-
uat illud cum ceteris festiuitatibus.

Quantuz aut̄ ad p̄imuz p̄imo sūt que-
rende cause et conditiones p̄pter q̄s et sub
quibus deus precepit sabbatuz celebrari. ex
quibus probabitur q̄ sabbati preceptū ma-
gis est ceremonialē q̄ morale. Unde octo s̄t
querenda de sabbato. p̄imo q̄ est sabbatū
secūdo ad q̄ fuit preceptuz. tercio p̄pter q̄
quarto quanto. quinto. quomodo fuit pre-
ceptum obseruari. sexto quociens. septi-
mo sub qua pena. octauo usq̄quo erat sab-
batum preceptuz obseruari.

Quantum ad p̄imuz est dicendum q̄
sabbatum ideo est q̄ dies quietis. sabbat. n.
ebraice. ideo est q̄ requies latine. Et sic non
dicit dies in septimana determinataz. quia
quolibet dies septimane ad requies et festi-
uitatez dedicata dicebatur sabbatum in le-
ge. hoc probatur leui xxiij. vbi dicit d̄s.
Mense septimo prima die mensis erit vob̄
sabbatum memoriale clangentibus tubis.
et vocabitur sc̄s. om̄e opus seruile non fa-
cietis in eo et c̄. Itēz decimo die huius mē-
sis septimi dies expiationis erit celeberrī-
mus et vocabitur sc̄s. nichil ergo operis
facietis in eo. legitimuz sempīternum erit
vobis. quia sabbatuz requietionis est. Die
nono mensis septimi a vespera usq̄ ad ve-
sp̄eraz celebrabitis sabbata v̄za. Itēz a die
quintodecimo mensis huius septimi erunt
ferie tabernacloz. et ita die p̄imo et octa-
uo erit sabbatuz. i. requies et c̄. Ex quibus
verbis patet q̄ sabbatum nichil aliud est n̄
requies. Secundo q̄ quolibet illoz festo-
rum dicitur sabbatum. Tercio sequitur q̄
sabbatuz non dicit aliquaz dies determina-
tas in septimana. quia quilibet dies festus

Questio.

dicebatur sabbatum. et in quolibet die septimane poterat sabbatum celebrari. sed quod prima dies mensis vel decima vel quinquagesima poterat cadere in die lune uel martis et cetera. scilicet quod variatur menses et tempora. prout accidit nam si hoc anno prima dies mensis est feria quinta. in alio anno erit feria tertia. et sic de singulis. Quarto sequitur quod non est unicus sabbatus sed plura sabbata. quia quelibet illarum festiuitatum dicebatur sabbatum. postquam erat dies quietis. Et ideo multiplex erat sabbatus. nam quodam dicebatur sabbatum usuale quod celebrabatur in septimo die cuiuslibet ebdomade. cetera autem dicebantur sabbata menstrualia aut annualia ut patebit.

Quantum ad secundum in quo queritur ad quid preceptum est sabbatus obseruari. est dicendum quod ad duo. scilicet ad requiem hominis et ad sanctificationem. unde duo precipiebat deus. primo ut homo cessaret ab omni opere seculi. secundo ut sanctificaret sabbatum. id est opera sancta in eo faceret. scilicet ut in illa die soli patrie deo exhibende intendere ab omni opere alio cessando ut patet exo. xxxi. et xxxi. Ex hoc sequitur quod sabbatum duo importat. scilicet cessationem et sanctificationem. Ideo sabbatizare id est est quod cessare et sanctificare. id est cessare ab opere seculi. et sancta opera facere. sed quia nemo potest bona opera facere nec diem sanctificare peccando et male agendo. ideo necesse est prius a peccatis abstinere. et ab omni malo declinare. Et sic vera sanctificatio sabbati et verum sabbatizare nihil aliud est nisi declinare ab omni malo et facere bonum. scilicet operari iustitiam erga deum veram patriam exhibendo et super omnia diligendo. et erga proximum iuste conuersando et mutuus auxilius rependendo. Et in hoc consistit vera sanctificatio sabbati. Ex quibus patet quod quilibet dies et quodlibet tempus ad diuinum cultum et opera misericordie dedicatum dicitur verum sabbatum. et per consequens totum tempus gratie et legis euangelice est verum sabbatum ut patebit.

Quantum ad tertium dicendum quod deus propter duo precepit sabbatum celebrari in die septimo. scilicet propter duplicem memoriam. scilicet propter memoriam creationis. quia in septimo die cessauit deus et quieuit ab omni opere quod patrarat. ut patet in locis preallegatis. et in memoriam exitus israel de egipto. Unde dicit dominus de vobis v. Obserua diem sabbati et cetera. et memento quod seruieris in egipto. Et dominus deus tuus eduxit te inde in manu forti et brachio extenso. Idcirco precepit tibi dominus ut obserues diem sabbati. Ex quibus verbis arguitur quod in die sabbati oseruo exiit israel de egipto. Ideo precepit deus sabbatum obseruari in die septimo. nam similia verba dixit deus exodi xxx. unde dicit. Sex diebus fecit deus celum et terram. et in septimo die quieuit. Idcirco precipit tibi ut septimo die obserues sabbatum. Et sic patet quod propter illas duplices memorias fuit preceptum obseruari. Secundo fuit preceptum propter signum et in signum. Unde dicitur exodi xxxi. Videte ut sabbatum meum custodiatis quia signum est inter me et vos in generationibus vestris. Et ita custodiant filii israel sabbatum et celebrent illud in generationibus suis. pactum est sempiternum inter me et filios israel signumque perpetuum et cetera. Item eze. xxx. Dedi eis sabbata mea ut essent eis in signum et cetera. Ex quibus patet quod sabbatum non fuit preceptum simpliciter propter se. sed in signum et pactum. Et sic datum fuit in quadruplex signum ut dictum est de circuncisione in questione precedenti. Nam primo datum fuit preceptum sabbati in signum distinctiuum. ut per talem religionem ille populus distingueretur a populo gentili et a quolibet alio infideli. Secundo in signum figuratiuum alicuius future quietis. in quantum tali die christus debebat tacere in sepulcro per totam diem. Tertio in signum seruitutis et tributi. Quarto in signum fidei christi futuri. ut magis patebit. Et sic patet quod deus precepit sabbatum obseruari propter supradictas duplices memo-

Secunda.

riam. s. creationis et exitus israel de egipto. et propter quadruplex signum supradictum
¶ Quantum ad quartum est dicendum et valde notandum. quod non solum sabbatum visuale. sed etiam omnia alia sabbata annualia deus precepit celebrari in fine semper alicuius septenarii. Nam sabbatum visuale precepit celebrari in septimo die cuiuslibet ebdomade ut patet exodi xx et xxxj. sed festum novarum frugum. i. penthecostes precepit celebrari in fine septime ebdomade post pascha. ut patet leuitici xxiij. et numeri xxiij. Et festum tubarum et expiationis et tabernaculorum precepit celebrari in septimo mense ut patet ibidem. et sabbatum terre precepit celebrari in septimo anno. ut patet leuitici xxv. et iubilium precepit celebrari in fine septime septimane annorum qui dicitur annus quinquagesimus et sabbatum generalis remissionis ut patet ibidem. Ex quibus patet quod omnia sabbata legalia precepit deus celebrari in fine alicuius septenarii quod non factum est sine maximo misterio. nam dictum est quod omnia sabbata dedit deus in signum figurativum et in signum fidei et federis. ergo figurabant aliquam requiem in aliquo septenario futuro. sed septenarius futurum quod ille populus expectabat erat totum tempus messie. ergo sequitur quod omnia illa sabbata significabant aliquam requiem in tempore christi messie in lege promissi. maior patet. nam postquam sabbatum nil aliud est nisi requies et datum ad sanctificationem et non propter se datum sed propter aliquod signum figurativum et semper fuit preceptum in aliquo septenario. ergo sequitur quod figurabat aliquam requiem futuram in aliquo futuro septenario. Minor autem probatur. nam si omnes hebreos totus discursus mundi dividitur in septem dies sive status et etates. Unde prima dies sive etas fuit ab adam usque ad diluivum que vocantur diem primi mundi. Secunda dies fuit a diluivio usque ad habram. que vocantur dies secundi mundi in quo homo am-

bulbat in lege nature cum aliquibus sacrificiis. et maxime cum oblatione panis et vini in qua etate fuit melchisedech sacerdos dei excelsi. qui obtulit panem et vinum pro abraam. Gene xiiij. Et sic creditur quod ille fuit ritus patrie in illa etate. Tercia dies fuit ab abraam usque ad exitum israel de egipto. que vocantur dies circuncisionis eo quod homo ambulabat per circuncisionem cum lege nature. Quarta dies fuit ab exitu egipti usque ad salomonez qui edificavit primum templum que vocantur diem tabernaculi eo quod per totam illam etatem ille populus serviebat et exhibebat deo patriam in tabernaculo ut patet per totum discursum libri iudicum et primi et secundi libri regum. Quinta dies fuit a constructione primi templi usque ad secundum edificatum per zorobabel. quem dies iudei appellant diem et tempus primi templi. Sexta tandem dies fuit totum tempus a relaxatione captivitatis babilonie usque ad destructionem secundi templi factam per titum quod appellant tempus et diem secundi templi. Septimaque dies mundi appellantur totum tempus post destructionem secundi templi usque ad finem mundi. quem appellant diem et tempus messie. Unde quod quilibet eorum septenariorum significaret septimam etatem mundi et tempus christi in quo erat futura generalis remissio peccati. et generalis quies. ostendit beatus ambrosius in hymno penthecostes dicens. Solemnis urgebat dies. quo mystico septemplex. orbis voluntus septies. signat beata tempora et cetera Item infra. Patrata sunt hec mystice. pasche peracto tempore. sacro dierum numero. quo lege fit remissio et cetera. Ex quibus patet quod septenarius ebdomadarum dierum a pascha usque ad pentecostes. et septenarius ebdomadarum annorum qui dicebatur iubilium. significabat tempus christi in septima etate mundi. Et per consequens sic erit dicendum de ceteris septenariis supradictis. Et sic patet quod totum tempus messie usque ad finem

Questio.

secundi templi dicitur septima etas et septimus dies mundi. Ex quo sequitur q̄ sabbatum vsuale quod deus precepit celebrari in die septimo. figurabat requiem futuram in septimo die mundi. s. qualiter homo debebat cessare ab operibus et iugo legis. et ab omni opere seruili peccati per totum tempus messie quod est sabbatum mundi figuratum per sabbatum legale. de quo tempore locuti sunt prophete. in quo tempore erant declaranda omnia secreta et enigmata legis. ut ait Rabi salomon super zachariam. quoz̄ ceremonialium intelligentia non poterant declarari nisi per regem messiam. ut dicunt hebzei. vnde dicunt. q̄ nullus debet presumere talia secreta velle detegere. quia hoc pertinet ad solum messiam in suo aduentu. Quequidē secretae ceremoniarum vocant tycu. i. silentium reliquendum declarandū pro rege messia. Ex quo patet q̄ omnia illa sabbata figurabāt et significabant futuram requiem in septimo die mundi q̄ est tempus messie. Sed sabbatum vsuale vltra hoc figurabat futuram requiem xp̄i in sepulchro in die sabbati. in quo xp̄s iacuit per totam diem sabbati. Et sic patet quare deus precepit sabbatum vsuale celebrari in die septimo. et q̄re omnia alia sabbata annualia precepit celebrari semper in fine alicuius septenarij. qz̄ omnia significabant futuram requiem in septima etate mundi. s. in tempore regis messie in quo omnia legalia debebant cessare. ut magis patebit. Quantum ad quintū cum queritur quomodo precepit deus sabbatum celebrandum et sacrificandum. respondetur. q̄ deus primo precepit q̄ homo nulluz opus seruile faceret in eo. et q̄ nullus accenderet ignem in suis habitaculis per totam diem a vespera vsqz̄ ad vesperam. exod. xxxv. Per quod figurabatur q̄ xp̄s sol iusticie. et lumen mundi debebat iacere in sepulchro mortuus et extinctus ibi clau-

sus et sigillatus. Et ideo est quedam secta iudeoz̄. qui dicuntur charrayim in greca et in partibus orientalibus. qui per totam diem sabbati a vespera vsqz̄ ad vesperam nullum lumen accendunt. nec habent in tota domo sua. sed per totū illud tempus manent in tenebris in vno angulo domus. vñ dicunt. q̄ isti iudei qui habitant inter nos apud latinos. sunt preuaricatores legis. eo q̄ contra preceptum domini habent lumē in domibus suis in die sabbati. Ex quo patet. q̄ illi magis proprie seruant sabbatum quo ad figuram et ad litteram. q̄ isti. ut magis inferius patebit. ¶ Secundo deus precipiebat sanctificari diem sabbati offerendo specialiter certa sacrificia. ut patet per totum leuiticum que omnia significabant vnum solum sacrificium mediatoris quod in cruce imolatum est. ut inquit augustinus contra aduersarium legis et prophetarum. ¶ Ad sextum autem cum queritur. quare deus totiens iterauit et repetiuit et replicauit hoc preceptum. magis q̄ alia per totum discursum legis. respondetur q̄ quia sabbatum preceptum fuit vno modo in memoriam creationis. ubi memoratur fides vnius dei creatoris. per quam fidem ille populus dicebatur specialiter populus dei celi. distinguebatur ab omnibus alijs nationibus. eo quia alie nationes adorabant plures deos. et putabant mundum esse ab eterno. Ideo deus voluit ut sabbatum celebraretur quolibet die septimo semel in septimana. ut in illo populo firmaretur memoria. et fides vnius dei creatoris. Et sic voluit repetere multotiens hoc preceptum ne obliuiscerent fidē vni⁹ dei creatoris. Et sō dicit memēto. ut diē sabbati sc̄ificeris. Quasi dicat ne obliuiscaris fidem vni⁹ dei creatoris ⁊ ne declines ad ydola sicut ceterae nationes. Et ideo voluit deus q̄ in die sabbati legeres lex. et fierent plura sacrificia in tabernaculo et templo ut cōmemoraret et firmaretur fides vnius dei. eo q̄ obser-

Secunda.

uantia huius precepti magis ducebat eos in memoriam et fidem unius dei creatoris omnium rerum. et est causa quare deus magis precepit et dedit hoc preceptum sub comminatione mortis quam alia precepta. eo quod negligendo hoc preceptum fuisset obliti fidem unius dei. et declinassent ad ydola cum ceteris nationibus. Et ideo precepit illico lapidibus obrui illum. qui collegit ligna in die sabbati numeri. xv. Et per hoc respondetur ad unicum quesitum cum queritur. Usquequo erat seruandum illud sabbatum dicendum. quod hoc precepit deus sub federe sempiterno exo. xxxj. Sed iam dictum est. questione precedenti quomodo data fuit circumcisio. et tota lex sub federe sempiterno in signum fidei christi futuri. Et ideo sempiternitas signi erat duratura usque ad veritatem sui significati. quod eternus idem est quod simul per totam aliquam etatem. Ideo sabbatum quo ad signum fuit eternum cum tota lege simul cum illa etate. sed quo ad suum significatum est eternum per totum sabbatum et tempus messie. ut postea dicitur. Et sic patent decem condiciones et cause. propter quas deus precepit sabbatum obseruari. Quarum prima fuit ad requiem hominis et sanctificationem ad patriam deo exhibendam. Secunda in memoriam creationis. et exitus israel de egipto. Tercia in signum distinctiuum. Quarta in signum figuratiuum. Quinta in signum federe et fidei. Sexta sub tali requie. ne accederetur lumen in domo. Septima ut in sabbato fierent lauciora holocausta et sacrificia. Octaua. fuit preceptum cum multiplici repetitione. Nonna sub pena mortis. Decima sub federe sempiterno propter causas predictas. His habitis ponitur prima conclusio. scilicet quod preceptum de sabbato celebrando. est partim morale propter primam conditionem probatur. nam primo sabbatum fuit preceptum ad requiem hominis et sanctificationem dei. scilicet ut homo cessaret ab omni negotio mundano. ut facilius posset deo seruire

et patriam exhibere. sed hoc pertinet ad iusticiam. nam de iure nature debetur deo laetitia seruitus nam iustum est. ut sibi a nobis seruiatur. et sibi exhibeamus patriam seruitute. scilicet adoracionem sub ratione summe maiestatis et domini. et oblationem ratione conseruationis et prouidentie. et hymnum et laudem ratione bonitatis et beneficiorum omnium ab eo receptorum. Et hoc dicitur ipsa iusticia moralis. Et ideo patria est de iure nature et morali apud omnes nationes. licet modus exhibendi istam patriam sit diuersus. quia hoc pertinet ad veram fidem et virtutes theologicas. que credit verum obiectum. circa quod et ordinat verum modum secundum precepta diuine legis. Sed vniuersaliter loquendo. hoc preceptum est morale. eo modo quod dictum est. Et ideo ut sic non sibi determinat magis unam diem quam aliam sed oportet ut aliqua dies in septimana ad huius sanctificationem et patriam sit deo dedicata. Et ut sic hoc preceptum est stabile et eternum ut patebit.

¶ Secunda conclusio. quod preceptum de sabbato celebrando magis est ceremoniale. quam morale. probatur. nam hoc preceptum datum est cum decem condicionibus. sed secundum omnes alias condiciones preter primam est ceremoniale. quia omnes ille condiciones sunt ceremoniales. et pertinent ad ceremonias. igitur est magis ceremoniale quam morale. quia tantum est morale per primam conditionem. scilicet in quantum datum est ad requiem hominis et sanctificationem dei. ut dictum est. Sed hoc probatur per singulam nam primo est morale in quantum fuit datum in memoriam creationis. eo quod illa creatio mundi materialis fuit figura recreationis et redemptionis generis humani. nam sic sex diebus creauit deus celum et terram. et in septimo requieuit ab omni opere quod patrarat. Ita pariter christus incipiens a die dominico. quo intrauit iherusalem per sex dies operatus est nostram redemptionem. Quia feria secunda et tertia disputauit

Questio.

cum scribis et phariseis in templo unde conceperunt odium contra eum et feria quarta fuit venditus . et feria quinta fuit captus et feria sexta fuit crucifixus . et in die septimo per totam diem quieuit mortuus in sepulcro unde totus iste discursus nre redemptiois fuit figuratus per illud septenarium creatiois: in c^o figura d^o p^ocept^o sabb^o celebrata Et sic patet quod quo ad illam memoriã creationis est ceremoniale . eo quod illa creatio fuit signum et figura nostre redemptionis. Item fuit etiam ceremoniale in quantum fuit preceptum in memoriã exitus israel de egipto eo quod ille exitus fuit figura exitus sancto^o patrum de limbo inferni. Unde sicut in illa nocte egiptus fuit expoliata et israel liberata . et per hoc figurabatur quod in tali nocte sequenti sabbatum xps debebat infernum expoliare et fideles veteris testamenti de inferno liberare . quod impletum fuit in nocte resurrectionis. Et ideo in huius figura precepit sabbatum observari ut preallegatum est de utero nomij . v. ¶ Item hoc preceptum fuit mere ceremoniale in quantum datum est in signum distinctivum et figurativum aut in signum feceris et fidei . quia ut sic non fuit preceptum gratia sui . sed gratia significati futuri . sed in quantum figurabat futuram quietem xpi in sepulcro . s . per totam noctem sabbati debebat iacere et quiescere mortuus in sepulcro: aut in quantum figurabat sabbatum mundi in septima etate ¶ Item fuit ceremoniale in quantum fuit preceptum observari in die septimo veteritate . eo quia significabat qualiter in septima die mundi . s . in seculo et in tempore messie . omnia ceremonialia debebant cessare et omnia visio et prophetia erat fingenda et peccatum et iniquitas debebat finem accipere. Daniel . ix . Et per eandem rationem omnia festiva annualia erant ceremonialia . eo quod omnia data sunt et precepta celebrari in fine alicuius septenarii . eo quod figurabant requiem et misterium in septima etate mundi . tempore xpi Nam festus penthe . quod fuit prece-

ptum celebrari in fine septime ebdomade a pascha in memoriã dationis legis . que data fuit in monte synay in signis et nube ignis . figurabat: quod quinquagesimo die post resurrectionem xps mittere debebat spiritum sanctum in discipulos in linguis igneis et illustrare apostolos et dare eis dona gratie ad intelligendas veritates legis et prophetiarum. Et ita pariter in mense septimo precepit illa tria festa celebrari: prout figurabant qualiter in septimo die . s . in tempore xpi debebat fieri generalis expiatio et purgatio et redemptio per xpm: et qualiter debebamus quiescere in tabernaculis istius ecclesie per gratiam in futura ecclesia per gloriam. Et sic patet quod totum tempus gratie ex quo xps resurrexit dicitur sabbatum mundi in quo descendimus ab operibus legis ceremonialibus. Et dicitur septimus mensis mundi in quo celebramus illa tria festa quo ad verum significatum . et dicitur etiam annus remissionis et indulgentie et libertatis . ut patet ysaie . Lxi . et patebit infra. ¶ Item hoc preceptum fuit ceremoniale ratione modi colendi . nam deus precepit . Exodi . xxxv . quod nullus haberet nec accederet ignem in habitaculis suis per totam diem sabbati . sed hoc mysterium non potuit esse gratia sui nec alicuius rei preterite ergo fiebat in signum alicuius rei future sicut omnes iudei procedunt . quia significabat in tempore messie . quia omnia illa mysteria secreta que tunc . s . silentium appellant iudei erant detegenda in tempore messie. Et ideo figurabatur qualiter xps lumen mundi debebat iacere extinctus et mortuus et absconditus in sepulcro per totam diem sabbati. Et sic patet quod erat preceptum ceremoniale Nam omnia illa dicuntur ab eis ceremonialia de quibus non possunt reddere rationem sed sunt relinquenda pro tempore messie declaranda .

¶ Tercia conclusio . quod preceptum de sabbato celebrando partim est iudiciale . probatur . nam illa precepta sunt iudicialia a quo eos que obligabant ad penam transgressi-

Secunda.

sores et maxime que fuerunt data sub cominatione mortis. sed preceptum sabbati fuit datū sub cominatione mortis. exodi. xxxj. et xxxv. § sequitur q̄ est partim iudiciale. unde hec est etiam causa quare deus totiens replicauit et repecijt hoc preceptū ostendens ip̄m esse iudiciale. iteo precepit lapidari colligentem ligna in sabbato numeri. xv. Ex quibus omnibus patet q̄ preceptum sabbati non est mere morale nec etiam mere ceremoniale. n̄c mere iudiciale. sed partim est morale et partim ceremoniale et partim iudiciale. Iteo inquantū est morale ponitur inter precepta moralia. Exodi. xx. et de vtero nomij. v. s; inquantū est iudiciale ponitur inter precepta iudicialia Exodi. xxiij. Sed inquantū est magis ceremoniale: et significatiuum de futuro ponitur inter ceremonilia in omnibus alijs locis. ut patet per totum discursum legis et prophetarum. et hoc de primo articulo.

Quantum ad s; articulum ponitur prima conclusio. s. q̄ adueniente x̄puta postq̄ resurrexit x̄ps debuit cessare preceptum de celebrando sabbato. Probatur. nam illud preceptum fuit ceremoniale ergo debuit cessare in aduentu x̄pi. Antecedens patet per ea que dicta sūt in primo articulo. Consequentia etiam patet. Nam dictum est per iudeos: q̄ secreta ceremoniarum non sunt detegenda usq; ad tempus messie. qui omnia enigmata et secreta legis debet declarare. Sed omnia illa signa et enigmata fuerunt in x̄po cōpleta et per ipsum declarata: Igitur adueniente x̄po omnia debuerunt cessare. ¶ Item probatur idem. Nam adueniente veritate et vero significato debent signa cessare. sed sabbatum fuit preceptum in multiplex signum. ut probatum est in primo articulo. ergo adueniente veritate et significato illorum signorum debet sabbatum cessare: s; x̄ps p̄pleuit in se om̄s veritates significatas per sabbatum et per signa sua. ergo

sabbatum debuit. ymo cessauit in aduentu x̄pi. postq̄ in christo omnia signa fuerunt impleta. Sed probatur.

per singla eadē conclusio. Ad cuius intellectus est primo notandum secundum augustinum in primo de doctrina xp̄iana et cōtra faustum. q̄ ista differentia est inter res et signum. Nam res est gracia sui. sed signum non est gracia sui sed gracia veritatis re; per ipsum signum significate et figurate. Sed quia lex vetus non fuit data absolute in rem sed in signum. Iteo non fuit data gracia sui sed gracia re; et veritatis per ipsam significate.

¶ Sed est vltertus aduertendum q̄ licet om̄ia signa significant aliquam rem et veritatem. tamen nō om̄ia signa significant eodem modo suaz veritatem. Nam quedā significant suam veritatem de presēti tantū sicut circulus ante tabernam significat vinum de presēti. quedam autē signa significant suam veritatem tantum de futuro et de longe exempli gracia. Nam in littoribus marinis in turrib; altis ponunt speculatores qui videntes a longe naues: aut galeas veire p̄ m̄re illico eleuāt signū nū; a longe venientis. Et sic cognoscunt ciues ciuitatis et expectant nauem venturam sed postq̄ nauis aplicat ad portū illico speculatoz remouet signū q; aliter signū cēt falsum et frustra quia illud signum ita est de futuro q̄ non de presēti. Aliter deciperet aspectantes. Et talis mos seruatur i ciuitate barchinonen si. q̄ est sita iuxta montes iouis in vertice cuius est turris vbi continue speculatoz circūspicit ⁊ speculat a longe naues veientes et facit signa sup̄dicta Et idē mos seruatur in ciuitate maioricarum et pluribus alijs locis marinis. Item iste modus seruabatur rome in kalendis pronūciandis. nā rome in quolibet mense fiebāt nundine diuersarum mercium. Et quel; nundine habebāt sua distincta priuilegia. Itō nundine future pronūciabātur per decem et octo dies ante principium mensis vo/

Questio.

canto mercatores ad nūdinās. et p̄nunci-
 anto p̄uilegia nūdināz illius mensis.
 Et sic p̄eco extbat in forum. et cum tuba
 clamabat dicens. Ralo. Ralo. vnde q̄tiens
 clamabat Ralo tot dies. remanebant usq̄
 ad p̄ncipiū mēsis in q̄ nūdine īcoabātur.
 Et sic per illos xvij. dies semper ille p̄eco
 p̄cedebat dīminuēco dies. usq̄ ad p̄nci-
 pium mensis. in quo iam incipiebant nū-
 dine. Et exinde p̄eco iam non amplius cla-
 mat Ralo n̄c kalendas. sed clamabat. no-
 nas. nonas. quasi dicat. iam venerūt nūdi-
 ne. Et sic cessabant kalendae. eo q̄ erant si-
 gna tantum de futuro. sed none erant t̄m̄
 de presenti. Ita ergo pariter est dicendū
 de lege veteri et euangelica. nam sacramē-
 ta et sacrificia. et om̄ia ceremonialia legis
 veteris erant signa tantū de futuro et non
 de presenti. Ideo patriarche et prophete et
 tota lex significabat xp̄m de futuro. qui oīa
 illa signa debebāt verificari. sicut illud si-
 gnum speculatois significabat nauem de
 longe venientē. Et sicut ille p̄eco roma-
 nus clamabat et p̄nunciabat nūdinās fu-
 turas in mense sequēti. Ita lex et p̄p̄he cla-
 mabant et p̄nunciabant xp̄m venturum ī
 tēpore gr̄e et in seclō et mēse gr̄e. Et ideo
 sicut aplicante nauī ad portū speculatoz de-
 clinat et remouet signum. Ita pariter ve-
 niente xp̄o in carnem et ad passiōez et re-
 surrectionem / cessauerūt om̄ia signa et ce-
 rimoniaia legis. que xp̄m venturūz figu-
 rabāt. Et sicut veniente p̄ncipio mēsis ī
 quo incoabatur nūdine. iaz p̄eco ampli⁹
 nec clamabat nec p̄nunciabat kalendas.
 s̄ clamabat nonas. nonas. i. iam venerunt
 nūdine. Ita pariter adueniente xp̄o cessa-
 uit clamare lex et p̄p̄he. qui solum clama-
 bant et figurabāt xp̄m futurum. sed tunc
 clamauit et incepit clamare euangelium.
 ānunciando xp̄m venisse. Et sic ē dicendū
 q̄ lex et p̄p̄he. non erant signa de presenti
 sicut circulus ante tabernam. sed erant si-
 gna t̄m̄ de futuro. sicut signa speculatoz.

et sicut clamor kalendarū. Et ideo adueni-
 ente xp̄o cessauerunt om̄ia ceremonialia et
 lex et p̄p̄he. Et ideo daniel fuit sicut p̄eco
 romanus. nam sicut ille p̄nunciabat nū-
 danas per xvij. dies ante. Ita daniel p̄e-
 nunciavit aduentū dicens x̄ p̄. Lxij. ebdoma-
 das occidetur xp̄s et c̄. Et q̄ in aduentu et
 morte xp̄i debebat cessare lex et p̄p̄he. ideo
 dicit daniel q̄ tunc cessabit omnis visio et
 prophēcia. ut finis accipiat p̄c̄m et c̄. Et q̄
 tota lex debebat cessare / ideo subdit. Cessa-
 bit hostia et sacrificium in templo et c̄. Ex
 supradictis patet. quom̄ ceremonialia erāt
 signa non de presēti / sed de futuro. Et ideo
 debuerūt cessare adueniente xp̄o inq̄ntum
 erant signa eius de futuro. pro cuius decla-
 ratione ponitur p̄ma cōclusio / q̄ sabbatū
 aliquādo debuit cessare. probatur. nam sab-
 batum datum fuit in signum future veri-
 tatis et non gr̄a sui. q̄. adueniente verita-
 te / debebat cessare. q̄ postq̄ signum est ve-
 rificatū per suum futurū significatum. de-
 bet cessare. q̄ amplius iam nō esset verūz
 sed falsum signum. q̄ de ratione signi rey
 future est. ut cesset postq̄ est verificatum
 adueniente veritate. Secūda conclusio. q̄
 sabbatum legale cassauit per aduentū xp̄i
 probatur. nam sabbatum legale fuit p̄ce-
 ptum in multiplex signum et cum illis cō-
 ditionibus significantibus futuras verita-
 tes per xp̄m implendas. sed om̄ia illa signū
 cum suis condicionibus fuerūt impleta et
 verificata in xp̄o. q̄ totum sabbatum cum
 suis signis fuit verificatum per xp̄m / et p̄
 aduentum eius. q̄ tunc debuit cessare et cei-
 sauit de seclō. Maior est nota. et probata in
 p̄mo articulo et doctrina p̄cedēti. Mi-
 nor probatur per singula. nam p̄mo xp̄s
 verificauit sabbatum inq̄ntū fuit p̄ceptū
 in memoriā creationis. eo q̄ ille discursus
 creationis figurabat. p̄mo discursus
 n̄re redēptiois. nā sic de⁹ sex dieb⁹ creauit
 celū et t̄raz. Ita xp̄s de⁹ icarnat⁹ p̄ sex dies
 laborauit in n̄ra redēptioe et recreatione.

Secunda.

et in septimo die per totā diez mansit i se pulchro mortuus cessando a labore corpis Item verificavit sabbatum. in quantum discursus illorū sex diez figurabat qualiter homo mystic⁹ per sex dietas debet peregrinari p hūc mūdū. sed in septio die debet i x̄ ab om̄ib⁹ operibus legis descere Item verificavit sabbatū in quantum fuit datum in memoriam exitus isrl' de egipto Nam sicut moyses illa nocte expoliuit egiptios et liberauit et ditauit hebreos. Ita xp̄s i illa nocte resurrectionis que fuit nox sabbati precedentis expoliavit infernū et liberauit oēs fideles veteris testamēti. Ex q̄ patet. q̄ postq̄ illud signū fuit verificatū nō est amplius celebrandū sabbatum legale. vñ licet sabbatū fuerit preceptū in memoriam illoz duoz misterioz. s. creatio nis et exitus egipti. tamē qz illa fuerūt cōfca in signū nre creationis et liberationis Ideo illis verificatis debuit. et talis memoria cessare. Itē fuit sabbatū verificatū et cessauit in quantum fuit preceptū in signū distinctiuū. vt ille populus distingueretur a pplo gētili. et ceteris nationib⁹. que nō credebant creationem. et adorabāt plures deos sed post aduentū xp̄i totus pp̄s gentilis venit ad fidē xp̄i. et credidit vnū deū creatorem et etiā redēptōez. ergo amplius non fuit necessariū sabbatū celebrari ppter talē distinctionē. et sic illico debuit cessare. Itē debuit cessare et fuit verificatū. in quantum datum fuit in signū figuratiuū sepulture xp̄i et in quantum datum in signū fidei x̄ futuri et in signū seruitutis. qz xp̄s per suā sepulturā ip̄s sabbatū verificauit et expleuit. et oēs a fuitute legis liberauit. Itē sabbatū fuit verificatū in quantum fuit preceptū celebrari i septia die. qz vt sic figurabat requiez futurā in septima die mundi. in qua xp̄s venit. nam xp̄s per septē dietas peregrinatus est ab adā. usqz ad eius aduentū in patriarchis et pph̄is. s. in septima die et etate mūdī apparuit incarnatus et quieuit a peregrinatione et operibus legis fca re/

dēptione. et quieuit et quiescit in nō et nos in eo per gr̄as i toto isto septio die mundi usqz ad scdm aduentū. Et sic est dicēdū de ceteris sabbatis annualib⁹ que fuerūt precepta celebrari semp in fine alicui⁹ septēnarij. qz oīa figurabāt requiez in hoc ultimo sclo messie qui dicit⁹ septim⁹ dies et septimus ānus et septimus mensis mundi. i q̄ deus verificauit oīa illa sabbata. Ex quo patet qz oīa illa debēt cessare. Itē de⁹ verificauit sabbatum in quantum deus precepit ut nullus accenderet lumen in domibus suis. qz in tali die xp̄s lumē mundi iacuit mortuus et sepultus. et extinctus et clausus in sepulchro prout illud figurabat. q̄ post sepulturā xp̄i amplius non est celebrandum.

¶ Probat secūdo ista cōclusio. naz sabbatum fuit mortuū et nō surrexit cū xp̄o. q̄ cessauit post resurrectionē xp̄i. consequētia patet. antecedēs p̄batur. prout fuit dictū in p̄cedēti q̄stioe. nā xp̄s fuit crucifixus in die pasche. qd̄ tūc accidit i die venis. q̄ fuit pascha crucifixus cū xp̄o. et per p̄ns fuit et sepultū cū xp̄o in eadē die. qz oīa ceremonialia que ad xp̄s ordinabātur fuerūt cū eo crucifixa in quantum xp̄s erat finis et veritas legis. qz oīa legalia tenebant i ip̄s tāq̄ in fine et terminū. q̄ cū eo oīa legalia crucifixa sunt et sepulta. Et per p̄ns sabbatū fuit cū eo sepultū. qz per totā diē fuit cum eo clausus et sigillatū in sepulchro. s. qn̄ xp̄s resurrexit. nec fregit cū eo pascha nec sabbatum. qz in sepulchro māserūt. sed sola dies dñica surrexit cū xp̄o. Et sic patet qz sabbatum cū pascha fuit in cinatū i sepulchro cū om̄ibus ceteris legalibus. sic dictū est in questione precedenti. et per p̄ns nec pascha nec sabbatū debent amplius celebrari. qz res mortua et incinerata nō debet celebrari. hāc cōclusionē p̄bat ap̄ls ad colōn. Secūdo vñ dupliciter probat ibi sabbatum et cetera legalia cessasse per mortē xp̄i. vno m̄ in quantum erāt p̄tract⁹ debitorū q̄ obligamur ad legē fuādā. usqz ad mortē testatoris. q̄ sequitur. qz mortuo creditore mor

Questio.

tus fuit et deletus et rarus ille contractus et obligatio. Item mortua fuit etiam lex in quantum xps qui erat finis legis crucifixit eam secum et affixit cruci. vnde ait ap[osto]lus. vos cu[m] essetis in delictis et preputio carnis v[est]re et viuificauit eum illo conans vobis o[mn]ia delicta delens q[uo]d aduersum nos erat cyrographum decreti. q[uo]d erat contrarium nob[is] et ipse tulit de medio affigens illud cruci. Et expolians principatus et potestates et cetera nemo igitur vos seducat aut iudicet in cibo aut in potu. aut in parte diei festi et neomenie aut sabbatorum. que sunt umbra futurorum. corpus aut[em] xpi. Ex supradictis intendit ap[osto]lus dicere. q[uo]d sabbatum et legalia cetera erant quedam o[mn]ia et figura et q[uo]dam cyrographu[m] debitoz. ideo o[mn]ia fuerunt mortua cum xpo et rasa. et per consequens nullus obligatur amplius ad seruandum ea. hoc idem probat ad roma. ix. in q[ua]ntu[m] lex erat contractus matrimonialis ut dictu[m] est. probatur ista eade[m] conclusio pluribus auctoritatibus veteris testam[en]ti. Et p[er] ysay. p[ro] ostendens post aduentum Messie sabbatu[m] et cetera legalia abolenda et non acceptabilia d[omi]no. dicit d[omi]nus. Non offeratis ultra sacrificiu[m] frustra incensum abominatio[n]is michi est. neomeniaz et sabbatum et festiuitates alias non ferat. iniqui sunt cetus v[est]ri kalendas et solennitates vestras odit anima mea. Ex quo patet q[uo]d post aduentu[m] xpi sabbata et cetera legalia non solum sunt cassa sed etiam deo abominabilia. Item ysaya Lxvi. dicit d[omi]nus q[uo]d non solum mutabit templu[m] et sacrificia veteris legis. sed etiam sacerdotiu[m] ad conuersos de populo gentili et mutabit omnes festiuitates et sabbata. vnde ait. Mitta[m] ex eis qui saluati fuerint et annu[n]ciabunt gentibus gloriam[m] meam. et assumam ex eis sacerdotes et leuitas dicit d[omi]nus. q[uo]d sicut celi noui et terra noua que ego stare facio coram me. sic stabit nomen v[est]ru[m] et semine v[est]rum. Et erit mensis ex mense et sabbatu[m] ex sabbato et cetera. Ex dictis in toto isto ultimo capitulo patet qualiter xps debebat creare nouam ecclesiam et noua sacrificia et nouos sacerdotes. et per consequens totam legem. q[uo]d translato

sacerdotio. necesse est. ut legis translatio fiat. Et etiam debebat mutare nomen illius populi in populu[m] gentilem simul cum sacerdotio. nam plus gentilis debebat nominari nomine israel et leui. Et p[ro] p[ar]te populi gentilis debebat hereditare sacerdotiu[m] et nomen israel et semine abrahe. Et subdit qualiter o[mn]ia festa legalia erant mutanda in festa euangelica. nam ex sabbato legali debebat succedere sabbatu[m] euangelicu[m] in sequenti die dominico. Item hoc idem probatur magis clare hyere xvj. vbi dicit d[omi]nus conuincendo populo iudayco. Ecce dies ve[n]iet dicit d[omi]nus. Et non dicetur ultra uiuit d[omi]nus. q[uo]d eduxit filios israel de terra egipti. sed uiuit d[omi]nus qui eduxit filios israel de terra aquilonis et de vniuersis terris. ad quas eieci eos et cetera. Ex dictis in hoc capitulo patet. qualiter pascha et sabbatu[m] que celebrantur in memoria exitu[m] de egipto erant mutanda et abolenda. et erat celebratio festi noui in memoria resurrectionis et nostre redemptionis. que est dies dominica et cetera. Ex quibus verbis asserunt salmutiste. q[uo]d quando ve[n]iet messias in lege promissus debet mutare omnes festiuitates et cetera legalia. Ex quo patet firmo eos. q[uo]d legalia aliquando debent cessare. et per consequens non sunt eterna simpliciter. prout arguunt contra nos. et sic contradicunt sibi ipsis Item hyere xxxj. Ecce dies venient dicit d[omi]nus. et feriam domui israel. et domui iuda fedus nouum. non firmi pactu[m] q[uo]d pepigi cum patribus eorum. cum educa[m] eos de terra egipti. et prima post dies illos dicit d[omi]nus dabo legem meam in visceribus eorum. et in cordibus eorum scribam eam et cetera. Ex quibus patet. q[uo]d rex messias aliam legem et aliud pactum erat daturus in aduentu suo. et non erat daturus legem scriptam in cartis. sed in cordibus et visceribus hominum per se ipsum predicando in persona. Et per consequens illud sabbatum et cetera legalia erant abolenda. Hoc idem probatur dante ix. vbi computatis lxij. ebdomadibus dicit. q[uo]d in ultima ebdomada occidetur xpus et cassabit hostia et sacrificium et in templo erit aboiatio et desolatio. et p[ro] p[ar]te cessabit.

Secunda.

sabbatū in quo talia sacrificia offerebātur et c. Nam ad hoc erat dedicatū sabbatū et cetera festa. quia sub eodē pacto erāt data festa et sacrificia. cessante ḡ tēplo et sacrificio/ cessat etiā et sabbatū. hoc idē p̄batur osc. xx. ubi cū dñs comiatur reprobatioēz populi iudayci/ et p̄dicat electioēz et substitutioēz ppli gētilis. inf̄ cetera dicit. Cessare faciam omne gaudiū ei⁹/ et solemnitatē ei⁹. et neomenia ei⁹ et sabbatū ei⁹. et oīa festa et t̄p̄ra ei⁹.

¶ T̄tē cap̄lo t̄clo subdit. dies multos sedebunt filij isrl' sine rege/ sine p̄ncipe et sine sacerdotio. et sine altari/ et sine effot. et t̄raphin. Et post hec reuertētur filij israel. et querrnt dñz deū suū/ et dauid regē suū Et pauebūt ad dñm et ad bonū ei⁹ i nouis/ fimo diez. s. post mortē antixpi. prout alibi declarabitur. Et sic ad probationem huius cōclusiois possūt adduci i finete auctoritates p̄phaz. que nichil aliud clamāt / n̄ q̄ oīa sacrificia et oīa legalia debebāt cessare in aduētū xpi. eo q̄ oīa figurabāt m̄st̄ria per ip̄m implēda. et quō oīa erāt via i ip̄m/ tanq̄ finē et t̄minū. et quō in eo debebant consummare cursuz et officium suum.

¶ Quantū ad terciuz articulu⁹ est p̄mo notāduz. q̄ q̄ sabbatū fuit p̄ceptuz ad quietē/ et cessatioē respectu hoīs. et ad sc̄rificatioē respectu dei. et datuz fuit i signū. ideo quatuor sunt cōsiderāda in celebratione/ et obf̄uātia sabbti. Primo signū siue sabbatū figuratiuū. Secundo veritas signi. i. veruz sabbatū figuratū. Tercio cessatio siue modus cessandi. et a quib⁹ est cessandū/ et abstinenduz. Quarto est cōsiderāduz modus. sc̄rificandi sabbatū. Quātuz ad p̄mū iam dictuz est. q̄ sabbatū significatiuuz fuit determinatū a deo in septima die septimane in signū future. q̄ et oīs xpi i sepulchro. i septima die. et i signum n̄re d̄ctis per gr̄az in septima die mūdi. q̄ d̄ctis signum tam est verificatuz per xp̄z. et per consequēs iā cessauit. ut probatuz est i secūdo articulo. Quātuz ad secūdu. dictū ē. q̄ verū sabbatū figuratū et verificatū ē to-

tum t̄p̄s gr̄e/ in quo sum⁹ a resurrectione xpi. usq̄ ad generalem resurrectionē n̄raz in die iudicij. Quātuz ad t̄ciuz dictū ē quo modo tali die cessandum est ab omni opere seruilis/ et prohibito. q̄ aliter nō eēt celebra re/ sed violare et p̄uaricari sabbatū. Quātum ad q̄rtuz est dicenduz. q̄ vera sc̄rificatio sabbati est facere opera sc̄ta in eo erga deū et proximu⁹. opera sc̄ta erga deū est. exhibitio vere et perfecte lat̄rie. opa sc̄ta erga proximu⁹ sunt opa mie et iusticie. et iste est verus modus sc̄rificandi sabbatuz

¶ His habitis poitur p̄ria cōclusio. q̄ iudei moderni celebrāt falsum sabbatum. p̄batur. nam sabbatū fuit p̄ceptuz celebrari in septima die in signum sepulture xpi future. et in signum future cessationis ab operibus legis in septima die mundi. sed vtrūq̄ signū fuit iam completū et verificatum per xp̄m. q̄ iā xps per totā septimam diem naturalem iacuit in sepulchro Et iam venit et sumus in septima die mūdi/ et in tēpore gr̄e. in quo debemus abstinere ab omni opere seruilis legis et p̄cti. ḡ si signum iam cessauit. nec est amplius aspiciendū. q̄ iam manet falsum. sic signum nauis venturae manet falsuz. postq̄ nauis applicuit ad portum eo q̄d illud signuz ē tantuz de futuro. ut dictū est. Et sicut clamor lzalendaz eēt falsus in p̄ncipio mēsis quā iam nundine sunt incoate prout dictuz ē. Ex quibus patet. q̄ iudei celebrant falsum sabbatum. **¶** Secūda cōclusio. q̄ nō soluz iudei celebrant falsum sabbatū in tali die. Quātū ad signum sed etiā quātū ad integritatem t̄p̄oris. q̄ nō obseruant diem naturalem et integrum litteraliter p̄ceptū q̄ ad hunc non seruāt sabbatū litteraliter. probatur ista cōclusio. nam dies naturalis et integer fm̄ scripturā veteris testamēti mensurabatur a mane usq̄ ad mane. ut p̄ gen. p̄. Nam deus in p̄ima die mundi que fuit dies dñica de mane incepit creare lucē et diuisit lucem a tenebris. et sic discurreto factuz ē vespere/ et nox et discussa nocte

Questio.

factus est mane in die lune et feria secunda et sic factus dies unus. i. dies primus ut dicit glosa. et sic patet quod dies primus fuit a principio diei primi usque ad mane alterius in quo mane incepit dies secundus. et sic patet quomodo dies precedebat noctes secundum ordinem nature. Et sic discurrendo per omnes dies in feria sexta de mane expletus fuit dies quintus et incepit sextus in quo deus creavit animalia terrestria quod impediebat et creavit homines. et sic in illa die factum est vesper et transacta nocte factus est mane et completus dies sextus in principio sabbati quod finis unius diei erat principium alterius. Et tunc in septimo die de mane in principio lucis finito die sexto deus incepit quiescere ab omni opere quod patrarat. et sanctificavit illas dies ut patet in textu. Ex quo sequitur per quod illa dies septima non incepit in vespe noctis precedentis. quia illa nox precedens tota pertinebat ad dies sextus. sed incepit de mane et duravit usque ad aliud mane in quo incepit dies dominica. Item sequitur quod deus non incepit sabbatizare et quiescere nisi in die septimo de mane in principio lucis quia ibi fuit expletus dies vespertinus et incepit sabbatus. Ex quibus omnibus patet veritas huius secunde propositionis. scilicet quod non seruant integrum sabbatum quantum ad tempus immo truncatum et diminutum et inceptum. nam usurpant noctes precedentes que pertinent ad dies veniens. et dimittunt noctes sequentem que pertinet ad dies septimam. sed non vere sabbatizant totam diem septimam quia incipiunt quiescere in die vespertina de sero et reuertuntur ad laborandum in die sabbati de sero. et sic auferunt totam noctem sequentem que secundum ordinem nature pertinet ad diem septimam usque ad mane et principium diei dominice. ut patet in littera libri geneleos. Et sic patet quod ad hunc litteraliter non vere et perfecte obseruant sabbatum in memoria creationis put se putant et asserunt seruare. Sed ad hoc respondet iudeus quod verum est quod iste supradictus est verus ordinem secundum naturam et litteram. Sed deus dedit eis modum seruandi sabbatum Leui. xxiiij. cum dicit. Et vespera usque ad vespas celebrabitis sabbata vestra. Et ideo incipiunt sabbatizare

in vespera noctis precedentis usque ad aliam vespas. Sed tunc non euadunt argumentum et rationem quia semper manet septima dies violata et truncata et diminuta. Et per hoc non vere celebraretur in memoria creationis. nec eo in quo deus eam celebravit et sanctificavit. et sic deus esset contrarius sibi ipsi. Et ideo illa secta iudeorum qui dominum charrahiz hoc inueniens fugere et vitare volentes glosant illud dictum. scilicet a vespera usque ad vespas. i. a nocte usque ad noctes inclusive celebrabitis sabbata vestra. Et sic incipiunt cessare a vespere noctis precedentis et finiunt sabbatum suum in die dominica de mane. Et sic per duas noctes cum toto die inter medio celebrant sabbatum a nocte usque ad aliam noctem inclusive in quo tempore nec accendunt nec habent lumen in habitaculis suis prout deus precepit exodi xxxv. Et ideo dicunt quod isti iudei vocati Rabanim qui habitant inter nos non sunt veri iudei. sed preuaricatores et non obseruatores legis et quod omnes sunt damnati et maledicti. Ideo nullo modo volunt cum eis conuersari. Item dicunt et isti charrahiz quod deus non solum precepit celebrari in memoria creationis sed et in memoria exitus israel de egipto. ut patet de vtero. v. Unde asserunt quod in nocte sequenti sabbatus exiit israel de egipto et quieuit a dura seruitute. Et ideo dicit dominus de vtero. v. Memento quod serueris in egipto. et dominus deus tuus eduxit te inde. Idcirco precepit tibi ut obserues diem sabbati et cetera. Et ideo ad tollendum hoc dubium est dicendum secundum augustinum quod tam locutio dei de precepto sabbati quam locutio moysi de quiete dei in septimo die est figuratim intelligenda. nam basilium in suo exameron. et augustinus xi. de ciuitate dei. et super gene. ad litteram dicunt omnia esse simul creata et per suas formas distincta iuxta illud sapientie libri. Viuit in eternum qui creauit omnia simul. Sed dicit basilium quod in principio libri geneleos distinguatur dies secundum ordinem nature et non secundum ordinem et successionem temporis. unde quia

Secunda.

continens precedit contentus. et res precedit suus ornatu3 fm naturas. Ideo ibi in tribus primis dieb3 memorat creatio et distinctio celoꝝ et elemētoꝝ et in tribus sequētib3 describitur ornat3 eoz. Aug3 aut̄ refert illos sex dies ad cognitiōez angloꝝ quidā aut̄ alij dicūt similit̄ omnia similit̄ creata sed referūt illos dies ad cognitiōez et contemplationez ip̄i3 adam. naz qño deus duxit omnia creaturas ad adā ut imponet eis nomina fm naturas et proprietates suas in primo die t̄p̄is per totā diez contēplat3 est naturā angelicā. et in sc̄do naturā et ordie3 celoꝝ. et in t̄reco ordie3 et nasas elemētoꝝ. et in trib3 sequētib3 dieb3 contēplat3 est naturas astroꝝ. et volatiliū et natatiliū et omniūz aialiu3 usq3 ad hoīez inclusive. et sic unicuiq3 imposuit nomē fm naturā et proprietatē suā. s3 post oīa ista in die veneris pecavit. Et sic die septio d̄z deus quieuisse ab oī ope et c̄. Aug3 aut̄ et basil3 dñt qd p̄ illuz ordie3 diez et quietē dei intēdit moyses etiā i deo esse imitatē psonaz i unitate substantie eo qd pater p̄ verbuz dixit oīa et per sp̄m sc̄z dedit eis vitas et quieuit in eis. quidōē sp̄s ferebat sup oīa opa ea vivificādo i eē existētie ad opādū. Et ē oñdit deū eē i t̄plici genē cāc respectu oīuz creaturaz. nā inq̄ntū de3 fecit celū et t̄raz explicat̄ eē cāz et p̄ncipiū efficiēs oīuz. s3 inq̄ntū hoc fecit i p̄ncipio et i verbo et dicēdo per verbū oñdit̄ esse cāz exēplare3 et formales oīuz. s3 inq̄ntū d̄z deuisse die septio. oñdit̄ qd ē finis omniūz re3 creataz qz ad ip̄z tendūt et i eo s̄t et mouent̄ oīa. Et iō licet fm hiezo. et alios sacros doctores et ēt f3 magistrū illi dies intelligant̄ t̄p̄ales f3 successiōez t̄p̄is. tñ septim3 dies semp̄ intelligit̄ figuratiue qz licet de3 cessauit a creatiōe nouaz sp̄ez. tñ nō cessauit simpl̄z creare. qz cōtinue creat aīas racionales ex nichilo et cōtinue creat nouā grāz in hōib3 iustis. et cōtinue regit et gubnat res a se creatas. et p̄ p̄ns nō cessauit n̄c cessat de3 creare. vñ dicit saluator iudeis Jo. v. Pater me3 usq3 in

opaf et ego opoz. Et iō dicit aug3 cōtra adūsariū legis et p̄baz qd p̄pha moyses scriptoz libri geneleos nō soluz itendit scribere ordie3 re3 gestaz s3 et̄ put̄ vt erāt p̄ figatio re3 futuraz. Ideo moyses duo voluit p̄figurare p̄ illū discursuz et ordie3 re3. p̄ discursuz t̄p̄is hui3 mūdi. Nam sic deus in sex dieb3 fecit omnia creaturas et i septimo deuit et cessauit. ita figurabat̄ qd de3 debebat ducere et rege hoīez pegrinando ab adam p̄ sex dietas et sex etates usq3 ad xpm p̄ opa legis. s3 i septio die et etate mūdi hō debebat desceze et cessare ab opibus legis et desceze p̄ grāz i lege libertatis. qd̄ ita sc̄m est. naz iste homo misticus pegrinat3 est in p̄ma die et etate mūdi ab adam usq3 ad diluuiū. et i sc̄da die usq3 ad abraā et in t̄cia usq3 ad moyses et in q̄rta usq3 ad p̄mū tēplū et i q̄nta usq3 ad captiuitatē babilo. et p̄ncipiū sc̄di tēpli. et i sexta die usq3 ad xp̄z. et sic i septia die deuit i x̄ et i lege libertatis cessando a lege et iugo fuitutis. Et sic p̄ qd p̄ die septiaz et quietē dei intelligit̄ cessatio ab opib3 legis i septia die mūdi et t̄p̄e gr̄e et p̄ illā septiaz diez intelligit̄ totū t̄p̄s le. euā. et gr̄e x̄. Itē ū p̄ illā creatiōez et discursū figabat̄ totū discursū n̄re recreatiōis et redēptiōis. naz sicut de3 p̄ sex dies creauit oīa. et in septio die cessauit et quieuit. Ita xp̄s incipēdo a die dñico in ramis palmarū per sex dies laborauit i n̄ra redēptiōe et in septimo die cessauit a laboribus corporis et p̄ totā diez corp3 deuit et iacuit in sepulcro. p̄pter has ḡ sup̄dictas rationes de3 p̄cepit sabbatū celebrari i die septimo i signū et figaz sepulture x̄. et i signū septie etatis in q̄ debebam3 desceze i x̄. Ex quib3 p̄ qd meli3 et p̄ueniētī3 et magis itegre fuāt l̄ralz sabbatū iudei charrayz. q̄ isti iudei rabaniz q̄ habitāt inter nos inq̄ntū seruāt duas noctes cū die artificiali in t̄ m̄dio qz vt sic magis seruāt veritatez fige sepulture christi. Nam per tantuz spaciu3 iacuit xp̄s in sepulcro. quia ip̄e fuit crucifixus in die veneris. et in eade3 die de sero hora cō

Questio.

pletorij fuit sepultus et iacuit corpus in sepulcro per duas noctes et dies artificiales inter mediū usq; ad diem dñicaz de mane in quo refrexit. Et sic p3 q; isti charraym melius intelligūt illud Leui. xxiij. a vespa usq; ad vespaz celebrabitis sabbata v3a. i. a nocte usq; ad noctē inclusive. qz m̄gis satisfaciūt litte et figure. qz aut vespa sumatur in scrip̄a p̄ tota nocte maxie in isto loco probatuo mathe. ultimo. vbi dicitur q; Vespere autem sabbati que luscessit in prima sabbati venit maria mag et c. i. in nocte sequenti sabbatu3. que d̄ctez nox luscessit in prima sabbati. i. cuius finis et mane est principiu3 diei dñice que apud iudeos dicebatur prima sabbati. i. prima die post sabbatū. Et sic patet q; tota illa nox dicebatur vespera sabbati apud iudeos. Itē sequitur q; isti charrayz bene allegāt illud de vtero quito. ad pbandū q; in nocte sabbati seqn̄ti exiit israel de egipto. et q; ppter hoc d̄ceptit sabbatū celebrari in tali die. quia illud p̄uētissimū sacramētuz et figura fuit pro resurrectione xp̄i. naz sicut deus talinocte expoliāuit egiptuz et liberāuit israel a dura seruitute et quicuit in libertate. Ita xp̄s in nocte sequenti sabbatu3 expoliāuit infernum et liberāuit sc̄os p̄es et fideles veteris testamēti. et in die dñico sūmo mane refrexit ad gl̄iam. Et sic in illa nocte et mane fuit illa figura liberatiois de egipto per xp̄z cōpleta in sanctis patribus. Ex hoc etiā sequitur q; illa nox sabbati in cuius fine et mane refrexit xp̄s. fuit duplex nox sc̄. legis et gr̄e. Nam ip̄a fuit nox naturalis sabbati legis in quo tēpore dies precedebat noctez fm naturam vt dictuz est. et illa et eatez fuit nox diei resurrectionis et tēporis et diei gr̄e in quo nox precedit diez. Et ratio est. naz in lege veteri gracia precessit pecc̄m. Vnde adāz non fuit creatus in nocte nec in pecc̄o sed in die et in gracia. s; postea factuz est vespere et nox in eo p̄ pecc̄m. etiā in tali nocte pecc̄i vixit totuz gen̄ humanū per sex etates usq; quo factuz est mane per

xp̄m. et sic post noctez pecc̄i et legis incepit dies gr̄e in resurrectione xp̄i. Et sic ille dies dñice resurrectionis fuit primus dies legis gr̄e succedens nocti pecc̄i et nocti temporis sabbati iudeoz et nature. qz nox precessit dies aut a p̄p̄riauit ad Roma. xij Et ideo in lege euāgelica et i tēpore gr̄e nox precedit diez. et tales consuetudines seruat ecc̄ia i celebratioe festoz qz incipit die festo celebrare a vespere noctis precedētis et facit q; nox precedat diez ppter causas iam dictas. Et sic est dicendū q; illa nox resurrectionis fuit comunis diei sabbati precedētis et diei dñice subsequētis et sic fuit duplex nox. Et per hoc soluitur difficultas illius dicti saluatoris Mathe xij. q; sicut ionas stetit in ventre cet tribus diebus et tribus noctibus. ita oportet esse filiū hoīs tribus diebus et tribus noctibus in corde terre. Naz licet per sinotochez xp̄s steterit in sepulcro tribus diebus sumentoo partē p̄ toto qz cepit finez diei veneris et principiu diei dñice cū toto die sabbati. tñ nō cepit aliqd̄ de tertia nocte. qz nō fuit ibi nisi per duas noctes. Et ideo qz illa nox resurrectionis fuit duplex est dicendū q; licet xp̄s nō iacuerit in sepulcro n̄ p̄ duas noctes temporales. tñ stetit ibi p̄ tres noctes sacramētales. et sic soluit difficultas quia scriptura magis attēdit ad sacramētū q; ad l̄raz et tēps. Ex supradictis ḡ patet qualz iudei nō seruāt veruz sabbatu3 etiā tēporaliter et litteraliter. ¶ Tercia q; q; sola x̄ana religio fuit verū et p̄fectuz sabbatū legale figuratū. ista q; probatur. naz dictū ē q; illud sabbatū legale p̄cepit deus ad redēz et sc̄ificationē. et i memoriā creatiois. et in signuz futuri sabbati et septie etatis. et diei messie in q; homo debebat cessare ab oīnib; opib; legis. s; totū tēps in q; sum; ē septia dies mūdi. et dies ḡcie. et dies x̄ i lege p̄missi p̄ illuz sabbatū figuratū. Et totū istū tēps nos celebram; ab opib; legis abstinēco. et ip̄z tēps et diē exhibēdo deo verā latriaz sc̄ificam;. ḡ sola x̄ana religio q; sumus nos verū sabbatū sc̄ifici

Secunda.

cat et celebrat. Maior autē pbata ē. s. q. oīa legalia figurabāt tps messie in vltia etate s; hoc pbat mltis auctoritatib; ve. te. quia oīs iudi appllāt tps messie vltiaz etate qz oīs illud tps expectabāt in q; debebāt desce et libari. ysayas. ij. c. appellat tps messie nouissimū tēp; dicēs. Et erit i nouissimis diebus p;epat; mōs dom; dñi sup verticē mōtiū et veniet ad eū oēs gn̄s et dicēt. venite ascēdam; ad mōtes dō et ad domu; dei iacob et docebit nos vias suas et ābulamim; in semitis ei;. qz de sion exhibit lex et verbū dō de iherl; . Ex his verbis expectāt iudei qz nouissimū tps mudi est tps messie in q; expectāt doceri i veritate legis qz tūc tpe debet eis reuelare secreta legis et c. Itē cap; xlix. appellat tps messie dies salutis et tps acceptū. Itē cap; lxi. apelat ip; die libertatis et annū placabilē dicēs. Sp̄s dō sup me eo qz vnxit me ad anūciādū māsuētis misit me. vt mereres p̄ctis corde et predicarē captiuis indlgētā. et clausis aptionem et p̄dicarē annū placabilē dño. Itē iacob gene xlix. appellat tpus messie nouissimos dies dicēs. Cōgregamini vt anūciē uob; q; vētura s; in nouissimis dieb;. vñd; oēs doctores ebreoz; dicūt qz p; nouissimos dies itendit tps messie. Itē dō appellat tps messie annū benignitatis. ps̄ lxiij. Itē ps̄ cix. vocāt ip; die iūctis dei. Itē ps̄ cxvij. vocāt ip; die leticie et exlratōis dicēs. Dec dies quā fecit dñs exltem; et letemur in ea et c. Itē zacha xij. et xij. appellat ip; die gr̄e et remissiois et baptisimī dicēs. In die illa efundā sup; tomū dō sp̄m gr̄e. et ita cap; xij. In die illa erit patēs fons tomū dō i abluēd; p̄cioris; et m̄struate. Itē ezech; xxxiiij. vocant ip; die redescōis et pacis et pascue. Itē ysa xiiij. vocāt ip; die redē et liberatiōis a fuitute dicēs. ppe ē vt veniat tps ei; et dies ei; nō elōgabunt;. Et erit in die illa cū redēs dō tibi dē a labore tuo et a fuitute tua cura q; ante fuisti et c. Itē Rabi salamō dicit sup; zacha. qz oēs pph̄e nō s; locuti n; ad tps et dies missie. Ex sup̄dictis p;

qm̄ tota lex et pph̄e appellāt vltiaz etates mudi tps et dies et anū messie et appellant ip; die vnūse dētis et p; p̄ns tps messie ē sabb; mudi figuratū p; sabb; legis qz sabb; iōē est qz redēs et dies redētiōis vt pbatū i p; et ij articlo. Et sic p; pbatō maioris p; positiois. S; pbat; minor. s. qz tps qd; colit eccia m̄ sit vltia etas et seclm̄ et tps et dies messie. p; p̄ns ē verū sabb; mudi. Et pbat; tur ex sacra scripta siml; cū expiētia. naz; lz iudei modni negēt xp̄s fuisse messiaz i lege pmissuz. tñ nllō m̄ possunt negare tps messie iaz aduēisse dēcūq; sit ille m̄ssias. et hoc ex manifesta expiētia. eo qz videm; et vidēt tps dēmiatū p; pph̄as et talmudistas in q; messias erat ventur; ēē ppletū. Secūdo qz videm; pncipalia q; erāt pmissa p̄tarchis et pph̄is ēē ppleta q; negare nō possūt. vñ dēminatū et pmissū fuit ipi iacob gn̄. xlix. qz ablato sceptro d; iuda messias erit ventur;. Itē pmissū fuit danielis. ix. qz p; lxiij ebreoz; madas a p̄structōe sc̄di tēpli erat xp̄s vetur;. Itē pmissuz fuit agei ij et mala iij. qz messias ad sc̄d; tēplū erat ventur;. vñd; v; agei ij. Nolite timere. hec dicit dñs exercitūū. Nohuc modicuz ē. Et ego comouebo celū et terrā et mare et artoaz. Et mouebo oēs gn̄s. et veniet dēsdat; cūctis gentib;. Et replebo tomū istā gl̄ia dicit dñs. Magi erit gl̄ia huic nouissimū tom; pl; q; p̄me. Ex dictis h; pph̄ie hēt; qz messias erat vetur; ad illā tomū et tēplū sc̄dm; qd; edificatuz ē per zorabolez; p; redituz de babiloia et qz illud tēplū erat nouissimuz et vltimū i lege usq; ad messiaz. Itē Malachie tercio d; ecce ego mitto angl; m̄uz q; p̄pabit vias an̄ faciez m̄az et statū veit. ad tēpluz sc̄s suū dñator quē vos q̄ritis et angl; testamēti quez vos vltis et c. Ecce g; qm̄ istis duob; pph̄is qui fuerūt p̄ntes in edificatōe sc̄di tēpli pmissus fuit messias ad illō tēplū in breui vetur; qz ageo dēt; est p; modicū et mala chie statū veniet. Sed illō secūdū tēplū dēstructū fuit p; titū et romnos p. M cccc xx. annos retro. g; iaz venit tūc messias. Et sic

Questio.

p3 q tps determinatū p pphas iaz trāsiuit qz iaz tūc fuit ablatū sceptrū de iuda. et tūc fuerūt implete lxiij ebdomade daniel' nō solū diez et mēsiuz s3 annoz vt alibi dictuz est g̃ seqtur qz ab illo tpe citra iā sum⁹ i tpe messie. Hoc idē pbat p determinatiōez talmu distaz. vñ qdaz eoz distingūt totū discursuz mūdi p tria secula et cuiuz seculo attribuit duo milia ānoz dicūt. n. qz legitur in studio elye qz nō ē min⁹ mūd⁹ q̃ sex milia ānoz duo milia vanitatis. et duo milia legis. et duo milia regis messie. et intelligūt p duo milia annoz vanitatis ab adaz usqz ad habraā. et p duo milia legis ab abraam cui data ē circūcisio usqz ad mssiaz. Ex quibus p3 qz trāfactis qtuoz milib⁹ annoz ab adaz inceptit tps messie. Itē sequit qz termin⁹ circūcisiois et legis iaz trāsiuit qz nō debebat durare n̄ p duo milia ānoz scdm istos. et p pns ab illo tpe citra sum⁹ i tpe et sclo messie. Itē legit i libro cabēdrin qz dixit helyas ad rabi yahuda qz nō erat minus mūd⁹ q̃ Lxxxv iubilei usqz ad messia qd̄ pputās rabi salon dicit qz Lxxxv iubilei s̄. qtuoz milia ccl āni. in quoz vltio iubileo erat vētur⁹ messias. Itē alij talmudī sic distingūt totū discursuz mūdi p septē secula siue etates aut dies qz p̄mū fuit sc̄l3 p̄mī mūdi ab adaz usqz ad diluuiū. Scdm fuit sc̄l3 sc̄dī mūdi a noe usqz ad abraā. Terciu3 fuit sc̄l3 circūcisiois usqz ad moysen. Quartū fuit sc̄l3 tabernac̄li usqz ad primuz templū. Quintuz fuit sc̄l3 p̄mī tēpli usqz ad captiuitatē babiloīs. Sextū fuit sc̄l3 sc̄dī tēpli usqz ad ei⁹ destructiōez sc̄raz p tytuz et romanos. Septimū dicūt qz de necessitate est sc̄l3 messie. Ex quib⁹ omib⁹ p3 qz ante mltā tpra retro sum⁹ in tpe et sclo messie qz ultra Mille cccc. ānos retro fuerūt impleta duo milia ānoz legis et Lxxxv iubilei. et sextū sc̄l3 mūdi i secūdo tēplo. g̃ seqt qz ab illo tpe citra iaz sum⁹ in tpe et sclo messie et vltio seculo mūdi et sic iaz sumus i sabbo mūdi. Et p pns eccia celebrat vez sabbz mūdi p pphas et talmutistas detmi

natū put p3 p expiētiā q̄ ad tps detmiatus Scdo hoc idē p3 p expiētiā q̄ ad ea q̄ manifeste videm⁹ p̄pleta in p̄plo gētili. q̄ fuerūt scripta in lege et p̄phis. naz p̄ dictū est zacha xiiij. qz oīa noīa ydoloꝝ erāt p baptis mū destruēda tēpore messie vñ ait. In illa die erit patēs fons domui dō et in illa die destruā oīa noīa ydoloꝝ. et nō noīabunt ultra et c̄. S3 hoc videm⁹ manifeste ēē p̄pletū. qz reges et ipatores et oēs ppli gētiliuz p̄fractis ydolis fuerūt baptizati. q̄ res non poterat fieri n̄ i tēpore mssie. vñ oēs talmu diste tenēt qz oēs gētiles tpe messie debēt vocari noīe iacob et isrl' p̄pter illud ysaye. xliij. Noli timere fue me⁹ iacob et rectissimē que elegi. effūdā aquā sup sc̄lētē et flumina sup aridā et c̄. Et iste dicet dñi ego suz. et ille vocabit⁹ noīe iacob. Et hīc scribet manu sua dño et noīe isrl' assimilabitur et c̄. oīa at ista manifeste videm⁹ ēē p̄pleta. nā tot⁹ pplis gētilis vēit ad baptismū. et iaz gliaf se noīari semē abrae et isrl' et iacob s3 sp̄s et p̄missiōez. Et iā manu sua scripsit et p̄fess⁹ ē fidē deo isrl'. naz aug⁹ et abrosi⁹ et hiero. et ceteri doctores q̄ erāt de p̄plo gētili declararūt legē et p̄phas et m̄nu sua scripserūt t̄ctat⁹ et fimoēs i fauore dei isrl'. Itē tpe messie oēs ppli gētiliū debebāt adorare deū isrl'. ysa xlix. *Devote i lucē gētiliū v̄ sit sal⁹ mea usqz ad extremuz terre. reges videbūt et cōf̄gēt p̄icipes et adorabūt dñz deū tuū et sc̄z isrl' qui elegit te.* S3 oīa ista videm⁹ cōpleta nā tot⁹ pplis gētilis vēit ad fidē et adorat deū isrl' que atē p̄tēpnebāt et gliaf se ēē sub deo isrl' qd̄ nō potat fieri n̄ tpe messie. Ex q̄ p3 qz iā sum⁹ i tpe mssie Ex omib⁹ sup̄dictis p3 qz ihs xps que reci pim⁹ et colim⁹ ē ver⁹ mssias i lege p̄miss⁹ que debebāt oēs ḡns recipe et ad cui⁹ fidē oēs reges et ppli gētiliū debebāt venire. vt p3 p totū discursuz psalmoz et omiū prophaz. et maxie ysay ij. *Veniēt ad eū omēs ḡns et c̄.* Itē ysay xl. *Amblabūt ḡns i luie tuo et c̄.* s3 oēs videm⁹ qz oēs gētiles et reges et ipatores eoz venerūt ad fidez xp̄i

Secunda.

et obedierunt ei⁹ euāgelio. q̄ sequit̄ q̄ ip̄e ē
ver⁹ messias. Et p̄ p̄ns nos celebrā⁹ veruz
t̄ps et sc̄lz et dies et sabbatū m̄ssie p̄ sabba/
tu⁹ legale i septia die m̄di figuratū. vñd
lz iudei cū suis falsis glosis negēt alia de x̄
t̄n ista q̄ dicta s̄t nō possūt negare eo quod
om̄ib⁹ patēt manifesta. Et sic p̄z iij q̄ so/
la religio x̄ana celebrat verum sabbz m̄di
q̄d est totuz t̄p⁹ a p̄ aduētū x̄ usqz ad sc̄bz.
Quāta q̄ x̄ana religio celebrat veruz sabbz
m̄moriale i die dōca q̄ ad t̄ps. i. q̄ i debito
p̄ueniētī die celebrat illō. Ista q̄ p̄bat. naz
dictū ē in p̄ articlo q̄ sabbz fuit p̄ceptuz
celebrari ad redēz hoīs et sc̄rificatiōez dei
in die septio i m̄morā creatioīs et i signū
future dētis i seplcro. Et dictū ē q̄ inq̄ntū
est p̄ceptū ad cessatiōez et sc̄rificatiōez. est
p̄ceptū morale. t̄dō t̄his sc̄rificatio 7 cessa
tio nō debz cessare i testamēto nouo. s̄z d̄bz
cessare celebrā i die septio qz vt sic datū ē
in signū et figurā future dētis q̄ iaz ē i ple
ta in x̄. Et similtz debz cessare celebrari i die
septio inq̄ntū datū ē in memoriā creatioīs
et exit⁹ isrl̄ de egipto eo q̄ illa creatio fuit
figura n̄re r̄creatioīs. 7 ille exit⁹ de egipto
fuit figura n̄re liberatioīs q̄ oīa s̄t verifica
ta in x̄. et p̄ p̄ns iaz nō est faciēda m̄morā
de creatiōe postq̄ fctā ē mea noua recrea
tio. sic dicit d̄ns. ysa Lxv. Ecce. n. ego creo
celos nouos et terrā nouaz et ih̄lz nouā et
nō erūt i memoriā p̄ora Et sic p̄z q̄ nō ē fa
ciēda m̄morā de creatiōe postq̄ venit no
ua recreatio. Et p̄ eāde⁹ ratiōez nō ē faciē
da memoriā d̄ liberatiōe isrl̄ de egipto po
stq̄ fctā ē liberatio gen̄alis tot⁹ gen̄is hu
mani sic dicit d̄ns h̄yere xvj. S̄z ē faciēda
memoria de noua recreatiōe et liberatiōe
tot⁹ gen̄is h̄uani q̄ fuit p̄fecta et p̄suma
ta i die d̄nica in q̄ refrexit x̄ps ad gl̄iaz et
n̄raz renouatiōez 7 cessauit ab om̄i ope n̄re
redēptioīs et icēpit dies gr̄e. Et iō eccia i
tali die statuit sabbz n̄m celebrā in memo
riā d̄nice redēptioīs et n̄re renouatioīs et
recreatioīs. Itē qz tā pascha q̄ sabbz fuit
mortuū et sepl̄tū cū x̄po. s̄z nō frexit cū eo

ymo masit i c̄natus in sepl̄cro. Itō nō est
āpli⁹ celebrādu. S̄z qz dies d̄nica frexit si
ml̄ cū x̄. t̄deo i ea ē sabbz n̄z celebrādu. Et
iō eccia illā diē d̄dicauit ad sabbz et redēz
n̄raz et ad sc̄rificatiōez dei. Et sic p̄ceptū de
sabbz inq̄ntū morale manet i testamēto no
uo celebratū i die dōca. s̄z inq̄ntū cerimoni
ale cessat celebrari i die septia p̄p̄ cās iam
d̄ctas. qz postq̄ fctā ē n̄ra recreatio iā ces
sat memoria creatioīs. et postq̄ fctā ē vni
ūsalis redēptio iaz cessat m̄morā exit⁹ isrl̄
de egipto et fit memoria de n̄ra recreatiōe
et redēptiōe. vñ h̄yere xvj. Ecce dies veniēt
dicit d̄ns. et nō dicetis vltra viuit d̄ns q̄
eduxit filios isrl̄ de t̄ra egipti. s̄z viuit d̄ns
q̄ eduxit filios isrl̄ de t̄ra aquilonis et c̄.
¶ S̄z q̄ hoc posset arguere iude⁹. nā dictū
fuit sup̄ q̄ i die septio x̄ps iacuit mortu⁹ i
sepl̄cro et cessauit ab om̄i labore passioīs.
Et sic fuit i pleta figura creatioīs q̄ de⁹ re
dēuit in die septio. Et p̄ p̄ns poti⁹ debz ce
lebrari sabbz q̄ dies d̄nica p̄pter dētēz x̄pi
Itō hoc r̄ndet q̄ p̄p̄ p̄ctz ace tot⁹ hō fuit
p̄dēpnat⁹. s̄. corp⁹ ad mortē corporalē 7 mi
fias et passioēs subiectuz et aīa ad mortē
et̄naz. Et iō x̄ps p̄ mortē et passioēz rede
mit et libauit aīaz a morte et̄na et satiffe
cit p̄ p̄ctō. s̄z p̄ refrectiōez liberauit et re
staurauit corp⁹ ab om̄i m̄f̄ia. Et sic x̄ps po
stq̄ fuit mort⁹ i sepl̄cro cessauit ab ope re
dēptioīs aīe. s̄z corp⁹ nō d̄uerat restauratū
sed i refrectiōe fuit p̄fecta et p̄sumata to
ta n̄ra redēptio q̄ ad vtrūqz. s̄. q̄ ad corp⁹
et aīaz. Itē corp⁹ x̄pi p̄ mortē cessauit ab
om̄i labore corporali. Et sic d̄scēbat i sepl̄
cro x̄ps q̄ ad corpus a labore corporali. Et
tūc fuit i pleta et verificata figa sabbz inq̄n
tū fuit datū i signū future dētis corporali⁹
x̄pi i sepl̄cro. s̄z x̄ps q̄ ad aīaz nō cessauit in
die sabbati qz anima x̄pi p̄ totaz diez sabbz
fuit i inferno. nō tanq̄ re⁹ sed tanq̄ triū
phator et d̄ns et iudex. qz ibi sedit p̄ tribu
nali p̄ xl hōs. et examinauit cās gen̄is h̄ua
ni cū diabolo. puta q̄ m̄ diabol⁹ nō poten
tia s̄z iusticia erat sup̄ad⁹ vt inq̄ aug⁹ xi de

Questio.

tri. Et sic ostendit xps qd in pctz hois erat remissibile eo qd huerat extrinsecu i pugnato re et qd pfessus fuerat pctuz suu. Et quo in pctz diaboli erat irremissibile eo qd nullz habuerat ipugnatoze sic suggestoze sz ex propria supbia et malicia peccauit. Et ostendit qd in diabolo ex iuidia decepat hoiez et fecat spz peccare. Et ostendit insup qd in pctz hois erat punitu et purgatu p morte et passioez suam et c. Et p pns iuste potat oes fideles ve. te. de inferno abstrahere. Et sic xps eduxit oes fideles suos de limbo et obtrufit et ligauit diaboluz ad carcezes ppetuu. Et refrexit in die dnica de mane cum corpore glioso. Et sic tuc fuit pfecta tota nra redemptio qd ad corpus et aiaz. et xps cessauit ab omni ope nre redemptiois et deuit qd ad corpus et aniam. quia amplius non moritur. nec mors illi ultra dnabitur.

¶ Quinta qd sola xana religio vere celebrat oia sabbata annualia et ceteras festiuitates i memoria misterioz noui te. ista qd p pbari p iaz dicta na oia festa et sabbata annualia ve. te. fuerunt data i signu et figaz futuroz. sz oia illa signa fuerunt verificata per xps i ve. te. qd iaz cessarunt celebrari i memoria gestoz ve. te. postq eoz figa fuit impleta qd solu debz celebrari i memoria nouoz beneficiorz p illa vetera significatoz. Et sic postq ia fuit impleta figura exitus isrl de egipto p refrectione xpi. iaz no debet celebrari pascha i memoriaz exitu isrl de egipto. sz i memoriaz doce refrectiois. Itē de pceptis die penthe celebrari in dnqgessimio die post pascha i memoriaz datiois legis. Sz qd in dnqgessimio die p refrectioez apli accepit intelligētia legis et ppharuz et omniuz scripturaz et recepit oia dona gra. Ideo tuc fuit impleta figa datiois legis qd sic in mote sinay ille plus accepit lege. ita i mote sion apli et tota eccia accipiunt intelligētia legis et veritatez omniuz scripturaz. qd magis debz celebrari dies penthe. i memoriaz datiois spa sci. qd i memoriaz datiois legis. qd p illaz accipiunt illi le-

gez sz p datioez sps no accepim? intelligētia et veritate legis et accepim? oia dona gra. Et ita piter ē dicendū de sabbatis et festis mēsis septimi qd figure illoz fuerunt pplete et verificate i isto septio mēse et septia etate mudi in q sum. Et sic i hac etate celebram? sacrificiū x figuratū p sacrificiū ysach. et celebram? festuz vere expiationis scie p xps. et festū tabernacloz p psecrationes ecciaz. Et ita piter celebram? festuz incarnationis et natiuitatis x. et celebram? festa scioz noui te. eo qd illico absoluti a viciis corporis hui? euolarūt i eternas mansioēs et eterna tabernacula. queqde festa oia dnre vera sabbata qd instituta sūt ab eccia ad redēz nraz et veraz scificatioez in memoriam detis illoz. vt patebit infra.

¶ Sexta qd sola xpiana religio vere et rite celebrat oia sabbata et vere scificat ea qd ad modū scificandi. Ad cui? intellectuz est aduendū qd duo sūt picipi? pndanda i celebratioe sabbatoz. p redēz et cessationez. et p pns sūt pndanda illa a quib? hō debet cessare et desceze in talib? dieb? festis. Scdo est pndandū mod? scificatiois. i. quo in et quib? modis sūt sabbata scificanda a nb. vñ si sabbz nichil aliud ē n scificatio et cessatio qd sabbatizare nichil aliud ē n abstinē et declinare a malo et face opa bona et scia erga deū et pximū. Et sic sabbz sep ē obseruandū i omni die et mēse et āno et i oi hora. Et sic xpianis totū tps gre ē sabbm. Ex qd pz qd in hoc noie sabbz pprehendūtur oia pcepta moralia et pphēditur caritas di et pximi. et p pns tota lex et pphē. Et ito lex et pphē p sabbz intelligūt totū tps gre in quo pntine ē a malo cessandū. et bonū et sciz op? faciēduz deo verā latria exhibēdo et pxio subueniēdo. Quantū ad pmiū dicit dn̄s exo xx. et xxxj. et de vtero. v. Nullū opus fuile facies in eo. sz omne pctz ē opus maxie fuile qd facit pctz fu? ē pcti jo viij. ergo maxime est cessandū ab omni pctio tali die. Itē oia cerimoialia data sūt in signū seruitutis et pene pcti et signū fuile solutiois

Secunda.

faciēde p̄ xp̄s ut dictū ē in p̄ma questione. ḡ tali die maxie est abstinendū ab omnibus opib⁹ legis fuitutis. Et nō solū in sabbatis memorialib⁹ s; etiaz in toto sabbato vnū salū qd̄ est totus t̄ps gr̄e et legis libertatis est cessandū et abstinendū ab omī p̄cto et op̄ibus legis sub pena mortis eterne vt dictum est in secūdo articulo. Et sic patet a quibus est abstinēdū et cessandū comunitē in toto sabbo vniuersali. sed vltra ista sup̄dicta in sabbo memoriali. s. in quolibet die festo ab ecclesia in memoria beneficiorū n̄re redemptionis dedicato est cessandū ab omī ope p̄fano et negotio mūdano. vt homo possit intēdere solī sanctificationi et honori diuīo et hoc cōuenit solī sabbato memoriali et diei festo ab ecclīa dedicato. Quantū aut̄ ad secūdū de sanctificatione sabbati est aduertendū q̄ sabbatus sc̄ificare idē est q̄ in sabbato opa sc̄a facere. Opera aut̄ sancta sūt illa que a deo sūt precepta et ordinata. Et per p̄sequens nichil aliud est nisi declinare ab omī malo et facere bonū. implendo diuīna mādata que oīa consistunt in dilectione dei et proximi. et in opando secūdū iusticiā erga deū et p̄ximū quequidē iusticia tribuit vnicuiq; qd̄ suū est. s. deo exhibet latriā seruīte et proximo mutuū auxiliū. Et ideo sūt duo videnda. P̄mo que latria est deo exhibēda. et quod auxiliū proximo tribuendū. Ad primū autē est dicendū q̄ latria est quidā cultus fuitutis solī deo debitus ratione summe maiestatis sapie et bonitatis. Vnde qz ista latria in solo deo replūtur essential̄. Ideo solī deo cōpetit latria. Vnde ratione summe maiestatis et op̄ntie creauit mūdū de nichilo. ratione aut̄ summe sapientie omīa sua vltē sapienter disponit ordiando in suū finē. sed ratione sue bonitatis et largitatis omnibus p̄uocet et omīa conseruat. Et ideo ratione sue omīpotentie sibi debetur adoratio cum postratiōe et prociōentia et ratione conseruationis et prouidētie debetur sibi munus et oblatio. sed ratione sapientie

debetur sibi laus et h̄ymus. Et in his trib⁹ consistit latria solī deo debita. quaz latriā explicat d̄ p̄ xxviij. in p̄mo versu d̄cēs Afferte d̄no filij dei. afferte d̄no gl̄iaz et honores. adorare d̄n̄ in atrio sc̄o ei⁹. ista aut̄ latria seruītus deo debita. s. adoratio laus et oblatio est de iure nature. Ideo pertinet q̄ ad morales v̄tutes. Et ideo nāl̄ oēs nationes hanc latriā deo exhibuerūt nisi q̄ quādoq; errabāt circa obiectū et substantiā. qz nō verū deū adorabant. et quandoq; circa modū quia nō debita latriā. Exhibebāt Et hoc procedebat ex ignorantia quia non verum deum gentiles cognoscebant.

¶ Et ideo est necessaria fides p̄uia ad veram latriam exhibēdam. nam est necessaria cognitio veri dei. ut cultor sciat que deum debet colere. et est necessaria cognitio beneficiorum receptorum. vt sciat que munera debeat offerre. et quibus laudibus et propter que beneficia debeat deum magnificare et laudare que omnia nō possūt haberi nisi per fidem. et doctrinam sacre scripture. que docet quomodo est vnus solus deus creator omnium rerum et recreator et conseruator et gloriator. Et tales deum. s. creatorem et redemptorem et glorificatorem catholica fides docet. et precipit adorari et colari per latriam seruītutē.

¶ Et ideo catholica fides per duodecim. aut quatuordecim articulos explicat essentiam et omnipotentiam et bonitatem dei. vt cultor sciat quomodo. et quam latriam debeat deo exhibere. Et sic oportet q̄ cultor credat deum trinum in personis et vnū in substantia et essentia. qui ex nichilo ex tempore cuncta creauit. et q̄ persona filij accepit nostram humanitatem. et factus est verus homo. in qua humanitate dedit legem euangelicam. et fuit passus. et sepultus. et resurrexit et c̄. Et sic xp̄iana religio tali fide p̄supposita ex preceptis euangelicia adorat vnum deum trinum. et vnum et creatorem. Et offert verum sacrificiū

Questio.

eularistie in memoriam passionis. Et hoc
 ratione beneficii redemptionis in quo sacrificio
 offertur christus verus deus et homo cum
 omnibus suis meritis pro toto populo. Et
 in septem horis canonicis laudat deum de
 summa sapientia. et agit gratias pro uni-
 uersis beneficiis receptis petendo semper
 futuram gloriam. et felicitatem nobis pro-
 missam. Et sic patet quomodo christiana re-
 ligio exhibet deo vero veram et debitam
 latriam. Ex supradictis ergo sequitur. quod
 iudei et sarraceni non exhibent deo veram.
 ymo falsam latriam. eo quod non habent ve-
 ram fidem. nam in primis non adorant sic
 credunt verum deum. nam negant deum
 esse trinum et unum. et negant omnes articulos
 humane redemptionis quod negant incarna-
 tione filii et passionem et cetera. Et sic intendant
 adorare et colleze unum deum qui non est trinus
 in personis nec incarnatus et cetera. sed talis de-
 nusquam est. igitur nullus deus ymo falsus deus
 collunt et adorant. quia ille qui est verus deus
 creator celi et terre est trinus in personis et
 unus et simplicissimus in substantia. Et sic per
 personam non sibi exhibent debitam latriam nec offe-
 runt sacrificium deo acceptabile sicut dictum est
 psalmo xlii. et psalmo L. Et per consequens non reddunt
 debitas gratias pro beneficio redemptionis.
 nec debitas laudes tanquam vero deo redemp-
 tori et glorificatori. Et sic non exhibent veram et
 debitam latriam. Sed ad hoc respondent iudei
 moderni. quod patres veteris testamenti exhibuerunt deo veram
 latriam secundum quod deus precepit in lege. Et tamen non
 credebant trinitatem in deo. nec offerebant ta-
 le sacrificium sicut nos offerimus nec crede-
 bant ea que nos credimus nec exhibebant tales
 latrias ut patet per totum discursus legis. Et
 sic dicunt quod ipsi non errant postquam sequuntur
 fidem et ritum illorum in latria exhibenda.
 Sed isti non evadunt rationem nec futuram
 latriam dei. ymo mentiuntur. nam probatum
 est in precedenti questione qualiter patres
 veteris testamenti habuerunt veram fidem de christo fuso. Et
 sub tali fide et in signum precij fusi per christum in cruce

offerendi et solvendi. offerebant sacrificia et exer-
 cebant cetera legalia. Et sic tunc illi offerebant in
 signum et figuram. quod christus obtulit realiter in cru-
 ce et illud idem sacrificium quod nos realiter nunc of-
 ferimus in memoriam passionis. Et sic habebant eam-
 dem fidem quam nos habemus de christo redemptore
 et glorificatore. licet non eodem modo nec
 ita distincte. Et ideo nobiscum acceperunt
 repromissiones et premium fidei et latrie
 ad hebraeos xi. Et sic habuerunt fidem de articulo
 trinitatis licet non ita distincte. quia in
 lege et prophetis explicatur trinitas per-
 sonarum. ut probatum est in plerisque locis ma-
 xime psalmo xxxii. et xlii. Et sic est dicen-
 dum. quod patres veteris testamenti exhibe-
 bant deo veram latriam in signo et figura
 non in re. quia omnia illa sacrificia figura-
 bant hoc sacrificium nostrum. ideo quando
 ille figure fuerunt complete et verificate
 per christum in cruce. cessarunt omnia illa sacrifi-
 cia. ut fuit probatum danieli ix. cum dixit.
 quod post Septuaginta duas hebdomadas oc-
 cidetur christus. et tunc cessabit omnis hostia et
 sacrificium et cetera. Et sic post passionem christi omnia
 illa sacrificia et omnia legalia sunt falsa. quod
 tantum erant signa de futuro. ut paulo ante
 dictum est. Et ideo sunt nunc deo abhomi-
 nabilia. eo quod negant christum venisse et faciunt
 mendaces deum et prophetas. quotiens per
 iudeos observantur. Et ideo mentiuntur iu-
 dei moderni dicentes se habere eandem fi-
 dem et exhibere eandem latriam cum pa-
 tribus veteris testamenti. ymo isti totaliter
 negant christum et nostram redemptionem
 quem illi summo ope credebant et expectabant
 quod moyses et aron et samuel. cum omnibus
 sacerdotibus. iam tunc inuocabant nomen
 dei. quod est verbum incarnatum christus ihesus. ut dictum
 est. psalmo vii. et nonagesimo octavo. Et sic
 patet. quod iudei falsum deum adorant et credunt
 et falsam sibi exhibent latriam. et sic est di-
 cendum de sarracenis et ceteris infidelibus.
 ¶ Ex quibus omnibus sequitur. quod sola christiana religio vero deo ve-

Secunda.

rā exhibet latria. Et p̄ p̄ns uie et debito in
sc̄ificat oīa sabbā respectu dī. ¶ Sed nūc
restat vidēdū quō x̄ana religio vere sc̄ifi-
cat sabbatū sc̄ia opa faciēdo erga px̄imuz.
Ad cut̄ itellctū est adūtēdū q̄ opa hūa li-
cita s̄ in duplici ḡne. nā quedā dicūtur tē-
poralia et p̄phana. sic s̄ opa fuilia et m̄canti-
ca et cetera de victu et pane lucrādo. et ista di-
cūtur utilia nō. Alia d̄nr opa sc̄ia sc̄ia i au-
xilii et necessitatē px̄imi et ista d̄nr opa mi-
ficioꝝ et opa sancta. In om̄i ḡ die festo et
in om̄i sabbato mēoziali euāglico precipit
abstine x̄ana religio ab om̄i ope fuili et p̄fa-
no et m̄cāico. s̄ nō p̄cipit cessare ab opib̄
mie ymo p̄cipit i die festo opib̄ mie intē-
dere et i sudare. eo q̄ t̄lia opa nō sūt p̄fana
nec fuilia. s̄ sc̄ia ad auxiliuz et subuentioēz
ordīata. q̄ t̄li die tenetur homo sc̄ia opera
facere. q̄ hoc ē sabbatū sc̄ificare. Et sic p̄
q̄ falso et iniq̄ in iudei icusabāt xp̄s sanātes
infirmos i sabbato. q̄ sanādo infirmos opa
mie adīplebat et sc̄ia opa faciebat. et p̄ cō-
seq̄ns sabbatū magis sc̄ificabat. q̄ ad hoc
fuit sabbatū istitutū. s̄ ad cessandū ab om̄i
ope fuili et p̄fano et maxie a pct̄o. et ad sc̄i-
ficandū ip̄s sabbatū. s̄ ad faciēdū sola opera
sc̄ia i eo erga deū uāz latria exhibēdo. et er-
ga px̄imū auxiliū i necessitatib̄ tribuēdo.
Et dicit saluator. q̄ p̄z me usq̄ in. i. s̄p̄ et
et i sabbato opaf̄ om̄ib̄ creatis misericordi-
ter subueniēdo. et ita ego opoz paupes et
mifos et infirmos misericorditer sanādo.
Et io. dicit. q̄ circūcisioz facit hō i sabbā-
to et nō soluit sabbatū p̄ q̄d oñdit q̄ maxi-
me i die festo s̄ ecciastica sacramēta exer-
cēda et p̄ p̄ns latria deo exhibēda. Et hoc
fuit x̄ana religio. q̄ i dieb̄ festiuis cū ma-
iori aparatu et solēnitate exercet diuīa of-
ficia et facit elemosinas et cetera opa sc̄ia. Ex
quib̄ p̄z q̄ sola x̄ana religio vere et debito
modo sc̄ificat et celebrat sabbatū. Ex supra-
dictis p̄ tres articulos i tota ista q̄stioe p̄z.
qualr sabbatū legale cū ceteris festiuitatibus
iā cessauit. et quō iudei falso et i debito in ob-
seruāt sabbz. Et q̄m sola x̄ana religio cele-

brat vez sabbz cū ceteris festiuitatib̄ et debi-
to et itegro et p̄fecto in sc̄ificat illud. Nūc
aut̄ restat respōdere ad argumēta iudeoz
in principio q̄stiois adducta. Ad p̄mū igit̄
est dicēdū. sic dictū ē i p̄ q̄stioe q̄ sabbatuz
et cetera legalia data fuerūt s̄b fede et̄no. q̄n-
tū ad illaz etatē inq̄ntū fuerūt data i signū
Et sic fuerūt et̄na fm̄ q̄. q̄ p̄ totā illā eta-
tez legis durāunt. s̄ q̄ntū ad suū significa-
tū imediatū fuerūt magis et̄na. q̄ signifi-
catū sabbati et ceteroz legalitū adhuc fuaf̄ i
lege ḡze. Itē q̄ sabbatū n̄z adhuc signifi-
cat sabbatū gl̄ie. q̄d ap̄ ad hebreas. q̄ro
ap̄llat sabbatissimuz. iō ut sic sabbz ē et̄nū
simplicit̄. Et iō de p̄ceptū sabbatū sub fede
re s̄p̄it̄no. q̄d q̄dē p̄ceptū obfuarū fuit i te-
stamēto q̄ntū ad signū. nūc aut̄ obfuar̄ q̄n-
tū ad suū imediatū significatū. In p̄tia at̄ ob-
fuar̄ q̄ ad suū vltiatū significatū. Et sic sab-
batuz triplicit̄ dicitur et̄nū. s̄ q̄ ad signum
illa etate. et q̄ ad significatū imediatū i ista
et q̄ ad vltiatū i fuo sc̄lo. et sub t̄li itētioe
de p̄ceptū sub fede et̄no sabbatū obfuar̄.
vñ licz sabbatuz cessauit q̄ntū ad signuz. t̄n
nō cessat q̄ntū ad significatū et uitatez iō s̄
per mañt i sua et̄nitate hic p̄ ḡzaz et i fuo
p̄ gl̄iaz. vñ sic p̄zes et fideles veris te. cele-
brabāt sabbata in signū fidei fuē detis ita
nos obfuar̄ hic ea p̄ ḡzaz et uitate. In p̄tia
aut̄ obfuar̄ ea p̄ gl̄iaz. vñ hō mistic ob-
fuar̄ sabbatū i septia die. q̄ntū ad signuz
nūc fuat ip̄s i septia etate q̄ntū ad uitate p̄
ḡzaz post hāc vitā fuabit ip̄s i et̄nitate per
gl̄iaz. q̄ ut sic p̄cepit de sabbatū sub federe
s̄p̄it̄no. s̄ ut hō mistic obfuar̄ ip̄s p̄ to-
tā illā etatē i signū et i ista q̄ ad uitate p̄ gra-
tiā et i fuā p̄ gl̄iaz et sic mañt sabbz et̄nū
Ad aliud iā d̄ctz ē q̄liter p̄ceptū de sabbato
celebrādo partiz ē morale et partiz cerimo-
niale et partiz iudiciale. s̄ magis ē cerimo-
niale q̄ morale. Et iō inq̄ntū cerimoniale
de necessitate cassauit celebrari i die septio
postq̄ sua figura fuit ipleta. s̄ inq̄ntū mo-
rale remāet celebrāduz i p̄ma die septiane
in mēozia dōce refrectiois. ut dictū est. Et

Questio.

et scilicet tota ista septima etas significata per sabbatum legis eo in quo dictum est. Et sic celebratur sabbatum uel per totam septimam etatem per gratiam. et celebratur sabbatum memoriale in prima die septimane eo in quo dictum est. et sic sabbatum morale semper celebratur non cessat celebrari. et sic est eternum. Ad istud dicitur. quod deus precepit sabbatum obsuare in multis signis. scilicet per signum fidei preterite creationis. et ideo precepit ipsum sub comminatione mortis et cum frequenti repetitione ne ille populus obliuisceret et perderet fidem unius dei creatoris omnium. ut per tres fidei distinguere a ceteris nationibus gentium que non habent fidem unius dei. non credebant creationem. ideo ut plurimum ubique que precepit sabbatum dicit mememento ut die sabbati sacrifices. qui dicat ne fides unius dei decidat a memoria tua non exo. xxxi. dicit videte ut sabbatum meum custodiat. quod signum est in me et vos in gentibus vestris. ut sciatis quod ego dominus qui sacrifico vos et cetera. qui dicat. ut recordemini quod ego sum dominus et creator omnium. qui sacrifico vos nunc per fidem. et in septima etate per gratiam ut per tres signis fidei distingamini a ceteris generationibus in fidelium idolatram. ideo Leui. xix. dicit sabbata mea custodite. ego dominus deus vester nolite putari ad ydola. qui dicat hoc preceptum sabbati deo ubi. ut recordemini quod ego sum dominus deus qui creavi omnia ut retinetes tres fides ne putamini ad ydola sic cetera nationes. que tres fidei unius dei creatoris non habent. Ex quo patet. quod ad firmam tres fidei unius dei creatoris. et ut per tres fidei distinguere ille populus a populo gentium qui tres fidei non habet. ymo celebrabat multos deos. deus sub tanta frequenti repetitione et sub pena mortis precepit sabbatum celebrari in septima die in memoria creationis. Sed quia totus populus gentium iam venit ad fidem unius dei creatoris et redemptoris et recreatoris. ergo frustra celebratur sabbatum in septima die. maxime quod sabbatum legale et figura eius iam est uificata per nostram recreationem factam per christum quam illud sabbatum significabat. ideo relicta figura celebrandum est sabbatum in die uoca in memoria uoce recreationis facte in illa die. Item sabbatum non solum est preceptum celebrari in septima die in memoria creati-

onis. sed et in memoria exitus israel de egipto de uero v. Et et potest probari exo. xvj. quod ante legem data iam precepit deus in septima die ab operibus cessari et sabbatum obsuare. non dixit Moyses sex diebus colligite manna. in die autem septimo sabbatum est dominus. et. i. videte quod dominus dedit uobis sabbatum et manna unusquisque apud se sentiet et nullus egredietur de loco suo die septimo. et sabbatizabit populus die septimo etc. Non ideo ibidem quod per sex dies pluebat manna et in sabbato cessabat ne homines colligerent ipsum per quod dicitur quod sex diebus debent laborare per uictum. sed per totum die festum debent intendere rebus spiritualibus et cultui diuino tantum. Ex supradictis uerbis patet. quod sabbatum iam fuit obsuatum in illo populo ante legem data. Et ideo asserunt multi quod per illas septem ebdomadas ab exitu egipti usque ad datam legis precepit moyses obsuare sabbatum in septima die eo quod tertia die exiit israel de egipto. quod confirmat de uero. v. ubi dicitur Mememento quod fuisti in egipto sed ideo eduxit te dominus in manu potentis et brachio extenso. ideo circiter precepit tibi dominus ut obsuare die sabbati etc. Et ideo sub tali etiam memoria larrarum obsuare sabbatum a nocte usque ad noctem inclusive ut dictum est. Sed quod illa libatio fuit figura fidei libationis scientiarum patrum de inferno que facta et completa fuit per christum in nocte resurrectionis. ideo sabbatum non est amplius obsuandum in septima die ut dicitur. Et sic est dicendum de ceteris festis legalibus que omnia fuerunt precepta et data in signum et figuram. Ad quartum autem et ultimum est dicendum. quod nos celebramus totum tempus gratie et die uoca nichil addimus. non auferimus. ymo celebramus uerum sabbatum significatum per sabbatum legale. nam uitas et significatum sunt de esse uis signi. quod signum est accidens respectu significati. et significatum est substantia et esse et uitas signi. Et ideo si adueniente uitate remouetur signum et figura et retinetur ipsa uitas. nullus essentialis auferretur. non addit. sed proficit et uificatur signum et figura. Ideo est dicendum quod iudei moderni sunt latrones et falsificatores legis. quod auferunt a lege ueritatem essentialem. quod est principale in lege et in omni signo. et retinent falsum signum.

Leccia.

Idā omne signū de fufō mañt falsū p^o uitate
ei^o 7 significatū pfectū 7 ppletū. nā signū
fufe nauis mañt falsū. n̄ auferat p^o adue-
tū nauis ad litora. Et clamor lalēdaz ma-
ñet fals^o. n̄ tacet i aduētū nūdiāz i pncipio
mēsis. sic octz ē sup. ita g^o p^o ē dicēdū de sa-
bato 7 cetis legalib^o. nā postq̄ veit uitas 7
significatum q̄b erat eēntiale in lege. debz
cessare signū q̄b ex pte 7 accidētale fuit qz
illō signū n̄ fuit datū gza sui. s; gza uī sab-
bati fufi i lege gze i q̄ sum^o. et q̄b celebra^o
7 scificā^o p verā latāz. Et sic p3. qz nos nō
auferi^o aliq̄ a lege. s; iplem^o legē 7 uifica-
m^o eā i p^orio significato. ipi aut falsificant
legē tenendo 7 respiciēdo falsū signū. qz nū
q̄ tle significatū veiet i futuz sic illa signa
legalia significabāt. qz q̄b significabāt iā ve-
nit 7 ipletū ē. g^o tlia signū n̄ debēt suspici n̄c
p^ospici de fufō. s; respici 7 respici de p^orito.
alr falsificarēt legē 7 pphas. 7 deū q̄ locut^o
ē i lege 7 pphis. Et sic manēt iudei ianes 7
ceci aspiciētes tlia signa de fufō. iō sic aspe-
ctāt falsū signū. ita nūq̄ veiet eis redēptio
7 cetā bōa i lege pmissa. s; eueniūt eis cōti-
nue oēs maledictioēs scripture de u^o xxvij.
7 xxxj. qz veit ille ppha ihs xps de^o 7 ho si-
milis pzi i diuinite et filis moysi i hūanita-
te 7 officio. 7 declarauit eis totā legē 7 p-
phetas ex pte dei pziis. s; qz ipz audire nolu-
unt. iō fuit vltor i eis iducēdo oēs illas ma-
ledictioēs. qz ad illū solū pphas ptinebat de-
clarare significatū et uitatez legis date ipi
moysi. ut p3 de u^o xvij. qz lex p moysē da-
ta gza aut 7 uitas p xpz fca ē. iō. p. Et sic
p3. qz nos n̄ violā^o s; p^oficim^o et uificā^o sab-
batū. Itē iudei n̄ solū auferūt a lege vezz si-
gnificatū. s; et addūt falsos rit^o 7 traditōs
phariseyas 7 talmudicas q̄ nūq̄ repiunt
i lege 7 pphis ut patebit i seqnti q̄stioe. Ex
omib^o supradictis p3 qz lex euāglīca nō ad-
dit n̄c aufert aliq̄ a lege moysi. s; elucidat
eā 7 patefacit uitatez q̄ sub ipa latebat. vñ
sic i nocte res latēt sub tēnbris et n̄ vident^o
Ita uitates 7 miffia euāglīca latebāt sub te-
nebris cerimoiaz āte aduētū xpī. s; sic sol-

ortēs sup n̄z ortōtē nichil aufert n̄c addit
reb^o. s; elucidatō diaphanū patefacit oia q̄
latebāt sub tēnbris nil auferēdo n̄c addēdo
Ita pit xp̄s ortēs i mūdo 7 mittēs radices
legis euāglīce sup legē moysi nichil aufe-
rēdo n̄c addēdo elucidauit eā. et patefecit
uitates 7 miffia euāglīca q̄ sub tenebris le-
gis 7 pphas latebāt. Et sic et doctores ca-
tholici declarādo scripfas n̄c auferūt n̄c ad-
dūt ab eis. s; elucidāt eas. de quib^o clamat
ecclesiastici. xxiiij. Qui elucidāt m̄ vitā etnā
hēbūt. Et iō dicit saluator iō. ix. ego sū lnx
mūdi ut q̄ nō vident videant et c.

Sed qz pbatū ē q̄r oia legali
data fuerūt 7 gesta i si-
gnū 7 figurā fufoz. 7 quō fu-
erūt uificata p xp̄z. iō cessarūt
7 finierunt cursū i eo. Et quō p sabbatū le-
gis figurabat sabbatū gze. q̄b m̄ celebra^o
Itē q̄r fctio. vtrū bōa i lege pmissa sint
litralr itlligēda hoc ē si illa terra canaā fuit
p^omiū p^oisuz p^omissū obfuatorib^o legis mo-
ysi. Et arguunt iudei moderni qz sic et ad
hoc adducūt totū discursū legis et ppha-
rū. et spāl^o allegāt totū octauū capl^o de u^o
vbi d̄z. dñs de^o tu^o erudiuit te ut custodias
mādata dñi dei tui. Et ābules i v^ois ei^o. Et
tūnas eū. dñs ei^o de^o tu^o itroducet te i frāz
bōaz. frā riuoz aqz et fontiu. i cui^o cāpis
erūpūt fluioz abissi. frā frumētī ortē et
vineaz. in q̄ ficus et malo. granata et oli-
ueta nascūtur. frāz olei et mllis. vbi abs; pē-
nuria comēdes panē tuū. Et rex oīuz habū
dātia pfrueris et c. Ex dictis i toto illo ca-
plo dicit iudei qz de^o dedit eis illā frā fluē-
tē lacte 7 melle cū omib^o fructib^o et minā-
lib^o q̄ nascunt i ea. i p^omiū obfuatie legis.
Et sic dicit qz nēo eoz p̄ ēē felix n̄ reddu-
cat i illā frāz. 7 sic totū desidū 7 spes eoz
ē redire i illā frā. q̄. hoc idē pbat p desidū
oīuz p^oarchaz et pphas qz oēs desiderā-
rūt mori et viuere in illa frā. imo iacob p-
cepit filiis suis. ut ducerent corpus suum
post mortem ex egipto in terram canaaz.
cum patribus suis sepeliendum.

Questio.

Et hoc idē p̄cepit ioseph. Et sic et asserūt iu-
dei q̄ oēs xij. filij iacob fuerūt reducti ex e-
gipto ad sepeliendū ī trā canaā. eo q̄ fuerat
p̄missa ip̄i abrae et semini ei⁹ ī p̄miū obfua-
cie circūcisiois ḡn. xvij. Tercio hoc idē p̄-
bāt p̄ oracula p̄phaz. q̄ oēs comedāt illaz
trā iuda. et ciuitatē. iheruz̄ et mōtē syō et illō
tēplū ut p̄ oēs p̄phas. Quarto hoc idē p̄-
bāt. ex eo q̄ oēs p̄phe p̄dixerūt. qualr rex
missas erat edificafus nouā iheruz̄. et erat uē-
tur⁹. ut eos reducēt et p̄gregaret ī iheruz̄. Et
sic p̄p̄t nichil aliō expectāt falsū missiā n̄ ut
reducat eos ī iheruz̄ nouā et trā canaā. et fru-
ant illa trā cū suis fructib⁹ et hoīs t̄p̄alib⁹
et magnificet eos sup̄ trā. et ista ē tota spes
eorū. In oppoītū ē dō p̄ xvij. Credo uide
bōa dō ī trā uiuētū. Itē saluator Mathē
xix. Si uis ad uitā īgredi fua mādata. Itē
Luche. x. cū iurisperit⁹ ille p̄fēt. q̄ agēdo
uitā etnā possidebo. et enumerat ē mādata
decalogi. dixit saluator. hoc fac et uiues. Ex
q̄ p̄. q̄ dē n̄ dedit illā trā illi p̄plo ī p̄ciū p̄e-
miū p̄p̄t obfuaīā legis. q̄ ultra possessiōz
illī⁹ terre expectabāt regnū celoꝝ ī p̄miūz
ultiatū. ut p̄ ad he. xj. Et iō p̄ decisiōe et ī-
t̄l̄ctu hui⁹ q̄stiois duo s̄t uideōda p̄ncipalit̄
p̄. si trā p̄missa abrae et p̄iarchis et p̄phis
in possessiōz etnā sit p̄cise ītelligēda illa trā
canaā. Secūdo an semē abrae et isrl̄ cui p̄-
missa ē illa trā. sint filij fm̄ carnez. Quātuz
ad p̄mū ē p̄ adūtendū fm̄ augustinū. sup̄
illō apli ad ro. vij. Lex sp̄ual̄ ē. ego aut̄ car-
nal̄ suz q̄ lex dīa differt ab hūa. nā lex dīa
ē sp̄ual̄ et de reb⁹ sp̄ualib⁹. lex aut̄ hūa ē t̄p̄o-
ralis et de t̄p̄alib⁹. Et iō. īplicit̄ differt lex
dīa ab hūa. s̄. fine. et officio. et p̄mio. Differt
ei⁹ p̄. lex dīa ab hūa īpo fine p̄cipalit̄ itēto
ab īpo legislatoꝝ. nā finis legislatoꝝ et cō-
ditiois legū hūaz ē face ciues ciuilit̄ bo-
nos ad utilitatē et p̄fuatiōz ciuitatis et re-
gni et toti⁹ rey publice. Et iō officiiū ciuiuz
est uiuē iuste circa alīuz fm̄ leges et bene-
p̄sulare rey publice. et eā defēdere. Et iō p̄-
miū bonoz ciuiū ē gaude boīs et utilita-
tib⁹ rey publice distributis fm̄ iusticiā dī-

tributiua. ut p̄ v. ethicoꝝ. S3 finis et itē-
tio latoꝝis legis dīe sēp̄ fuit et ē effice om̄is
hoīs sp̄ualiter bonos et diuinos ad cogno-
scēdum et amandum et colendum deum.
Et ideo officiiū diuine legis fuit in p̄ioꝝi te-
stamēto colere deū fm̄ ritū. et modū trapti-
tuz ip̄i moyfi sub p̄testatiōe fidei xp̄i futu-
ri. Nō quod officiiūz pertinebat recipe xp̄i
in suo aduētū. Itā postq̄ oīa illa cerimoīa
lia fiebāt sub p̄testatiōe xp̄i futuri. omēs
obligabātur recipe xp̄i ī suo aduētū. et au-
dire et recipe et obfuaꝝ doctrinā ei⁹. p̄p̄t
deus p̄cepit de v̄o xvij. dicēs. Prophetā
suscitabo eis de medio frūz suoꝝ similem
tui. et ponā uerba m̄a in ore eius. loq̄turq̄
ad eos oīa que dixerō illi. Et q̄ uerba que
loq̄tur nō audierit vltōꝝ existā et c̄. Ex q̄b⁹
p̄. q̄ sub eadē comiatiōe oēs israhelites erāt
obligati audire. et recipe xp̄i ī suo aduētū
et recipe et fuare doctrinaz ei⁹ euāgelicaz.
sub q̄ erāt obligati ad fuāda cerimonialia
usq̄ ad aduētuz x̄. eo q̄ xp̄s erat p̄missus
ad declarādā legē. et patefaciēdaz ueritatē
ei⁹. doctrina aut̄ euāgelica nil aliō ē n̄ uitas le-
gis et p̄phaz. Et iō sic officiiū legis moyfi
fuit fuare cerimonialia ī illo t̄p̄e. et recipe
xp̄i et legē ei⁹. Ita officiiū legis euāgelice est
obfuaꝝ doctrinā euāgelicā. q̄ nil aliud ē. n̄
executiō ueritatis legis et p̄phaz. Ex q̄ p̄ q̄
finis legis diuine ē hoīs efficere sp̄ualiter
bonos et diuinos et abstrahere eos a carna-
lib⁹ et mūdānis. ut apētāt celestia. Officiū
aut̄ legis dīe ē colere et dilige deū. ī se et p̄-
pter se. et dilige p̄xiz p̄p̄t deū exhibēdo sibi
auxiliū et obsequiū ī necessitate. p̄miū uō ei⁹
est uita et fruīto etnā. Et rō ē. nā sic p̄miūz
legis ciuilit̄ et hūane est p̄miū t̄p̄ale.
ita oportz. ut p̄miū legis dīe sit etnū. Itēz
sic homo ē immortalis fm̄ aīaz. ita oportet
ut q̄ ad aīaz hēat aliud p̄miū īmortale et e-
ternū. Itē sic hō fidelis p̄ obfuaīā legis ef-
ficif̄ diuin⁹ ducēdo uitaꝝ āgelicā. ita oportet
ut p̄miū ei⁹ sit diuinū et āgelicū int̄ ange-
los sup̄ om̄e hūanū et t̄p̄ale p̄miū. q̄ alit̄ n̄
differret lex dīa ab hūa. q̄ sic lex ad legē.

Leccia.

ita officium legis ad officium. et finis ad finem et premium ad premium. Et sic patet quod lex dicitur eius sine et premio. non est temporalis nec carnalis. sed spiritualis et diuina.

¶ Cum ergo supradicta triplici dicitur differat lex diuina a legibus humanis. scilicet fine et officio et premio. Et finalis intentio dei fuit eligere sibi unum populum ad suum cultum deputatum ut deum cognosceret et cognoscendo frueret et conleret et amaret in hac vita. et in alia amando frueret. Ideo voluit incipere a minimo perfecto deo ad magis perfectum in illa lege. scilicet exigentiam et qualitate et mores illius populi. unde quod ille populus israel conuersatus fuerat inter egyptios circa ducendum annos. id est totaliter fuerat factus carnalis et terrenus. scilicet mores egyptiorum. Ideo deus voluit ipsum retrahere ab illa carnalitate. et terrena et pagana consuetudine. et facere ipsum spirituales dedit sibi in lege per decem precepta moralia. ut disceret deum cognoscere et diligere. et cum proximo iuste conuere. Et ut formidine pene refreretur ab omni furto et rixa et malis moribus egyptiorum. in quibus erant nutriti. dedit eis precepta iudicialia. Nam ut ait aristoteles. x. ethicorum necessaria est positio legum. ut formidine pene retrahantur a malo. et assuefiat homines ad mores capescendos. Tercio autem dedit deus illi populo multitudinem preceptorum ceremonialium. et hoc propter tria. primum ut frequentando illa ceremonialia cognosceret unum solum deum creatorem omnium. et speciale benefactorem. et diligeret eum propter impensa et collata sibi beneficia. Secundo ut ille populus occupatus circa frequentiam et multitudinem illorum ceremonialium non declinaret ad ydola et consuetudines egyptiorum. et aliorum gentium circumdantium. Tercio ut in illis signis ceremonialibus previderet ille populus futura misteria de christo. et ecclesia. et vniuersalem redemptionem faciendam per christum venturum et nasciturum ex illo populo. prout deus reuelabat specialiter et successiue quibusdam patriarchis et prophetis de illo populo. Et ideo dedit illa ceremonialia in signum federis et pacti firmata usque ad christum. in quibus erant verificanda. Ideo sic obligabatur fuerit illa ceremonialia usque ad christum. Ita obliga-

batur recipere christum in suo aduentu et suam doctrinam euangelicam. et cessare ab omnibus ceremonialibus. Quia christus erat ille propheta qui ex parte dei omnia illa debebat declarare. ut patet de utero. xviii ut dictum est superius. Et ideo christus tanquam ad hoc missus a patre declarauit non in re et luce omnia que in illis erant figurata. et latebant sub umbra. Et sic cognitio nostra processit ab imperfecto ad magis perfectum. scilicet exigentiam humane nature fragilis et corrupte. per quam doctrinam euangelicam christus nos fecit multo magis spirituales et diuinos et aptos ad supernam fructificationem. et capescendam ultimam felicitatem et perfectionem. hoc autem non percipientes miseri et ceci iudei non ponunt dicitur in lege diuinam et humanam. Et sic non expectant nisi premium temporale per legis obsequia. sicut si totaliter carnales et terreni. Et ideo nolunt recipere christum qui sua debet contempnere temporalia et appetere celestia. Sed unde perueniat hoc iudeis modernis dicitur inferius. ¶ His habitis ponitur.

Prima conclusio. quod duplex merces et hereditas fuit promissa habrae. ysaac et iacob. scilicet celestis et terrena. et per consequens propter terram canaan fuit eis promissa hereditas in celo. hoc probatur genese xv. ubi dicitur quod deus apparuit in visione ipsi abraam dicens. noli timere. quia protector tuus sum. et merces tua magna nimis. Suspicice celum. enumera stellas si potes. Sic erit semine tuum. Tunc credidit abraam. et reputatum est ei ad iusticiam et cetera. Ex supradictis verbis. patet quod talis promissio non erat temporalis. quia non fuisset magna nimis.

Nam omne temporale est breue et caducum. Secundo sequitur quod talis merces promittebatur in celo. quia non dixit respice terram sed suscipe celum. Tercio sequitur quod talis promissio non erat danda filiis carnalibus et terrenis. sed spiritualibus et celestibus fide et virtute splendebantibus. per hoc quod ait. numera stellas. quia sic erit semine tuum. scilicet purum splendens fide et spe de celestibus. Quarto sequitur quod talis merces celestis non poterat acquiri nisi per fidem et fuit in semine habrae sed carnem per hoc quod ait. Credidit habrae. et reputatum est ei ad iusticiam. quia habrae non fuisset iustificatus ad merendum

Questio.

tātū p̄m̄iū. 7 tātā m̄cedē solū credēto sibi
ysach filiū futurū. s; qz credidit p̄ ysach xp̄s
nasciturū q̄ filios fideles 7 sp̄uales ip̄ius ha
braā debebat in celo collocare.

¶ Ec quib; p; q. p̄ter fr̄az canaā p̄missa
fuit habrae 7 semini ei; hereditas celestis
De qua p̄missiōe cātat eccia ī missa defun
ctorū. Ifac eas dñe de morte trāsire ad vitā
quā olim habrae p̄misisti et semini ei;. In
fine aut; illi; capli p̄misit deus habrae fr̄az
canaā dicēs. Tibi dabo fr̄ā hāc a flumine
egipti. vs; ad fluuiū magnū eufratē. Et sic
p; duplex p̄missio. s. fr̄ena et celestis. hoc
idē p; infra. caplō. xvij. 7 caplō xxij. qñ di
xit deus habrae. Multiplicabo semē tuū sic
stellas celi. et sic arenā q̄ ē in litorē maris
7c. Per stellas. n. celi intellexit filios sp̄ua
les in celo collocātos. et p̄ arenā que ē in li
torē maris intll̄xit filios fr̄enos 7 carnale
et c. Itē vtraq; p̄missio. s. celestis et fr̄ena
facta fuit ip̄i iacob gen. xxvij. qñ vidit
scalā in somnijs stātē sup terras et cacumē
illius tāgens celuz. angelos quoq; ascēde
tes et descēdentes. Et dñs ī nixū scale dicē
tes. Ego sum deus 7 c. Vbi p̄uidit ī sp̄u qua
lter deus descēsurus erat ī terrā. 7 assum
pturus hūanā carnē ex virgīe de genē ia
cob. vnde p̄ hoc q̄ illa scala tāgebat celuz
et parte supiori. et fr̄az inferius. p̄uidit
qualiter xp̄s sibi p̄missus erat futurus de
et homo de carne sua. Et per angelos ascē
dentes et descēdentes. p̄uidit qualiter filij
sui sp̄uales erāt per xp̄m in celuz ascensuri
et c. Itē per hoc q̄ dormiuit supra illuz la
pidē. et erexit ip̄s in titulum. p̄uidit ī sp̄u
qualiter xp̄s ī eodez loco erat p̄ filijs suis.
et pro toto gñe hūano crucifigēdus et mo
riturus. et refrecturus. et ī celuz ascēsur
cum suis fidelibus. ymo iacob p̄uidit per
illā scalā xp̄s ī celū ascēsurū cum omib; filijs
suis fidelib; et sp̄ualib;. Ex quib; p; q. p̄
ter illam fr̄az canaā p̄missa fuit hereditas
celestis abrae ysach et iacob et semini sp̄u
ali eoz. de qua canit eccia. Ifac eas trāsire
de morte ad vitā. quaz olim habrae p̄mi

fisti. et semini eius. 7 c.

¶ Secūda p̄. q̄ om̄is patriarche et p̄p̄be
p̄ter illā fr̄az canaā. et p̄ter illaz ih̄lm
terrenā desid̄abāt et expectabāt hereditatez
in celo. et aliaz ih̄lm celestez. hoc p̄mo p̄
batur de abraā. naz sic fuit sibi p̄missa here
ditas celestis in supradictictis p̄missiōib;.
Ita desid̄auit illā. Itē dixit saluator iudeis
Jo. vij. habraā p̄ vester exultauit. i. desid̄e
rauit vidē diē meū. vidit et gausus ē 7 c.
Itē hoc idē desid̄auit ysach. qñ benedixit
iacob filio suo. gen. xxv. vñ sentiēs odores
vestimētoz dixit. odor filij mei. sic odor a
gri pleni quē ben̄dixit dñs. det tibi deus de
de roze celi 7 de pinguedine fr̄e. esto dñs si
fr̄uz tuoz. Et incurueētur ante te filij ma
tris tue. et adorēt te trib; et c. Vñ manife
stū ē. q̄ ista nō fuerūt impleta ī iacob. s; ī so
lo xp̄o ex iacob nascituro. itē ysach bene
dixit xp̄m ī iacob. prout p̄uidit ip̄m ex eo
nasciturū. vñ per hoc q̄ ysach osculatus ē
iacob. oñdit desid̄iuz qd̄ hūit de xp̄o vetu
ro. et p̄uidit qualiter de; debebat oīclari na
turā hūanā p̄ incarnatiōz. Et per odorem
et flagratiā vestimētoz p̄uidit flagran
tiam virtutū et donoz hūanitatē xp̄i. Et
p̄uidit qualiter oēs trib; fr̄e debebāt xp̄s a
dorare. et qualiter xp̄s debebat dare fili s
sp̄ualibus ip̄ius iacob de roze celi gl̄iaz ī fu
turo. et de pinguedie sacramētoz gr̄am ī
presētī. Et sic ysach iā desid̄auit illuz rozes
celi per xp̄m largiēdū. Itē hoc idē desid̄a
uit iacob gen. xxxij. qñ luctatus est cū an
gelo ī persona dei. qz nō voluit ip̄s dimite
vsq; quo benedixit ip̄m. Itē qñ euigilauit
a somno dixit. Vidit dñm facie ad faciē. et
salua facta est anima m̄a 7 c. Itē hanc cele
stem hereditatē desiderauit Moyses exō.
xxxij. cum dixit. Dñe ostende michi faciē
et gl̄iaz tuaz et c. vñ sup illud gen. xxvij.
quāto iacob vidit scalā. dicit quedā glo
sa hebrayca. in veressit Rabba. q̄ Moyses
ante q̄ moxetur ductus fuit in celum 7 vi
dit ibi messiam edificantem iherusalem in
celo ex margaritis et lapidibus preciosis.

Tercia.

Et dixit messias ip̄i Moyses. q̄ p̄r suus iacob vtranzq; ihrl̄. s. terrenam et celestē p̄vidit edificandā ex hoc q̄ illa scala ex vna parte t̄agebat celuz. et ex altera trā. Et q̄ quasi nichil erat illa ihrl̄ que erat edificāda in trā respectu illius celestis. qz ista erat tēporaliter. et illa inetnū duratura p̄ filijs isrl̄. Qd̄ audiēs Moyses dixit. Letat̄ suz in his que dicta sūt michi. et c̄. Ex quibus verbis sequitur p̄. q̄ p̄ter istā ihrl̄ t̄renaz et t̄p̄alez erat danda alia celestis et et̄na. Secūdo seq̄tur. q̄ xp̄s messias i lege p̄missus est deo. qz iaz erat ante Moyses in celo Tercio seq̄tur q̄ messias i lege p̄missus n̄ erat edificatur ihrl̄m t̄renaz. s. celestez et sp̄ualē p̄ filijs isrl̄. Quarto seq̄tur. q̄ filij israel q̄ erāt illā celestē ihrl̄m possessuri non erāt futuri carnales. s. sp̄uales. et fm̄ fidē Itē hāc hereditatē celestē desiderabat et expectabat Job. xix. qn̄ dixit. Credo q̄ redēptoz m̄ viuit. et in nouissimo die de terra surrecturus sum. et in carne mea videbo deum saluatozem meum. et c̄.

¶ Item hanc celestem hereditatē desiderabat dauid ps̄. xvj. cuz dixit. Satiabor cū apparuerit gl̄ia tua. Itē ps̄. Lxxix. Ostēde nō dñe m̄iaz tuā. et salutare tuū dauid. Itē dō rex et dñs erat illi ihrl̄ t̄rene. et totius t̄re p̄missiois et regn̄ finitima sibi erāt tributaria. et tñ illaz t̄raz viuētū et ihrl̄ celestez desiderabat. qn̄ dixit ps̄. Lxxxiij. Bñi q̄ habitāt in domo tua dñe. i sc̄la sc̄loz laudabūt te. Itē dō ab illa t̄rena ihrl̄ cupiebat exire et i celesti collocari cū dicebat ps̄ cxix. Deu m̄. qz icolatus meo p̄logatus ē. Itē ps̄. cxviij. Erraui sicut ouis que perijt quere suū tuū dñe et c̄. Itē ps̄. cxli. Portio mā dñe sit i trā viuētū. Itē salomon Rex et dñs fuit illius t̄rene ihrl̄ et totius terre canaā cuz finitimis tributarijs. et distissimus et felicissimus sup̄ om̄s reges t̄re Et tñ p̄ nichilo reputabat totaz illaz ihrl̄ et terraz isrl̄. et oīa regna terrena respectu illius celestis ihrl̄ et felicitatis et̄ne. cū dicit ecciastes per totū libzū. Vanitas vanitas

tum et oīa vanitas. Unde dicit. Ego ecciastes fui rex isrl̄ i ihrl̄. et p̄posui in aīo meo querere et inuestigare sapiēter de om̄ibus que fiunt sub sole. et ecce oīa vanitas. Itēz .i. caplo ij. Magnificauī opa mā. edificauī michi domos. et plantauī vineas. feci ortos et pomeria et c̄. Itē coaceruauī in argētuz et aurum. et substantias reguz et puinciaz. et c̄. et tñ oīa vanitas. Et sic salomon per totum illum libelluz discurre per oēs status et conditioēs hoīuz. et ostēdit nullo pacto felicitatē posse p̄sistere i hac vita finaliter aut̄ cōcludit dicens. Ante q̄ rūpaf finiculus. et ante q̄ reuertatur puluis in teram suaz. vñ erat et sp̄s reuertat ad deū. q̄ dedit illuz. s. ante q̄ moriaris duz viuīs in hoc mūdo. deū time. et mandata eius sua. hoc est oīs homo cūcta que fecit homo adducet deus in iudiciū p̄ oī errato siue bonuz siue maluz. Ex quibz patet. q̄ salomō totaz illaz ihrl̄ et totuz regnū. et om̄s diuitias vanitatez reputabat. et morte p̄sētē et futuruz iudiciū timebat. in quo mali sūt puniēdi. et boni felicitandi. Itē salomō futuram felicitatē dicit desiderāda per totū libzū canticoz. vbi dicit. Trahe me post te in dorē currem vnguētū tuoz et c̄. Itē sapie v. futurū iudiciū oñdit malis esse tremendū. et felicitatē futurā iustis desiderādam. Itē ysayas aliā ihrl̄ sup̄naz desiderabat et comēdabat cum dixit caplo Lx. Surge illumiare ihrl̄m et c̄. Itē in illa ihrl̄ t̄rena erat ysayas. tamē sup̄nā desiderabat cū cū dicebat. Utināz dirūperes celos et descēres et c̄. et i. a seculo non audierunt. neq; auribus perceperūt. oculus nō vidit deus absq; te que preparasti expectātibus te et c̄ Ex quibus patet q̄ alia hereditas et felicitas ineffabilis. et absq; cōparatiōe nobilior expectabatur a iustis. et preparauerat deus pro iustis. Item daniel dicit ix. caplo illam ihrl̄ cū toto regno post mortē xp̄i periturā et in tēplo habomiatioēs usq; ad cōsumationē seculi duraturam. Et capitulo .xij. concludit post iudicium increpulos.

Questio.

et obstinatos igni perpetuo puniētos. Et
 ficeles et iustos fulgentes quasi splendor
 firmamenti. et quasi stellas imperpetuas
 eternitates felicitanos. Et idem explicāt
 aut implicite asserunt omīs ceteri prophe.
 Ex quibus patet. q̄ omnes patriarche et
 prophete preter illam terram promissam
 nobiliozem hereditatem desiderabāt et ex
 spectabāt futuram in celo. propter quā pa
 tienter tollerabāt omīs labores et persecu
 tiones. ut large lateq; demonstrat ap̄tus.
 No hebreos. xi. et per totaz epistolam.

Tercia cōclusio. q̄ Dabzaaz et Jacob
 et ceteri patriarche et p̄phete non
 desiderarunt sepeliri in terram promissio
 nis propter bonitatem terre: sed ut resur
 gerent cum xp̄o. quem preuiderunt in illa
 terra moriturum/et sepeliendum/et n̄az
 redemptionem operaturum ⁊ resurrectu
 rum. Et hoc probabiliter ostenditur. nam
 Dabzaā preuidit in sp̄u. q̄ in eodez loco e
 rat xp̄s pro omnibus crucifigendus. ubi
 ip̄e ymmolauit et sacrificauit arietem pro
 ysach. Et ideo apellauit nomen loci illius.
 Dñs uidebit. In hebreo aut̄ dicit̄. In mō
 te dñs uidebitur. quasi dicat. Dñs deus in
 carnatus uidebitur ymmolari et crucifigi
 In isto mōte et loco ubi iste aries fuit ym
 molatus pro ysach a morte liberato. Itēz
 iacob in eodez loco uidit scalam et deū. In
 xum scale. per quod preuidit xp̄m ibi cru
 cifigendum. et ideo erexit lapidem in ti
 tulum. Et sic etiam preuidit xp̄m inde re
 surrecturum et in celos cum suis fidelibz
 ascensurum ut dictum est. Credibile ergo
 est: q̄ abzaam et iacob cum ceteris patriar
 chis propter hanc causam uoluerūt in illa
 terra sepeliri ut inde cum xp̄o resurgerēt
 et cum eo in celum ascenderēt. Et sic est ui
 dendum de ceteris prophetis et fidelibus.
 quos xp̄s eduxit de limbo inferni et secuz
 abduxit et ascenderūt in celum.

Quarta cōclusio. q̄ prophete in suis
 oraculis nō comendarunt illā ciui

tatem iherusalem et terram canaam pro
 pter se ip̄am. sed qz preuiderunt xp̄m illaz
 in ciuitatem et terram venturum/et in ea
 nostram redemptionem operaturum. hoc
 probatur. nam aliqua ciuitas vel prouin
 cia non comendatur et felicitatur nisi pro
 pter tria. s. aut propter fertilitatez et copi
 am bonozuz temporalium/ aut propter bo
 nitatem et uirtutem ciuium ⁊ bonum re
 gimen ciuitatis. aut p̄pter presentiam ma
 gni regis ip̄am honozantis et i ea magna
 gesta facientis et operātis. Sed illa terra
 nunq̄ fuit comendata propter copiam et
 fertilitatem. qz semper fuit sterilis et mi
 ferrima et in aquosa inter circunstantes ter
 ras. ideo frequenter passa ē i euiā et penu
 riam uictualium. ut patet per totū discursu
 sum patriarcharum. qui frequenter fugie
 bant ab ea propter famem. qz ut sic magis
 esset comendanda damascus et antiochia
 et babilonia et mensis egipti et n̄a floren
 tissima ciuitas valentie et barchinone que
 semper fuerunt fertilissime et amenissime
 Nec etiā illa ciuitas et terra fuit vnq̄ co
 mendanda propter bonitatem ciuium. qz
 semp fuerunt mali et ydolatre et raptozes
 nec vnq̄ deffecit in illa t̄ra et ciuitate usu
 ra et uolus et seditio. ut patet per totum
 discursum iudicum et regum et post ree
 dificationem templi. Ex quo sequitur. q̄
 non propter aliud prophete comendarunt
 illam ciuitatem et terrā. nisi qz xp̄s in illa
 erat uidēdus ⁊ miracula factururus. ⁊ n̄az
 redemptionem operaturus: et sub tali cō
 ditione comendarūt et beatificazūt eam.
 Itēo dixit dauid psalmo. xlvij. Magnus
 dñs et laudabilis nimis in ciuitate dei n̄i
 in mōte sc̄to eius. Deus in domibus eius
 cognoscetur cū suscipiet eam ⁊ c̄. Itē ysay
 .ij. Venite ascendamus ad montem dñi et
 ad domum dei iacob: ⁊ docebit nos uias su
 as. qz de syon exhibit lex: et uerbum dñi de
 iherusalem. Item caplo. ix. beatificat gali
 leam et totam terrā israel propter presētiā

.v.

• Tercia.

et predicationem et miracula xpi cui ait. Primo tempore alleuiata est terra zabulon et terra neptalim / et in nouissimo aggrauata est terra maris trans iordanem galilee gentium / populus qui ambulabat in tenebris uidit lucem magnam. et infra paruulus natus est nobis / et filius datus est nobis et cetera. Item induere iherusalem vestimentis tuis ciuitas sancta. Item dabo in fide salutem et in iherusalem gloriam maiorem. Item. lxij. Propter sion non tacebo / et propter iherusalem non quiescam donec egrediatur. ut splendor iustitiae meus etcetera. Item micheas. v. comedat ciuitatem bethleem / eo quod christus ibi erat nasciturus dicens. Et tu bethleem effrata parua es in milibus iuda. ex te enim egredietur in dux etcetera. Item zacharie. ix. Exulta filia sion ecce rex tuus uenit tibi iustus et saluator et cetera. Ex omnibus prophetis patet quod non ob aliam causam comendarunt iherusalem nisi quod in ea christus erat legem euangelicam daturus et nostram redemptionem operaturus / et in monte sion sacramentum eucharistiam instituturus. et erat spiritus sanctus in apostolos et discipulos missurus et totam ecclesiam ibi incepturus et fundaturus. Et exinde per totum orbem ecclesia christi erat diriuanda. Et ideo uniuersalis ecclesia toto orbe diffusa in sacra scriptura appellatur iherusalem. eo quod in illa iherusalem terrena fuit fundata et instituta per christum in apostolis et discipulis. Et exinde per totum orbem fuit diffusa / ut frequenter dictum est.

Quinta conclusio est. quod propheta in oraculis suis non solum intendunt commendare et beatificare illam iherusalem in quantum christus in ea operaturus est nostram redemptionem. et in ea fundauit ecclesiam. sed intendunt commendare iherusalem toto orbe diffusam: que ab illa fuit diriuata. que dicitur ecclesia catholica in quantum in ea uideatur deus per fidem. et continue predicatur euangelium et exercetur ecclesiastica sacramenta habentia uirtutem ex passione christi.

in qua continue offertur sacrificium mediatoris. et in qua passio christi semper exercet et operatur effectus suos. itaque quod in illa iherusalem factum est in re. illud iterum fit in uoto et effectu continue in ecclesia toto orbe diffusa. ideo uere dicitur iherusalem pacifica. quia in ea continue peccatores deo pacificantur et reconciliantur per sacramenta. Sed quod propheta ex consequenti beatificent iherusalem toto orbe diffusam / probatur. Item dicitur. psalmus. xlvij. et l. et lxiij. et lxxxvi. quod ecclesia christi nichil aliud est nisi iherusalem spiritualis ab illa materialiter deriuata et per totum orbem dilatata et diffusa. Et quod illa uisio et illa pax et iusticia facta per christum in iherusalem propter quam pacem et iusticiam et uisionem illa ciuitas propheticè sortita est tale nomen. fuit postea dilatata et diffusa et predicata et credita et recepta per totum orbem. Ad cuius maiorem intellectum est notandum sicut dicit Rabi chambi et multi magistri hebreorum. quod hoc nomen iherusalem non est impositum a casu et preter intentionem illi ciuitati: ymo ex diuina prouidentia et magno misterio. nam duo homines sanctissimi et maxime auctoritatis imposuerunt sibi illud nomen. quorum primus fuit melchisedech qui secundum eos fuit sem filius noe sacerdos dei altissimi. qui in illo loco obtulit deo excelsio panem et uinum pro habraam. gen. xiiij. Iste autem melchisedech nominauit illam ciuitatem salē. id est. pacem et iusticiam. postea habraam in alio monte sibi iuncto qui dicitur moria propositum immolare filium suum ysach. sed quia prohibitus ab angelo immolauit arietem loco filij. Ideo appellauit montem illum. Dominus uidebitur. eo quia ibi uisus fuit et apparuit dominus. gen. xxij. sed quod uere. hebraice idem est quod uideere latine. et hu. idem est quod ipse deus siue esse. quod soli deo competit. Ideo yerhu. idem est quod dominus uidebitur. Et deponitur ibi nomen domini thethagramaton. quod soli deo conuenit.

Questio.

Et hoc nomen imposuit habraam illi mō-
 ti propter visionem dei ibi ostensam. sed
 quia altera pars montis iam dicebatur sa-
 lem. ideo tota ciuitas que totum illuz mō-
 tem complexa est dicta dicta fuit iherusa-
 lem. i. visio pacis et iusticie. siue visio dei
 pacis et iusticie. quia yerhu. idem est q̄ vi-
 sio dei et salem pax et iusticia. Et sic dicta
 est iherusalem per supra dictos magnos et
 autenticos viros. Isti autem rabini veruz
 dicunt q̄ propter supra dicta misteria di-
 cta et apellata fuit iherusalem illa ciui-
 tas. sed non percipiunt illa misteria. Unde
 est aduertendum q̄ tria misteria fuerunt
 facta in illo monte tempore patriarchaz.
 Nam primo ibi melchisech homo genti-
 lis rex salem et sacerdos optulit deo excel-
 so panem et vinum pro habraam. per q̄
 misterium fuit primo figuratum qualiter
 xps deus et homo rex et sacerdos in eodez
 loco debebat instituire sacramentum eu-
 charistie in quo offertur xps hostia et sa-
 crificium sub forma panis et vini. per q̄
 sacrificium pacificamur et reconciliamur
 deo patri. Item fuit figuratum qualiter in
 eodem monte xps rex et sacerdos hostia et
 sacrificium debebat crucifigi et immola-
 ri. per quam passionem et sacrificium pec-
 catum omnium erat puniendum. et nra
 iusticia facienda. et nos eramus iustifican-
 di et pacificandi et deo patri reconciliandi
 Et ideo apellauit illum locum salem. i. pa-
 cem et iusticiam. Sed per hoc q̄ melchi-
 sech erat homo gentilis fuit figuratum
 q̄ illud sacrificiu eucharistie erat celebra-
 dum et venerandum per totum populu
 gentilez ad fidem xpi conuersum. Postea
 autem in altera parte eiusdem montis ha-
 brae volenti immolare filium. apparuit an-
 gelus domini dicens. Non extendas ma-
 num super puerum etc. Et tunc immola-
 uit ibi arietem. in quo misterio preuidit ha-
 braam in spiritu qualiter in eode loco xps
 pro toto humano genere erat immolan-

us et crucifigendus et videndus. Et ideo
 appellauit illum montem. Dominus vide-
 bit ymo in hebreo dicitur. dominus vide-
 bitur. Et si dominus scribitur cō quatuor
 litteris quod nomen soli deo conuenit. q̄
 dicat dominus deus incarnatus videbitur
 immolari et crucifigi in isto loco. Et ista
 figura adimplebitur. nam sicut ego immo-
 laui istum arietem pro filio meo et loco
 eius. Ita xps futurus de carne nra immo-
 labitur in isto loco. et videbitur crucifigi p
 liberatione totius generis humani. Et sic
 in isto loco dominus videbitur adimplere
 istam figuram et misterium se ipsum offe-
 rendo. Et sic patet. q̄ illi ciuitati non fuit
 impositum hoc nomen iherusalem a casu
 sed ex sacramento et misterio. et per con-
 sequens non est nomen casuale sed sacra-
 mentale. Et sic est dicendum de sion et iu-
 dea etc. Nam sion interpretatur specula. unde
 deus videtur et speculatur vbi xps erat
 speculandus. Et iudea interpretatur confes-
 sio. vbi xps erat confitendus et recipien-
 dus ab apostolis et discipulis. Et sic patet
 q̄ ista nomina non fuerunt imposita a ca-
 su. sed mystice et propheticè propter futu-
 ra misteria que in illis locis erant comple-
 da. Et quia ex illis locis tota ecclesia erat
 incoanda et vtriuanda. et postea per totū
 orbem diffundenda et amplianda. Tertio
 autem in eodem monte vidit iacob scalas
 in somnijs et dominuz annexum scale. per
 quod preuidit misterium incarnationis et
 passionis et resurrectionis et ascensionis
 xpi ut dictum est. Et ideo eleuauit lapidez
 in signum vinctum oleo ad prefiguranduz
 qualiter in eodem loco xps erat eleuandus
 in cruce pro salute omnium nostrum. et a-
 pellauit nomen loci illius Bethel. i. domus
 dei. que ante luz vocabatur. dicens terri-
 bilis est locus iste. non est hic aliud nisi
 domus dei et porta cel. gen. xxviij. quasi
 diceret in loco isto xps terribiliter triumphat
 de diabolo. Et per istaz portam crucis

.D.Z.

Terzia.

omnes intrabimus in celum. et per istam scalam ascendemus cum xpo. Et ideo appellavit locum illum betel. Iudei autem dicunt quod iacob dormiuit et vidit scalam in loco illo punctualiter ubi postea fuit templum edificatum. Sed quicquid sit sufficit quod ciuitas hierusalem fuit edificata et ampliata et extensa supra totum illum montem ubi facta et visa fuerant illa tria misteria. scilicet ubi melchisedech obtulit panem et vinum. et ubi abram immolauit arsetem et ubi iacob vidit scalam. Et ideo appellata fuit hierusalem. id est visio future pacis et iusticie. eo quod ibi xpus erat videndus et impleturus illa tria misteria ibi figurata. unde abram non appellauit illum montem. dominus visus est ratione visionis sancte. sed dominus videbitur de futuro ratione visionis adimplende. Ex quibus patet quod illa nunquam fuit vera iherusalem usquequo ille visiones et figure fuerunt per xpm implete. scilicet usquequo visus est xpus ibi predicare et instituire eucharistiam et crucifigi et resurgere et ascendere in celum et mittere spiritum sanctum in illam sanctam societatem in qua erat vera pax et visio veritatis totius sacre scripture. Et sic completis omnibus misterijs nostre redemptionis per xpm sola illa sancta societas fidelium dicta est vera iherusalem et vera visio pacis et iusticie et vera pacifica et iustificata per xpm. Sed quia illa sancta societas et ciuitas diffusa fuit postea predicando per totum orbem conuertendo ad fidem totum populum gentilem qui per fidem xpi fuit deo patri iustificatus et pacificatus et reconciliatus. ergo tota religio xpiana toto orbe diffusa dicitur vera iherusalem eo quia habet omnes conditiones propter quas illa ciuitas materialis prophetice et mystice appellata fuit iherusalem. nam ista est vere pacificata et iustificata in xpo. et ista videt et credit xpm verum deum et hominem crucifixum et passum et resurrexisse et cetera. Et quod factum est in illa ciuitate semel. fit in ista quotidie. Nam

ibi semel xps pro nobis crucifixus est. sed in ista hierusalem toto orbe diffusa quotidie et iugiter offertur in altari in memoriam illius passionis ad nostram reconciliationem et salutem. et per consequens xps semper operatur effectum nostre redemptionis in hac ecclesia et xpiana religione per ecclesiastica sacramenta. in quibus lucet et viget passio xpi. Ex quibus patet quod ipsa est vera hierusalem ab illa deriuata et toto orbe diffusa et dilatata. Et hanc dilatationem preuidit iacob in illa visione quando dominus in nixu scale dixit. Ego sum dominus deus abram patris tui. et deus ysach. terram in qua dormis tibi dabo et semini tuo. eritque seminum tuum quasi puluis terre. dilataberis ad orientem et occidentem et septentrionem et meridiem. Et benedicentur in te et in semine tuo cuncte tribus terre et cetera. Quasi diceret misterium huius visionis implebitur in loco isto. Et hic edificabitur vera iherusalem per incarnationem et predicationem et passionem et resurrectionem et ascensionem et spiritus sancti missionem quod xpus erit de semine tuo secundum carnem. que ciuitas erit societas filiorum tuorum secundum spiritum et promissiones. Et dilatabitur ista ciuitas seminis tui ad orientem et occidentem et septentrionem et meridiem. Et reddit causam quomodo dilatanda erat ista ciuitas dicens. quia in te et semine tuo benedicentur omnes tribus terre. Ex quibus patet. quod omnes tribus et nationes et gentes terre erant in xpo benedicente recipientes et credentes misterium incarnationis et nostre redemptionis. quod per illam scalam et visionem prefigurabatur. Et per consequens ecclesia que toto orbe diffusa est. et dilatata erat dicenda vera iherusalem. Et sic ergo dicendum. quod quanto prophete commendant et beatificant iherusalem: non solum loquuntur de illa materiali in qua xpus fuit visus in carne et operatus est nostram redemptionem: sed loquuntur etiam simul de ista iherusalem

Questio.

toto orbe diffusa que diriuata et orta et cōtinuata et dilatata est ab illa. eo modo quo dictum est. Et hoc probatur multipliciter per dicta prophetarum. nam ea que dicta sunt. ps. xxxvij. et. L. et Lxiiij. et Lxxxvj. nō possunt verificari precise de illa sola iherusalem materiali. qz illa non fuit edificata in exultatione vniuerse terre. et illa iaz erat edificata tempore dauid. et iam offerebantur in illa diuersa sacrificia. Et in illa nunqz fuit tanta prosperitas prout memoratur. ps. Lxiiij. nec posset capere tot nationes et gētes sicut memoratur. psal. Lxxxvj. vbi dicitur qz ibi erit rab. i. egypt⁹ et populus babilonis et ethiopū zc. ergo sequitur. qz illa non possunt intelligi nisi de iherusalem toto orbe diffusa. vt in predictis psalmis visum est. Item illud ysaye .ij. Erit in nouissimis diebus preparatus mons domus domini in vertice montium et fluent ad eum omnes gentes. et ibū populū multi et dicent. Venite ascendamus et ceta. non possunt verificari de illa sola iherusalem materiali. qz ad illam non possent fluere omnes populū et gentes. nec possēt in ea capi. sed verificatum est de iherusalē toto orbe diffusa ad quam venerūt omēs gentes et populū ad fidem xpī recipiendaz. Item illud ysay. Liiij. Landa sterilis que non parit zc. Dilata locum tentorij tui. et pelles tabernaculorum extende. ne parcas longos fac funiculos tuos et clauos tuos et clauos tuos consolida. Ad dexteram eiz et leuam petrabis. Et semen tuum gentes hereditabit. et ciuitates desertas inhabitabit zc. Omnia ista enī sunt impleta in hac iherusalem spūali toto orbe diffusa. qz per totum orbem dilatauit funiculos et tentoria sua. Et omnes gentes xpō subiecit et i se conclusit per fidem. Item omnia illa que scribuntur. ysaye. lx. f. Surge illuminare iherusalem zc. non possunt verificari de illa iherusalem materiali nisi in ciuitate. quia completiue fuerunt verificata in ista nra

iherusalem toto orbe diffusa. Qz in ista fuit orta gloria domini et visa. et in ista sunt cōgregate omnes gentes. et filij huius de lōge ad eam venerunt. et multitudo gentiū in ista conuersa est. et per istam volarunt apostoli. vt nubes portantes pluuiam euāgelicam. et vt columbe per doctrinaz simplicitatis et innocētie. Et isti tanqz naues portarunt fideles ex insulis ad istam iherusalem et ecclesiam. Et muros huius iherusalem edificarunt peregrini de populo gentili nouiter conuersi. Nam constantinus cōsecrauit palacium suum in laterano in honorem saluatoris. Et ceteri reges edificarunt nouas ecclesias et eas multis diuitijs et preciosis ornamentis cotauerunt. Et nō solum peregrini cotauerunt ecclesiam bonis temporalibus: sed etiam spiritalibus et doctrinalibus. Nam origenes et yeronimus et athanasius et augustinus qui veniebant de populo gentili scientia et moribz et doctrinis et libris ecclesiam dei decozauerunt. vt patebit deo dante in expositione canticorum salomonis. Et sic est dicenduz de toto residuo libri. ysaye. maxime a. xl. capto. vsqz ad finem. qz licet quandoqz in ciuitate loquatur de illa particulari iherusalem in qua xp̄s erat venturus et nostraz redemptionem in ea operaturus: tamen comuniter loquitur de iherusalem vniuersali toto orbe diffusa per gratiam et in celo per gloriam. Et eundem ordinem tenēt ceteri pp̄bte. ¶ Ex supradictis sequitur qz hoc nomen iherusalem non fuit impositū illi ciuitati gratia sui: sed in signum et figuram propter supradicta misteria nostre redemptionis que in ea erant implenda. Et sic illa ciuitas compleuit cursum et officium suum per supradicta misteria facta per xp̄m. Et iteo post passionem et resurrectionem et ascensionem xp̄i et post sp̄s sancti missionem fuit destructa completo suo officio. Et sic cetera omnia legalia fuerunt mortua et destructa. Et sic omnia ces-

.D. 3.

Terzia.

farunt. Item xps in illa ciuitate iherusalem materiali edificauit iherusalem spiritua- lem. nam fundamenta huius ciuitatis sunt articuli fidei et ecclesiastica sacramenta quae omnia habent virtutem et effectum ex passione xpi. unde in monte caluarie xps fuit crucifixus. ex cuius latere orta est ecclesia quando exiuit sanguis et aqua. unde habet virtutem omnia sacramenta ad regenerandos fideles ciues huius magne ciuitatis. Nam per baptismum sunt regenerati et multiplicati omnes fideles per totum orbem. Item in monte sion xps instituit sacramentum eucharistie quod est caput totius ecclesie. Item in eodem loco xps misit spiritum sanctum in apostolos et totam illam sanctam societatem. in qua erat tota xpi ecclesia et vera iherusalem una fide et pace sociata. et exinde fuit toto orbe diffusa et dilatata per regenerationem baptismalem. Et sic patet. quod in illa iherusalem materiali fuit fundata et incoata magna iherusalem spiritualis per xpm. et postea per apostolos per totum orbem ampliata. Ex quibus patet. quod sola ecclesia xpi est vera iherusalem et vera terra promissionis promissa fidelibus hic per gratiam. et sola hereditas celestis est vera iherusalem promissa iustis in futuro per gloriam. Sed miseri et ceci iudei non valentes capere sacramenta dei nec intelligentiam legis et prophetarum propter maledictionem eis ex peccato inflictam. Ideo omnia intelligunt litteraliter de illa iherusalem materiali per falsum messiam quem frustra expectant fore implendam. Unde dicunt quod ille messias capiet montem sinay et montem thabor: et collocabit eos iuxta montem sion. et super istos tres montes edificabit iherusalem nouam. ad quam confluunt omnes gentes et regna. Et sic glosant illum psalmus. Lxxxvi. s. Fundamenta eius in montibus sanctis etc. Sed quantum sit talis positio impossibilis et irritanda cuiusque sane mentis est manifestum. Ideo nos quibus datum

est nosse misterium regni dei agamus gratias. et seruiamus redemptori nostro in hac iherusalem per gratiam expectantes futuram per gloriam. spiritus autem maneat in sua cecitate usque ad vesperam mundi.

Sexta conclusio. quod illa terra chanaan cum fructibus et bonis temporalibus non fuit promissa et data filiis israel in premium precium et solidum pro obseruatione legis moysi. Probatur. nam sequeretur quod aut deus esset ingratus et iniustus dando eis terram tam sterilem et miseram pro obseruatione legis tam dure et difficilis. aut quod supersticio gentilium fuisset profectior et nobilior quam lex data per moysen. hoc probatur. nam pro eis illa terra dabatur in solum premium. sed terra quam possidebant gentiles et possident hodie sarraceni. scilicet damascus. et babilonia. et egiptus. et grecia et opima terra indeorum erant et sunt absque proportione nobiliores et fertiliores et amenciores et ditiores quam illa terra chanaan ut dictum est et patet intuitu naturam et differentiam situs orbis. ergo sequitur quod vilior terra mundi data fuit filiis israel in premium quod esset contra iustitiam. si illa terra sola daretur in premium. Aut esset dicendum quod melius seruiebant deo gentiles cum sua superstitione quam israelite obseruando illam legem. quia secundum acceptationem legis et seruitutis datur et premium. Aut est dicendum quod preter illam terram et bona temporalia alia bona spiritualia et eterna erant eis danda ut supra probatum est. Item si lex moysi solum et precise promitteret illam terram chanaan cum fructibus suis obseruatoribus suis in premium. sequeretur quod non esset lex diuina: nec differret a legibus humanis. que solum promittunt premium temporale quod est falsum. nam tripliciter difert lex diuina ab humana. scilicet sine officio et premio. ut dictum est in principio huius articuli. igitur ostendit quod ultra illam terram materiale et par-

Questio.

nam et miseram promitteret terram viuē-
tium per illam intellectaz. quia maius pre-
mium debetur obseruatoribus legis diuine
q̄ humane.

Septima conclusio q̄ sicut obseruan-
tia circuncisionis et ceterorum le-
galium dabatur deo non in precium soli-
dum sed in signum p̄cederis et futuri pre-
cij soluēdi per xpm. Ita illa terra chanaaz
non fuit promissa et data illi populo in p̄-
mium solidum et precisum. sed in signum
premiij futuri et eterni quod accepturi erāt
a christo in suo aduentu. Prima pars est
probata in prima et secunda questioe. Se-
cunda autem pars probatur. nam premiū
debet correspondere labori. ergo si totus la-
bor obseruantie illius legis non dabatur:
nisi in signum. ergo non recipiebant / nec
possidebant illam terram cum suis bonis
temporalibus: nisi in signum premiij futu-
ri perfecti dandi eis per xpm. unde sicut
omnia sacrificia et sacramenta et cetera le-
galia significabant et figurabant xpm et
passionem eius. que pro nobis erat offerē-
da. ita illa terra promissa cum suis fructi-
bus et bonis temporalibus significabat et
figurabat totam istam ecclesiam cum bo-
nis gracie. et supernam terram uiuentiu
cum bonis glorie. Et sic est dicendum q̄ il-
la terra fluens melle et lacte figurabat istā
ecclesiam fluentem lacte sacramentoz et
melle doctrine euangelice. Et per frumen-
tum / uinum et oleum illius terre figuraba-
tur sacramentum eucharistie in quo offer-
tur xps mediator sub forma panis et uini.
Et per oleum figurabantur cetera sacra-
menta ad nostram salutem et sanitatem col-
lata. Item per frumentum uinum et oleum
illius terre figurabatur fides articulozum
et gracia sacramentozum. et obseruantia.
et iusticia preceptorum et consiliozum hu-
ius ecclesie et visio diuine essentie et pos-
sessio et fruitio eiusdem in regno celozum.
quam patres et om̄s fideles veteris testa-

menti acceperunt nobiscum in xpo propter
fidem quam habuerunt de xpo futuro. in cu-
sus fide obseruabant illam legem. Et ideo
dicit augustinus super Iohānem. q̄. super
illud. Sicut moyses exaltauit serpentem in
deserto etc. q̄ hoc interest inter figuram et
ymaginem et rem ipam. nam figura p̄sta-
bat uitam temporalem. sed res ipa / cuius
figura erat / prestabat uitam eternam. vñ
est aduertendum q̄ duo erant consideran-
da in obseruantia legis veteris testamēti.
primo considerabatur obedientia et labor
in obseruando illam legem. q̄. fides xpi fu-
turi redēptoris et premiatoris. Et sic p̄p̄t
primū dabatur eis illa terra cum suis fru-
ctibus et bonis temporalibus. Ideo quādo
preuaricabantur et declinabant ad ydola.
ilico deus affligebat eos. et perdebant illā
terram. et subiciebat eos gentibus alieni-
genis. ut patet per totum discursum libri
iudicum et regum. Sed propter fidem xpi
sub qua obseruabant legem. promittebatur
eis xps et fructus redemptionis et glorie
eo modo quo supra dictum fuit. non expli-
cite sed implicite. et ideo nō profuit redē-
ptio xpi nisi illis qui uixerunt sub fide et spe
eius. Et isti soli acceperunt repromissiones
per xpm. ut patet ad hebreos. xi. Et sic pa-
tet quomodo illa terra et bona temporalia
non fuerūt eis promissa et data in premiū
precisum. sed in signum premiij futuri / q̄
erant accepturi in xpo propter fidem. Et sic
est intelligenda sacra scriptura veteris te-
stamenti. ubicumq̄ in lege aut in prophe-
tis promittuntur talia temporalia. Ita autē
septima conclusio probatur ex experimen-
to. nā postq̄ lex moysi q̄ significabat xps et
suam ecclesiam fuit mortua simul cum xpo
et bona spiritalia significata per bona te-
poralia illius terre surrexerunt simul cum
xpo: ilico illa terra chanaam fuit mortua
et destructa pro iudeis. quia ilico fuerunt
expulsi ex ea et nunq̄ amplius possederūt
eas. Et sic patet primo q̄ illa terra nō fuit

Tercia.

eis data nisi in signum premij futuri dandi p̄ xpm̄ : et sic adueniente uo premio bonorum gr̄e cessauit p̄miū t̄p̄rale figuratiuus. Secūdo ostēditur exp̄imētaliter qz postq̄ illa lex nō erat obseruāda post aduētū xpī t̄deo iudei non amplius illam t̄raz possederūt. qz possessio ei⁹ simul cū lege fuit mortua et abdicata et finita et simul cum lege cessauit. qz simul cū lege erat signū futurorum bonorum. Sed iudei obcecati ēt experimentum non percipiunt.

Octaua cōclusio qz messyas i lege p̄missus nō erat datur⁹ bōa t̄p̄oralia s̄z sp̄ualia. nec erat liberaturus illū ppl̄m de captiuitate t̄p̄rali. s̄z totū gen⁹ hūanū a peccato et fuitute et̄na et sp̄uali. Probatur p̄. naz ip̄e erat uetur⁹ i paup̄tate et hūilitate ergo nō erat uetur⁹ ad dādū bōa t̄p̄oralia. Hoc p̄bat. 3a. viiij. Exulta satis filia sion et subila filia iherl̄m ; ecce rex tu⁹ uenit tibi iustus et saluator ip̄e paup̄ ascēdēs sup̄ asinā et sup̄ pullū filiū asine et c̄. qd̄ fuit ipletū p̄ xpm̄ in die ramispalmaz. Itē ysa. Liij. Et ascēdet sic uirgultū coraz eo. et sic radix de terra sitiētī. nō ē sp̄es neqz decor ei⁹. Et uidim⁹ eū despectū et nouissimū uiroz et c̄. Prop̄t̄ q̄ ūba dixerūt qd̄az magistri hebreoz. qz rex messias tā nat⁹ fuit in fine seculi tēpli : s̄z uadit p̄ mūdū tanq̄ paup̄ et tādē replet romē medicās int̄ leproso. Sufficit qz oīa orac̄la p̄phaz nichil aliud clamāt nisi qz xps̄ erat uetur⁹ in paup̄tate et relectione ad hūiliādū et subiciēdū sup̄bos. Et probat̄ ij. ps. naz messyas p̄missus tria bona sp̄ualia erat datur⁹. p̄. sciētīa et doct̄iaz ysa. ij. Uenite ascēdamus ad mōtē dō et ad domū dei iacob et docebit nos uias suas et ambulabimus i semitis ei⁹. qz de siō exhibit lex et ūbū dō de iherl̄m et c̄. Itē xi. Egrediet̄ uoga de radice iesse et flos de radice ei⁹ ascēdet et redescet sup̄ eū sp̄s dō sp̄s sapie et intellect⁹ et c̄. per totū cap̄l̄ et p̄ totū libzū et oēs p̄phetas. Secūdo erat libatur⁹ hoīes a peccato et dare eis remissionē p̄cioz et gr̄az.

ps. Lxxj. Libabit paup̄em a potēte. et aīas paup̄ū salus faciet et c̄. Itē ysa. Lxj. Sp̄us dō sup̄ me. eo qz unxit me. Ad annūciādū mansuetis misit me ut mēderer contritis corde. et predicarē captiuis indulgētiaz et clausis aptionē. et p̄dicarē anū placabilem dōno deo et c̄. Itē eze. xxxij. Effundā super uos aquā mūdā et mūdabimini ab omnibus iniquitatibus uis et c̄. Itē 3a. xij. In die illa effūdā sup̄ domū dō et sup̄ habitatores iherl̄m sp̄m gr̄e et precū. Itē infra cap̄lo. xij. In die illa erit fons patēs domui dō et habitantibus iherl̄m in ablutionē p̄cioz et mēstruate et c̄. Tercio messyas erat daturus uitā et̄nā et gl̄iaz ut patuit p̄ totā expositiōne psal̄m et maxie. ps. Lxxxij. ubi d̄r. B̄n̄ qui habitant i domo tua dñe. in secl̄a sc̄lorū laudabūt te. p̄tector noster aspice de⁹ et respice i faciē xpī tui. qz melior ē dies una in atrijs tuis sup̄ milia. qz mīaz et uitatē diligit de⁹. gr̄az et gl̄iaz dabit dñs et c̄. In qd̄ uerbis et toto ps̄. oñd̄r qualif̄ xps̄ expectabatur ut daret gr̄az i p̄nti et gl̄iaz i futuro. Et hoc idē p̄z p̄ oīa orac̄la p̄phaz. Itē qz bōa p̄missa t̄p̄re messye nō debebāt ēe t̄p̄ralia s̄z sp̄ualia. nō solū p̄z p̄ p̄phas : s̄z etiā p̄ sapiētiores magistros hebreoz. Vñ ait rabi mosse abemaymō in libro iudicū i sentētijs regū. qz nō desiderūt p̄be et sapiētes t̄p̄s messye ut dñarētur super orbē. nec ut haberēt p̄tatez in gētib⁹. nec ad comedendū nec ad bibēdū n̄c ad delicias et voluptates : s̄z ut vacarēt in lege et sapia. ut eēt eis fas h̄re uitā secl̄i ueturī. sic declarauim⁹ i sentētijs de p̄nia. ut in illo t̄p̄re oīs diuicie reputabūtur tanq̄ terra. Et nō erit occupatio in isrl̄ nisi ad sciēdū dñz. Itēo erūt sapientes magni. Et scient uerba clausa et obscura. Et attingēt sc̄iaz sui creatoris ut dictū est. ysa. xj. qz tūc erit t̄ra repleta sc̄ia dō et c̄. Et sic p̄z qz tria bōa sp̄ualia erat datur⁹ messyas in lege p̄missus. s̄. uerā sciam et remissionē p̄cioz. et gr̄am i p̄nti. et gl̄iaz in futuro. et nō bona t̄p̄ralia sic expectant

Questio.

missi iudei. Et ideo xps iudeis tpralia pete-
tib⁹. ostendit. Jo. vi. qd ipe non venerat ad
ad dandū tpralia sed spualia. Unde ait. O-
peramini nō cibum qui perit. sed qui per-
manet in vitā eternā. quez filius hoīs da-
bit vobis. Ego suz panis vite. Patres vzi
manducauerūt manna ī deserto et mortui
sunt. Sed panis quez ego dabo caro mea
est pro mundi vita. Si quis mādauerit ex
hoc pane viuet in eternum zc. Et infra di-
cit dīcipulis. Verba que locutus sum vob
sp̄s et vita sunt. caro enim non prodest qd
qd zc. Vbi ostēdit xps qd ipe non venerat
ad dandam illam terrāz canāā. nec mel et
lac. nec panes et vinū matiale. S3 ad dan-
dam verā scīaz. et grāz in presenti per ec-
clesiastica sacramēta et glīam ī futuro. nō
venerat ad dandū cibū et potū materialē
qz illū dat etiā in fidelib⁹ cū ceteris hoīs tē-
poralib⁹ vt patz Mathei. vi. S3 dicit qd de-
scēdit de celo ad dandū cibū spualē grē in
presenti et glorie in futuro.

Quāntum ad secundū articulum po-
nitur prima cōclusio qd ista noīa ha-
braam et isrl' et iacob nō sunt noīa carnis
et nature. s3 noīa grē et promissionis et fi-
dei et sacramēti. Probatur. nā hoc nomen
habraaz fuit impositum sibi a natiuitate f3
carnē. s3 cū data fuit sibi circūcisio : de⁹ im-
posuit sibi nō habraā ī signū grē. eo qd erat
fuf⁹ p̄ multaz gētīū. vt p3. gen. xvij. vñ
tale nomē sortit⁹ est habraā postq̄ credide-
rat deo. queqdē fides reputata ē sibi ad iu-
sticiāz. vt p3. gen. xv. Ex q̄ patet qd datū est
tale nomē in signū fidei inq̄ntū credidit. et
etiā in sacramētū inq̄ntū erat futur⁹ p̄z ml-
taz. gētīū. et inq̄ntū oēs gn̄s erāt benedicē-
te et regnerāte in seīe ei⁹ qd est xps. vt p3.
gene. xxij. Ex quib⁹ p3 qd hoc nō habraam
nō est nomē carnis z nature. s3 fidei z grē
z sacramēti. Ex supradictis p3 qd sic habra-
as hūit duo noīa. vnū fm carnē et naturā
z alterū f3 grāz z sacramētū. Ita fuerūt p

missi s̄ duplices filij .s. filij caris siue f3 car-
nē et filij fm sp̄z z fidez et grāz et sacramē-
tum. Itaz illi fuerūt filij carnis tm̄ qui na-
ti sūt sibi p̄ ismaelez seq̄ndo carnē. s3 illi fu-
erūt filij sp̄uales z fidei tm̄. qd secuti sunt fi-
dem ei⁹ de x̄ messya fuf⁹. Et tlib⁹ fctā fuit
vera z spualis pmissio. Hoc aut pbat⁹ put-
dctm ē ī p̄ma p̄ne pcedētis articli. nā q̄no
de⁹ dixit. gen. xv. Habrae. Respice celuz et
enumerā stellas si potes z c. p celuz intel-
lexit z promisit hereditatē celestē. Et p stel-
las intellexit filios sp̄uales qui erāt in xpo
regenerādi. quib⁹ promittebat hereditatē ī
celo. Itē gen. xxij. q̄no dixit. Multiplicabo
semen tuū sicut stellas celī z sicut arenam
que est in litore maris. et in semie tuo beñ
benedicētur oēs gn̄s zc. per stellas celī p-
misit sibi filios pmissiois et grē z sacramē-
ti fidei. et per arenā intellexit filios carnis
Et sic p3. qualiter duplices sunt filij habrae
.s. caris et fidei. eo qd habraā nō est nomen
carnis z nature. sed fidei et grē et sacramē-
ti. Item hoc itēz est dicēduz de hoc nomē
iacob. qz nō fuit sibi impositū a casu. nec f3
carnē. sed prop̄ misterium qd importatur
per hoc nomen iacob quod interpretatur
supplantator. eo qd ter supplantauit esau
fratrē suū. nam primo litigās cuz eo eiecit
ipsum de ventre matris tenens plantam
eius. Et ideo rebecca vocauit ipsum iacob.
id est. supplantatorē. vt patet genesis. xxv.
Secundo iacob supplantauit esau fratrem
suū quando emit ab eo primogeniturā pro
cibo lenticularuz. Tercio supplantauit euz
alta vice quando subripuit sibi benedicio-
nem dum iuit ad venandum cibos pro pa-
tre. vt patet gen. xxvj. per quos quidē
duos fratres. s. iacob z esau figurabantur
duo ppli vcturi ex ysach et iacob. z figura-
batur duplices filij. s. filij caris z filij grē.
Et figurabantur tres supplantationes qui-
bus filij gracie debebant supplantare filios
carnis. Per eādem etiāz rationēz israel nō
est nomen carnis et nature. sed nomen m̄

Tercia.

sterij et fidel et gracie. nam hoc nomen is/rael imposituz fuit a deo ipi iacob in adul/ta etate ultra dimidium vite quando lu/ctatus est cum angelo iuxta torrentem ia/boz. eo qd vidit deuz in forma viri facie ad faciem. et fuit factus fortis cum deo. et te/nuit fortiter deum. et directus est a deo et benedictus a deo. unde mansit iacob clau/dus vno pede. Per quod fuit figuratu qua/liter ex iacob debebant exire duplices filij .s. quidam secundum carnem tantum. qui debebant claudicare a vero cultu dei. qui/dam autem erant futuri filij secundu gra/z et fidem /sequendo fidem xpi et recipiendo spm et tenendo et colendo eum et viuendo per fidem. unde potest dici qd omnes sum? nati ex habzaam. sed iudei nati sunt ex car/ne tantum. nos autez nati sumus ex spiri/tu et fide habzae. Ideo dicit xps Jo. iij. qd natum est ex carne. caro est. et quod natuz est ex spu. spiritus est. Hanc etiam conclu/sionem probat apostolus ad romanos. iij. et galatas. iij. Ex quibus patet qd non oes filij iacob et israel sunt veri filij. nisi soli filij spirituales. quia fortiter tenuerunt xpm et fuerunt ab eo benedicti et directi. et viderunt ipm per fidem. nec sunt veri filij iacob nisi illi qui elegerunt filios carnis extra vte/rum ecclesie et subripuerunt primogeni/turam et benedictione filijs carnis. Et isti tales sunt verus iacob et israel et veruz se/men habzae ut dictum est in prologo. Ex quibus sequitur. qd vera repromissio spiri/tualis regni celestis facta est solis filijs ha/bzae et iacob et israel spiritualibus secun/dum fidem et gratiam. et non filijs carnis

¶ Secunda conclusio qd populus genti/lis erat efficiendus filius habzae secundu repromissionem. inqntum erat benedicen/dus in xpo et regenerandus. Hoc proba/tur gen. xxij. quando deus dixit habzae In semine tuo. i. in xpo benedicentur omnes gentes. Hoc idem dictum est ipi iacob. ge. xxvij. quando dominus dixit. Terram in

qua dormis tibi dabo et semini tuo. et dila/taberis ad orientem et occidentes et septē/trionem et meridiem. et benedicentur i te et in semine tuo cuncte tribus tre. vbi ostē/ditur qd per benedictionem et regenera/tionem in xpo totus populus gentilis erat futurus filius israel et iacob secundum spi/ritum et fidem. Item ysay. xxx. iij. Nolite timere serue meus iacob et rectissime. i. is/rael quem elegi. Effundam eniz aquas su/per sitientes et fluenta super aridas. Effu/dam spm meum sup semē tuum et bñonē meā sup stirpē tuaz. et germinabunt sup herbas qd salices iuxta pterfluētes aqs. Iste dicet dñi ego sum. et ille vocabitur noie iacob. Et hic scribet manu sua dño. et in noie isrl' assimilabitur etc. Ex quibus patet qd popu/lus gētilis baptizat? aqua spu scō erat vo/candus iacob et isrl' fm fide et spm. Et sic pz qd messyas nō solū erat saluatorus pplz iu/daycū s; etiaz gētilē. vñ in glosa hebrayca genesi rabba mouetur questio p doctores hebraycos. an deus et eius messyas sic ac/ceptor psonaz in eius aduentu. s. an salua/bit solos iudeos et filios isrl'. Ad qd rñct? qd absit. ymo oēs pfitētes deo corde ore et ope saluabuntur p messyā. qz sic scriptū est. hyere. xxxij. In dieb? ill' saluabz iuda. i. cō/fitētes deo. Et hoc ē qd dicit ysay. xxxv. vñ. Devi te in lucē gētiū vt sis salus mra vsq ad fines tre. Ex qd pz qd xps nō solū erat salua/turus israelitas: s; et gētilēs. Ideo ait xps Math. viij. qd multi veniēt ab oriente et occidēte. et recubēt cū habzaā ysach et ia/cob i regno celoꝝ. filij autē regni miten/tur in tenebras exteriores etc.

¶ Tercia conclusio. qd populus gentilis erat recepturus xpm in lege promissum et venturus ad fidem et legem euangelicam et adoraturus deum israel. hoc autem iam probatum est. psalmo. ij. et xxxvi. et per totam expositionem libri psalmoz. Sed maxime probatur ysaye. ij. cuz ait. Et erit in nouissimis diebus preparatus mons

Questio.

mus domini super verticem montium. et eleuabitur super colles. et fluent ad eum omnes gentes. Et ibunt populi multi et dicent. Venite ascendamus ad montem domini et ad domum dei iacob. et docebit nos vias suas et ambulauimus in semitis eius / quia de sion exibit lex: et verbum domini de iherusalem. Item hoc idem patet. capitulo xxxviii. per totum ubi dicitur. Dedi te in lucem gentium / ut sis salus mea usque ad extremum terre. Reges videbunt et consergent principes et adorabunt dominum tuum et sanctum israel qui elegit te et cetera. Hoc idem patet per totum usque ad finem libri de conuersione gentium ad deum. Item hieremie. xvj. Ad te gentes venient ab extremis terre et dicent. vere mendacium possederunt patres nostri et vanitatem que eis non profuit et cetera. Item zacha. ii. Et applicabuntur gentes multe ad dominum in die illa et erunt michi in populum. et habitabo in medio tui. et scies quia dominus exercituum misit me ad te. Item zacha. vii. Venient populi multi et gentes robusti ad querendum dominum exercituum in iherusalem. et deprecandam faciem domini. Hoc dicit dominus exercituum. In diebus illis in quibus apprehendent decem homines ex omnibus linguis gentium. et apprehendent simbriam viri iudei dicentes ibimus vobiscum. audiuimus eum quoniam dominus vobiscum est. Ex quibus patet. quod gentiles per apostolos iudeos erant trahendi ad christum. Hoc idem patet. Malachi. p. Non est voluntas mea in sacrificijs vestris ait dominus exercituum. Et munus non suscipiam de manu vestra. Ab ortu enim solis usque ad occasum magnum est nomen meum in gentibus. Ex quibus patet. quod reprobatam synagoga sacerdotum erat transferendum ad populum gentilem colentem nomen domini quod est ihesus. Hoc idem dicitur ysa. vii. Et annuntiabunt gloriam meam gentibus. et iherusalem. Et assumas ex eis sacerdotes

et leuitas dicit dominus. quia sicut celi noui et terra noua que ego facio stare coram me dicit dominus deus. sic stabit semine vestrum et nomen vestrum. Et erit mensis ex mense. et sabbatum ex sabbato. Veniet omnis caro / ut adoret coram faciem meam dicit dominus.

¶ Ex quibus omnibus sequitur quarta conclusio tanquam ex supradictis correlaria quod solus populus christianus est verus iacob et israel et verum semen habrae. Hoc autem probatur per singula secundum nominis interpretationem et secundum fidei imitationem. Nam intantum deus vocauit eum habraam in quantum erat futurus pater omnium credentium. et in quantum in eo erant benedicende omnes gentes. sed solus populus christianus fuit in christo benedictus et regeneratus. et sequitur fidei habrae et recepit christum promissum habrae et semini eius. igitur solus populus christianus est verum semen habrae secundum fidem et spiritum. et per omnia soli populo christiano debetur hereditas celestis et beatitudo promissa: et est vera iherusalem et terra viuentium. Quod probatur. Nam habrae et israel sortiti sunt supradicta nomina non secundum carnem et naturam. sed secundum fidem ut dictum est. Sed quia soli christiani sunt imitati fidem eorum de christo et receperunt christum quem ipsi expectabant. ergo soli christiani sunt verum semen habrae et israel secundum fidem et spiritum. Sed quia intantum facta est promissio bonorum spiritualium gratie et glorie ipsi habrae. et israel in quantum habuerunt fidem de christo futuro. ergo pro solo populo christiano ex iudeis et gentilibus credentibus congregato facta fuit illis repromissio. Et per consequens soli populo christiano debetur repromissio et hereditas bonorum spiritualium gratie in presenti et glorie in futuro. de quibus loquitur lex et propheta. Item ex supradictis etiam sequitur quedam alia correlaria. scilicet. quod omnes iudei moderni sunt heretici in lege moysi et prophetis. Probatur. Nam omnes deuiant a veritate sacre scripture legis et prophetarum ergo sunt heretici. tenet consequentia. nam he-

iiii
Quinta.

reſis nil aliud eſt niſi deuſatio a ueritate ſacre ſcripture utriuſq; teſtamenti. Antece-
dens probatur. Nam omnes patriarche ⁊
prophete uixerunt in fide xpi futuri expe-
ctantes ut eos redimeret a ſeruitute pecca-
ti et morte eterna. et acciperent ab eo re-
promiſſiones. ſ. gratiam in preſenti et glori-
am in futuro ut probatum eſt. Sed iudei
moderni et ſui predeceſſores contempſerunt
xpm et humanam redemptionem et omnia
bona gratie et glorie. et expectant falſum
meſſyam qui tribuat eis bona temporalia
ergo totaliter contradicunt ueritati ſacre
ſcripture legis et prophetarum et fidei et
ſpei illozum. Et per conſequens omnes ſunt
heretici quotquot manent in eadem obſti-
natione poſt aduentum chriſti. Unde autē
proueniat eis iſta heretiſis: uidebitur in fine
totius tractatus. In tota ergo queſtione
patet cecitas et ceceptio iudeozum. nā per
nouem cōcluſiōes oſtenſus eſt qualiter pre-
ter terram canaam promiſſa fuit habrae ⁊
iacob hereditas in celo. et qualiter patriar-
che et prophete preter illam terram deſi-
derabant et expectabant celeſtem et ſpiri-
tualem hereditatem. et quomodo non de-
ſiderabant ſepeliri i illa terra. niſi quia pre-
uiderunt in ſpiritu xpm ibi paſſurum et ſe-
peliendum et reſurrecturum. Et q; prophe-
te nec comendarunt illam terram et ciuita-
tatem et templum propter eius bonitates
ſed quia preuiderunt xpm in illa terra nraꝝ
redemptionem operaturum. Item oſten-
ſum eſt qualiter prophete non ſolum intē-
dunt comendare illam iheruſalem in qua
xps operatus eſt noſtram redemptionem
ſed iheruſalem ſpiritualeꝝ toto orbe diffu-
ſam ab illa deriuatam et dilatam. Itē
patet quomodo xpiana religio eſt uerum
ſemen habrae et uerus iſrael per ſucceſſio-
nem fidei. Item oſtenſum eſt qualiter illa
terra chanaam cum ſuis fructibus tempo-
ralibus non fuit eis promiſſa ⁊ data in pre-
mium precium pro obſeruatione legis. ſed

in ſignum futuri premiꝝ eterni dandi per
xpm pro fide quam habebant de ipſo. Itē
ultimo oſtenſum eſt qualiter meſſyas in le-
ge promiſſus non erat daturus bona tem-
poralia ſed ſpiritualia gratie in preſenti et
bona glorie in futuro. Per que omnia patꝝ
reſponſio ad argumenta iudeozum. Ad pri-
mum ergo reſpondetur eis. q; illa terra cū
ſuis fructibus non fuit eis promiſſa in pre-
mium ſoliduꝝ pro obſeruatione legis. ſed
in ſignum premiꝝ futuri dandi per xpm p
fide xpi ſub qua illam legem obſeruabāt ut
dictum eſt. Item illa terra promiſſionis ⁊
ciuitas iheruſalem dicta eſt fluens lacte ⁊
melle. in q̄ntum ex ea fluxit nobis lex ⁊ do-
ctrina euangelica. quia de ſion exiit lex. ⁊
uermum domini de iheruſalem. yſaye. ij.
Quequidem doctrina euangelica frequen-
ter dicitur lac et mel i ſcripta ꝑꝑꝝ ſui ſaporem
et dulcedinem. Et hanc terram promiſit
deus illi populo in figura xpi. Nā ſicut an-
te aduentum xpi fluxit et emanauit in ea
lac et mel propheticum: ita tempore xpi
fluxit lac et mel euangelicum quod xps ꝑ
totam terram promiſſionis predicauit. unde
tripliciter lac et mel exiit et emanauit
ex illa terra. primo lac et mel euangelice
doctrine. ij. lac et mel nre redēptionis. iij.
lac et mel grē ſacramentorum. Et hoc eſt
lac et mel quod deus ſub figura promiſit
patriarchis et ꝑꝑꝝ. Dabatur ḡ filiꝝ iſrl
illa terra materialis pro obſeruantia le-
gis. ſed ꝑꝑꝝ mittebatur eis celeſtis glia ꝑꝑꝝ
fideꝝ xpi quam habebant ⁊ cū qua fide obſ-
uabant illa legalia. ¶ Ad ſm eſt dicendū
q; iacob et ceteri patriarche nō deſidera-
runt ſepeliri in illa terra ꝑꝑꝝ ſe. ſ; q; pre-
uiderunt xpm in illa ſepeliendum et reſur-
recturum. et ſic deſiderabant cū eo reſge-
re. ¶ Ad terciū reſpondetur q; ꝑꝑꝝ nō
comendarunt illā terrā et ciuitatem ꝑꝑꝝ
ſe ſ; in q̄ntū preuiderunt xpm in illa natiu-
rum et i illo tēplo preſentandū et ꝑꝑꝝ
rū. et i illa ciuitate nraꝝ redēptiōꝝ opatur

Questio.

Seco cu3 hoc intendebant comendare hierusalem spirituales ab illa toto orbe diffusaz. Ad quartuz qd xps rex messias no erat daturus bona temporalia. sed spiritualia vt dictum est. Ad aliud dicendum qd xps messias in lege promissus non erat edificaturus ciuitate3 materiale3. sed hierusalem spirituale3 toto orbe diffusaz quam per se edificauit in monte caluarie. et in monte sion. vt dictum est. Et lacius dicitur in questione sequenti. ex qua hierusalē et sion fuit deriuata ecclesia toto orbe diffusa.

Nostquam probatus est in tercia questione qualiter omnia promissa in lege et prophetis sunt spiritualiter intelligenda p bonis gratie in presenti et glorie in futuro. Itēo queritur quarto. Vtruz ihs nazarenus quem xpiani colunt fuerit verus messias promissus in lege et prophetis. Ad quod arguunt iudei moderni qd non. Et primo sic. Messias nonduz venit. ergo ihs non fuit verus messias. consequens patet antecedens probatur. naz helyas debet venire priusq3 messias. put legitur malachie. iij. Ecce ego mittam vobis helyaz pphetaz anteq3 veniat dies dñi magnus et terribilis et conuertet cor patruz in filios. et cor filioz ad patres eoz et c. Ad cuius intellectuz est notanduz qd ex hoc dicto et littera precedente in hoc capitulo. scribe et pharisei formarunt duos articulos inter ceteras suas traditiones. Primus articulus fuit qd helyas debet precedere messiaz in suo aduentu. Et itēo quāto miserunt iudei ab hierosolimis sacerdotes et leuitas ad iohanne3 vt interrogarent eum. Tu quis es? Et iohannes negauit se esse xpm. Tunc pharisey iteruz interrogauerunt eum dicentes. Helyas es tu et c. Eo quia habebāt pro articulo qd helyas erat venturus ante ipm messiaz. Itē3 mathei. xvij. quando tres discipuli viderunt moysen et helyaz. in transfiguratione xpi. et postea neminez viderunt nisi soluz ihm. Tūc interrogauerūt xps dicentes Quid ergo scribe et pharisei dicūt qd oportet helyaz venire primuz et c. Ex quib3 patet qd scribe et pharisey int3 suas traditiones tanq3 articl3 affirmabāt helyā venturuz et precedere messiaz in lege promissuz. Itē3 per lras precedētes in hoc cap. ubi dicit. deus per malachiaz. Memētote legis moysi serui mei. quaz mandauit ei in ore pcepta et iudicia. Et subdit. Ecce ego mitto v3 helyā et c. p hoc formarūt aliu3 articulu3. s. qd causa quare helyas debebat precedere xps erat ut predicaret et restauraret legē moysi pōitā in filijs dispersionis. vt postea rex messias posset ea pfirmare et ratificare. Tūc ergo ex pmo articulo arguunt sic iudei. Helyas nōdu3 venit. q3 mēssias nō dū venit. quia prius est vēturus helyas q3 messias. Et si messias nōdu3 venit. q3 ihs nazarenus nō fuit verus messias. Itē3 ex secūdo articulo arguūt sic. Messias in lege pmissus debet pfirmare et ratificare legem moysi filijs dispersionis. quā helyas prius debz instaurare et declarare. sed ihs nazarenus hoc nō fecit. ymo puaricat3 est. et dissipauit totā legē moysi. q ad omnia pcepta et mādata taz moralia q3 ceremonialia q3 iudicialia. igitur nō fuit verus messias. Nec minor probatur. per singula. Naz ihs primo preuaricatus est pcepta moralia sabbatuz violando exercendo opera sanitate3 et se deuz faciendo. Secundo violauit ceremonialia cibos prohibitos cōcedēdo. quāto dixit discipulis. Comeditte que apponuntur vobis. Tercio preuaricatus est iudicialia. iohis. viij. quando absoluit adulteram. quaz lex pcepit lapidari. Leuit. xx. Et sic patet qd totaz legē violauit. q nō fuit legit3 pfirmator. s3 dissipator. Et p pns non fuit mēssias. Secdo arguūt iudei dicētes. qd ihs nō exercuit officiu3 veri messie erga pplm israel. ergo nō fuit verus messias. añs pbat.

runt moysen et helyaz. in transfiguratione xpi. et postea neminez viderunt nisi soluz ihm. Tūc interrogauerūt xps dicentes Quid ergo scribe et pharisei dicūt qd oportet helyaz venire primuz et c. Ex quib3 patet qd scribe et pharisey int3 suas traditiones tanq3 articl3 affirmabāt helyā venturuz et precedere messiaz in lege promissuz. Itē3 per lras precedētes in hoc cap. ubi dicit. deus per malachiaz. Memētote legis moysi serui mei. quaz mandauit ei in ore pcepta et iudicia. Et subdit. Ecce ego mitto v3 helyā et c. p hoc formarūt aliu3 articulu3. s. qd causa quare helyas debebat precedere xps erat ut predicaret et restauraret legē moysi pōitā in filijs dispersionis. vt postea rex messias posset ea pfirmare et ratificare. Tūc ergo ex pmo articulo arguunt sic iudei. Helyas nōdu3 venit. q3 mēssias nō dū venit. quia prius est vēturus helyas q3 messias. Et si messias nōdu3 venit. q3 ihs nazarenus nō fuit verus messias. Itē3 ex secūdo articulo arguūt sic. Messias in lege pmissus debet pfirmare et ratificare legem moysi filijs dispersionis. quā helyas prius debz instaurare et declarare. sed ihs nazarenus hoc nō fecit. ymo puaricat3 est. et dissipauit totā legē moysi. q ad omnia pcepta et mādata taz moralia q3 ceremonialia q3 iudicialia. igitur nō fuit verus messias. Nec minor probatur. per singula. Naz ihs primo preuaricatus est pcepta moralia sabbatuz violando exercendo opera sanitate3 et se deuz faciendo. Secundo violauit ceremonialia cibos prohibitos cōcedēdo. quāto dixit discipulis. Comeditte que apponuntur vobis. Tercio preuaricatus est iudicialia. iohis. viij. quando absoluit adulteram. quaz lex pcepit lapidari. Leuit. xx. Et sic patet qd totaz legē violauit. q nō fuit legit3 pfirmator. s3 dissipator. Et p pns non fuit mēssias. Secdo arguūt iudei dicētes. qd ihs nō exercuit officiu3 veri messie erga pplm israel. ergo nō fuit verus messias. añs pbat.

Quarta.

Nam messias in lege et prophetis promissus quatuor erat facturum principaliter erga populum israel. nam primo debebat de bellare et subicere sibi totum orbem et populum gentilem et omnes reges terre et dominari a mari usque ad mare et usque ad fines terre. ut patet. psalmo. Lxxj. et zacha. ix. Secundo debet educere et liberare omnes filios israel. ex omnibus partibus mundi. ut patet ysaye. xj. Tercio debet edificare nouam hierusalem in eodem monte sion et in ea congregare omnes filios israel ut in ea cum magna prosperitate et pace obseruent totam legem moysi. ubi erit tanta pax quod omnes tribus terre constabunt gladios in vomeres et lanceas in falces. ysaye. ij. Item quarto rex messias debet facere immortales et impassibiles omnes filios israel viuentes in illa ciuitate noua iherusalem quia precipitabit mortem in sempiternum. et auferet dominus deus omnes lacrimas ab omni facie et opprobrium populi sui auferet de vniuersa terra. ysaye. xxv. Sed ihesus nazarenus nil horum fecit ymo totum oppositum ergo non fuit verus messias. hoc probatur nam primo non rebellauit nec subiecit sibi totum orbem. ymo fuit pauper et deiectus in tantum quod fuit crucifixus per iudeos et gentiles et sepultus in alieno sepulcro. Item secundo non congregauit filios israel nec liberauit eos de captiuitate. ymo post mortem eius fuerunt per mundum dispersi et dissipati. Item tercio non edificauit nouam iherusalem ymo post mortem eius et causa sui fuit diruta et dissipata ut inquit iosephus libro de bello iudayco. Ymo dicunt iudei quod ihesus nazarenus non solum dissipauit ciuitatem et populum sed etiam totam legem moysi. in quantum constituit nouum modum sacrificandi et colendi deum ymo destruxit iudaysum. in quantum magna pars iudeorum recepit baptismum christi et recipit continue. Item quarto non videmus quod ihesus in aduentu suo posuerit tantam

pacem inter homines quod conflauerint gladios in vomeres et cetera. Ymo post eius aduentum fuerunt maxima bella per omnes partes orbis. ut patet per omnes historias gentium. Item non fuit tanta pax inter animalia bruta quod bos comedit cum agno et leo cum oue. quia eandem ferocitatem retinent animalia bruta. Item christus non precipitauit mortem nec abstulit omnem lacrimam a suis. ymo reliquit suos mortales et passibiles nec videmus quod baptismus christi auferat miserias et infirmitates corporales. Ex quibus omnibus sequitur quod christus non fuit verus messias in lege promissus. quia non exercuit officium veri messie In oppositum est iohannis primo. quando dixit andreas petro. Inuenimus messiam quod est interpretatum christus. Item philippus dixit ipsi nathanaeli. Quem scripsit moyses in lege et prophete. Inuenimus ihm filium ioseph a nazaret. Item nathanael dixit ipsi ihesu. Rabi tu es filius dei. tu es rex israel. Item totus ille populus factus quinque panibus et duobus piscibus. confessus est ihm esse messiam. quando dixit. Dic est vere propheta qui venturus est in mundum. iohannis sexto. Et sic ihesus nazarenus non solum a toto populo gentili. sed etiam a multis de populo iudayco fuit receptus. tanquam verus messias. ut patet per totum discursum euangelicum. ¶ In hac questione respondendo quod non intento per singulas conditiones probare christum fuisse verum messiam omnes scripturas particulariter adducendo quia de hac materia abunde scripsit dominus iohannes figuerola conciuis noster valentinus in tribus voluminibus contra iudeos. Hoc iterum dilucide scripsit dominus petrus de la Caueria ciuis cesaragustanus vtriusque iuris doctor famosissimus. Et dominus alfonso toletanus sacre theologie magister insignissimus. Et etiam plures alij.

Questio.

qui non soluz per sacra scripta legis et prophetaz sed et per dicta rabinoꝝ talimudi staz iudeos couicerunt. Sed tantuz in hac questione intēdo breuiter respōdere et satisfacere supradictis argumētis iudeoꝝ et detegere cecitatez et ostende inueteratam maliciaz eoz. Et ideo in presenti questiōe duo sunt pꝛincipaliter vidēda et probanda. Primo quom̄ ihs xps obseruauit ⁊ statuit et cōfirmavit et ratificauit legeꝝ moyſi pꝛ ut querit pꝛimū argumētuz. Secūdo qualiter ihs xps exercuit et perfecit officiuꝝ veri messie. pꝛ ut querit secūduꝝ argumētuz.

Quantuz ad pꝛimū articuluꝝ est pꝛimo notandū qꝛ quia lex diuina data moyſi nō erat mere litteralis et temporalis. sed etiā erat pꝛincipaliter spūalis sic dictuz est in precedēti questiōe. Ideo secūduꝝ scripturas legis et pꝛphetaz lex moyſi erat pꝛimo illi populo litteraliter obseruanda. Secūdo erat pꝛ messiaz promissum spūaliter declaranda. Tercio erat per eius passionē litteraliter et carnaliter termināda. et eius veritas spūaliter obseruanda. Pꝛimū patet pꝛ totū discursuꝝ exo. et leui. et numeri. et pꝛecipue de vterono. ubi deꝝ sub multiplici cominatioe et maledictioe precipit illaz legeꝝ et ceremonias obseruari. Secūduꝝ patet de vteroz. xvij. ubi deus dicit moyſi. Pꝛophaz suscitabo eis de medio fratruꝝ suoꝝ simileꝝ tui. ponaz verba mea in ore eius loqueturqꝝ ad eos quecūqꝝ dixerō illi. Et qui verba eius que loquetur nō audierit. ultoz existaz etc. Ex dictis in hoc textu et capitulo sequitur pꝛimo qꝛ in lege moyſi fuit xps promissus ad declarandaz legeꝝ moyſi et verū sensuꝝ et veritatē eius. Secūdo sequitur qꝛ talis promissio de xpo declaratoꝝ legis fuit facta i mōte sinay simul cū datione eius. quod probatur per hoc qd ait moyſes in hoc xvij. capitulo de vteroz. cuz referendo legeꝝ populo dicit. Pꝛophaz suscitabit tibi dñs deꝝ tuus. ipm audies vt petisti a dño deo tuo

in oreꝝ. quāto contio congregata est. et dixisti. ultra nō audiam vocem dñi dei mei. Et ignez hunc maximū amplius non videbo ne moriar. Et ait dominus michi. Bene omnia locuti sunt. Pꝛophaz suscitabo eis de medio fratruꝝ suoꝝ simileꝝ tui. Et ponam verba mea in ore eius et c. vt supra. Ex quibus patet qꝛ ista promissio de pꝛpheta declaratoꝝ legis futuro. quam refert hic moyſes iam fuerat facta in oreꝝ in datione legis. quāto populus dixit moyſi. loquere tu nobis. et non loquatur nob deꝝ ne forte moriamur. vt patet exodi xx. Et tūc deus dixit moyſi. Bene omnia sunt locuti petendo mediatoꝝ qui loqꝛtur eis ex parte dei familiariter. Ideo promitto tibi qꝛ pꝛophetaz suscitabo eis de medio fratruꝝ suoꝝ. s. de tribu iuda similem tui in humanitate et officio. Iste enīz erit similis tui pꝛimo in humanitate. quia licet sit deus tamen erit et homo. Quia ponam verba mea in ore eius. quia erit verbum incarnatum. et sic apparebit mundo similis tibi in humanitate. Et erit etiāz tibi similis in officio. nam sicut ego misi te ad istum populum liberandum de ista captiuitate tēporali. et eduxisti eum de terra egipti. Ita ego mittam illuz ad liberanduz totum genus humanuz de seruitute peccati et de iugo legis. Iteꝝ sicut ego per te dedi legem istaz isti populo. Ita per illuz pꝛphetam xpm declarabo eaz. et ideo posui verba mea in ore eius. Item sicut iste populus fuit tibi rebellis multociēs nolens te audire. Ita iste item populus erit sibi rebellis intantuz qꝛ interficiet euz. sicut iste populus voluit te interficere et constituere alium duceꝝ et reuertī in egiptum. Sed sicut ego puniui omnes rebelles qui non te audierunt. quia non introierunt terram promissam. sed cauaera eozum manserunt in deserto. Ita ego ultoz existā eozū qui verba huiꝝ pꝛphete xpi audire noluerit. et sibi nō crediderūt

Quarta.

quia vagos et captiuos tēporaliter p hūc mundūz dīspēgam. et anime eoz nunq̄z introibūt in requiez meas. Ex quibus patz q̄ pmissio de xp̄o futuro legis interpetre et declaratoze sc̄a fuit in monte ozeb in p̄mo anno simul cuz datōne legis. sed quia moyses tacuit et omisit eaz in exodo. Ideo refert et exprimit eā in deuteronomio. Tercio aut sequit̄ q̄ sicut totus ille ppl̄s se obligauit ad seruāda legē moysi et om̄ia que deus locutus fuerat moysi q̄no dixit. om̄ia que locutus est deus faciemus et erimus obediētes exo. xxiiij. Ita pariter se obligauit ad audiendū xp̄m in suo aduentu. et declarationē legis p̄ ip̄m faciendaz. Itēz sic ille ppl̄s se obligauit ad seruāda litteraliter legez moysi sub anathemate et multiplici male dictione scripta de utero. xxvij. et xxvij. Ita sub eisdēz maledictionib⁹ et penis se obligarūt ad audiendū et credendū et obediendū illi p̄phete xp̄o et ad seruandā legez secundū eius declarationēz. Itēz seq̄tur q̄ ille ppl̄s nō erat obligat⁹ seruare litteraliter legē moysi nisi usq̄z ad declarationez factā per illuz p̄phaz p̄missuz. sed exinde tenebantur obfuare legez moysi sp̄ualz secundūz veritatez et declarationez factā per illuz p̄phetaz. cui obligabantur credere et obedire et eius doctrinaz audire et sequi. Ideo dixit eis ihs. iobis d̄nto. Scrutamini scripturas. quia ille testimoniuz phibēt de me. Est qui acusat vos moyses in q̄ vos spatis. Si. n. crederitis moysi. crederis forsitas et michi. de me. n. ille scripsit. Quasi dicat sic patres vestri fuerūt obligati credere moysi et seruare litteraliter legez eius. Ita et vos obligamini credere michi et audire a me declarationez legis moysi. nā ego sum ille p̄pheta de quo scripsit moyses de utero. xvij. cui cuz cominatione ultionis obligamini credere. Et id si crederetis moysi. crederetis et michi. et p̄ p̄ns nō credēdo michi. nō creditis et moysi. Et sic irritaz facitis legē eius. et violatis iusurādū

q̄d fecistis in ore. q̄no dixistis. om̄ia que locutus est deus faciem⁹. et erimus obediētes. exo. xxiiij. Et per p̄ns estis heretici in lege. et incurritis om̄es maledictiones scriptas de utero. xxvij. et xxvij. **¶** Hoc itēz ostendit mathe. iij. et luce iij. q̄no in baptismo vox patris audita ē dicens. Sic est filius meus dilect⁹ in quo michi bene cōplacuit. ip̄z audite. Et sic patet q̄ itē deus patet q̄ in datōne legis dixit de xp̄o. Ponam verba in ore eius. loqueturq̄z ad eos et c̄. Ideo pater precipit in no. te. ut audiant ip̄m xp̄m tanq̄ p̄phaz p̄missuz in lege. Et ideo ubicumq̄ memoratur in p̄phetis presēs punitio et captiuitas. in qua modo laborāt iudei. semp assignatur pro causa quia nō exaudierūt vocez dñi veniētis in carnē siue quia nō audierūt vocē hui⁹ p̄phete. i. xp̄i. nec crederunt sibi. Unde ait xp̄s per os dñi. ps. xvij. Filij alieni mentiti sunt michi. filij alieni inueterati sūt et claudicauerūt a semitis suis. Itēz ps. lxxx. Populus meus nō auduit me et israel nō intēdit michi. Itēz ps. lxxxiiij. Hodie si visas meas quibus iuravi in ira mea et c̄. Itēz ps. lxxxiiij. Cognouit bos possessorez suoz et asinus presepe dñi sui. israel aut nō cognouit me. Item capitulo. l. Ecce enim in iniquitatibus vestris vendisti estis. et in sceleribus vestris dimissi matres vestram. quia veni et non erat vir. vocavi et nō erat qui audiret. Itēz capitulo. lxxv. Omnes incedē corruetis. pro eo q̄ vocavi et nō respondi stis. locutus suz et non audistis et c̄. Item hieremie xv. Sed vos pelus operati estis q̄ patres vestri. Ecce enim ambulat vnusquisq̄z post prauitatem cordis sui mali. ut me non audiat. Eijtam vos de terra hac et c̄. Ex supradictis patet quomodo ille populus sub cominatione obligabatur audire xp̄m in suo aduentu legem declarantez sed quia non auduit itē fuit punitus in corpore et anima in eternuz. Et sic patet qualiter lex moysi erat per xp̄m declaranda.

Questio.

Hoc idem dicit Rabi moyses in sententijs
 de penitētia. q̄ tempore messie omnes at-
 tēcent ad sciendam legem pro seculo ven-
 turo acquirēdo. Item in hoc concordant
 omnes magistri iudeoz antiqui. s. q̄ mes-
 sias debet in suo aduentu declarare miste-
 ria occultissima legis. ymo multa sunt mi-
 steria in lege que appellant tycu. i. silentiis
 que nullus audeat declarare. quozū declara-
 tionem expectant faciendam per messiaz
 Itēo in ozone rogant omnes vt deus mi-
 tat messyā qui declaret modos et enigma-
 ra legis. ¶ Tercium autem pzincipale p-
 batur. s. q̄ lex moysi quo ad cerimonialia
 et litterale officiū erat per xp̄m ⁊ ei⁹ moz-
 tem terminanda et abolenda. hoc pz. ps.
 xxxviii. Sacrificium et oblationem nolui-
 isti. anres autē perfecisti michi. Dolocau-
 stum et pro peccato non postulasti. tūc di-
 xi ecce venio. et c. prout ibi fuit declaratus
 Itē ps. xxxviii. non accipiam de com-
 tua vitulos. neq; de gregibus tuis yrcos.
 et c. Item ysay. p. Quo michi in multitu-
 dine victimarum vzarū. ⁊c. Hoc idē caplo
 ultimo per totum. Item hyere. xvj. Ecce
 dies venient dicit dñs. et uon dicetur vl-
 tra. Viuit dominus qui eduxit filios israel
 de terra egypti. sed viuit dñs. qui eduxit
 filios israel de terra aquilonis ⁊c. Ex quo
 patet. q̄ pascha et sabbata debebant cessa-
 re in aduentu messye. Item caplo. xxxj. Ec-
 ce dies veniēt dicit dñs. et feriam domui
 iuda et domui iacob fedus nouum. non f-
 pactus q̄ pepigi cum patribus vris in die
 qua apprehendi manum eoz. vt educeres
 eos de terra egypti ⁊c. Item dan. ix. post
 ebdomades. Lxij. occidetur xp̄s. et non erit
 eius populus qui eum negaturus est. Et ci-
 uitatem et sanctuarium dissipabit popul⁹
 cum duce venturo. Et finis eius vastitas
 Et post finem belli erit statuta desolatio.
 Confirmabit ante pactus multis ebdoma-
 da vna. Et in medio ebdomadis deficiet
 hostia et sacrificiuz. Et erit in tēplo abho-

minatio desolationis. Et vsq; ad consuma-
 tionem et finez perseverabit desolatio. Ex
 supradictis ergo patent tria presupposita. s.
 primū qualiter lex moysi erat ex precepto
 dei sub multiplici combinatione ab illo po-
 pulo obseruanda. Secundo qualiter illa lex
 per xp̄m prophetam futurum erat decla-
 randa. et quomodo sub eadē combinatione
 ille populus erat obligatus audire xp̄m ⁊
 eius doctrinam et sibi obedire. Tercio q̄li-
 ter hostia et sacrificia et cetera legalia le-
 gis moysi litteraliter et officialiter erant
 terminanda et abolenda et verificanda p-
 mortem xp̄i. Et per consequens ille popu-
 lus non amplius erat obligatus post moz-
 tem xp̄i ad obseruanda litteraliter cerimo-
 nialia. sed obligabatur ea sp̄ualiter obser-
 uare fm declarationem factā per xp̄m. hoc
 est fm doctrinam euangelicam que nil ali-
 ud ē nisi declaratio et veritas legis. Et sic
 patet qualiter xp̄s erat futurus declara-
 tor legi⁹ moysi. ¶ Secūdo est notandū. q̄
 xp̄s qui erat in lege promissus tanq̄ ver⁹
 declarator et interpres legis moysi. in de-
 claratione legis fecit tanq̄ bonus et ver⁹
 magister et doctor. Nam doctor in scolis p-
 legit litteraliter textuz. Secundo declarat
 ip̄m textū littere per rationes et alias au-
 toritates. Tercio verificat ip̄m textum p-
 exempla sensibilia et per effectum. Et istū
 modum seruant magistri in legendo ma-
 themathicas. et philosophi in scientia na-
 turali. Et iuris periti in iure civili et cano-
 nico. et vnusquisq; in sua facultate. Ita er-
 go xp̄s magister noster et interpres legis
 tenuit hunc modum nobiscum in declarā-
 to legem moysi. Nam primo ip̄e obserua-
 uit legem moysi litteraliter quo ad omnia
 precepta moralia et cerimonialia. Secūdo
 declarauit totam legem doctrinaliter eius
 verū sensum exponendo. Tercio verifica-
 uit in se realiter et exemplariter totam le-
 gem et pp̄has. vt patebit. ¶ his habitis
 ponitur prima conclusio. s. q̄ xp̄s obserua-

Quarta.

uit literaliter totam legem moysi. non solum quo ad precepta moralia. sed etiam quo ad ceremonialia. Hoc autem probatur. nam Christus ut homo semper veneratus est deum patrem tanquam patrem et dominum faciendo eius voluntatem. et tribuendo sibi omnes honores ut patet per totum discursum euangelicum. Item non solum veneratus est deum patrem naturalem et dominum. sed etiam veneratus est virginem mariam matrem suam carnalem et naturalem. et ioseph patrem nutricium. quia erat substitutus illis. ut patet luce. ij. Et sic iuste viuendo obseruauit omnia precepta moralia ut patet per totum discursum euangelicum. Item seruauit omnia precepta ceremonialia usque ad trigessimum annum et ultra. quia in omnibus festiuitatibus ascendebat in iherosolimam secundum consuetudinem diei festi. ut patet luce. ij. Et sic est dicendum de ceteris ceremonialibus. quia comedit agnum paschalem et cetera.

¶ Secunda pars. quod Christus tanquam magister et interpretes in lege promissus declarauit doctrinaliter legem moysi. uerum et spirituale sensum et eius intelligentiam manifestando. Probatur. Nam illico post baptismum et ieiunium congregauit apostolos et discipulos. et ascendit in montem et sedendo tanquam magister declarauit eis legem moysi quo ad uerum sensum confutando falsam doctrinam et fermentum scribarum et phariseorum. ut patet mathei v. et vi. et vij. et exinde per totum discursum euangelicum. quia ostendit quomodo sabbatum non soluebatur nec uiolabatur sanando infirmos. ymo colebatur et magis sanctificabatur. quia sabbatum erat institutum ad sanctificandum deum faciendo opera sancta et non seculia. cuiusmodi sunt opera misericordie et cetera. Item ostendit qualiter prohibiti in lege non prohibebantur per se. sed prout figurabant opera mala et prohibita. scilicet homicidia et adulteria et furti et cetera. que coinquinant animas. ut patet mathei. xv. et sic de singulis. Item post refractionem incipi-

ens a moysse et prophetis interpretatus est illis duobus discipulis. et postea omnibus apostolis omnia que erant scripta de eo in lege et prophetis et psalmis et cetera.

¶ Tercia conclusio quod Christus tanquam uerus magister non solum declarauit legem doctrinaliter quo ad uerum sensum. sed etiam uiuificauit in se realiter et exemplariter totam legem et prophetas. Prima pars patet per supradictas secundam conclusionem. Secunda probatur per omnes euangelistas. Nam primo Christus uoluit baptizari in persona totius corporis ministerii et suorum membrorum instituendo baptismum. et sic uerificauit omnes locutiones et purgationes et cetera sacramenta purgatiua que fiebant in lege in figura baptismi. Secundo fuit passus et in cruce immolatus et oblatus. Et sic uerificauit occisionem agni paschalis et omnia sacrificia et holocausta et oblationes que fiebant in lege in figura sue passionis et sacramenti eucaristie. Item fuit sepultus per totam diem sabbati in sepulcro. Et sic uerificauit quietem sabbati legalis. Item eduxit fideles ueteris testamenti de limbo inferni. Et sic uerificauit figuram liberationis filiorum israel de egipto. Item resurrexit et ascendit in celum. Et sic uerificauit dicta prophetarum. ut patebit infra. Et sic patet quod Christus totam legem et prophetas uerificauit exemplariter in se.

¶ Quarta conclusio quod Christus non solum uerificauit in se totam legem moysi. quo ad precepta ceremonialia. sed etiam declarauit et uerificauit in se precepta iudicialia. Prima pars patet per supradictam tertiam conclusionem. Secunda pars probatur. nam inter iudicialia ponitur exo. xxj. Primo quod si quis percusserit uirum aut mulierem. et secuta fuerit mors: tunc ille morte moriatur. et det uitam pro uita. Et si mutilauerit aliquod membrum. det oculum pro oculo et dentem pro dente. et cetera. Hoc autem preceptum iudiciale uerificauit Christus in se pro peccato primorum parentum. in quo fuit homicidium. et furtum

Questio.

quia omnes filios et posteros occiderunt. et ex bonis gratuitis expoliauerunt. Et fuit ibi blaffemia et sacrilegium. inquantus ueritate usurpare tentauerunt. Et ideo xps in cruce uoluit pro omnibus mori et dare mortem temporalem pro nostra morte eterna. et vitam pro uita. et animam pro anima et dente pro dente. et oculum pro oculo. et totum pro toto. et partem pro parte. Et sic uerificauit illud preceptum iudiciale. et multa alia. ymo omnia alia: quia pro peccatis omnium preteritorum et futurorum mortuus est. et pro omnibus furtis et rapinis et adulterijs et ceteris sceleribus satis fecit in sua passione. Item non solum uerificauit in se precepta iudicialia. pro omnibus satisfaciendo sed etiam ipsa iudicialia declarauit mutando forum et penam iudicalem secularem in penitentialem et spirituales. Ad cuius intellectum est notandum quod ille forum iudicialis et punitione ueteris legis figurabat forum et punitionem penitentialem legis euangelice per xpm instituendam. Nam licet in punitione penitentialem per xpm instituta non datur oculus carnalis et datus pro dente. tamen datur oculus pro oculo. et datus pro dente. et etiam vitam pro uita ciuilem. Nam quando uenit homicida aut mutilator membrorum aut latro ad confitendum. tunc ecclesia siue sacerdos licet non interficiat corporaliter homicidam siue mutilatorem penitentem. tamen precipit ipsum occidit ciuilem mundo. id est quod fiat religiosus. et priuet seipsum uelictijs mundanis. et iugiter agat penitentiam. et oret pro illo quem occidit: et uita priuauit. et quod nutriat filios eius quem occidit. Et ita pariter precipit mutilatori quod nutriat ex proprijs bonis temporalibus illum cuius membrum mutilauit. Item precipit latroni ut restituat furtum et omne male ablatum. et etiam satisfaciat pro danno illato. Et sic precipit luxurioso uel auaro uel iracundo ut abscidat membrum quod scandalizat ipsum. non corporaliter sed spiritualiter. et hoc ex pre-

cepto xpi. Mathel. xviij. Si oculus autem pes tuus scandalizat te. erue eum et proijce abste. quod non est intelligendum de membro corporali sed spirituali. scilicet de mala intentione et cogitatione et peruerso proposito et occasione. Et ad hoc propositum dicit infra capitulo. xix. quod multi castrauerunt se ipsos propter regnum celorum. qui potest capere capiat et cetera.

¶ Et ita xps omnes peccatores remittebat ad penitentiam dicens. Uade amplius noli peccare. et sic licet non lapidauerit adulteras lapidibus materialibus. tamen lapidauit eam lapidibus spiritualibus. scilicet conuersionis et contritionis et penitentiae. Et sic est dicendum de ceteris peccatoribus. Nam licet xps non occidebat eos quo ad substantiam. tamen occidebat in eis peccatum. suscitando in eis fidem et gratiam. ut inquit augustinus. Et sic pariter in istis penitentibus mutilauit membra malorum cogitationum. et occasionem. sed licet xps non interficiat illico corporaliter peccatores obstinatos et inpenitentes. tamen finaliter interficit eos morte eterna. Et ita xps lapidauit et interfecit lapidibus eternis synagogam iudeorum adulteras et obstinatas. que dimisso et negato proprio uero xpo fornicatur cum diabolo. Ex supradictis patet qualiter Rabi moyses de egipto indigne et imprudenter reprehendit ihm nazarenum redemptorem nostrum qui dicit in sententijs de penitentia. quod ihs nazarenus licet esset bonus uir et simplex et fuerit causa destructionis omnium ydolorum et superstitionis gentilium. tamen sua doctrina non fuit utilis mundo nec reipublice. eo quod nullus puniebat. sed omnibus malefactoribus parcebat. ut patet de adultera quam absoluit a morte contra legem moysi. Unde dicit quod si talis lex seruaretur. scilicet quod reus non puniretur. sed omnibus parceretur. tunc res publica destrueretur. nec possent ciuitates et regna conseruari. nisi peccata punirentur. Et sic patet

.e.z.

Quarta.

doctrinaz suam non esse bonaz.

¶ Ad hoc respondetur q̄ iste rabi moy/ sea contradicit sibi ipsi. si bene volumus aduertere. naz ip̄emet dicit q̄ ihs nazare nus fuit vir bonus et optimus intantum q̄ destruxit detestabiles ydolatrias de mun do. ergo sequitur q̄ fuit utilis toti mundo et deo dilectus et cōformis auferendo tan tuz scelus de mundo. quia virtuosus ē deo conformis ⁊ nulli inutilis. sed om̄ibus pro dest vt in q̄ p̄lo. Item iste homo multipli ceter decipitur. Primo quia x̄ps nunq̄ pro hibuit prauos puniri. quia per ip̄m qui est vera sapientia reges et principes mūdi re gnant. vt puniendo mala et remunerando bona exercent iusticias. Et sic x̄ps iaz ha bet reges et principes seculares qui puni unt malos et incorrigibiles temporaliter secundu; remedia eoz in foro iudiciali. Sed ultra hunc gladium seculare; voluit vti x̄ps gladio spiritali penitenciali. qui est multo nobilior. quiquide; gladius non occidit nec mutilat substantias. sed pecca tu; interimit et abscidit ab anima. Et ideo x̄ps om̄es peccatores ad penitentiaz remi tebat. ergo non relinquebat eos impuui/ tos. Naz penitentia secundu; augustinum est quedaz dolentis vindicta puniens in se quod dolet comisisse. Et sic penitentia ve re punit peccatu; in reo. vnde ponitur pro conclusione q̄ penitentia per amplius et : perfectius punit peccatum. q̄ lex secula ris. et q̄ lex vetus puniebat. quod tripli ceter probatur. Nam magis satisfacit deo et pximo et perfectius iustificat peccatozē Probatur primum et secundu;. Naz quan doq; homicida suspensus per legem secu lare; non recipit mortem patienter. et sic non satisfacit deo. nec restituit ablatu;. et sic non satisfacit pximo. nec etiam iustifi cat peccatozem/ postq̄ manet incontritus et impenitens. Sed vera penitentia p̄mo satisfacit deo per veraz contritionez et pro positum non peccandi. Secundo satisfacit

proximo restituendo sibi ablatum in effec tu uel in affectu et promissione. Tercio iu stificat seip̄m preterita peccata plangendo et futura non comittere p̄ponendo. Iteru; probatur eadem conclusio sic. Illa punitio est perfectior et magis suficiens que delet et extinguit peccatum quod diabolus plā tauit. et seruat substantiam quaz deus crea uit. q̄ illa que destruit substantias et nō ex tinguit quandoq; peccatum : sed peniten tia est huiusmodi respectu punitiois secu laris. ergo est perfectior. Minor patet. naz per penitentiam totaliter deletur et extin guitur peccatum quod diabolus persuasit et conseruatur non soluz anima sed etiam corpus. vt ille ultra possit bene operari. et opera misericordie exercere. et pro defunc to quem occidit semper orare. et filijs eius subuenire et c̄. Punitio aute; secularis ex tinguit substantias et quandoq; non extin guit peccatum. et auferit locum et tempus beneoperandi. Et sic non satisfacit proxio Item penitentia est magis utilis proximo et rey publice. q̄ punitio legalis legis ve teris. Nam illa mutilabat membrum. s. oc culuz aut manuz delinquentis. de quo nul la utilitas proueniebat leso nec satisfacie bat iniuriam passo. sed penitentia non au fert membrum corporale vt ille possit satis facere leso operibus manuū suaz. aut resti at ablatum. Et sic penitentia non soluz est magis utilis iniurias passo. sed etiam toti rey publice inquantum non vult mortem peccatozis. sed vt conuertatur et viuat. et seruiat deo. et prosit proximo. Et sic cōplu res criminosos nouimus per penitentiaz liberatos. qui ardentius seruiertunt deo et rey publice per vtilis steterunt post actaz penitentiam. Ex quibus patet q̄ gladius penitencialis multo perfectior et utilior ē q̄ gladius secularis punitiois. Ideo x̄ps qui in primo sui aduentu venit tanq̄ vni uersalis redēptor et totius generis huma ni reparator : noluit vti gladio seculari.

Questio.

sed penitentiali et salubriori. Nec ex hoc prohibuit nec impeduit gladius iudiciali secularis punitionis. quem principibus seculi ante tanquam deus commiserat. nec in veteri gladio penitentiali destruxit precepta iudicialia veteris legis. ymo declarauit illa inquantum figurabant punitiones penitentiales legis euangelice. Et sic patet ignorantia et imprudentia ipsius Rabi moyses. qui ignorans sacramentum penitentiae reprehendit christum putans quod christus remittendo peccatores ad penitentiam reliquebat eos impunitos. cum punitione penitentialis sit multo perfectior et magis satisfaciens deo et proximo. et magis iustificans delinquentes et magis utilis reipublice. Ex quibus omnibus patet quod christus non fuit contrarius nec dissipator legis moysi. ymo fuit conseruator et instaurator. quia primo obseruauit eam litteraliter. Secundo declarauit eam doctrinaliter et spiritualiter verum sensum et intelligentiam ostendendo. Tertio verificauit legem et prophetas in se realiter et exemplariter. quia omnia que erant in lege figurata et in prophetis uaticinata in sua passione et resurrectione compleuit et consumauit. ut patet per discursum euangelicum. Ex quibus etiam patet quod sicut lex moysi erat ab illo populo litteraliter obseruanda: ita per christum erat spiritualiter declaranda in suo aduentu. et per ipsum quo ad officium litterale terminanda et abolenda. Et sint ille populus erat obligatus ad obseruandas illas leges litteraliter sub comminatione illarum penarum et maledictionum. Ita pariter erat obligatus ad audiendas declarationes legis faciendas per christum. et ad credendum et obediendum sibi. et hoc sub eadem comminatione. et per consequens erat obligatus ad seruandas legem spiritualiter secundum declarationes faciendas per christum. Et sic non obligabantur ad seruandas leges litteraliter. nisi usque ad declarationes faciendam per christum. Et sic per consequens patet etiam

quod postquam lex moysi est iam declarata. et litterale officium est iam terminatum et aboluitum per passionem christi. et veritas legis est iam promulgata in euangelio. et ceremonialia officia sunt iam prohibita tanquam mortua. sequitur quod veritas euangelica est seruanda tanquam salubris. et ceremonialia uita da et execranda tanquam mortifera. Et in hoc lex moysi non destruitur nec violatur. ymo verificatur et statuitur et ratificatur et obseruatur. Et per hoc patet miserabilis cecitas iudeorum.

Quantum ad secundum articulum est notandum. quod sicut lex moysi non erat mere carnalis. sed principaliter spiritualis ratione finis prout dictum est. Ita pariter promissit messiam et redemptorem spiritualem et non carnalem. sed spiritualiter uiuentem. Et sic in suo officio non debebat esse carnalis. sed spiritualis. Et per consequens spiritualiter debebat operari in suo officio. et spiritualia bona et non carnalia concedere. Et ideo est aduertendum secundum omnes prophetas. quod christus messias in lege promissus septem erat principaliter infatura facturus. Nam primo erat in secundum templum venturus. Secundo erat legem nouam et perfectam et uniuersalem et communem omnibus gentibus et nationibus daturus. Tertio erat pro omnibus mortuus. et omnes a peccato per mortem suam liberaturus. Quarto erat resurrecturus. et post resurrectionem uniuersaliter regnaturus in celo et in terra et in inferno. Quinto debebat mittere suos discipulos ex iudeis conuersos per totum orbem. qui totum populum gentilem debebant christo subicere et omnia ydola deletere. et diabolus ex hoc mundo eicere. Sexto debebat populum iudaeum incredulum et obstinatum dissipare. et in perpetuam captiuitatem destinare et subigere. Septimo in fine mundi in secundo suo aduentu et finali iudicio suos fideles in corpore et anima glorificare et felicitare.

Quarta.

¶ Sed primus. s. q. messias erat venturus in secundo templo probatur. Ad cuius intellectum est aduertendum. q. quatuor prophete fuerunt concitatores ad edificandum secundum templum. s. Daniel. ageus. zacharias. et Malachias. Ideo omnes isti quatuor clare et manifeste predixerunt et prophetauerunt qualiter xps messias erat venturus ad illud secundum templum et daturus legem euangelicam. et moriturus. Et quomodo illa ciuitas secunda simul cum templo et sacerdotio erat destruenda propter peccatum mortis xpi. Et quomodo noua ciuitas iherusalem erat per xpm edificanda. per totum orbem diffusa. Et hoc probat. Daniel. ix. ubi dicit angelus danieli. Scito et aduerte ab exitu sermonis ut iterum edificetur iherusalem usque ad xpm ducem et c. Item agei ij. Adhuc modicum est. et ego mouebo celum et terram et mare et aridas et mouebo omnes gentes. et veniet desideratus cunctis gentibus. et implebo domum istam gloria. dicit dominus exercituum. Meum est argentum et meum est aurum. dicit dominus exercituum. Magna erit gloria istius domus nouissime plusquam prime et c. Ex his verbis sequitur primo q. non debebat xps multum tardare. per hoc quod ait. Adhuc modicum est et c. Secundo sequitur q. xps non solum erat venturus ad saluandum iudeos. sed etiam gentiles. cum ait. Mouebo omnes gentes. et veniet desideratus cunctis gentibus. Tercio sequitur q. xps erat venturus in illud secundum templum quod post captiuitatem babilonie edificabatur per esdras et nechiam et zorobabel. ad instantiam agei et zacharie. Quarto sequitur q. gloria quam xps debebat afferre ad illud templum non debebat consistere in auro et argento. sed in bonis spiritualibus. per hoc quod ait. Meum est argentum et aurum. Item sequitur q. etiam in bonis spiritualibus magis debebat polere secundum templum quam primum. Nam licet in secundo

templo nunquam fuerit archa federis cum tabulis legis nec cum manna et virga aaron eo quia fuit combusta simul cum templo per calceos. tamen in secundo templo fuit xps deus et homo rex et sacerdos figuratus per archam federis qui fuit in templo presentatus. et in eo miracula fecit. et legem euangelicam predicauit. et legem moysi declarauit. Ideo subdit q. maior erit gloria domus istius nouissime quam prime. Item sequitur q. post illud secundum templum. nullum aliud erat materialiter edificandum in iherusalem. per hoc quod ait. Maior erit gloria huius domus nouissime quam prime. nam si illa erat domus nouissima. ergo post illam destructam per tyrum et romanos. nulla alia materialis expectatur. Et per consequens rex messias iam venit in illam domum ante eius destructionem. per quod potest patere cecitas et falsa spes iudeorum.

¶ Item eadem conclusio probatur manifeste zacharie ix. Nam postquam in primis capitulis predixit reedificationem secundum templi et ciuitatis et multa alia ventura in illam ciuitatem et templum. dicit. Exulta satis filia sion et iubila filia iherusalem. Ecce rex tuus venit tibi iustus et saluator. ipse pauper et ascendens super asinam et super pullum filiius asine et c. quod fuit impletum. ut patet per omnes euangelistas. Et sic patet manifeste qualiter xps erat venturus in illud secundum templum. prout omnes hebrei antiqui glosant istum passum intelligentes de rege messia.

¶ Hoc item probatur Malachie ij. Nam postquam in duobus primis capitulis predixerat dissolutionem et immunditiam sacerdotum illius secundum templi et ciuitatis. ex consequenti in iij. capitulo predicit aduentum xpi ad secundum templum. Unde ait. Ecce ego mittam angelum meum et preparauit viam ante faciem meam. et statim veniet ad templum sanctum suum dominator quem vos queritis. et angelus testamenti quem vos vultis et c.

Questio.

¶ Ex supradictis auctoritatibus istorum quatuor prophetarum tenebant pro articulo fidei omnes antiqui ebreorum quod rex messias erat venturus in illud secundum templum. Sed quia nondum viderunt eum, ideo multi eorum dixerunt quod rex messias iam venit, sed nondum manifestauit se usque ad tempus. Interim autem vadit occultus peregrinando per mundum inter pauperes et leprosos pro peccato iudeorum. Et ad hoc allegant illud, Ysaie. Lij. Nos reputauimus eum quasi leprosum et ceterum. Ex quibus omnibus patet manifeste, quod messias quicumque sit ille iam venerat antequam secundum templum destrueretur per romanos. Et in hoc consistit tota perturbatio iudeorum, quia ut euadant et fugiant hanc manifestam veritatem, dicunt multa vana et enormia et risu dignissima. Et hoc de primo officio messie in lege promisso.

¶ Secundum officium regis messie erat, quod erat daturus leges nouas vniuersales et communes omnibus gentibus et nationibus. Hoc primo probatur, Ysaie ij. ubi dicitur. Et erit in nouissimis diebus preparatus mons domus domini in vertice montium et eleuabitur super colles. Et fluent ad eum omnes gentes. Et ibunt populi multi et dicent. Venite ascendamus ad montem domini et ad domum dei iacob, et docebit nos vias suas, et ambulabimus in semitis eius, quia de sion exiit lex et verbum domini de iherusalem et ceterum. Item in fine capituli. Lj. Attendite ad me popule meus, et tribus mea audite, quia lex a me extitit, et iudicium meum in lucem populorum requiescet et ceterum. Item in hyere. xxxj. Iherusalem domus israel et domus iacob fedus nouum, non secundum pactum quod pepigi cum patribus vestris in die quando apprehendi manum eorum, ut euertere eos de terra egypti, pactum quod irritum fecerunt, post dies illos dicit dominus dabo leges meas in visceribus hominum et in corde eorum scribas eas et ceterum. Ex supradictis ex multis alijs patet qualiter rex messias erat no-

uus legem daturus preter leges moysi.

¶ Sed tertium, scilicet quod christus rex messias erat mortuus et occidendus a suis et genus humanum a peccato liberaturus, iam satis probatum est in expositione libri psalmorum, et maxime psalmi. xxj. et xxxiij. et v. et Lxviij. ubi dauid magis videtur euangelista quam propheta. Sed hoc magis manifeste patet, Ysaie. L. ubi christus deus factus homo dicit. Corpus meum dedi percussoribus et genas meas volentibus, facies meas non auerti ab increpantibus et conspuentibus in me et ceterum. Item in fine capituli. Lij. de christo rege messia dicit deus pater. Ecce seruus meus exaltabitur et sublimis erit et ceterum. Sed immediate capitulo. Lij. dicit et explicat totam mortem et ignominiosam passionem eius pro peccatis omnium, unde ait. Vere linguas nostros ipse tulit, et dolores nostros ipse portauit. Et nos reputauimus eum quasi leprosum et percusum a deo et humiliatum. Ipse autem humiliatus est propter iniquitates nostras et attritus est propter scelera nostra, et cetera per totum. Quod quidem capitulum non potest intelligi nisi de rege messia, qui erat pro populo mortuus secundum Rabi moysen et omnes antiquos iudeorum. Sed quidam eorum videntes quod hoc fuit impletum in ihesu christo, quoniam nos in messiam recepimus, ideo confusi de uenerunt in tantam uesantiam dicentes, quod duo expectantur messie, scilicet unus primus uocatus, Iucef aben effrayz, et alius Aben dauid de tribu iuda. Et sic dicunt quod totum istud. Lij. capitulum loquitur et verificatur de messia, iucef aben effrayz, qui est mortuus pro defensione populi israel, quem occidet gog et magog, sed post surgit messias Abendob et resuscitabit messiam iucef aben effrayz, et congregabit omnes iudeos ex omnibus partibus mundi, et tunc pugnabit contra gog et magog iuxta iherusalem, et vincet eos. Et tunc tanquam victor et triumphator edificabit nouam iherusalem, ubi prius erat, in quam introducet omnes filios israel ex omnibus partibus mundi congregatos et ceterum. Sed quantum sit vana et irridenda ista fictio, dictum est

Quarta.

ps. xx. Verūtamē licet moderni iudei vice
antur fugē quoddā falso colore et fictione
veritatē hui⁹ capitli. tñ nllō colore aut via
possūt vitare manifestā passionē xp̄i reue/
lataz danieli p̄p̄he ix. cap. ubi dicit gabriel
angelus danieli. Septuagīta ebdomades
abreniate sūt sup p̄l'm tuuz et super urbez
sanctā tuaz. vt consumeat p̄uuaricatio. et si
nez accipiat peccatuz. et deleat iniquitas. ⁊
adducatur iusticia sempiterna. et impleat
visio et p̄p̄ha. ⁊ vngatur sc̄is sc̄ioz. Sci
to et aīaduerte ab exitu sermonis vt itez
edificetur ih̄rlz usqz ad xp̄m ducez ⁊ c. put
supradictū est. s. post ebdomades Lij. occi
detur xp̄s ⁊ c. Ex quibus verbis p̄dicēbā
tur cecez veritates p̄p̄he. Prima q̄ xp̄s
erat venturus post. ccccxxxiiij. annos a re
hedificatiōe secūdi templi. que sunt. Lxij.
ebdomade annoz. Secūda veritas. q̄ xp̄s
erat a suis occidendus et negandus. Ter
cia q̄ p̄ mortē xp̄i erat implēda oīs visio
et p̄p̄ha p̄p̄ha. Quarta q̄ mors xp̄i de
bebat auferre omēz peccatuz. et deleze om
nez iniquitatez. et adducere omēz iusticiaz
et gr̄az vnūerso mūdo. Quinta q̄ xp̄s erat
vngendus rex et baptizandus pro n̄b. Sex
ta q̄ p̄p̄s iudeoz erat negatur⁹ xp̄s. Septi
ma q̄ ex hoc erat rep̄band⁹. Octaua q̄ p̄
mortē xp̄i debebat deficere hostia et sacrifi
ciuz. et cessare lex moysi. Nonā q̄ ciuitas
ih̄rlm siml' cuz templo erat destruēda. De
cima q̄ desolatio et rep̄batio sinagoge et
om̄iuz legalū ⁊ captiuitas iudeoz erat du
rafa usqz ad p̄sumatiōz et finez mūdi. Itēz
q̄ xp̄s rex messias debezet mūduz redime
re et p̄zes ve. te. de limbo per passionē libe
rare. Patz zacha. ix. ubi postq̄ dixit. Ecce
rex tu⁹ venit tibi iustus et saluator et c. po
stea subdit. Tu vero in sanguie testamēti
tui eduxisti victos d̄ lacu ubi nō erat aqua
et c. Itē cap xij. Effundā sup tomuz d̄ et
sup hitatozes ih̄rlz sp̄m gracie et p̄ceuz. et
aspiciēt ad me quē p̄fixerūt. et plāgēt euz
et c. Et sic p̄z manifeste qualz xp̄s rex mes

stas erat occidendus vt totum populus a
peccato liberaret.

¶ Quartuz aut misterium. s. q̄ xp̄s erat a
mortuis refrectur⁹ et post refrectiōez re
gnatur⁹ licz sit satis probatū p̄ totā exposi
tionē libri ps̄z et precipue ps̄. xx. et xxxix.
et xl. et lxxv. tñ manifeste p̄z ysay xi. per to
tuz. ubi inter cetera dicit. In die illa radix
lesse q̄ stat in signū p̄loz ip̄z gentes dep̄ca
buntur. et erit ei⁹ sepulcrū gl̄iosuz ⁊ c. Ex q̄
patz. q̄ si sepulcrū eius est gl̄iosuz. ḡ absqz
incineratiōe et purificatiōe refrectit in cor
pus gl̄iosuz et imortale. Itē ysayas postq̄
p̄ totū capl'z. liij. explicauit mortē et passio
nez xp̄i. postea p̄ totū residuū usqz ad finez
libri p̄dicat gl̄iaz regni ei⁹ vnūersalis ad
ostēdēduz q̄ a mortuis refrectit. et postea
regnauit ī celo et in terra. qz mortui nō re
gnāt sup viuos. Sed hoc idē magis clare
p̄z osee vj. ubi dicit. Venite ⁊ reuertatur ad
dñm. qz ip̄e cepit ⁊ sanabit nos. p̄cutiet. et
sanabit nos. viuificabit nos p̄ duos dies.
et t̄cia die suscitabit nos. et viuem⁹ ī p̄spe
ctu ei⁹. sciem⁹ seq̄murqz vt cognoscām⁹ eū
et c. In quib⁹ verb⁹ manifestat̄ d̄sticte ref
rectio x̄. q̄ fuit causa n̄re future refrectio
nis. prout patebit.

¶ Quintuz aut misteriu. s. qualz xp̄s rex
messias p̄ refrectiōez suā debebat edifica
re nouā ih̄rlz et introducere ī eā totū p̄l'm
gētilez. et mittere suos discipulos p̄ totum
et destruere oīa ycola. et ea eicere diabolū
de mūdo. et subicere sibi totū p̄l'z gentilez.
et c. licet satis sit p̄batū p̄ totā expositiōez
libri ps̄z et sp̄al'z ps̄. xvij. et xvij. et xlvj.
et lxxv. et lxxj. et cix. tñ manifestius pro
bat p̄ totū libzū ysay maxime a xl. cap. usqz
in finē. ubi ī fine p̄cludit. Ponā ī eis signū
et mittā ex eis q̄ saluati fuerint ad gētes. ī
mare et in africā. et libiā tenētes sagitā in
yraliaz ⁊ greciā ⁊ ad insulas maris longe
ad eos q̄ nō audierūt de me et nō viderūt
gl̄iaz meā. ⁊ anūciabūt gl̄iaz meā gētib⁹ ⁊ c.
Hoc idem manifestissime patet hyeremie

Questio.

.xvi. ubi post reprobationes iudeorum dicit. Ego mita piscatores multos et piscabunt eos Et subdit infra. Ad te gñs veniet ab extre-
 mis tre. et dicet. vere medactum possederunt
 pres nri. vanitate que non profuit eis etc. Item
 hoc itez pz ose. p. et. ij. s. clar. 3a. viij. ubi
 dicitur. Ecce veniet populi multi et gētes
 robusti ad querendum dñm exercituum in ihe-
 rusalem et deprecanda facie dñi. hec dicit dñs
 exercituum. in diebus in quibus apprehēdet decē
 hoies ex omnibus linguis gētium. et apprehen-
 det simbria viri iudei dicentes. ibim⁹ vobiscum
 Audiuimus eiz qm̄ deus vobiscum est. Hoc
 idē pz infra capitulo xiij. ubi dicit. In die illa
 erit fons patens domui dō et hitatibus in ihe-
 rusalem in ablutione peccatoris et menstruate. et
 erit in die illa dicit dñs exercituum disperdaz
 oia nomina ydolorum de terra. et non noīabū-
 tur ultra. et pseudo pphas et oem spz imū-
 duz auferam de terra etc. ¶ Sextum autē
 misterium. s. qualiter iudei ppter peccata mor-
 tis xp̄i erāt reprobandi. et sacerdotius et re-
 gnus eorum extinguendus. et nouū sacrificiū
 instituendū. et ppls gētilis eligēd⁹ et substi-
 tuendus. licet satis sit explicitus per totam
 expositionem libri psalmoz et maxie psal-
 .xxj. et. xxxviiij. et. xxxix. et. xxxviiij. et. L
 et. Lxviij. et. Lxxj. et. Lxxxj. et. C viij. et. C
 viij. tamē manifestius patet p totū ysaya
 et oēs alios pphas in quibus non ē aliq̄ ps in
 q̄ non reprobet ppls iudayc⁹ ppter ingratitudez
 et eligat ppls gētil. S. destructio tēpli et sa-
 cerdotij et dissipatio illi⁹ ppli maxime et ma-
 nifeste patet daniel. viij. ut dictum est.
 Septimum autē misterium. s. qualiter in
 fine mundi post miserabilem exitum et inte-
 ritum antixp̄i populus iudeorum sit ad xp̄m
 conuertend⁹ et reuersurus per predicatio-
 nem helye et enoch. et qualiter postea xp̄s
 sit venturus ad iudicium generale. et qua-
 liter debet oēs resuscitare. s. iustos in cor-
 pora gloriosa. in recipientes ultimaz perfe-
 ctionem et felicitatez. impij autē in suplicium
 eternuz etc. Licet satis diffuse sit dictus per

totam expositionem psalmoz maxime ps
 primo. et. ij. et. xx. et. L. et C viij. tñ qualr
 xp̄s oēs iustos in fine mundi debet glorifi-
 care et ab eis oēs misiam corporalem au-
 ferre. manifeste p̄dicitur ysay. xxv. ubi dicit
 Precipitabit mortez in sempiternū. et aufe-
 ret dñs de lacrima ab omni facie tre. et op-
 probriū ppli sui auferet de vniuersa tra. q̄
 dñs locut⁹ est. et dicet in die illa. Ecce de⁹
 noster iste. expectabim⁹ eū et saluabit nos
 iste dñs sustinim⁹ eū. et exultabim⁹ et le-
 tabimur in salutarī ei⁹. qz redescet man⁹ do-
 mini in mēte isto etc. Item hoc itez pz infra ca-
 plo vltio p totū. Item vltimū iudicium et
 glorificatio iustoz manifestissime predi-
 citur dan. xij. ubi dicitur qz multi de his q̄
 dormiūt in puluere tre euigilabūt. alij in vi-
 taz eternā. alij in opprobriū. ut videat semp
 Qui autē docti fuerint fulgebūt q̄ splēdor
 firmamēti. et qui ad iusticiā erudiūt multos
 quasi stelle imperpetuas eternitates etc. Item
 iudei qz cōuertatur ad xp̄m in fine seculi. pz
 ose. ij. ubi dicitur. qz post hec reuertetur
 filij israel et querēt dñm deū suū. et dō re-
 gem suū. et pauebūt ad dñm. et ad bonuz
 eius in nouissimo diez. Item hoc idē pz 3a.
 vltimo per totū. Sed qz puerio populi iu-
 deoz in fine seculi sit faciēda ad p̄dicatio-
 nem helye. patet Malachie. iiij. ubi dicit.
 Ecce ego mita vob helyā pphas anteq̄ ve-
 niat dies dñi magn⁹ et orribilis. et conūtet
 cor patrū ad filios et cor filioz ad pres eo-
 rū. ne forte veniā et pcutiā terrā anathe-
 mate. Ex quibus omnibus pz p oēs pphas.
 quō in his septē cōsistebat principalr totū
 officiū regis messie in lege et pphis pro-
 missi. p. qz erat v̄turus in fine secundi tē-
 pli. Secundo quia erat nouam legem datu-
 rus. Tercio. quia erat per mortem mundū
 redempturus et liberaturus a seruitute di-
 aboli. Quarto quia erat a mortuis resur-
 rectorus et post mortem regnaturus.
 Quinto quia per discipulos suos erat totū

Quarta.

populum gentilem congregaturus. et conuersus
Sexto. quia erat iudeos crucifixores suos re
probaturus. et sacerdotium simul cum certimo
nialibus ablaturus. Septimo. quia in fine seculi
erat mundi iudicaturus. et populus iudeorum per
heliā vocaturus. et omnes fideles glorificatu
rus. prout patet per omnes prophetas.

¶ **¶** His habitis sicut hec per conclusio. quia ihesus
christus venit ad secundum templum et in fi
ne ante destructionem eius. sicut prophe
tarunt daniel et ageus et zacharias et ma
lachias. probatur. Nam christus natus est. xliij
anno cesaris augusti. et fuit. xxxix. die in tem
plo symeoni presentatus. et. xij. anno dispu
tauit in templo cum doctoribus. ut patet.
Luc. ij. et xxx. anno tempore tiberij cesaris fuit ba
ptizatus. et ieiunauit. et per tres annos mi
racula fecit. et xvij. tiberij cesaris fuit cru
cifixus. ergo sequitur quod venit ad secundum
templum ante destructionem eius. quia tem
plum non fuit destructum. ymo durauit usque
ad imperium vespesiani. Et sic patet quod christus
venit tempore determinato et ante prophe
tato. ¶ **¶** Secunda conclusio quod christus dedit legem
nouam euangelicam in iherusalem et monte
sion et oliueti. et in terra promissionis.
sicut dictum fuerat per omnes prophetas.
Nam primo iuxta mare in deserto ascendit
in montem et sedens docuit discipulos suos
legem declarando. ut patet. Mathei. v. et
vi. et viij. Item in iherusalem predicauit
in omnibus festiuitatibus. et in monte sion
instituit sacramentum altaris. et misit spiritum
sanctum in discipulis. et aperuit eis sensus
et scripturas. ut patet. Luce ultimo. et ac
tuum primo. Et ex monte oliueti misit omnes
apostolos ad predicandum euangelium omni
creature. Mar. vltimo et actu. p. Et sic pa
tet. quod in christo fuerunt verificate prophete
de datione legis noue. ¶ **¶** Tercia conclusio.
quod christus passus et occisus est a suis. prout lo
cuti sunt prophete. ymo omnia que locuti
sunt prophete de morte et passione regis
messie. fuerunt verificata in christo. ¶ **¶** Quarta

conclusio. quod christus resurrexit a mortuis ter
cia die. et ascendit in celum quadragesimo
die. prout scribunt et testantur omnes apostoli
et euangeliste. et regnauit per totum orbem
prout fuit omnibus manifestum. unde li
cet iudei negent christi resurrectionem et in
celos ascensionem. tamen non possunt ne
gare eius regnum vniuersale cum postea
vicerint ipsum per vniuersum mundum re
gnare super omnes reges et populos. ut
probatum fuit psalmo. ij. et. Lxxj. et. C ix.
¶ **¶** Quinta conclusio. quod christus edificauit nouam
iherusalem toto orbe diffusam et introdu
xit in eam totum populum gentilem. sicut
locuti sunt prophete. probatur. Nam primo
christus congregauit illam sanctam societatem
virorum et mulierum in monte sion. qui erant
centum viginti vtriusque sexus. ut patet act.
primo. super quos misit spiritum sanctum in die pe
tecostes. a quo receperunt septem dona gra
rum. et sic armati armis spiritualibus egres
si a cenaculo in eadem die conuerterunt tria
milia ut patet actuum secundo. Sed quia christus
preceperat eis in suo ascensu dicens. Ite per
vniuersum mundum et predicate euangelium
omni creature etc. Item actuum primo. acci
pietis virtutem superuenientis spiritus sancti in vos
et eritis michi testes in iherusalem et in
omni iudea et samaria. et usque ad vltimum
terre etc. Ideo omnes apostoli et discipuli post re
ceptionem spiritus sancti ab iherusalem inde eg
ressi diffusi sunt per totum orbem terrarum pro
dicantes euangelium toti populo gentili. et sic ma
theus cum successoribus suis conuertit totam ethi
opiam. et Marchus cum successoribus suis totam
egyptum et arabiam et totam affricam. Et simon et
iudas babiloniam et parthiam et mediam. Et
bartholomaeus et thomas omnes indias. Et paulus
et iohannes greciam et asiam minorem. Et idem pau
lus et petrus et discipuli eorum totam ytaliam et
galiam. Et iacobus et discipuli eius totam yspa
niam etc. Et sic patet quod christus edificauit. per istam
iherusalem. scilicet ecclesiam supra illos sanctos lapide
in monte sion. sed postea fuit dilatata

Questio.

et diffusa per totum orbem a solis ortu usque ad occasum. et ideo tota ecclesia dicitur iherusalem. primo quia in illa iherusalem materiali fuit incoata. et exinde derivata fuit per totum orbem dilatata. et ideo retinet nomen iherusalem et sion a sua origine. sicut flumina retinent nomen sue originis et sui fontis. sicut ibirus et araxes.

¶ Secundo tota ecclesia dicitur iherusalem et sion ratione prophetatis et nominis interpretationis. nam iherusalem interpretatur visio pacis. et sion dicitur specula. sed quia in sola ecclesia videtur et speculatur deus per veram fidem. ideo sola ecclesia merebitur dici iherusalem et sion. Nam illa iherusalem materialis non propter se dicta est iherusalem per prophetas. nisi in quantum christus erat ibi videndus. et ibi erat ecclesia edificaturus. prout dictum fuit in expositione libri psalmodum et maxime psalmo xxxvii. et l. et in questione precedenti. Nam illa iherusalem per christum messiam edificanda. non poterat esse materialis et parva in illa terra palestine et iudee. sed erat futura spiritualis toto orbe diffusa et dilatata. in qua continentur omnes gentes et nationes et populus ethiopicum et cetera. Et sic christus iam vocavit et congregavit omnes filios israel secundum spiritum et promissionem ad istam veram iherusalem.

¶ Sexta conclusio. quod iudei propter mortem christi fuerunt dissipati et per mundum dispersi et templum et civitas destructa et sacerdotium ablatum. sicut predixit daniel propheta et ceteri prophete. ista conclusio quantum ad unam partem de se est manifesta. sed quod hoc fuerit factum propter mortem christi non solum asseritur a nobis sed a magistris eorum. unde dicit Rabi moyses quod ihs nazarenus dicebat se esse messiam. sed hoc non est verum. quia messias debebat congregare et reformare filios israel sed hoc non fecit christus ymo fuit occisus. et fuit causa destructionis israel et totius populi

iudayci. Item iosephus dicit quod causa destructionis iherusalem et totius populi iudeorum non potuit esse nisi aliquod magnum peccatum. et istud non potuit esse nisi mors ihu nazareni. aut iohannis baptiste. aut iacobi iusti. Item rabi samuel africanus dicit in epistola ad suum amicum. quod non potest reperire aliam causam que tanto tempore durat ista captivitas eorum. nisi quia patres eorum iniuste occiderunt ihum christum videlicet iustum. Unde volens per scripturas investigare propter quod peccatum iudei laborant in hac longa captivitate. non potest reperire nec assignare aliam causam. nisi quia occiderunt ihum nazarenum videlicet sanctum et iustum. Item iudei moderni continue maledicunt christum dicentes quod propter ipsum perseverant dispersi per mundum in hac captivitate.

Item ipsi iudei propter aliud non maledicunt et habent odio christum. nisi quia omnes asserunt christum fuisse dissipatorem civitatis iherusalem et totius populi iudeorum. Et sic hec conclusio satis est omnibus concessa et manifesta. Ex quibus supradictis sequitur una correlativa et irrefragabilis conclusio. scilicet quod ihs nazarenus quem colit christiana religio fuit et est verus messias in lege promissus. Ista conclusio probata est per singula ex concessis a iudeis. nam licet iudei moderni non concedant redemptionem animarum factam per christum nec eius resurrectionem. eo quia talia fuerunt eis insensibilia. tamen non possunt negare omnia alia. scilicet quod ihs venit in fine templi secundi cum magna gloria et potestate miraculorum.

¶ Sed dicunt quidam eorum. quod ihs nazarenus quando fugit in egiptum furatus est nomen dei tetragramaton. et cum illo nomine et in virtute eius faciebat illa miracula. Sed in hoc concludunt propositum nostrum contra se ipsos. Nam omnes magistri eorum concedunt quod illud nomen dei est incomprehensibile et ineffabile. Cuius virtutem et declarationem nemo potest

Quarta.

scire et declarare nisi solus deus et rex messias. Et omnes asserunt quod rex messias in virtute illius nominis habet declarare enigmata legis et subicere sibi totum orbem. Ex quibus omnibus sequitur quod si ihesus nazarenus habuit et possedit illud nomen. ergo vel fuit deus aut messias eius. Item non possunt negare secundum. quia omnes concedunt quod christus dedit. et condidit hanc legem euangelicam quam observant christiani. ¶ Nec negant tertium. quia omnes concedunt quod patres eorum occiderunt christum. Nec possunt negare quartum. nam licet negent resurrectionem tamen non possunt negare quin christus regnauerit ubique post mortem suam. Nec minus negant sextum. quin christus sit causa sue destructionis et captiuitatis. Sed multo minus possunt negare quintum. nam manifestum est ad sensum quod totus populus gentilis relictis ydolis conuersus est ad fidem christi. Et ideo licet iudei omnia alia velint ex cecitate et malicia negare. tamen sola ista conclusio quam negare non possunt est sufficiens ad probandum ipsum christum fuisse messiam in lege promissum. et ad confundendum iudeos. Nam dauid in omnibus suis psalmis. et omnes prophete in suis prophetiis nil aliud clamant. nisi quod solus messias in lege promissus debebat auferre et destruere omnia ydola et omnem superstitionem populi gentilis. et subicere populum gentilem ad colendum nomen dei habraam. ysach et iacob. et nomen dei israel. Et hoc per baptismum aque. ut probatum est ysai. xij. et eze. xxxvi. et zacha. xij. Et omnes prophete clamant qualiter solus messias debebat condere magnam iherusalem a solis ortu. usque ad occasum. et introducere in eam omnes populos gentium credentes in deum israel. Sed omnia ista operatus est solus ihesus nazarenus. Nam in die ascensionis misit omnes apostolos et discipulos per totum orbem dicens. Ite docete omnes gentes baptizantes eos in nomine patris et filii et spiritus sancti.

Mathei ultio. Item. Mar. ultio. Ite predicite euangelium omni creature. Et qui baptizatus fuerit / saluus erit etc. ¶ Sed nos videmus manifeste quod totus populus gentilis per baptismum venit ad fidem. et adorauit deum israel relictis ydolis. ymo totus populus christianus qui descendit ab illo populo gentili nullus alium deum adorat. nisi si deum habraam ysach et iacob siue deum israel. qui est trinus et unus et creator et factus homo. ut vicebitur. Et omnia ista apparere ad sensum. que iudei non possunt negare. ymo dicit Rabi moyses in sentencijs regum et de penitentia. quod solus ihesus nazarenus destruxit et abstulit ydolatriam de mundo. Et ideo sola ista conclusio de conuersione populi gentilis est sufficiens ad probandum ipsum christum esse messiam / et ad confundendum omnes iudeos.

¶ Sed iudei moderni adhuc volunt proteruire dicentes. quod christus non subiecit totum orbem / nec omnes nationes sibi obediunt quia maiorem partem mundi possident sarraceni. qui non colunt ipsum christum. Sed ad hoc iam responsum est. psalmo. Lxxj. et C viij. Quia successiue per omnes partes mundi omnia ydola fuerunt destructa per apostolos et eorum successores. et totus populus gentilis venit ad fidem christi. Sed anno sexcentesimo sexagesimo sexto. surrexit pseudo propheta machometus et peruertit et decepit totam arabiam et syriam. et traxit omnes illos novos et simplices christianos ad suam falsam sectam. cuius successores ut armorum subiecerunt totam africanam et magnam partem asie cogentes eos seruare ritum machometi. inter quos habitat magna multitudo christianorum. Et ideo hoc non tollit veritatem omnium prophetarum. quia christus ubique successiue regnauit et regnat aut temporaliter aut spiritualiter. ymo sarraceni licet non credant christum esse deum. tamen asserunt ipsum esse filium dei et genitum ex spiritu dei. et sic venerantur ipsum tanquam summum prophetam.

• Questio.

Et ideo omnia scripta et dicta in lege et prophetis fuerunt verificata in christo tanquam in vero messia.

¶ Sed licet iudei omnia supradicta non possint negare. tamen adhuc non cessant proteruire et perseuerare in sua malicia et obstinatione dicentes. quod antequam veniat messias est venturus helyas prout dictum et argutum est in principio. Sed non dum venit helyas. ergo ihesus non fuit messias. Item nec etiam christus impleuit officium veri messie. quia non abstulit mortem nec omnem lacrimam et miseriam de terra. quia omnes reliquit mortales et passibiles sicut ante. et per seque non fuit perfectus redemptor. Sed tamen ad primum quam ad secundum rediens. quod miseri iudei nesciunt distinguere inter primum et secundum aduentum christi. nam duplex aduentus christi promittitur in prophetis. nam in primo aduentu erat venturus christus ad dandam legem et redimendum genus humanum a peccato et ad operandum omnia sex supradicta. Et in secundo aduentu erat venturus ad iudicandum omnes et ad tribuendum eis premium secundum opera eorum. puta ad glorificandum iustos et resuscitandum eos ad immortalitatem et gloriam et impios ad penam sempiternam. In primo autem aduentu preuenit christum iohannes baptista. sed in secundo aduentu ante iudicium est venturus helyas et enoch ad conuertendum iudeos in fine mundi. Unde de primo aduentu dicitur ysaiah. xxxix. Vox clamantis in deserto parate vias domini et videmini omnes caro salutare dei. sed de secundo aduentu in quo est christus venturus ad glorificandum dicitur ysaiah. xxv. quod veniet ad precipitandas uiuorum et ad auferendam omnem lacrimam a facie terre. Item de primo aduentu dicit daniel. viii. capitulo. quod Lxx hebdomade abreuiate sunt usque ad christum ducem. et post sexaginta duas hebdomadas occidetur christus et cetera. Sed de secundo aduentu christi dicit capitulo. xii. quod multi qui dormiunt in terra puluere eui-

gilabunt alij in vitam eternam alij in opprobrium. ut videant. semper. Qui autem toti fuerint fulgebunt quasi splendor firmamenti et cetera. Item zacharia. de primo aduentu dicit capitulo. viii. Exulta filia sion: ecce rex tuus venit tibi iustus et saluator et cetera. Sed de secundo aduentu dicit capitulo. xii. Ecce dies venient et diuident spolia tua in medio tui et cetera. Item malachias predicat utrumque aduentum cum suo precursoze. nam in primo aduentu predicat iohannes baptista preuenire christum cuius ait. capitulo. i. Ecce ego mitam angelum meum qui preparabit viam ante faciem meam. et statim veniet ad templum sanctum suum dominator quem vos queritis et cetera. Sed in secundo aduentu predicat preuenire helyas ante christum. cuius ait. capitulo. i. Ecce ego mitam vobis helyas prophetam ante quem veniat dies domini magnus et terribilis. qui erit dies iudicii. Et sic patet receptio et vana spes iudeorum qui expectant helyas ante quem veniat messias ad redimendum mundum a peccato. cum helyas non sit promissus nisi in secundo aduentu ante quem christus veniat ad iudicium. ¶ Sed adhuc obstant iudei perseuerantes in sua obstinatione dicentes quod christus non edificauit nouam iherusalem ymo destruxit eam. nec congregauit omnes filios israel in eam. ymo dissipauit eos et cetera. Sed ad hoc iam responsus est per totam expositionem libri psalmodum. Et dictum est in precedenti et presenti questione. quia christus non erat conditurus ciuitatem materiale paruum in illo arto loco palestine. sed ciuitatem spiritualem et magnam toto orbe diffusam que incepit ab illa iherusalem materiali. et fuit per apostolos dilatata usque ad omnes terminos terre. Ad quam vocauit omnes filios israel secundum carnem. Sed quod noluerunt venire. ideo congregauit in ea omnes filios israel spirituales ex utroque populo. Et sic patet eorum cecitas et receptio. quia talis receptio debebat esse vniuersalis totius generis humani a peccato

Quarta.

¶ Sed adhuc obstant iudei perseverantes in sua cecitate dicentes quod sequeretur quod persona redemptoris christi non fuit perfecta quia non perfecte redemit genus humanum a peccato et pena ipsius adam postquam non redemit ipsum in corpore et anima. quia non restituit nobis immortalitatem et impassibilitatem. quam perdidit adam. quod adhuc manent mortales christiani baptizati et subiecti omnibus infirmitatibus et miserijs sicut iudei et sarraceni. Ad hoc iam responsum est super psalmum. C. ij. quod christus iam perfecte redemit nos quo ad corpus et animam per suam passionem et resurrectionem. et redemit nos a peccato et penalitatibus corporis. Ad cuius intellectum est notandum sicut iam dictum est in expositione psalmi .xxviiiij. quod quia christus fuit caput ecclesie et uniuersalis redemptor a patre destinatus. ideo omnia gesta et facta et dicta sua pertinebant ad actum nostre perfecte redemptionis et recuperationis bonorum. que perdidimus in adamo. et reparationis iacture et ruine nostre. Et ideo christus per suam passionem non solum meruit nos redimere a peccato quo ad animam. sed etiam meruit perfecte redimere nos et reparare ruinam corporis. scilicet liberare nos a penalitatibus corporalibus quas incurrimus in adamo. scilicet a morte corporali et ceteris infirmitatibus et defectibus. et restituere nobis immortalitatem et impassibilitatem etc. Et ideo post passionem voluit tertia die immortalis et impassibilis et gloriosus resurgere. ut posset sua membra et fideles sicut se ipsius immortales et ad gloriam resuscitare. quam potestatem ilico voluit exercere. quia cum eo multa corpora sanctorum patrum veteris testamenti surrexerunt ad gloriam. et apparuerunt multis. ut patet Mathei. xxvij. ¶ Sed ut nos possemus merita sue passionis participare ipse voluit instituire baptismum et cetera ecclesiastica sacramenta quibus contulit virtutem sue passionis et resurrectionis. ut per

illa posset merita sue passionis et resurrectionis in nos transferre. Et sic nos recipiendo baptismum et cetera sacramenta participamus merita sue passionis et resurrectionis. Et ideo quocumque quis in nomine sancte trinitatis baptizatur. ilico participat merita passionis et resurrectionis christi. et per consequens liberatur a seruitute et macula peccati in anima. et meretur resurgere post mortem et liberari ab omnibus penalitatibus corporalibus. et meretur immortalitatem. Ideo dicit apostolus ad romanos .vj. quod sicut omnes sumus baptizati in christo ita omnes mortui et sepulti sumus et resurreximus cum eo. quia sicut christus surrexit qui fuit primitie resurrectionis. ita et nos resurgemus. Et sic dicit augustinus quod licet sancti martires et fideles non surrexerint in actu per baptismum. tamen tam surrexerunt in merito. Per quod vult innuere augustinus et ambrosius. quod omnes nos per baptismum statim liberamur a peccato in anima. et licet non ilico liberemur ea penalitatibus et miserijs corporalibus in actu. tamen tunc per baptismum liberamur in habitu et in merito. quia meremur resurgere ad gloriam in nouissimo die. Sed causas quare sicut per baptismum ilico tollitur peccatum anime. non tolluntur iste infirmitates corporales. et efficiuntur impassibiles et immortales. assignat augustinus libro de baptismo paruulorum et. xij. de ciuitate dei capitulo. iij. ubi assignat duplicem causam. quarum prima est. Quia si ablato peccato per baptismum non reliqueretur nobis experimentum mortis nec aliarum infirmitatum tunc nulla esset pugna martirum nec virginum nec aliorum iustorum. et per consequens nulla esse eorum corona. quam nullus potest adipisci nisi legitime certauerit. et ad thimo. iij. ¶ Secunda causa est. quia sicut baptismus ilico tollit peccatum ab anima. ita toleret infirmitates a corpore.

Questio.

et redderet homines impassibiles et imortales. tunc omnes homines mundi curre-
rent ad baptismum. non causa merendi vi-
tam futuram eternam. sed causa perpetu-
andi et gaudendi in hoc mundo. Et sic nul-
lum esset meritum nec desiderium vltimi finis
¶ Tercia causa potest assignari. nam si p-
baptismum ilico tolerentur iste infirmita-
tes que sunt nobis instrumenta opandi et
merendi per gratiam ea que sunt supra humanam
naturam. tunc sequeretur que ruina angelica
non posset reparari. quia tunc homines
non posset adequari in meritis per gratiam
angelis qui ceciderunt. et per consequens
non possent homines sedes et mansiones eorum
possidere. et sic manet ruina angelorum irri-
parata. que nisi per magnam violentiam
non potest reparari per homines qui sunt
inferioris nature. quia regnum celorum vix
patitur. et violenti rapiunt illud. Mathei
.xi. Ex quibus patet que iste infirmitates re-
licte sunt nobis post baptismum propter
maius bonum nostrum. et propter bonum
curie triumphantis. Et sic iste infirmitate
sunt bonis bone: et malis male. quia boni
cedunt ad meritum et gloriam. et malis ad
detrimendum et penam eternam. Et sic p-
qualiter christus fuit verus et perfectus redem-
ptor non solum humane nature. sed etiam
angelice. Ex omnibus etiam dictis in tota
ista questione patet qualiter christus observa-
uit et adimpleuit et verificauit leges moy-
si et totam scripturam prophetarum. et quomodo
perfecte et consumauit officium veri mes-
sye. et per consequens fuit verus messyas
in lege promissus. Sed nunc restat respon-
dere ad argumenta iudeorum modernorum in
principio adducta.

¶ Ad primum ergo quando dicunt que o-
portet helyam preuenire aduentum messie
et. Respondetur que deus per malachiam p-
miserat duplicem aduentum christi cum du-
plici precursore sicut dictum est. Nam pri-
mo promittit mittere messyam ad auferen-

da sacrificia veteris legis. et ad dandum
sacrificium mundum et comune omnibus
gentibus. cuius dicit capitulo primo. Non est michi
voluntas in vobis dicit dominus exercituum
et munus non accipiam de manu vestra.
Ab ortu enim solis usque ad occasum magnum
est nomen meum in gentibus. Et in omni
loco sacrificatur et offertur michi oblatio
munda et. Item capitulo secundo reprobat sa-
cerdotium veteris legis cum suis sacerdo-
tibus. Item capitulo tercio promittit mittere
christum messyam cum suo precursore ad illud
templum secundum ut purget filios leui.
et offerant sacrificia iusta. vnde ait. Ecce ego
mitam angelum meum qui preparauit vi-
am ante faciem meam. et statim veniet ad
templum sanctum suum et. Ex quo patet
que messyas primo erat venturus ad illud
templum cum suo precursore. qui fuit io-
hannes baptista. ut probatum est et com-
pletum in primo aduentu christi. Sed in eodem
capitulo. promittitur messyas venire. et ad iu-
dicium cum dicitur. Et accedam ad vos in
iudicio et. quique aduentus erit terri-
bilis cum dicit in quarto capitulo. Ecce enim
dies veniet succensa quasi caminus. et erunt
omnes superbi et omnes facientes impietatem.
istipula et. Et in isto aduentu ad iudi-
cium promittit deus premittere helyam. cuius
subdit. Ecce ego mitam vobis helyam pro-
phetam antequam veniat dies domini magnus
et terribilis et. Ex quo patet que sicut in primo
aduentu promissus fuit iohannes baptista
ad preparanda corda illorum ad suscipiendum
baptismum et legem christi. ita in secundo ad-
uentu est venturus helyas ad conuertendo-
s iudeos obstinatos a primo aduentu. usque
ad illud tempus et receptos per antichristum
quique helyas simul cum enoch decla-
rabit iudeis legem moyse quantum ad veri-
tatem et verum sensum eius. et tunc cog-
nita veritate et fugata cecitate conuertentur
ad christum in nouissimo die ut habetur. 3a. iij.

Quarta.

Et ideo dicit deus per moysen illis iudeis
receptis per antixpm. Mementote legis
moysi serui mei ante iudicium ne moria
mini obstinati. quia ecce ego mitam vobis
heliā prophetam ante q̄ veniat dies do
mini magnus et terribilis. qui erit dies iu
dicii generalis. qui quidem helyas conuer
tet cor patrū ad filios zc. legez moysi fm
verum sensum declarando. ne forte quādo
veniam ad iudicium percutiam terram a
nathemathe damnationis. si forte inuenio
iudeos et ceteros obstinatos. Ex quo patz
q̄ helyas non fuit promissus in primo ad
uentu xpi. sed in secundo et vltimo. Et sic
patet responsio ad primum argumentum
Ad aliud autem patet responsio per ea q̄
dicta sunt in primo articulo quia xps serua
uit legē moysi litteraliter primo. z postea
declarauit eam doctrinaliter. postea imple
uit et verificauit legem et prophetas rea
liter et exemplariter per suam passionem.
et c. Ad aliud autē patet per omnia dicta
in secundo articulo qualiter xps perfecit z
consumauit totum officium quod pertine
bat ad verum messyam. Et ideo fuit verus
messyas. Ad aliud quando dicitur q̄ post
aduentum xpi non fuit pax vniuersalis n̄c
gladij conflatī sunt in vomeres. nec come
dit lupus cum oue zc. Respōdetur q̄ oīa
illa sunt spūaliter et parabolice et metha
forice intelligenda. sicut multe alie partes
sacre scripture. Et sic ysayas tam in ij capi
tulo q̄ in. xj. et in multis alijs vtitur verb
z vocabulis methaforicis. vt manifeste pz
per magistros eoz. Et ideo sicut ysayas p
montes et colles intelligit sublimes viros
ita per gladios et lanceas intelligit potesta
tem eoz. vnde per montes domus dñi in
telligit xpm messyam super quem est edi
ficata tota ecclesia. Et per virtutem mon
tium. intelligit sublimitatem apostoloruz
et per omnes colles intelligit omnes re
ges et principes et philosophos et sapientes
mundi. Et sic mons domini qui ē xps fuit

situs supra vertices apostoloruz et eleuatus
supra om̄s reges et principes et p̄hos gē
tium. de quo dicit ysay. infra. caplo. Lij. Ec
ce intelliget seruus meus et exaltabitur z
eleuabitur. et sublimis erit valde. iste asp
get gentes multas super quem continebūt
reges os suum zc. Per gladios autez siue
enses intelligit ysayas scientias humanas
philosophoz. s. phisicam. et methaphisicā
et scientias mathematicas. et logicam. z
omnes scientias argumentatiuas quibus
philosophi et heretici inuehebant et ipu
gnabant legem dñi et sacram scripturam
vtriusqz testamenti. Per lanceas autē in
telligit potestatem secularem qua reges z
imperatores et tyranni infestabant et ve
rabant et persequebantur ecclesiam dei et
legem domini. Itaz philosophi et sapientes
gentium postq̄ fuerunt conuersi ad fidem
xpi conuerterunt et conflarunt gladios et
enses suoz argumentoz in vomeres. et i
peratores z reges conuerterunt lanceas z
arma sue potestatis infalces spūales ad col
ligendum et metendum fructus z messes
spūales ecclesiasticoz sacramētoz. Ad
cuius intellectum est vltius notandum
q̄ sicut terra in culta efficitur sentosa z ce
spitosa et inutilis et infructuosa nisi colat.
et aretur. et vomere scindatur. et euertat
et euellantur carbonēs z gramina z spine
et cetera herbe inutiles. et illa terra arata
et euerfa dequoquatur et tozreatur calore
solis. qz tunc extrahitur z fortificatur gra
sinitudo et virtus germinatiua et nutritiua
que latebat sub facie terre. Et tunc terra
germinat et fructificat. Ita ergo pariter
sacra scriptura veteris testamenti erat sic
terra inculta et sentosa habens insuperfi
cie spinas et herbas inutiles ceremonialiū
legalium sub quibus latebant grassitudo z
veritates et fructus euāgelici. Sed vene
runt augustinus et ambrosius et eusebius
et ceteri philosophi de populo gentili z cō
uersi ad fidē xpi conflarūt gladios z enses

Questio.

philosophicorum et dialeticorum argumentorum in vomeres spirituales cum quibus ararunt et ceterunt et coluerunt agrum in cultu scripturę veteris testamenti. et euellerunt spinas et herbas cerimonialiales. et euerterunt terram scripturę quę calor et influentia spiritus sanctus in mentibus eorum decoxit. Et sic euulsis et relectis herbis et spinis cerimonialibus excuterunt et extraxerunt et collegerunt fructus euangelicos. qui latebant sub illa terra inculta et setosa. Et tunc reges et imperatores et principes terre conuersi ad fidem christi per istos sacros doctores. conflagrunt lanceas suas et arma in falces spirituales. et collegerunt et messuerunt messes spirituales et fructus gratię ex sacra scriptura et agro ecclesiasticorum sacramentorum. Et sic ergo augustinus conflagravit et conuertit gladios et enses suos in vomeres. quando conuersus ad fidem et baptizatus totam suam philosophiam et omnes scias conuertit in usum sacre scripturę. Nam ex principio methaphisice et naturalis philosophię probat possibilitatem et modum misterij trinitatis et emanationis personarum. ut patet per omnes xv. libros de trinitate et contra maximinum et omnes arrianos et gentiles. Item per principia humanarum scientiarum et per dicta poetarum et hystorias et annales gentiliu defendit veritatem sacre scripturę et defendit ciuitates dei contra gentiles per. xxij. libros de ciuitate dei. Item per eorum principia defendit veritatem catholice fidei contra omnes hereticos. Item per eadem principia confutauit et confudit sectam manicheorum in qua per nouem annos laborauit. Item cum eodem vomere excoluit et arauit totam sacram scripturam ex qua messant messem et frugem euangelicam et reposuit in ore ecclesie catholice. quo omnes reficimur. Hoc item fecit Iulianus in libris de trinitate. et Ambrosius. et Eusebius in libris de preparatione euangelica. qui cum armis gentiliu confutauit eos. Hoc item fecit Iulianus in libris diuinarum institutionu. Et sic est dicendum de hieronimo. et origene. et ceteris qui ab anti et atavis ueniebant de populo genti-

li. omnis eius isti conflagravit et conuertit gladios suos in vomeres quando assumpserunt quasdam sententias et principia philosophorum tamquam ab iniustis possessoribus et cum illis scientijs et argumentis confuterunt eos. et probauerunt nostrum propositum. Et sic conflagravit gladios suos in vomeres. Item impator constantinus conflagravit lanceas suas in falces quando conuersus ad fidem per Siluestrum urbem romam cum toto patrimonio donauit ecclesie. et consecrauit domum suam in ecclesiam in honorem saluatoris. Et edificauit basilicas apostolorum petri et pauli. Et promulgauit decretum de ecclesijs edificandis et de fide euangelica per totum orbem predicanda. Et ita fecerunt omnes reges mundi ad fidem conuersi. Et sic qui ante fuerant persecutores facti sunt fidei christi cultores et bonorum spiritualium messores. Et sic est intelligenda illa propheta ysaye. ¶ Ita ergo pariter methaphisice sunt intelligenda uerba ysaye. xj. Nam sicut christus messias methaphisice dicitur uirga de radice iesse et flos eius. ita pariter imperatores et reges dicitur leones. et tyranni dicitur lupi. Et doctores dicitur cerui. Unde tunc lupo comedit cum agno. quando paulus qui erat lupo rapax persecutor ecclesie conuersus ad fidem iunctus est apostolo. Et tunc pardus cum eodem accubuit. quando arriani et ceteri heretici conuersi et reconciliati sunt ad fidem catholicam. Et tunc vitulus et leo et ouis simul morabuntur. quando omnes reges et principes et tyranni petulantes et superbi persecutores ecclesie conuersi sunt ad fidem. et simul cum simplicibus fidelibus quos ante persequebantur. habitauerunt in eadem ecclesia. Et uno corpore christi et calice participauerunt. Et sic patet qualiter philosophi gentiliu conflagravit gladios suos in vomeres et principes terre lanceas suas in falces. et qualiter lupo et ouis et pardus cum agno. et vitulus et leo pascuntur simul cum oue et agno. Que omnia fuerunt completa per conuersionem populi gentilis. Et sic fuit facta pax inter deum et homines et inter populum gentilem et ecclesiam uniuersaliter per totum orbem. .f.

Quinta.

Et nota est. quod illa prophetia fuit literaliter ad tempora in aduentu christi verificata. Nam cum ante aduentum christi per civilia bella gesta inter marium et sillam. Et exire inter cesarem et popeum. Dimium inter octavianum et marchum antonium ad modum totius orbis fuisset vexatus. tamen finaliter omnibus inimicis per octavianum devictis quasi totus mundus sub octaviano per. xxx. annos in placida pace quieuit. Nam tunc egiptus dalmacia. rethia. vincelicia. pannonia. et omnes portus civitates provincie sub romano imperio facte sunt. Item dacos. germanos et catabros yspanorum ferocissimas gentes ipse octavianus suo subiecit imperio. Item ab armenia et parthia obsides recepit. Et perse et parthi signa romana que quondam crasso victo accepit sibi reddiderunt. Item scite et indi et famosissima insulata perbana quibus ante nomen romanum incognitum fuerat. legatos cum muneribus sibi destinaverunt. In cuius quodam octavianum quadragentesimo nono anno natus fuit christus. dum totus orbis longa pace frueretur. in quo tempore bella inter se fuerant oblivioni tradita. quod quasi omnia arma erant in vomeres et cetera rusticalia instrumenta convertata. Ex quibus patet. quod prophetia ysaye est temporaliter fuit in christi aduentu verificata. sed sensus spiritualis est semper amplectendus. Et hoc de quarta questione.

Quia visum est in precedenti questione qualiter lex moysi fuit litteraliter servanda usque ad declarationem faciendam per christum. Et visum est qualiter christus declaravit legem moysi. et vivificavit legem et prophetas per legem evangelicam. Et per consequens cessante lege moysi quo ad ceremonialia debet obfvari lex evangelica et succedere tanquam veritas legis et prophetarum per christum declarata exemplariter et doctrinaliter. Item queritur quinto. Utrum cessante lege moysi lex evangelica debeat succedere legi moysi tanquam dignior. Et arguunt iudei moderni. quod non. Et hoc probant quadrupliciter. et primo sic. Quia lex moysi est dignior et maior quam lex evangelica ma-

ioritate miraculorum. quod maioribus miraculis est confirmata. quod maiora miracula fecit moyses in lege veteri. quam christus in lege evangelica. Nam moyses cum magnis signis et portentis eduxit israel de egipto. et divisit mare rubrum in divisiones. Et percussit petram et fluxerunt aque. Et fecit pluere manna de celo per. xxx. annos etc. sed nunquam christus fecit tantummodum miracula. quod lex moysi est maior quam lex evangelica dignitate et magnitudine miraculorum ergo sibi non debuit succedere. **S**ecundo arguitur sic. nam nunquam in certum debet succedere certiori. nec ipsum abolere. sed lex moysi est certior quam lex evangelica. quod non debet illa cedere et ista succedere. minor probatur. Nam illa est certior certitudine legis conditoris. quod fuit scripta digito dei exodi. xxxi. et deuterio. ix. Sed ista est scripta digito hominum. scilicet quatuor evangelistarum hominum rusticorum et imperitorum. Item illa est certior ratione testimonium. quod est testificata per moysen qui locutus est cum deo. quo non surrexit maior propheta ante nec post. deus ultimo. Sed lex evangelica non est testificata nisi per homines rusticos et imperitos etc. **T**ercio arguunt sic. lex impossibilis non debet succedere legi possibili et vere. sed lex evangelica est impossibilis et mendax in credendis. nam credit et collit tres deos. scilicet patrem et filium et spiritum sanctum. quod est impossibile et in lege prohibetur. que dicit audi israel. dominus deus tuus unus est. deus. vi. Item credit deus factum hominum et incarnatum. et credit panem factum deum et hominem in sacramento altaris. que omnia sunt impossibilia. Et sic lex evangelica est impossibilis et blasfema in credendo. et per consequens non debet succedere legi moysi. que est sancta et vera. **Q**uarto arguunt sic. lex evangelica est sacrilega et irreligiosa in cultu suo. nam adoratur hominem christum. et adoratur panem in altari. et adoratur lignum et lapidem in cruce et ymaginibus. quod est sacrilega et ydolatra contra primum preceptum prime tabule. Et sic patet qualiter lex evangelica est indignior et minor in miraculis et incertior in testibus. quam lex moysi

Questio.

et est impossibilis et falsa in sua fide et sacri-
lega in suo cultu. et per consequens non de-
bet succedere legi moysi. que est dignior et
certior et vera et religiosa. etiam nulla alia
debet sibi succedere. In oppositum est aposto-
lus per totam epistolam ad hebreos ubi pro-
bat legem euangelicam esse meliorem lege
veteri. tum ratione legis latois tum ra-
tione sacerdotij tum ratione ritus etc. vñ ait
cap. viij. qd xps melius sortitus est ministe-
rium quanto melioris testamēti mediator
est. qd in melioribus re-promissionibus san-
citus est etc. Respondeo in hac questione.
erunt tres articuli. In primo videbitur qua-
liter lex euangelica est dignior et maior le-
ge moysi magnitudine miraculorum. et certior
certitudine testium. In secundo videbitur
qualiter lex euangelica est possibilis et ra-
tionabilis in credendo. In tercio qualiter
est pia et religiosa in suo cultu.

¶ Quantum ad primū ponitur prima cō-
clusio. scilicet qd maiora miracula fecit xps et a-
postoli in lege euangelica qm moyses in le-
ge veteri. probatur. Nam maiora miracu-
la sunt illa que non possunt fieri per natu-
ram qm illa que fieri possunt per naturam.
sed miracula que fecit moyses poterāt fie-
ri partim per naturam. nam naturaliter pos-
sunt fieri rane et musce ex putrefactione p
solam influentiam celi. et naturaliter ex con-
cursu ventorum potest diuisi mare vsqz ad so-
lum et apparere arida. vt frequenter visus
in tempestatibus. Item astrahere aquam
ex rupibus partim potest fieri per artes et
naturam. Nam vene aquarum transeunt qua-
toqz naturaliter p rupes et per viscera tre-
sed per aem quis potest perforare rupes
cum aceto et maleo et fodere terram et edu-
cere aquam sicut fit in puteis. Item dicit Ra-
bi moyses de egipto qd miracula que fecit
moyses poterant naturaliter fieri. Sed mi-
racula que fecit xps totaliter erant supra
naturam. ita qd nullomodo poterāt fieri p
naturam. nam resuscitare mortuum quatuor-

anum et fetētes nullo mō potest fieri p na-
turam. et imperare mari et ventis et demo-
nibus. et ad sum preceptum sanare subito ce-
cum a natiuitate. et paraliticos et ceteros in-
firmos. oio erat supra naturam et impossibi-
le ipi nature. Et sic multa maiora fuerunt
miracula xpi qm moysi. Item multo maius
factum fuit conuincere oia ydola mundi et cō-
uertere totum populum gentilem ab ydolatria ad
fidei. qm educere populum isrl de egipto etc. Et sic
patet. qualiter lex euangelica est dignior et
maior lege moysi magnitudine miraculo-
rum. et maioribus et pluribus miraculis
confirmata ad solum imperium ipius xpi
et in solius nominis ihu virtute. vt p3 p discursu
euangelicū et actus aploz et ystorias
scioz. Item multo maiora miracula fue-
runt spūalia et inuisibilia que fecit xps qui
non solum sanabat oēs in corpore. sed etiam in
aia. sed qz iudei non concedunt ista inuisibi-
lia. tñ non possunt negare cōuersiones ge-
tilium. Et sic licet miracula facta per moy-
sen fuerint vera miracula et magna et sup-
naturam. tamen miracula xpi fuerunt mul-
to maiora. et hoc dupliciter. Primo quia
oio et non fin parte erāt supra naturam.
Secundo. qz moyses opabatur inuocando
deum tanqz minister. xps aut imperando tā-
qz deus et dñs nature. ¶ Tercia cōclusio
qd lex euangelica est certior et magis au-
tentica certitudine testium et scriptoz qm lex
moysi. probatur. Nam illa lex est certior q
habet scriptozes et testes minus suspectos
sed lex euangelica est huiusmodi respectu
legis moysi. ergo est certior. Maior patz.
Minor probat. Nam ipemet moyses fuit
scriptor et solus testis sue legis. qz ipse scrip-
sit eam et dixit qualiter locutus est cū deo
in monte synay. et qualiter deus dedit ipaz
legem sibi vt promulgaret eam illi populo
rudi. Sed in hoc nullum habet testes nisi
se ipm. ergo non est simpliciter sibi credē-
dum. quia nullus potest facere testimoni-
um de se ipso. nec tale testimoniū ē acceptū
f. 2.

Quinta.

bile in foro iudiciali. xps aut nichil scripsit in cartis. sed scripsit legem suam in cordibus hominū predicando et miracula faciendo. miraculis et operibus testimonium de ipso perhibentib⁹. Sed quatuor euangeliste et duodecim apostoli. et septuaginta et duo discipuli hec oīa viderūt ⁊ scripserunt et testimonium perhibuerunt de gestis et factis et dictis eius. Et ideo tales testes et in tanto numero de necessitate sunt credendi. nec eoz testimonium est suspectū. quod non est dicēduz de moysi qui sol⁹ testimonium prebet de se ipso in sua lege. ppter qd dixerūt aliqui gentiles ⁊ heretici qd moyses ficto modo et cū dolo decepit illū ppz figēdo secū dōz fuisse locutū. Et qd vel mentitur vel qd fecit illa miracula ī sola aparentia p artes magicas. Sed ad hoc respondent iudei qd moyses oīa illa miracula fecit euidenter coraz toto illo pplo et euidenter. puta illa decem signa in egipto. et ī deserto percussit ptram et fluxerunt aque ⁊c. Item dō hoc itez testatur de moysi cū ceteris pphetis. Sed ad hoc instanto dicent heretici ⁊ gentiles qd hoc non probat factum. sed magis reddit ipm suspectum naz ipemet scripsit illos quinqz libros. qui narrando sua gesta dicit se fecisse illa miracula coraz illo populo. et accepisse illaz legem a deo. Sed nullus alius reperitur qui talia scripsit in illo tempore. nec dixerit se vidisse. Unde eodē modo quis potest fingere se fuisse in persia aut armenia et similia et mala opera fecisse coraz populo. sicut fecit maniche⁹ nominās se terciū decimū apostolū xpi. Et machometus qui dixit se ascendisse in celum cū angelo gabriele ⁊ accepisse alcoranū a deo. prout scribitur in libro qui dicitur almoharag. Et sic etiam moyses potuit decipere illuz populū ⁊ sicut manicheus et machometus. Et sic et dō et ceteri posteriores potuerūt decipi ī fide moysi credēdo sibi. sicut sarraceni decipiuntur prebēdo fidē et credere verbis macho-

meti prebentis testimonium de se ipso. Quare sic testimonioz illoz nō est acceptāduz tāq̄ suspectū. ita nec testimonium moysi. Et sic manet lex moysi suspecta propter defectū testium et scriptoz. Et lex euangelica manet probabilis et credibilis. Sed est dicēduz fm veritatem. qd lex moysi licet sit vera et a deo vero data fm qd probat aplos ad hebre. et Augusti. contra faustū et contra aduersarium legis et pphaz. tñ ecia nō crederet legi moysi nisi qz x⁹ auctorizauit eam allegando frequenter legē ⁊ prophetas. ymo dixit qd non venit soluere legem aut pphas. sed adimplere. Math. v. Itē iohānis. v. dixit. si crederetis moysi. crederetis forsitan et michi. qz moyses de me scripsit. Item Luc. xxiiij. incipiens a moysi et prophetis interpretabatur illis duobus discipulis oīa que de eo scripta erant ⁊c. Ex quib⁹ patet qd lex moysi et scriptura prophetaz intātuz est nobis credenda. inquantū fuit testificata et auctorizata per xpm. Ex quibus omnibus sequitur qd lex euangelica est oīo perfectior et dignior et certior lege moysi. non solum ratione miraculoz. sed etiā ratiōe legis legislatoz qui ē xps de⁹. et rōe testiū et plurium scriptoz ydoneoz et auctenticoz. Et ideo debet succedere et silentium imponere legi moysi tanq̄ veritas figure et signatū suo signo. et sicut lux fugat tenebrā et umbrāz Et hoc de primo articulo.

Quantū ad secūduz articulum est notanduz. qd lice tarticuli fidei xpiane nō sint demonstrabiles nec possent a nobis in via demonstrari de facto. tamen eoz possibilitas non solum est nobis probabilis. s; etiam demonstrabilis ex primo suo fundamento. Unde licet deum esse incarnatū non possit demonstrari. tamen deus potuisse incarnari est demonstrabile ut. patebit. qz oēs articuli fidei sunt posibles. sed in eoz possibilitate est ordo. nam articuli fidei ita sūt ordinati. qd vnus pressupponit alteruz ī sua

Questio.

possibilitate. et sic priores in sua possibilitate usque ad primum articulum. scilicet articulum trinitatis qui est causa omnium articuloz in veritate et possibilitate. nam ex veritate et possibilitate articuli trinitatis infertur veritas et possibilitas articuli creationis. et ex possibilitate articuli trinitatis et creationis infertur possibilitas incarnationis. et ex possibilitate incarnationis infertur possibilitas auctoritatis christi. et institutionis eulzariste. et possibilitas passionis et resurrectionis. et liberationis patrum de inferno et totius nostre redemptionis etc. Et sic omnes articuli fidei presupponunt articulum trinitatis personarum in una substantia in divinis. Sed possibilitas articuli trinitatis fundatur in quadam veritate infallibili et necessaria et demonstrabili per omnes philosophos. ymo iam per eos demonstrata. Ad cuius intellectum est iterum notandum quod inter ceteras proprietates et perfectiones primi entis qui est deus. septem proprietates ponit aristoteles et comentator. xij. methasice. et autcena et algazel in sua methasica. Primo quod deus est actus purus et simplicissimus et primum necesse esse et independens. ex quo sequitur secundum. scilicet quod est summum et primum intelligibile. Tercio. quod est se ipsum intelligens. Quarto. quod est summum bonum et primum appetibile. et per consequens se ipsum amans et diligens. Quinto. quod sua intellectio et volitio est sua substantia eo quod intelligit et diligit se per suam substantiam et essentiam. Sexto dicit quod ab isto primo ente et primo intelligibili et appetibili se intelligente et amate dependet totum celum et natura. Septimo dicit quod omnes secunde intelligentie movent et gubernant omnia ista inferiora propter istum deum amatum et desideratum. Ex isto ergo fundamento et veritate infallibili et necessaria et impossibili aliter se habere infert Augustinus in libro. xv. et in ceteris libris de trinitate. et contra maximinum et ceteros arrianos totum misterium trinitatis. et productionum

duarum personarum divinarum apertima. Et hoc idem faciunt omnes ceteri doctores. Unde dicit Augustinus. quod quia intellectus in intelligendo format conceptum diffinitionis rei intellecte ut inquit aristoteles. vij. methasice quicquid conceptus dicitur diffinitio. eo quod includit et comprehendit omnes fines et partes rei intellecte et comprehendit se. Et dicitur etiam terminus rei. eo quia comprehendit et ambit omnes terminos rei. et ambit et terminat eam. ut patet ibidem. Quas diffinitiones siue conceptum. greci appellant logos. id est verbum diffinitivum. Et ideo cum deus perfecte et complete intelligat et concipiat se ipsum se toto et per se totum. necesse est. ut de tota scientia et intellectione sua que est substantia sua dicat et proucat tale verbum diffinitivum sui ipsius. quo se ipsum diffiniat et comprehendat. Sed quia suum intelligere et dicere est suum esse et sua substantia et essentia. Ideo illud verbum dictum et prouctum de tota essentia et substantia dei necesse est. quod sit deus. Quia deus pater intelligendo se totum. et dicendo tale verbum de tota sua substantia. comunicat illi verbo totam suam substantiam et esse et essentiam. cum ibi esse et intelligere sit sua essentia et substantia et esse. Et sic eadem substantia et essentia est in verbo et in ipso patre dicente. et per consequens idem deus est verbum cum dicente. Sed quia hoc verbum nascitur adicente per modum nature. quod totaliter est ymago dicentis et intelligentis. quod totaliter exprimit et diffinit ipsum Ideo sacra scriptura hoc verbum appellat filium. et dicentem appellat patrem.

¶ Et rursus sicut proprium est intellectui intelligere et ex intellectione formare diffinitionem seu verbum diffinitivum. ita proprius est voluntati velle et diligere bonum intellectum. et aspirare amorem in eo de tota illa dilectione. quo amore se toto diligit se totum summum volitum et amatum quem amorem sic aspiratum. scriptura appellat spiritum sanctum. Unde sicut pater intelligendo se

.f.3.

Quinta.

format. i. dicit verbum de tota scientia et substantia sua. cui verbo comunicat totam eandem suam substantiam et essentiam et esse. in quo et per quod verbum pater se totum definit et comprehendit tanquam per suam ymaginem coequalem et perfectam. in quo verbo sicut se intelligit esse summum ens et intelligibile. ita intelligit se summum bonum amabile et appetibile. et ideo absque aliquo medio sic intelligit se in verbo. ita diligit se in verbo et verbum in se. Et sic per modum voluntatis producit et spirat amorem de summo bono in intellectu. Et sic sic pater intelligendo comunicavit verbo totam suam substantiam et entitatem. Ita pater simul cum verbo diligendo comunicat spiritui sancto eandem substantiam essentiam que prius comunicata fuit verbo. Et ideo sic filius procedit a solo patre per generationem. ita spiritus sanctus non solum procedit a patre. sed etiam procedit a verbo seu filio per aspirationem. eo quod substantia que comunicatur spiritui sancto prius fuit comunicata filio a patre. et sic eandem substantiam comunicatur spiritui sancto ab utroque tanquam ab uno principio. unde sic intelligere procedit diligere. ita dicere procedit aspirare. sicut nichil diligitur nisi recognitum. Ex quibus patet quod eandem substantiam et essentiam quam pater habet a se comunicatur filio a patre per generationem. et eandem comunicatur ab utroque spiritui sancto per aspirationem. Et sic manet unus solus deus essentialiter et substantialiter et existenter in tribus personis. postquam in tribus personis non est nisi una essentia et substantia et unus esse. per quam eandem et substantiam divinam et per quod eandem unaquodque persona dicitur deus. et dicitur ens et substantia. et dicitur habere esse simpliciter. quia pater non est deus nec ens nec substantia per paternitatem. sed per deitatem. quia paternitas non constituit patrem in esse divino. et subalterne nec in esse creature. sed solum constituit patrem in esse personali et humano. Et sic est dicendum de filiatione respectu filii. et de aspiratione passiva respectu spiritus sancti. Et ideo pater et filius et spiritus sanctus non

sunt tres sube nec tria entia. nec tres persone absolute. sed sunt tria relativa. siue tres persone relative. quia relationes non possunt multiplicare substantias. nec multiplicare ens. quia non sunt entia nec sunt aliquid. sed ad aliquid. ut ait aristoteli. et augustinus contra maximinum. Ideo iste tres persone domini realiter distincte non. quod sint tres res absolute nec tria entia. sed tres res relative. sed domini tres res reales inquantum pater realiter producit verbum reale. et pater et filius realiter aspirant spiritum sanctum reales. Et per personam ita est pater. quod non filius nec spiritus sanctus. eo quod est a se. et non ab alio. nec generatur nec aspiratur. Et filius ita generatur a patre. quod non generat. nec aspiratur. Et ideo nec est ipater nec spiritus. sed verbum et filius. Et spiritus sanctus ita aspiratur ab utroque quod nec generatur. nec generatur. nec aspiratur. sed solus aspiratur. ideo solus est spiritus sanctus. Et sic una persona negatur de altera non substantialiter nec realiter absolute. sed realiter relative. inquantum una alteri relative opponitur. Et sic manet unum solus ens absolutum in tribus personis relative. non quod deus sit unum ens absolutum per se sine vel preter illas tres personas relative. quod nec per se facit personas sine illius tribus. nec reperitur in aliqua alia persona preterquam in illis tribus. nec deus est aliud quam ille tres persone. nec ille tres persone sunt aliud quam unus deus. Sed est advertendum. quod ista trinitas personarum in divinis non est inuenta et reperta in sola christiana religione. quod iam fuit memorata ab antiquis philosophis. Nam aristoteli. xij. metaphisice implicite et confuse ponat istam trinitatem dicens. quod in divinis est deus intelligens. et sua intellectio est sua substantia. et sua volitio in qua felicitatur. tamen plato in thymeo et in epistola ad dionysium clare distinguit istam trinitatem personarum. secundum ordinem intelligendi et diligendi se in deo. dicens quod deus intelligendo se format verbum sibi consubstantiale et coeternum. quod verbum quocumque nominat filium. et quibus nominat ipsum sanctum deum creatorem

Questio.

ofium. eo q̄ in illo verbo sunt yce et exē/
 plaria et forme omnium rez̄ creaturaruz
 Et similiter ponit sp̄m dei penetrare et vi/
 uificare oīa creata. quē apelāt aīam mūdi
 q̄ allegās virgilius in sexto dicit. princi/
 pio celuz̄ terras cāposq̄ liquētes lucētēq̄
 globū lune. titanīaq̄ astra sp̄s intus alit. to/
 tamq̄ agitāt molem et magnose corpore
 miscet zc. It̄ in p̄. geozgicor̄. q̄ daz̄ dixere
 deū nāq̄ per om̄s terrasq̄ tractusq̄ marī
 celūq̄ profunduz̄ zc. Et sic plato et multi
 philosophi antiqui posuerūt trinitatez̄ ī di/
 uinis. apellantes primā personaz̄ patrē. et
 secūda verbuz̄ et filiuz̄. et terciā apellabāt
 sp̄m dei et aīam mūdi dicentes. q̄ pater p̄
 verbū oīa produxit. et per sp̄m oīa viuifi/
 cat et mouet. vt patet in thīmeo platonis
 et in libris de re publica. et in eplā ad dionī/
 nisium. et in epistola ad erastum et chozī/
 scuz̄. It̄ plotinus in libro de tribus yposta/
 sibus a quibus om̄ia principiuz̄ habent.
 Et dicit plato q̄ iste tres persone non sunt
 plures substantie sed vna tātnz̄. Et q̄ ver/
 bum dei est ip̄e deus. et sp̄s dei est ip̄e deus
 Et sic taz̄ plato q̄ socrates cōcedebāt istas
 tres psonas in deo. Et ideo pigtagorici p̄t̄
 istam trinitatem colebant vnum soluz̄ deū
 sub triplī honore. s. adoratiōe. z oblatiō
 ne. et oīone laudis. vt patet primo de celo
 et mundo. Ex quibus patet. q̄ deum esse
 trinum et vnum non est articulus fidei cū
 naturalit̄ sit demonstrabile z̄ probabile a/
 pud phos. sed istas tres diuinas personas
 esse realiter distinctas in vna simplici eēn/
 tia et substātia. est articulus fidei. prout po/
 nit et credit fides catholica. It̄ sequitur
 q̄ licet philosophi peruenerit naturaliter
 incognitionem istaz̄ trium personaz̄ sic
 confuse inquātuz̄ nouerunt deum esse pri/
 muz̄ intellectum. et primuz̄ principium oīuz̄
 prout dictum est. tamen naturaliter nō po/
 tuerunt peruenire ad modum emanatio/
 num duaz̄ psonaz̄ a prima. et quomodo
 iste tres persone sunt realiter distincte. nō
 si deus reuelasset hoc specialit̄ z̄ distin/

cte in nouo testamēto. Et sic est articulus
 fidei. Et ideo beat⁹ augustinus spiritu sc̄o
 illustratus istas emanationes et origines
 et distinctiones personaz̄ lucide et clare
 distinxit in libris de trinitate. per cuius do/
 ctrinam xp̄iana religio se potest defendere
 ab omni incurfu phoz̄ et infidelium. ymo
 quanto quis magis est institutus in vera
 phia z̄ metaphisica. citius adherebit et as/
 sentiet veritati fidei catholice et articulo
 trinitatis personaz̄ cum simplicitate diu/
 ne essentie. Ex supradictis patet non soluz̄
 possibilitas sed etiam veritatis articuli trī/
 nitatis contra miseros et cecos iudeos qui
 hoc reputāt impossibile. Sed ne mīz̄ quia
 non solum sunt obcecati in intelligentia sa/
 cre scripture. sed etiā sunt ignari vere phi/
 losophie.

¶ Habita ergo cognitione trium diuina/
 rum personaz̄ per emanationem secunde
 persone q̄ est verbum a prima persona q̄
 est pater. et per emanationem sp̄s dei ab
 vtraq̄. deuenerūt etiam philosophi ad co/
 gnitionem creationis creaturaruz̄ p̄ ema/
 nationez̄ a verbo diuino. vnde dicit plato
 q̄ sicut verbum diuinum emanat a patre
 ita om̄ia ista entia emanant a diuino ver/
 bo per creationem. Et sicut verbum ema/
 nat a patre tanq̄ scientia a sciente. ita oēs
 artes et scientie emanant a verbo diuino
 in homines. vnde inq̄ epicarinus comic⁹
 discipulus platonis. q̄ diuinum verbum
 artes hominibus suggerit. docetq̄ facere
 quod conducit. non inuenerunt enim ho/
 mines artes. sed eas verbum hominibus
 immisit. verbum autem hominum a diuī/
 no verbo refluxit. Et sic dicit plato q̄ sicut
 illud diuinū verbum fluit et emanat a pa/
 tre. ita om̄ia creata emanant a verbo. s̄
 istam emanationem multo clarius decla/
 rat augustinus et doctores catholici ponē/
 tes multiplicem differentiam inter istam
 emanationem creaturarum a verbo et il/
 lam verbī a patre. It̄z̄ ibi verbum primo
 .f.4.

Quinta.

emanat a patre dicente per modum nature. ideo dicitur filius patris. quia in tali productione pater comunicat filio totam substantiam et essentiam et esse. ideo filius est consubstantialis et equalis patri et idem deus cum patre. sed creature emanant a verbo per modum artis. ideo deus ita comunicat creaturis similitudines suarum perfectionum et ydearum. q̄ non comunicat eis suam substantiam et essentiam. Et ideo nulla creatura est deus. nec filius naturalis dei. nec deo equalis nec consubstantialis. sicut artifex ita comunicat artificiatis similitudinem sue artis. q̄ non comunicat substantiam suam. Secunda differentia est quia pater producit verbum de tota scientia et substantia sua. ideo non potest producere nisi unum verbum. sed deus non producit mundum de tota arte sua. que est infinita. ideo potest producere multos alios mundos non euacuando artes suam. Tercia differentia est quia deus pater producit filium et verbum ab eterno. eo q̄ filius nascitur et emanat naturaliter et per modum nature. sed mundus non emanat a verbo ab eterno. eo q̄ non producit naturaliter. sed artificialiter et libere. artificialia enim non sunt naturalia. sed voluntaria. Quarta differentia est. nam deus pater per se ipsum de scientia et intellectu sua ab eterno dicit illud verbum non per aliud verbum. etiam productum manet in producente substantialiter et essentialiter. sed in creatione rerum deus pater per verbum eternum dixit omnia creata ad extra. et ideo verbum eternum nullum aliud verbum presupponit. sed omnia creata presupponunt verbum eternum per quod sunt dicta ex tempore. Ideo hec est causa quare pater non potest dicere suum verbum quod comunicet sibi totam suam substantiam et essentiam. eo quia absque alio verbo per se

naturaliter ipsum dicit de tota sua scientia speculativa. sed quia per verbum suum dicit alia tanquam per scientiam practicum. Ideo ita comunicat rebus creatis similitudines sue scientie et suarum ydearum. q̄ non comunicat suam substantiam. Est autem multiplex differentia inter deum et quemlibet artificem creatum et quolibet agens naturale. Nam deus solo verbo dicendo absque motu et tempore potest omnia producere. quod non potest agere artifex creatus sic agens naturale. Et hoc accidit. quia deus continet in verbo suo perfectiones omnium. et omnia dependent ad diuino verbo quo ad totum suum esse in genere cause efficientis et formativis et finalis. Et ideo deus nichil aliud extrinsecum presupponit in sua occasione. et per consequens potest producere res quo ad totum suum esse. Et ideo dicendo fiat lux. facta fuit lux. et dicendo fiat firmamentum. factum fuit firmamentum. absque alia mora. eo q̄ omnia dependent ex diuino verbo quo ad totum suum esse. Secunda differentia est. quia artifex creatus ita comunicat formam accidentalem rebus artificialibus. q̄ non potest producere materiam. ut puta argentum aut aurum aut lapides et ligna. eo quia ista non dependent ex arte humana. nisi sola forma artificialis domus aut annuli. Et ideo licet edificator milies diceret fiat domus. nunquam fieret domus. nisi primo per motum prepararet sibi lapides et ligna etc. eo quia ista non dependent ex arte sua. sed ex natura. quia ubi definit natura incipit ars. sed quia celum et natura. et omnia creata

Questio.

dependent ab arte diuina. ut dicit aristotiles. xij. metaphisice. et cometator ei. hinc est quod deus ex solo verbo dicendo potuit in instanti omnia producere ex nichilo presupposito quantum ad materiam et formam et quod ad totum suum esse. Ideo dixit et facta sunt. mandauit et creata sunt. Unde sicut sol in uno instanti causat et multiplicat suam similitudinem et ymaginem per totum emisperium non comunicando suam substantiam. ita deus in eodem instanti comunicauit et multiplicauit solo verbo similitudines suarum perfectionum et ydearum in omnibus creaturis non comunicando eis substantiam suam. Et sic patet quod dicere dei ad extra nichil aliud fuit nisi similitudines suarum perfectionum et ydearum creaturis comunicare. Item sequitur quod creature nichil aliud sunt quam similitudines diuinarum perfectionum et ydearum et effectus diuine artis. Item sequitur quod res create non solum recipiunt a deo esse essentie entitatis. per quod asimilatur diuine arti in sua specie. sed etiam recipiunt a deo esse actuale per quod esse existunt et personantur et actualiter operantur. nam per solum esse essentie non posset persistere. quia nichil est nec potest existere per suam essentiam nisi solus deus. quia a nullo dependet. Et ideo solus deus est suum esse et sua vita. xij. metaphisice. Et ideo omnis creatura ultra essentiam indiget esse per quod existat et uiuat. Et sic deus primo dicendo creat et producit res ad extra. sed ex consequenti per spiritum sanctum aspirat esse et vitam in rebus. Et ideo dicitur gene. primo. quod in principio. id est in verbo creauit deus celum et terram. sed quia terra erat inanis et vacua sine esse. Ideo spiritus domini ferebatur super aquas. id est super omnia creata vitam et esse conferendo et ea uiuificando. Et istum spiritum appellat plato animam mundi. de quo dicit Virgilius in

sexto. principio celum terram camposque liquentes. lucentemque globum lune. titaniamque astra spiritus intus alit. totaque infusa parte mens agit molem. et toto se corpore miscet. Item in georgicis deum namque ire per omnes terrasque tractusque maris celumque profundum. Ex quibus patet quod sic deum esse trinum et unum non est articulus fidei. eo quia hoc nouerunt philosophi in lumine naturali. Sed est articulus fidei in quantum nos credimus illas tres personas esse inter se realiter distinctas cum summa simplicitate diuine substantie. sicut super predictum est. quod habemus ex sola reuelatione et auctoritate sacre scripture. ita pariter est dicendum quod mundus esse a deo productum non est articulus fidei. quia hoc item asserunt philosophi qui posuerunt deum in triplici genere cause. scilicet efficietis formalis et finalis. ut patet. xij. metaphisice. Sed mundum esse creatum de nichilo ex tempore. et quod mundus habuit principium. hoc est articulus fidei. quia non potest demonstrari. ymo omnes peripatetici putarunt demonstrare oppositum. ut patet. xij. metaphisice. et viij. phisicorum. et primo celi. et ij. de generatione. Sed ipsemet aristotiles dicit in topicis. quod ille rationes non sunt demonstratiue sed tantum probabiles. Ex quibus patet. quod deus esse trinum et unum. non est impossibile. sicut negant et imponunt nobis miseri iudei. quia hoc concessum fuit a philosophis. licet non ita distincte. ymo per emanationem creaturarum. quas iudei concedunt. philosophi peruenerunt incognitionem trinitatis et emanationem diuinarum personarum a prima persona patris. ut dicitur et Sed quod ista trinitas diuinarum personarum non sit per christianos conficta. nec per philosophos antiquitus memorata. sed etiam in lege et prophetis explicata. patet ex multiplici auctoritate. Et primo gen. p. ubi dicitur

Quinta.

In principio creauit deus celum et terram
terra autem erat inanis et vacua. et spiritus
domini ferebatur super aquas etc. in quibus
verbis dupliciter denotatur pluralitas per-
sonarum in diuinis. Et primo quia in hebreo
dicitur in principio creauit elohym celum
et terram. ubi li heloyim est pluralis nume-
ri. Et sic per totam scripturam pro maiori
parte deus ponitur in plurali. de quo est ma-
xima questio et nondum soluta apud hebreos
Vnde Rabi moyses de egipto putans solue-
re istam questionem dicit quod heloyim est e-
quiuocum ad deum celi qui est vnus et ad
angelos et deos gentium. Alij autem di-
cunt. quod per heloyim in plurali intelligitur
deus cum iudicibus aut angelis suis. id est quod
deus cum iudicibus et angelis suis creauit
celum et terram. sed hoc est falsum. quia
deus non indiguit auxilio angelorum ad
creandum mundum / cum angeli sint de
numero creaturarum. Et ideo est dicendum
quod li helohym idem est quod dij in plurali. sed
li dij non ponitur substantiue. sed adiecti-
ue. vnde dius dia diuum est sincopatum de
diuus diuua diuum. quod significat res diui-
nas. Ideo non valet. sunt tres dij. ergo sunt
tres dei. quia dei in plurali significat tres
deos quod nefas est dicere in diuinis. sed tres
dij significat tres personas diuinas. scilicet
patrem et filium et spiritum sanctum. Et sic conceditur quod
pater et filius et spiritus sanctus sunt tres diui-
ne persone et diuine. sed non tres dei. quia primo tenentur
adiectiue denotando personas. sed non tenentur
substantiue denotando substantiam et
essentiam. Et sic ergo pro maiori parte po-
nitur heloyim adiectiue / non substantiue in
lege et prophetis non significando plurali-
tatem substantiarum / sed personarum in diuinis.
sed ceci iudei non capiunt hoc sacramentum
Item secundo in supradictis verbis explica-
tur trinitas personarum. Nam deus pater in
principio. id est in verbo tanquam in arte creauit
celum et terram. quia per verbum in quo
sunt ydee omnium rerum. dixit omnia creata

dando eis essentiam. sed spiritus domini fereba-
tur super aquas dando eis esse omnia viuifi-
cando. Et sic explicatur misterium trini-
tatis. Item sequitur. dixit deus fiat lux etc.
ergo si deus dixit / per aliud verbum dixit
et per consequens habet verbum per quod di-
xit omnia. Item sequitur vidit deus cuncta
que fecerat. et erant valde bona. ergo deus
sicut per verbum dedit essentiam rebus. ita
dedit eis bonum. id est esse quod omnia appetunt
sed hoc pertinet ad spiritum sanctum per quem
deus omnia bonificat. ergo in diuinis sunt
tres persone. scilicet pater. verbum. et spiritus
sanctus. hoc idem patet gene. xvij. quando
abraam vidit illos tres angelos. et adora-
uit vnum tantum deum in eis dicens. dñe si
inueni gratiam in oculis tuis etc. Et ponit-
ur ibi nomen domini quatuor litterarum
quod soli deo conuenit. Et postea capitulo
sequenti explicatur eadem pluralitas diui-
narum personarum cum dicitur igitur dñs
pluit super sedomam et gomozram sulfur
et ignem a domino de celo etc. dicit ergo.
quod dominus pluit a domino / et ponitur in
utroque nomen quatuor litterarum. ubi no-
tantur due persone diuine. scilicet persona filij
missi ad pluum sulfur et ignem. et per-
sona patris mittentis aliquo filius habet
quod quod habet. Ex hac ergo scriptura iudei non
possunt negare esse pluralitatem in diui-
nis. non substantie. ergo personarum. Item
ista trinitas diuinarum personarum explica-
tur psalmo. xxxij. cum dicitur. Verbo dñi
celi firmati sunt. et spiritu oris eius omnis
virtus eorum. Item psalmo xxxvij. sedes tua
deus in seculum seculi. propterea unxit te
deus deus tuus oleo iocunde. ubi ponitur christus
deus unctus. et pater deus ungens. et spiritus
sanctus quo christus est unctus. Item ysaye.
xxxvij. dominus misit me et spiritus eius
hec dicit redemptor tuus dñs deus israel.
Item zacha. ij. gaude et letare syon. ponas
diuinitatem meam in medio vestri. et co-
gnoscetis quod dñs misit me ut appareat vobis

Questio.

Item prouerbiorum xxx. Quis suscitabit omnes terminos terre. quod nomen eius et quod nomen filij eius. si nosti ei. Itz in plerisq; locis reperitur memoratus uerbu dei et nomen dei. per quod fides catholica semper intelligitur secundaz personam in trinitate. s. filium. Et sic etiam spiritus sanctus frequenter in scriptura dicitur spiritus dei. per quem intelligitur terciā persona in trinitate. Et sic patet q; articulus trinitatis diuinaz personaz cum vna sola et simplicissima substantia non solum est possibilis. sed per sacram scripturaz uerificatus et auctorizatus. Quod quidez misteriu trinitatis maxime probatur et manifestatur in creatione rez. quia emanatio creaturaz et modus producendi eaz presupponit emanationez diuinaz personaz ut dictum est. quia per uerbum patris facta sunt omnia. et per spiritum dei uiuificata.

¶ Ex quibus duobus articulis. s. trinitatis et creationis redditur possibilis et probabilis articulus incarnationis. Unde dicitur est q; res create prout sunt similitudines diuinaz ydeaz habent solum esse specificum et essentialiter. sed per tale esse non possunt existere in actu. nec personari nisi influatur eis esse actuale et personale. quia nichil existit per suaz essentiā. nisi solus deus quia est independens. Et sic dicitur q; deus primo per uerbum dicit res ad extra dante eis esse specificum. et ex cōsequenti spirat in eis esse personale et actualis existentie per quod conseruat res in esse duratiuo. de quo dicit auctor de causis q; prima rez creataz est esse. Ex quibus patet q; sicut deus conseruat et personat vnazquamq; creaturaz in esse existentie per esse creatuz et influxuz. Ita potest aliquam creaturaz conseruare in esse. et personare per seipm. et per consequens potest effici vna persona cum illa. Sic ergo factum fuit in misterio incarnationis. nam pater ymo tota trinitas per spirituz sanctum formauit illud

corpus ex puris sanguinibus in utero uirginali. et perfecte organizauit illud. Et tota trinitas creauit in eo simul animaz illaz intellectiuaz cuz omibus suis perfectionibus. Et sic fuit ueruz indiuiduū hūanuz cōditionatus et atomatus. quia anima est illa que dat pposito esse specificuz et substantiale et entitatiuū. Tercio de aia Et accidētia dāt esse atomū et indiuiduale. sed nec anima nec accidētia indiuiduantia et determinantia spēm possunt dare esse personalis existentie aut subsistētie nec possunt personare illam speciez indiuiduataz. nisi a primo ente spiretur esse personale et esse actualis existentie. per quod illa species et indiuiduuz personetur et existat. Et hoc fecit uerbum diuinum per se absq; creatione noui esse. ymo per se personauit illud corpus animatus et organizatus et indiuiduatus. Itz in illa benedcā incarnatione ita fuit creata noua anima et noua substantia essentialiter. q; nō fuit creata noua personalitas nec nouū esse existentie aut subsistētie. Et sic illa incarnatio nil aliud fuit nisi creatio illius hūanitatis. nō sub esse creato. sed sub esse diuini uerbi preexistentis. Et sic fuit creatio noue substantie. sed non noui esse. Et itz illa humanitas non personatur per nouuz esse creatuz nec per nouam personalitatem. sed per solam personalitatem uerbi. Et itz nō manet nisi vna persona in duabus naturis. Sed est aduertendum q; totus discursus supradictus nō factus est successiue in tempore. ymo in eodez instanti illud corpus fuit formatum et organizatum et animatus et per uerbus assumptuz et personatus. Et sic illa persona christi dicitur uere et perfectus deus. et uerus et perfectus homo. Et itz de illa persona uerificantur omnia que sunt dei et omnia que sunt hominis. ratione duarum naturarum. Et christus dicitur creator et creatura et mortuus. et passus et cetera. Quia uere dicitur deus et homo.

Quinta.

Et sic etiam comunicantur ydiomata vtri usq; nature inter se. Nam ille homo dicitur creator ratione deitatis. et ille deus dicitur passus ratione humanitatis quam assumpsit in atomo indiuiduatam et conditionatam. vt posset pati. et cetera.

Itēo quando dicitur deus passus. est sic intelligēduz et exponēduz. i. ille homo qui est deus est passus et c. Et sic patet q; articulus incarnationis est possibilis. Et sic deus posse incarnari nō est articulus fidei. ymo est probabile et quasi demonstrabile. s; deus esse de facto incarnatus. et ihm xp̄s ēē deus et verbuz incarnatus. hoc est articulus fidei quia hoc nō potest probari nec ostendi nisi ex sola auctoritate sacre scripture vtriusq; testamenti. Nam in veteri testamēto misteriu; incarnationis prenūciatus fuit futurū Et in nouo testamento annūciatus est iam factuz et completuz. et per effectū et miracula demonstratus. sed quia nos nō vidim⁹ xp̄m incarnatus. sed credimus solī euāgelice scripture et auctoritati. Itēo dicitur articulus fidei in nobis. Sed q; deus esset incarnandus et q; messias in lege promissus deberet esse deus. patet et probatur ex multiplici auctoritate sacre scripture veteris testamenti. Vnde psalmo ij. Dñs dixit ad me filius meus. Item psalmo lxxi. Per manebit cum sole et ante lunaz et ante soles permanet nomen eius. Item psalmo. cix. Dixit dñs domino meo sede a dextris meis. Item ysaye. xlv. Tu es deus absconditus. Item ysaye vij. Vocabitur nomen eius emanuel. i. nobiscuz deus. Item capitulo nono. Vocabitur deus fortis pater futuri seculi. Item cap. x. Dñs dedit michi linguam eruditam et c. Item hoc itēz cap. o. Lj. et Lv. et c. Item hyeremie xxij. Suscitabo dauid germē iustuz et faciet iudiciū et c. Et hoc est nomen quod vocabunt euz Dñs iustus noster et c. Et ponitur ibi nomen domini tetagramaton quod solī deo conuenit. Hoc itēz ad litterā habetur hye-

remie xxxij. Item baruc ij. Post hec in terris vīsus est et cuz hominibus cōuersatus est. Item trenomz iij. Spiritus oris nostri xp̄s dominus noster captus est. in pctis nostris et c. Et ponitur ibi nomen dñi tetagramaton. Item osee ij. Post hec reuertent filij israel et querent dominuz deum suum et dauid regez suum et c. Item zacharie. ij. hec dicit. Dominus exercituz post gloriam misit me ad te et c. Lauda et letare filia sion. quia ecce ego venio et habitabo i medio tui dicit dominus. et scies quia dominus exercituum misit me ad te et c. In quibus verbis notatur deus missus et de⁹ mitens. i. pater et filius qui est deus qui loquitur in hoc capitulo quia vtrobiq; ponitur nomen domini tetagramaton. Item zacharie capitulo xij. In illa die effundaz super domuz dauid et super habitatores iherusalem spirituz gracie et aspicient in me quem confixerūt et c. Ex quo patet q; messias erat futurus deus et homo quia non potest dare spiritum gracie nisi deus. nec pati ⁊ configi nisi homo. Et sic pariter est dicēduz de hoc quod dicitur ysaye L. nam deus loquitur ibi et postea subdit faciem meam non auerti ab increpantibus et conspuentibus in me et c. quod non potest cōuenire nisi homini. Et sic patet qualiter xp̄s in lege promissus erat futurus deus et homo. et p consequens de⁹ incarnatus et humanatus. Et sic non est dicēduz q; religio xp̄iana finxit misteriu; incarnationis quia in testamento veteri fuerat multipliciter figuratum et p̄b̄tatum. ¶ Ex possibilitate vō articuli incarnationis sequit⁹ possibilitas articuli sacramenti altaris. i. transubstantiationis panis in corpus xp̄i. Vnde quatuor sunt consideranda principaliter in persona xp̄i. Primo corpus prout habet esse substantiale ab anima et esse conditionatum ab accidentibus. Secundo sunt consideranda accidentia que organizāt et indiuiduāt et extēdūt et disponūt illud corpus.

Questio.

Tercio est consideranda anima que dat esse substantiale et specificus toti corpori et toti composito. Quarto est considerandus verbum quod dat esse personale et actualis existentie toti humanitati christi. In pane autem sunt tria consideranda. Primo veritas substantie panis resultans ex materia et forma substantiali. Secundo accidentia in diuisiuitate et diuisibilitate. Tercio est considerandus esse existentie panis per quod existunt etiam accidentia. in quantum inherunt et inexistunt substantie panis subiective. ¶ His habitis dicitur quod substantia panis non conuertitur in verbum diuinum. nec in animam christi. sed in solum corpus substantiale christi. prout habet esse essentialiter ab anima. et est altera pars compositi humani. Et sic conuertitur quod in quod. et non quantum in quantum. nec quale in quale. nec quod in quantum nec in quale. nec corpus in spiritum. Et ideo manent accidentia panis sine subiecto. Et sic non est dicendum quod conuertatur corpus in spiritum. nec fiat mixtio. sicut quidam medicus iudeus arguebat. quia nichil de substantia panis remanent in actu nec in potentia. Sed quod talis transsubstantiatio sit possibilis apud deum. probatur dupliciter. Uno modo in quantum ille panis et omnis creatura dependet a verbo diuino quo ad eam suam totam in genere cause formalis. Et ideo sicut deus solo verbo dicendo. fiat panis formaliter ex idea panis creat panes essentialiter. ergo a fortiori dicendo quod ille panis fiat corpus suum. illico fiet et transsubstantiatur in corpus suum. eo quod ille panis essentialiter dependet a diuino verbo et ab illa idea. Unde per tale verbum substantia panis que erat sub idea panis fiet sub idea corporis christi. Et sic illa substantia post consecrationem ita est substantia corporis christi. quod non est substantia panis. quia illa substantia que ante erat sub idea panis. mota est sub idea corporis christi. Item maiorem potestatem habet deus super naturam et super species et essentias rerum. quod rex et dominus temporalis super bona temporalia et su-

per dignitates. et quod papa super prelaturas. Sed rex et quilibet princeps temporalis. habens dominium absolutum temporaliter super bona mobilia et imobilia solo verbo mutat possessionem et dominium rerum temporalium. Unde dicendo. iste ager est martini. illico ille ager qui erat petri fit ager martini. et ita est martini quod amplius non est ager petri. quod accidit eo quia dominium absolutum illius agri dependebat ex solo verbo et precepto illius regis vel principis. Ergo a fortiori christus deus qui habet absolutum dominium super naturas et essentias rerum. dicendo. Hoc est corpus meum. conuertit substantiam panis in corpus suum. Unde licet usque ad illud instans illa fuit substantia et corpus panis. tamen dictis verbis ita est corpus substantiale christi. quod non est corpus panis. Et hoc accidit propter dominium quod deus habet super substantias et essentias rerum. quia omnia dependet formaliter a verbo diuino. Secundo hoc probatur. In quantum ille panis et sua accidentia dependebat a deo quo ad esse existentie. Et ideo deus facit quod illa substantia que ante erat sub esse existentie ipsius panis. post consecrationem est sub esse ipsius christi. Item illa accidentia que ante erant in substantia panis. post consecrationem manent sine subiecto et existunt per illud esse existentie per quod ante existebat in subiecto. Et sic illa accidentia habent eandem existentiam. sed non eandem in-existentiam siue in-existentiam. quod licet existant per illud esse influxum et creatum. per quod ante existebat. tamen non inexistunt nec inherunt subiecto alicui. et sic manent accidentia cum eadem existentia creata. sed non cum eadem in-existentia. Et sic patet quod in tali consecratione nichil corrumpitur nec annihilatur. Nam ibi manent eadem accidentia numero sub eodem esse actualis existentie. Et ideo non fit corruptio accidentium. nec fit corruptio substantie. quia alia non generatur. sed illa que erat substantia panis transsubstantiatur in corpus substantiale ipsius christi. que est altera pars compositi. Et sic nec conuertitur in animam christi. nec in verbum diuinum. et cetera.

Quinta.

Nec fit aliqua noua creatio quia nullū esse nouū acquiritur. quia xp̄s iam preexistebat nec acquiritur nouum esse in accidentibus quia sub eodē esse existentie remanēt. licet nō sub eadē inherētia. Et sic patet q̄ xp̄s qui est uerbu3 dei incarnatum. solo uerbo potuit transire substantiam panis in corpus suu3. Et ideo est dicendu3 q̄ deus posse transubstāciare panem in corpus suu3. non est articulus fidei. sed q̄ xp̄s hoc fecerit et q̄ coheret ex uerbis xp̄i hoc fiat in sacramento altaris. tūc est articulus fidei. eo quia presupponit xp̄m esse deum. et ex sola fide et auctoritate scripture credimus q̄ ita fiat de facto. Et hoc non solum auctoritate scripture noui. sed etiam ueteris testamēti. Unde licet hoc sacramentu3 multis signis et figuris in lege fuerit figuratu3. tamen dauid uerbis manifestis ip̄m expressit. psalmo xxj. cum dicit. *Edent pauperes et saturabuntur et laudabūt dominu3 qui requirunt eum. corda eorū uiuent in seculu3 seclī et infra. Manducauerunt et adorauerunt omnes pingues terre in conspectu eius cadent omnes qui descendunt in terras et c̄. Vbi manifeste ostēditur q̄ fideles debebāt manducare et adorare deum suu3 et c̄. Item psalmo lxxj. postq̄ predixit messiam futurū deum et hominē et adorandū ab omnibus gentibus et regibus mundi. Postea subdit q̄ iste rex messias erit frumentum et triticu3 et tota panis in summis montiu3 et super capita sacerdotu3 et c̄. prout ibi plures translationes fuit expressum. Et sic patet qualiter hoc sacramentu3 non solum est possibile. sed multipliciter in lege et prophetis est figuratu3 et prenūciatu3. Et sic patet q̄ xp̄iani nō adorant panem. sicut ceci iudei mentiuntur. sed adoramus xp̄m consecratu3 sub illis accidentibus. Unde ex omnibus supradictis patet ueritas xp̄iane religionis. nam nos nō adoramus tres deos. s3 solum unu3 deum simplicissimu3 in substantia et essentia in trinitate personarum que*

nullomodo multiplicāt substantiaz in deo. sicut dictum est. Nam filius est uerbu3 patris sibi consubstāziale. et sp̄s sc̄s est amor utriusq̄. Et sic nō potest esse alia substantia nec alius deus. Et ideo si miseri iudei perciperent misteriu3 creationis de necessitate perciperent misteriu3 trinitatis. quod multipliciter exprimitur in lege et prophetis. Item si miseri iudei intelligerent modum creationis non haberēt pro impossibili misteriu3 incarnationis. quia incarnatio nichil aliud fuit nisi formatio corporis xp̄i ex patris sanguinibus uirginis uirtute sp̄s sc̄i. et creatio illius anime in illo corpore ex quibus resultauit uera humanitas quaz per se personauit et suppositauit uerbu3 patris. Et sic mansit una sola persona in duabus naturis. Et per consequens xp̄s est uerus deus et homo. Et sic tanq̄ deus fecit miracula et sciuit cogitationes hominū. et conuertit panem in corpus suu3. et expoliavit infernu3 et c̄. Sed in quantum homo fuit passus et mortuus et sepultus. Sed in quantum deus. resurrexit in uirtute propria. et ascendit in celu3. et in quantum deus adoratur in illa humanitate. prout infra patebit.

¶ Ex supradictis patet possibilitas et incōcussa ueritas articuloꝝ fidei xp̄iane religionis. quia xp̄iana religio non credit tres deos sed unu3 deum in substantia et essentia et entitate cum trinitate personarū relatiuaz eo modo quo dictu3 est. Et ita credit xp̄m deum incarnatum in unitate persone. et ita credit xp̄m consecratu3 in sacramento altaris. in quo sacramento ex uirtute consecrationis sola substantia panis conuersa ē in solum corpus xp̄i. accidentibus sine subiecto remanentibus. quaz conuersione3 fecit efficienter solus xp̄s deus et homo. sacerdos autē p̄currit tanq̄ minister. Ex istis patet etiam possibilitas ceteroꝝ articuloꝝ que habent fundamentu3 in misterio incarnationis. Nam dato q̄ xp̄s sit uerus deus et homo. tūc omnia redduntur possibilis.

Questio.

Et sic a primo usq; ad ultimū omnes articuli fidei fundantur in articulo trinitatis. et articulus trinitatis fundatur in illa prima veritate necessaria. scilicet quod deus est actus purus intelligens et intelligibilis. et amans et amabilis et summe bonum. Et sic patet quod licet articuli fidei non sint de facto demonstrabiles tamen eorum possibilitas est necessaria. quia deus licet necesse non creauerit mundum ex tempore. nec fuerit necessario incarnatus. tamen necessario habet potentias omnia ista faciendi. inquantum omnipotens. Et sic ex tali omnipotentia presupposita potest demonstrari possibilitas articuloz. Unde si deus est trinus et vnus et omnia dependent a diuino verbo quo ad totum suum esse. ergo dicendo solo verbo potuit omnia non solum ab eterno sed etiam ex tempore creare de nullo subiecto nec materia presupposita. Item si deus potest omnia creare de nichilo non solum quod ad esse essentie sed etiam potest res sustentare per esse creatum et influxum. ergo potest vnā eam creare et sustentare per suum esse increatum. Et sic potuit formare illud corpus ex puris sanguinibus virginis. et creare et infundere in eo nouam animam absque aliquo esse subsistentie et personali creato. sed sustentare et personare illam humanitatem per personalitatem verbi. Et sic incarnatio nihil aliud fuit nisi creatio humanitatis conditionate sub personalitate verbi. Et sic mansit vna sola persona in duabus naturis in christo. Et sic patet possibilitas et veritas articuli incarnationis. Et tunc ex isto articulo sequitur possibilitas omnium alioz articuloz sequentium. Nam si christus est deus et homo ergo potuit mori inquantum homo. quia potuit anima a corpore separari. Et inquantum deus potuit refrigerare. et animam recuperare in corpore assumpto. Et sic propria virtute potuit spoliare infernum. et ascendere in celum. Et inquantum deus potuit panem in suum corpus assumptum transmutare. Et poterit omnia sua membra resuscitare et beatificare et c.

¶ Sed restat dubium de articulo trinitatis.

quia ex ea infalibili veritate. scilicet quod deus est summe intelligens se et diligens se. non solum sequitur possibilitas articuli trinitatis. sed etiam necessitas eiusdem. quia deus pater intelligendo se necesse dicit verbum de tota essentia et substantia et scientia sua per modum nature. Et diligendo se. necesse cum verbo producit et spirat spiritum sanctum. licet per modum voluntatis et libertatis. Et sic vtraque productio et emanatio est necessaria. Et sic articulus trinitatis non solum est possibilis sed etiam necessarius. et per se demonstrabilis. et sic sequitur quod non esset articulus fidei. Ad hoc dicunt aliqui quod deum esse trinum et vnum. non est articulus fidei. cum hoc fuerit per naturam notum antiquis philosophis ex illa prima veritate. prout supradictum est. scilicet istas tres personas esse reals distinctas in vna simplici substantia. est articulus fidei. Alii autem dicunt et forsitan securius. Quod deum esse trinum et vnum est necessarium. eo modo quo dictum est. et per se demonstrabile. Sed licet hoc sit demonstrabile in theologia dei et beatorum. ubi beati videntur noticia meridiana verbum naturaliter originari a patre. et spiritum sanctum liberaliter ab vtroque. ut inquit augustinus in libello de triplici habitaculo. tamen non est demonstrabile in nostra theologia viatorum. sed firmiter credibile. postquam nobis est in vtroque testamento reuelatum. et per christum confirmatum. Sed est aduertendum quod licet misterium trinitatis sit demonstrabile in patria. eo modo quo dictum est. tamen hoc non est demonstrabile per causas a priori. quia ibi nulla est causa sed principium. Nam licet pater sit principium filii. tamen non est causa eius. Et sic est dicendum de vtroque respectu spiritus sancti. ¶ Ex supradictis ergo patet possibilitas et inconcussa veritas et integritas fidei christiane. quia licet factum non possit demonstrari. tamen possibilitas eius potest quod demonstrari. Et hoc de secundo articulo. ¶ Quantum autem ad tertium articulum est per notandum scilicet aristoteli. et vi. metha. quod scientie distinguuntur penes modum procedendi et abstractiendi.

Quinta.

Et sic diuersi artifices possunt considerare de eadez re. sed aliter et aliter. Nam mathe-
maticus considerat lineam que realiter est in
materia sensibili. sed considerat eam propter
materiam precise abstrahendo. quia non
considerat eam nisi prout est recta vel cur-
ua. et prout causat alias et alias figuram eque-
les. vel inequales etc. Sed philosophus con-
siderat lineam in materia sensibili. et prout est
in materia physica. et in quantum est terminus
corporis mobilis. Et sic differt philosophus a
mathematico. quia immediate considerat for-
mas substantiales prout recipiuntur in ma-
teria per motum et generationes. et formas
accidentales prout recipiuntur in materia per
alterationes. Ille autem considerat solas formas
accidentales. scilicet lineam et figuram abstrahendo
a materia per solam considerationem. Ideo
taliu abstrahenti non fit mendacium secundum aristotelem
Sed differt mathematicus ab utroque. quia con-
siderat alia que sunt abstracta secundum esse
et secundum considerationes. scilicet deum et intel-
ligentias. ut patet xvij. methaphisicorum. Quia solus
mathematicus considerat de deo secundum sub-
stantiam et essentiam. Nam licet philosophus precise
ret de deo aliquo modo. tamen non secundum
substantiam et essentiam. sed prout est primum
mouens. ut patet vij. physicoz. et primo
celi. Sed differt rursus theologus viator a
mathematico. Quia licet ambo considerent
de deo. tamen aliter et aliter. Nam mathema-
ticus considerat de deo prout est unum tantum
primum ens simplicissimus et actus purus
et metrum et mensura et causa omnium entium
in essendo. et prout omnes species procedunt
ab eo sicut numeri ab unitate. a quo depen-
det celus et tota natura et omnia entia. ut patet
per aristotelem et comentatorem. ij. et v. et
vij. et x. et xvij. methaphisicorum. Et patet per au-
gustinum et algazel. in sua methaphisica. Sed theolo-
gus accipiens et presupponens omnia supradic-
ta a mathematico considerat illas primas
et sumas essentias diuinas. prout est comu-
nicata tribus personis ab eterno. puta put

est comunicata a patre filio per eternam ge-
nerationem. et ab utroque spiritu sancto per
aspirationem. et sic considerat unum solum de-
um simplicissimum in substantia et trinum
in personis. Et prout est causa efficiens et
principium omnium rerum per creationem ex tempore
Considerat preterea deum in filio. id est qualiter ver-
bum assumpsit humanitatem in unitate persone.
et per consequens sicut considerat unam essentiam
in tribus personis in deo. ita considerat duas
naturas in christo sub una persona. Item sicut
considerat tres personas in una substantia et na-
tura diuina. ita considerat duas naturas in
una persona filij natura. scilicet diuina et humana.
Item sicut considerat unum deum in trinitate. ita
considerat diuinum verbum in humanitate as-
sumpta. Item rursus considerat istum christum deum
et hominem fuisse pro nostra redemptione in cruce
crucifixum. et sicut considerat verbum in huma-
nitate personaliter unitum. Item considerat christum
crucifixum et conuatum. Item rursus conside-
rat qualiter christus est in sacramento altaris
sub illis accidentibus post verba consecratio-
nis. Et sic considerat christum consecratum in sacra-
mento. Ex quibus omnibus patet. quod consideratio
theologica aliquomodo est substantialis
physice considerationi. Nam sicut philosophus
considerat formas in materia et ut in ma-
teria sunt. et non preter materiam. Ita the-
ologus considerat deum in tribus perso-
nis. et non preter tres personas. nec considerat
unam personam sine altera cum sint ad inui-
ces relativa. Et ita pariter considerat ver-
bum in carne et humanitate et non preter il-
las humanitates assumptam. ut inquit hieronimus
in sermone de assumptione virginis marie.
Et ita etiam considerat christum consecratum
in sacramento et non preter sacramentum et
illa accidentia ut inquit augustinus in sen-
tentijs prosperi. Et ita pariter theologus. et christi-
anus considerat christum redemptorem et in
cruce affixum et non preter crucem. Unde
sicut de ratione forme generalis et corrup-
tibilis philosophus. considerate est quod sit in materia

• Questio.

phísica et insíbilí. Ita de ratione dei theo-
logice et a viatore fidei considerati est / q̄
sit trinus et vnus in trinitate personarum
Et de ratione verbi incarnati q̄ sit in huma-
nitate. Et de ratione xpi cōsecrati q̄ sit sub
accidentibus. Et de ratione xpi redempto-
ris q̄ sit in cruce. et ut intelligatur et con-
sideretur et contempletur in cruce.

¶ Sed quia ex consideratione et contem-
platione sequitur fides et credulitas in the-
ologo xpiano. quia fides presupponit consi-
derationem. ideo xpianus sicut considerat
deum / ita credit ipm. Sed quia considerat
et contemplatur deum trinum et vnum et
incarnatum in filio. et contemplatur xpm
crucifixum. et consecratum in sacramento al-
taris. Et ideo firmiter eredit vnum deum
in trinitate. et trinitatem in vnitatem. et cre-
dit verbum incarnatum. Et per consequens
xpm verum deum et hominem. et credit xpm
crucifixum in cruce. Et credit verum xpm deum
et hominem esse in eucharistia. Et per conse-
quens non credit deum sine trinitate perso-
narum. nec credit verbum sine humanita-
te assumpta. nec xpm consecratum sine acci-
dentibus sacramentalibus. nec credit xpm
redemptorem et crucifixum sine cruce. Sed
quia adoratio presupponit fidem in xpiano.
quia sicut credit deum / ita adorat. ergo sic
xpianus credit deum trinum et vnum / ita a-
dorat. Aliter est falsa adoratio. Et sic cre-
dit deum incarnatum. et credit xpm esse deum
et hominem. s. deum incarnatum. Ita adorat
deum incarnatum. et ita adorat xpm crucifi-
xum in cruce. et consecratum sub accidenti-
bus in altari etc. Et per consequens sic non
adorat deum preter trinitatem / nec vnā per-
sonam sine alia. ita non adorat verbum sine hu-
manitate. neq; xpm redemptorem sine cru-
ce. qz sicut humanitas coexistit personali-
ter in verbo / ita crux coexistit triumphaliter
xpo redemptori. et per consequens sic hu-
manitas xpi coexistit verbo qui est principalis
terminus adorationis / ita crux coexistit

in adorando / sic in credendo. Et ita est dicen-
dum de accidentibus sacramentalibus in eu-
charistia. Ex quibus patet qd xpianus in suo
termino adorationis includit trinitatem per-
sonarum / et humanitatem xpi. et crucem. et
accidentia sacramentalia in eucharistia. Et
ideo omnia ista dicuntur adorari cum principa-
li termino adorationis ut magis patebit.

¶ Sed ulterius est valde aduertendum fm
aristo. et comentatorem. p. phísicorum. qd lz phi-
sicus consideret formas in materia. tamen
per se non potest nec valet intelligere se-
orsum materiam nisi per analogiam ad for-
mam. Et ratio est. nam nichil potest intel-
ligi nisi prout est ens in actu. qz vnūquodq;
tatum habet de intelligibilitate quantum habet
de entitate. sed materia prima de se non est
ens. nec qd nec qualis. nec quanta. Et ideo si-
cut de se non habet entitatem. ita non habet in-
telligibilitatem. Nec est nichil. Ita licet non sit
ens actu. tamen est ens in potentia. et ideo
est ppe nichil fm aristoteles et augustinus
Et sic tenet medium inter ens / et nichil fm
comentatorem. in quantum potest habere esse
per formam a qua dependet in essendo. et p
quam habet esse specificum. et reponitur in
predicamento. Et ideo sic dependet a forma in
essendo. ita in intelligendo. Et ideo dicit a-
ristoteles. qd non potest intelligi nisi per ana-
logiam ad formas. In quantum simul intelligi-
tur cum forma / a qua habet esse et entita-
tem. Ita ergo pariter est dicendum de hu-
manitate xpi. nam de se et seorsum nullam
habet rationem adorationis. quia ratio a-
dorationis competit soli deo ratione summe
omnipotentie et eternitatis etc. sed illa hu-
manitas fm essentiam suam et substantiam
non est deus nec eterna. nec omnipotens.
ymo est creata ex tempore. sed quia rece-
pit esse personale diuinum. per qd illa huma-
nitas personatur. et supponitur. Et ideo sic
materia prima efficitur intelligibilis p a-
nalogiam ad formam a qua recipit esse ac-
tuale et entitatum. in quantum intelligitur

• 8 •

Quinta.

simul cum forma / que per se intelligitur. Ita pariter humanitas xpi efficitur adorabilis per analogiam ad verbum. a quo habet esse personale. inquantum simul cum verbo adoratur. cui personaliter coexistit tanquam termino adorationis. Nam adoratio terminatur ad personam verbi. et sic sic forma materialis intelligitur. Ita verbum incarnatum adorat. Et sic sic ratio intelligibilitatis principaliter attribuitur forme. sed analogice attribuitur materie actuate. Ita pariter ratio adorationis principaliter attribuitur verbo diuino. sed analogice attribuitur humanitati assumpte. Hanc vero sententiam confirmat beatus hieronimus in sermone de assumptione virginis circa medium. ubi ait. Qua propter nec nos hominem seorsum colimus. quod nefas est. nec adoramus. sed magis verbum incarnatum qui proprium sibi corpus assumptum uniuert. ita ut deus caro fieret. Et non in alium quolibet. sed in semetipsum. qui unus et verus dei filius semper erat. Idcirco non alius quam eundem ipsumque dei filium colimus et adoramus. qui nichil in se pro assumpto homine est auctus. nichilque quod verbum caro factum est imminutus vel imutatus. Et ideo unus idemque semper cum patre filius adoratur. Sed unus idemque christus filius dei atque hominis filius. qui et diuina gessit et humana. Si quod inseparabiliter atque indiuise communes christus habuit actus. sed intelligende sunt operum qualitates. contemplandumque est semper ad quod prouehatur humilitas carnis. et ad que inclinatur altitudo diuinitatis. ita ut per omnes textum sancti euangelij videatur nichil caro sine verbo agere. neque verbum sine carne quicquam efficere. unde quod concipit et parit virgo. sicut non sine potentia verbi est. ita non sine veritate carnis nascitur etc. Ex supradictis patet qualiter sicut verbum non est sine humanitate. ita non adoratur sine ipsa licet verbum per se et principaliter adoret. Et sic patet. quod illa humanitas non adorat per se nec est terminus adorationis princi-

palis. sed quia includitur et coexistit tercio adorationis. et sic adoratur per analogiam ad verbum diuinum. cui personaliter coexistit. et a quo personaliter et analogice dependet et supponitur.

¶ Et ita pariter est dicendum de accidentibus in sacramento eucharistie. nam licet illa accidentia nullomodo de se habeant rationem adorationis. cum sint res create. tamen quod christus consecratus est sacramentaliter in eis. vel sub eis. non quod illa accidentia sint in christo tanquam in subiecto. cum existant miraculose sine subiecto. nec quod christus sit in eis tanquam in loco. sed est in eis tanquam in sacramento. unde sicut de ratione verbi incarnati est quod sit in humanitate. ita de ratione christi consecrati est quod sit sacramentaliter sub illis accidentibus nam destructis accidentibus non manet amplius christus consecratus ibi. Et ideo dicit augustinus in sententijs prosperi. quod sacramentum altaris ex duobus constat. scilicet ex sacramento. id est ex illis accidentibus sacramentalibus. et ex re sacramenti. scilicet ex christo ibidem consecrato sub illis accidentibus et sub illo sacramento latente. Et sic patet quod de ratione christi consecrati est. quod sit sub sacramentalibus accidentibus. Sed quia dictum est superius quod deus sicut consideratur et creditur. ita adoratur. eo quod fides precedit adorationem et latram. Ideo sicut fidelis christianus credit esse christum deum et hominem in illo sacramento et cum illis et sub illis accidentibus ita adorat ipsum. Et ideo christianus non adorat illa accidentia seorsum sed christum consecratum sub illis accidentibus siue in illo sacramento. Et sic patet. quod illa accidentia non adorantur de se nisi per analogiam ad christum consecratum in quantum sunt quasi tabernaculum eius. Et ita etiam periter est dicendum de cruce. nam crux de se et seorsum nullam habet rationem adorationis. nec ratione materie lignee. aut argentee. aut lapidee. nec ratione forme siue figure. que est quedam qualitas de quarta specie. et sic tamen quo ad materiam quam quo ad formam

Questio.

est pura creatura. Et ideo de se nullam ha-
 bet rationem adoratiōis. Sed fidelis xp̄i-
 anus per analogiam ad xp̄m adorat illam
 humanitatem. i. deum in humanitate. siue
 deum humanatum et incarnatum. Et sic se-
 per habet deum pro principali obieto ado-
 ratiōis. eo modo quo dictū est. Nam dicitur
 est. q̄ cōsideratiō et cōtemplatiō precedit
 fidē. et fides precedit cultū patrie et adora-
 tiōē. Et ideo fidelis xp̄ianus vidēs crucē
 cōtemplatur et cōsiderat xp̄m in cruce pē-
 tentē et extensū. Et sic adorat xp̄m cruci-
 fixū et extensū in illa cruce. Et sic illa crux
 quāz intuetur coexistit et includitur termi-
 no adoratiōis qui ē xp̄s ibi cōtemplatus
 et creditus. Et sic simul adorat crucē cum
 xp̄o vel propter xp̄m. Unde xp̄ianus nō a-
 dorat xp̄z ppter crucē. s; crucēz ppter xp̄z.
 quē principalr et p se intēdit adorare extē-
 sus et crucifixū i illa cruce. Ideo dicit aug⁹
 in sermone de martiribus. qui incipit. In
 omib; scripturis etc. Quod sic q̄no moyses
 suspēdit sp̄tes illig in bemo. ppls q̄ attēde-
 bat serpētē. sanibatur a morsu serpētū. Ita
 modo quēcūq; momorderit astutia sathā-
 ne intueatur xp̄z in cruce pēdētē / et sana-
 batur etc. Modo claz est. q̄ xp̄ianus non
 potest xp̄z intueri pēdētēz i cruce nisi p cō-
 templatiōē et fidē. Et p p̄ns xp̄ianus sic
 adorat xp̄z pēdētēz et extensū in cruce. Et
 sic adorat xp̄z crucifixū in illa cruce cōtē-
 platiōē et cōsideratiōē. Et p p̄ns adorat crucē
 simul cū xp̄o. et p p̄ns per analogiā ad xp̄z
 Unde si qs vellet adorare q̄ndaz crucē n̄ cō-
 sideratiōē nec credēdo xp̄z crucifixū. illa ta-
 lis adoratiō esset falsa et sacrilega. Et ideo
 eccia in h̄nis et cāticis et antifonis nunq̄
 nomiāt crucē. q̄n memoret xp̄m in ea pen-
 dētē. ut ibi. Pange lingua gliosi p̄liuz
 certaminis. p totū. Et sic etiā b̄s Andreas
 q̄no p̄nctus est ad crucē. in qua erat cru-
 cifigendus dixit. Salve crux p̄ciosa. i qua
 pepēdit magister me⁹ xp̄s. que mēbris dō-
 mei ihu xp̄i tanq̄ margaritis ornata fuisti

etc. Modo manifestū est. q̄ xp̄s nō fuerat
 crucifixus i illa materiali cruce. i qua erat
 b̄s Andreas crucifigendus. Sed q̄ beatus
 Andreas contēplabatur xp̄z in ea extēsum
 et crucifixū. ideo genib; flexis latria adora-
 tiōē adorās eaz. i. xp̄z crucifixū in ea. dice-
 bat. Salve crux p̄ciosa etc. Ex quib; p̄z. q̄
 sicut illi clauī materiales cōiunxerūt xp̄m
 et affixerūt ip̄z xp̄z ip̄i cruci. ita cōtēplatiō
 et fides b̄i andree cōiūgebat et affigebat
 xp̄z in illa cruce / et sic adorabat xp̄z in illa
 cruce. et crucē per analogiam ad xp̄m.
 Et sic adorat quilibet fidelis cristianus.
 ¶ Item non soluz crux separata a xp̄o nō
 est adoranda. de qua minus videtur in esse
 sed etiā si humanitas xp̄i separaretur a
 verbo per aliquā potentiam. non esset ado-
 randa. unde ait Augustinus de verbis dñi
 et allegatur a magistro. iij. sententiarum
 distinctione viij. ubi ait. Ego dñicaz car-
 nem. ymo p̄fectaz in xp̄o humanitatē ideo
 adoro. quia a diuinitate suscepta et deitati
 vnita est. ut non alium et aliū. sed vnū eū-
 demq; deum et hominē dei filiū esse cōfite-
 ar. Deniq; si hominē separaueris a deo. illi
 nunq̄ credo nec seruiō. velut si quis pur-
 puraz vel diadema regale iacens inueniat
 nunq̄ ea conabitur adorare. cum vero ea
 rex fuerit indutus. periculū mortis incur-
 rit / si ea cum rege adorare quis contēdit
 ita etiā in xp̄o dño humanitatem nō solaz
 vel nudaz. sed deitati vnitatē. i. filiu vnuz
 deum verū et hominem vez. si quis ado-
 rare cōtemplērit. eternaliter morietur. Ex
 quibus verbis Augustini patet. q̄ si hūa-
 nitas separaretur a verbo non esset adorāda
 ergo minus est adorāda crux a xp̄o separa-
 ta. nisi cōsideretur xp̄s crucifixus in ea. nā
 sicut humanitas xp̄i intātuz adoratur inq̄-
 tum est vnita verbo. ita crux adoratur in-
 quantū xp̄s intelligitur et contemplatur
 crucifixus in ea. Nam in stabulo sunt mul-
 te palee cancellate ad modum crucis. tam
 nullus illas cruces adorat postq̄ i eis nō

.g.z.

Quinta.

considerat nec contemplatur xpm crucifixum. quia in veritate sicut verbum siue deus incarnatus est ille qui vere et per se adoratur. ita xps crucifixus vere adoratur. Et sic patet quod omnes iste locutiones sunt intelligende non ad sensum quem faciunt / sed in sensum in quo siue ad quem fiunt. Unde ista locutio xps homo adoratur. est sic intelligenda et verificanda. scilicet deus incarnatus et humanus / siue deus factus homo adoratur. Ita est ista. sacramentum eucharistie adoratur. est sic intelligenda et exponenda. scilicet xps consecratus adoratur. aut xps sub sacramento adoratur. Ita ista locutio crux adoratur. est sic exponenda ad sensum in quo fit. scilicet xps crucifixus adoratur et colitur. Et sic iste locutiones et actus latrice nullum afferunt in pueniens. quia comunicatur ydionata ratione unionis. nam licet talia ydionata que soli deo per se pueniunt comunicentur creature propter unionem ad deum. tamen non verificantur absolute de aliquo creatura. nisi per analogiam ad deum. cui unita est illa creatura. unde licet xps deus et homo dicatur creator et eternus. tamen non in quantum homo. sed in quantum deus. Et sic adoratur xps deus et homo non ratione humanitatis. sed ratione diuinitatis. Et sic adoratur xps crucifixus. non absolute ratione crucis sed ratione diuinitatis in quantum deus. Et sic adoratur humanitas xpi per analogiam ad verbum cui personaliter unita. Et sic est de cruce adorari per analogiam ad xpm cui triumphaliter unita. Nam sicut ex specie intelligibili et intellectu fit unum in actu in intellectu. ut ait aristoteles. sic de anima. ita ex cruce et xpo factus est unus in quantum xps uniuersus et induit cruce ad pugnam et ad vincendum et triumphandum de diabolo. Et ideo sicut xps redemptor consideratur incarnatus. ita xps triumphator consideratur crucifixus. Et ideo sic adoratur simul cum humanitate et cruce. eo modo quo deus est. Per supradicta ergo patet responsio ad miseros et cecos iudeos et ceteros infideles. quia christiana religio non adoratur hominem purum seorsum / quoniam adoratur christus. sed adoratur deum incarnatum et humanatum.

Nec adoratur panem in altari. sed adoratur christum consecratum in illo sacramento sub illis accidentibus que ante consecrationem fuerant panis que modo sunt miraculose sine subiecto. Nec religio christiana adoratur lignum aut lapidem. quoniam adoratur crucem. sed adoratur christum deum et hominem quem contemplatur crucifixum et extensum in illa cruce. secundum Augustinum. Et sic nec adoratur ibi christus sine cruce nec crux sine christo. ymo per analogiam ad christum. sicut materia intelligitur per analogiam ad formam. Sed miseri iudei et sarraceni non sunt digni attingere tantum sacramentum et misterium. Et ideo nos agamus gratias / quibus datum est nosse misterium regni dei. Sed est valde aduertendum. quod maior ratio adorationis. reperitur in humanitate christi assumpta. quam in cruce aut accidentibus sacramentalibus eucharistie. Nam licet ex christo et accidentibus fiat unum sacramentum. et ex christo et cruce fiat unus triumphator. tamen non fit una persona. sicut ex verbo et humanitate. ideo est magna differentia in tali unione et analogia.

Quantum autem ad argumentum quod faciunt iudei et sarraceni de ymaginibus est aduertendum. quod tripliciter representantur nobis res absentes aut preterite et etiam future. Primo per vocem et locutionem. Secundo per scripturam siue lecturam. Tertio. per ymagines et picturas. Et sic percipimus voces per auditum. et picturam et scripturam per visum. quidquid duo sensus. sunt maxime sunt sensus discipline ut patet in prologo methaphisice. et in libro de sensu et sensato. eo quod maxime deseruiunt intellectui ad scientiam et noticiam rerum capescendam. Intellectus ergo cuiuscumque fidelis per visum percipit gesta patriarcharum et prophetarum et gesta christi et sanctorum representata in picturis aut in scripturis. Et per auditum percipit eadem representata per voces. Et sic intellectus pius cum voluntate inherens credit firmiter ea que sibi sunt representata

Questio.

et sic adoratur deum creatorem et redemptorem prout creditur per illa representantia. quia actus latricie licet sit actus voluntatis. tamen quia includit et presupponit fidem. Ideo est actus simul intellectus et voluntatis et totius partis rationalis. cui deseruiunt sensus exteriores representando res absentes. Et sic patet. quod pars rationalis. scilicet intellectus et voluntas et memoria. non adoratur nec colitur ymagines et picturas aut litteras scriptas quas visus videt. nec adoratur voces que auditus percipit. sed adoratur deum siue christum qui per illas picturas aut ymagines sculptas aut scriptas aut per voces intellectus representantur. Unde quando profertur hoc nomen ihesus. omnes fletimus ienua adorando christum deum et hominem adoratione latrica. tunc manifestum est. quod non adoramus hoc nomen ihesus vocale habens duas breues sillabas fluxibiles. sed adoramus christum verbum incarnatum per illas duas sillabas significatum. qui manet in eternum in se realiter. et in nostro intellectu et memoria obiectiue. ut inquit Augustinus super iohannem. Ita ergo pariter non adoramus in ymaginem christi lineam aut lapideam. sed christum verum per illas ymagines representatum. Et ideo dicit Augustinus. quod fideles christiani habeant oculos ad ymagines et picturas. sed cor fixum in deo. quia quod conferunt scripture peritis et doctis hoc item conferunt picture et ymagines plebeis et popularibus et indoctis. quia picture sunt scripture populo. Unde intellectus et intentio fidelis christiani non manet nec terminatur in ymagine aut pictura. sed transit in christum representatum per picturam. et sic contemplando ymaginem adoratur christus. Secundum autem est de ymaginibus sanctorum. nam quando fidelis et devotus christianus contemplatur picturas et ymagines sanctorum. non adoratur ymagines nec sanctos adoratione latrica. sed veneratur sanctos. et rogat ut orent deum pro eo. et representent deo orationes quas facit. Et sic pariter qualiter religio christiana adorando christum non

adoratur hominem seorsum. sed deum incarnatum et humanatum. et quando adoratur christum in altari non adoratur panem nec accidentia panis sed adoratur christum consecratum in illo sacramento sub illis accidentibus sacramentalibus. que nec sunt subiectiue in christo. nec christus in eis localiter sed sacramentaliter. ymo illa accidentia manent miraculose sine subiecto postquam sola substantia panis fuit conuersa in corpus christi. prout supradictum fuit Et ita pariter quando dicitur crux adorari non adoratur religio christiana cruce seorsum. sed christum crucifixum. que in cruce contemplatur extensus et affixus. Et sic non adoratur creaturam. sed deum unitum creature. aut personaliter aut sacramentaliter aut triumphaliter. eo modo quo dictum est.

¶ Ex omnibus supradictis in hac questione patet responsio ad argumenta in principio facta. nam per ea que dicta sunt in primo articulo patet responsio ad primum et secundum argumentum. quia lex euangelica est dignior lege moysi magnitudine miraculorum. et certior certitudine legis latricie et testium et scriptorum. Item per dicta in secundo articulo patet responsio ad tertium argumentum. quod lex euangelica in ordine suorum articulorum credibilium est possibilis et rationalis et vera fundata super quandam veritatem necessariam et impossibilem aliter se habere. Item ex dictis in tertio articulo patet responsio ad quartum articulum. quod lex euangelica est pia et religiosa in sua fide et cultu. quia in humanitate christi adoratur deum incarnatum et in altari christum consecratum. et in cruce christum crucifixum. et sic semper adoratur unum verum deum. licet sub aliquo respectu. Per ymagines et non adoratur sed veneratur sanctos per illas ymagines et picturas representatos Et sic religio christiana semper manet castissima in suo cultu. ¶ Ex omnibus ergo supradictis in toto isto tractatu patet qualiter lex moysi quo ad omnia ceremonialia et officia

Quinta.

debut cessare per aduentum xpi. eo qd oia sacrificia et sacramenta non fuerunt data nisi in signum fidei xpi futuri. ideo de se non poterant hominem iustificare / nisi in fide x futuri. prout probatum est in prima questione huius tractatus. Item patet qualiter sabbatum vsuale debuit cessare celebrari i die septimo post resurrectionem xpi. eo qd cu pascha mansit incineratum in sepulcro. et ibi compleuit officium et cursum suum. ideo debet celebrari dies dnica. eo qd surrexit simul cum xpo. Et sic est dicendum de ceteris legalibus festiuitatibus. que omnia fuerunt data in signum. et ideo compleuerunt officium et cursum suum in xpo qui fuit finis et terminus legis. prout dictum fuit in secunda questione. Item patet qualiter illa terra promissionis materialis et terrena non fuit precium premium patriarchis et prophetis promissum. sed erat figura futurorum bonorum spualium. que omnes fideles acceperunt in xpo post resurrectionem propter fidem et spem quam habuerant de xpo futuro. Unde propter obseruantiam legis dabatur eis illa temporalis terra. sed propter fidem xpi futuri promittebatur eis terra viuendum in celo per illam terram promissionis significata. Et sic omnia promissa in lege erant spualiter intelligenda. que quidem bona xps erat daturus prout dictum est questione. iij. Item patet qd ihs xps fuit verus messias in lege promissus. eo qd impleuit omnia que de eo scripta erant in lege et prophetis. prout probatum est in quarta questione. Item patet qualiter lex euangelica merito debuit succedere legi moysi. eo quia dignior in miraculis. et certior certitudine scriptorum et testium. et quia est veritas legis et prophetarum. Et sic patet qualiter est verissima i sua fide et credulitate. et scilicet et castissima in suo cultu et adoracione. prout probatum est in hac vltima questione. Et sic etiam patet qualiter iudei manent confusi et ceci in sua ignorantia affectata et perpetrata.

Quia obcecavit eos malicia eorum. ne intelligeret sacramenta dei que latent in lege et prophetis. Et sic manent heretici. eo quia manifeste deuiant a veritate legis et prophetarum et a fide quam habuerunt patriarche et prophete de xpo quem apostoli et discipuli receperunt i suo aduentu qd fuit remissio et hereditas bonorum spualium gratie in presenti et glorie in futuro. de quibus loquitur lex et prophete. Item ex supradictis etiam sequitur quedam alia correlaria. scilicet qd omnes iudei moderni sunt heretici in lege moysi et prophetis. probatur. Nam deuiant a veritate sacre scripture legis et prophetarum. qd sunt heretici. Tenet prima. Nam heresis nil aliud est / nisi deuiatio a veritate sacre scripture vtriusque testis. Aliis probatur. Nam omnes patriarche et prophete vixerunt i fide xpi futuri expectantes. ut eos redimeret a seruitute peccati et morte eterna. et acciperent ab eo remissiones. scilicet gratiam in presenti et gloriam in futuro ut probatum est. Sed iudei moderni et sui predecessores contempserunt xpm et humanam redemptionem et omnia bona gratie et glorie. et expectant falsum messiam qui tribuat eis bona temporalia. ergo totaliter contradicunt veritati sacre scripture legis et prophetarum et fidei et spei illorum. Et per consequens omnes sunt heretici quotquot manent in eadem obstinatione post aduentum xpi. Unde autem proueniat eis ista heresis vicebitur in fine totius tractatus. Sed dubitaret forte aliquis vnde prouenit iudeis modernis talis praua et heretica intelligentia scripture legis et prophetarum. Ad quod respondetur qd hoc prouenit eis ex falsis et hereticis traditionibus scribarum et pharisaeorum. qd xpm crucifixerunt. et hoc quod merito hereditario. Ad cuius euidentiam est notandum secundum iosephum. xvij. libro antiquitatum et. ij. de bello iudayco / qd circa principium regni octuliani qui per quadraginta annos ante natiuitatem xpi multe secte prexerunt i iherosolimis et i iuda et per totam terram israhel. in quas fuerunt due secte principales. Nam primo prexit secta saducee /

Questio.

oz q̄ de sacra scriptura non recipiebāt nisi quinque libros moysi et sic spernebant totum residuum sacre scripture veteris testamenti negantes angelos esse. et futuram resurrectionem. spernentes etiam nuptias Contra quos surrexit secta phariseoz ex filiis symeon. prout dictus ē ps̄. ij. et Lxxxj et Cxxxvj. qui recipiebant omnes libros veteris testamenti colentes nuptias et asserentes angelos esse et expectantes futuram messiam. qui omnes filios israel debebat liberare de iugo romanoz. Et quia isti fingentes artem religionē erāt diuisi in habitu et modo viuēdi a cōi vita alioz. ideo dicti sūt pharisei. i. diuisi. a phares q̄ est diuisio. Que q̄dē secta fuit valdē acceptabilis pp̄lo pp̄ter simulatā et fictā religionem inātur q̄ om̄is relinquebāt eos executores testamētōz suoꝝ et tutores pupiloꝝ et viduaz. Et q̄z pre ceteris supradicti pharisei dabant studiū et opaz scripture legis et p̄phetaz. ideo fuerunt admissi et assumpti a sūmis sacerdotibus et accepūt potestatem iudicādi et determinādi causas. sedētes super cathedrā moysi loco illoꝝ. Lxx. quos elegit moyses ex precepto dei ad iudicandas et audiendas et discernendas causas. et ad litigia sedanda et dirimēda in pp̄lo. Et etiā acceperūt p̄tate legēdi et glosandi legē et p̄phas et declarādi toti pp̄lo. Est verū q̄ de eadē tribu symeon furunt multi i lege et p̄phis periti qui licet nō fuerēt eadē religione cū phariseis q̄ntū ad habitū et diuisū modū viuēdi. tamē pp̄ter eoz peritiā et litteraturā fuerūt etiā admissi simul cū phariseis ad discutiēdas causas et litigia et declarandas et glosandas sacras scripturas. et isti dicti sūt scribe a scribēdo et ordinādo scripturas causaz. S3 quia isti scribe et pharisei alleuiabāt sacerdotes ab onere et labore huiusmodi. ideo fuerūt assumpti et recepti simul cū sacerdotib⁹ ad portionē et partē decimaz et oblationum. Et sic cōuersi ad auaritiā incepūt abuti offi-

cio et p̄tate conātes impingare domos suas et augere diuitias. Et sic incepūt destruere pp̄lares dilatādo causas et litigia. et uolentes domos viduaz et pupiloꝝ. Et facti acceptores p̄sonaz. opprimebāt paupes fauendo diuitibus pp̄ter munera. Conuersi ergo totaliter scribe et pharisei ad auariciam et augendas diuitias et honores capescēdos. et vidētes q̄ obfuātia preceptorum ceremonialiū erat magis utilis ad lucrū et impingādas domos eoz. q̄ obfuātia preceptorum moralium. et hoc pp̄ter oblationes et sacrificia et decimas et cetera donaria que oīa credebāt eis i lucrū. Ideo decreuerūt preponere precepta ceremonialia preceptis moralib⁹ dicētes. q̄ oīa p̄cepta ceremonialia maxie p̄cepta oblationū et sacrificioꝝ respiciūt immediate deū et cultū ei⁹. Moralia autē p̄ maior parte p̄tinēt ad p̄ximum. et ideo dicebāt q̄ pp̄ter ceremonialia poterāt ommitti moralia. Et hoc dicebant propter auariciā et lucrū suū. eo q̄ maiorē utilitatē cōsequebātur ex sacrificijs et oblationib⁹ et decimis et ceteris donarijs q̄ populus offerebat. q̄ ex obfuātia preceptorum moralium. Et sic condiderūt cōplures falsas traditiones et iniq̄s et hereticas in fauorē ceremonialiū. que totaliter cōtradicebāt preceptis moralib⁹. Inter q̄s traditiōes posuerūt octo vel nouē dogmata heretica contra veritatē legis et p̄phaz. Inā p̄mo dogmatizabāt pp̄lo. q̄ magis obligabat vnusq̄sq̄ ad offerēda sacrificia et oblationes sacerdotib⁹. q̄ ad subueniēdū parētib⁹ paupib⁹ et ad largiēdas helemosinas egentis. eo q̄ magis obligatur homo deo q̄ deo nō illa bona q̄ p̄ximo. Et sic cū falsa religiōe palliabāt et colorabāt suā auariciā et ambitioz Sed hāc perfidiā doctrīaz et venenosū fermentū execrat et imphat saluator. Math̄ xv. et Marci. viij. imp̄opās eis istam falsam traditionem. et exortatur discipulos vt caueant a fermento et tali falsa doctrīa scribarū et phiseoz. ¶ Itē. ij. dogmatiza-

Quinta.

bāt p̄lo q̄ soli filij habrae fm carnez erant saluandi. Et tercio dicebāt q̄ absq̄ penitētia et restitutiōe per solas oblationes et lotiones filij isrl' fm carnem poterāt saluari postq̄ solis eis erat sc̄ta repromissio. Sed has duas falsas et hereticas doctrias execrat et improbat b̄s iohānes baptista Mathi. iij. et Lucie. iij. dicēs scribis et phariseis. Genimina viperaz quis vos docuit fugere a v̄eturaria. facite ergo fruct̄ penitētie. et ne ceperitis dicere. Patrē habemus habraā. dico eis vob̄ qz potēs ē de' de lapidib' istis suscitare filio' habrae. In quibus verbis oñditur h̄c t̄icā esse doctrinam scribarū et phariseoz. qz absq̄ penitētia et restitutiōe et fructib' dignis p̄nie nlls potest saluari per opa legis. Itē oñdit q̄ repromissio nō erat sc̄ta filijs isrl' fm carnem s̄ fm sp̄z et fidē. Et oñdit etiā qualiter oēs gētiles q̄ adorabāt ydola lapidea poterant fieri filij habrae f̄ sp̄m. et saluari p̄ fidem x̄. ¶ Itē q̄to dogmatizabāt scribe et pharisei cōtra p̄cepta secūde tabule erga p̄ximū v̄nce dicebāt q̄ p̄cepta negatiua non obligabāt hoīez ad p̄c̄m quo ad effectū et p̄positū. s̄ soluz quo ad effectū. vñ licet quis proposuerit et laborauerit occidere hoīez. aut adulterari cū vxore alterius. nō peccabat postq̄ tale p̄positū et delictio nō venerat ad effectū. Et sic nec ille erat homicida nec iste mechus aut adulter. Sed h̄c hereticā doctriā et fermētū corruptiuū execrat et dicit x̄ps eliminādū. Mathe. v. cū ait apl̄s. nisi abūdauerit iusticia v̄za plus q̄ scribarū et phariseoz non intrabitis in regnū celoz. q̄i dicat tenēto doctrias falsas et hereticas eoz nō potestis saluari. qz falsificāt legē. nā nō soluz q̄ occiderit hoīez ē re' inferū et peccat mortaliter. s̄ etiā q̄ irascitur fratri suo. et cū ira aut odio dixerit racha. aut fatue etc. Et sic docet x̄ps q̄ heretica ē et falsa illa doctria et intelligētia phariseoz. que solū phibet manū et effectū. Itē nō solū q̄ actualr coit cū muliere ē me-

chus vel adulter. s̄ q̄cūqz v̄dit mulierē ad cōcupiscēdū eā. iā mechus ē i corde suo. Itē quinto dogmatizabāt. q̄ dicere mēdaciū nō erat peccatū nisi fieret cū p̄iurio. puta iurāto p̄ deū aut p̄ ih̄z aut p̄ celū aut p̄ tēplū. H̄c aut falsas doctrias execrat x̄ps dicēs q̄ nō solū om̄e iuramētū illicitū ē peccatū mortale. s̄ etiā om̄e mēdaciū. qz n̄ u affirmare et negare nō debet ēē cū iuramēto. nisi i causa necia. s̄ solū. ē. est. aut nō. nō q̄i dicat q̄ negāto veritatē. aut affirmāto q̄ nō ē. p̄c̄m ē. s̄ nō fiat cū iuramēto. Itē sexto dicebāt q̄ odire inimicū nō erat peccatū nec cōtra p̄ceptū dei. qz de' nō dicit. nisi diliges amicū tuū sic te ip̄z. Leuit. xix. Ergo nō phibet q̄n hēam' odio inimicū. et p̄ p̄ns nō ē p̄c̄z etc. H̄c falsas doctriam execrat x̄ps dicēs. qz nō soluz tenemur diligere amicū. s̄ et inimicū. orāto p̄ eo ut de' cōuertat eū ad viā salutis. qz s̄ p̄c̄m sit a' bozredū et destruēdū i hoīe. tñ natura est diligēda p̄p̄t deū. ad cui' ymagiez ē facta ¶ Itē. viij. dicebāt q̄ absq̄ p̄c̄to vnusq̄sqz potat v̄dicare se de inimico et euellere inimico dentē p̄ dēte et oculū p̄ oculo etc. qz ad hoc obligatur oīs re'. vt p̄ Exodi. xxi. S̄ h̄c falsas doctrias execrat x̄ps ibidē dicēs qz s̄ illud p̄ceptū sit i foro iudiciali. tñ nllus debet sibi v̄dicare vltiōz p̄ticulariter. ymo vnusq̄sqz tenetur remittēre iniuriā p̄ximo. ymo p̄cussus i vna maxilla debet p̄bere aliā p̄p̄t deū. ¶ Itē viij. dogmatizabant qz de' nō p̄mittebat nisi p̄m̄tū t̄p̄rale i fra pro obfuātia legis. et iteo ip̄i nō curabant thesaurizare nisi i fra. Quā falsas et hereticas doctrias execrat ibidem x̄ps dicēs. Nolite thesaurizare vob̄ thesauros i fra s̄ in celo etc. ¶ Itē. viij. oīa q̄ scribe et pharisei faciebāt nō querebāt iusticiā cōscie. s̄ vt apparerēt boni corā hoīb'. faciebāt bona i apparētia. expectātes p̄m̄tū ab hoīb' i hoc seculo nō curātes de alio. Quoz opa execrat x̄ps dicēs. Attendite ne iusticiam vestram faciatis corā hoīb' etc. ¶ Itē. x. dogmatiza-

Questio.

bāt scribe et pharisei. q̄ messias nō erat vē-
 turus ad saluandū isrl̄ nisi prius veiat hely-
 as p̄pha. prout scribitur Mala. iij. Mitaz
 vobis helyas; p̄phaz anteq̄ veiat dies dñi
 magnus et terribilis zc̄. Et ideo q̄no mise-
 rūt iudei ab hyerosolim̄is sacerdotes et le-
 uitas ad iohānē. inter cetera int̄rogauerunt
 ip̄m. an esset helyas. Jo. p̄. Itē inter ceteras
 opiniones quas p̄ph̄s hēbat de xp̄o. quōdam
 dicebāt ip̄m esse helyam. Mathei. xvj. Et
 ideo scribe et pharisei dicebāt p̄ph̄o / q̄ xp̄s
 non erat messias. eo q̄ non dum venerat
 helyas. Sed hoc procebat ex cecitate eoz
 quia nesciebant distinguere inter primū
 et secūduz aduētū xp̄i / in quo helyas ē vē-
 turus. Ideo hanc ignorantiaz et dubitatio-
 nem remouit xp̄s a mentibus apostolorū.
 Mathei. xvij. Unde quādo apl̄i viderūt mo-
 ysem et helyam loquētes cum ih̄u in trās-
 figuratiōe / putarūt helyam venisse tanq̄
 precursorē. sed cum postea neminem vider-
 runt nisi solū ih̄m. ideo descēdentes de mō-
 te dixerūt xp̄o interrogantes eum. Quid
 ergo dicūt scribe. q̄ helyā oportet primo
 veire. Quibus respondit xp̄s dicēs. hely-
 as quidē venturus est et restituet oīa. Di-
 co aut̄ vobis q̄ helyas iam venit. et nō co-
 gnouerūt eum. sed fecerunt in eo quecūqz
 voluerunt zc̄. Et tūc cognouerūt discipuli
 q̄ de iohanne baptista dixisset eis zc̄. In q̄-
 bus verbis ostendit xp̄s. q̄ duplex erat e-
 ius aduentus. Nam in primo venerat ad
 redimendum genus humanum a peccato
 per mortem et passionem. in quo aduentu
 p̄uenerat iam eum iohannes baptista in
 ip̄u et virtute helye. Sed itez in fine mū-
 di erat xp̄s venturus ad iudiciū genera-
 le / ante quez erat venturus helyas in per-
 sona ad predicandum iudeis et conuertens
 eos ad xp̄m / prout dictum est. S; scri-
 be et pharisei malicia et odio obcecati hoc
 non cognoscentes xp̄m negauerunt. et in
 hac infidelitate remanserunt. et morbo he-
 reditario suis hanc cecitatem reliquerunt

Naz prius expectant helyā. q̄ veniat mes-
 sias eoz. Et sic prius inuocant helyam q̄
 messiam. Unde quādo circūcidunt pueros
 in synagoga / preparant duas sedes. vnā
 pro helya quem credunt venire et ibi ad-
 esse in circuncisione. et alteram sedem pre-
 parant pro rabino qui exercet actum cir-
 cuncisionis. Et sic continue manent in ista
 cecitate. quam quōdam morbo hereditario
 habent ex fermento scribarū et phariseoz.
 ¶ Itē. xj. dogmatizabāt scribe et pharisei
 q̄ in eis nullum erat peccatum nature. nā
 postq̄ erant filij habzæ et israel secūdum
 carnem / erant liberi ab oīni peccato natu-
 re. unde non putabant circuncisionem eis
 esse datam ad tollendum peccatū nature
 quod omnes traximus ex adam. sed tātū
 esse datam ad distinguendū filios habzæ
 a populo gentili. quia solum populum gē-
 tilē putabant naturaliter peccare prop̄
 ydolatriam. Et sic per circuncisionem pu-
 tabant euadere peccatum populū gentilis.
 sed per sola sacrificia et oblationes et pur-
 gationes et lotiones putabant sufficienter
 purgare omne peccatum. Et sic putabant
 et dogmatizabant opera legis moysi suffi-
 enter et plene iustificare hominem ab oīni
 peccato in propria virtute. Et ex hoc infe-
 rebant q̄ messias i lege promissus nō erat
 liberaturus / nec recepturus israel a pec-
 cati seruitute. quia per opera legis suffi-
 enter liberabatur ab omni peccato. s; mes-
 sias in lege promissus solum erat eos a ser-
 uitate temporalī et captiuitate romanoz
 libaturus. ¶ Item dogmatizabant q̄ mes-
 sias non erat daturus bona spiritalia. s;
 tantum temporalia in illa terra zc̄. Et sic
 dicebant. q̄ postq̄ messias non erat datu-
 rus eis bona spiritalia sed solum tempo-
 ralia. nec erat eos liberaturus a naturali
 seruitute peccati. sed solum a seruitute et
 captiuitate t̄porali. ideo dicebāt q̄ messias
 nō debebat esse deus / sed purus homo. Et
 ideo. iohānis. viij. quando xp̄s dixit eis.
 Si filius vos liberauit / vere liberi eritis.

Quinta.

Respōderūt / nos semen habrae sumus et nemini seruiimus vnq̄. quō tu dicitis / Liberi eritis. Quasi dicerēt nos naturalr liberi sumus a pctō. Quib⁹ respōdit x̄ps. Amen dico vobis q̄cūq; facit pctm / suus ē pcti. Sed vt oñderet x̄ps / q̄ licet ip̄i essent filij habrae fm carne. tñ ppter hoc nō euauebant pctm / cū essēt filij diaboli fm imitatione. Et sic nō possēt euadere pctm / nisi x̄ps faceret eos filios habrae fm sp̄m et pmissionem. Et ideo subdit x̄ps. Scio q̄ filij habrae estis fm carnē suple. S; quia estis a p̄te diabolo fm imitationē. Ideo opa patris vestri et desideria ei⁹ vultis facere. Nā sicut ille in veritate sui creatoris i qua creatus ē / nō stetit. Sed ex inuidia desiderauit et pposuit me occidere. ita vos tanq̄ filij diaboli desideria ei⁹ vultis facere et adimplere q; eo non statis in veritate legis. pueritudo v̄ez sensus et intelligētia legis et ppharuz et deprauato scripturas per v̄zas falsas traditiones. Secūdo volendo me occidere ex inuidia / imitātes diabolu q̄ ab initio pposuit et desiderauit me occide. volēdo occupare et vsurpare locū meū zc. prout dictū est in expositiōe ps. Lxxxi. Ex quib⁹ supradictis pz. q̄ scribe et pharisei nō intēdebāt nec desiderabāt liberari a pctō p messiaz q; iā putabant se esse liberatos per opa legis a peccatis proprijs commissis. Et sic solū expectabant liberari per messiam a seruitute t̄porali. Et expectabant eum soluz. vt daret eis bona t̄poralia. Et sic negabāt messiam esse deū. Et ideo dicebāt x̄po / de opere bono non lapidamus te. sed de blaffemia. quia homo cū sis. te deū facis zc. Ex supradictis omnibus patet. doctrinam scribarū et phariseorū fuisse hereticam / quod probatur. Nam totaliter contradicebat veritati legis et pphetaz. et peruertebat v̄ez sensum sacre scripture. vt patet intuenti. Item illa doctrina est heretica que tollit bonum optimum legis et prophetaz. sed doctrina scribarum et phariseorū est huius-

uodi. igitur est heretica. Nāloz patet. mīnoz probatur. Nam illa doctrina tollebat et negabat finem legis negando x̄pm. Nā illa lex ordinabatur in x̄pm tanq̄ in suum finem. vt daret gratiam in presenti et gloriam in futuro. sed illa doctrina negat x̄p̄ redemptorem et glorificatorem. ergo tollit et negat finem optimum legis et prophetarum. Nam lex et prophete expectabant x̄pm redemptorem et iustificatorem et glorificatorem et gratificatorem. vt patet per totum discursum prophetarum. sed doctrina scribarum et phariseorū negat omnia ista. et non expectat liberationem a peccato ex obseruantia legis. sed solum liberationem a captiuitate et seruitute temporalī. nec expectat bona sp̄ualia. sed tantuz tēporalia vt dictum est. ergo tollit bonum et optimum finem legis. et per consequens dissipat legem et prophetas. Et sic est heretica. Et ideo saluator tanq̄ hereticam et blaffemam condemnauit totam illam doctrinam. vt patet Mathei. v. et vi. et viij. et xv. et xxiij. Et appellat eam fermentuz corruptiuum legis et prophetarum. a quo monet nos cauere et fugere. vt patet Mathei. xv. Et hec fuit causa / quare scribe et pharisei conspirarunt in mortem x̄pi. eo quia condemnabat tanq̄ hereticam doctrinam eorum. vt patet per totum discursum euangelioz.

¶ Sed quia ip̄i scribe et pharisei manserunt confirmati et obstinati in tali heretica doctrina per cristum condemnata. Ideo transtulerunt eam in suos successores tanq̄ morbum pestiferum et hereditarium. Ad cuius intellectum est iterum notandū q̄ post mortem x̄p̄ postq̄ scribe et pharisei per publicam famam et multa signa et miracula nouerunt cristum resurrexisse. ppter q̄ multi de populo conuertebantur ad cristum confitentes ip̄m fuisse verum messiam in lege et prophetis promissum.

Questio.

tunc ad peruertendā opinionēz ppli quam
 de xpo habebat. conati sunt ostendere qua-
 liter lex moysi erat in se perfecta. et nullo
 modo abolenda. sed in eternū duratura.
 Secundo qualiter messias in lege promi-
 sus non debebat esse deus / nec dare bona
 spūalia. sed temporalia. nec debebat redi-
 mere israel a peccato. quia iam hoc opera-
 batur lex. sed solūz debebat liberare israel
 a seruitute et captiuitate tporali romano-
 rum. et q̄ erat venturus cuz magna pote-
 state tporali et maiestate. ut omnia supra-
 dicta posset efficere. Et ex hoc arguebant
 et predicabant pplō ihm xp̄z nō fuisse mes-
 siam. Et ideo per omnes illos quadragin-
 ta ānos tradiderūt aplis. Sed postq̄ post
 destructionēz ciuitatis viderūt nichil pfe-
 cisse p̄tra discipulos xp̄i et xp̄ianaz religi-
 onem. ymo videbāt eas augeri. tūc recur-
 rerūt ad magicas artes. Et sic ut suā p̄fidi-
 am fortius possēt astruere. ascuerūt in so-
 cietatez suā quēdā nigromāticū et maguz
 noīe mayr genē ydumeum. et fecerūt ipm
 profelituꝝ precibꝝ et muneribꝝ instruendo
 ipm in lege et p̄ph̄is cuz falsa intelligētia
 et detestabili fermēto eoz. Et cū iste ma-
 yr esset iam de se versutus et astutus ut cō-
 placeret phariseis excogitauit intquꝝ mo-
 duꝝ ad cōfirmādaꝝ et augendā maliciāz
 eoz. Et dixit qualiter deus duplicēz legeꝝ
 dedit moysi in monte sinay. Primo vnā
 scriptam in tabulis et in cartis. et aliā or-
 tenus et secretam. Unde moyses solūz ma-
 nifestauit legem scriptam populo. que cō-
 tinetur in illis quinqꝝ libris qui habentur
 apud omnes. sed non manifestauit legem
 secretam ortenus datam. sed illam tantūz
 manifestauit iosue cuz pacto. ut ille tantūz
 manifestaret suo successori. Et sic dicebat
 iste sacrilegus mayr. q̄ illa lex per successo-
 res venerat vsqꝝ ad ipm cui p̄cepit deus
 manifestare eam omni populo hebreozūz
 propter instantem necessitatem. quia mul-
 ti iudeoz cōuertebātur ad xp̄z ne. n̄dayf-

mus destrueretur. quaz quidēz legem ap-
 pellauit thoza sebe alpe. i. legem ore da-
 taz. et etiā appellauit eaz misna. i. secūdam
 legem. In qua quidē lege continentur mul-
 ta erronea et contraria veritati. sed inter
 cetera continetur. q̄ p̄ma lex non fuit da-
 ta nisi ad quondā instructionem tporaleꝝ.
 sed ista secunda est de vltima intentiōe dei
 tanq̄ declaratio p̄ime. Et q̄ ista secunda
 debet corrigere p̄imaz cum sit maioris au-
 toritatis et de vltima intentione dei. Et sic
 continet multa contra veritatem littere p-
 uertendo verum sensum p̄ime legis quaz
 habemus ad falsum propositum eoz. Et
 cōtinet etiā om̄s traditiones phariseoz
 ut ostenderet eas a deo ordinatas. Omnes
 autem istas traditiones contentas in isto
 misna siue secunda lege postea redegit in
 scriptis quidāz applatus rabbi indanassi. q̄
 fm alios vocatur Rabbi monoa in quodāz
 volumine multis libris diuiso. quod iudei
 appellant misna. i. secūdam legem. Sed tē-
 pore magni constātinū videntes rabbinū he-
 breoz totū populūz gentilem conuertī ad
 xp̄m. et destrui omnia ydola et oīa templa
 ydoloꝝ consecrari in ecclias xp̄i. ex cuius
 occasione maxima multitudo iudeoz con-
 uertebatur ad xp̄m. eo qz manifeste pate-
 bat xp̄m fuisse verūz messiam. postq̄ in no-
 mine suo omnia ydola debebātur fm ora-
 cula oīuz p̄ph̄az. Hoc ergo vidētes rab-
 bini iudeoz congregati sunt in babilonia
 egypti in magna multitudie. qui supradī-
 ctum misna proluxius et copiosius exposu-
 erūt et in plures libros diuiserūt. Quā qui-
 dē scripturā thalmud appellauerūt. in quo
 quidē thalmud multa falsa et cōtra ratiōz
 et naturā et bonos mores p̄finxerūt. In ce-
 tera ei dnt. q̄ q̄no moyses accepit supradī-
 ctā duplicē legē i mōte sinay pariter fue-
 rūt cū moysi aie oīuz p̄ph̄az. i. ysa. et hye
 et alioꝝ. q̄ singlī suas singlas accepūt pro-
 phecias. que quidē anime p̄ph̄az postea
 tporibus suis venerunt ad corpora sua. et
 sic suis temporibus manifestarunt i israel

Quinta.

suas prophetias. Iterū tercio dicunt. q̄ ibi
de fuerunt aīe omnīū rabīnoꝝ qui cōpo-
suerūt thalmud. et ibi in monte sinay acce-
perunt intelligentiam legis et p̄phaz et
totam doctrinam traditaz in ip̄o thalmud
que quidē anime venerunt ad sua corpora
tēpoꝝe magni constantini. Qui tradiderūt
talmudicam doctrīaz in verbis thalmud.
Et ideo dñt. q̄ illa doctrīa nō potest mēti-
ri. postq̄ fuit tradita a deo simul cū lege et
p̄phīs. quā dōe doctrīaz thalmudicā legūt
et obfuāt hodie oēs rabīni iudeoꝝ. et euz
ea regūt iudaysimū et iudeos simplices. et
in tali receptiōe et cecitate pseuānt. Ex su-
pradictis om̄ib⁹ q̄ p̄z. q̄ doctrīna thalmu-
dica quā hodie iudei obfuāt hūit ortū a se-
cta scribāz et p̄biseoꝝ. Itāz hodie adhuc
tenēt et obfuāt documēta falsa et heretica su-
pradicta. Itā adhuc tenēt primū falsū docu-
mētū. s. q̄ magis obligat homo honorare
ip̄z maḡm legis quē appellāt rabbi. q̄ ho-
norare p̄zēz et matrē. et magis subueire ip̄i
rabbi. q̄ p̄zī et matrī. Itē obfuāt fm et alie-
rūt q̄ soli filij habzæ et isrl̄ fm carnē sunt
saluādi. Itē asserūt terciū. q̄ absq̄ p̄nā et
restitutiōe male ablati saluātur fuāto lega-
lia et doctrīaz thalmudicā. Item asserūt q̄
malū p̄positū et volūtas nō obligāt ad pe-
catū nisi seq̄tur effect⁹. Itē asserūt. q̄ men-
daciū nō ē pct̄z sine piurio. et ideo nō faci-
unt p̄scīaz mētrī xp̄ianis et alijs natiōib⁹
Itē asserūt aliud falsū documētū. q̄ licitū
est vindicare iniuriā q̄cūq̄ m̄. Itē q̄ licitū
est habere odio inimicū. et ledere quocūq̄
modo ip̄z. Itē dicitis et fc̄tis ducūt vitaz si-
mulatā et fictā. maxie p̄tra x̄anos. Itē vl-
timo tenēt q̄ totū p̄miū legis ē t̄p̄rale. et
nichil credūt sp̄uale. Et sic p̄z q̄ ista doctri-
talmudica hēt ortū a falsa doctrīa scribāz
et fariseoꝝ quā xp̄s icrepat et execrat. ma-
the. v. et. vi. et. xxiij. Itē obfuāt et asserūt
tria alia heretica et magis detestabilia docu-
menta. Primo q̄ lex moysi ē in eīnū dura-
tura q̄ ad cerimonialia. Secūdo q̄ lex moysi

nō p̄mittit nisi t̄p̄ozalia bōa. Tercio q̄ mes-
sias ī lege et p̄phīs p̄missus nō erat v̄etu-
rus nisi ad liberāduz isrl̄ a captiuitate t̄p̄ra-
li et ad dādu bōa t̄p̄ralia. Ex quib⁹ cōclu-
dūt isrl̄m xp̄m nō fuisse messīā. Et sic p̄z. q̄
iudei moderni nil aliud obfuāt nisi tradici-
ones falsas scribāz et phariseoꝝ et talmu-
distaz. et p̄ p̄ns doctīaz hereticā p̄ xp̄z cō-
dēnatā et reprobātā tanq̄ fermētuz corru-
ptiū legis et p̄phaz. Quequidē doctrīna
t̄do d̄z heretica et corrupta. eo q̄z tolit et ne-
gat totā veritatē et v̄ez finē p̄ncipāl̄r et
final̄r intētuz et expectatū ī lege et p̄phīs.
Itā tota lex et p̄phe nil aliud clamabāt sic
expectabāt nisi xp̄z futuz declaratoꝝ le-
gis et p̄phaz. et futuz redēptōzē p̄ mortē
et passioēz. et futuz gl̄ificatoꝝ p̄ suā resur-
rectioēz. Et sic lex euāgelica nil aliud ē nisi
veritas et finis vltiatus et intētus et desi-
deratus ī lege et p̄phīs. Et t̄do dixit paul⁹
in iudicio corā festo et rege agripa. vt p̄z.
actuū xxvj. Vñ ait. Auxilio aut̄ adiutus dei
vsq̄z ad hodiernū diē isto testificās minor
atq̄ maior nil extra dices q̄ ea q̄ p̄phe lo-
cuti sūt futura ēē. Et moyses. Si passibilis
xp̄s. si prim⁹ ex refrectiōe mortuoꝝ. lum̄
annūciatur⁹ est p̄plo. Ex quib⁹ verbis apli
p̄z. q̄ moyses et p̄phe nil aliud locuti sūt. nisi
xp̄z passibile p̄ n̄ra redēptiōe. et p̄ refrec-
turū p̄ n̄ra gl̄ificatiōe. et annūciatur⁹ lumē
et veritatē legis et p̄phaz. S; q̄z nil aliud
extra legē et p̄phas annūciabat paulus et
ceteri euangeliste esse completum per xp̄z
nisi ea que lex et p̄phe p̄dixerunt futura
Ergo lex euāgelica nil aliud est nisi veri-
tas legis et p̄phaz et finis intentus in eis
Iudei ergo moderni auferentes et negan-
tes a lege istam veritatem et vltimum fi-
nem falsificant legem et prophetas. Et sic
manent heretici et sacrilegi. Ex quibus pa-
tet q̄ xp̄iana religio vere obseruat legem
moysi quantū ad substantiam et essentiam
et v̄itatē eius. Et p̄ p̄ns iudei moderni nillo
m̄ fuāt legē moysi p̄ publicatiōz euāgelij.

Questio.

quia ceremonie quas obseruat iam sunt mortue et mortifere et false. postquam nil futurum iam significat. postquam fuit iam impletum. quod ante significabat. putat declaratum est in quibus supra dictis questionibus. Et sic manent iudei cecitate sua obstinatione usque ad finem aduentum christi. ante quem veniet helyas ad predicandum eis et declarandum eis veritatem legis moysi et prophetarum. Et tunc cognoscet se esse delusos et deceptos. et sic conuertentur ad dominum deum suum et de regem et messiam suum. ut psalmus 34. iij. et mala. iij. et supra probatum est. Ex supra dictis est psalmus. quod quatuor sunt que detinent iudeos in sua obstinatione. Primo quod putant legem moysi perfecte iustificare homines. et esse semper duraturam et per consequens non ordinari ad alium finem et maiorem perfectionem. sed esse litteraliter intelligenda. cuius oppositum probatum est in prima et secunda questione. Secundo quod putant omnia in lege promissa esse temporalia. Tercio. quod putant quod messias in lege promissus non erat daturus bona spiritualia. sed tantum temporalia. et quod solum debebat eos liberare a temporalis captiuitate. quod iam liberabantur ab omni peccato per opera legis. Et sic negant christus esse messias. cuius oppositum probatum est in. iij. et iij. questione. Quarto quod putant legem euangelicam esse contrariam legi moysi. et esse falsam et sacrilegam in sua credulitate et religione. cuius oppositum probatum est in quarta questione. Quamquam ignorantiam et cecitatem si deponerent ab oculis mentis. illico viderent veritatem et conuertentur ad fidem christi. ¶ Sed hic queritur vnde est quod cum iudei viderent manifeste ista supra dicta esse vera per sacram scripturam legis et prophetarum. que non conuertuntur. Ad hoc respondet sic plures dicuntur. quod scriptura veteris testamenti tota est velata velo ceremoniarum et enigmatum. sub quibus latet veritas euangelica. In cuius signum moyses ponebat velum sibi ante faciem quando legbat et promulgabat legem filiis israel ad denotandum. quod illa lex erat velata litteralibus ceremonijs sub quibus latebat veritas euangelica. quod velum christus debebat auferre in suo aduentu. Sed quando scribe et phisei negarunt christum coram pilato et dixerunt. Sanguis eius super nos

et super filios nostros. tunc fuerunt obcecati sub illo velamine et fuit eis maledictio cecitatis ante oculos mentis inflicta generaliter usque ad finem aduentum. quod quando legunt moysen et prophetas se per habent illud velamen cecitatis ante oculos. Et sic non possunt cernere veritatem nisi spirituali lumine illustrentur. Quam cecitatem prouocavit eis deus per psalmum. Lxxviij. dicens. Obscurentur oculi eorum ne videant et non intrent in iusticiam. id est veritatem tuam. Item psalmus. vj. Obceca cor populi huius et aures eius aggraua et oculos eius clauda. ne forte videant oculis suis et auribus eius audiant et corde suo intelligant et conuertantur et sanentur eius. Sed quod aliquid continue aut interpolatim baptizantur. tunc subdit. Sed adhuc cecitatio tunc vnde est aduentum. quod licet multi baptizentur per successiones temporis. tamen non eodem fine. Nam quidam baptizantur violenter ut fugiant mortem. et frequenter propter eorum scelera expoliantur ex commotione populi. Et isti vix aut raro sunt boni usque ad terciam generationem. eo quod late ter vocentur filios ritus iudaycos. Quidam autem veniunt ficte ad baptismum ut valeant cum christianis conversari et ad negociationes et colligenda publica vectigalia et pedagia admitti etc. Et isti raro sunt boni usque ad terciam generationem propter eandem causam. Quidam autem licet pauciores veniunt ad baptismum ex sola illustratione spiritus sancti per tractationem scripturas cum christianis. et isti coheret ymo sepe sunt boni cognoscetes veritatem scripturarum. Ceteri autem semper manent in sua cecitate propter maledictionem eis inflictam usque ad aduentum helye ante finem aduentum christi. Ideo nos christiani quibus datum est nosse misterium regni dei. agamus gratias domino nostro ihesu christo. qui ad cognitionem veritatis nos fecit pervenire. Qui cum patre et spiritu sancto vivit et regnat deus per omnia secula seculorum. Amen.

Explicit tractatus de iudeos editus per Reuendissimum magistrum et dominum Jacobum per de valentia professum ordinis fratrum sancti Augustini hic non episcopus christopolitanus impressus in eadem famosissima yspia urbe valentie Anno domini Millesimo quadringentesimo octoagesimo quarto.

Faint, illegible text in the left column, possibly bleed-through from the reverse side of the page.

Faint, illegible text in the right column, possibly bleed-through from the reverse side of the page.

[The text in this section is extremely faint and illegible, appearing as a light blue ghosting of the reverse side of the page.]

Illustrissimo dño dño alfonso de aragonia miseratione diuina archiepo cesaragustano.
 Jacobus epus xponopolitanus suo dño metuendo salutē cū pspitate plurimam optat. Su-
 piorib' dieb' dñe illustrissime plurimorum religiosorum ceterorumq; literatorum viorum uehementi
 exhortatione fui vexatus ac discruciat' . ut cantica canticorum salomonis q̄ intellectu difficili-
 ma et inextricabilia sunt et habent: in lucē apperire uelle: ad hoc ut illi fierent doctiores.
 Ipse uero hoc aīo p̄iectans q̄ magnas puinciā humeris meis imponerem et pene mihi
 difficile laboriosūq; uideret. tū ob mun' publicū quo fūgor. tū ob plurimas occupatiōes
 tā familiares q̄ domesticas quib' obuior. tū ob ingrauescētē etatē meaz. q̄ laborib' iuue-
 tutis minie r̄ndet: hoc eis spōdere recusauī. Nouissime autē uenit ad me sapientissimus
 sacre theologie interpres et p̄fessor magister michael figuerola tue illustrissime dñatiōis
 p̄ceptor qui tua uice et noīe me unice rogauit precibusq; p̄tendit: ut aliquid ex illo vasto
 sacre scripture agro: cui operā et studiū dare expetis: rimari conarer qd̄ doctrina et sciē-
 tia cumulātū eēt: et tue excellētē dignū haberet. Ego autē summa cupiditate duct' inser-
 uendi illustrissime dñationi tue ac parēdi tuis ip̄erijis. Ad faciendū qd̄ iubebas illico me
 accinxi oī uite mee discrimini obociendo. Quā ob rē cū toti' sacre scripture uniuersum
 campus e uestigio peragrasset. Nil mihi magis decoꝝ atq; uile neq; tua amplitudine
 dignū ut mea fert oppinio uisus est: q̄ ip̄a salomōis cantica canticorum. In quib' salomō
 int' xp̄m et eccliam sponsam suā mutuū explicat amorē unūquēq; fidelē xp̄ianū incitās
 et intendens: ut scripturā sacrā i sponsam ducat suā. Eas igitur ob res aīo institui meo
 ne tam p̄ciosa supellex incognita extaret. neminē nisi dñationē tuā illustrissimaz dignam
 existimaui: et cui sati' dicare deberē. Cū sit tibi optima inuoles/nobilissimū p̄spicacissi-
 mūq; ingeniu. humanitas. liberalitas ingens. ai magnitudo. ac studioꝝ sacre scripture
 voluptas uehemēs et oblectatio. tū eī quia i hac tempestate nra int' oēs ex clara familia
 natos aut regio sanguie creatos qui docti sint atq; beant' p̄t illustrissimā dñationē tuaz
 mihi occurrit nemo. tū eī ob summā dignitatē q̄ existis et mun' eccliasicū: quo fūgeris
 et uices regias quas i toto regno aragōse geris. iō sacrā scripturā te minime latere aut
 fugere existimaui. Verū. n. uero cogitās mecū hoc op' intuendū in tanta eruditissimorum
 fratissimorumq; uirorum ip̄i' urbis et regni nec nō tui senat' canonicorum concione et copia q̄
 maxima est qui ingenio et prudentia pollent singulari. Et q̄ nō sit ita cōptū atq; expo-
 litū ea eloquentia: eo dicendi ornatu: ut par est et sibi p̄scribit ratio. uereor ne illud par-
 ui faciant. Atq; eo nō in minorē animi incertitudinē. hesitationēq; coniect' sum. q̄ fuit
 noster cicero: cū libꝛū de officijs: quē ad marchū filiū dedit: qui athenis sub cratipo p̄se-
 ueraret auditor. In quib' ginasijs et p̄horum et eloquentissimorum uirorum frequentia erat.
 Nextū uolens ac expetens tue inclite dñationi morē gerere: hoc op' expressi uti rectius
 ualui. et eo stilo scolastico et pingui minerua/ ut sic dixerim/ quo oēs taz docti q̄ medio-
 cres ac etiā simplices religiosi et clerici ceteriq; fideles capere p̄p̄dereq; ualeāt. Quod
 quidē opus clari' decorabit animū quā splendida purpura. aut pene dixerim si oppulē-
 tissima urbe dñationē tuam illustrissimam donarē. Quare sacre scripture per amplitu-
 dinem tuam incumbendum esse censeo. in qua qui docti euaserūt. etiā si ex humili loco
 nati sint. sibi uendicarūt nomen/ famam/ laudē/ et gl̄iam. Et ad tantā dignitatem subli-
 mantur: ut i terris quasi dii habeantur. Quod facile dñatio tua attingere ualebit atq;
 nancisci. Nam ubi animū intenderis: ingenium ualet. Contempletur ergo dñatio tua:

ponatq3 ante oculos et emuletur fame inuictissimi regis Ferdinandi amplitudinis tue genitoris cristianissimi. qui ob exaltationem / laudem / et gloriā / summi mxaimiq3 iesu cristi ac fidei catholice honorem et ampliātionem ad delendos fugandosq3 mauros ex agro betico yspanie. non formidauit neq3 exterritus est personam suam aduersus illos bellando manusq3 conserendo strēnuo prestantiq3 animo sese maximis discriminibus obijcere. Et tandem suo ductu dexteritate vigilātia / atq3 solertia illos debellauit / vicit / fugauit. Et in suam dictionem redegit. Alfamam. alozam. cartamaz. Roudam. morbel / lam. ac famosissimaz et bello insuperabilem ciuitatem loxam. Et cambille inaccessibleē opidū atq3 vicinis cūctis quondā formidabile asillū. Quāplurimaq3 alia opida et municipia que multoz sentētia inexpugnabilia habebant. Itaq3 vt ex regno omni granate parum reliquū est. cui prope diem dñabitur. Qui si ventri et somno atq3 lasciujs deditus fuisset: et in ocio marcere voluisset: nunq̄ tantam tanq3 immensam imortalemq3 laudem sibi suisq3 vendicasset. Et qđ potissimum duco. vt qđ exacti yspanie reges qđ id facere attentassent: adimplere non valuerunt. patez vero inclite dñationis tue non p̄ territus nec victus labore neq3 precio corruptus breui temporis curriculo peregit: et presertim in sui tenera etate. Quod miraculi loco profecto censendum est. Et nō ab re literis gesta illius mandanda sunt. vt extremum nomen extet. et semper viuere censeatur. Et idcirco domine illustrissime nulla potentia. nulla vis tā magna esse potest: quin maior potiorq3 sit per diuturnum studium / et vigilantiam circa vnamq3 rem siue bellicam siue literariam. Quare per dñationem tuam illustrissimam conandum atq3 innitendum est: ut non minori gloria atq3 laude ob literarum sacrarum studia in ecclesia excellas. q̄ parēs tuos in armis excelluit. S3 hec actenus. nam satis et plusq̄ decuit i his. peruagata est epistola nostra. Cantica canticorum vero legamus.

Tabula libri canticorū.

Incipit tabula p̄ alfabetū d̄ omni maſia
 p̄ncipali in hac expoſitiōe libri canticorū
 memorata ſm reuerēdiſſimū. **D. Jaco-**
bū ep̄uz xp̄opolitanum.
 Abel lz fuerit p̄m^o martir: nō tñ fuit p̄i
 m^o ciues ī ciuitate d̄i lz adā. cātico p̄mo.
 Adam cum ſua poſteritate in fide et ſpe
 xp̄i futuri ſaluabatur. ibidem.
 Adam fuit creatus cū q̄ttuoz bōis naſe.
 In queſtione finali. articulo ſecundo.
 Adā fuit creat^o cū gr̄a gratifica. ibidem.
 Adam carnem corruptam in omnes po
 ſteros per generationē tranſmiſit. ibidē.
 Aduentus criſti ad e et ſue poſteritati: ne
 desperarent promiſſus fuit. can. p̄mo.
 Amo: triplex inuēit. can. ij. doct̄na. vij.
 Amo: karitatiuus decem et nouez vires
 habet et effectus producit quos criſtus
 eccl̄ie ſue ſpōſe oſtendit. ibidem in fine.
 M̄ia marie x̄ginis nō fuit creata ī puris
 naturalib^o ſicut aīe aliorū ſcōz ſed ſimul
 fuit creata et ſanctificata et gratificata ⁊
 inuſa. ibidem. doct̄na ſecunda.
 Arboz palme arboz victorie appellatur.
 can. nono. parte prima. in fine
 Archa federis: xp̄i humanitatem ſignifi
 cabat. can. ſc̄do. doct̄na ſc̄da ⁊ quarta.
 Balaam et moyses fuerunt duo qui p̄ui
 derūt ornatū eccl̄ie et xp̄i poſteritatē per
 ornatū ⁊ p̄ſpitatē peregrinatiōis per de
 ſertum cum archa. can. v. doct̄. prima.
 Balaaz lz eēt mag^o: tñ in ſacrificio ſeptē
 vituloz et arietū ī mōte fagoz nō ſacrifi
 cavit demōibus ſed deo iſrl: cui et multi
 gentiles ſacrificauerunt. ibidē ī dubio.
 Balaaz ex parte dei aſſumpta parabola
 xp̄m b̄ndixit in illo populo. ibidem.
 Baptiſm^o añ xp̄i paſſiōez p̄ merita paſſi
 ois ſue dabat q̄ ad p̄dicādū et baptizādū
 diſcipulos ſuos iā miſat. can. ij. doc. iiii.
 Baptiſm^o tria bona opaf: in quo nobis

danē fides / ſpes / caritas. can. v. p̄te. ff.
 Baptiſm^o licz tollat peccatū ⁊ abſoluat
 ab omni debito: tñ non tollit concupiaꝝ
 nec ceſas penalitates. q. ſi. ar. ſcio.
 Baptiſm^o licet nō tollat p̄alitates cor
 porales: tñ confert meritum reſurgendi
 in nouiſſimo die. q̄ſtiōe finali. ar. q̄rto.
 poſt Baſm̄ relinquit nob̄ penalitates
 corporals pp̄t mai^o bonū nr̄z. q. ſi. ar. iiii.
 Berſabe nō legitur ſeciſſe coronaz ſalo
 moni filio ſuo. ſed de xp̄i b̄uanitate ſiue
 carne ſcripſa illa vere itelligit. can. iiii.
 Bonū eſt triplex. ſ. bonū nature: gr̄e et
 glorie. ī queſtiōe finali. argumēto p̄mo.
 Bonū nature eſt quadruplex. ſ. ſpetiei/
 modi / ordinis et finis. ibidem.
 Canticū canticorū ſalomonis nō fuit p̄mia
 tiōis qd̄ yſaias cātavit. ī p̄ncipio p̄logi.
 Canticus canticorū nō de filia pharaonis
 ſed de eccl̄ia verificatur. ibidem in reſpō
 ſione ad ſecundum argumentum.
 Canticū cāticoz ī quo eccl̄ia tāq̄ ſponſa
 ex duplici pp̄lo p̄gregata ad loq̄ndū cum
 xp̄o tāq̄ ſpōſo itroducat: duplici ſtilo
 ſcilicet bucolico et georgico procedit. can
 tico primo. p̄te p̄ma. petitiōe. vj. et. vij.
 Cā hui^o libri q̄druplex eē aſſignat. ī p̄n.
 Layn diuiſus eſt a ciuitate dei et cū ſuis
 ſequacibus ciuitatem diaboli conſtituit.
 cantico p̄mo. parte p̄ma. doct̄na p̄ma.
 Cerimonie antique tria in ſe includebāt
 ſcilicet officium / fidem / et finem. cantico
 ſcio. parte ſcia. ī r̄nſiōe ad ſc̄duz argu.
 Ciuitas dei et p̄gregatio fidelium xp̄m ven
 turū credētū et expectātū fuit xp̄i ſpōſa
 appellata et ī ei^o fiō et p̄fectiōe p̄ ſucces
 ſuz tēporis nouas p̄miſſiones et nouos
 modos colendi deum ſuſcepit. cantico p̄
 mo. parte prima. doct̄na prima.
 Conceptus xp̄i fuit puriſſimus et omni
 odore plen^o. cantico ſc̄do. doct̄na quita.

Tabula libri canticorū.

Conuersio spontanea ppli gētilis in tēp^o mulieribus. s. thamar/roab/et ruth fuit p̄cipue figurata. can. j. petitiōe quarta.
Corpus xp̄i in illo triduo cum oib⁹ suis accidentib⁹ fuit substantialit^{er} idē numero cum uiuo. can. vj. q. ij. dubio. ij.
Crux xp̄i ē arbor qua xp̄s uere de diabolo triūphauit. et ex ea fruct⁹ dulcissimi s̄t germati. can. ix. p. p̄. i. si. et can. x. p. ij.
Desideriū insitum manet oib⁹ hoib⁹ recup̄andi immortalitatē et totū p̄mi hois felicem statū. cantico primo. parte prima.
Desponsatio xp̄i et ecclie sc̄ta fuit p̄ uerba de futuro in absentia sponsi. et ideo non poterat cōfirmari nisi p̄ eius presentiam et incarnationem. ibidem.
Desponsatio xp̄i et ecclie nō solū manifesta fuit in populo isrl̄itico carnaliz sed etiam populo gentili. ibidem.
Deus q̄nqz p̄p̄t bonū eoz quosdā peccare p̄mittit. i. q. plo. in r̄n. ad p̄mū ar.
Deus maiora et plura amoris signa in nouo testō q̄ i veti oñdit. can. sc̄do. i. q.
Diuitie et redditus ecclie lz sint bona tēporalia: t̄n bonis sp̄ualibus s̄t annexa. cantico primo. parte secunda in fine.
Doctores scripturā utriusqz testamenti exponētes p̄ maiori pte fuerunt de pplō gentili cōuersi. ibidem. petitiōe q̄rta.
Doctores et p̄dicatores et p̄lati porte ecclie dicunt: qui si boni ecclie ministri esse uolūt: q̄ttuor i se hēre debēt. cā. x. p. iij.
Duplex sensus i oib⁹ libris et dictis salomōis ē cōsiderandus. i. plo. cap̄lo sc̄do.
Dialogus secūdi cantici inter sp̄sus et sponsaz nihil aliud ē nisi dialog⁹ qui fuit inter gabrielem et uirginē mariam i misterio icarnatiōis. cantico sc̄do. doct. ij.
Ecclia xp̄o fuit desp̄sata. can. j. p. p̄.
Ecclia xp̄i sp̄sa tanto uehemētius eius aduentum desiderabat accelerari quāto

uenire p̄ntialit^{er} differebat. ibidem.
Ecclia xp̄i sp̄sa sub q̄daz methafora quā qz noib⁹ appellat xp̄m sp̄sū suū. ibidē.
Ecclia xp̄i sponsa ex populo isrl̄itico et gentili est confecta sub uno uero deo et uno capite xp̄o. ibidem. petitiōe q̄rta.
Ecclia ex unguēto odorifero passionis et sanguis xp̄i erat pungēda. cā. ij. et q̄rto.
Ecclia ē tabernaculū mysticū in quo xp̄s habitat per fidem et gr̄as. ibidem.
Ecclia p̄. lx. regna toto orbe diffusa per pplz sexcētū milia uiroz armatoz archā federis ambientū uere fuit significata et figurata. can. iij. p. ij. et can. v. pte. ij.
Ecclia dicit^{ur} serculum et lectulus et tabernaculum qd sibi xp̄s fabricauit et ornauit et decorauit. ibidem in fine.
Ecclia aliq̄n corp⁹ xp̄i: aliq̄n uxor xp̄i: aliq̄n xp̄i sp̄sa appellat. s. xp̄i sp̄sa duplici rōe noiat. can. v. p. p̄ma. doc. p̄ma.
Ecclia hēt duo ubera quibus lactat et nutrit duos filios gemellos ex utroqz populo conuersos. ibidem in fine.
Ecclia xp̄i contra quinqz p̄tates pugnauit de quib⁹ gl̄iose triūphauit. ibid. p. ij.
Ecclia est tota pulchra et sine macula: q̄ uis aliq̄ eius mēbra sint peccatis et maculis deturpata. ibidem. dubio p̄mo.
Ecclia ita fuit uirtualit^{er} in xp̄i corpore et uētre ante passionē et in passione realit^{er} exiuit sicut eua tota fuit in illa costa ad. cantico septio. pte p̄ma. doc. p̄ma.
Ecclia xp̄i nouem p̄secutiones passa est. cantico octauo. parte sc̄da. doctrina. v.
Ecclia de populo gētili successiue habuit quattuor status. cantico nono.
Ecclia ad pugnandum fuit multipliciter armata. ibidem. pte prima. per totum.
Ecclia quadruplici exercitu pugnatoruz munita ascendit in palmam. i. in campū uictorie et pugne ad pugnādū cōtra tyrā

Tabula libri canticorū.

nos et infideles p fide xpi ⁊ cōtra carnē
 et mundū et cōtra hereticos. ibidem. p.
 scda p totū. et parte ticia. doctrina ticia.
 Ecclia post pstatini persionē fuit i paci
 fico statu et oēs iperatores et reges suo
 dñio subiugavit et est dotata tā bonis tē
 poralib⁹ q̄ spūalib⁹. can. x. parte pma.
 Ecclie pncipales in toto orbe sunt ad ho
 nozem marie virginis dedicate. cantico
 quinto. parte secunda. dubio secundo.
 Esdras fuit scriptor et r̄staurator scripte
 legis pphetaz. i. q. plo. i ar. i p̄riū sc̄to.
 Exhortatio xpi ad plebē isrliticā directa
 vt a iugo legis et cerimoniaz egrediet et
 baptizetur in re postq̄ in figura fuit bap
 tizata in mari rubro et ad plebē gētilem
 ab ydolatria et cultu falsoꝝ deoꝝ et deal
 betur per baptismuz et ornes ornamētis
 grāz. cantico pmo. parte scda. p totuz.
 Expō h⁹ libri. vij. pncipioꝝ ⁊ decē reglaz
 siue clauū notitiā p̄suppōit. i expo. trac.
 Finis hoīs i aliquo arduo p̄sistit. i pro.
 Forma i hoc libro duplex ānotaf. s. for
 ma tradēdi ⁊ forma tractat⁹. i plo. c. iij.
 Bene hoīs sunt nūtie et speculuz cordis
 et iterioris intentionis quo ad gaudū et
 leticiā et tristitiaz et timoꝝ et audatiā et
 veritatem in quibus ostēditur veritas ⁊
 honestas. cantico quinto. parte pma.
 B̄ra q̄ virgo maria i pmo instanti sui eē
 sc̄tificata fuit p quā fuit p̄seruata ab ori
 ginali pctō traxit virtutē ex passiōe xpi.
 cantico sexto. parte pma. doctrina. vij.
 Gratia est duplex. s. gratum faciens et
 gratis data. i. q. finali. argumēto pmo.
 Gratia ē duplex. s. habitualis et actualis
 siue motiua. ibidem.
 Sine grā xpi n̄ opabāf fideles vetis testa
 mēti n̄c p̄bi n̄c gētiles x̄tuosi. q. si. ar. iij.
 B̄ra actualis motiua. ē liberi arbitrij au
 xiliatiua et roboratiua et x̄tutū h̄tualiū

excitatiua et p̄seruatiua. et sensualitatis
 corrupte ⁊ paionū r̄f̄eatiua. p. si. ar. iij.
 Hō errare non potest viuēdo fm diuina
 p̄cepta. q. finali. argumēto ticio. ⁊ i plo.
 Hō p pctm tract⁹ a sensualitate non pōt
 ab ea suo ipio se trabeī nisi iuuef auxilio
 di et xpi grā. cā. i. p. p̄. pet. ij. q. si. ar. ij.
 Hō p pctz i septē mala tēdit. cā. v. p. ij.
 Hūanitas xpi d̄r q̄i ferculū siue feretruz
 i q̄ ferf et portaf de⁹. can. q̄rto. pte scda
 Hūilitas et simplicitas ē fūdamētū oīuz
 virtutuz. cantico. v. parte scda. du. ticio.
 Hūilitas et caritas virginis vulneraue
 runt dei filiū ad incarnandum. ibidem.
 Ieiunius dēt fieri cū patiētia et puritate
 mētis ⁊ cū oīoe et elina. cā. vj. q. i. ix. x.
 Iudī sub vmbra legis manentes nō dili
 gūt itrare i celaria xpi. can. pmo. pet. iij.
 Iudei sub iure iurando et maledictiōib⁹
 in lege contētis se obligauerūt ad xpm
 audiendū in lege pmissum declaratorē ⁊
 legis interpretē. cantico ticio. p. ticia.
 karitas est amor et nō oīs amor est cari
 tas. cantico secundo. doctrina. vij.
 karitas est amor ordinans voluntatē ad
 diligendum deum et pximum seruando
 spēm: modum: et ordinem. ibidem.
 karitat⁹ p̄cepta ad duo r̄ducūt. cā. x. p. 3
 Patria vera et p̄fecta fuit deo exhibita in
 pma etate i signū xpi fusi. cā. pmo. p. i.
 Patria ⁊ seruitus erga dñm est quedam
 mutua reciproca bonoꝝ retributio. can.
 nono. parte secunda. doctrina quarta.
 Lex euāgelica et totū nouū testamētū ni
 hil aliud ē q̄ x̄titas ⁊ vetis testamēti p̄fiz
 matio. i p̄pha. toti⁹ opis. et. cā. iij. p. iij.
 Lex euāgelica ita latebat i lege sicut for
 me latitant i matia ⁊ fructus in arbore.
 cantico terciō. parte pma. doctrina. iij.
 Lex antiq̄ nō erat eterna quo ad officiū
 et significatū s̄z quo ad fidem et finem et

Al. ij.

Tabula libri canticorū.

verz significatum. ibidem. in fine.
Liber cantici canticorū: excedit oēs alios libros salomonis. in prolo. c. ij.
Liber pñs pcedit sub triplici methafora et triplici nomine denominatus: per decem cantica diuiditur. ibidem. c. terciō.
Lib pñs duplicē finē p̄tiet. ibid. c. iiii.
Liber pñs cū totus sit methaforic⁹ et p̄abolicus salon vocabula rez t̄p̄ralius ad spūalia: et ptes sexus feminini ad masculinus p̄ quādam similitudines transfert. cantico primo. parte prima. pet. p̄ma.
Maria x̄go p̄ma p̄phissa: tympanista ⁊ euāglista noui testamēti p̄posuit breuissimū cāticū qd̄ veri⁹ meret̄ dici cāticū cāticorū q̄ oīuz p̄phetaz cātica. i expo. tituli.
Maria virgo despōsationē xp̄i ⁊ ecclie p̄cesis clari⁹ p̄uidit et desiderabat et petebat p̄tegi s̄b vmbra mali. can. p̄mo. p. j.
Maria x̄go q̄tū ad carnē p̄ lignū sethin significata lz eēt traducta et ex adā p̄pagata: tñ ei⁹ caro fuit p̄ x̄tutē. s. sci sc̄ificata et ab oī fomite mūdāta et sc̄ta et ip̄ubilis et icōbustibilis. can. ij. doc. liij.
Maria x̄go duplici rōe ñ potuit morōzi a sp̄ete ñc suo venēo origīali ifici. ibidez.
Maria x̄go fuit p̄mordiū et exordiū ecclie et p̄mū mēbrū xp̄i in qua xp̄s p̄ gr̄as p̄mo h̄itauit et tāq̄ p̄mū ecclie mēbrū p̄ se ip̄a loq̄ ⁊ p̄ tota ecclia. ibid. doc. q̄rta.
Maria virgo p̄ xp̄m et passionem suam fuit redempta sicut ceteri fideles. ibidez. doctrina. v. et cantico. vj. p. p̄ma. doc. vj.
Maria x̄go p̄ fuit sp̄osa q̄ m̄ xp̄i. ibid.
Maria x̄go lz lilijs p̄p̄et rōe x̄ginitatis tñ magis p̄p̄ie p̄pat̄ rose rōe imunitatis a peccato. ibidem. doctrina octaua.
Maria x̄go taliter xp̄m filium suum et sponsum diligebat vt tota in eius amore langueret. ibidem. doctrina nona.
Maria virgo fuit ferculus ⁊ lectul⁹ quē

salon rex ornauit et in quo fecit septē colūnas argēteas septē donoꝝ. s. s. cā. iiii.
Maria x̄go dicitur mediatrix inter nos et xp̄m. cantico quinto. parte secunda.
Maria x̄go lz ño fuerit sacerdos ad eucharistiā p̄ficiendā: tñ h̄uit aliquō equiualens et supercedēs quod nūq̄ h̄uit sacerdos ⁊ p̄ p̄ns in se h̄uit hoc modo totā ecclie pulcritudinē. ibid. dubio sc̄do.
Maria x̄go triūphauit de diabolo et de capite amana et de vertice sannyr. nec i snia ade p̄phensa sed absq̄ originali pctō to fuit concepta. ibidem per totum.
Maria virgo pugnauit contra quinq̄ montes et finaliter triūphauit. ibidem.
Maria x̄go et iohānes euāgelista stātes iuxta crucē tāq̄ p̄curatores p̄ tota ecclia et etiam maria magdalena longe a cruce audierunt cantilenam et oīa verba que xp̄s in cruce cantauit et dixit. cātico. vj. parte prima. doc. quīta et. vj. p̄ totū.
Maledictiōes et p̄uitōes q̄ iudōs i cāpe strīb⁹ moab iux̄ iordanē p̄ moysen p̄dōte p̄seuerāt hodie i toto illo pp̄lo. cā. v.
Moyses dux pp̄li israel cui oīa contingebant in figura cristi: duos actus inter cesos ante mortē suaz opatus ē. ibidem.
Moyses p̄dixit finalē obstinationē et infidelitatē et punitionē et dāpnationē iudeorū et finaliter populi gentilis substitutionem et conuersionem. ibidem.
Mulier ex quattuor. s. mēbroꝝ dispositiōe/eloq̄ntie et faciēdie suauitate: vestituz apparatus ⁊ ornatu: et odoꝝ redolentia: p̄lcra et amabilis et desiderabilis sponso reddi. ibidē. p̄ticula sc̄ba. partis sc̄be.
Multitudo ap̄loꝝ erat sub vno pastore xp̄o ordinata. et eorū erat aīa vna et cor vnū in deo. atq̄ igne et caritatis ardore rubentes et feruentes tales erāt iterinis q̄les exti⁹ appebāt. ibidē. p. p̄ma p̄ totū.

Tabula libri canticorū.

Natura hūana semp̄ hūit duos oculos.
s. oculum fidei et oculum naturalem et
carnalem. canticō quinto. parte secūda.
Nomen iesus dī oleū aromaticū p̄ totū
mūdum effusum. cāntico p̄mo. pet. p̄ma.
Nōmē xp̄i nō sufficit portare ī solo cordē
s; etiā in ore et ope ip̄s publice p̄fitendo
et p̄dicando sicut ip̄e publice pro nobis
ī cruce passus ē et sic eū diligere debem⁹
corde: ore et ope. cāntico. x. parte secūda.
Nomina p̄riarchaz et p̄phetaz fuerunt
eis īposita diuina p̄uidētia et īspiratōe
p̄phetica īq̄tū fuerūt figura xp̄i et īq̄tū
xp̄s fuit figuratus in eis. in expo. tituli.
Nubes que tabnaculū obūbrauit et sup̄
illud incubabat xp̄m significabat ī ecclīa
sua tanq̄ caput cubare et sedere. canticō
p̄mo. peti. vj. et. vij. et. can. ij. doc. q̄rta.
Opatio iusti bona in triplex bonus et in
triplicem fructum cedit. canticō decimo
particula sc̄da. ptis terciē. q̄stioē vnica.
Ordo n̄re redemptionis fuit necessarius
necessitate cōgruentie ad vincendam dia
boli astutiā. can. vj. q. p̄ma. p̄clusioē. ix.
Ordo heremitarū et monachorū incepit a
paulo heremita qui p̄pter tormenta que
martires patiebānt ex timore deisti antra
et nemora petijt quē et nō nulli xp̄iani se
cuti sunt. can. ix. p. ij. doc. iij. et. p. sc̄cia.
Quis p̄dita et peregrina et erratica petit
pasci et p̄tegi et dirigi a xp̄o vero pastore.
canticō primo. petitiōe sexta et setptia.
Factū seu sedus in̄t deū et pplm̄ sc̄tū nō
potat cōfirmari n̄c adīpleri et ratificari
nisi p̄ p̄ntiā dei ven̄ti ī carnē. in si. plo.
Passio xp̄i p̄ vnguentū p̄ciosissimū ex
quinq; aromaticis liquoribus a moysen
confectum fuit figurata. can. ij. doc. iij.
Passio xp̄i fuit actus iustitie et punitiois
pro peccato primorū parentū et raptu
cibi prohibiti. can. vj. p. p̄ma. doc. iij.

Passio xp̄i fuit necessaria ad cōplendā
volūtātē p̄ris et adequandaz iustitiā cum
misericordia. ibidē. q̄stioē p̄ma. p̄cl. p̄ma.
Passio xp̄i fuit necessaria ad p̄firmandū
testamentū vetus. ibidem. cōclusioē. ij.
Passio xp̄i fuit necessaria ad soluēdū p̄
oib⁹ debitum. ibidem. p̄cl. quarta.
Passio xp̄i fuit necessaria ad pugnādū et
mūdādū hoīez a macula et sordē pcti. ibidē.
Passio xp̄i fuit necessaria nō solū ad re/
dimendū totū hoīez: s; etiā ad recupādū
regnū celoz p̄ mēbris xp̄i. ibidē. p. vij.
Passio xp̄i fuit necessaria ad roborādos
et adequandos et p̄dignificandos oēs ac
tus hūanos erga deū vt essent fructiferi
et digni gr̄a ī p̄nti et gl̄ia ī fuo. ibidē. p. x.
Pater eternus quaduplici osculo ecclīaz
sponsā osculatus est. can. p̄mo. pet. p̄ma.
Pater p̄ osculum oris sui naturam hu/
manam osculatus est. ibidem.
Patres vetis testamēti dei faciē minime
viderūt nec cū deo locuti sūt. ibidē. p. j.
P̄res ve. testi. xp̄o ven̄to exhibebant la/
triā fuitutē p̄ figuras sacrificioz. ibidē.
P̄riarche et p̄phete desiderauerūt sugē/
re lac sapie et gr̄e vberū xp̄i. ibidē. pet. iij.
P̄riarche ex m̄lierib⁹ ppli gētilis fuerūt
generati. ibidē. petitiōe q̄rta et quita.
P̄riarche p̄ capreas: et p̄phete p̄ ceruos
intelliguntur. canticō sc̄do. doctrina. x.
Petr⁹ et tota societas illoz cētū viginti
nō simplicit̄ p̄diderūt fidē nec fuerūt he/
retici. can. vj. q. iij. per totū.
Persona cristi ex tribus aromatibus est
confecta. canticō p̄mo. pet. p̄ma.
Plebs gētilis petit sociari cū plebe isrl̄i/
tica et fidelizet simul cū ea recipere xp̄m
sp̄sum suū: ut ex utroq; poplo fiat vna
ecclīa et sp̄sa xp̄i. ibidē. peti. iij. et. v.
Plebs gētilis t̄plici īfirmate laborabat
s. ydolatria/ falsitate doct̄ne/ spurcicia et

Tabula libri canticorū.

carnis seditate. cātico octauo. p. scda.
Predicatio apłoz et doctoꝝ et rligiofoꝝ
vita fuit euident p diuerfas mēbroꝝ simi
litudies a salone pñisa. cā. v. p. j. p totū.
Prēmiū siue merces etna scdm qñtitatē
laboꝝ et fructuū mēsuraf. cā. x. p. tica. ij.
Primi parētes lz nō fuerit puati viribꝝ
aīe que sunt bona speciei. tñ fuerūt expo
liati oibꝝ bonis modi ordinis et finis et
gratie et manserunt obligati ad debitum
eoz. in questiōe finali. argumēto scdo.
Primi parētes nō solū fuerūt expoliati
bonis supdictis s; etiā fuerūt sauciati in
oibꝝ potentijs aīe quia partes inferiores
fuerūt rebelles et isurrexerūt cōtra sup
iores. s. caro aduersus spūm et spūs fuit
conuersus et inclinatus ad sensualitatē.
ibidem. et can primo. i pñ. et. pet. ij.
Promissio xpi vēturi facta est in monte
oreb simul cuz datioe legis et multiplici
signo et pacto. cātico primo. pte pma.
Quattuor uoluntates p qttuoz uentos
significate: cōcurrerunt in mortē et passi
onē xpi. can. vj. pte. j. doc. ij.
Regeneratio totiꝝ ecclie p arche federis
fabricationē fuit figurata. cā. ij. doc. iij.
Recapitulatio totiꝝ libri ualō necessaria
habetur. can. x. in fine.
Salomon fecit decē cantica iuxta decem
pncipalia misteria nre redēptiois et ita i
singulo cātico vnū misteriū euangelicū
demonstratur. In diuisione libri.
Salon tribus noibꝝ appellaf. i p. c. ij.
Salon manifeste fatetur habuisse a deo
spūm pphēcie. ibidem in questione.
Salon appellatur sc̄tissimus. ibidem.
Salon in hoc libro nominatꝝ sc̄bz iudos
est ipe dñs rex pacificus. can. iij. doc. ij.
Sexaginta reges cū regnis suis tpre cō
stantini venerūt ad fidē xpi. ibid. doc. i.
Sexaginta plati pncipales ecclie ambiūt

xpm eiꝝ fidē defensando et sexaginta doc
tores pncipales ecclie ex fortibus ecclie
ambiunt xpm omnes tenentes gladios
euangelice doctrine. ibidem.
Sexaginta gnationes pputant ab adam
vsq; ad virginem mariam. ibidem.
Societas apłoz et xpi discipuloꝝ p qui
quaginta tres dies latuit pfuga. s; spūs
sci grā recepta: publice corā iudis et gen
tibꝝ xpm p̄fitebant. cātico. vij. p totū.
Societas apłoz iudeis reprobatis iuxta
dictū ppheticū incepūt gentiles ad xpm
puerti. can. viij. p. pma p totū. et p. scia.
Tabernaculū virginē mariam figurabat
pp̄t xps sc̄tas et n̄ euerſo. cā. ij. doc. ij.
Testamentus confirmatur per mortem
testatoris. in diuisione libri.
Testamentum vetus non vere dicitur te
stamentum: sed nouum. ibidem.
Tria millia pabolas et quinq; millia car
mina salon locutus est. in prolo. c. ij.
Uerbū eternū patris osculum nomina
tur. cātico primo. pet. pma.
Uerbū diuinū existens i archa humani
tatis iohāne baptistā in ventre m̄ris loq
batur per os matris sicut ante locutum
fuerat p ora pphētaꝝ. can. ij. doc. iij.
Ueritas euangelica latebat sub umbra et
thalamo et velo et cortina cerimoniarū
antiquarū. cātico primo. pet. tertia.
Uinea dñi quo ad omēs status utriusq;
testamenti ecclia dei dicitur. in principio
prolo. et cātico. x. p. tica. ij. p. iij.
Uincentiꝝ martir et ceteri martires nō
solū merebantur ppter martiriū quod
ppter xpm patienter tollerabant s; etiā
iam meruerūt in vita ppter oīa que eis
post mortē sc̄ta sunt. cātico. vj. q. ij.
Unio tplex sc̄ta fuit in xbi di icarnatōe
p accubitū et āplexū figurata. can. ij.
Uolūtas rōnalis lz ut plurimū a sensua

Tabula libri canticorū.

litate trabatur non tñ per violentiam s; p cōplacentiā et sic voluntas non trahit coacta s; allecta. in questiōe finali. ar. ij. Voluntas lz nō trabatur a sensualitate coacta s; cōplacens et allecta ad male agēdū: tñ voluntas nūq̄ trahit sensualitatē ad bñ opandum nisi coactam et in seruitutem violenter redactam. ibidem. Unguēta decē effudit xps ad sanitates et reparationē hūane nature. can. pmo. Xps fuit in veti testamēto multiplicif figurat⁹ atq; pmissus. can. pmo. p. pma. Xps nobis erat quadrupliciter vniēdus ibidem. petitione prima. Xps spōsus duplici vbere et lacte nutrit eccliam suam sponsam. ibidem. Xpi duo vba duo testamēta vet⁹. s. et nouū significant. ibidē. et can. v. p. prima. Xps expectabatur vt esset collator oīum bonorū et norma et regula humanorum actū. ibidem. petitiōe scda. et in. q. si. Xps decē vnguēta aromatica et odorifera qb⁹ oēs traherat i suo aduētū effudit. ibi. Xps introduxit aplos et doctores i celaria secretorū aromatū sacre scripse altissima eis reuelādo misteria. ibidē. pet. iij. Xps ecclie sponsus hēt duo celaria i que sponsa introduci petit. ibidem. Xps ante passionē suā et ante icarnatiōz iam dispensabat gratiam et sue passionis merita. cantico. ij. p. pma. doctrina. v. Xps sponsus introduxit ecclesiam suam sponsam in triplicem cellam vinariā ordinando in ea caritatē. ibidē. doc. vij. Xps triplex osculū dedit. ibidē. doc. viij. Xps tāq̄ in suo tabnaculo triplicif hitat in nobis et nos cū eo. ibidē. in. fi. Xps eccliam suā pmo multiplicif despōsanit. can. iij. p. prima. doc. pma. Xps in suo aduētū reperies scripturas legis et pphetaz depuatā p falsas tradi-

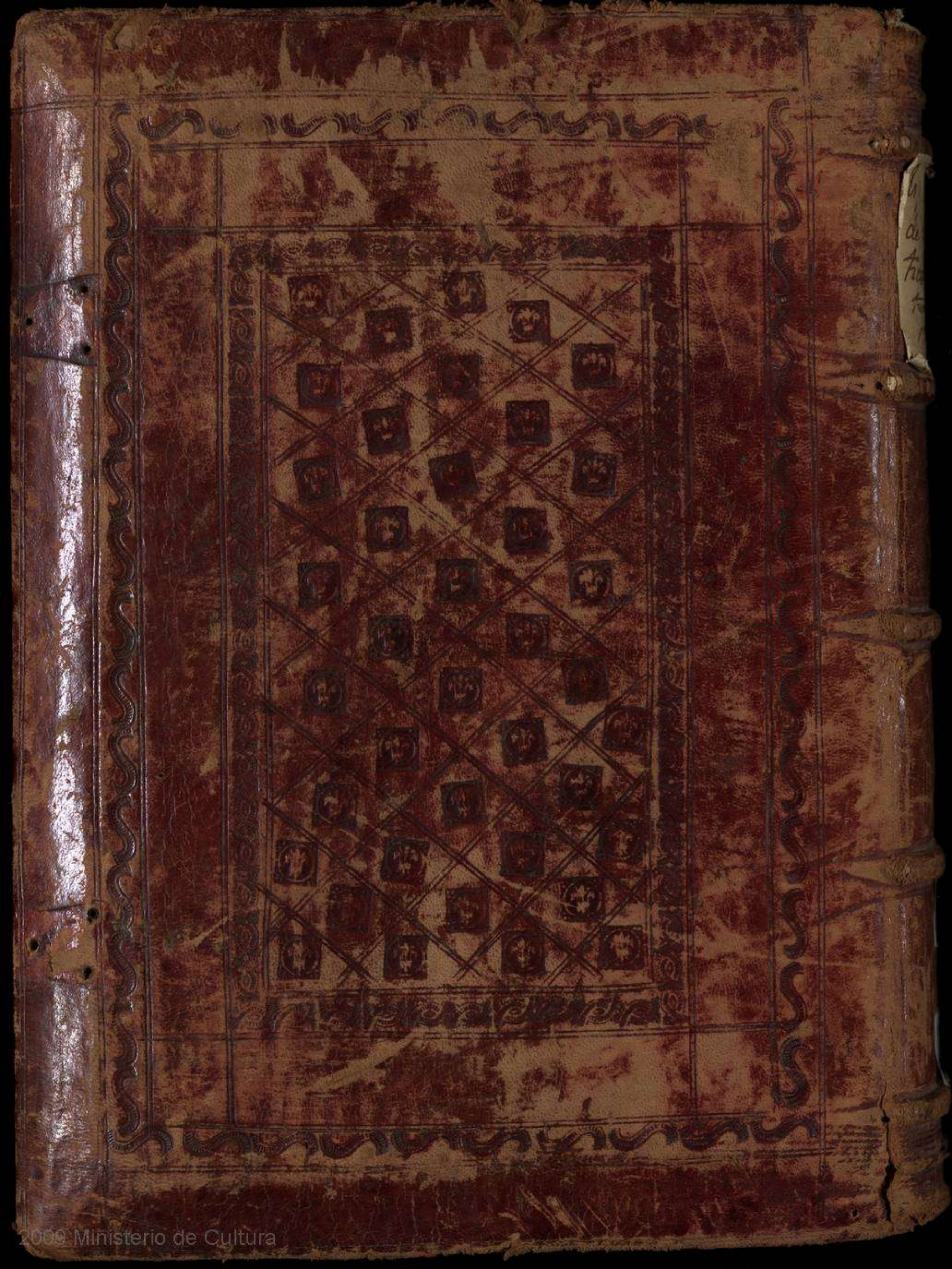
tiōes: et expositiōe scribarū et phariseorū et saduceorum extirpauit et eradicauit. ibidem. doctrina quinta. Xps licet fuit generalis redēptor virtualit. tñ non participant redemptiōez nisi qui p baptismū regenerāf. q. si. ar. iij. Xps fuit finis legis et pphetaz et declarator et interpres eorū. ibidē. parte scia. in questiōe. et cantico pmo. parte pma. Xps tāq̄ caput influit totā virtutē i totū corpus ecclasticū et singlarit i oīa mēbra ad opādū spūalit et meritoze. cā. v. p. i. Xps patiebat i cruce nō tāq̄ fili⁹ nafalis marie et tāq̄ hō pticularis: s; tāq̄ spōsus ecclie et redemptor vniuersalis. Ideo nō dicit virgini mater s; mulier ecce fili⁹ tu⁹ et c. ibidem. et can. vj. p. pma. doctrina. vj. Xps p moysen fuit multipliciter figuratus. ibidem. parte scda. et cantico sexto. Xps lz esset vere mortu⁹ semp tñ opaba f opa nre redemptionis. can. vj. q. ij. Xps tale gen⁹ mortis necessario passus est vt verificaret totā scripturas legis et pphetaz et vt ei⁹ passio esset metrum et mēsurā oīuz virtutū et exēplū patie nob i oib⁹ aduersitatib⁹. ibi. q. pma. pclu. iij. Xps tale genus mortis necessario passus ē et passiōis vt nō solū potētia s; iustitia diabolus viceret. ibidē. pcl. viij. et ix. Xps hūit triplicem actū. s. grām vnionis et p̄siderationē nre redēptionis et actualē redemptiōis nre opationē. ibidē. q. ij. Xps lz in triduo nō fuerit nafalis homo qz erat vere mortuus tñ tunc erat caput ecclesie. ibidem. Xps p corpus patiebat et p aīam merebatur. ibidem. dubio quarto. Xps est caput ecclie hoīum et angelorū. cantico septimo. p totum. Xps pplo gentili triplici rōne pntialiter noluit p̄dicare. can. viij. p. ij. in. q.

Tabula libri canticorū.

Xps sponsus eccliam suā sponsaz triplici
âplexu amplex⁹ fuit. cā. ix. p. iij. doc. iij.
Xps ppter tria rex pacific⁹ appellatur.
cantico decimo. pticula scda. parte scia.
Xps sponsus vocat eccliam sponsam ad
recipienduz premiū vltimatū sui laboris
et pegrinatiōis. s. pmiū glie. ibidē. p. iij.
Xps duplices nuptias cū ecclia sua spō/
sa celebrauit. ibidē. doctrina tertia.
Xps fuit perfectus et sufficiens reparator
humane ruyne. q̄stiōe finali. articlo. iij.
Yesus xps in triduo fuit marie virginis
filius. cantico sexto. q̄stiōe. ij. du. tcio.

Explicit tabula.

Hec ex tue dñationis scripto sup cāticis
canticorū dignissime p̄sul dicta sub breui/
bus ego fr̄ jacob⁹ jañ. collegi: vt lectores
ad tantū opus p̄scrutandū faciliores red
dantur. Siquis. n. ordines tui indignissi/
mi fuuli p̄fatum aī aduerterit: nō solū
que posuerim: sed et multo plura altissi
ma inueniet. que vsqz modo nō nisi per
tuam admirabilem sapientiā sunt colla/
ta mortalibus. Quamobres delectabile
ac diuinū opus letissimo animo legentes
imortali deo gr̄as agite. qui sua gr̄a sacre
scripture pelagus p̄ antistitē splendidissi
mū in fine seculorū nobis aperuit. Canta
uit profecto in canticis canticorū dñatio
tua reuerēdissima. q̄n̄ eorū sensus ac intel
ligentiam altius atqz clarius p̄ ceteris
explanauit. per alfabetum more scolasti
co p̄relibata tabula se oibus offert.

Exposición
de varias Cam-
picas de la Sierra
Azuara. N.º 16 del cat. de
+ 17
J. de Valencia

I 17

I 16